Verzonden: Woensdag 13 april 2016 11:22
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters: R.
Straat: Postbus
Huisnummer: 100
Postcode: 5201 AC
Woonplaats: 'S-HERTOGENBOSCH
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: ZLTO

Wat is uw mening over de landschappelijke inpassing zoals voorgesteld?
Zie de zienswijze in de bijlage.

Reactie

ZLTO

Datum
13 april 2016

Onderwerp
Zienswijze inzake Zuid-West 380 kV - West (Borssele - Rilland)

Contact

Retour: 5201AC100
AANGETEKEND VERZENDEN
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV - West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Geachte heer, mevrouw,

Namens cliënt, **, woonachtig aan de te** , breng ik door deze en derhalve tijdig een zienswijze naar voren. De zienswijze heeft betrekking op het ontwerpinpassingsplan, de ontwerpbesluiten, de aanvragen en het MER, die met ingang van vrijdag 4 maart tot en met donderdag 14 april 2016 voor een ieder ter inzage liggen.

Situatieschets
Cliënt exploiteert een akkerbouw- en vollegrondsteeltbedrijf aan de te De beoogde hoogspanningsverbinding doorsnijdt de gronden van cliënt. Tevens is het de bedoeling om een hoogspanningsmast op de gronden van cliënt te realiseren, naast de twee al bestaande hoogspanningsmasten. De beoogde ligging zorgt ervoor dat het tracé op zeer korte afstand van de woning van cliënt komt te liggen. De situatie wordt in onderstaande afbeelding weergegeven:

Onderwijsboulevard 225
5223 DE 's-Hertogenbosch
Postbus 100
5201 AC 's-Hertogenbosch
KvK 18054307

Datum
13 april 2016

Onderwerp
Zienswijze

Blad
2 / 8

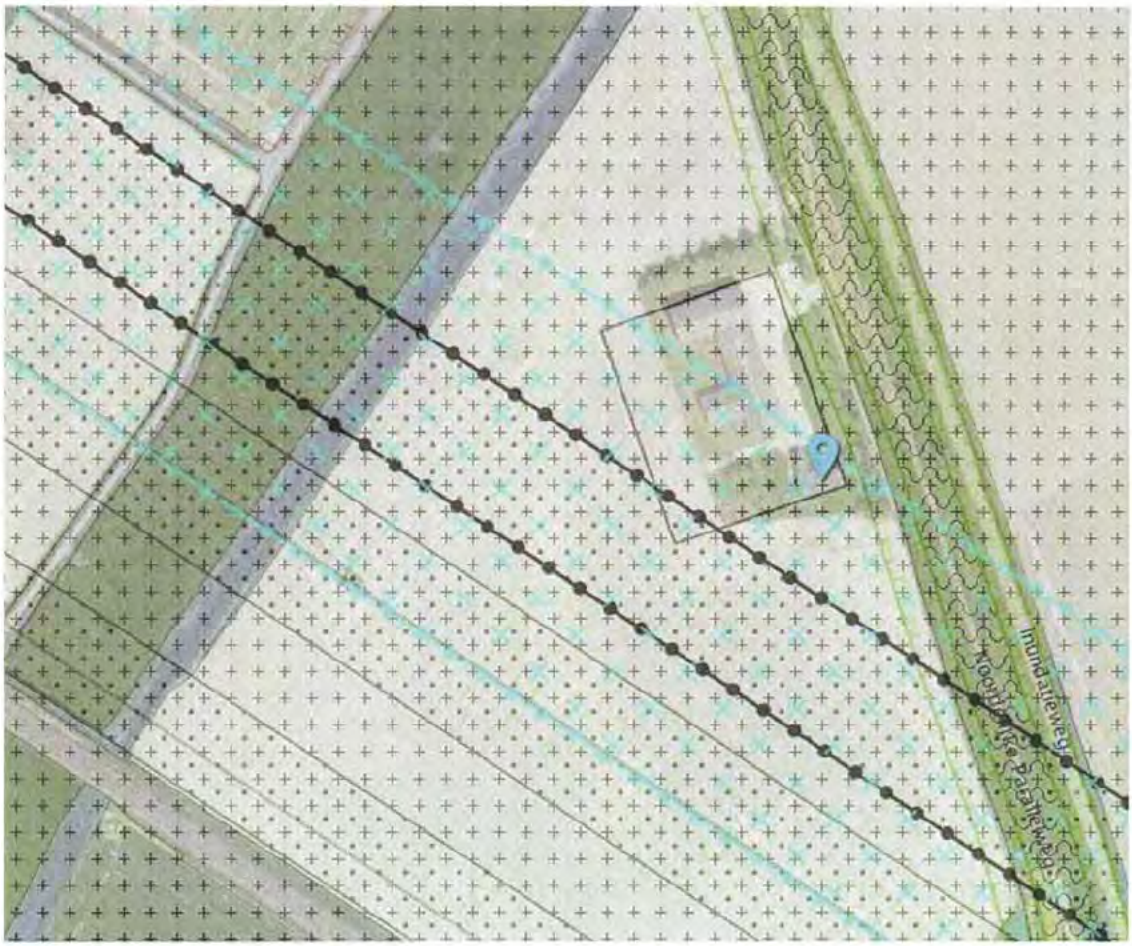

Inhoud zienswijze
Cliënt heeft kennisgenomen van de inhoud van de plannen en kan zich niet verenigen met de inhoud ervan. Om deze reden maak ik namens hem een zienswijze kenbaar. De zienswijze richt zich tegen de volgende onderdelen van de besluiten:

Ligging tracé
De beoogde ligging van het tracé zorgt ervoor dat de hoogspanningsverbinding op zeer korte afstand van de woning van cliënt zal worden gerealiseerd. De ligging van de woning vlakbij de beoogde hoogspanningslijnen, heeft TenneT doen besluiten om in onderhandeling te treden met cliënt over de aankoop van de woning/uitkoop van cliënt.

Vooralsnog is cliënt echter niet door TenneT benaderd voor de Zakelijk Recht Overeenkomst (ZRO), waardoor hij op dit moment geen enkele zekerheid heeft over de toekomst van zijn woning. Eveneens is voor cliënt onduidelijk welke mogelijkheden hij heeft om de woning te verplaatsen naar een alternatieve locatie op het perceel. Een en ander klemt volgens cliënt, nu de ontwerpplannen in procedure zijn gebracht en de plannen concrete vorm krijgen, terwijl de toekomst van de woning van cliënt allerminst zeker is. Cliënt verzoekt u derhalve

Datum
13 april 2016

Onderwerp
Zienswijze

Blad
3 / 8

om te motiveren in hoeverre een verplaatsing van het huidige bouwvlak tot de mogelijkheden behoort en wat het standpunt van het bevoegd gezag is omtrent deze mogelijke verplaatsing. In de ontwerpplannen onbreekt een dergelijke motivering vooralsnog, aldus cliënt.

Landschap
Het beoogde tracé zorgt ervoor dat op het perceel van cliënt, naast het reeds aanwezige 380kV-tracé met bijbehorende mast, tevens een combinatie 150kV + 380kV-tracé met bijbehorende vakwerkmast wordt gerealiseerd conform onderstaande afbeelding:

Het realiseren van een nieuw 380kV-tracé, naast het al bestaande 380kV-tracé, zorgt voor een (nog) grote(re) impact op de gebiedskarakteristiek en lokale elementen ter plaatse

omdat er sprake zal zijn van maar liefst drie hoogspanningsmasten met bijbehorende lijnen op de gronden van cliënt. Met deze constateringen wordt volgens cliënt ten onrechte geen rekening gehouden in de ontwerpplannen. Er wordt enkel gesteld:

'De nieuwe verbinding heeft wèl invloed op de gebiedskarakteristiek en lokale elementen; de verbinding is duidelijk waarneembaar in het landschap. Een aantal bestaande verbindingen, waaronder de 380 kV-verbinding in de 'Zak van Zuid-Beveland' verdwijnen uit het landschap. Door zorgvuldige tracering en aanvullende landschappelijke inpassingsmaatregelen (zie landschapsplan) worden de effecten op het landschap zodanig beperkt dat er geen onaanvaardbare effecten op landschap en cultuurhistorie door de realisatie van de nieuwe verbinding ontstaan.'

Cliënt stelt dat deze summiere motivering, waarbij geen rekening wordt gehouden met het feit dat op bepaalde plaatsen twee hoogspanningsverbindingen kort naast elkaar worden gerealiseerd, het besluit niet kan dragen. Cliënt verzoekt u derhalve om de effecten op het landschap alsnog te beoordelen, rekening houdend met het feit dat delen van het tracé op korte afstand van het bestaande 380kV-tracé zullen lopen.

Daarbij komt dat uit de ontwerpplannen niet blijkt waar de nieuwe hoogspanningsmast op het perceel van cliënt precies is gesitueerd. Cliënt kan daardoor niet beoordelen in welke mate de beoogde hoogspanningsmast de bedrijfsvoering van cliënt hindert. Om deze reden verzoekt cliënt u om de situering van de hoogspanningsmast alsnog te duiden op de verbeelding.

Belemmeringen in de woonsituatie
Het voorgenomen tracé zorgt ervoor dat hoogspanningslijnen op korte afstand van de woning van cliënt zullen lopen. De plannen zorgen er derhalve voor dat cliënt op zeer korte afstand zal wonen van de hoogspanningslijnen als de uitkoop door TenneT niet slaagt. Er is sprake van een kleine afstand tussen de hoogspanningsverbinding en de woning, waardoor de kans reëel is dat de woning van cliënt binnen de magneetveldzone ligt. Deze constatering baart cliënt ernstige zorgen vanwege de ernstige vrees voor gezondheidsklachten en -problemen door langdurige blootstelling aan de elektrische velden en magneetvelden van de hoogspanningslijnen.

In de toelichting bij de plannen wordt gesteld dat het RIVM en de Gezondheidsraad, bij gebrek aan sluitend wetenschappelijk onderzoek, met het oog op het voorzorgsbeginsel een maximaal permanent gemiddeld stralingsniveau van maximaal 0,4 microTesla adviseren. Cliënt kan op basis van de huidige plannen echter niet nagaan hoe hoog het gemiddelde stralingsniveau zal zijn. Om deze reden verzoekt cliënt u om alsnog te onderzoeken wat het gemiddelde stralingsniveau in de woning zal zijn na realisatie van de plannen en om na te gaan of het gemiddelde stralingsniveau van invloed kan zijn op de gezondheid.

Zoals reeds opgemerkt, wordt de hoogspanningsverbinding op korte afstand van de woning van cliënt beoogd. De korte afstand zorgt ervoor dat cliënt vreest voor het functioneren van elektronische apparaten in huis. Cliënt vraagt zich af welke invloed de elektrische en magneetvelden hebben op de elektrische apparatuur (zoals (draadloze) telefoons, televisies, computers en toebehoren en wifi) in de woning. Cliënt vreest dat zijn woongenot belemmerd zal worden door de straling en verzoekt u om duidelijkheid te verschaffen over de mogelijke gevolgen van de straling op de elektronische apparatuur in huis.

Belemmeringen in de bedrijfsvoering
Uit de ontwerpplannen blijkt niet hoe groot de afstand zal zijn tussen de beoogde hoogspanningslijnen en het maaiveld. Voor cliënt is deze afstand echter van groot belang, omdat cliënt zekerheid wenst te verkrijgen over het al dan niet beperkte gebruik van landbouwmachines op het perceel en onder de hoogspanningslijnen. De ontwerpplannen bieden geen duidelijkheid over de vraag of er beperkingen gelden voor het gebruik van landbouwmachines direct onder of nabij de hoogspanningslijnen. Cliënt verzoekt u om alsnog te motiveren of er sprake is van beperkingen in het gebruik van landbouwmachines op het perceel.

Ontwikkelingen in de precisielandbouw en digitalisering van de landbouw volgen elkaar in hoog tempo op. Door toenemende wet- en regelgeving dienen landbouwers, waaronder cliënt, steeds vaker gebruik te maken van digitale middelen ten behoeve van de bedrijfsvoering. Als voorbeelden noemt cliënt het gebruik van GPS, sensoren om uiteenlopende aspecten van het gewas (zoals bewaterings- en bemestingstoestand, vitaliteit, voedingsstoffen en ongedierte) te meten. Het gebruik van drones is eveneens een voorbeeld van digitalisering in de landbouw.

Cliënt vreest dat het gebruik van elektronische hulpmiddelen (zoals GPS, sensoren en drones) nu en in de toekomst belemmerd zullen worden door de aanwezigheid van de hoogspanningsverbinding. Cliënt vreest dat GPS, de sensoren en drones belemmerd (kunnen) worden door de magnetische velden van de hoogspanningsverbinding, waardoor het gebruik van de hulpmiddelen effectief onmogelijk dan wel uiterst lastig wordt gemaakt. Daarbij vraagt cliënt zich af of er door het feit dat er op zijn gronden twee hoogspanningsverbindingen worden gerealiseerd, meer risico ontstaat op belemmering van elektronische apparaten vanwege het feit dat de magneetvelden van de twee verbindingen zich op korte afstand van elkaar bevinden. De ontwerpplannen bieden op dat punt echter geen duidelijkheid.

Voorts merkt cliënt op dat het gebruik van drones in de buurt van de hoogspanningsmasten en -lijnen waarschijnlijk praktisch gezien onmogelijk wordt dan wel uiterst lastig om veiligheidsredenen. In de conceptplannen worden deze aspecten echter (naar het oordeel van cliënt, ten onrechte) niet meegewogen. Een en ander klemt te meer nu het beoogde tracé ervoor zorgt dat cliënt een tweetal hoogspanningsverbindingen over zijn gronden heeft lopen, waardoor een deel van het perceel ongeschikt dreigt te worden voor de

precisielandbouw en het gebruik van elektronische hulpmiddelen. De ontwerpplannen zorgen er derhalve voor dat cliënt geen zekerheid heeft over de mogelijkheden om gebruik te maken van elektronische hulpmiddelen ten behoeve van de landbouw. Cliënt verzoekt u om dit aspect alsnog te betrekken bij de plannen.

Tevens vreest cliënt voor drupschade aan de gewassen als gevolg van de realisatie van het beoogde 380kV-tracé. Niet valt uit te sluiten dat stoffen, waaronder de in de hoogspanningslijnen gebruikte vetten, van de hoogspanningslijnen af druppen. Dit druppen kan belangrijke schade aan de gewassen onder de lijnen veroorzaken, waaronder kanker, schimmels en andere ziekten, waardoor cliënt schade lijdt als gevolg van de realisatie van het tracé. Een en ander klemt te meer nu het beoogde hoogspanningstracé het tweede tracé zou zijn dat over de gronden van cliënt loopt, waardoor het risico op schade verder toeneemt. Daarbij komt dat cliënt aan steeds strengere certificeringseisen dient te voldoen voor de verkoop van zijn gewassen. Cliënt sluit niet uit dat het mogelijke druppen van stoffen van de hoogspanningslijnen negatieve effecten heeft (of kan hebben) op de certificering.

Ten slotte maakt cliënt gebruik van gewasbeschermingsmiddelen ten behoeve van de akkerbouw. De gewasbeschermingsmiddelen worden machinaal op de gewassen gespoten, waarbij er sprake kan zijn van zogenoemde 'drift'. Cliënt kan de mogelijkheid niet uitsluiten dat drift van de gewasbeschermingsmiddelen het tracé raakt en vraagt zich af of de drift negatieve effecten kan hebben op het 380kV-tracé, met name de hoogspanningslijnen. Daarbij is voor cliënt onduidelijk of het gebruik van spuitmachines onder het 380kV-tracé, al dan niet beperkt, is toegestaan. Cliënt verzoekt u om deze aspecten alsnog te motiveren en te verduidelijken.

Leef- en werkomgeving: magnetische velden
Reeds eerder in deze zienswijze is opgemerkt dat het beoogde tracé op korte afstand van het al bestaande 380kV-tracé komt te liggen. Het is derhalve zeer wel mogelijk dat de magneetvelden van beide hoogspanningstracés elkaar overlappen. Cliënt kan echter niet vaststellen of er sprake is van overlap, omdat er op basis van onderstaande motivering in de toelichting bij de ontwerpplannen voor is gekozen om de magneetveldzone van het beoogde tracé niet weer te geven op de verbeelding:

'Er is voor gekozen de magneetveldzone niet op de verbeelding op te nemen omdat er door het inpassingsplan geen specifieke regels voor de gehele zone gaan gelden. Het Rijk legt de gemeenten geen verbod op om nieuwe gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone te realiseren; dat zou in strijd zijn met het adviserende karakter van het beleidsadvies. Uiteraard geldt dat wanneer gemeenten overwegen om nieuwe gevoelige bestemmingen nabij de hoogspanningslijn mogelijk te maken, hiervoor onverkort het advies geldt om zoveel als redelijkerwijs mogelijk te vermijden dat gevoelige bestemmingen in de magneetveldzone komen te liggen.'

De constatering dat de magneetveldzone niet zichtbaar is op de verbeelding, klemt volgens cliënt, omdat op deze manier mogelijke overlap van magneetveldzones niet kan worden vastgesteld. Eveneens blijft de vraag onbeantwoord, wanneer er sprake is van overlap, welke gevolgen deze overlap heeft of kan hebben voor de gezondheid en het gebruik van elektronische apparaten zoals GPS, sensoren, drones en mobiele telefoons. Cliënt verzoekt u derhalve om inzichtelijk te maken of er sprake is van overlap van de magneetvelden van de verschillende hoogspanningstracés.

Leefomgeving: geluid
In de toelichting bij het inpassingsplan wordt ten aanzien van het aspect geluidhinder, 'Coronaeffect', het volgende gesteld:

'Rekening houdend met de tijdelijke aard van de natte weersomstandigheden bedraagt het coronageluid dat is berekend in het kader van de hiervoor genoemde KEMA-onderzoeken, uitgedrukt in een (etmaal)gemiddelde geluidsbelasting in Lden ongeveer 41 dB op 37 m van de as van de lijn. Dit is lager dan de geluidsbelasting van 44 dB Lden waarvan gesteld is dat het niet zal leiden tot een onaanvaardbaar akoestisch leefklimaat. Tevens kan uit het onderzoek worden geconcludeerd dat de waarde van 40 dB voor de nachtperiode als blootstellingswaarde uit het WHO-rapport 'Night Noise Guidelines for Europe' dicht genaderd wordt (41 dB Lden). Overigens is de Lnight waarde aanzienlijk lager dan de Lden waarde van 41 dB en daarmee dus ook lager dan de blootstellingswaarde van de WHO.'

Cliënt moet helaas constateren dat de geringe afstand van de voorgenomen hoogspanningslijnen tot zijn woning en bedrijfsbebouwing mogelijkerwijs tot hinder en overlast zal leiden. De hoogspanningslijnen zullen op zeer korte afstand boven de woning en bedrijfsbebouwing lopen. Het is volgens cliënt derhalve zeer wel mogelijk dat het in de toelichting beschreven 'coronaeffect' van de lijnen zorgt voor geluidshinder en -overlast, waardoor een onaanvaardbaar akoestisch leefklimaat kan ontstaan op de gronden van cliënt.

Cliënt wijst tevens op mogelijke hinder en overlast als gevolg van het in de toelichting omschreven 'windfluiten'. Dit effect wordt in de toelichting als volgt omschreven:

'Een effect dat daarnaast kan optreden bij bovengrondse hoogspanningsverbindingen is het fluiten van de lijnen en masten in de wind. Dit geluid bevindt zich in het hoogfrequente gebied (hoge tonen). Een eigenschap van hoogfrequent geluid is dat dit geluid met de afstand sterker afneemt dan geluiden in een lagere frequentie. Het fluiten van de hoogspanningsverbindingen en de masten is dus steeds minder hoorbaar, hoe verder men zich van de lijn bevindt. Ook wordt het optredende geluid gemaskeerd door andere optredende windeffecten zoals het ruisen van takken en andere 'fluitende objecten'. Doordat alle onderdelen van het ontwerp van de masten een ronde vormgeving krijgen, wordt windfluiten zoveel mogelijk voorkomen.'

Cliënt is van oordeel dat ook het 'windfluiten' kan zorgen voor hinder en overlast, nu de woning en bedrijfsbebouwing van cliënt op zeer korte afstand van de voorgenomen hoogspanningslijnen is gelegen. Cliënt kan echter niet toetsen of er mogelijkerwijs sprake is van geluidshinder (door het coronaeffect en/of door windfluiten) omdat in de toelichting noch in de bijlagen bij de plannen het akoestische klimaat op het perceel van cliënt is onderzocht. Cliënte verzoekt u derhalve om dat onderzoek alsnog te (laten) uitvoeren.

Leef- en werkomgeving in de realisatiefase
De bedrijfsvoering van cliënt is voor een belangrijk deel afhankelijk van de seizoenen, bijvoorbeeld het oogstseizoen. Het is voor cliënt van het grootste belang dat hij tijdens het oogstseizoen ongehinderd zijn bedrijfsactiviteiten kan uitvoeren. In de plannen vindt cliënt echter geen antwoord op de vraag wanneer de bouwactiviteiten (bij benadering) zijn gepland. Cliënt verzoekt u om te verduidelijken of er bij de bouw van de hoogspanningsverbinding rekening wordt gehouden met de (seizoensgebonden) bedrijfsactiviteiten van landbouwers.

Conclusie
Cliënt verzoekt u om zijn zienswijze te betrekken bij de besluitvorming inzake de plannen en om de plannen aan te passen met inachtneming van de zienswijze.

Hoogachtend,

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 11:24
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Postbus
Huisnummer: 100
Postcode: 5201 AC
Woonplaats: 'S-HERTOGENBOSCH
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: ZLTO

Wat is uw mening over de landschappelijke inpassing zoals voorgesteld?
Zie de zienswijze in de bijlage.

Reactie

Datum
13 april 2016

Onderwerp
Zienswijze inzake Zuid-West 380 kV - West (Borssele – Rilland)

Contact

Retour: 5201AC100
AANGETEKEND VERZENDEN
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV - West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Geachte heer, mevrouw,

Namens cliënt, , **woonachtig aan te** , breng ik door deze en derhalve tijdig een zienswijze naar voren. De zienswijze heeft betrekking op het ontwerpinpassingsplan, de ontwerpbesluiten, de aanvragen en het MER, die met ingang van vrijdag 4 maart tot en met donderdag 14 april 2016 voor een ieder ter inzage liggen.

Situatieschets
Cliënt exploiteert een fruitteeltbedrijf aan de te De beoogde hoogspanningsverbinding loopt ten noorden van de woning van cliënt en doorsnijdt een perceel dat cliënt in eigendom heeft. Het perceel is ongeveer 3,2 hectare groot en cliënt heeft het in gebruik als boomgaard.

De beoogde ontwikkeling van de hoogspanningsverbinding zorgt ervoor dat ongeveer 1 hectare van het perceel van cliënt in gebruik wordt genomen als werkterrein ten behoeve van de verbinding. Deze constatering zorgt ervoor dat de (bruikbare) oppervlakte van de boomgaard van cliënt fors (met bijna 1/3de) wordt verkleind. Daarnaast zorgt de ontwikkeling ervoor dat overgebleven deel van het perceel nog maar beperkt bruikbaar is voor de fruitteelt. De beoogde situatie wordt in onderstaande afbeelding weergegeven:

Onderwijsboulevard 225
5223 DE 's-Hertogenbosch
Postbus 100
5201 AC 's-Hertogenbosch
KvK 18054307

Datum
13 april 2016

Onderwerp
Zienswijze

Blad
2 / 7

Inhoud zienswijze
Cliënt heeft kennisgenomen van de inhoud van de plannen en kan zich niet verenigen met de inhoud ervan. Om deze reden maak ik namens hem een zienswijze kenbaar. De zienswijze richt zich tegen de volgende onderdelen van de besluiten:

Ligging tracé
Het is de bedoeling om de hoogspanningsmast (vakwerkmast) te realiseren conform de afbeelding in de bijlage (**Bijlage 1**). De beoogde locatie van de vakwerkmast is voor de bedrijfsvoering van cliënt uiterst ongunstig, nu het perceel effectief wordt doorsneden door (de bouwlocatie van) de vakwerkmast, de tijdelijke brug en de tijdelijke bouwweg. Het perceel is door de doorsnijding van de verschillende bouwwerken moeilijk te gebruiken voor de fruitteelt, nu er sprake dient te zijn van zoveel mogelijk 'gesloten' bomenrijen om een zo goed mogelijke oogst te (kunnen) bewerkstelligen. De bomenrijen zorgen namelijk voor

onderlinge bescherming tegen bijvoorbeeld weersinvloeden en daarnaast zijn ononderbroken rijen noodzakelijk om de gewassen efficiënt te kunnen verzorgen (bijvoorbeeld door middel van gewasbeschermingsmiddelen).

Onderbrekingen in de bomenrijen (bijvoorbeeld door de genoemde bouwwerken), zorgen ervoor dat er minder gesloten bomenrijen kunnen worden gerealiseerd, waardoor het perceel lastiger kan worden geëxploiteerd omdat fruitteelt lastiger mogelijk is. De (bouwlocatie van de) vakwerkmast, de tijdelijke brug en de bouwweg zorgen er in het geval van cliënt voor dat een belangrijk deel van het perceel niet voor de fruitteelt kan worden gebruikt. Met name het deel van het perceel dat in Bijlage 1 boven de bouwweg is gelegen, zal praktisch onbruikbaar worden. Cliënt wordt daardoor sterk gehinderd in zijn bedrijfsvoering en verzoekt u derhalve om het tracé aan te passen, zodanig dat een zo groot mogelijke oppervlakte van het perceel wordt behouden voor de realisatie van gesloten bomenrijen en de fruitteelt.

Landschap
Het beoogde tracé zorgt ervoor dat op het perceel van cliënt, naast het reeds aanwezige 150kV-tracé met bijbehorende mast, tevens een 380kV-tracé met bijbehorende vakwerkmast wordt gerealiseerd conform onderstaande afbeelding:

Datum
13 april 2016

Onderwerp
Zienswijze

Blad
4 / 7

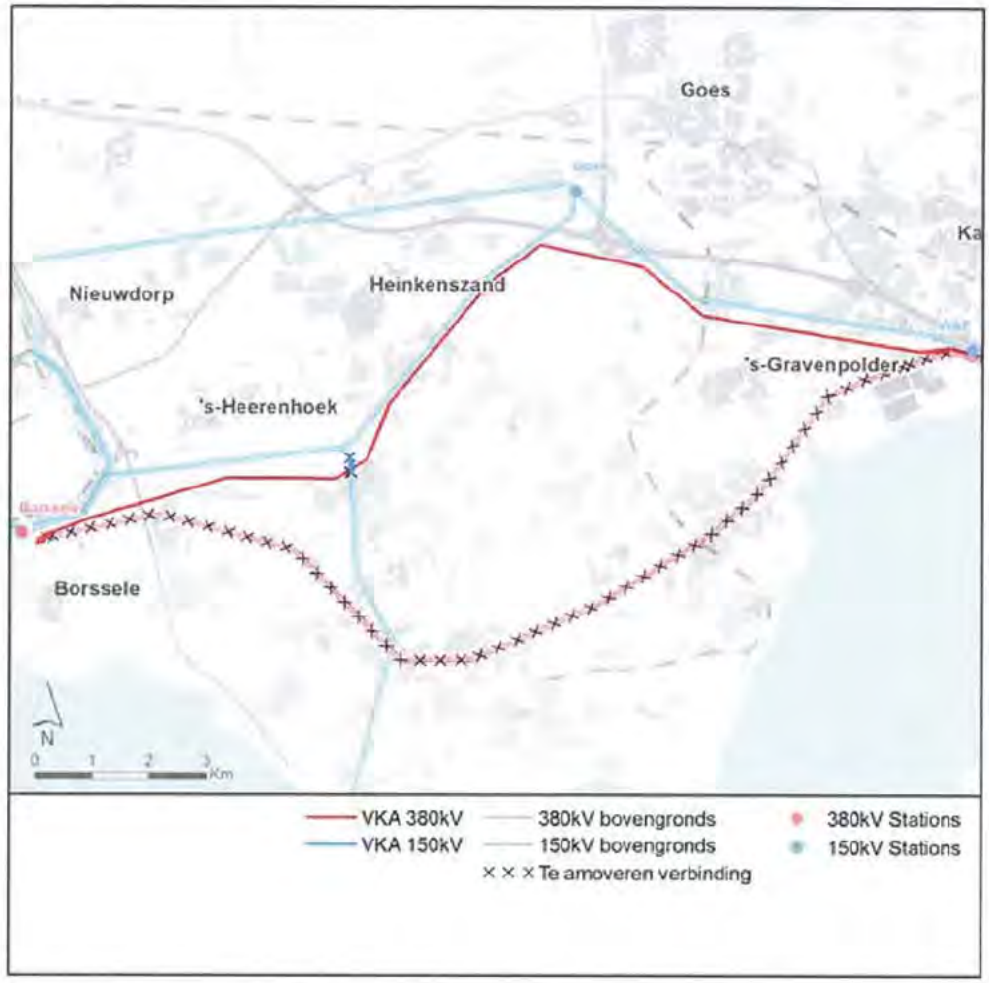

Het realiseren van een nieuw 380kV-tracé, naast het al bestaande 150kV-tracé, zorgt voor een (nog) grote(re) impact op de gebiedskarakteristiek en lokale elementen ter plaatse omdat er sprake zal zijn van maar liefst twee hoogspanningsmasten met bijbehorende lijnen op de gronden van cliënt. Daarbij komt dat de impact op de gebiedskarakteristiek nog groter wordt door het feit dat er een vakwerkmast wordt beoogd (die een grote omvang heeft) en geen wintrackmast (die een kleinere omvang heeft). Met deze constateringen wordt volgens cliënt ten onrechte geen rekening gehouden in de ontwerpplannen. Er wordt enkel gesteld:

'De nieuwe verbinding heeft wèl invloed op de gebiedskarakteristiek en lokale elementen; de verbinding is duidelijk waarneembaar in het landschap. Een aantal bestaande verbindingen, waaronder de 380 kV-verbinding in de 'Zak van Zuid-Beveland' verdwijnen uit het landschap. Door zorgvuldige tracering en aanvullende landschappelijke inpassingsmaatregelen (zie landschapsplan) worden de effecten op het landschap zodanig

beperkt dat er geen onaanvaardbare effecten op landschap en cultuurhistorie door de realisatie van de nieuwe verbinding ontstaan.'

Cliënt stelt dat deze summiere motivering, waarbij geen rekening wordt gehouden met het feit dat op bepaalde plaatsen twee hoogspanningsverbindingen kort naast elkaar worden gerealiseerd, het besluit niet kan dragen. Cliënt verzoekt u derhalve om de effecten op het landschap alsnog te beoordelen, rekening houdend met het feit dat delen van het tracé op korte afstand van het bestaande 150kV-tracé zullen lopen.

Belemmeringen in de bedrijfsvoering
Uit de ontwerpplannen blijkt niet hoe groot de afstand zal zijn tussen de beoogde hoogspanningslijnen en het maaiveld. Voor cliënt is deze afstand echter van groot belang, omdat cliënt zekerheid wenst te verkrijgen over het al dan niet beperkte gebruik van landbouwmachines op het perceel, nabij de vakwerkmast en onder de hoogspanningslijnen. De ontwerpplannen bieden geen duidelijkheid over de vraag of er beperkingen gelden voor het gebruik van landbouwmachines direct onder of nabij de hoogspanningslijnen. Cliënt verzoekt u om alsnog te motiveren of er sprake is van beperkingen in het gebruik van landbouwmachines op het perceel.

Ontwikkelingen in de precisielandbouw en digitalisering van de landbouw volgen elkaar in hoog tempo op. Door toenemende wet- en regelgeving dienen landbouwers, waaronder cliënt, steeds vaker gebruik te maken van digitale middelen ten behoeve van de bedrijfsvoering. Als voorbeelden noemt cliënt het gebruik van GPS, sensoren om uiteenlopende aspecten van het gewas (zoals bewaterings- en bemestingstoestand, vitaliteit, voedingsstoffen en ongedierte) te meten. Het gebruik van drones is eveneens een voorbeeld van digitalisering in de landbouw.

Cliënt vreest dat het gebruik van elektronische hulpmiddelen (zoals GPS, sensoren en drones) nu en in de toekomst belemmerd zullen worden door de aanwezigheid van de hoogspanningsverbinding. Cliënt vreest dat GPS, de sensoren en drones belemmerd (kunnen) worden door de magnetische velden van de hoogspanningsverbinding, waardoor het gebruik van de hulpmiddelen effectief onmogelijk dan wel uiterst lastig wordt gemaakt. Daarbij vraagt cliënt zich af of er door het feit dat er op zijn gronden twee hoogspanningsverbindingen worden gerealiseerd, meer risico ontstaat op belemmering van elektronische apparaten vanwege het feit dat de magneetvelden van de twee verbindingen zich op korte afstand van elkaar bevinden. De ontwerpplannen bieden op dat punt echter geen duidelijkheid.

Voorts merkt cliënt op dat het gebruik van drones in de buurt van de hoogspanningsmasten en –lijnen waarschijnlijk praktisch gezien onmogelijk dan wel uiterst lastig is om veiligheidsredenen. In de conceptplannen worden deze aspecten echter (naar het oordeel van cliënt, ten onrechte) niet meegewogen. Een en ander klemt te meer nu het beoogde tracé ervoor zorgt dat cliënt een tweetal hoogspanningsverbindingen over zijn gronden

heeft lopen, waardoor een groot deel van het perceel ongeschikt dreigt te worden voor de precisielandbouw en het gebruik van elektronische hulpmiddelen. De ontwerpplannen zorgen er derhalve voor dat cliënt geen zekerheid heeft over de mogelijkheden om gebruik te maken van elektronische hulpmiddelen ten behoeve van de landbouw. Cliënt verzoekt u om dit aspect alsnog te betrekken bij de plannen.

Tevens vreest cliënt voor drupschade aan de gewassen als gevolg van de realisatie van het beoogde 380kV-tracé. Niet valt uit te sluiten dat stoffen, waaronder de in de hoogspanningslijnen gebruikte vetten, van de hoogspanningslijnen af druppen. Dit druppen kan belangrijke schade aan de gewassen onder de lijnen veroorzaken, waaronder kanker, schimmels en andere ziekten, waardoor cliënt schade lijdt als gevolg van de realisatie van het tracé. Een en ander klemt te meer nu het beoogde hoogspanningstracé het tweede tracé zou zijn dat over de gronden van cliënt loopt, waardoor het risico op schade verder toeneemt. Daarbij komt dat cliënt aan steeds strengere certificeringseisen dient te voldoen voor de verkoop van zijn fruit. Cliënt sluit niet uit dat het mogelijke druppen van stoffen van de hoogspanningslijnen negatieve effecten heeft (of kan hebben) op de certificering.

De beoogde plaatsing van de hoogspanningsmast zorgt ervoor dat het windscherm dat cliënt heeft gerealiseerd om de gewassen te beschermen onderbroken wordt, waardoor de gewassen (deels) niet meer zijn beschermd tegen de invloeden van de wind. Het windscherm is noodzakelijk om het perceel te kunnen exploiteren en om te kunnen voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Uit de conceptplannen wordt echter niet duidelijk of het windscherm zodanig kan worden aangepast dat het langs het (bouw)terrein van de hoogspanningsmast af loopt. Cliënt verzoekt u om duidelijkheid te verschaffen over het al dan niet kunnen verplaatsen van het windscherm.

Voorts maakt cliënt gebruik van gewasbeschermingsmiddelen ten behoeve van de fruitteelt. De gewasbeschermingsmiddelen worden machinaal op de gewassen gespoten, waarbij er sprake kan zijn van zogenoemde 'drift'. Cliënt kan de mogelijkheid niet uitsluiten dat drift van de gewasbeschermingsmiddelen het tracé raakt en vraagt zich af of de drift negatieve effecten kan hebben op het 380kV-tracé, met name de hoogspanningslijnen. Daarbij is voor cliënt onduidelijk of het gebruik van spuitmachines onder het 380kV-tracé, al dan niet beperkt, is toegestaan. Cliënt verzoekt u om deze aspecten alsnog te motiveren en te verduidelijken.

Ten slotte vreest cliënt dat de hoogspanningsmast die op zijn perceel is beoogd bij regenval een grote hoeveelheid water zal opvangen, dat van de mast zal aflopen, waardoor waterplassen ontstaan direct onder de mast en waardoor deze gronden beperkter geschikt zullen zijn voor agrarisch gebruik.

Leef- en werkomgeving: magnetische velden
Reeds eerder in deze zienswijze is opgemerkt dat het beoogde tracé op korte afstand van het al bestaande 150kV-tracé komt te liggen. Het is derhalve zeer wel mogelijk dat de

magneetvelden van beide hoogspanningstracés elkaar overlappen. Cliënt kan echter niet vaststellen of er sprake is van overlap, omdat ervoor op basis van onderstaande motivering voor is gekozen om de magneetveldzone van het beoogde tracé niet weer te geven op de verbeelding:

'Er is voor gekozen de magneetveldzone niet op de verbeelding op te nemen omdat er door het inpassingsplan geen specifieke regels voor de gehele zone gaan gelden. Het Rijk legt de gemeenten geen verbod op om nieuwe gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone te realiseren; dat zou in strijd zijn met het adviserende karakter van het beleidsadvies. Uiteraard geldt dat wanneer gemeenten overwegen om nieuwe gevoelige bestemmingen nabij de hoogspanningslijn mogelijk te maken, hiervoor onverkort het advies geldt om zoveel als redelijkerwijs mogelijk te vermijden dat gevoelige bestemmingen in de magneetveldzone komen te liggen.'

De constatering dat de magneetveldzone niet zichtbaar is op de verbeelding, klemt volgens cliënt, omdat op deze manier mogelijke overlap van magneetveldzones niet kan worden vastgesteld. Eveneens blijft de vraag onbeantwoord, wanneer er sprake is van overlap, welke gevolgen deze overlap heeft of kan hebben voor de gezondheid en het gebruik van elektronische apparaten zoals GPS, sensoren, drones en mobiele telefoons. Cliënt verzoekt u derhalve om inzichtelijk te maken of er sprake is van overlap van de magneetvelden van de verschillende hoogspanningstracés.

Leef- en werkomgeving in de realisatiefase
De bedrijfsvoering van cliënt is voor een belangrijk deel afhankelijk van de seizoenen, bijvoorbeeld het oogstseizoen. Het is voor cliënt van het grootste belang dat hij tijdens het oogstseizoen ongehinderd zijn bedrijfsactiviteiten kan uitvoeren. In de plannen vindt cliënt echter geen antwoord op de vraag wanneer de bouwactiviteiten (bij benadering) zijn gepland. Cliënt verzoekt u om te verduidelijken of er bij de bouw van de hoogspanningsverbinding rekening wordt gehouden met de (seizoensgebonden) bedrijfsactiviteiten van landbouwers.

Conclusie
Cliënt verzoekt u om zijn zienswijze te betrekken bij de besluitvorming inzake de plannen en om de plannen aan te passen met inachtneming van de zienswijze.

Hoogachtend,

Bijlage 1

en zijn voorbehouden aan Cyclomedia, 2013

bende:

Boorplan
n°1

Aan deze tekening kunne

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 11:25
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Postbus
Huisnummer: 100
Postcode: 5201 AC
Woonplaats: 'S-HERTOGENBOSCH
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: ZLTO

Wat is uw mening over de landschappelijke inpassing zoals voorgesteld?
Zie de zienswijze in de bijlage.

Reactie

ZLTO

Datum
13 april 2016

Onderwerp
Zienswijze | inzake Zuid-West 380 kV – West (Borssele – Rilland)

Contact
|
|

Retour: 5201AC100
AANGETEKEND VERZENDEN
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV - West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

14 APR 2016

Geachte heer, mevrouw,

Namens cliënt, **, woonachtig aan de te** , breng ik door deze en derhalve tijdig een zienswijze naar voren. De zienswijze heeft betrekking op het ontwerpinpassingsplan, de ontwerpbesluiten, de aanvragen en het MER, die met ingang van vrijdag 4 maart tot en met donderdag 14 april 2016 voor een ieder ter inzage liggen.

Situatieschets
Cliënt exploiteert een akkerbouwbedrijf aan de te | . De beoogde hoogspanningsverbinding doorsnijdt het perceel alsmede de bedrijfswoning van cliënt. De beoogde situatie wordt in onderstaande afbeelding weergegeven:

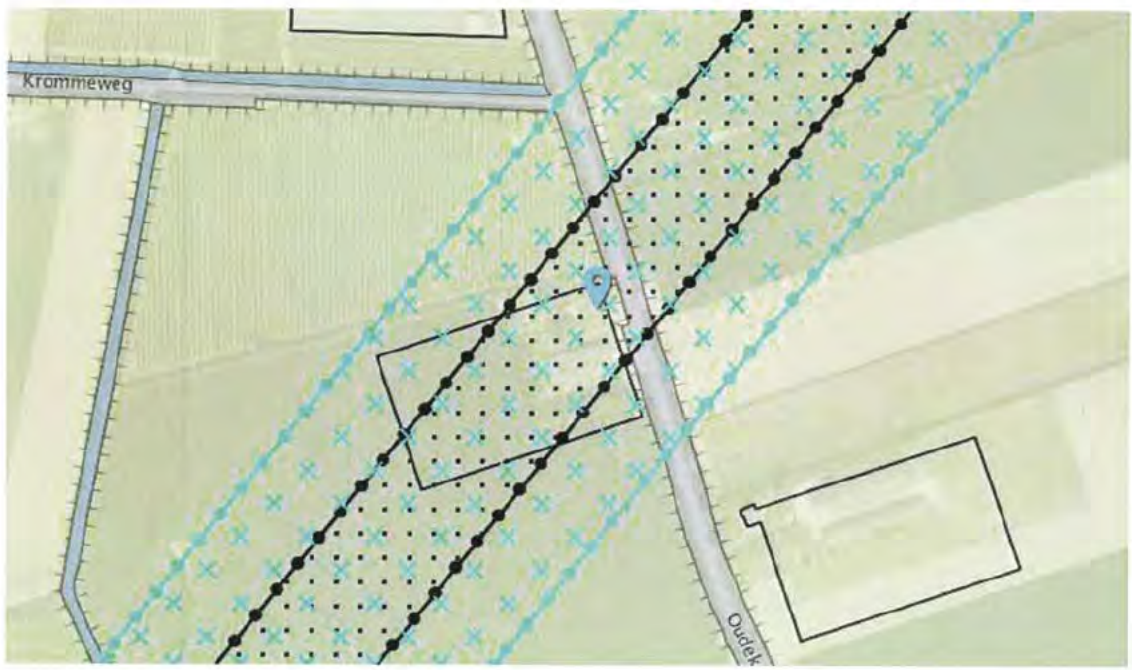

Onderwijsboulevard 225
5223 DE 's-Hertogenbosch
Postbus 100
5201 AC 's-Hertogenbosch
KvK 18054307

Inhoud zienswijze
Cliënt heeft kennisgenomen van de inhoud van de plannen en kan zich niet verenigen met de inhoud ervan. Om deze reden maak ik namens hem een zienswijze kenbaar. De zienswijze richt zich tegen de volgende onderdelen van de besluiten:

Ligging tracé
De beoogde ligging van het tracé zorgt ervoor dat zowel de (bedrijfs)gronden van cliënt, alsmede de woning van cliënt wordt doorsneden door de hoogspanningsverbinding. De ligging van de woning direct onder de beoogde hoogspanningslijnen, heeft TenneT doen besluiten om in onderhandeling te treden met cliënt over de aankoop van de woning/uitkoop van cliënt. De woning ligt immers binnen de belemmerde zone van (gelijk aan of meer dan) 0,4 microTesla, waardoor er sprake is van een gevoelig object.

Indien partijen tot overeenstemming komen over de uitkoop van cliënt, heeft cliënt het voornemen om een nieuwe woning te realiseren ten zuiden van de hoogspanningsverbinding en buiten de belemmerde zone van 0,4 microTesla. Daarvoor zou een verplaatsing van het huidige bouwvlak dienen te worden gerealiseerd. Voor cliënt is echter, in ieder geval tot op heden, volstrekt onduidelijk of een dergelijke verplaatsing tot de mogelijkheden behoort. Vanzelfsprekend is zekerheid omtrent de verplaatsing van het bouwvlak voor cliënt van het grootste belang, omdat daarmee de toekomst van zijn woning, alsmede het woongenot, en de toekomst van zijn bedrijf en de bedrijfsvoering worden veiliggesteld. Cliënt verzoekt u derhalve om te motiveren in hoeverre een verplaatsing van het huidige bouwvlak tot de mogelijkheden behoort en wat het standpunt van het bevoegd gezag is omtrent deze mogelijke verplaatsing. In de ontwerpplannen onbreekt een dergelijke motivering vooralsnog, aldus cliënt.

Landschap
Het beoogde tracé zorgt ervoor dat op het perceel van cliënt, naast het reeds aanwezige 150kV-tracé met bijbehorende mast, tevens een 380kV-tracé met bijbehorende vakwerkmast wordt gerealiseerd conform onderstaande afbeelding:

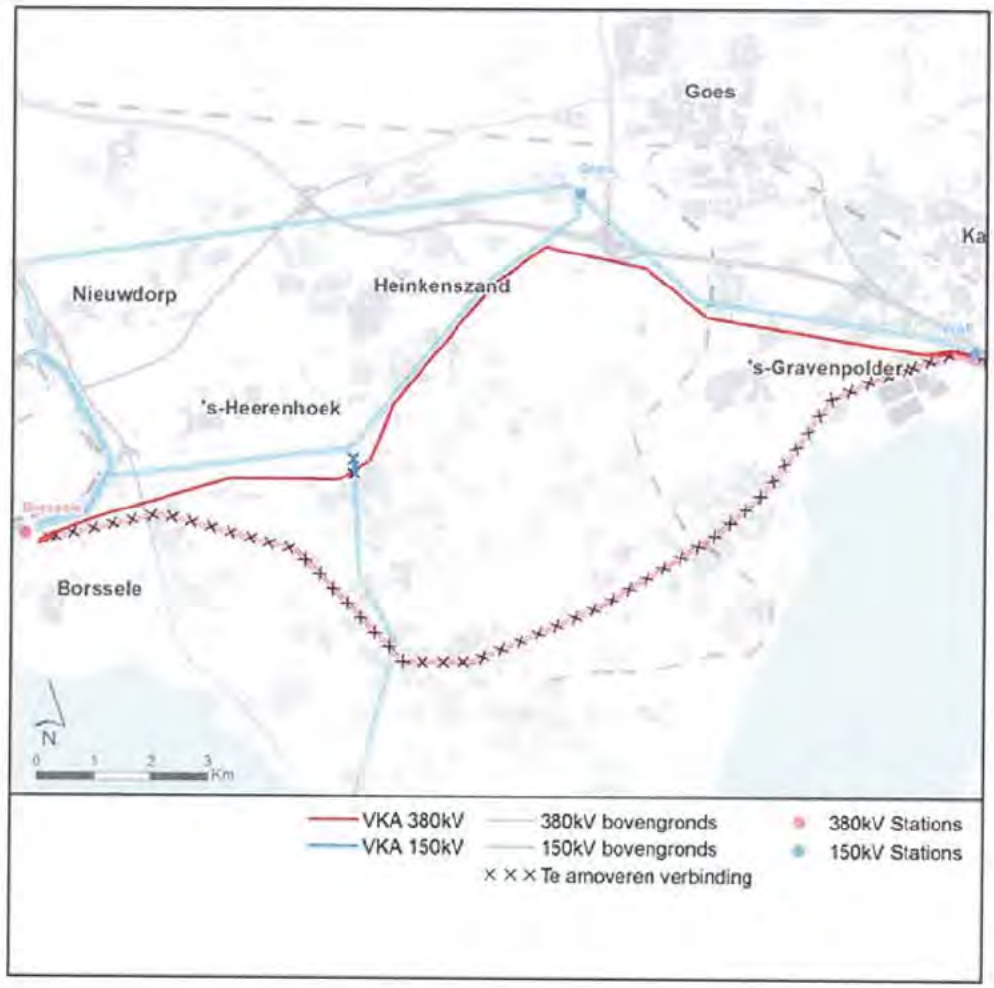

Het realiseren van een nieuw 380kV-tracé, naast het al bestaande 150kV-tracé, zorgt voor een (nog) grote(re) impact op de gebiedskarakteristiek en lokale elementen ter plaatse omdat er sprake zal zijn van maar liefst twee hoogspanningsmasten met bijbehorende lijnen op de gronden van cliënt. Met deze constateringen wordt volgens cliënt ten onrechte geen rekening gehouden in de ontwerpplannen. Er wordt enkel gesteld:

'De nieuwe verbinding heeft wèl invloed op de gebiedskarakteristiek en lokale elementen; de verbinding is duidelijk waarneembaar in het landschap. Een aantal bestaande verbindingen, waaronder de 380 kV-verbinding in de 'Zak van Zuid-Beveland' verdwijnen uit het landschap. Door zorgvuldige tracering en aanvullende landschappelijke inpassingsmaatregelen (zie landschapsplan) worden de effecten op het landschap zodanig beperkt dat er geen onaanvaardbare effecten op landschap en cultuurhistorie door de realisatie van de nieuwe verbinding ontstaan.'

Cliënt stelt dat deze summiere motivering, waarbij geen rekening wordt gehouden met het feit dat op bepaalde plaatsen twee hoogspanningsverbindingen kort naast elkaar worden gerealiseerd, het besluit niet kan dragen. Cliënt verzoekt u derhalve om de effecten op het landschap alsnog te beoordelen, rekening houdend met het feit dat delen van het tracé op korte afstand van het bestaande 150kV-tracé zullen lopen.

Belemmeringen in de woonsituatie
Het voorgenomen tracé zorgt ervoor dat hoogspanningslijnen op korte afstand van de woning van cliënt zullen lopen. De plannen zorgen er derhalve voor dat cliënt op zeer korte afstand zal wonen van de hoogspanningslijnen als de uitkoop door TenneT niet slaagt. Er is sprake van een kleine afstand tussen de hoogspanningsverbinding en de woning, waardoor de kans reëel is dat zijn woning binnen de magneetveldzone ligt. Deze constatering baart cliënt ernstige zorgen vanwege de ernstige vrees voor gezondheidsklachten en -problemen door langdurige blootstelling aan de elektrische velden en magneetvelden van de hoogspanningslijnen.

In de toelichting bij de plannen wordt gesteld dat het RIVM en de Gezondheidsraad, bij gebrek aan sluitend wetenschappelijk onderzoek, met het oog op het voorzorgsbeginsel een maximaal permanent gemiddeld stralingsniveau van maximaal 0,4 microTesla adviseren. Cliënt kan op basis van de huidige plannen echter niet nagaan hoe hoog het gemiddelde stralingsniveau zal zijn. Om deze reden verzoekt cliënt u om alsnog te onderzoeken wat het gemiddelde stralingsniveau in de woning zal zijn na realisatie van de plannen en om na te gaan of het gemiddelde stralingsniveau van invloed kan zijn op de gezondheid.

Zoals reeds opgemerkt, wordt de hoogspanningsverbinding op korte afstand van de woning van cliënt beoogd. De korte afstand zorgt ervoor dat cliënt vreest voor het functioneren van elektronische apparaten in huis. Cliënt vraagt zich af welke invloed de elektrische en magneetvelden hebben op de elektrische apparatuur (zoals (draadloze) telefoons, televisies, computers en toebehoren en wifi) in de woning. Cliënt vreest dat zijn woongenot belemmerd zal worden door de straling en verzoekt u om duidelijkheid te verschaffen over de mogelijke gevolgen van de straling op de elektronische apparatuur in huis.

Belemmeringen in de bedrijfsvoering
Uit de ontwerpplannen blijkt niet hoe groot de afstand zal zijn tussen de beoogde hoogspanningslijnen en het maaiveld. Voor cliënt is deze afstand echter van groot belang, omdat cliënt zekerheid wenst te verkrijgen over het al dan niet beperkte gebruik van landbouwmachines op het perceel en onder de hoogspanningslijnen. De ontwerpplannen bieden geen duidelijkheid over de vraag of er beperkingen gelden voor het gebruik van landbouwmachines direct onder of nabij de hoogspanningslijnen. Cliënt verzoekt u om alsnog te motiveren of er sprake is van beperkingen in het gebruik van landbouwmachines op het perceel.

Ontwikkelingen in de precisielandbouw en digitalisering van de landbouw volgen elkaar in hoog tempo op. Door toenemende wet- en regelgeving dienen landbouwers, waaronder cliënt, steeds vaker gebruik te maken van digitale middelen ten behoeve van de bedrijfsvoering. Als voorbeelden noemt cliënt het gebruik van GPS, sensoren om uiteenlopende aspecten van het gewas (zoals bewaterings- en bemestingstoestand, vitaliteit, voedingsstoffen en ongedierte) te meten. Het gebruik van drones is eveneens een voorbeeld van digitalisering in de landbouw.

Cliënt vreest dat het gebruik van elektronische hulpmiddelen (zoals GPS, sensoren en drones) nu en in de toekomst belemmerd zullen worden door de aanwezigheid van de hoogspanningsverbinding. Cliënt vreest dat GPS, de sensoren en drones belemmerd (kunnen) worden door de magnetische velden van de hoogspanningsverbinding, waardoor het gebruik van de hulpmiddelen effectief onmogelijk dan wel uiterst lastig wordt gemaakt. Daarbij vraagt cliënt zich af of er door het feit dat er op zijn gronden twee hoogspanningsverbindingen worden gerealiseerd, meer risico ontstaat op belemmering van elektronische apparaten vanwege het feit dat de magneetvelden van de twee verbindingen zich op korte afstand van elkaar bevinden. De ontwerpplannen bieden op dat punt echter geen duidelijkheid.

Voorts merkt cliënt op dat het gebruik van drones in de buurt van de hoogspanningsmasten en –lijnen waarschijnlijk praktisch gezien onmogelijk wordt dan wel uiterst lastig om veiligheidsredenen. In de conceptplannen worden deze aspecten echter (naar het oordeel van cliënt, ten onrechte) niet meegewogen. Een en ander klemt te meer nu het beoogde tracé ervoor zorgt dat cliënt een tweetal hoogspanningsverbindingen over zijn gronden heeft lopen, waardoor een deel van het perceel ongeschikt dreigt te worden voor de precisielandbouw en het gebruik van elektronische hulpmiddelen. De ontwerpplannen zorgen er derhalve voor dat cliënt geen zekerheid heeft over de mogelijkheden om gebruik te maken van elektronische hulpmiddelen ten behoeve van de landbouw. Cliënt verzoekt u om dit aspect alsnog te betrekken bij de plannen.

Tevens vreest cliënt voor drupschade aan de gewassen als gevolg van de realisatie van het beoogde 380kV-tracé. Niet valt uit te sluiten dat stoffen, waaronder de in de hoogspanningslijnen gebruikte vetten, van de hoogspanningslijnen af druppen. Dit druppen kan belangrijke schade aan de gewassen onder de lijnen veroorzaken, waaronder kanker, schimmels en andere ziekten, waardoor cliënt schade lijdt als gevolg van de realisatie van het tracé. Een en ander klemt te meer nu het beoogde hoogspanningstracé het tweede tracé zou zijn dat over de gronden van cliënt loopt, waardoor het risico op schade verder toeneemt.

Ten slotte maakt cliënt gebruik van gewasbeschermingsmiddelen ten behoeve van de akkerbouw. De gewasbeschermingsmiddelen worden machinaal op de gewassen gespoten, waarbij er sprake kan zijn van zogenoemde 'drift'. Cliënt kan de mogelijkheid niet uitsluiten dat drift van de gewasbeschermingsmiddelen het tracé raakt en vraagt zich af of de drift

negatieve effecten kan hebben op het 380kV-tracé, met name de hoogspanningslijnen. Daarbij is voor cliënt onduidelijk of het gebruik van spuitmachines onder het 380kV-tracé, al dan niet beperkt, is toegestaan. Cliënt verzoekt u om deze aspecten alsnog te motiveren en te verduidelijken.

Leef- en werkomgeving: magnetische velden
Reeds eerder in deze zienswijze is opgemerkt dat het beoogde tracé op korte afstand van het al bestaande 150kV-tracé komt te liggen. Het is derhalve zeer wel mogelijk dat de magneetvelden van beide hoogspanningstracés elkaar overlappen. Cliënt kan echter niet vaststellen of er sprake is van overlap, omdat er op basis van onderstaande motivering in de toelichting bij de ontwerpplannen voor is gekozen om de magneetveldzone van het beoogde tracé niet weer te geven op de verbeelding:

'Er is voor gekozen de magneetveldzone niet op de verbeelding op te nemen omdat er door het inpassingsplan geen specifieke regels voor de gehele zone gaan gelden. Het Rijk legt de gemeenten geen verbod op om nieuwe gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone te realiseren; dat zou in strijd zijn met het adviserende karakter van het beleidsadvies. Uiteraard geldt dat wanneer gemeenten overwegen om nieuwe gevoelige bestemmingen nabij de hoogspanningslijn mogelijk te maken, hiervoor onverkort het advies geldt om zoveel als redelijkerwijs mogelijk te vermijden dat gevoelige bestemmingen in de magneetveldzone komen te liggen.'

De constatering dat de magneetveldzone niet zichtbaar is op de verbeelding, klemt volgens cliënt, omdat op deze manier mogelijke overlap van magneetveldzones niet kan worden vastgesteld. Eveneens blijft de vraag onbeantwoord, wanneer er sprake is van overlap, welke gevolgen deze overlap heeft of kan hebben voor de gezondheid en het gebruik van elektronische apparaten zoals GPS, sensoren, drones en mobiele telefoons. Cliënt verzoekt u derhalve om inzichtelijk te maken of er sprake is van overlap van de magneetvelden van de verschillende hoogspanningstracés.

Leefomgeving: geluid
In de toelichting bij het inpassingsplan wordt ten aanzien van het aspect geluidhinder, 'Coronaeffect', het volgende gesteld:

'Rekening houdend met de tijdelijke aard van de natte weersomstandigheden bedraagt het coronageluid dat is berekend in het kader van de hiervoor genoemde KEMA-onderzoeken, uitgedrukt in een (etmaal)gemiddelde geluidsbelasting in Lden ongeveer 41 dB op 37 m van de as van de lijn. Dit is lager dan de geluidsbelasting van 44 dB Lden waarvan gesteld is dat het niet zal leiden tot een onaanvaardbaar akoestisch leefklimaat. Tevens kan uit het onderzoek worden geconcludeerd dat de waarde van 40 dB voor de nachtperiode als blootstellingswaarde uit het WHO-rapport 'Night Noise Guidelines for Europe' dicht genaderd wordt (41 dB Lden). Overigens is de Lnight waarde aanzienlijk lager dan de Lden waarde van 41 dB en daarmee dus ook lager dan de blootstellingswaarde van de WHO.'

Cliënt moet helaas constateren dat de geringe afstand van de voorgenomen hoogspanningslijnen tot zijn woning en bedrijfsbebouwing mogelijkerwijs tot hinder en overlast zal leiden. De hoogspanningslijnen zullen op zeer korte afstand boven de woning en bedrijfsbebouwing lopen. Het is volgens cliënt derhalve zeer wel mogelijk dat het in de toelichting beschreven 'coronaeffect' van de lijnen zorgt voor geluidshinder en -overlast, waardoor een onaanvaardbaar akoestisch leefklimaat kan ontstaan op de gronden van cliënt.

Cliënt wijst tevens op mogelijke hinder en overlast als gevolg van het in de toelichting omschreven 'windfluiten'. Dit effect wordt in de toelichting als volgt omschreven:

'Een effect dat daarnaast kan optreden bij bovengrondse hoogspanningsverbindingen is het fluiten van de lijnen en masten in de wind. Dit geluid bevindt zich in het hoogfrequente gebied (hoge tonen). Een eigenschap van hoogfrequent geluid is dat dit geluid met de afstand sterker afneemt dan geluiden in een lagere frequentie. Het fluiten van de hoogspanningsverbindingen en de masten is dus steeds minder hoorbaar, hoe verder men zich van de lijn bevindt. Ook wordt het optredende geluid gemaskeerd door andere optredende windeffecten zoals het ruisen van takken en andere 'fluitende objecten'. Doordat alle onderdelen van het ontwerp van de masten een ronde vormgeving krijgen, wordt windfluiten zoveel mogelijk voorkomen.'

Cliënt is van oordeel dat ook het 'windfluiten' kan zorgen voor hinder en overlast, nu de woning en bedrijfsbebouwing van cliënt op zeer korte afstand van de voorgenomen hoogspanningslijnen is gelegen. Cliënt kan echter niet toetsen of er mogelijkerwijs sprake is van geluidshinder (door het coronaeffect en/of door windfluiten) omdat in de toelichting noch in de bijlagen bij de plannen het akoestische klimaat op het perceel van cliënt is onderzocht. Cliënte verzoekt u derhalve om dat onderzoek alsnog te (laten) uitvoeren.

Leef- en werkomgeving in de realisatiefase
De bedrijfsvoering van cliënt is voor een belangrijk deel afhankelijk van de seizoenen, bijvoorbeeld het oogstseizoen. Het is voor cliënt van het grootste belang dat hij tijdens het oogstseizoen ongehinderd zijn bedrijfsactiviteiten kan uitvoeren. In de plannen vindt cliënt echter geen antwoord op de vraag wanneer de bouwactiviteiten (bij benadering) zijn gepland. Cliënt verzoekt u om te verduidelijken of er bij de bouw van de hoogspanningsverbinding rekening wordt gehouden met de (seizoensgebonden) bedrijfsactiviteiten van akkerbouwers.

Conclusie
Cliënt verzoekt u om zijn zienswijze te betrekken bij de besluitvorming inzake de plannen en om de plannen aan te passen met inachtneming van de zienswijze.

Hoogachtend,

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 12:04
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens: Zeeuws Platform Stralingsrisico

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en het MER?
Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
Zie bijlage

Reactie

Zienswijze van Zeeuws Platform Stralingsrisico m.b.t. MER ZW380 hoogspanningsverbinding Borssele – Rilland.

Onze zienswijze betreft bovengenoemde MER inclusief de bijlagen en documenten met toelichtingen zoals vermeld op de website www.bureau-energieprojecten.nl.

De voorgenomen keuze voor de 380 kV verbinding en de daaraan ten grondslag liggende argumenten, geven aanleiding om op de volgende punten nader in te gaan.

Leefomgeving

Aan de risico's van elektromagnetische straling is de nodige aandacht besteed. Daarbij worden de door de overheid gehanteerde waarden gehanteerd. Hoewel door toepassing van zogenoemde Wintrack-masten het elektromagnetische veld sterk wordt versmald, blijft het stralingsrisico voor mens, dier en plant nog steeds aanwezig. Daarom pleiten wij voor een oplossing die de stralingsrisico's nog meer vermindert of wegneemt. Ondergrondse verbindingen, verbindingen door water en gelijkstroomverbindingen worden daarvoor genoemd.
Gezien de toepassingen van ondergrondse- en gelijkstroomverbindingen elders in de wereld, wordt in de MER hiervan te snel afgezien. Op verzoek van het ministerie van Economische Zaken is door RoyalHaskoningDHV het rapport “Technische, ruimtelijke en organisatorische aspecten van het elektriciteitsnet voor de verbinding van windparken op zee op het landelijke hoogspanningsnet”, d.d. 4 april 2014 opgesteld. In dit rapport is nadrukkelijk geadviseerd om de mogelijkheden van gelijkstroomverbindingen nader te onderzoeken. Het is niet duidelijk of dit onderzoek heeft plaatsgevonden, maar de eventuele resultaten hiervan hadden toegepast kunnen worden op de keuze voor de beoogde 380kV verbinding. Dit onderzoek zou alsnog moeten plaatsvinden met openbaarmaking van de resultaten.
Ook wordt te gemakkelijk afgezien van een verbinding door de Westerschelde.

Onderhoud van hoogspanningsverbindingen

De keuze van het beoogde tracé en de daarbij toegepaste techniek blijken mede te worden bepaald door het onderhoudsaspect voor de betreffende verbindingen. De vraag kan gesteld worden hoe dat dan nu gebeurt aangezien deze verbindingen al tientallen jaren in bedrijf zijn. Uit de MER-documenten blijkt niet voldoende hoe het onderhoud precies van invloed is op de gemaakte keuzes. Als er geen sprake is van een ring-structuur of alternatieve route, blijft onderhoud een moeilijke zaak.

Kosten

Een verbinding door de Westerschelde wordt blijkbaar om redenen van technische onhaalbaarheid (lengte van de verbinding, grote en dure spanningomvormers) en kosten niet als alternatief gezien. Gezien de technologische ontwikkelingen in de laatste tientallen jaren en ook de beweringen van Tennet ten aanzien van lengtes groter dan 20 km, zou een grond- en zeekabelverbinding nog eens moeten worden overwogen. Daarbij dienen zowel wisselspanning als gelijkspanning in de overwegingen te worden betrokken. Een kostenvergelijking van alle mogelijke alternatieven, met investeringen, exploitatiekosten, kosten van herstel van de leefomgving, afkoopsommen en

schadeloosstellingen, zal verhelderend werken voor de burger.

Harmonische analyse

Een punt van verbetering van de tekst: in de documenten is sprake van harmonische analyse. Dit moet zijn: harmonischen-analyse.

De MER is naar onze mening onvolledig als niet duidelijker het onderhoudsaspect wordt toegelicht en als niet een kostenvergelijking van alternatieven met ondergrondse-, zeekabel- en gelijkstroomverbindingen wordt toegevoegd. Zonder deze gegevens kan de burger geen gefundeerd oordeel geven.

Voor zover bekend uit de media hebben aktiegroepen, gemeenten en provincie op bovengenoemde punten nog geen afdoende antwoord ontvangen. Ook is onduidelijk of de Tweede Kamer al antwoord heeft gekregen op vergelijkbare vragen.

Namens Zeeuws Platform Stralingsrisico,

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

11-4-2016,

Onderwerp: **Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV**

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – onder voorbehoud van alle rechten– een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland.

Als dochter en zus van de vennoten van , gevestigd te welke tevens teler zijn op deze locatie, heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV. Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

GANG VAN ZAKEN

1. Met ben ik in gesprek geweest op 6-03-2015. Aan hem heb ik gevraagd de positie van mast (dossiernummer 522) op mijn perceel te verschuiven in de werklijn opdat de positie minder bezwarend is voor agrarische werkzaamheden. Dit is schriftelijk vastgelegd door , welke dit aan u heeft doorgegeven opdat u dit meeneemt in de definitieve vaststelling van de plaatsing van de mast.

   Na telefonisch contact met op 7-4-2016 om 10:55 uur krijg ik te horen dat u deze vraag niet heeft meegenomen in de tervisielegging aanleg R.J.P. 380 kV lijn. Met deze actie suggereerde u in eerste instantie mee te willen denken met de belanghebbenden, om er vervolgens niets mee te doen. Dit komt op mij zeer slecht over en brengt het gevoel in de maling te worden genomen en dat mijn belangen voor u onbelangrijk zijn.

2. U heeft een inspecteur opdracht gegeven mijn perceel te betreden ter inventarisatie van bomen, zonder dat u hiervoor toestemming had. Dit is een onjuiste gang van zaken, er dient toestemming voor betreding te zijn. Dit versterkt het gevoel dat mijn belangen er voor u niet toe doen.

AGRARISCHE WERKZAAMHEDEN & ECONOMISCHE BELANGEN

3. Precisielandbouw in de omgeving van de nieuwe verbinding wordt onmogelijk. Onder de boeren is het bekend dat GPS systemen vaak uitvallen wanneer deze onder bestaande hoogspanningsmasten komen. Er is nooit goed onderzoek naar de effecten gedaan van dergelijke verbindingen op GPS systemen. Daarbij wordt het gebruik van Drones belemmerd, omdat vliegen en zelfs vliegeren in de buurt van masten verboden is. Ook is het niet bekend welke effecten de verbinding heeft op beelden die Drones kunnen maken van de gewassen t.b.v. precisielandbouw, ook hier is nooit onderzoek naar gedaan. Al met al leveren de masten enkel betreft de precisielandbouw al een gigantisch risico voor agrarisch

ondernemers. TenneT wimpelt deze bezwaren al te makkelijk weg, en lijkt hierbij dus wederom niet om het belang van mij te geven.

4. Daarbij noem ik ook de gevolgen van drupschade op gewassen als gevolg van water wat van de kabels naar beneden valt. Ook hier is nooit onderzoek naar gedaan.

5. Naast drupschade van de kabels zal ook waterlast rondom de mast een probleem worden in de toekomst. Door de betonnen voet onderaan de mast kan (regen)water wat langs de mast naar beneden druipt niet weg en voor overlast zorgen.

6. Het beregenen van gewassen wordt als gevolg van de masten veel lastiger zo niet onmogelijk gemaakt. Water wat de mast raakt komt niet bij het gewas terecht en zorgt tevens voor de bij punt 5 genoemde waterschade. Ook is het uitzetten van een spoor voor de beregeningshaspel praktisch veel lastiger met masten in het land.

7. Er is geen duidelijkheid over veiligheidsvoorschriften en belemmeringen op werkzaamheden onder de masten en de daaraan gekoppelde schadevergoedingen.

8. Ook is het onduidelijk in hoeverre de grondgebruiker aansprakelijk is voor eventueel schade aan de masten als gevolg van agrarische werkzaamheden. De grondgebruiker is hierdoor misschien genoodzaakt een verhoging van de aansprakelijkheidsverzekering te realiseren.

9. De steeds strenger wordende eisen m.b.t. condities waarin gewassen geproduceerd mogen worden. In dit gebied waar veel mensen afhankelijk zijn van de agrarische sector is dit een serieuze bedreiging van de lokale economie. Wie zegt dat een grote klant als de Albert Heijn in de toekomst geen aardappelen, groenten en fruit meer wil hebben die onder hoogspanningsmasten is geteeld? Voor dergelijke toekomstige schade geeft TenneT geen vergoeding.

10. Gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden worden sterk beperkt omdat het houden van dieren onder deze verbinding onmogelijk is.

11. De vrije werkruimte onder de lijn zou 4 meter bedragen. Bij laden/lossen van transportmateriaal is al een hogere werkruimte nodig. Lossen kipwagen is al snel richting de 9 meter, het uitklappen van een spuitmachine idem dito. Bij bestemmingswijziging van akkerbouw naar andere gewassen (fruitteelt met hagelnetten, kassen etc) is deze werkruimte ook niet toereikend.

12. Door de ligging van ons woonhuis en bedrijfsgebouwen op ±150 meter afstand van het hart van de bestaande 150 kV lijn en van de nu aan te leggen 380 kV lijn op een afstand van ± 170 meter doet u een aanslag op ons woon, leef- en werkgenot en zodoende ook direct op onze gezondheid! Dat de gevolgen hiervan lastig in waardes uit te drukken zijn is een feit. Indien de aan te leggen verbinding ondergronds zal gebeuren spelen de eerder genoemde punten veelal een minder groot probleem.

13. Naast de nadelige effecten op ons woon, leef- en werkgenot is het ook onduidelijk of de nieuwe 380 kV lijn mogelijkerwijs ook invloed heeft op bedrijfsontwikkelingen. Door de aanleg van de 150 kV lijn in de jaren 60/70 van de 20e eeuw op korte afstand van de bedrijfsgebouwen en toewijzing van overheidswege van agrarisch bouwblok is toentertijd geen rekening gehouden met

de belemmeringen van de 150 kV lijn. In het geval van de nieuwe 380 kV lijn is dit ook onduidelijk.

14. De nadelige effecten op het toeristische imago van de Provincie Zeeland. Wanneer de entree van Zeeland, de route naar Walcheren, ontsierd zal worden door 65 meter hoge masten, wordt het landschappelijke karakter verdrongen door een meer industriële uitstraling. De vraag is of dit wenselijk is. Deze twee industrieën bijten elkaar.

15. Daarnaast is het een bekend gegeven dat de bouw van hoogspanningsmasten een waardevermindering van huizen tot gevolg hebben. Tennet koopt nu alleen de mensen uit die direct onder de masten wonen maar het is problematischer in het geval iemand net buiten de zone woont en zijn WOZ-waarde toch ziet dalen.

GEZONDHEID

16. Er is grote ongerustheid ontstaan met betrekking tot de gezondheidsrisico's (w.o. leukemie bij kinderen).
Waarom mag men wel in de nabijheid van deze masten werken en wonen; maar geen kinderopvang organiseren? Deze ongerustheid wordt versterkt nu er sprake blijkt te zijn van 4- + 2-circuits masten op zeer korte afstand van elkaar.
In mijn situatie zou onze woning tussen een 150 kV- en een 380 kV-verbinding gesitueerd zijn.
Wat de cumulatieve schadelijke effecten zijn voor mens en dier, van het op korte afstand verblijven tussen een 150 kV- en een 380 kV-hoogspanningsverbinding, is niet bekend.

17. Wij vragen de overheid om nulmetingen uit te voeren om de sterkte van het magnetisch veld te bepalen in de oude situatie. Een dergelijke meting zou door iedere ongeruste burger, die binnen een straal van 1 kilometer van de masten woont, moeten kunnen worden aangevraagd. Om dan, indien de plannen doorgang vinden, na de in gebruik name van de masten opnieuw een meting uit te voeren en zo inzicht te verschaffen in de sterkte van het magnetisch veld waar wij als burgers aan bloot gesteld worden. In gesprekken met Tennet is tot nu toe terughoudend op dit voorstel gereageerd.

PROCEDURE

18. Na verloop van zeven jaar is de oorspronkelijke reden (aanleg tweede kerncentrale in Borssele) om aanleg van de hoogspanningsverbinding inz. nut en noodzaak te rechtvaardigen niet meer aan de orde. De latere motivatie past dan ook niet bij het huidig voorliggende plan.

19. Nut en noodzaak van aanleg van deze bovengrondse variant zijn niet aangetoond nu na de gedwongen splitsing van Delta de zwaar verlieslijdende energietak van dit bedrijf zelfstandig niet kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote stroomproductiecapaciteit zal wegvallen. Omroep Zeeland berichtte op 20/02/2016:
"Nu het bedrijf moet splitsen in een netwerkbedrijf en een energiebedrijf, vormt de kerncentrale een groot probleem. De centrale draait met zo'n groot verlies, dat de energietak van Delta zelfstandig niet overeind kan blijven."

20. In Zeeland ontbreekt een breed maatschappelijk en politiek draagvlak en ondanks meerdere verzoeken is onderzoek naar een onderzees alternatief door minister Kamp geweigerd. Omroep Zeeland bericht op 16 januari 2015:

"Stroombeheerder Tennet moet opnieuw duidelijk maken wat het nut en de noodzaak zijn voor een nieuw hoogspanningsnet over land in Zeeland. Dat vinden alle partijen in Provinciale Staten."

In een commissievergadering op 15 januari 2015 hadden de partijen van de Provincie Zeeland unaniem opgeroepen tot onderzoek van ondergrondse EN ONDERZEESE alternatieven, met name het Westerschelde-alternatief werd daarbij naar voren gedragen. Vervolgens werd een jaar lang niet gereageerd door TenneT en het ministerie van EZ. Ondertussen werd wel opdracht gegeven aan het Belgische onderzoeksbureau Tractebel om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van enkele kilometers ondergronds, terwijl de Westerschelde-optie werd genegeerd. Toen de resultaten van deze quickscan in december 2015 gepubliceerd werden, concludeerde minister Kamp dat er in Zeeland 0 kilometer ondergronds kon worden aangelegd. Gezien de hoge kosten en de technische complexiteit van 380kv Wisselstroom ondergronds is dit overigens niet zo verwonderlijk. Omdat in de procedure alternatieven die eventueel minder schade doen aan het landschap dienen te worden onderzocht en afgewogen, staan wij op het standpunt van de Provincie en gemeenteraden die juist gepleit hebben voor onderzoek naar een ONDERZEESE variant. Zo had de gemeente Reimerswaal op 15/12/2015 een motie aangenomen om dit alternatief te onderzoeken omdat (citaat):
"er geen nader onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van een onderwater verbinding; dat de mogelijkheden voor onderwater verbinding destijds mondeling en zonder onderbouwing zijn afgedaan; en van mening zijnde dat alle alternatieven afdoende onderzocht dienen te worden; spreekt uit dat een gedegen onderzoek naar de mogelijkheid van een verbinding door het water, zoals de route over de bodem van de Westerschelde, als alternatief op een nieuwe bovengrondse hoog- spanningsverbinding, onderdeel behoort te zijn van de voorbereidingen op de ruimtelijke procedure;

Een jaar later moest Tennet op 15 januari 2016 opnieuw de plannen toelichten voor de Provincie Zeeland, waarna Omroep Zeeland berichtte: *"De meeste partijen in Provinciale Staten zijn niet overtuigd door het verhaal van het ministerie en Tennet. Zij blijven voorstander van een ondergronds hoogspanningstracé."*

Kortom: wij maken bezwaar tegen het feit dat de afwijzing naar het onderzeese alternatief door Tennet niet wordt onderbouwd met gedegen onafhankelijk onderzoek.

21. Het verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd. De redenatie van TenneT en het ministerie van EZ is niet juist als ze beweren dat de nieuwe lijn los van de windenergie sowieso nodig is. We zijn het met elkaar eens dat er afvoer capaciteit nodig is, echter er wordt niet stilgestaan bij het verbruik in eigen gebied, op zowel huishoudelijk niveau en industrieel niveau. Tevens loopt er een 150kV hoogspanningsverbinding naar Noord Brabant, en gaat vanaf 2017 de ELSTA centrale 100% voor DOW gaat produceren, waarmee de 440 Mw die nu door de Westerschelde komt vervalt.
Al lijkt er nu weinig marge, door de wijzigingen op korte termijn en het lokale verbruik (en het mogelijk eerder wegvallen dan gepland van de kerncentrale) is er ruimschoots voldoende capaciteit alleen al met het huidige 380kv verbinding. Door de bestaande verbinding te verzwaren met nieuwe lichtere vierbundel

geleiders kan de transport capaciteit zelfs fors opgewaardeerd worden met 1 gigawatt per circuit.
Dit alternatief wordt nu door TenneT en het ministerie van EZ resoluut van tafel geveegd omdat het Zeeuwse hoogspanningsnet dan een paar maanden stil zou komen te liggen, maar er is niet overtuigend beargumenteerd waarom dit niet kan. De centrales kunnen worden gecompenseerd voor de periode dat ze niet kunnen leveren. Het gaat hier duidelijk om een 'niet willen', immers waar een wil is, is een weg!

22. Met betrekking tot de huidige productie- en afvoercapaciteit heeft Minister Kamp de Kamerleden tijden het Algemeen Overleg op 14 maart j.l., onjuist geïnformeerd door de suggestie te wekken dat TenneT al jarenlang geen onderhoud heeft kunnen plegen omdat het net overvol zou zitten. Minister Kamp sprak over 2100MW energie die over het al bestaande 380kV-net dient te worden afgevoerd. Hij gaat hierbij voorbij aan het feit dat Zeeland ook energie nodig heeft, niet alle geproduceerde energie moet via de 380kV worden afgevoerd. In een brief aan de gemeenteraad Reimerswaal (gedateerd 24 februari 2016) schreef minister Kamp dat de Zeeuwse belasting 200-550 MW is. Waarom zei minister Kamp niets over de Zeeuwse afname toen hij 14 maart de verschillende Kamerleden te woord stond? En zelfs de 200 - 550 MW die hij in de brief aan de gemeente Reimerswaal noemt, komt niet overeen met wat het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument (KCD) hierover vermeldt.

KCD 2013 | Deel 2 blz 84:
12.1.5 Te verwachten ontwikkelingen in Regio Zuid Zeeland ... De belasting, zoals voorzien door regionaal netbeheerder DELTA Netwerkbedrijf (DNWB), nemen toe met percentages van nihil tot maximaal 2,5%. De belastingvraag ontwikkelt zich hierdoor van ***619 MW*** *in 2014 naar* ***713 MW*** *in 2023.*

We begrijpen dat de productie (net als de vraag naar energie) een variabel gegeven is, maar met het noemen van 2100 MW heeft minister Kamp de Kamerleden een onjuiste situatie geschetst.
Ook heeft hij nagelaten te vermelden dat er naast de 380kV ook een 150kV lijn vanuit Borssele naar Brabant loopt die 330 MVA afvoercapaciteit biedt. 1645 MVA + 330 MVA = 1975 MVA capaciteit.
Daar komt bij dat verbindingen altijd redundant (dubbel) worden uitgevoerd. Het gaat dus in feite niet om 1x 1645 MVA maar om 2x 1645 MVA, waardoor onderhoud altijd mogelijk is. Daarnaast produceren de centrales zelden op maximaal vermogen. Dit alles bij elkaar maakt het zeer onwaarschijnlijk dat TenneT al sinds 2009 geen onderhoud heeft kunnen uitvoeren.

23. Hoe nodig is een ring-verbinding voor Zeeland? Volgens minister Kamp een van de redenen dat de Westerschelde-optie niet realistisch is omdat een onderzeese kabel een zogenaamde punt-tot-punt verbinding is en geen ringverbinding kan zijn. Het Nederlandse net is een van de meest betrouwbare van de hele wereld. Gemiddeld heeft elk huishouden in ons land 99,995 % van de tijd elektriciteit. De vraag rijst hoe noodzakelijk het is om het Zeeuwse net nog betrouwbaarder te maken door middel van een zogenaamde ring?
Hoe kan het überhaupt dat er in Zeeland een ring-verbinding wordt gerealiseerd, pal naast een oude 2-circuits lijn, terwijl dit in Brabant tot een drastische tracé-

wijziging leidde? Immers, 4-circuits mag voor Nederland niet in een EU ring worden opgenomen! Zie TenneT-film op Youtube die dit uitlegt:

https://www.youtube.com/watch?v=vnhbUL3Oa-w
Titel: 'Uitleg wijziging tracé Brabant', geplaatst op 25 augustus 2014.
EZ zet 2 - 380kV parallel-tracés in om energie weg te krijgen uit Borssele naar Rilland met totaal 4 circuits. Zeeland mag volgens EZ dan niet meer in een EU ring of EU netwerk (380 KV) worden opgenomen. Hierdoor blijft Zeeland kwetsbaar als stroom-schiereiland. Hiermee wordt de leveringszekerheid van een EU-netwerk minimaal, en de risico's maximaal.

24. Ook is er vanaf het begin op misleidende manier gecommuniceerd over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten, de brochures laten namelijk tekeningen zien van 2-circuitsmasten met een klein magnetisch veld. Pas sinds 2014 wordt duidelijk dat het in feite om 4-circuits gaat.
TenneT ontkent nu dat ze in de eerste instantie 2-circuits van plan waren en zegt dat er ook geen relatie is tussen de plannen voor de windparken, die de verdubbeling in capaciteit nog enigszins zou kunnen verklaren, terwijl het KCD (Kwaliteits- en Capaciteits Document) uit 2013 duidelijk spreekt van realisatie van een dubbelcircuit 380kV-verbinding Borssele-Tilburg met een transportvermogen van 2 x 2635 MVA.

4-circuits betekent in werkelijkheid een groter vermogen en een groter magnetisch veld. Omdat de nieuwe masten pal naast de oude masten worden gebouwd spreekt men in technische zin dus eigenlijk over een 6-circuitsverbinding. In Brabant was dit een reden om het hele tracé te wijzigen. Juist vanwege de onduidelijkheid hierover ontstaat het gevoel dat wij als belanghebbenden, al dan niet bewust, onjuist geïnformeerd te zijn.

25. Eveneens beargumenteerde Tennet niet duidelijk waarom de lijnen bij het bestaande 150 kV station in Willem Annapolder gekruist worden. Voor het deel van Borssele tot Willem Annapolder betekent dit dat de bestaande 380kV bij de nieuwe Wintracks wordt gehangen en dat de oude vakwerkmasten daar kunnen worden afgebroken. De al bestaande 150kV blijft daar staan.
In Willem Annapolder wordt er gewisseld en zal de 380Kv op de al bestaande vakwerkmasten verder gaan en wordt de 150kV bij de Wintrackmasten opgehangen. De bestaande 150kV vakwerkmasten van Willem Annapolder tot Rilland kunnen worden afgebroken. De vraag is: waarom deze kruising? Logischer zou zijn om de gehele 380kV van Borssele tot Rilland bij de Wintracks te hangen en de al bestaande 380kV vakwerkmasten af te breken. Door het toevoegen van de 150kV aan de nieuwe masten, die een gemiddelde levensduur van 100 jaar hebben, kan deze verbinding op korte termijn niet ondergronds worden aangelegd. Dit is een recente ontwikkeling waarbij TenneT de 110 kV en 150kV verbindingen meer en meer ondergronds aanlegt.

26. Daarnaast is, door het opknippen van het gehele project in deelprojecten, een onwenselijke situatie ontstaan omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. De verschillende deelprojecten (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite allemaal

over een en dezelfde aansluiting maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld.
Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen op de voortgang van de andere procedures. Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is, sluit dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit. Met het opdelen van de procedures worden alternatieven dus al op voorhand geëlimineerd.

27. Wij zetten grote vraagtekens bij de uitvoering van voorbereidende werkzaamheden. Dit is in de Tweede Kamer besproken maar is er ook gesproken over hoever TenneT daarin mag gaan? Tijdens broedseizoen boringen doen in Nationaal Park Oosterschelde (= Natura 2000), zandophogingen bij Borssele etc. Mag dit zomaar?

28. Tennet is inconsequent in informatie: de getoonde plattegrond met de verbinding in de brief van minister Kamp van 17 februari 2016 wijkt weer af van alle eerder getoonde tracés.

NATUUR & LANDSCHAP

29. Het Zeeuwse landschap wordt ingrijpend en voor lange tijd (100 jaar) aangetast. Dit zou niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn. Ook de landelijke overheid heeft hierin een verantwoordelijkheid. Landschapscompensatie is makkelijk te regelen, maar het begint bij een zorgvuldige afweging van alle alternatieven alvorens een dergelijke ingrijpende investering te doen.

30. Tevens is er sprake van verlies van cultureel erfgoed. Het strandje en de oude zeedijk rondom Krabbendijke is een favoriet wandelgebied onder bewoners van het dorp. Dit zal een verlaten uitstraling krijgen nu alle direct omwonenden uitgekocht worden en al de oude karakteristieke huisjes leeg komen te staan. Met daarbij de aanblik van de dubbele mastenrij zal dit een troosteloos geheel worden.

31. Voor kite-surfers is het strandje in Krabbendijke een ideale plek om deze sport te beoefenen. Dit wordt verboden als de nieuwe masten er staan. Hiermee wordt de bevolking ook op deze manier een populaire vrijetijdsbesteding ontnomen.

32. De Oosterschelde is een Natura 2000 gebied. De grens wordt getrokken 100 meter vanaf de dijk landinwaarts. Hoe verhoudt de Wintrack-mast in de Oosterschelde zich tot de afspraken voor Natura 2000 gebieden? Omwonenden krijgen hoge boetes als ze in het broedseizoen bijvoorbeeld wormen steken of zeekraal knippen, hoe kan het dan dat TenneT zo'n enorme paal in datzelfde beschermde gebied mag plaatsen? De schade is niet alleen tijdens het bouwen, denk alleen al aan de gevolgen voor de vogels die in de draden van de Wintracks kunnen vliegen. Getoetst moet worden of hiermee geen Europese afspraken worden overschreden.

33. Landschappelijke aantasting van het dorp Borssele. De zeekabel afkomstig van de windparken wil TenneT precies daar aan land laten gaan waar in 2004 nog het Sloebos is aangelegd dat als natuurcompensatie diende en tevens een duidelijke grens moest trekken tussen het dorp en de industrie. Die grens wordt nu weer opgeschoven.

34. De ophoging van het transformatorstation in Borssele zal zeer ingrijpende gevolgen hebben voor de directe omgeving. Daar kan geen natuurcompensatie tegenop. De bliksemafleiders worden zelfs 26 meter hoog.

LANDELIJK / EUROPEES

35. Het ministerie van Economische Zaken wekt sterk de indruk dat alleen kosten en tijd belangrijk zijn. Zo snel mogelijk windparken aansluiten, zo snel mogelijk over land van A naar B om het Energieakkoord maar te halen. Thema's als draagvlak onder de bevolking, gezondheid, duurzaamheid op de lange termijn, toerisme en het landschap lijken van geen enkel belang voor het ministerie. Toch zijn dit thema's die minister Kamp zich ter harte zou moeten nemen. Is de minister bereid om naast een internationale afspraak als het Energieakkoord er allereerst voor de Nederlandse burger te zijn en landschappelijk ingrijpende beslissingen op een voor iedereen acceptabele manier uit te voeren? Ook als deze duurder uitpakken? Het hoogspanningsnet wordt door Nederlandse burgers en bedrijven betaald via de nettarieven. Daarmee zou draagvlak onder die burgers en bedrijven van cruciaal belang moeten zijn. We willen allemaal groener worden maar niet ten koste van ons eigen landschap en gezondheid!

36. Een rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2015 constateert de controle op TenneT niet goed wordt uitgevoerd. De regering heeft nu twee petten op: die van aandeelhouder en toezichthouder. Daardoor sprake van verstrengelde belangen. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) zou meer bevoegdheid moeten krijgen om de taak van toezicht van de minister over te nemen. Uitbreidingen moeten op voorhand door een onafhankelijke instantie beoordeeld kunnen worden op Nut en Noodzaak. Niet alleen op kosten achteraf.

37. Verder is de informatievoorziening erg technisch, onmogelijk te volgen voor de gemiddelde burger, dit is in strijd met het beginsel van equality of arms.

38. Doordat voor de aanleg gronden van burgers/boeren onteigend worden is sprake van een onaanvaardbare inbreuk op het eigendomsrecht. In strijd met artikel 1, eerste protocol van het Europees Verdrag voor de rechten van de Mens.

39. Er is veel veranderd sinds de nieuwe wet Ruimtelijke ordening uit 2008. Burgers en lokale overheden kunnen in de huidige situatie nauwelijks invloed uitoefenen op grote Rijks projecten. Een gevolg is dat er een gebrek is aan transparantie in de besluitvorming, de afstand tussen de burger en de landelijke overheid is groot. Ook al is er geen draagvlak onder de bevolking en lokale politiek, Rijksinpassingsplannen kunnen nu toch worden uitgevoerd dit is in strijd met de Arhus conventie uit 1998: een burger moet inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen.
Wij houden de Nederlandse overheid er dan ook aan dat het Westerschelde alternatief alsnog onderzocht wordt.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV.

Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.

Om bovengenoemde redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven worden gekozen.

11-4-2016

Zienswijze ingediend door, naam:

Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Plaats, datum: 13 APR 2016

11-4-2016

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – met behoud van alle rechten – een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland. Als inwoner van Borsele heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV.

Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

1. **Omgevingsimpact:** Via twee grote afspanportalen aan de oostzijde van schakelstation Borssele zullen de kabelbundels ingevoerd worden in wintrackmasten van ca. 65.00 meter hoog. De dominantie van de hoge 380 kV hoogspanningsverbinding zal een landschappelijke afbreuk doen aan de gehele omgeving van Borsele en de doorsnijding van Midden Zeeland.

2. **Gezondheidsrisico's voor mens en dier:** Angst voor gezondheidsrisico's voor mens en dier als gevolg van elektro magnetische straling en fijnstof. Er is nog geen wetenschappelijke consensus en uniforme regelgeving over de gevaren van blootstelling aan magnetische velden en fijnstof. Een belangrijke reden hierin is dat de wetenschap nog niet in staat is om definitieve uitspraken te doen over de gezondheidseffecten op lange termijn ten gevolge van magnetische straling van hoogspanningsleidingen of schakelstations. Ook het RIVM kan slechts uitspraken doen op grond van de huidige stand van de wetenschap en moet een voorbehoud maken naar de toekomst *("Voor zover nu bekend .....")*

3. **Nut en Noodzaak:** De basis van het ZW380kV plan ligt in 2008. Hierna is de Nut en Noodzaak verschillende keren gewijzigd. In de uitgangspunten voor Nut en Noodzaak wordt voorbij gegaan aan het sluiten van centrales en ook de eigen vraag van het gebied, zowel op huishoudelijk als ook industrieel niveau. Technisch is het ook mogelijk de bestaande hoogspanningsverbinding op te waarderen door een vierbundel lichtere geleiders toe te passen. Voor mij is hierdoor Nut en Noodzaak voor een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding niet voldoende aangetoond.

4. **Consequenties 380 kV hoogspanningsverbinding op de directe omgeving Borsele.** Voor het Sloebos betekent dit een definitieve wijziging van het oorspronkelijke natuur compensatie plan omdat onder de bovengrondse kabels geen hoge beplanting mag staan. Oftewel een strook van 2 x 34.00 meter = 68.00 meter breed x de lengte moet boom vrij zijn. Eventuele verdere ontwikkeling of uitbreiding binnen dit gebied zijn onmogelijk, doch zeer beperkt. Dit geldt ook voor het karakteristieke heggenlandschap ten westen van Nisse en de landbouw en fruitteelt gebieden. Verder zullen de hoogspanningslijnen extra sterfte van vogels veroorzaken, zeker met de nieuwe Wintrackmasten, waar de draden onder elkaar worden aangebracht. Daarmee wordt ons voor de komende 80 jaar unieke natuurwaarden ontnomen.

5. **Uitdemping van het elektromagnetisch veld:** Het mast-type werd in de basis plannen geïntroduceerd als een 'magneetveldarme solo mast' (waarbij de geleiders alleen aan de binnenzijde zijn opgehangen) is fors opgeschaald naar een mega-transportcapaciteit met 4 X 380kV circuits, die in tegenstelling tot de solo mast wordt opgewaardeerd met extra kabelbundels aan zowel de binnen en buitenkant van de mast. In de parallelloop van het 380kV tracé lopen de bestaande vakwerkmasten met 2 x 150kV circuits mee. Hierdoor bestaat het tracé uit 6 circuits. Deze unieke situatie heeft effect op de uitdemping van het elektromagnetisch veld en vindt ik daarmee zeer ernstig en verontrustend.

6. **Alternatieven** In de Environmental Impact Assessment Directive van de Europese Unie, wordt bepaalt dat bij de bouw van een nieuwe hoogspanningslijn en schakelstation een milieueffectrapportage (MER) verplicht is, met als doel om het meest milieuvriendelijke alternatief vast te stellen. Met de van nature aanwezige Oost-west verbinding door de Westerschelde is het mogelijk om de kabels van wind op zee rechtstreeks door te trekken naar station Rilland. Hiermee wordt station Borssele ontlast, en daarmee geheel Midden Zeeland. Met een eventuele opwaardering van de bestaande 380kV hoogspanningsverbinding is er ruimschoots voldoende transport capaciteit voor het energielandpark Borssele.
   Alternatieven zoals de Westerschelde optie, of ondergronds met supergeleidende grondkabels dienen serieus en onafhankelijk onderzocht te worden, en waar mogelijk toegepast te worden.

7. **Streekimago:** Het toeristisch imago van onze streek wordt aangetast waardoor in de toekomst minder toeristen zullen komen, waardoor ook de lokale economie wordt aangetast.

8. **Landbouwgronden en onroerend goed:** Door de komst van deze hoge masten en kabelbundels wordt mijn omgeving ook minder aantrekkelijk voor mensen om zich er te vestigen. Daardoor vrees ik dat de waarde van landbouwgrond en onroerend goed zal dalen.

9. **Landbouw en fruitteelt.** De gebruiksmogelijkheden van de landbouwgrond zullen sterk afnemen omdat er in de buurt van deze verbinding GPS-systemen niet functioneren, waardoor precisielandbouw met drones en tractoren en spuitmachines met GPS-aansturing niet kunnen worden gebruikt. Ook drupschade op Land- en fruitteeltproducten kunnen op

basis van de steeds strengere eisen op voedselkwaliteit niet meer worden gecertificeerd en worden daardoor onverkoopbaar.

10. **Ook wil ik er zeker van zijn dat het mogelijk blijft om hagelnetten boven mijn boomgaard te plaatsendus dat er genoeg bouwhoogte is.**
11. **Ook moet er geen belemmering zijn om een hagelkanon te plaatsen.**
12. **Ik wil er ook zeker van zijn dat wifisignalen blijven werken op mijn percelen i.v.m. fertigatie en de nieuwste fruitmot verwarringstechniek.**
13. **Kan ik mijn windsingels blijven onderhouden met machines.**
14. **Ik wil er zeker van zijn dat als er problemen zijn met mijn certificering door deze hoogspanningslijnen dat deze dan door tennet opgelost zullen worden**

.....

.....

.....

.....

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV. Om deze redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven zal worden gekozen.

Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.

Hoogachtend,

handtekening:

Naam: .....

Zienswijze ingediend door, naam:

Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Plaats, datum:

10-4-2016

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – met behoud van alle rechten – een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland. Als inwoner van gemeente Borsele heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV.

Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

1. **Omgevingsimpact:** Via twee grote afspanportalen aan de oostzijde van schakelstation Borssele zullen de kabelbundels ingevoerd worden in wintrackmasten van ca. 65.00 meter hoog. De dominantie van de hoge 380 kV hoogspanningsverbinding zal een landschappelijke afbreuk doen aan de gehele omgeving van Borsele en de doorsnijding van Midden Zeeland.

2. **Gezondheidsrisico's voor mens en dier:** Angst voor gezondheidsrisico's voor mens en dier als gevolg van elektro magnetische straling en fijnstof. Er is nog geen wetenschappelijke consensus en uniforme regelgeving over de gevaren van blootstelling aan magnetische velden en fijnstof. Een belangrijke reden hierin is dat de wetenschap nog niet in staat is om definitieve uitspraken te doen over de gezondheidseffecten op lange termijn ten gevolge van magnetische straling van hoogspanningsleidingen of schakelstations. Ook het RIVM kan slechts uitspraken doen op grond van de huidige stand van de wetenschap en moet een voorbehoud maken naar de toekomst *("Voor zover nu bekend .....")*

3. **Nut en Noodzaak:** De basis van het ZW380kV plan ligt in 2008. Hierna is de Nut en Noodzaak verschillende keren gewijzigd. In de uitgangspunten voor Nut en Noodzaak wordt voorbij gegaan aan het sluiten van centrales en ook de eigen vraag van het gebied, zowel op huishoudelijk als ook industrieel niveau.

Technisch is het ook mogelijk de bestaande hoogspanningsverbinding op te waarderen door een vierbundel lichtere geleiders toe te passen. Voor mij is hierdoor Nut en Noodzaak voor een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding niet voldoende aangetoond.

4. **Consequenties 380 kV hoogspanningsverbinding op mijn directe omgeving** Eventuele verdere ontwikkeling of uitbreiding binnen dit gebied zijn onmogelijk, doch zeer beperkt. Dit geldt ook voor het karakteristieke heggenlandschap ten westen van Nisse en de landbouw en fruitteelt gebieden. Verder zullen de hoogspanningslijnen extra sterfte van vogels veroorzaken, zeker met de nieuwe Wintrackmasten, waar de draden onder elkaar worden aangebracht. Daarmee wordt ons voor de komende 80 jaar unieke natuurwaarden ontnomen.

5. **Uitdemping van het elektromagnetisch veld:** Het mast-type werd in de basis plannen geïntroduceerd als een 'magneetveldarme solo mast' (waarbij de geleiders alleen aan de binnenzijde zijn opgehangen) is fors opgeschaald naar een mega-transportcapaciteit met 4 X 380kV circuits, die in tegenstelling tot de solo mast wordt opgewaardeerd met extra kabelbundels aan zowel de binnen en buitenkant van de mast. In de parallelloop van het 380kV tracé lopen de bestaande vakwerkmasten met 2 x 150kV circuits mee. Hierdoor bestaat het tracé uit 6 circuits. Deze unieke situatie heeft effect op de uitdemping van het elektromagnetisch veld en vindt ik daarmee zeer ernstig en verontrustend.

6. **Alternatieven** In de Environmental Impact Assessment Directive van de Europese Unie, wordt bepaalt dat bij de bouw van een nieuwe hoogspanningslijn en schakelstation een milieueffectrapportage (MER) verplicht is, met als doel om het meest milieuvriendelijke alternatief vast te stellen. Met de van nature aanwezige Oost-west verbinding door de Westerschelde is het mogelijk om de kabels van wind op zee rechtstreeks door te trekken naar station Rilland. Hiermee wordt station Borssele ontlast, en daarmee geheel Midden Zeeland. Met een eventuele opwaardering van de bestaande 380kV hoogspanningsverbinding is er ruimschoots voldoende transport capaciteit voor het energielandpark Borssele.
   Alternatieven zoals de Westerschelde optie, of ondergronds met supergeleidende grondkabels dienen serieus en onafhankelijk onderzocht te worden, en waar mogelijk toegepast te worden.

7. **Streekimago:** Het toeristisch imago van onze streek wordt aangetast waardoor in de toekomst minder toeristen zullen komen, waardoor ook de lokale economie wordt aangetast.

8. **Landbouwgronden en onroerend goed:** Door de komst van deze hoge masten en kabelbundels wordt mijn omgeving ook minder aantrekkelijk voor mensen om zich er te vestigen. Daardoor vrees ik dat de waarde van landbouwgrond en onroerend goed zal dalen. Voor mij als actief agrarisch ondernemer ondervind ik problemen op mijn perceel; de masten worden zodanig geplaatst dat ik met mijn machines er aan 1 zijde niet meer langs kan. Dit houdt in dat de overige zijden meerdere malen bereden moeten worden om de gewassen op het land te bewerken, onderhouden en te oogsten. Of in het ergste geval dat deze stukken niet beteelt kunnen worden. Dit levert hoge schade op aan mijn land en hoge inkomstenderving. Zie bijgeleverd kaartje voor overzicht van geplande masten.

9. **Landbouw en fruitteelt.** De gebruiksmogelijkheden van de landbouwgrond zullen sterk afnemen omdat er in de buurt van deze verbinding GPS-systemen niet functioneren, waardoor precisielandbouw met drones en tractoren en spuitmachines met GPS-aansturing niet kunnen worden gebruikt. Ook drupschade op Land- en fruitteeltproducten kunnen op basis van de steeds strengere eisen op voedselkwaliteit niet meer worden gecertificeerd en worden daardoor onverkoopbaar.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV. Om deze redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven zal worden gekozen.

Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.

Hoogachtend,

handtekening:

Naam

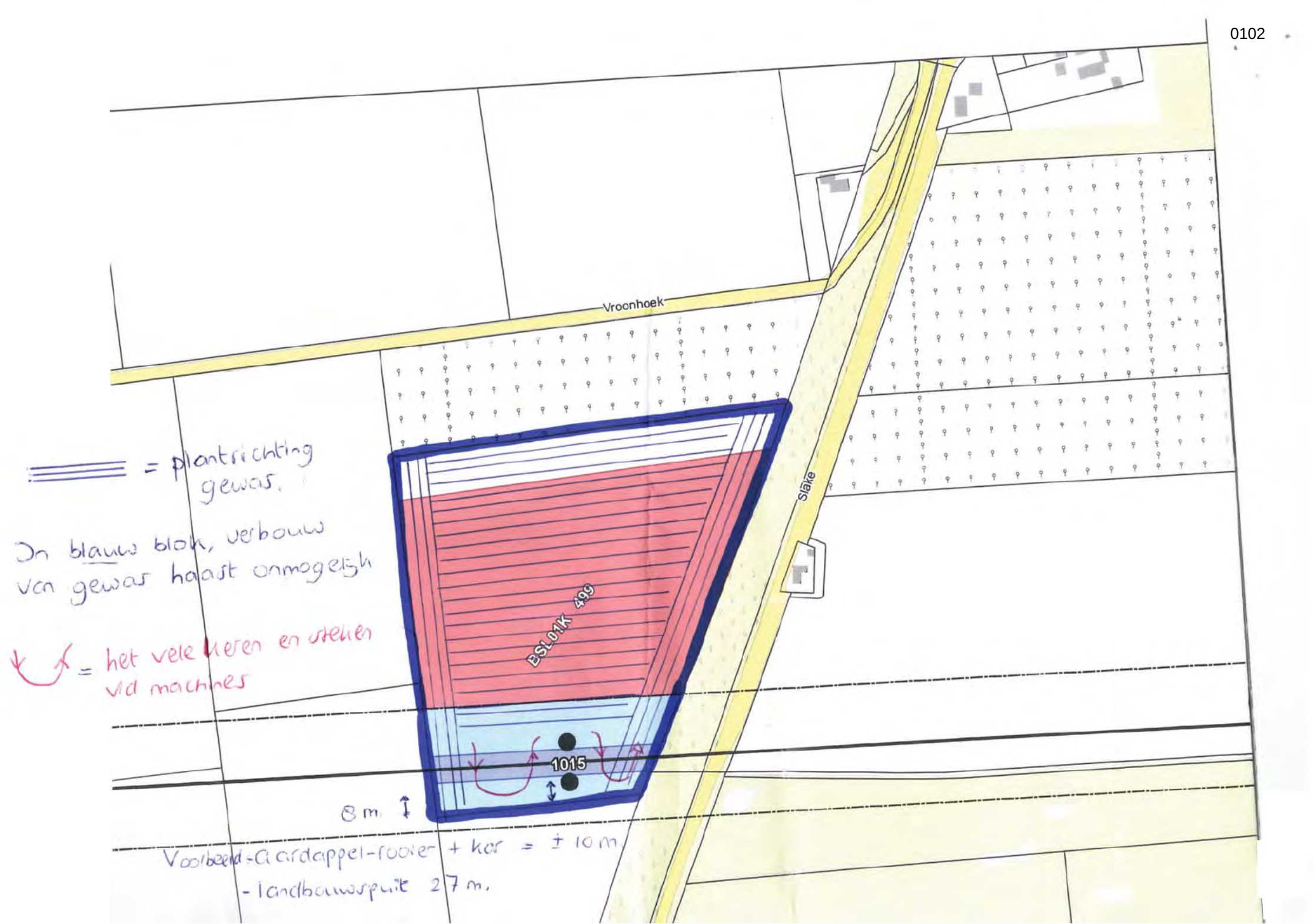

= plantrichting gewas.

In blauw blok, verbouw van gewas haast onmogelijk

= het vele keren en steken vd machines

Voorbeeld - Aardappel-rooier + kar = ± 10 m.
- landbouwspuit 27 m.

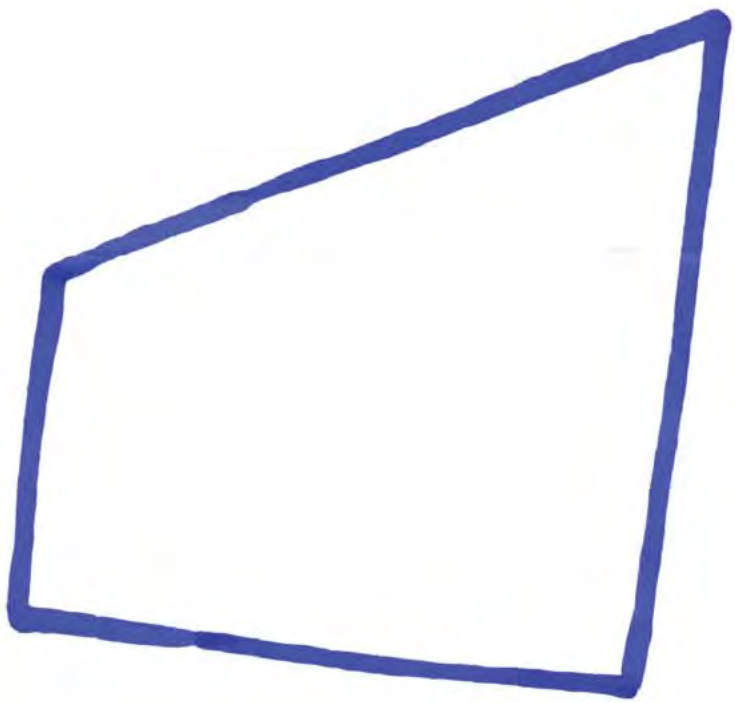

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 KV - West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Betreft: Zienswijze op het 380KV tracé Borssele - Rilland

Heinkenszand, 11 april 2016

Geachte heer, mevrouw,

Wij zijn in kennis gesteld over get tracé Borssele – Rilland. Wij hebben in verband daarmee een aantal op en aanmerkingen.

Wij zijn het niet eens met de komt van dit tracé en de bijbehorende werk terreinen en wel om de volgende redenen:

1. De gezondheidsrisico's voor mijn gezin en mijzelf;
2. De gigantische waardedaling van mijn huis, bedrijfsgebouwen, landbouwgrond en GPS apparatuur;
3. De ergernissen en problemen voor mij en de generaties in de toekomst, die de nieuwe windtrack masten zullen veroorzaken.

Wij verzoeken u om van deze plannen af te zien en een andere betere oplossing te zoeken, zoals het leggen van een kabel door de Westerschelde of ondergronds. Ook is mij de komst en het nut van het tracé niet duidelijk, omdat er wordt afgezien van een tweede kerncentrale in Borssele en de eerste waarschijnlijk zal sluiten in de toekomst en de kolencentrale al gesloten is.

In de bijgevoegde kaarten zult u zien dat mijn bedrijf doorkruist wordt door het tracé. Ook zult u zien dat er reeds twee lijnen zijn op mijn eigendom en de grond die wij pachten. Ook kunt u zien dat mijn woning en bedrijfsgebouwen omringd worden door hoogspanningskabels.

Hoogachtend,

Legenda

Volgnummer: 02

- Mastvoet
- Mastvoet vakwerkmast
- Tracé bovengronds
- Tracé ondergronds
- Opstijgpunt
- Gemeentegrens
- Kadastraal perceel
- Werkstrook
- Tijdelijke bouwplaats en toegangsweg tijdelijke verbinding
- Tijdelijke bouwplaats en toegangsweg te amoveren verbinding
- Tijdelijk te verleggen sloot
- Tijdelijk te dempen sloot
- Juk
- Werkstrook
- Duiker
- Bemaling

ZuidWest380kV

Werkstrook deelgebied 1

0 20 40 60 80 100 120 140 m

Datum: 20 jun 2014 **Formaat: A3** **1:2.500**

Akkoord eigenaar / rechthebbende: *Datum akkoord:* ___/___/_____

Akkoord TenneT TSO B.V.: *Datum akkoord:* ___/___/_____

© De auteursrechten en databankrechten zijn voorbehouden aan Cyclomedia, 2013

Naam eigenaar / rechthebbende:

Dossiernummer: **0053**

Aan deze tekening kunnen geen rechten worden ontleend. © TenneT TSO B.V.

TenneT

Utrechtseweg 310 - Postbus 718 - 6800 AS Arnhem
Tel. (026) 373 11 11 - Fax (026) 373 11 12
Website: www.tennet.eu

Legenda

Volgnummer: 01

- Mastvoet
- Mastvoet vakwerkmast
- Tracé bovengronds
- Tracé ondergronds
- Opstijgpunt
- Gemeentegrens
- Kadastraal perceel
- Werkstrook
- Tijdelijke bouwplaats en toegangsweg tijdelijke verbinding
- Tijdelijke bouwplaats en toegangsweg te amoveren verbinding
- Tijdelijk te verleggen sloot
- Tijdelijk te dempen sloot
- Juk
- Werkstrook
- Duiker
- Bemaling

ZuidWest380kV

Werkstrook deelgebied 1

0 20 40 60 80 100 120 140 m

Datum: 20 jun 2014 **Formaat: A3** **1:2.500**

Akkoord eigenaar / rechthebbende: *Datum akkoord:*

___/___/_____

Akkoord TenneT TSO B.V.: *Datum akkoord:*

___/___/_____

© De auteursrechten en databankrechten zijn voorbehouden aan Cyclomedia, 2013

Naam eigenaar / rechthebbende:

Dossiernummer: **0053A**

Aan deze tekening kunnen geen rechten worden ontleend. © TenneT TSO B.V.

TenneT
Utrechtseweg 310 - Postbus 718 - 6800 AS Arnhem
Tel. (026) 373 11 11 - Fax (026) 373 11 12
Website: www.tennet.eu

Legenda

Volgnummer: 01

- Mastvoet
- Mastvoet vakwerkmast
- Tracé bovengronds
- Tracé ondergronds
- Opstijgpunt
- Gemeentegrens
- Kadastraal perceel
- Werkstrook
- Tijdelijke bouwplaats en toegangsweg tijdelijke verbinding
- Tijdelijke bouwplaats en toegangsweg te amoveren verbinding
- Tijdelijk te verleggen sloot
- Tijdelijk te dempen sloot
- Juk
- Werkstrook
- Duiker
- Bemaling

ZuidWest380kV

Werkstrook deelgebied 1

0 20 40 60 80 100 120 140 m

Datum: 20 jun 2014 **Formaat: A3** **1:2.500**

Akkoord eigenaar / rechthebbende: *Datum akkoord:*

___/___/____

Akkoord TenneT TSO B.V.: *Datum akkoord:*

___/___/____

© De auteursrechten en databankrechten zijn voorbehouden aan Cyclomedia, 2013

Naam eigenaar / rechthebbende:

Dossiernummer: **0053**

Aan deze tekening kunnen geen rechten worden ontleend. © TenneT TSO B.V.

TenneT

Utrechtseweg 310 - Postbus 718 - 6800 AS Arnhem
Tel. (026) 373 11 11 - Fax (026) 373 11 12
Website: www.tennet.eu

11/4-2016

Geachte meneer, mevrouw.

13 APR 2016

bezwaar tegen plan van de gemeente Wijdemeren inpassingsplan. wat betreft bomen.

- Wij ben van mening dat er absoluut geen bomen moeten komen!!
- de bomen staan er al (platanen).
- Het ruime uitzicht gaat daardoor verdwijnen.
- lichtinval in huis wordt beduidend minder
- meer schaduw in tuin. Bij donker weer erg somber
- gevaarlijke verkeerssituatie bij uitrijden uitrit/erf
- landschapsontsierend.
- er staan al teveel bomen in Eversdijk
- onze woning is noord-/zuid gericht, zelf blijf je op terras en achterkant woning op master liggen dus de bomen zijn van nul en generlei waarde is bomen zijn dus alleen bedoeld voor inwoners v/d dorpen (kernen) en niet van de inwoners Eversdijk.
- toename vogels en daarbijbehorende overlast ~~in Baarn~~ wie gaat de bladeren opruimen.
- de „heerlijkheid Eversdijk wordt lelijkheid
- waardevermindering ~~van~~ huis.
- planschade die wijdemeend gaat worden →

N.b afgelopen zaterdag inpassingsplan ontvangen.
dit is een behoorlijke tijd om te reageren (14 april)
hoe zeker 4 weken eerder gemoeten.

Samengevat: dus geen 8 bomen planten langs
wegen in Overdijke!

Kortom een onzinnig plan.

met vriendelijke groet.

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

7 april 2016.

Onderwerp: Zienswijze inz. het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende - onder voorbehoud van alle rechten- een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland.
Als inwoner van ... heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV.

Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

PROCEDURE

- Na verloop van 6 jaar is de oorspronkelijke reden (aanleg tweede kerncentrale in Borssele) om aanleg van de hoogspanningsverbinding inz. nut en noodzaak te rechtvaardigen niet meer aan de orde. De latere motivatie past dan ook niet bij het huidig voorliggende plan.

- Nut en noodzaak van aanleg van deze bovengrondse variant zijn niet aangetoond nu na de gedwongen splitsing van Delta de zwaar verlieslijdende tak van dit bedrijf zelfstandig niet kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote productiecapaciteit zal wegvallen. Omroep Zeeland berichtte op 20/02/2016: *"Nu het bedrijf moet splitsen in een netwerkbedrijf en een energiebedrijf, vormt de kerncentrale een groot probleem. De centrale draait met zo'n groot verlies, dat de energietak van Delta zelfstandig niet overeind kan blijven."*

- In Zeeland ontbreekt een breed maatschappelijk en politiek draagvlak en wordt onderzoek naar alternatieven geweigerd. Omroep Zeeland bericht op 16 januari 2015:
"Stroombeheerder Tennet moet opnieuw duidelijk maken wat het nut en de noodzaak zijn voor een nieuw hoogspanningsnet over land in Zeeland. Dat vinden alle partijen in Provinciale Staten."
In een commissievergadering op 15 januari 2015 hadden de partijen van de Provincie Zeeland unaniem opgeroepen tot onderzoek van ondergronds EN ONDERZEESE alternatieven, met name het Westerschelde-alternatief werd daarbij naar voren gedragen. Vervolgens werd een jaar lang niet gereageerd door TenneT en het ministerie van EZ. Ondertussen werd wel opdracht gegeven aan het Belgische onderzoeksbureau Tractebel om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van enkele kilometers ondergronds, de Westerschelde-optie werd genegeerd. Toen de resultaten van deze quickscan in december 2015 gepubliceerd werden, concludeerde minister Kamp dat er in Zeeland 0 kilometer ondergronds kon worden aangelegd. Gezien de hoge kosten en de technische complexiteit van 380kV wisselstroom ondergronds is dit overigens niet zo verwonderlijk. Erger is dat hiermee op brutale manier voorbij werd gegaan aan de duidelijke oproep vanuit de Provincie en gemeenteraden die juist gepleit hadden voor onderzoek naar een ONDERZEESE variant. Zo had de gemeente Reimerswaal op 15/12/2015 een motie aangenomen om dit alternatief te onderzoeken omdat (citaat): *"er geen nader onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van een onderwater verbinding;*
dat de mogelijkheden voor onderwater verbinding destijds mondeling en zonder onderbouwing zijn afgedaan; en van mening zijnde dat alle alternatieven afdoende onderzocht dienen te worden;
spreekt uit dat een gedegen onderzoek naar de mogelijkheid van een verbinding door het water, zoals de route over de bodem van de Westerschelde, als alternatief op een nieuwe bovengrondse

hoog- spanningsverbinding, onderdeel behoort te zijn van de voorbereidingen op de ruimtelijke procedure;
Een jaar later moest TenneT op 15 januari 2016 opnieuw de plannen toelichten voor de Provincie Zeeland, waarna Omroep Zeeland berichtte: *"De meeste partijen in Provinciale Staten zijn niet overtuigd door het verhaal van het ministerie en TenneT. Zij blijven voorstander van een ondergronds hoogspanningstracé."*
Kortom: wij maken bezwaar tegen het feit dat de afwijzing naar het onderzeese alternatief door TenneT niet wordt onderbouwd met gedegen onafhankelijk onderzoek.

- Momenteel worden er steeds meer bovengrondse verbindingen "verkabeld" (ondergronds aangelegd). Waarom wil men dan nu deze nog nieuw aan te leggen verbinding koste wat kost bovengronds aanleggen. Wij wonen op het smalste stukje Zeeland (4 km tussen Ooster- en Westerschelde) waar binnen zich een spoorlijn, snelweg, leidingstraat, Schelde-Rijn kanaal en 2 electriciteits tracé's bevinden. Met de komst van het nieuwe 380 kV tracé dreigt dit gebied onbewoonbaar te worden.

- Het nieuwe tracé komt binnen afzienbare afstand van mijn woning. Samen met een reeds aanwezig tracé vormen deze, beiden met een veelheid aan draadverbindingen, een enorme inbreuk op ons woonplezier. Masten etc. zijn nlm vanuit onze woning constant zeer hinderlijk zichtbaar. Verder hebben wij twijfels bij de gehanteerde magneetveldzones nu er 2 tracé's "bovenop" elkaar komen te staan. Welk effect hebben deze op elkaar en wat zijn hiervan de gevolgen voor onze gezondheid. Hier is onvoldoende onderzoek naar gedaan. Huidige tracé bevindt zich op ca. 200 meter van onze woning, het nieuwe tracé staat op 300m afstand van onze woning gepland.

- Onze woning, Noorddijk 3, Krabbendijke, dreigt onverkoopbaar te worden indien het nieuwe tracé bovengronds wordt aangelegd.

- In de randstad, Duitsland en Belgie worden deze verbindingen wel ondergronds aangelegd. Voor de Zeeuwse kust bevindt zich al een belgisch windmolenpark waarvan de stroom bij Zelzate aan land komt. Een gedeelte van de verbinding over land wordt bij Damme wel ondergronds aangelegd. M.n. op het smalste stukje Zeeland (tussen kanaal door Zuid Beveland en Schelde Rijnkanaal) dienen kosten noch moeite te worden gespaard om ook hier de verbinding ondergronds (over land) aan te leggen indien de Westerschelde optie aantoonbaar niet mogelijk blijkt te zijn.

- Het verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd. De redenatie van TenneT en het ministerie van EZ is niet juist als ze beweren dat de nieuwe lijn los van de windenergie sowieso nodig is. We zijn het met elkaar eens dat een capaciteit van 1900 MVA minimaal nodig is. Al is er weinig marge, die capaciteit is er wel op dit moment, met een opwaardering van 1000MW (en het mogelijk wegvallen van de kerncentrale = 485MW) zou veel meer dan de nodige capaciteit gegenereerd worden. Dit alternatief wordt nu door TenneT en het ministerie van EZ resoluut van tafel geveegd omdat het Zeeuwse hoogspanningsnet dan een paar maanden stil zou komen te liggen, maar er is niet overtuigend beargumenteerd waarom dit niet kan. De centrales kunnen worden gecompenseerd voor de periode dat ze niet kunnen leveren. Het gaat hier duidelijk om een 'niet willen', immers waar een wil is, is een weg!

- Ook is er vanaf het begin op misleidende manier gecommuniceerd over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten, de brochures laten namelijk tekeningen zien van 2-circuitsmasten met een klein magnetisch veld. Pas sinds 2014 wordt duidelijk dat het in feite om 4-circuits gaat. TenneT ontkent nu dat ze in de eerste instantie 2-circuits van plan waren en zegt dat er ook geen relatie is tussen de plannen voor de windparken, die de verdubbeling in capaciteit zou kunnen verklaren.
4-circuits betekent in werkelijkheid een groter vermogen en een groter magnetisch veld. Omdat de nieuwe masten pal naast de oude masten worden gebouwd spreekt men in

technische zin dus eigenlijk over een 6-circuitsverbinding. In Noord-Brabant was dit een reden om het hele tracé te wijzigen. Juist vanwege de onduidelijkheid hierover ontstaat het gevoel 'voorgelogen' te zijn. Onduidelijk is waar dit dubbele vermogen voor nodig is.

- Tevens is niet duidelijk waarom de lijnen bij het bestaande 150 kV station in Willem Annapolder gekruist worden. Voor het deel van Borssele tot Willem Annapolder betekent dit dat de bestaande 380kV bij de nieuwe Wintracks wordt gehangen en dat de oude vakwerkmasten daar kunnen worden afgebroken. De al bestaande 150kV blijft daar staan. In Willem Annapolder wordt er gewisseld en zal de 380Kv op de al bestaande vakwerkmasten verder gaan en wordt de 150kV bij de Wintrackmasten opgehangen. De bestaande 150kV vakwerkmasten van Willem Annapolder tot Rilland kunnen worden afgebroken. De vraag is: waarom deze kruising? Logischer zou zijn om de gehele 380kV van Borssele tot Rilland bij de Wintracks te hangen en de al bestaande 380kV vakwerkmasten af te breken. Door het toevoegen van de 150kV aan de nieuwe masten, die een gemiddelde levensduur van 100 jaar hebben, kan deze verbinding op korte termijn niet ondergronds worden aangelegd. Dit is een recente ontwikkeling waarbij TenneT de 110 kV en 150kV verbindingen meer en meer ondergronds aanlegt.

- Door het opknippen van procedures is een zeer oneerlijke situatie ontstaan omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. De verschillende procedures (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite allemaal over een en dezelfde aansluiting maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeelt.
  Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen op de voortgang van de andere procedures. Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is, sluit dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit. Met het opdelen van de procedures worden alternatieven dus al op voorhand geëlimineerd.

- Wij zetten grote vraagtekens bij de uitvoering van voorbereidende werkzaamheden. Dit is in de Tweede Kamer besproken maar is er ook gesproken over hoever TenneT daarin mag gaan? Tijdens broedseizoen boringen doen in Nationaal Park Oosterschelde, zandophogingen bij Borssele etc. Mag dit zomaar?

- Incorrecte communicatie: de getoonde plattegrond met de verbinding in de brief van minister Kamp van 17 februari 2016 wijkt weer af van alle eerder getoonde tracés.

NATUUR & LANDSCHAP

- Het Zeeuwse landschap wordt ingrijpend en voor lange tijd (100 jaar) aangetast. Dit zou niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn. Ook de landelijke overheid heeft hierin een verantwoordelijkheid. Landschapscompensatie is makkelijk te regelen, maar het begint bij een zorgvuldige afweging van alle alternatieven alvorens een dergelijke ingrijpende investering te doen.
- Tevens is er sprake van verlies van cultureel erfgoed. Het strandje en de oude zeedijk rondom Krabbendijke is een favoriet wandelgebied onder bewoners van het dorp. Dit zal een spookachtige uitstraling krijgen nu alle direct omwonenden uitgekocht worden en al de oude karakteristieke huisjes leeg komen te staan. Met daarbij de aanblik van de dubbele mastenrij zal dit een troosteloos geheel worden.
- Voor kite-surfers is het strandje in Krabbendijke een ideale plek om deze sport te beoefenen. Dit gaat verboden worden als de nieuwe masten er staan. Hiermee wordt de bevolking ook op deze manier een populaire vrijetijdsbesteding ontnomen.
- De Oosterschelde is een Natura 2000 gebied. De grens wordt getrokken 100 meter vanaf de dijk landinwaarts. Hoe verhoudt de Wintrack-mast in de Oosterschelde zich tot de afspraken voor Natura 2000 gebieden? Omwonenden krijgen hoge boetes als ze in het broedseizoen bijvoorbeeld wormen steken of zeekraal snijden, hoe kan het dan dat TenneT zo'n enorme paal in datzelfde beschermde gebied mag plaatsen? De schade is niet alleen

tijdens het bouwen, denk alleen al aan de gevolgen voor de vogels die in de draden van de Wintracks kunnen vliegen. Worden hiermee geen Europese afspraken overschreden?

- Landschappelijke aantasting van het dorp Borssele. De zeekabel afkomstig van de windparken wil TenneT precies daar aan land laten gaan waar in 2004 nog het Sloebos is aangelegd dat als natuurcompensatie diende en tevens een duidelijke grens moest trekken tussen het dorp en de industrie. Die grens wordt nu weer opgeschoven.
- De ophoging van het transformatorstation in Borssele zal zeer ingrijpende gevolgen hebben voor de directe omgeving. Daar kan geen natuurcompensatie tegenop. De bliksemafleiders worden zelfs 26 meter hoog.

LANDBOUW / ECONOMIE

- Precisielandbouw in de omgeving van deze nieuwe verbinding wordt onmogelijk. Boeren klagen nu al over GPS systemen die uitvallen. Er is nooit goed onderzoek naar deze effecten gedaan. TenneT wimpelt deze bezwaren al te makkelijk weg.
- Daarbij ook de gevolgen van drupschade op gewassen. Ook hier is nooit onderzoek naar gedaan.
- De steeds strenger wordende eisen m.b.t. condities waarin gewassen geproduceerd mogen worden. In dit gebied waar veel mensen afhankelijk zijn van de fruitteelt is dit een serieuze bedreiging van de lokale economie. Wie zegt dat een grote klant als de Albert Heijn in de toekomst geen fruit meer wil hebben die onder hoogspanningsmasten is geproduceerd? Voor dergelijke toekomstige schade geeft TenneT geen vergoeding.
- Gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden worden sterk beperkt omdat het gebruik van drones onmogelijk wordt en het houden van dieren onder deze verbinding onmogelijk is.
- De nadelige effecten op het toeristische imago van de Provincie Zeeland. Wanneer de entree van Zeeland, de route naar Walcheren, ontsiert zal worden door 65 meter hoge masten, wordt het landschappelijke karakter verdrongen door een meer industriële uitstraling. De vraag is of dit wenselijk is. Deze twee industrieën bijten elkaar.

GEZONDHEID

- Er is grote ongerustheid ontstaan met betrekking tot de gezondheidsrisico's (w.o. leukemie bij kinderen). Waarom mag men wel in de nabijheid van deze masten werken en wonen; maar geen kinderopvang organiseren? Deze ongerustheid wordt versterkt nu er sprake blijkt te zijn van 4- + 2-circuits masten op zeer korte afstand van elkaar.

LANDELIJK

- Het ministerie van Economische Zaken wekt sterk de indruk dat alleen kosten en tijd belangrijk zijn. Zo snel mogelijk windparken aansluiten, zo snel mogelijk over land van A naar B om het Energieakkoord maar te halen. Thema's als draagvlak onder de bevolking, gezondheid, duurzaamheid op de lange termijn, toerisme en het landschap lijken van geen enkel belang voor het ministerie. Toch zijn dit thema's die een volksvertegenwoordiger als minister Kamp zich ter harte zou moeten nemen. Is de minister bereid om naast een internationale afspraak als het Energieakkoord er allereerst voor de Nederlandse burger te zijn en landschappelijk ingrijpende beslissingen op een voor iedereen acceptabele manier uit te voeren? Ook als deze duurder uitpakken? Het hoogspanningsnet wordt door Nederlandse burgers en bedrijven betaald via de nettarieven. Daarmee zou draagvlak onder die burgers en bedrijven van cruciaal belang moeten zijn. We willen allemaal groener worden maar niet ten koste van ons eigen landschap en gezondheid!

- Een rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2015 constateert de controle op TenneT niet goed wordt uitgevoerd. De regering heeft nu twee petten op: die van aandeelhouder en toezichthouder. Daardoor sprake van verstrengelde belangen. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) zou meer bevoegdheid moeten krijgen om de taak van toezicht van de minister over te nemen. Uitbreidingen moeten op voorhand door een onafhankelijke instantie beoordeeld kunnen worden op Nut en Noodzaak. Niet alleen op kosten en achteraf.

- Er is veel veranderd sinds de nieuwe wet Ruimtelijke ordening uit 2008. Burgers en lokale overheden kunnen nauwelijks nog invloed uitoefenen op grote Rijks projecten. Zienswijzen als deze die nu kunnen worden ingediend, lijken alleen nog de wensen van omwonenden kenbaar te maken, maar dwingt de minister er niet toe om ook echt iets met die zienswijzen te doen.

Een gevolg is dat er een gebrek is aan transparantie in de besluitvorming, de afstand tussen de burger en de landelijke overheid is enorm. Ook al is er geen draagvlak onder de bevolking en lokale politiek, Rijksinpassingsplannen kunnen nu toch worden uitgevoerd waardoor democratie ver te zoeken is. Volgens Europese wetgeving (Arhus conventie uit 1998) moet de burger inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen. Het feit dat bijv. de Westerschelde-optie niet is onderzocht duidt erop dat deze afspraken niet worden nageleefd.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspannningsverbinding Zuid-West 380 kV
Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.
Om deze reden verzoek ik u deze zienswijze gegrond te verklaren, daarheen leidend dat voorliggende plan niet wordt goedgekeurd en voor één van de genoemde alternatieven wordt gekozen.

Met vriendelijke groet,

AANGETEKENDE BRIEF

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV - West
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

13 APR 2016

Datum 8 april 2016
Onderwerp Zienswijze m.b.t. ontwerpbesluit Zuid-West 380 kV - West

Geachte heer/mevrouw,

Gelet op de gevaren bij het werken onder een hoogspanningsverbinding, de beperkingen in de huidige bedrijfsvoering, de onduidelijkheden over de ontsluiting van het betreffende perceel boomgaard en de schade die ontstaat, ontvangt u hierbij onze zienswijze tegen het ontwerpbesluit voor het project Zuid-West 380 kV – West.

Wij exploiteren een intensief fruitteeltbedrijf. Op het betreffende perceel boomgaard gelegen aan de te , kadastraal bekend gemeente sectie), nummer zijn twee mastlocaties met twee hoogspanningstracés gesitueerd. Daarnaast bevindt er zich aan de andere zijde van het perceel nog een bestaand tracé met mastlocatie, deze zal in de toekomst worden gesloopt.

De gevolgen voor de huidige en toekomstige bedrijfsvoering zijn in verband met de voorgenomen realisatie van de nieuwe hoogspanningsverbindingen en de gesitueerde mastlocaties op dit moment niet te overzien. Het (veilig) werken op dit perceel, tijdens de bouw en in de toekomst, wordt onmogelijk gemaakt c.q. ernstig beperkt. Ook zal er een alternatieve ontsluiting gerealiseerd dienen te worden, waarbij mijn voorkeur uitgaat naar een ontsluiting via de 's-Gravenpolderse Oudedijk. Het verzoek is dan ook om voorafgaand duidelijkheid te hebben over de gevolgen van de exploitatie van dit perceel en de toegang naar dit perceel. Tevens dient er duidelijkheid te zijn over het amoveren van de bestaande hoogspanningsverbinding met mastlocatie.

Overige aandachtspunten en gebruiksbeperkingen voor mij als eigenaar, personeel en exploitatie van het perceel zijn onder andere:
- gezondheidsaspecten voor eigenaar en personeel;
- gevaren voor mens en dier;
- ontsluiting van het perceel;
- nieuwe laad en losplaats op het perceel;
- slopen van bestaande verbinding met mast;

- verbod voor materieel dat hoger is / kan dan vier meter;
- beregenen onder de lijnen;
- invloeden op GPS besturing;
- storingen computers;
- controle van de fruitbomen met drones;
- gevolgen voor het fruit (bij eventuele breuk van kabel(s) / sneeuwval / regen);
- gebruik hagelkanon;
- en alle overige schadecomponenten.

Gelet op bovengenoemde forse gebruiksbeperkingen voor de exploitatie van het perceel boomgaard en de gevaren en gezondheidsaspecten voor mij als eigenaar en personeel zien wij ons genoodzaakt om hierbij deze zienswijze in te dienen en verzoeken wij u het tracé aan te passen.

Met vriendelijke groet,

AANGETEKENDE BRIEF

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV - West
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Datum 11 april 2016
Onderwerp Zienswijze m.b.t. ontwerpbesluit Zuid-West 380 kV - West

Geachte heer/mevrouw,

Gelet op de gevaren bij het werken onder een hoogspanningsverbinding, de beperkingen in de bedrijfsvoering en de schade die ontstaat, ontvangt u hierbij onze zienswijze tegen het ontwerpbesluit voor het project Zuid-West 380 kV – West.

De nieuwe hoogspanningsverbinding met mastlocaties zijn gesitueerd op de percelen landbouwgrond gelegen aan de Kruisweg en Noordelijke Parallelweg te Oostdijk, kadastraal bekend: gemeente Reimerswaal, sectie F, nummers 13, 14, 15, 16, 17, 73, 80 en 345 en loopt tevens over een perceel aan de Inundatieweg te Oostdijk, kadastraal bekend: gemeente Reimerswaal, sectie A, nummer 119. De percelen landbouwgrond zijn in gebruik voor akkerbouwdoeleinden. De gevolgen voor de huidige en toekomstige bedrijfsvoering op deze percelen zijn in verband met de voorgenomen realisatie van de nieuwe hoogspanningsverbinding en de gesitueerde mastlocaties op dit moment niet te overzien. Het (veilig) werken op deze percelen, tijdens de bouw en in de toekomst, wordt onmogelijk gemaakt c.q. ernstig belemmerd. Het verzoek is dan ook om voorafgaand duidelijkheid te hebben over de gevolgen van de exploitatie van deze percelen. Tevens is het verzoek om in verband met de bewerkbaarheid de nieuwe mastlocatie met nummer 1078 met circa 40 meter te verplaatsen zodat deze in 1 lijn komt te staan met de bestaande mast op het perceel kadastraal bekend: gemeente Reimerswaal, sectie F, nummer 16 en/of het tracé geheel te aan te passen.

Verdere belangrijke aandachtspunten en gebruiksbeperkingen voor ons als eigenaar en voor de exploitatie van de percelen zijn onder andere:
- gezondheidsaspecten voor ons als eigenaar en personeel;
- gevaren voor mens en dier;
- ontsluiting van de percelen;
- bewerking van het overblijvende;
- verbod voor materieel dat hoger is / kan dan vier meter;
- beregenen onder de lijnen;

- invloeden op GPS besturing;
- storingen computers;
- controle van de gewassen met drones;
- waardedaling percelen;
- schades aan gewassen;
- en alle overige schadecomponenten.

Gelet op bovengenoemde forse gebruiksbeperkingen voor de exploitatie van de percelen en de gevaren en gezondheidsaspecten zien wij ons genoodzaakt om hierbij deze zienswijze in te dienen en verzoeken wij u het tracé aan te passen.

Met vriendelijke groet,

Zienswijze ingediend door, naam: Diaconie Prot.Gemeente
Kapelle-Biezelinge-Eversdijk
Straat: p/a Postbus 139

Postcode: 4420 AD

Woonplaats: Kapelle.

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

13 APR 2016

Plaats, datum:

Kapelle, 12 april 2016

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – onder voorbehoud van alle rechten– een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland.

Als belanghebbende uit de gemeente Kapelle hebben wij als diaconie direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV. Onze voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

PROCEDURE

1. Na verloop van zeven jaar is de oorspronkelijke reden (aanleg tweede kerncentrale in Borssele) om aanleg van de hoogspanningsverbinding inz. nut en noodzaak te rechtvaardigen niet meer aan de orde. De latere motivatie past dan ook niet bij het huidig voorliggende plan.

2. Nut en noodzaak van aanleg van deze bovengrondse variant zijn niet aangetoond nu na de gedwongen splitsing van Delta de zwaar verlieslijdende energietak van dit bedrijf zelfstandig niet kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote stroomproductiecapaciteit zal wegvallen. Omroep Zeeland berichtte op 20/02/2016: *"Nu het bedrijf moet splitsen in een netwerkbedrijf en een energiebedrijf, vormt de kerncentrale een groot probleem. De centrale draait met zo'n groot verlies, dat de energietak van Delta zelfstandig niet overeind kan blijven."*

3. In Zeeland ontbreekt een breed maatschappelijk en politiek draagvlak en ondanks meerdere verzoeken is onderzoek naar een onderzees alternatief door minister Kamp geweigerd. Omroep Zeeland bericht op 16 januari 2015: *"Stroombeheerder Tennet moet opnieuw duidelijk maken wat het nut en de noodzaak zijn voor een nieuw hoogspanningsnet over land in Zeeland. Dat vinden alle partijen in Provinciale Staten."*
In een commissievergadering op 15 januari 2015 hadden de partijen van de Provincie Zeeland unaniem opgeroepen tot onderzoek van ondergrondse EN ONDERZEESE alternatieven, met name het Westerschelde-alternatief werd daarbij naar voren gedragen. Vervolgens werd een jaar lang niet gereageerd door TenneT en het ministerie van EZ. Ondertussen werd wel opdracht gegeven aan het Belgische onderzoeksbureau Tractebel om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van enkele kilometers ondergronds, terwijl de Westerschelde-optie werd genegeerd. Toen de resultaten van deze quickscan in december 2015 gepubliceerd werden, concludeerde minister Kamp dat er in Zeeland 0 kilometer ondergronds kon worden aangelegd. Gezien de hoge kosten en de technische complexiteit van 380kv Wisselstroom ondergronds is dit overigens niet zo verwonderlijk. Omdat in de procedure alternatieven die eventueel minder schade doen aan het landschap dienen te worden onderzocht en

afgewogen, staan wij op het standpunt van de Provincie en gemeenteraden die juist gepleit hebben voor onderzoek naar een ONDERZEESE variant. Zo had de gemeente Reimerswaal op 15/12/2015 een motie aangenomen om dit alternatief te onderzoeken omdat (citaat): "*er geen nader onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van een onderwater verbinding;dat de mogelijkheden voor onderwater verbinding destijds mondeling en zonder onderbouwing zijn afgedaan; en van mening zijnde dat alle alternatieven afdoende onderzocht dienen te worden; spreekt uit dat een gedegen onderzoek naar de mogelijkheid van een verbinding door het water, zoals de route over de bodem van de Westerschelde, als alternatief op een nieuwe bovengrondse hoog- spanningsverbinding, onderdeel behoort te zijn van de voorbereidingen op de ruimtelijke procedure;*
Een jaar later moest Tennet op 15 januari 2016 opnieuw de plannen toelichten voor de Provincie Zeeland, waarna Omroep Zeeland berichtte: *"De meeste partijen in Provinciale Staten zijn niet overtuigd door het verhaal van het ministerie en Tennet. Zij blijven voorstander van een ondergronds hoogspanningstracé."*
Kortom: wij maken bezwaar tegen het feit dat de afwijzing naar het onderzeese alternatief door Tennet niet wordt onderbouwd met gedegen onafhankelijk onderzoek.

4. Het verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd. De redenatie van TenneT en het ministerie van EZ is niet juist als ze beweren dat de nieuwe lijn los van de windenergie sowieso nodig is. We zijn het met elkaar eens dat er afvoer capaciteit nodig is, echter er wordt niet stilgestaan bij het verbruik in eigen gebied, op zowel huishoudelijk niveau en industrieel niveau. Tevens loopt er een 150kV hoogspanningsverbinding naar Noord Brabant, en gaat vanaf 2017 de ELSTA centrale 100% voor DOW gaat produceren, waarmee de 440 Mw die nu door de Westerschelde komt vervalt.

   Al lijkt er nu weinig marge, door de wijzigingen op korte termijn en het lokale verbruik (en het mogelijk eerder wegvallen dan gepland van de kerncentrale) is er ruimschoots voldoende capaciteit alleen al met het huidige 380kv verbinding.

   Door de bestaande verbinding te verzwaren met nieuwe lichtere vierbundel geleiders kan de transport capaciteit zelfs fors opgewaardeerd worden met 1 gigawatt per circuit.

   Dit alternatief wordt nu door TenneT en het ministerie van EZ resoluut van tafel geveegd omdat het Zeeuwse hoogspanningsnet dan een paar maanden stil zou komen te liggen, maar er is niet overtuigend beargumenteerd waarom dit niet kan. De centrales kunnen worden gecompenseerd voor de periode dat ze niet kunnen leveren. Het gaat hier duidelijk om een 'niet willen', immers waar een wil is, is een weg!

5. Met betrekking tot de huidige productie- en afvoercapaciteit heeft Minister Kamp de Kamerleden tijden het Algemeen Overleg op 14 maart j.l., onjuist geïnformeerd door de suggestie te wekken dat TenneT al jarenlang geen onderhoud heeft kunnen plegen omdat het net overvol zou zitten. Minister Kamp sprak over 2100MW energie die over het al bestaande 380kV-net dient te worden afgevoerd. Hij gaat hierbij voorbij aan het feit dat Zeeland ook energie nodig heeft, niet alle geproduceerde energie moet via de 380kV worden afgevoerd. In een brief aan de gemeenteraad Reimerswaal (gedateerd 24 februari 2016) schreef minister Kamp dat de Zeeuwse belasting 200-550 MW is. Waarom zei minister Kamp niets over de Zeeuwse afname toen hij 14 maart de verschillende Kamerleden te woord stond? En zelfs de 200 - 550 MW die hij in de brief aan de gemeente Reimerswaal noemt, komt niet overeen met wat het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument (KCD) hierover vermeldt.
   KCD 2013 | Deel 2 blz 84:
   *12.1.5 Te verwachten ontwikkelingen in Regio Zuid Zeeland ... De belasting, zoals voorzien door regionaal netbeheerder DELTA Netwerkbedrijf (DNWB), nemen toe met percentages van nihil tot maximaal 2,5%. De belastingvraag ontwikkelt zich hierdoor van **619 MW** in 2014 naar **713 MW** in 2023.*
   We begrijpen dat de productie (net als de vraag naar energie) een variabel gegeven is, maar met het noemen van 2100 MW heeft minister Kamp de Kamerleden een onjuiste situatie geschetst.
   Ook heeft hij nagelaten te vermelden dat er naast de 380kV ook een 150kV lijn vanuit Borssele naar

Brabant loopt die 330 MVA afvoercapaciteit biedt. 1645 MVA + 330 MVA = 1975 MVA capaciteit. Daar komt bij dat verbindingen altijd redundant (dubbel) worden uitgevoerd. Het gaat dus in feite niet om 1x 1645 MVA maar om 2x 1645 MVA, waardoor onderhoud altijd mogelijk is. Daarnaast produceren de centrales zelden op maximaal vermogen. Dit alles bij elkaar maakt het zeer onwaarschijnlijk dat TenneT al sinds 2009 geen onderhoud heeft kunnen uitvoeren.

6. Hoe nodig is een ring-verbinding voor Zeeland? Volgens minister Kamp een van de redenen dat de Westerschelde-optie niet realistisch is omdat een onderzeese kabel een zogenaamde punt-tot-punt verbinding is en geen ringverbinding kan zijn. Het Nederlandse net is een van de meest betrouwbare van de hele wereld. Gemiddeld heeft elk huishouden in ons land 99,995 % van de tijd elektriciteit. De vraag rijst hoe noodzakelijk het is om het Zeeuwse net nog betrouwbaarder te maken door middel van een zogenaamde ring?
   Hoe kan het überhaupt dat er in Zeeland een ring-verbinding wordt gerealiseerd, pal naast een oude 2-circuits lijn, terwijl dit in Brabant tot een drastische tracé-wijziging leidde? Immers, 4-circuits mag voor Nederland niet in een EU ring worden opgenomen! Zie TenneT-film op Youtube die dit uitlegt: https://www.youtube.com/watch?v=vnhbUL3OaHw

   Titel: 'Uitleg wijziging tracé Brabant', geplaatst op 25 augustus 2014.
   EZ zet 2 - 380kV parallel-tracés in om energie weg te krijgen uit Borssele naar Rilland met totaal 4 circuits. Zeeland mag volgens EZ dan niet meer in een EU ring of EU netwerk (380 KV) worden opgenomen. Hierdoor blijft Zeeland kwetsbaar als stroom-schiereiland. Hiermee wordt de leveringszekerheid van een EU-netwerk minimaal, en de risico's maximaal.

7. Ook is er vanaf het begin op misleidende manier gecommuniceerd over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten, de brochures laten namelijk tekeningen zien van 2-circuitsmasten met een klein magnetisch veld. Pas sinds 2014 wordt duidelijk dat het in feite om 4-circuits gaat.
   TenneT ontkent nu dat ze in de eerste instantie 2-circuits van plan waren en zegt dat er ook geen relatie is tussen de plannen voor de windparken, die de verdubbeling in capaciteit nog enigszins zou kunnen verklaren, terwijl het KCD (Kwaliteits- en Capaciteits Document) uit 2013 duidelijk spreekt van realisatie van een dubbelcircuit 380kV-verbinding Borssele-Tilburg met een transportvermogen van 2 x 2635 MVA.
   4-circuits betekent in werkelijkheid een groter vermogen en een groter magnetisch veld. Omdat de nieuwe masten pal naast de oude masten worden gebouwd spreekt men in technische zin dus eigenlijk over een 6-circuitsverbinding. In Brabant was dit een reden om het hele tracé te wijzigen. Juist vanwege de onduidelijkheid hierover ontstaat het gevoel dat wij als belanghebbenden, al dan niet bewust, onjuist geïnformeerd te zijn.

8. Eveneens beargumenteerde Tennet niet duidelijk waarom de lijnen bij het bestaande 150 kV station in Willem Annapolder gekruist worden. Voor het deel van Borssele tot Willem Annapolder betekent dit dat de bestaande 380kV bij de nieuwe Wintracks wordt gehangen en dat de oude vakwerkmasten daar kunnen worden afgebroken. De al bestaande 150kV blijft daar staan.
   In Willem Annapolder wordt er gewisseld en zal de 380Kv op de al bestaande vakwerkmasten verder gaan en wordt de 150kV bij de Wintrackmasten opgehangen. De bestaande 150kV vakwerkmasten van Willem Annapolder tot Rilland kunnen worden afgebroken. De vraag is: waarom deze kruising? Logischer zou zijn om de gehele 380kV van Borssele tot Rilland bij de Wintracks te hangen en de al bestaande 380kV vakwerkmasten af te breken. Door het toevoegen van de 150kV aan de nieuwe masten, die een gemiddelde levensduur van 100 jaar hebben, kan deze verbinding op korte termijn niet ondergronds worden aangelegd. Dit is een recente ontwikkeling waarbij TenneT de 110 kV en 150kV verbindingen meer en meer ondergronds aanlegt.

9. Daarnaast is, door het opknippen van het gehele project in deelprojecten, een onwenselijke situatie

ontstaan omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. De verschillende deelprojecten (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite allemaal over een en dezelfde aansluiting maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld.
Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen op de voortgang van de andere procedures. Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is, sluit dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit. Met het opdelen van de procedures worden alternatieven dus al op voorhand geëlimineerd.

10. Wij zetten grote vraagtekens bij de uitvoering van voorbereidende werkzaamheden. Dit is in de Tweede Kamer besproken maar is er ook gesproken over hoever TenneT daarin mag gaan? Tijdens broedseizoen boringen doen in Nationaal Park Oosterschelde (= Natura 2000), zandophogingen bij Borssele etc. Mag dit zomaar?

11. Tennet is inconsequent in informatie: de getoonde plattegrond met de verbinding in de brief van minister Kamp van 17 februari 2016 wijkt weer af van alle eerder getoonde tracés.

NATUUR & LANDSCHAP

12. Het Zeeuwse landschap wordt ingrijpend en voor lange tijd (100 jaar) aangetast. Dit zou niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn. Ook de landelijke overheid heeft hierin een verantwoordelijkheid. Landschapscompensatie is makkelijk te regelen, maar het begint bij een zorgvuldige afweging van alle alternatieven alvorens een dergelijke ingrijpende investering te doen.
13. Tevens is er sprake van verlies van cultureel erfgoed. Het strandje en de oude zeedijk rondom Krabbendijke is een favoriet wandelgebied onder bewoners van het dorp. Dit zal een verlaten uitstraling krijgen nu alle direct omwonenden uitgekocht worden en al de oude karakteristieke huisjes leeg komen te staan. Met daarbij de aanblik van de dubbele mastenrij zal dit een troosteloos geheel worden.
14. Voor kite-surfers is het strandje in Krabbendijke een ideale plek om deze sport te beoefenen. Dit wordt verboden als de nieuwe masten er staan. Hiermee wordt de bevolking ook op deze manier een populaire vrijetijdsbesteding ontnomen.
15. De Oosterschelde is een Natura 2000 gebied. De grens wordt getrokken 100 meter vanaf de dijk landinwaarts. Hoe verhoudt de Wintrack-mast in de Oosterschelde zich tot de afspraken voor Natura 2000 gebieden? Omwonenden krijgen hoge boetes als ze in het broedseizoen bijvoorbeeld wormen steken of zeekraal knippen, hoe kan het dan dat TenneT zo'n enorme paal in datzelfde beschermde gebied mag plaatsen? De schade is niet alleen tijdens het bouwen, denk alleen al aan de gevolgen voor de vogels die in de draden van de Wintracks kunnen vliegen. Getoetst moet worden of hiermee geen Europese afspraken worden overschreden.
16. Landschappelijke aantasting van het dorp Borssele. De zeekabel afkomstig van de windparken wil TenneT precies daar aan land laten gaan waar in 2004 nog het Sloebos is aangelegd dat als natuurcompensatie diende en tevens een duidelijke grens moest trekken tussen het dorp en de industrie. Die grens wordt nu weer opgeschoven.
17. De ophoging van het transformatorstation in Borssele zal zeer ingrijpende gevolgen hebben voor de directe omgeving. Daar kan geen natuurcompensatie tegenop. De bliksemafleiders worden zelfs 26 meter hoog.

LANDBOUW / ECONOMIE

18. Precisielandbouw in de omgeving van deze nieuwe verbinding wordt onmogelijk. Boeren klagen nu al over GPS systemen die uitvallen. Er is nooit goed onderzoek naar deze effecten gedaan. TenneT wimpelt deze bezwaren al te makkelijk weg.
19. Daarbij ook de gevolgen van drupschade op gewassen. Ook hier is nooit onderzoek naar gedaan.

20. De steeds strenger wordende eisen m.b.t. condities waarin gewassen geproduceerd mogen worden. In dit gebied waar veel mensen afhankelijk zijn van de fruitteelt is dit een serieuze bedreiging van de lokale economie. Wie zegt dat een grote klant als de Albert Heijn in de toekomst geen fruit meer wil hebben die onder hoogspanningsmasten is geproduceerd? Voor dergelijke toekomstige schade geeft TenneT geen vergoeding.
21. Gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden worden sterk beperkt omdat het gebruik van drones onmogelijk wordt en het houden van dieren onder deze verbinding onmogelijk is.
22. De nadelige effecten op het toeristische imago van de Provincie Zeeland. Wanneer de entree van Zeeland, de route naar Walcheren, ontsierd zal worden door 65 meter hoge masten, wordt het landschappelijke karakter verdrongen door een meer industriële uitstraling. De vraag is of dit wenselijk is. Deze twee industrieën bijten elkaar.
23. Daarnaast is het een bekend gegeven dat de bouw van hoogspanningsmasten een waardevermindering van huizen tot gevolg hebben. Tennet koopt nu alleen de mensen uit die direct onder de masten wonen maar het is problematischer in het geval iemand net buiten de zone woont en zijn WOZ-waarde toch ziet dalen.

GEZONDHEID

24. Er is grote ongerustheid ontstaan met betrekking tot de gezondheidsrisico's (w.o. leukemie bij kinderen). Waarom mag men wel in de nabijheid van deze masten werken en wonen; maar geen kinderopvang organiseren? Deze ongerustheid wordt versterkt nu er sprake blijkt te zijn van 4- + 2-circuits masten op zeer korte afstand van elkaar.
25. Wij vragen de overheid om nulmetingen uit te voeren om de sterkte van het magnetisch veld te bepalen in de oude situatie. Een dergelijke meting zou door iedere ongeruste burger, die binnen een straal van 1 kilometer van de masten woont, moeten kunnen worden aangevraagd. Om dan, indien de plannen doorgang vinden, na de in gebruik name van de masten opnieuw een meting uit te voeren en zo inzicht te verschaffen in de sterkte van het magnetisch veld waar wij als burgers aan bloot gesteld worden. In gesprekken met Tennet is tot nu toe terughoudend op dit voorstel gereageerd.

LANDELIJK / EUROPEES

26. Het ministerie van Economische Zaken wekt sterk de indruk dat alleen kosten en tijd belangrijk zijn. Zo snel mogelijk windparken aansluiten, zo snel mogelijk over land van A naar B om het Energieakkoord maar te halen. Thema's als draagvlak onder de bevolking, gezondheid, duurzaamheid op de lange termijn, toerisme en het landschap lijken van geen enkel belang voor het ministerie. Toch zijn dit thema's die minister Kamp zich ter harte zou moeten nemen. Is de minister bereid om naast een internationale afspraak als het Energieakkoord er allereerst voor de Nederlandse burger te zijn en landschappelijk ingrijpende beslissingen op een voor iedereen acceptabele manier uit te voeren? Ook als deze duurder uitpakken? Het hoogspanningsnet wordt door Nederlandse burgers en bedrijven betaald via de nettarieven. Daarmee zou draagvlak onder die burgers en bedrijven van cruciaal belang moeten zijn. We willen allemaal groener worden maar niet ten koste van ons eigen landschap en gezondheid!

27. Een rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2015 constateert de controle op TenneT niet goed wordt uitgevoerd. De regering heeft nu twee petten op: die van aandeelhouder en toezichthouder. Daardoor sprake van verstrengelde belangen. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) zou meer bevoegdheid moeten krijgen om de taak van toezicht van de minister over te nemen. Uitbreidingen moeten op voorhand door een onafhankelijke instantie beoordeeld kunnen worden op Nut en Noodzaak. Niet alleen op kosten achteraf.

28. Verder is de informatievoorziening erg technisch, onmogelijk te volgen voor de gemiddelde burger, dit is in strijd met het beginsel van equality of arms.

29. Doordat voor de aanleg gronden van burgers/boeren onteigend worden is sprake van een onaanvaardbare inbreuk op het eigendomsrecht. In strijd met artikel 1, eerste protocol van het Europees Verdrag voor de rechten van de Mens.

30. Er is veel veranderd sinds de nieuwe wet Ruimtelijke ordening uit 2008. Burgers en lokale overheden kunnen in de huidige situatie nauwelijks invloed uitoefenen op grote Rijks projecten. Een gevolg is dat er een gebrek is aan transparantie in de besluitvorming, de afstand tussen de burger en de landelijke overheid is groot. Ook al is er geen draagvlak onder de bevolking en lokale politiek, Rijksinpassingsplannen kunnen nu toch worden uitgevoerd dit is in strijd met de Arhus conventie uit 1998: een burger moet inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen. Wij houden de Nederlandse overheid er dan ook aan dat het Westerschelde alternatief alsnog onderzocht wordt.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.
Om bovengenoemde redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven worden gekozen.

Hoogachtend,

handtekening:

Naam: Diaconie Prot.Gemeente Kapelle-Biezelinge-Eversdijk

AANGETEKEND

11 april 2016

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuidwest 380KV-West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Betreft: zienswijze ontwerp inpassingsplan en overige ontwerpbesluiten

Uw kenmerk: Dossiernummer 0442

Geachte heer/mevrouw,

De gronden waarop deze zienswijze is gebaseerd zijn op hoofdlijnen:

1. Planschade
2. Aantasting woon- en leefgenot
3. Gezondheidsrisico's

1. Planschade heeft betrekking op alle onroerende zaken zoals:
   a. woonhuis, garage en tuin
   b. het bouwblok gesitueerd op kavel 187 en 188
   c. gebruik van het erf kavel 187 en 188 gezamenlijk

2. Aantasting woon- en leefgenot door visuele aspecten en geluidsoverlast

3. Gezondheidsrisico's door magnetisch veld en electro smog

En tot op heden is Tennet in gebreke gebleven wat betreft de juiste informatieverstrekking.

Wij zijn gaarne bereid om u onze zienswijze verder toe te lichten.

Hoogachtend,

AANGETEKENDE BRIEF

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV - West
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

13 APR 2016

Datum 11 april 2016
Onderwerp Zienswijze m.b.t. ontwerpbesluit Zuid-West 380 kV - West

Geachte heer/mevrouw,

Gelet op de gevaren bij het werken onder een hoogspanningsverbinding, de beperkingen in de huidige bedrijfsvoering en de schade die ontstaat, ontvangt u hierbij onze zienswijze tegen het ontwerpbesluit voor het project Zuid-West 380 kV – West.

De nieuwe hoogspanningsverbinding met mastlocatie is gesitueerd op het perceel landbouwgrond gelegen aan de Vaathoekseweg te Kruiningen, kadastraal bekend gemeente Kruiningen, sectie M, nummers 179 en 180. Het perceel landbouwgrond is in gebruik voor akkerbouwdoeleinden. Het akkerbouwbedrijf, gelegen aan de 1e Vlietweg 3 te Kruiningen, bevindt zich op geringe afstand van het betreffende perceel landbouwgrond.
De gevolgen voor de huidige en toekomstige bedrijfsvoering op dit perceel van ons akkerbouwbedrijf zijn in verband met de voorgenomen realisatie van de nieuwe hoogspanningsverbinding en de gesitueerde mastlocatie op dit moment niet te overzien. Het (veilig) werken op dit perceel, tijdens de bouw en in de toekomst, wordt onmogelijk gemaakt c.q. ernstig belemmerd. Het verzoek is dan ook om voorafgaand duidelijkheid te hebben over de gevolgen van de exploitatie. Daarnaast bevindt zich op dit perceel al een bestaand tracé met mastlocatie.

Enkele belangrijke aandachtspunten en gebruiksbeperkingen voor ons als eigenaar, personeel en de exploitatie van het perceel en akkerbouwbedrijf zijn onder andere:
- gezondheidsaspecten voor eigenaar en personeel;
- gevaren voor mens en dier;
- ontsluiting van het perceel;
- bewerking van het overblijvende;
- verbod voor materieel dat hoger is / kan dan vier meter;
- beregenen onder de lijnen;
- invloeden op GPS besturing;
- storingen computers;
- controle van de gewassen met drones;

- vermindering van uitzicht;
- waardedaling perceel;
- waardedaling van het nabij gelegen akkerbouwbedrijf met bijbehorende woning en bedrijfsgebouwen;
- schades aan gebouwen en woning als gevolg van aanvoerroutes / zwaar bouwverkeer;
- schades aan gewassen (druipschade bij regen/eventuele breuk van kabel(s)/sneeuwval);
- en alle overige schadecomponenten.

Gelet op bovengenoemde forse gebruiksbeperkingen voor de exploitatie van het perceel en de gevaren en gezondheidsaspecten voor ons als eigenaar en personeel zien wij ons genoodzaakt om hierbij deze zienswijze in te dienen en verzoeken wij u het tracé aan te passen.

Met vriendelijke groet.

Zienswijze ingediend door, naam:

Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

13 APR 2016

Plaats, datum:

11 April 2016

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – met behoud van alle rechten – een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV tussen Borssele en Rilland. Als inwoner van Krabbendijke heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV.

Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

1. Ik vrees dat het landschappelijk schoon van mijn omgeving sterk zal worden aangetast door de aanleg van deze hoge masten met een woud aan draden.

2. Voor mij is nut en noodzaak van de aanleg van deze verbinding niet aangetoond. De industrie in het Sloegebied is voor een groot deel verdwenen en de kolencentrale is ook gesloten. De stroom van het eventueel aan te leggen windmolenpark op zee kan beter rechtstreeks naar België worden afgevoerd. Dan hoeft het smalste stukje van Zuid-Beveland niet aangetast te worden met deze verbinding die alleen voor de export van stroom zal dienen.

3. Er ontbreekt een breed maatschappelijk draagvlak voor deze verbinding over land. Waarom legt u deze stroomkabels – als dat dan per se moet – niet door de Westerschelde aan. Waarom is dit niet onderzocht. In België en Duitsland worden deze verbindingen ondergronds aangelegd. Waarom gebeurt dit hier niet.

4. Ik vrees dat de we het strandje en de zeedijk niet meer kunnen gebruiken om te recreëren. Dit ligt immers vlak bij en zelfs onder de hoogspanningsverbinding. U ontneemt ons hierdoor voor de komende 100 jaar een unieke recreatieplaats.

5. In brochures die het ministerie verspreidde staat dat er een statistisch verband bestaat tussen de afstand waarbinnen mensen vanaf zo een verbinding wonen en de kans dat zij leukemie kunnen krijgen. Er bestaat ook literatuur waarin wordt aangegeven dat er verband bestaat tussen het voorkomen van Alzheimer en de afstand waarbinnen mensen wonen tot zulke hoogspanningsverbindingen.

6. De Oosterschelde is een Natura 2000-gebied. Burgers worden beperkingen opgelegd om op en rondom de Oosterschelde activiteiten te ondernemen die de natuur kunnen verstoren. Nu gaat u 65 meter hoge masten met een woud aan draden plaatsen in en langs de Oosterschelde. Ik vrees dat hierdoor de vogelstand ernstig zal worden aangetast.

7. Het toeristische imago van onze streek wordt aangetast waardoor in de toekomst minder toeristen zullen komen, waardoor ook de lokale economie wordt aangetast.

8. Door de komst van deze masten wordt mijn dorp ook minder aantrekkelijk voor mensen om zich er te vestigen. Daardoor vrees ik dat de waarde van mijn huis zal dalen.

9. De gebruiksmogelijkheden van de landbouwgrond zullen sterk afnemen omdat er in de buurt van deze verbinding GPS-systemen niet functioneren, waardoor precisielandbouw met drones en tractoren en spuitmachines met GPS-aansturing niet kunnen worden gebruikt. Landbouwproducten kunnen dan niet meer gecertificeerd worden en worden daardoor onverkoopbaar.

10. Als direct belanghebbenden verliezen wij een plek wat voor ons ons eigen paradijsje is, waar vinden wij ooit een zelfde plek terug?

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV. Om deze redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven zal worden gekozen.

Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.

Hoogachtend,

handtekening:

Naam:

Zienswijze ingediend door, naam:
Straat
Postcode
Woonplaats

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Plaats, datum:

13 APR 2016

, 11-4-16

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,
Langs deze weg wil ik als belanghebbende – met behoud van alle rechten – een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV tussen Borssele en Rilland. Als inwoner van Yerseke heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV.

Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

1. Ik vrees dat het landschappelijk schoon van mijn omgeving sterk zal worden aangetast door de aanleg van deze hoge masten met een woud aan draden.
2. Voor mij is nut en noodzaak van de aanleg van deze verbinding niet aangetoond. De industrie in het Sloegebied is voor een groot deel verdwenen en de kolencentrale is ook gesloten. De stroom van het eventueel aan te leggen windmolenpark op zee kan beter rechtstreeks naar België worden afgevoerd. Dan hoeft het smalste stukje van Zuid-Beveland niet aangetast te worden met deze verbinding die alleen voor de export van stroom zal dienen.
3. Er ontbreekt een breed maatschappelijk draagvlak voor deze verbinding over land. Waarom legt u deze stroomkabels – als dat dan per se moet – niet door de Westerschelde aan. Waarom is dit niet onderzocht. In België en Duitsland worden deze verbindingen ondergronds aangelegd. Waarom gebeurt dit hier niet.
4. Ik vrees dat de we het strandje en de zeedijk niet meer kunnen gebruiken om te recreëren. Dit ligt immers vlak bij en zelfs onder de hoogspanningsverbinding. U ontneemt ons hierdoor voor de komende 100 jaar een unieke recreatieplaats.
5. In brochures die het ministerie verspreidde staat dat er een statistisch verband bestaat tussen de afstand waarbinnen mensen vanaf zo een verbinding wonen en de kans dat zij leukemie kunnen krijgen. Er bestaat ook literatuur waarin wordt aangegeven dat er verband bestaat tussen het voorkomen van Alzheimer en de afstand waarbinnen mensen wonen tot zulke hoogspanningsverbindingen.
6. De Oosterschelde is een Natura 2000-gebied. Burgers worden beperkingen opgelegd om op en rondom de Oosterschelde activiteiten te ondernemen die de natuur kunnen verstoren. Nu gaat u 65 meter hoge masten met een woud aan draden plaatsen in en langs de Oosterschelde. Ik vrees dat hierdoor de vogelstand ernstig zal worden aangetast.
7. Het toeristische imago van onze streek wordt aangetast waardoor in de toekomst minder toeristen zullen komen, waardoor ook de lokale economie wordt aangetast.

8. Door de komst van deze masten wordt mijn omgeving ook minder aantrekkelijk voor mensen om zich er te vestigen. Daardoor vrees ik dat de waarde van mijn huis zal dalen.
9. De gebruiksmogelijkheden van de landbouwgrond zullen sterk afnemen omdat er in de buurt van deze verbinding GPS-systemen niet functioneren, waardoor precisielandbouw met drones en tractoren en spuitmachines met GPS-aansturing niet kunnen worden gebruikt. Landbouwproducten kunnen dan niet meer gecertificeerd worden en worden daardoor onverkoopbaar.
10. De plaatsing van de masten in de primaire zeewering brengt onnodig risico met zich mee.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV. Om deze redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven zal worden gekozen.

Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.

Hoogachtend,

handtekening:

Naam:

Zienswijze ingediend door,

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Plaats, datum: 13 APR 2016

11-4-16

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – onder voorbehoud van alle rechten– een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland.

Als inwoner van Yerseke heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV. Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

PROCEDURE

1. Na verloop van zeven jaar is de oorspronkelijke reden (aanleg tweede kerncentrale in Borssele) om aanleg van de hoogspanningsverbinding inz. nut en noodzaak te rechtvaardigen niet meer aan de orde. De latere motivatie past dan ook niet bij het huidig voorliggende plan.
2. Nut en noodzaak van aanleg van deze bovengrondse variant zijn niet aangetoond nu na de gedwongen splitsing van Delta de zwaar verlieslijdende energietak van dit bedrijf zelfstandig niet kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote stroomproductiecapaciteit zal wegvallen. Omroep Zeeland berichtte op 20/02/2016: *"Nu het bedrijf moet splitsen in een netwerkbedrijf en een energiebedrijf, vormt de kerncentrale een groot probleem. De centrale draait met zo'n groot verlies, dat de energietak van Delta zelfstandig niet overeind kan blijven."*
3. In Zeeland ontbreekt een breed maatschappelijk en politiek draagvlak en ondanks meerdere verzoeken is onderzoek naar een onderzees alternatief door minister Kamp geweigerd. Omroep Zeeland bericht op 16 januari 2015: *"Stroombeheerder Tennet moet opnieuw duidelijk maken wat het nut en de noodzaak zijn voor een nieuw hoogspanningsnet over land in Zeeland. Dat vinden alle partijen in Provinciale Staten."*
   In een commissievergadering op 15 januari 2015 hadden de partijen van de Provincie Zeeland unaniem opgeroepen tot onderzoek van ondergrondse EN ONDERZEESE alternatieven, met name het Westerschelde-alternatief werd daarbij naar voren gedragen. Vervolgens werd een jaar lang niet gereageerd door TenneT en het ministerie van EZ. Ondertussen werd wel opdracht gegeven aan het Belgische onderzoeksbureau Tractebel om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van enkele kilometers ondergronds, terwijl de Westerschelde-optie werd genegeerd. Toen de resultaten van deze quickscan in december 2015 gepubliceerd werden, concludeerde minister Kamp dat er in Zeeland 0 kilometer ondergronds kon worden aangelegd. Gezien de hoge kosten en de technische complexiteit van 380kv Wisselstroom ondergronds is dit overigens niet zo verwonderlijk. Omdat in de procedure alternatieven die eventueel minder schade doen aan het landschap dienen te worden onderzocht en afgewogen, staan wij op het standpunt van de Provincie en gemeenteraden die juist gepleit hebben voor onderzoek naar een ONDERZEESE variant. Zo had de gemeente Reimerswaal op 15/12/2015 een motie aangenomen om dit alternatief te onderzoeken omdat (citaat): *"er geen nader onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van een onderwater verbinding;dat de mogelijkheden voor onderwater verbinding destijds mondeling en zonder onderbouwing zijn afgedaan; en van mening zijnde dat alle alternatieven afdoende onderzocht dienen te worden; spreekt uit dat een gedegen onderzoek naar de mogelijkheid van een verbinding door het water, zoals de route over de bodem van de Westerschelde, als alternatief op een*

nieuwe bovengrondse hoog- spanningsverbinding, onderdeel behoort te zijn van de voorbereidingen op de ruimtelijke procedure;

Een jaar later moest Tennet op 15 januari 2016 opnieuw de plannen toelichten voor de Provincie Zeeland, waarna Omroep Zeeland berichtte: *"De meeste partijen in Provinciale Staten zijn niet overtuigd door het verhaal van het ministerie en Tennet. Zij blijven voorstander van een ondergronds hoogspanningstracé."*

Kortom: wij maken bezwaar tegen het feit dat de afwijzing naar het onderzeese alternatief door Tennet niet wordt onderbouwd met gedegen onafhankelijk onderzoek.

4. Het verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd. De redenatie van TenneT en het ministerie van EZ is niet juist als ze beweren dat de nieuwe lijn los van de windenergie sowieso nodig is. We zijn het met elkaar eens dat er afvoer capaciteit nodig is, echter er wordt niet stilgestaan bij het verbruik in eigen gebied, op zowel huishoudelijk niveau en industrieel niveau. Tevens loopt er een 150kV hoogspanningsverbinding naar Noord Brabant, en gaat vanaf 2017 de ELSTA centrale 100% voor DOW gaat produceren, waarmee de 440 Mw die nu door de Westerschelde komt vervalt.
   Al lijkt er nu weinig marge, door de wijzigingen op korte termijn en het lokale verbruik (en het mogelijk eerder wegvallen dan gepland van de kerncentrale) is er ruimschoots voldoende capaciteit alleen al met het huidige 380kv verbinding.
   Door de bestaande verbinding te verzwaren met nieuwe lichtere vierbundel geleiders kan de transport capaciteit zelfs fors opgewaardeerd worden met 1 gigawatt per circuit.
   Dit alternatief wordt nu door TenneT en het ministerie van EZ resoluut van tafel geveegd omdat het Zeeuwse hoogspanningsnet dan een paar maanden stil zou komen te liggen, maar er is niet overtuigend beargumenteerd waarom dit niet kan. De centrales kunnen worden gecompenseerd voor de periode dat ze niet kunnen leveren. Het gaat hier duidelijk om een 'niet willen', immers waar een wil is, is een weg!
5. Met betrekking tot de huidige productie- en afvoercapaciteit heeft Minister Kamp de Kamerleden tijden het Algemeen Overleg op 14 maart j.l., onjuist geïnformeerd door de suggestie te wekken dat TenneT al jarenlang geen onderhoud heeft kunnen plegen omdat het net overvol zou zitten. Minister Kamp sprak over 2100MW energie die over het al bestaande 380kV-net dient te worden afgevoerd. Hij gaat hierbij voorbij aan het feit dat Zeeland ook energie nodig heeft, niet alle geproduceerde energie moet via de 380kV worden afgevoerd. In een brief aan de gemeenteraad Reimerswaal (gedateerd 24 februari 2016) schreef minister Kamp dat de Zeeuwse belasting 200-550 MW is. Waarom zei minister Kamp niets over de Zeeuwse afname toen hij 14 maart de verschillende Kamerleden te woord stond? En zelfs de 200 - 550 MW die hij in de brief aan de gemeente Reimerswaal noemt, komt niet overeen met wat het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument (KCD) hierover vermeldt.
   KCD 2013 | Deel 2 blz 84:
   *12.1.5 Te verwachten ontwikkelingen in Regio Zuid Zeeland ... De belasting, zoals voorzien door regionaal netbeheerder DELTA Netwerkbedrijf (DNWB), nemen toe met percentages van nihil tot maximaal 2,5%. De belastingvraag ontwikkelt zich hierdoor van **619 MW** in 2014 naar **713 MW** in 2023.*
   We begrijpen dat de productie (net als de vraag naar energie) een variabel gegeven is, maar met het noemen van 2100 MW heeft minister Kamp de Kamerleden een onjuiste situatie geschetst.
   Ook heeft hij nagelaten te vermelden dat er naast de 380kV ook een 150kV lijn vanuit Borssele naar Brabant loopt die 330 MVA afvoercapaciteit biedt. 1645 MVA + 330 MVA = 1975 MVA capaciteit.
   Daar komt bij dat verbindingen altijd redundant (dubbel) worden uitgevoerd. Het gaat dus in feite niet om 1x 1645 MVA maar om 2x 1645 MVA, waardoor onderhoud altijd mogelijk is. Daarnaast produceren de centrales zelden op maximaal vermogen. Dit alles bij elkaar maakt het zeer onwaarschijnlijk dat TenneT al sinds 2009 geen onderhoud heeft kunnen uitvoeren.
6. Hoe nodig is een ring-verbinding voor Zeeland? Volgens minister Kamp een van de redenen dat de Westerschelde-optie niet realistisch is omdat een onderzeese kabel een zogenaamde punt-tot-punt verbinding is en geen ringverbinding kan zijn. Het Nederlandse net is een van de meest betrouwbare van de hele wereld. Gemiddeld heeft elk huishouden in ons land 99,995 % van de tijd elektriciteit. De vraag rijst hoe noodzakelijk het is om het Zeeuwse net nog betrouwbaarder te maken door middel van een zogenaamde ring?
   Hoe kan het überhaupt dat er in Zeeland een ring-verbinding wordt gerealiseerd, pal naast een oude 2-circuits lijn, terwijl dit in Brabant tot een drastische tracé-wijziging leidde? Immers, 4-circuits mag voor Nederland niet in een

EU ring worden opgenomen! Zie TenneT-film op Youtube die dit uitlegt:
https://www.youtube.com/watch?v=vnhbUL3OaHw
Titel: 'Uitleg wijziging tracé Brabant', geplaatst op 25 augustus 2014.
EZ zet 2 - 380kV parallel-tracés in om energie weg te krijgen uit Borssele naar Rilland met totaal 4 circuits. Zeeland mag volgens EZ dan niet meer in een EU ring of EU netwerk (380 KV) worden opgenomen. Hierdoor blijft Zeeland kwetsbaar als stroom-schiereiland. Hiermee wordt de leveringszekerheid van een EU-netwerk minimaal, en de risico's maximaal.

7. Ook is er vanaf het begin op misleidende manier gecommuniceerd over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten, de brochures laten namelijk tekeningen zien van 2-circuitsmasten met een klein magnetisch veld. Pas sinds 2014 wordt duidelijk dat het in feite om 4-circuits gaat.
   TenneT ontkent nu dat ze in de eerste instantie 2-circuits van plan waren en zegt dat er ook geen relatie is tussen de plannen voor de windparken, die de verdubbeling in capaciteit nog enigszins zou kunnen verklaren, terwijl het KCD (Kwaliteits- en Capaciteits Document) uit 2013 duidelijk spreekt van realisatie van een dubbelcircuit 380kV-verbinding Borssele-Tilburg met een transportvermogen van 2 x 2635 MVA.
   4-circuits betekent in werkelijkheid een groter vermogen en een groter magnetisch veld. Omdat de nieuwe masten pal naast de oude masten worden gebouwd spreekt men in technische zin dus eigenlijk over een 6-circuitsverbinding. In Brabant was dit een reden om het hele tracé te wijzigen. Juist vanwege de onduidelijkheid hierover ontstaat het gevoel dat wij als belanghebbenden, al dan niet bewust, onjuist geïnformeerd te zijn.
8. Eveneens beargumenteerde Tennet niet duidelijk waarom de lijnen bij het bestaande 150 kV station in Willem Annapolder gekruist worden. Voor het deel van Borssele tot Willem Annapolder betekent dit dat de bestaande 380kV bij de nieuwe Wintracks wordt gehangen en dat de oude vakwerkmasten daar kunnen worden afgebroken. De al bestaande 150kV blijft daar staan.
   In Willem Annapolder wordt er gewisseld en zal de 380Kv op de al bestaande vakwerkmasten verder gaan en wordt de 150kV bij de Wintrackmasten opgehangen. De bestaande 150kV vakwerkmasten van Willem Annapolder tot Rilland kunnen worden afgebroken. De vraag is: waarom deze kruising? Logischer zou zijn om de gehele 380kV van Borssele tot Rilland bij de Wintracks te hangen en de al bestaande 380kV vakwerkmasten af te breken. Door het toevoegen van de 150kV aan de nieuwe masten, die een gemiddelde levensduur van 100 jaar hebben, kan deze verbinding op korte termijn niet ondergronds worden aangelegd. Dit is een recente ontwikkeling waarbij TenneT de 110 kV en 150kV verbindingen meer en meer ondergronds aanlegt.
9. Daarnaast is, door het opknippen van het gehele project in deelprojecten, een onwenselijke situatie ontstaan omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. De verschillende deelprojecten (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite allemaal over een en dezelfde aansluiting maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld.
   Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen op de voortgang van de andere procedures. Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is, sluit dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit. Met het opdelen van de procedures worden alternatieven dus al op voorhand geëlimineerd.
10. Wij zetten grote vraagtekens bij de uitvoering van voorbereidende werkzaamheden. Dit is in de Tweede Kamer besproken maar is er ook gesproken over hoever TenneT daarin mag gaan? Tijdens broedseizoen boringen doen in Nationaal Park Oosterschelde (= Natura 2000), zandophogingen bij Borssele etc. Mag dit zomaar?
11. Tennet is inconsequent in informatie: de getoonde plattegrond met de verbinding in de brief van minister Kamp van 17 februari 2016 wijkt weer af van alle eerder getoonde tracés.

NATUUR & LANDSCHAP

12. Het Zeeuwse landschap wordt ingrijpend en voor lange tijd (100 jaar) aangetast. Dit zou niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn. Ook de landelijke overheid heeft hierin een verantwoordelijkheid.
    Landschapscompensatie is makkelijk te regelen, maar het begint bij een zorgvuldige afweging van alle alternatieven alvorens een dergelijke ingrijpende investering te doen.
13. Tevens is er sprake van verlies van cultureel erfgoed. Het strandje en de oude zeedijk rondom Krabbendijke is een favoriet wandelgebied onder bewoners van het dorp. Dit zal een verlaten uitstraling krijgen nu alle direct

omwonenden uitgekocht worden en al de oude karakteristieke huisjes leeg komen te staan. Met daarbij de aanblik van de dubbele mastenrij zal dit een troosteloos geheel worden.

14. Voor kite-surfers is het strandje in Krabbendijke een ideale plek om deze sport te beoefenen. Dit wordt verboden als de nieuwe masten er staan. Hiermee wordt de bevolking ook op deze manier een populaire vrijetijdsbesteding ontnomen.
15. De Oosterschelde is een Natura 2000 gebied. De grens wordt getrokken 100 meter vanaf de dijk landinwaarts. Hoe verhoudt de Wintrack-mast in de Oosterschelde zich tot de afspraken voor Natura 2000 gebieden? Omwonenden krijgen hoge boetes als ze in het broedseizoen bijvoorbeeld wormen steken of zeekraal knippen, hoe kan het dan dat TenneT zo'n enorme paal in datzelfde beschermde gebied mag plaatsen? De schade is niet alleen tijdens het bouwen, denk alleen al aan de gevolgen voor de vogels die in de draden van de Wintracks kunnen vliegen. Getoetst moet worden of hiermee geen Europese afspraken worden overschreden.
16. Landschappelijke aantasting van het dorp Borssele. De zeekabel afkomstig van de windparken wil TenneT precies daar aan land laten gaan waar in 2004 nog het Sloebos is aangelegd dat als natuurcompensatie diende en tevens een duidelijke grens moest trekken tussen het dorp en de industrie. Die grens wordt nu weer opgeschoven.
17. De ophoging van het transformatorstation in Borssele zal zeer ingrijpende gevolgen hebben voor de directe omgeving. Daar kan geen natuurcompensatie tegenop. De bliksemafleiders worden zelfs 26 meter hoog.

LANDBOUW / ECONOMIE

18. Precisielandbouw in de omgeving van deze nieuwe verbinding wordt onmogelijk. Boeren klagen nu al over GPS systemen die uitvallen. Er is nooit goed onderzoek naar deze effecten gedaan. TenneT wimpelt deze bezwaren al te makkelijk weg.
19. Daarbij ook de gevolgen van drupschade op gewassen. Ook hier is nooit onderzoek naar gedaan.
20. De steeds strenger wordende eisen m.b.t. condities waarin gewassen geproduceerd mogen worden. In dit gebied waar veel mensen afhankelijk zijn van de fruitteelt is dit een serieuze bedreiging van de lokale economie. Wie zegt dat een grote klant als de Albert Heijn in de toekomst geen fruit meer wil hebben die onder hoogspanningsmasten is geproduceerd? Voor dergelijke toekomstige schade geeft TenneT geen vergoeding.
21. Gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden worden sterk beperkt omdat het gebruik van drones onmogelijk wordt en het houden van dieren onder deze verbinding onmogelijk is.
22. De nadelige effecten op het toeristische imago van de Provincie Zeeland. Wanneer de entree van Zeeland, de route naar Walcheren, ontsierd zal worden door 65 meter hoge masten, wordt het landschappelijke karakter verdrongen door een meer industriële uitstraling. De vraag is of dit wenselijk is. Deze twee industrieën bijten elkaar.
23. Daarnaast is het een bekend gegeven dat de bouw van hoogspanningsmasten een waardevermindering van huizen tot gevolg hebben. Tennet koopt nu alleen de mensen uit die direct onder de masten wonen maar het is problematischer in het geval iemand net buiten de zone woont en zijn WOZ-waarde toch ziet dalen.

GEZONDHEID

24. Er is grote ongerustheid ontstaan met betrekking tot de gezondheidsrisico's (w.o. leukemie bij kinderen). Waarom mag men wel in de nabijheid van deze masten werken en wonen; maar geen kinderopvang organiseren? Deze ongerustheid wordt versterkt nu er sprake blijkt te zijn van 4- + 2-circuits masten op zeer korte afstand van elkaar.
25. Wij vragen de overheid om nulmetingen uit te voeren om de sterkte van het magnetisch veld te bepalen in de oude situatie. Een dergelijke meting zou door iedere ongeruste burger, die binnen een straal van 1 kilometer van de masten woont, moeten kunnen worden aangevraagd. Om dan, indien de plannen doorgang vinden, na de in gebruik name van de masten opnieuw een meting uit te voeren en zo inzicht te verschaffen in de sterkte van het magnetisch veld waar wij als burgers aan bloot gesteld worden. In gesprekken met Tennet is tot nu toe terughoudend op dit voorstel gereageerd.

LANDELIJK / EUROPEES

26. Het ministerie van Economische Zaken wekt sterk de indruk dat alleen kosten en tijd belangrijk zijn. Zo snel mogelijk windparken aansluiten, zo snel mogelijk over land van A naar B om het Energieakkoord maar te halen. Thema's als draagvlak onder de bevolking, gezondheid, duurzaamheid op de lange termijn, toerisme en het landschap lijken van geen enkel belang voor het ministerie. Toch zijn dit thema's die minister Kamp zich ter harte zou moeten nemen. Is de minister bereid om naast een internationale afspraak als het Energieakkoord er allereerst voor de Nederlandse burger te zijn en landschappelijk ingrijpende beslissingen op een voor iedereen acceptabele manier uit te voeren? Ook als deze duurder uitpakken? Het hoogspanningsnet wordt door Nederlandse burgers en bedrijven betaald via de nettarieven. Daarmee zou draagvlak onder die burgers en

bedrijven van cruciaal belang moeten zijn. We willen allemaal groener worden maar niet ten koste van ons eigen landschap en gezondheid!

27. Een rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2015 constateert de controle op TenneT niet goed wordt uitgevoerd. De regering heeft nu twee petten op: die van aandeelhouder en toezichthouder. Daardoor sprake van verstrengelde belangen. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) zou meer bevoegdheid moeten krijgen om de taak van toezicht van de minister over te nemen. Uitbreidingen moeten op voorhand door een onafhankelijke instantie beoordeeld kunnen worden op Nut en Noodzaak. Niet alleen op kosten achteraf.
28. Verder is de informatievoorziening erg technisch, onmogelijk te volgen voor de gemiddelde burger, dit is in strijd met het beginsel van equality of arms.
29. Doordat voor de aanleg gronden van burgers/boeren onteigend worden is sprake van een onaanvaardbare inbreuk op het eigendomsrecht. In strijd met artikel 1, eerste protocol van het Europees Verdrag voor de rechten van de Mens.
30. Er is veel veranderd sinds de nieuwe wet Ruimtelijke ordening uit 2008. Burgers en lokale overheden kunnen in de huidige situatie nauwelijks invloed uitoefenen op grote Rijks projecten. Een gevolg is dat er een gebrek is aan transparantie in de besluitvorming, de afstand tussen de burger en de landelijke overheid is groot. Ook al is er geen draagvlak onder de bevolking en lokale politiek, Rijksinpassingsplannen kunnen nu toch worden uitgevoerd dit is in strijd met de Arhus conventie uit 1998: een burger moet inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen. Wij houden de Nederlandse overheid er dan ook aan dat het Westerschelde alternatief alsnog onderzocht wordt.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV
Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.
Om bovengenoemde redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven worden gekozen.

Hoogachtend,

Zienswijze ingediend door:

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

13 APR 2016

, 9 april 2016

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – onder voorbehoud van alle rechten– een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland.

Als geboren en getogen Zeeuwse heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV die pal langs mijn geboortedorp Krabbendijke komt. Mijn ouderlijk huis ligt op enkele honderden meters afstand van de nieuwe lijn. Omdat ik daar nog vaak te vinden ben, heb ik mij in de plannen verdiept. In de weekenden ga ik bijvoorbeeld vaak met de hond langs de zeedijk. Om meerdere redenen vrees ik voor een ingrijpende aantasting van het landschap en omgeving, daarbij is nut en noodzaak voor mij onduidelijk. Middels deze zienswijze wil ik mijn bezwaren kenbaar maken tegen bovengenoemde besluiten.

PROCEDURE

1. Na verloop van zeven jaar is de oorspronkelijke reden (aanleg tweede kerncentrale in Borssele) om aanleg van de hoogspanningsverbinding inz. nut en noodzaak te rechtvaardigen niet meer aan de orde. De latere motivatie past dan ook niet bij het huidig voorliggende plan.
2. Nut en noodzaak van aanleg van deze bovengrondse variant zijn niet aangetoond nu na de gedwongen splitsing van Delta de zwaar verlieslijdende energietak van dit bedrijf zelfstandig niet kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote stroomproductiecapaciteit zal wegvallen. Omroep Zeeland berichtte op 20/02/2016: *"Nu het bedrijf moet splitsen in een netwerkbedrijf en een energiebedrijf, vormt de kerncentrale een groot probleem. De centrale draait met zo'n groot verlies, dat de energietak van Delta zelfstandig niet overeind kan blijven."*
3. In Zeeland ontbreekt een breed maatschappelijk en politiek draagvlak en ondanks meerdere verzoeken is onderzoek naar een onderzees alternatief door minister Kamp geweigerd. Omroep Zeeland bericht op 16 januari 2015: *"Stroombeheerder Tennet moet opnieuw duidelijk maken wat het nut en de noodzaak zijn voor een nieuw hoogspanningsnet over land in Zeeland. Dat vinden alle partijen in Provinciale Staten."*
   In een commissievergadering op 15 januari 2015 hadden de partijen van de Provincie Zeeland unaniem opgeroepen tot onderzoek van ondergrondse EN ONDERZEESE alternatieven, met name het Westerschelde-alternatief werd daarbij naar voren gedragen. Vervolgens werd een jaar lang niet gereageerd door TenneT en het ministerie van EZ. Ondertussen werd wel opdracht gegeven aan het Belgische onderzoeksbureau Tractebel om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van enkele kilometers ondergronds, waarbij de Westerschelde-optie werd genegeerd. Toen de resultaten van deze quickscan in december 2015 gepubliceerd werden, concludeerde minister Kamp dat er in Zeeland 0 kilometer ondergronds kon worden aangelegd. Gezien de hoge kosten en de technische complexiteit van 380kv Wisselstroom ondergronds is dit overigens niet zo verwonderlijk. Omdat in de procedure alternatieven die eventueel minder schade doen aan het landschap dienen te worden

onderzocht en afgewogen, sta ik op het standpunt van de Provincie en gemeenteraden die juist gepleit hebben voor onderzoek naar een ONDERZEESE variant. Zo had de gemeente Reimerswaal op 15/12/2015 een motie aangenomen om dit alternatief te onderzoeken omdat (citaat): "*er geen nader onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van een onderwater verbinding;dat de mogelijkheden voor onderwater verbinding destijds mondeling en zonder onderbouwing zijn afgedaan; en van mening zijnde dat alle alternatieven afdoende onderzocht dienen te worden; spreekt uit dat een gedegen onderzoek naar de mogelijkheid van een verbinding door het water, zoals de route over de bodem van de Westerschelde, als alternatief op een nieuwe bovengrondse hoog- spanningsverbinding, onderdeel behoort te zijn van de voorbereidingen op de ruimtelijke procedure*"
Een jaar later moest Tennet op 15 januari 2016 opnieuw de plannen toelichten voor de Provincie Zeeland, waarna Omroep Zeeland berichtte: *"De meeste partijen in Provinciale Staten zijn niet overtuigd door het verhaal van het ministerie en Tennet. Zij blijven voorstander van een ondergronds hoogspanningstracé."*
Kortom: ik maak bezwaar tegen het feit dat de afwijzing naar het onderzeese alternatief door Tennet niet wordt onderbouwd met gedegen onafhankelijk onderzoek.

4. Het verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd. De redenatie van TenneT en het ministerie van EZ is niet juist als ze beweren dat de nieuwe lijn los van de windenergie sowieso nodig is. We zijn het met elkaar eens dat er afvoer capaciteit nodig is, echter er wordt in de rekensom niet stilgestaan bij het verbruik in eigen gebied, op zowel huishoudelijk als industrieel niveau. Tevens loopt er een 150kV hoogspanningsverbinding 330 MVA naar Noord Brabant, en gaat vanaf 2017 de ELSTA centrale 100% voor DOW produceren, waarmee de 440 Mw die nu door de Westerschelde komt vervalt. Al lijkt er nu weinig marge, door de wijzigingen op korte termijn en het lokale verbruik (en het mogelijk eerder wegvallen dan gepland van de kerncentrale) is er ruimschoots voldoende capaciteit alleen al met de huidige 380kv verbinding.
Door de bestaande verbinding te verzwaren met nieuwe, lichte vierbundel geleiders kan de transportcapaciteit zelfs fors verzwaard worden met 1 gigawatt per circuit!
Dit alternatief wordt nu door TenneT en het ministerie van EZ resoluut van tafel geveegd omdat 1) het Zeeuwse hoogspanningsnet dan een paar maanden stil zou komen te liggen en 2) het stilleggen van de centrales voor schommelingen op de rest van het landelijke net zullen zorgen. Dit argument wordt tevens gebruikt om de Westerschelde-optie niet te hoeven onderzoeken.
Mijns inziens kunnen de centrales (die er nog zijn) worden gecompenseerd voor de periode dat ze niet kunnen leveren. Ook zou stilleggen van het 380kV circuit kunnen gebeuren op het moment de kerncentrale toch al stil ligt in verband met het jaarlijkse onderhoud.
Wat betreft het argument dat stilleggen van de bestaande verbinding voor onstabiel gedrag zou zorgen op de rest van het Nederlandse elektriciteitsnet, heb ik een expert geraadpleegd. Zie hieronder zijn reactie:
De schakelhandeling zelf is het kritieke moment en inderdaad krijg je een grote opdonder door het Nederlandse net heen wanneer je de verbinding plompverloren losneemt terwijl hij vol in bedrijf is. Maar het gaat hier niet om een calamiteitenhandeling die ad-hoc moet gebeuren en waarvan je met gekruiste vingers de gevolgen moet afwachten. Deze operatie is van tevoren te plannen en op een geschikt moment uit te voeren. Een cruciaal verschil.

Wanneer je de productie in Zeeland gas terug laat nemen totdat er vrijwel geen netto export meer is (produceer net zoveel als dat er op dat moment binnen het 150 kV-net verbruikt wordt), dan staat de 380 kV-verbinding er een beetje werkloos bij. Op dat moment kan je hem veilig circuit voor circuit losnemen zonder dat de rest van het land dit opmerkt. Zeeland blijft dan draaien op de eigen centrales, plus de koppeling met Woensdrecht om het net ter plaatse stabiel te houden.
Door dit alles ben ik niet overtuigd van de door TenneT en EZ gebruikte argumentatie om het combinatie-alternatief (onderzees & verzwaren bestaande 380kV tracé) als onrealistisch af te doen.

5. Met betrekking tot de huidige productie- en afvoercapaciteit heeft Minister Kamp de Kamerleden tijdens het Algemeen Overleg op 14 maart j.l., onjuist geïnformeerd door de suggestie te wekken dat TenneT al jarenlang geen onderhoud heeft kunnen plegen omdat het net overvol zou zitten. Minister Kamp sprak over 2100MW energie die over het al bestaande 380kV-net dient te worden afgevoerd. Hij

gaat hierbij voorbij aan het feit dat Zeeland ook energie nodig heeft, niet alle geproduceerde energie moet via de 380kV worden afgevoerd. In een brief aan de gemeenteraad Reimerswaal (gedateerd 24 februari 2016) schreef minister Kamp dat de Zeeuwse belasting 200-550 MW is. Waarom zei minister Kamp niets over de Zeeuwse afname toen hij 14 maart de verschillende Kamerleden te woord stond? En zelfs de 200 - 550 MW die hij in de brief aan de gemeente Reimerswaal noemt, komt niet overeen met wat het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument (KCD) hierover vermeldt.

KCD 2013 | Deel 2 blz 84:

*12.1.5 Te verwachten ontwikkelingen in Regio Zuid Zeeland ... De belasting, zoals voorzien door regionaal netbeheerder DELTA Netwerkbedrijf (DNWB), nemen toe met percentages van nihil tot maximaal 2,5%. De belastingvraag ontwikkelt zich hierdoor van **619 MW** in 2014 naar **713 MW** in 2023.*

Ik begrijp dat de productie (net als de vraag naar energie) een variabel gegeven is, maar met het noemen van 2100 MW heeft minister Kamp de Kamerleden een onjuiste situatie geschetst.
Ook heeft hij nagelaten te vermelden dat er naast de 380kV ook een 150kV lijn vanuit Borssele naar Brabant loopt die 330 MVA afvoercapaciteit biedt. 1645 MVA + 330 MVA = 1975 MVA capaciteit.
Daar komt bij dat verbindingen altijd redundant (dubbel) worden uitgevoerd. Het gaat dus in feite niet om 1x 1645 MVA maar om 2x 1645 MVA, waardoor onderhoud altijd mogelijk is. Daarnaast produceren de centrales zelden op maximaal vermogen. Dit alles bij elkaar maakt het zeer onwaarschijnlijk dat TenneT al sinds 2009 geen onderhoud heeft kunnen uitvoeren.

6. Hoe nodig is een ring-verbinding voor Zeeland? Volgens minister Kamp een van de redenen dat de Westerschelde-optie niet realistisch is omdat een onderzeese kabel een zogenaamde punt-tot-punt verbinding is en geen ringverbinding kan zijn. Het Nederlandse net is een van de meest betrouwbare van de hele wereld. Gemiddeld heeft elk huishouden in ons land 99,995 % van de tijd elektriciteit. De vraag rijst hoe noodzakelijk het is om het Zeeuwse net nog betrouwbaarder te maken door middel van een zogenaamde ring?
   Hoe kan het überhaupt dat er in Zeeland een ring-verbinding wordt gerealiseerd, pal naast een oude 2-circuits lijn, terwijl dit in Brabant tot een drastische tracé-wijziging leidde? Immers, 4-circuits mag voor Nederland niet in een EU ring worden opgenomen! Zie TenneT-film op Youtube die dit uitlegt:
   https://www.youtube.com/watch?v=vnhbUL3OaHw
   Titel: 'Uitleg wijziging tracé Brabant', geplaatst op 25 augustus 2014.
   Het ministerie van EZ en Tennet zetten nu twee 380kV parallel-tracés in om energie weg te krijgen uit Borssele naar Rilland met totaal 4 circuits. Zeeland mag volgens EZ dan niet meer in een EU ring of EU netwerk (380 KV) worden opgenomen. Hierdoor blijft Zeeland kwetsbaar als stroom-schiereiland. Hiermee wordt de leveringszekerheid van een EU-netwerk minimaal, en de risico's maximaal.
7. Ook is er vanaf het begin op misleidende manier gecommuniceerd over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten, de brochures laten namelijk tekeningen zien van 2-circuitsmasten met een klein magnetisch veld. Pas sinds 2014 wordt duidelijk dat het in feite om 4-circuits gaat.
   TenneT ontkent nu dat ze in de eerste instantie 2-circuits van plan waren en zegt dat er ook geen relatie is tussen de plannen voor de windparken, die de verdubbeling in capaciteit nog enigszins zou kunnen verklaren, terwijl het KCD (Kwaliteits- en Capaciteits Document) uit 2013 duidelijk spreekt van realisatie van een dubbelcircuit 380kV-verbinding Borssele-Tilburg met een transportvermogen van 2 x 2635 MVA.
   4-circuits betekent in werkelijkheid een groter vermogen en een groter magnetisch veld. Omdat de nieuwe masten pal naast de oude masten worden gebouwd spreekt men in technische zin dus eigenlijk over een 6-circuitsverbinding. In Brabant was dit een reden om het hele tracé te wijzigen. Juist vanwege de onduidelijkheid hierover ontstaat het gevoel dat wij als belanghebbenden, al dan niet bewust, onjuist geïnformeerd te zijn.
8. Eveneens beargumenteerde Tennet niet duidelijk waarom de lijnen bij het bestaande 150 kV station in Willem Annapolder gekruist worden. Voor het deel van Borssele tot Willem Annapolder betekent dit dat de bestaande 380kV bij de nieuwe Wintracks wordt gehangen en dat de oude vakwerkmasten daar kunnen worden afgebroken. De al bestaande 150kV blijft daar staan.

In Willem Annapolder wordt er gewisseld en zal de 380Kv op de al bestaande vakwerkmasten verder gaan en wordt de 150kV bij de Wintrackmasten opgehangen. De bestaande 150kV vakwerkmasten van Willem Annapolder tot Rilland kunnen worden afgebroken. De vraag is: waarom deze kruising? Logischer zou zijn om de gehele 380kV van Borssele tot Rilland bij de Wintracks te hangen en de al bestaande 380kV vakwerkmasten af te breken. Door het toevoegen van de 150kV aan de nieuwe masten (met een gemiddelde levensduur van 100 jaar) wordt de mogelijkheid ontnomen om deze verbinding ondergronds te verkabelen. Dit is een recente ontwikkeling waarbij TenneT de 110 kV en 150kV verbindingen meer en meer ondergronds aanlegt.

9. Daarnaast is, door het opknippen van het gehele project in deelprojecten, een onwenselijke situatie ontstaan omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. De verschillende deelprojecten (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite allemaal over een en dezelfde aansluiting maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld.
   Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen op de voortgang van de andere procedures. Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is, sluit dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit. Met het opdelen van de procedures worden alternatieven dus al op voorhand geëlimineerd.
10. Ik zet grote vraagtekens bij de uitvoering van voorbereidende werkzaamheden. Dit is in de Tweede Kamer besproken maar is er ook gesproken over hoever TenneT daarin mag gaan? Tijdens broedseizoen boringen doen in Nationaal Park Oosterschelde (= Natura 2000 gebied), zandophogingen bij Borssele etc. Mag dit zomaar?
11. Tennet is inconsequent in informatie: de getoonde plattegrond met de verbinding in de brief van minister Kamp van 17 februari 2016 wijkt weer af van alle eerder getoonde tracés.

NATUUR & LANDSCHAP

12. Het Zeeuwse landschap wordt ingrijpend en voor lange tijd (100 jaar) aangetast. Dit zou niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn. Ook de landelijke overheid heeft hierin een verantwoordelijkheid. Landschapscompensatie is makkelijk te regelen, maar het begint bij een zorgvuldige afweging van alle alternatieven alvorens een dergelijke ingrijpende investering te doen.
13. Tevens is er sprake van verlies van cultureel erfgoed. Het strandje en de oude zeedijk rondom Krabbendijke is een favoriet wandelgebied onder bewoners van het dorp. Dit zal een verlaten uitstraling krijgen nu alle direct omwonenden uitgekocht worden en al de oude karakteristieke huisjes leeg komen te staan. Met daarbij de aanblik van de dubbele mastenrij zal dit een troosteloos geheel worden. Voor mij persoonlijk gaat hier mijn jeugd verloren.
14. Voor kite-surfers is het strandje in Krabbendijke een ideale plek om deze sport te beoefenen. Dit wordt verboden als de nieuwe masten er staan. Hiermee wordt de bevolking ook op deze manier een populaire vrijetijdsbesteding ontnomen.
15. De Oosterschelde is een Natura 2000 gebied. De grens wordt getrokken 100 meter vanaf de dijk landinwaarts. Hoe verhoudt de Wintrack-mast in de Oosterschelde zich tot de afspraken voor Natura 2000 gebieden? Omwonenden krijgen hoge boetes als ze in het broedseizoen bijvoorbeeld wormen steken of zeekraal knippen, hoe kan het dan dat TenneT zo'n enorme paal in datzelfde beschermde gebied mag plaatsen? De schade is niet alleen tijdens het bouwen, denk alleen al aan de gevolgen voor de vogels die in de draden van de Wintracks kunnen vliegen. Getoetst moet worden of hiermee geen Europese afspraken worden overschreden.
16. Landschappelijke aantasting van het dorp Borssele. De zeekabel afkomstig van de windparken wil TenneT precies daar aan land laten gaan waar in 2004 nog het Sloebos is aangelegd dat als natuurcompensatie diende en tevens een duidelijke grens moest trekken tussen het dorp en de industrie. Die grens wordt nu weer opgeschoven.
17. De ophoging van het transformatorstation in Borssele zal zeer ingrijpende gevolgen hebben voor de directe omgeving. Daar kan geen natuurcompensatie tegenop. De bliksemafleiders worden zelfs 26 meter hoog.

18. De manier waarop nu met natuurcompensatie wordt omgegaan is onacceptabel. In achterkamertjes worden overeenkomsten gesloten met Zeeuwse natuurorganisaties zonder dat belanghebbenden daar ook maar enige inbreng in hebben. Voor de mast die in de Oosterschelde komt, krijgt Krabbendijke nu een stenen infopunt onderaan de trapjes. Natuurorganisatie Natuurpark Oosterschelde (NPO) is dit samen met TenneT overeengekomen. Hoe een stenen infopunt de enorme impact van twee masten moet compenseren is niet duidelijk. Ik zie niet in hoe deze aantasting van het landschap uberhaupt gecompenseerd kan worden, anders dan naar het zoeken van acceptabele alternatieven.
19. De masten komen ook in de Yerseke Moer, een eeuwenoud natuurgebied dat sinds de Middeleeuwen onaangestast bewaard is gebleven. Met deze plannen wordt dit uniek stukje natuur defintief aangetast. Net als de Oosterschelde valt de Yerseke Moer onder Natura 2000 wetgeving.

LANDBOUW / ECONOMIE

20. Precisielandbouw in de omgeving van deze nieuwe verbinding wordt onmogelijk. Boeren klagen nu al over GPS systemen die uitvallen. Er is nooit goed onderzoek naar deze effecten gedaan. TenneT wimpelt deze bezwaren al te makkelijk weg.
21. Daarbij ook de gevolgen van drupschade op gewassen. Ook hier is nooit onderzoek naar gedaan.
22. De steeds strenger wordende eisen m.b.t. condities waarin gewassen geproduceerd mogen worden. In dit gebied waar veel mensen afhankelijk zijn van de fruitteelt is dit een serieuze bedreiging van de lokale economie. Wie zegt dat een grote klant als de Albert Heijn in de toekomst geen fruit meer wil hebben die onder hoogspanningsmasten is geproduceerd? Voor dergelijke toekomstige schade geeft TenneT geen vergoeding.
23. Gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden worden sterk beperkt omdat het gebruik van drones onmogelijk wordt en het houden van dieren onder deze verbinding onmogelijk is.
24. De nadelige effecten op het toeristische imago van de Provincie Zeeland. Wanneer de entree van Zeeland, de route naar Walcheren, ontsierd zal worden door 65 meter hoge masten, wordt het landschappelijke karakter verdrongen door een meer industriële uitstraling. De vraag is of dit wenselijk is. Deze twee industrieën bijten elkaar.
25. Daarnaast is het een bekend gegeven dat de bouw van hoogspanningsmasten waardevermindering van huizen tot gevolg hebben. Tennet koopt nu alleen de mensen uit die direct onder de masten wonen maar het is problematischer in het geval iemand net buiten de zone woont en zijn WOZ-waarde toch ziet dalen. Wat moeten deze mensen doen?

GEZONDHEID

26. Er is grote ongerustheid ontstaan met betrekking tot de gezondheidsrisico's (w.o. leukemie bij kinderen). Waarom mag men wel in de nabijheid van deze masten werken en wonen; maar geen kinderopvang organiseren? Deze ongerustheid wordt versterkt nu er sprake blijkt te zijn van 4- + 2-circuits masten op zeer korte afstand van elkaar.
27. Ik dring er bij de overheid op aan om nulmetingen uit te voeren om de sterkte van het magnetisch veld te bepalen in de oude situatie. Een dergelijke meting zou door iedere ongeruste burger, die binnen een straal van 1 kilometer van de masten woont, moeten kunnen worden aangevraagd. Om dan, indien de plannen doorgang vinden, na de in gebruik name van de masten opnieuw een meting uit te voeren en zo inzicht te verschaffen in de sterkte van het magnetisch veld waar wij als burgers aan bloot gesteld worden. In gesprekken met Tennet is tot nu toe terughoudend op dit voorstel gereageerd.

LANDELIJK / EUROPEES

28. Het ministerie van Economische Zaken wekt sterk de indruk dat alleen kosten en tijd belangrijk zijn: zo snel mogelijk windparken aansluiten, zo snel mogelijk over land van A naar B om het Energieakkoord maar te halen. Thema's als draagvlak onder de bevolking, gezondheid, duurzaamheid op de lange termijn, toerisme en het landschap, lijken van geen enkel belang voor het ministerie. Toch zijn dit thema's die minister Kamp zich ter harte zou moeten nemen. Is de minister bereid om naast een internationale afspraak als het Energieakkoord er allereerst voor de Nederlandse burger te zijn en landschappelijk ingrijpende beslissingen op een voor iedereen acceptabele manier uit te voeren? Ook

als deze duurder uitpakken? Het hoogspanningsnet wordt door Nederlandse burgers en bedrijven betaald via de nettarieven. Daarmee zou draagvlak onder die burgers en bedrijven van cruciaal belang moeten zijn. We willen allemaal groener worden maar niet ten koste van ons eigen landschap en gezondheid!

29. Een rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2015 constateert de controle op TenneT niet goed wordt uitgevoerd. De regering heeft nu twee petten op: die van aandeelhouder en toezichthouder. Daardoor is er sprake van verstrengelde belangen. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) zou meer bevoegdheid moeten krijgen om de taak van toezicht van de minister over te nemen. Uitbreidingen moeten op voorhand door een onafhankelijke instantie beoordeeld kunnen worden op Nut en Noodzaak. Niet alleen op kosten achteraf.
30. Verder is de informatievoorziening erg technisch, onmogelijk te volgen voor de gemiddelde burger, dit is in strijd met het beginsel van equality of arms. De hoeveelheid informatie is daarbij onhandelbaar. De 3 meter lange rij aan multo-mappen zijn onmogelijk door te ploegen in de gestelde termijn van 6 weken. Als leek (ook al heb ik mij in de materie ingelezen) is het onmogelijk om een passende mening te vormen over het geheel.
31. Doordat voor de aanleg gronden van burgers/boeren onteigend worden is sprake van een onaanvaardbare inbreuk op het eigendomsrecht. In strijd met artikel 1, eerste protocol van het Europees Verdrag voor de rechten van de Mens.
32. Er is veel veranderd sinds de nieuwe wet Ruimtelijke ordening uit 2008. Burgers en lokale overheden kunnen in de huidige situatie nauwelijks invloed uitoefenen op grote Rijks projecten. Een gevolg is dat er een gebrek is aan transparantie in de besluitvorming, de afstand tussen de burger en de landelijke overheid is groot. Ook al is er geen draagvlak onder de bevolking en lokale politiek, Rijksinpassingsplannen kunnen nu toch worden uitgevoerd, ik vermoed dat dit zelf in strijd is met de Arhus conventie uit 1998: een burger moet inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen. Ik houd de Nederlandse overheid er dan ook aan dat het Westerschelde alternatief, als het opwaarderen van de bestaande verbinding, alsnog onderzocht wordt.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV
Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.
Om bovengenoemde redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor de genoemde alternatieven wordt gekozen.

Hoogachtend,

Zienswijze ingediend door, naam: ..

Straat: .

Postcode: .

Woonplaats: .

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

13 APR 2016

Plaats, datum:

6 april 2016

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – met behoud van alle rechten – een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV tussen Borssele en Rilland. Als inwoner van Krabbendijke heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV.

Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

1. Ik vrees dat het landschappelijk schoon van mijn omgeving sterk zal worden aangetast door de aanleg van deze hoge masten met een woud aan draden.

2. Voor mij is nut en noodzaak van de aanleg van deze verbinding niet aangetoond. De industrie in het Sloegebied is voor een groot deel verdwenen en de kolencentrale is ook gesloten. De stroom van het eventueel aan te leggen windmolenpark op zee kan beter rechtstreeks naar België worden afgevoerd. Dan hoeft het smalste stukje van Zuid-Beveland niet aangetast te worden met deze verbinding die alleen voor de export van stroom zal dienen.

3. Er ontbreekt een breed maatschappelijk draagvlak voor deze verbinding over land. Waarom legt u deze stroomkabels – als dat dan per se moet – niet door de Westerschelde aan. Waarom is dit niet onderzocht. In België en Duitsland worden deze verbindingen ondergronds aangelegd. Waarom gebeurt dit hier niet.

4. Ik vrees dat de we het strandje en de zeedijk niet meer kunnen gebruiken om te recreëren. Dit ligt immers vlak bij en zelfs onder de hoogspanningsverbinding. U ontneemt ons hierdoor voor de komende 100 jaar een unieke recreatieplaats.

5. In brochures die het ministerie verspreidde staat dat er een statistisch verband bestaat tussen de afstand waarbinnen mensen vanaf zo een verbinding wonen en de kans dat zij leukemie kunnen krijgen. Er bestaat ook literatuur waarin wordt aangegeven dat er verband bestaat tussen het voorkomen van Alzheimer en de afstand waarbinnen mensen wonen tot zulke hoogspanningsverbindingen.

6. De Oosterschelde is een Natura 2000-gebied. Burgers worden beperkingen opgelegd om op en rondom de Oosterschelde activiteiten te ondernemen die de natuur kunnen verstoren. Nu gaat u 65 meter hoge masten met een woud aan draden plaatsen in en langs de Oosterschelde. Ik vrees dat hierdoor de vogelstand ernstig zal worden aangetast.

7. Het toeristische imago van onze streek wordt aangetast waardoor in de toekomst minder toeristen zullen komen, waardoor ook de lokale economie wordt aangetast.

8. Door de komst van deze masten wordt mijn dorp ook minder aantrekkelijk voor mensen om zich er te vestigen. Daardoor vrees ik dat de waarde van mijn huis zal dalen.

9. De gebruiksmogelijkheden van de landbouwgrond zullen sterk afnemen omdat er in de buurt van deze verbinding GPS-systemen niet functioneren, waardoor precisielandbouw met drones en tractoren en spuitmachines met GPS-aansturing niet kunnen worden gebruikt. Landbouwproducten kunnen dan niet meer gecertificeerd worden en worden daardoor onverkoopbaar.

10. Meer het accent leggen op de gezondheid van de bevolking dan de economische belangen laten prefereren

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV. Om deze redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven zal worden gekozen.

Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.

Hoogachtend,

Handtekening:

Naam: .

Naam
Straat
Woonplaats

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

13 APR 2016

10 april 2016

Onderwerp: Zienswijze inz. het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – onder voorbehoud van alle rechten– een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland.
Als inwoner van Krabbendijke heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV.

Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

PROCEDURE

- Na verloop van 6 jaar is de oorspronkelijke reden (aanleg tweede kerncentrale in Borssele) om aanleg van de hoogspanningsverbinding inz. nut en noodzaak te rechtvaardigen niet meer aan de orde. De latere motivatie past dan ook niet bij het huidig voorliggende plan.
- Nut en noodzaak van aanleg van deze bovengrondse variant zijn niet aangetoond nu na de gedwongen splitsing van Delta de zwaar verlieslijdende tak van dit bedrijf zelfstandig niet kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote productiecapaciteit zal wegvallen. Omroep Zeeland berichtte op 20/02/2016: *"Nu het bedrijf moet splitsen in een netwerkbedrijf en een energiebedrijf, vormt de kerncentrale een groot probleem. De centrale draait met zo'n groot verlies, dat de energietak van Delta zelfstandig niet overeind kan blijven."*
- In Zeeland ontbreekt een breed maatschappelijk en politiek draagvlak en wordt onderzoek naar alternatieven geweigerd. Omroep Zeeland bericht op 16 januari 2015: *"Stroombeheerder TenneT moet opnieuw duidelijk maken wat het nut en de noodzaak zijn voor een nieuw hoogspanningsnet over land in Zeeland. Dat vinden alle partijen in Provinciale Staten."*
  In een commissievergadering op 15 januari 2015 hadden de partijen van de Provincie Zeeland unaniem opgeroepen tot onderzoek van ondergronds EN ONDERZEESE alternatieven, met name het Westerschelde-alternatief werd daarbij naar voren gedragen. Vervolgens werd een jaar lang niet gereageerd door TenneT en het ministerie van EZ. Ondertussen werd wel opdracht gegeven aan het Belgische Tractebel om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van enkele kilometers ondergronds; de Westerschelde-optie werd genegeerd. Toen de resultaten van deze quickscan in december 2015 gepubliceerd werden, concludeerde minister Kamp dat er in Zeeland 0 kilometer ondergronds kon worden aangelegd. Hiermee werd op een brutale manier voorbij gegaan aan de duidelijke oproep vanuit de Provincie en gemeenteraden, die juist gepleit hadden voor onderzoek naar een ONDERZEESE variant. Zo had de gemeente Reimerswaal op 15/12/2015 een motie aangenomen om dit alternatief te onderzoeken omdat (citaat): *"er geen nader onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van een onderwater verbinding;dat de mogelijkheden voor onderwater verbinding destijds mondeling en zonder onderbouwing zijn afgedaan; en van mening zijnde dat alle alternatieven afdoende onderzocht dienen te worden; spreekt uit dat een gedegen onderzoek naar de mogelijkheid van een verbinding door het water, zoals de route over de bodem van de Westerschelde, als alternatief op een nieuwe bovengrondse hoog- spanningsverbinding, onderdeel behoort te zijn*

van de voorbereidingen op de ruimtelijke procedure;
Een jaar later moest TenneT op 15 januari 2016 opnieuw de plannen toelichten voor de Provincie Zeeland, waarna Omroep Zeeland berichtte: *"De meeste partijen in Provinciale Staten zijn niet overtuigd door het verhaal van het ministerie en TenneT. Zij blijven voorstander van een ondergronds hoogspanningstracé."*
Kortom: wij maken bezwaar tegen het feit dat de afwijzing naar het onderzeese alternatief door TenneT niet wordt onderbouwd met gedegen onafhankelijk onderzoek.

- Het verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd. De redenering van TenneT en het ministerie van EZ is niet juist als ze beweren, dat de nieuwe lijn los van de windenergie, sowieso nodig is. We zijn het met elkaar eens dat een capaciteit van 1900 MVA minimaal nodig is. Al is er weinig marge, die capaciteit is er wel op dit moment, met een opwaardering van 1000 MW (en het mogelijk wegvallen van de kerncentrale = 485MW) zou veel meer dan de nodige capaciteit gegenereerd worden. Dit alternatief wordt nu door TenneT en het ministerie van EZ resoluut van tafel geveegd, omdat het Zeeuwse hoogspanningsnet dan een paar maanden stil zou komen te liggen, maar er is niet overtuigend beargumenteerd waarom dit niet kan. De centrales kunnen worden gecompenseerd voor de periode dat ze niet kunnen leveren. Het gaat hier duidelijk om een 'niet willen', immers waar een wil is, is een weg!
- Ook is er vanaf het begin op misleidende manier gecommuniceerd over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten, de brochures laten namelijk tekeningen zien van 2-circuitsmasten met een klein magnetisch veld. Pas sinds 2014 wordt duidelijk dat het in feite om 4-circuits gaat. TenneT ontkent nu dat ze in de eerste instantie 2-circuits van plan waren en zegt dat er ook geen relatie is tussen de plannen voor de windparken, die de verdubbeling in capaciteit zou kunnen verklaren.
  4-circuits betekenen in werkelijkheid een groter vermogen en een groter magnetisch veld. Omdat de nieuwe masten pal naast de oude masten worden gebouwd, spreekt men in technische zin dus eigenlijk over een 6-circuitsverbinding. In Noord-Brabant was dit een reden om het hele tracé te wijzigen. Juist vanwege de onduidelijkheid hierover ontstaat het gevoel 'voorgelogen' te zijn. Onduidelijk is waar dit dubbele vermogen voor nodig is.
- Tevens is niet duidelijk waarom de lijnen bij het bestaande 150 kV station in Willem Annapolder gekruist worden. Voor het deel van Borssele tot Willem Annapolder betekent dit dat de bestaande 380 kV bij de nieuwe Wintracks wordt gehangen en dat de oude vakwerkmasten daar kunnen worden afgebroken. De al bestaande 150 kV blijft daar staan.
  In Willem Annapolder wordt er gewisseld en zal de 380 kV op de al bestaande vakwerkmasten verder gaan en wordt de 150 kV bij de Wintrackmasten opgehangen. De bestaande 150 kV vakwerkmasten van Willem Annapolder tot Rilland kunnen worden afgebroken. De vraag is: waarom deze kruising? Logischer zou zijn om de gehele 380 kV van Borssele tot Rilland bij de Wintracks te hangen en de al bestaande 380 kV vakwerkmasten af te breken. Door het toevoegen van de 150 kV aan de nieuwe masten, die een gemiddelde levensduur van 100 jaar hebben, kan deze verbinding op korte termijn niet ondergronds worden aangelegd. Dit is een recente ontwikkeling waarbij TenneT de 110 kV en 150 kV verbindingen meer en meer ondergronds aanlegt.
- Door het opknippen van procedures is een zeer oneerlijke situatie ontstaan omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. De verschillende procedures (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite allemaal over één en dezelfde aansluiting, maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld.
  Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen op de voortgang van de andere procedures. Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is, sluit dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit. Met het opdelen van de procedures worden alternatieven dus al op voorhand geëlimineerd.
- Ik zet grote vraagtekens bij de uitvoering van voorbereidende werkzaamheden. Dit is in de Tweede Kamer besproken, maar is er ook gesproken over hoever TenneT daarin mag gaan?
- Tijdens het broedseizoen boringen doen in Nationaal Park Oosterschelde; zandophogingen bij Borssele

etc. Mag dit zomaar?

- Incorrecte communicatie: de getoonde plattegrond met de verbinding in de brief van minister Kamp van 17 februari 2016 wijkt weer af van alle eerder getoonde tracés.

NATUUR & LANDSCHAP

- Het Zeeuwse landschap wordt ingrijpend en voor lange tijd (100 jaar) aangetast. Dit zou niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn. Ook de landelijke overheid heeft hierin een verantwoordelijkheid. Landschapscompensatie is gemakkelijk te regelen, maar het begint bij een zorgvuldige afweging van alle alternatieven alvorens een dergelijke ingrijpende investering te doen.
- Tevens is er sprake van verlies van cultureel erfgoed. Het strandje en de oude zeedijk rondom Krabbendijke is een favoriet wandelgebied onder bewoners van het dorp. Dit zal een spookachtige uitstraling krijgen nu alle direct omwonenden uitgekocht worden en al de oude karakteristieke huisjes leeg komen te staan. Met daarbij de aanblik van de dubbele mastenrij, zal dit een troosteloos geheel worden.
- Ter hoogte van Roelshoek foerageren op dit moment 9 velduilen. Dit zijn zeldzame vogels in Nederland en zijn om die reden opgenomen in de rode lijst van diersoorten die extra bescherming verdienen. Is hiernaar onderzoek verricht. Waarom wordt hierover in de ter inzage gelegde stukken geen melding van gemaakt ?
- Overigens kan men stellen dat door aanleg van de hoogspanningsmasten volgens het voorgestelde bovengrondse tracé de buurtgemeenschap Roelshoek ten dode is opgeschreven en zal vervallen tot een soort spookdorp.
- Voor kite-surfers is het strandje in Krabbendijke een ideale plek om deze sport te beoefenen. Dit gaat verboden worden als de nieuwe masten er staan. Hiermee wordt de bevolking ook op deze manier een populaire vrijetijdsbesteding ontnomen.
- De Oosterschelde is een Natura 2000 gebied. De grens wordt getrokken op 100 meter vanaf de dijk landinwaarts. Hoe verhoudt de Wintrack-mast in de Oosterschelde zich tot de afspraken voor Natura 2000 gebieden? Omwonenden krijgen hoge boetes als ze in het broedseizoen bijvoorbeeld wormen steken of zeekraal snijden, hoe kan het dan dat TenneT zo'n enorme paal in datzelfde beschermde gebied mag plaatsen? De schade is niet alleen tijdens het bouwen, denk alleen al aan de gevolgen voor de vogels die in de draden van de Wintracks kunnen vliegen. Worden hiermee geen Europese afspraken overschreden?
- Landschappelijke aantasting van het dorp Borssele. De zeekabel afkomstig van de windparken wil TenneT precies daar aan land laten gaan waar in 2004 nog het Sloebos is aangelegd dat als natuurcompensatie diende en tevens een duidelijke grens moest trekken tussen het dorp en de industrie. Die grens wordt nu weer opgeschoven.
- De ophoging van het transformatorstation in Borssele zal zeer ingrijpende gevolgen hebben voor de directe omgeving. Daar kan geen natuurcompensatie tegenop. De bliksemafleiders worden zelfs 26 meter hoog.

LANDBOUW / ECONOMIE

- Precisielandbouw in de omgeving van deze nieuwe verbinding wordt onmogelijk. Boeren klagen nu al over GPS systemen die uitvallen. Er is nooit goed onderzoek naar deze effecten gedaan. TenneT wimpelt deze bezwaren al te makkelijk weg.
- Daarbij ook de gevolgen van drupschade op gewassen. Ook hier is nooit onderzoek naar gedaan. RIVM-rapporten waarna tijdens beantwoording van vragen door uw personeel wordt verwezen , zijn bij het RIVM onbekend.
- De steeds strenger wordende eisen m.b.t. condities waarin gewassen geproduceerd mogen worden. In dit gebied waar veel mensen afhankelijk zijn van de fruitteelt is dit een serieuze bedreiging van de lokale economie. Wie zegt dat een grote klant als de Albert Heijn in de toekomst nog fruit afneemt als dit onder hoogspanningsmasten is geproduceerd? Voor dergelijke toekomstige schade geeft TenneT geen vergoeding.
- Gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden worden sterk beperkt omdat het gebruik van drones onmogelijk wordt en het houden van dieren onder deze verbinding onmogelijk is.

- De nadelige effecten op het toeristische imago van de Provincie Zeeland. Wanneer de entree van Zeeland, de route naar Walcheren, ontsierd zal worden door 65 meter hoge masten, wordt het landschappelijke karakter verdrongen door een meer industriële uitstraling. De vraag is of dit wenselijk is. Deze twee industrieën bijten elkaar.

GEZONDHEID

- Er is grote ongerustheid ontstaan met betrekking tot de gezondheidsrisico's (w.o. leukemie bij kinderen). Waarom mag men wel in de nabijheid van deze masten werken en wonen; maar geen kinderopvang organiseren? Deze ongerustheid wordt versterkt nu er sprake blijkt te zijn van 4- + 2-circuits masten op zeer korte afstand van elkaar. In de literatuur wordt ook een statistisch verband gelegd tussen het voorkomen van de ziekte Alzheimer en de nabijheid van bovengrondse hoogspanningsverbindingen. Uw zogenaamde "voorzorgsprincipe" is een halfslachtige weergave van uw zorgen op dit gebied. Iets is veilig of iets is onveilig. Het uitkopen van burgers die in de nabijheid van deze hoogspanningsverbinding wonen om vervolgens dezelfde woningen te verkopen aan belangstellenden die kennelijk bereid zijn de potentiële risico's te aanvaarden, is ronduit pervers te noemen. Of u koopt bewoners uit en sloopt de woningen, om veiligheid te creëren; of u toont aan dat er geen enkel risico van het wonen in de nabijheid van de geplande hoogspanningsverbinding bestaat. Dan hoeft u ook niemand uit te kopen.

LANDELIJK

- Het ministerie van Economische Zaken wekt sterk de indruk dat alleen kosten en tijd belangrijk zijn. Zo snel mogelijk windparken aansluiten, zo snel mogelijk over land van A naar B om het Energieakkoord maar te halen. Thema's als draagvlak onder de bevolking, gezondheid, duurzaamheid op de lange termijn, toerisme en het landschap lijken van geen enkel belang voor het ministerie. Toch zijn dit thema's die een volksvertegenwoordiger als minister Kamp zich ter harte zou moeten nemen. Is de minister bereid om naast een internationale afspraak als het Energieakkoord er allereerst voor de Nederlandse burger te zijn en landschappelijk ingrijpende beslissingen op een voor ieder acceptabele manier uit te voeren? Ook als deze duurder uitpakken? Het hoogspanningsnet wordt door Nederlandse burgers en bedrijven betaald via de nettarieven. Daarmee zou draagvlak onder die burgers en bedrijven van cruciaal belang moeten zijn. We willen allemaal groener worden, maar niet ten koste van ons eigen landschap en gezondheid!
- Een rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2015 constateert dat de controle op TenneT niet goed wordt uitgevoerd. De regering heeft nu twee petten op: die van aandeelhouder en toezichthouder. Daardoor is sprake van verstrengelde belangen. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) zou meer bevoegdheid moeten krijgen om de taak van toezicht van de minister over te nemen. Uitbreidingen moeten op voorhand door een onafhankelijke instantie beoordeeld kunnen worden op Nut en Noodzaak. Niet alleen op kosten en achteraf.
  Met dit Rijksinpassingsplan is de democratisch invloed ver te zoeken is. Volgens Europese wetgeving (Arhus conventie uit 1998) moet de burger inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen. Het feit dat bijv. de Westerschelde-optie niet is onderzocht, duidt erop dat deze afspraken niet worden nageleefd.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspannningsverbinding Zuid-West 380 kV. Om deze reden verzoek ik u deze zienswijze gegrond te verklaren, daarheen leidend dat het voorliggende plan niet wordt vastgesteld en voor één van de alternatieven zal worden gekozen.
Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.

Hoogachtend,

AANGETEKENDE BRIEF

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV - West
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Datum 11 april 2016
Onderwerp Zienswijze m.b.t. ontwerpbesluit Zuid-West 380 kV - West

Geachte heer/mevrouw,

Gelet op de gevaren bij het werken onder een hoogspanningsverbinding, de beperkingen in de huidige bedrijfsvoering en de schade die ontstaat aan de percelen boomgaard ontvangt u hierbij onze zienswijze tegen het ontwerpbesluit voor het project Zuid-West 380 kV – West.

Wij exploiteren een intensief fruitteeltbedrijf op het adres Vierwegen 7 te Kapelle. Op het perceel gelegen aan Vierwegen en de Eversdijkse Bredeweg, kadastraal bekend: gemeente Kapelle, sectie G, nummer 518 is een mastlocatie gesitueerd. Het tracé loopt tevens over de percelen kadastraal bekend: gemeente Kapelle, sectie O, nummers 33 en 388 en sectie G, nummer 506.
De gevolgen voor de huidige en toekomstige bedrijfsvoering zijn in verband met de voorgenomen realisatie van de nieuwe hoogspanningsverbinding en de gesitueerde mastlocatie op dit moment niet te overzien. Het (veilig) werken op ons fruitteeltbedrijf wordt onmogelijk gemaakt c.q. ernstig belemmerd. Het verzoek is dan ook om voorafgaand duidelijkheid te hebben over de gevolgen van de exploitatie van ons bedrijf en/of het tracé aan te passen.

Enkele aandachtspunten en gebruiksbeperkingen voor ons gezin, personeel en exploitatie van het bedrijf zijn onder andere:
- gezondheidsaspecten voor ons gezin en personeel;
- gevaren voor mens en dier;
- laad en losplaatsen op de percelen;
- ontsluiting;
- bewerking van het overblijvende;
- verbod voor materieel dat hoger is / kan dan vier meter;
- beregenen onder de lijnen;
- invloeden op GPS besturing;
- storingen computers;

- controle van de fruitbomen met drones;
- gevolgen voor het fruit (bij eventuele breuk van kabel(s) / sneeuwval / regen);
- gebruik hagelkanon;
- waarde daling van de percelen;
- en alle overige schadecomponenten.

Gelet op bovengenoemde forse gebruiksbeperkingen voor ons intensieve fruitteeltbedrijf en de gevaren en gezondheidsaspecten voor ons gezin en personeel zien wij ons genoodzaakt om hierbij deze zienswijze in te dienen.

Met vriendelijke groet,

De Jager Fruit B.V.

Vierwegen 7
4421 RA Kapelle

Zienswijze ingediend door:

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

13 APR 2016

12 April 2016.

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV (west)

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – onder voorbehoud van alle rechten– een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West (west Borssele – Rilland.)

Als inwoner van Borssele heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV. Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

PROCEDURE

1. De basis van het ZW380kV plan ligt in 2008. Hierna is de loadflow op basis van Nut en Noodzaak verschillende keren gewijzigd. In de uitgangspunten voor Nut en Noodzaak wordt voorbij gegaan aan het sluiten van Centrale's en ook de eigen vraag van het gebied, zowel op huishoudelijk als ook industrieel niveau. Technisch is het ook mogelijk de bestaande hoogspanningsverbinding op te waarderen door een vierbundel lichtere geleiders toe te passen. Voor mij is hierdoor Nut en Noodzaak voor een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding niet voldoende aangetoond.

2. Verder is de hoeveelheid informatie van een dermate omvang, dat de relatie beschikbare tijd tot deadline ondoenlijk voor een burger zijn om een dergelijk dossier goed op te kunnen nemen Dit is in strijd met het beginsel van equality of arms.

3. Er is veel veranderd sinds de nieuwe wet Ruimtelijke ordening uit 2008. Burgers en lokale overheden kunnen in de huidige situatie nauwelijks invloed uitoefenen op grote Rijks projecten. Een gevolg is dat er een gebrek is aan transparantie in de besluitvorming, de afstand tussen de burger en de landelijke overheid is groot. Ook al is er geen draagvlak onder de bevolking en lokale politiek, Rijksinpassingsplannen kunnen nu toch worden uitgevoerd dit is in strijd met de Arhus conventie uit 1998: een burger moet inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen. Wij houden de Nederlandse overheid er dan ook aan dat het Westerschelde alternatief alsnog onderzocht wordt.

4. Nut en noodzaak van aanleg van deze bovengrondse variant zijn niet of onvoldoende aangetoond nu na de gedwongen splitsing van Delta de zwaar verlieslijdende energietak van dit bedrijf zelfstandig niet kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote stroomproductiecapaciteit zal wegvallen. Omroep Zeeland berichtte op 20/02/2016: *"Nu het bedrijf moet splitsen in een netwerkbedrijf en een energiebedrijf, vormt de kerncentrale een groot probleem. De centrale draait met zo'n groot verlies, dat de energietak van Delta zelfstandig niet overeind kan blijven."*

Omroep Zeeland berichtte op 7-4-2016: *Energiebedrijf Delta heeft over het afgelopen jaar 110,7 miljoen euro verlies*

geleden. Veroorzaker van het verlies is de gasgestookte Sloecentrale in Vlissingen-Oost. Het energiebedrijf moest in totaal 154 miljoen euro afschrijven op de centrale, omdat deze door goedkopere concurrentie op de energiemarkt nauwelijks in bedrijf is.

5. In Zeeland ontbreekt een breed maatschappelijk en politiek draagvlak en ondanks meerdere verzoeken is onderzoek naar een onderzees alternatief door minister Kamp geweigerd. Omroep Zeeland bericht op 16 januari 2015: *"Stroombeheerder Tennet moet opnieuw duidelijk maken wat het nut en de noodzaak zijn voor een nieuw hoogspanningsnet over land in Zeeland. Dat vinden alle partijen in Provinciale Staten."*
In een commissievergadering op 15 januari 2015 hadden de partijen van de Provincie Zeeland unaniem opgeroepen tot onderzoek van ondergrondse EN ONDERZEESE alternatieven, met name het Westerschelde-alternatief werd daarbij naar voren gedragen. Vervolgens werd een jaar lang niet gereageerd door TenneT en het ministerie van EZ. Ondertussen werd wel opdracht gegeven aan het Belgische onderzoeksbureau Tractebel om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van enkele kilometers ondergronds, terwijl de Westerschelde-optie werd genegeerd. Toen de resultaten van deze quickscan in december 2015 gepubliceerd werden, concludeerde minister Kamp dat er in Zeeland 0 kilometer ondergronds kon worden aangelegd. Gezien de hoge kosten en de technische complexiteit van 380kv Wisselstroom ondergronds is dit overigens niet zo verwonderlijk. Omdat in de procedure alternatieven die eventueel minder schade doen aan het landschap dienen te worden onderzocht en afgewogen, staan wij op het standpunt van de Provincie en gemeenteraden die juist gepleit hebben voor onderzoek naar een ONDERZEESE variant. Zo had de gemeente Reimerswaal op 15/12/2015 een motie aangenomen om dit alternatief te onderzoeken omdat (citaat): "*er geen nader onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van een onderwater verbinding;dat de mogelijkheden voor onderwater verbinding destijds mondeling en zonder onderbouwing zijn afgedaan; en van mening zijnde dat alle alternatieven afdoende onderzocht dienen te worden; spreekt uit dat een gedegen onderzoek naar de mogelijkheid van een verbinding door het water, zoals de route over de bodem van de Westerschelde, als alternatief op een nieuwe bovengrondse hoog- spanningsverbinding, onderdeel behoort te zijn van de voorbereidingen op de ruimtelijke procedure;*
Een jaar later moest Tennet op 15 januari 2016 opnieuw de plannen toelichten voor de Provincie Zeeland, waarna Omroep Zeeland berichtte: *"De meeste partijen in Provinciale Staten zijn niet overtuigd door het verhaal van het ministerie en Tennet. Zij blijven voorstander van een ondergronds hoogspanningstracé."*
Kortom: wij maken bezwaar tegen het feit dat de afwijzing naar het onderzeese alternatief door Tennet niet wordt onderbouwd met gedegen onafhankelijk onderzoek, wat tevens een plicht is conform de MER.

6. Het verzwaren / opwaarderen van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd. De redenatie van TenneT en het ministerie van EZ is niet juist als ze beweren dat de nieuwe lijn los van de windenergie sowieso nodig is. In de slecht beargumenteerde uitgangspunten over afvoer capaciteit wordt niet stilgestaan bij het verbruik in eigen gebied, op zowel huishoudelijk niveau en industrieel niveau. Tevens loopt de 150kV hoogspanningsverbinding naar Noord Brabant, en gaat vanaf 2017 de ELSTA centrale 100% voor DOW produceren, waarmee de 440 Mw die nu door de Westerschelde komt vervalt.
Al lijkt er nu weinig marge, door de wijzigingen op korte termijn en het lokale verbruik (en het mogelijk eerder wegvallen dan gepland van de kerncentrale) is er ruimschoots voldoende afvoer capaciteit alleen al met de huidige 380kv verbinding.
Door de bestaande verbinding te verzwaren met nieuwe lichtere vierbundel geleiders kan de transport capaciteit zelfs fors opgewaardeerd worden met 1 gigawatt per circuit.
Dit alternatief wordt nu door TenneT en het ministerie van EZ resoluut van tafel geveegd omdat het Zeeuwse hoogspanningsnet dan een paar maanden stil zou komen te liggen, maar er is niet overtuigend beargumenteerd waarom dit niet kan. De centrales kunnen doordraaien binnen het 150kV Net, net zoveel als dat er op dat moment binnen het 150kV-net gebruikt wordt.
Zeeland blijft dan draaien op de eigen centrales, plus de koppeling met Woensdrecht om het net ter plaatse stabiel te houden. Ook in de rest van Nederland zijn er geen grote gevolgen. Er is voldoende

productie in de rest van het land. De export naar België verliest tijdelijk het circuit Borssele-Zandvliet. Maar de verbinding is gedriehoekt zodat het andere circuit, Geertruidenberg-Zandvliet, gewoon in bedrijf kan blijven. Het gaat hier niet om een calamiteitenhandeling die ad-hoc gebeurt, maar een operatie die van tevoren is te plannen en op een geschikt moment in combinatie met een onderhoudsstop perfect uit te voeren is. Een cruciaal verschil.

Het gaat hier duidelijk om een 'niet willen', immers waar een wil is, is een weg!

7. Met betrekking tot de huidige productie- en afvoercapaciteit heeft Minister Kamp de Kamerleden tijdens het Algemeen Overleg op 14 maart 2016 j.l., onjuist geïnformeerd door de suggestie te wekken dat TenneT al jarenlang geen onderhoud heeft kunnen plegen omdat het net overvol zou zitten. Minister Kamp sprak over 2100MW energie die over het al bestaande 380kV-net dient te worden afgevoerd. Hij gaat hierbij voorbij aan het feit dat Zeeland ook energie nodig heeft, niet alle geproduceerde energie moet via de 380kV worden afgevoerd. In een brief aan de gemeenteraad Reimerswaal (gedateerd 24 februari 2016) schreef minister Kamp dat de Zeeuwse belasting 200-550 MW is. Waarom zei minister Kamp niets over de Zeeuwse afname toen hij 14 maart de verschillende Kamerleden te woord stond? En zelfs de 200 - 550 MW die hij in de brief aan de gemeente Reimerswaal noemt, komt niet overeen met wat het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument (KCD) hierover vermeldt.
   KCD 2013 | Deel 2 blz 84:
   *12.1.5 Te verwachten ontwikkelingen in Regio Zuid Zeeland ... De belasting, zoals voorzien door regionaal netbeheerder DELTA Netwerkbedrijf (DNWB), nemen toe met percentages van nihil tot maximaal 2,5%. De belastingvraag ontwikkelt zich hierdoor van **619 MW** in 2014 naar **713 MW** in 2023.*
   Ook bleek tijdens de presentatie van de jaarcijfers van Delta op 7 april 2016 dat de Sloecentrale nauwelijks in bedrijf is.
   Ik begrijp dat de productie (net als de vraag naar energie) een variabel gegeven is, maar met het noemen van 2100 MW heeft minister Kamp de Kamerleden een onjuiste situatie geschetst.
   Ook heeft hij nagelaten te vermelden dat er naast de 380kV ook een 150kV lijn vanuit Borssele naar Brabant loopt die 330 MVA afvoercapaciteit biedt. 1645 MVA + 330 MVA = 1975 MVA capaciteit.
   Daar komt bij dat verbindingen altijd redundant (dubbel) worden uitgevoerd. Het gaat dus in feite niet om 1x 1645 MVA maar om 2x 1645 MVA, waardoor onderhoud altijd mogelijk is. Dit alles bij elkaar maakt het zeer onwaarschijnlijk dat TenneT al sinds 2009 geen onderhoud heeft kunnen uitvoeren.

8. Hoe nodig is een ring-verbinding voor Zeeland? Volgens minister Kamp een van de redenen dat de Westerschelde-optie niet realistisch is omdat een onderzeese kabel een zogenaamde punt-tot-punt verbinding is en geen ringverbinding kan zijn.
   Hoe kan het überhaupt dat er in Zeeland een ring-verbinding wordt gerealiseerd, pal naast een oude 2-circuits lijn, terwijl dit in Brabant tot een drastische tracé-wijziging leidde? Immers, 4-circuits mag voor Nederland niet in een EU ring worden opgenomen! Zie TenneT-film op Youtube die dit uitlegt:
   https://www.youtube.com/watch?v=vnhbUL3OaHw
   Titel: 'Uitleg wijziging tracé Brabant', geplaatst op 25 augustus 2014.
   EZ zet 2 - 380kV parallel-tracés in om energie weg te krijgen uit Borssele naar Rilland met totaal 4 circuits. Zeeland mag volgens EZ dan niet meer in een EU ring of EU netwerk (380 KV) worden opgenomen. Hierdoor blijft Zeeland kwetsbaar als stroom-schiereiland. Hiermee wordt de leveringszekerheid van een EU-netwerk minimaal, en de risico's maximaal.
   Ringverbindingen zijn betrouwbaarder dan redundante steeklijnen omdat de circuits een geografisch andere plek hebben. Zeeland opnemen in een ringvorm gebeurt nu op Rilland, echter Borssele blijft op een steeklijn hangen. Bij zeer grote vermogens geeft dit grote risico's. Het ongepland afvallen van vermogens boven een gigawatt geeft een enorme schuiver door het net en het kan zelfs een cascade veroorzaken.
   Rilland zit straks in een ringvorm, maar Borssele blijft op een steeklijn staan. In die zin bevreemd het dat

juist in Borssele al het vermogen van wind op zee worden ingebracht, i.pl.v. Wind op zee rechtstreeks naar Rilland of de Maasvlakte te brengen. Je introduceert een extra kwetsbaarheid die in principe niet nodig is. Waarom is er niet onderzocht door EZ om op 380 kV-niveau Borssele te gaan 'ringen' met de Maasvlakte ?

Op grond van het DNV KEMA-onderzoek heeft TenneT in juli 2014 geconstateerd dat de toepassing van 4-circuitverbindingen in de nationale 380 kV-ring en in de verbindingen die deel uitmaken van het Europese net (interconnectie) zeer ongewenst is en moet worden vermeden vanwege de grote gevolgen die het eventueel falen van zo'n verbinding heeft voor de leveringszekerheid en voor de internationale verplichtingen waaraan TenneT moet voldoen.

Waarom dan een steeklijn in Zeeland en geen Maasvlakte ring optie ?

Door wind op zee met een directe onderzeese verbinding naar de Maasvlakte aan te sluiten is dat tevens de kortste route naar de verbruiker.

Hiermee vervalt de behoefte van nut en noodzaak voor ZuidWest380 Kv die via een "toeristische omweg via Zeeland loopt.

9. Ook is er vanaf het begin op misleidende manier gecommuniceerd over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten, de brochures laten namelijk afbeeldingen zien van wintrackmasten met 2-circuits. Door de kabels aan de binnenkant wordt het elektro magnetisch veld uitgedempt tot een smal magnetisch veld. Pas sinds 2014 wordt duidelijk dat het in feite om 4-circuits gaat, waarbij ook kabelbundels aan de buitenzijde worden opgehangen.

   TenneT ontkent nu dat ze in de eerste instantie 2-circuits van plan waren en zegt dat er ook geen relatie is tussen de plannen voor de windparken, die de verdubbeling in capaciteit nog enigszins zou kunnen verklaren, terwijl het KCD (Kwaliteits- en Capaciteits Document) uit 2013 duidelijk spreekt van realisatie van een dubbelcircuit 380kV-verbinding Borssele-Tilburg met een transportvermogen van 2 x 2635 MVA. 4-circuits betekent in werkelijkheid een groter vermogen en een groter magnetisch veld. Omdat de nieuwe masten pal naast de bestaande 150kV lijn worden gebouwd spreekt men in technische zin dus eigenlijk over een 6-circuitsverbinding. In Brabant was dit een reden om het hele tracé te wijzigen. Juist vanwege de onduidelijkheid hierover ontstaat het gevoel dat wij als belanghebbenden, al dan niet bewust, onjuist geïnformeerd te zijn.

10. MER

    Het project wind op zee tot en met station Rilland worden in het kader van de MER niet als een integraal project behandeld, maar ten ontrechte opgeknipt en niet gelijktijdig ter inzage gelegd.

    Daarnaast is, door het opknippen van het gehele project in deelprojecten, een onwenselijke situatie ontstaan omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. De verschillende deelprojecten (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite allemaal over een en dezelfde aansluiting maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld.

11. Toekenning van een vergunning heeft directe gevolgen op de voortgang van de andere procedures. Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is, sluit dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit. Met het opdelen van de procedures worden alternatieven dus al op voorhand geëlimineerd.

NATUUR & LANDSCHAP

12. Het Zeeuwse en Borselse landschap wordt ingrijpend en voor lange tijd (100 jaar) aangetast. Dit zou niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn. Ook de landelijke overheid heeft hierin een verantwoordelijkheid. Door de komst van de ZW380kV wordt Groenproject t'Sloe volledig beperkt. Landschapscompensatie is makkelijk te regelen, maar heeft weinig aandacht en blijft ver achter in de ZW380kV planvorming.
    Ik vindt dat de mogelijkheden en beslissingen over compensatie duidelijk en helder moeten zijn voor het vergunningtraject onherroepelijk wordt verklaard.
    Immers: de natuur plannen zoals gesteld door de gemeente Borsele hadden voor mij en ons gezin een hele toekomst beleving.
    U ontneemt ons deze toekomst voor onze persoonlijke woonbeleving en leefomgeving door de aantasting van deze waarden.

13. Natuurcompensatie Borssele,
    In 1998 is een convenant gesloten met verschillende partijen die mee financieren aan de totstandkoming van groenproject 't Sloe. Behalve Gemeente Borsele en Vereniging Natuurmonumenten, zijn dit onder andere de Provincie Zeeland, de ministeries van VROM en EZ, Zeeland Seaports, NV Westerscheldetunnel en Natuurcompensatie Westerschelde.
    Een prachtig initiatief waar zich momenteel een mooi gebied ontwikkeld waarin flora en fauna een plaats krijgt. Grote delen van dit gebied zijn in 2004 aangeplant met inheemse boomsoorten en struweel gebieden zoals die in Zeeland voorkwamen na de eerste bedijkingen enkele eeuwen geleden.

    Op het bord langs de Weelweg staat met trots de onderstaande tekst geschreven.
    Groene Bufferzone
    Waar een paar jaar geleden akkers lagen, treft U nu een waardevolle groene bufferzone aan tussen industrie en landschap.
    Borsele die haar inwoners meer groen en woongenot wil bieden.
    Al zijn de bomen nu nog jong, na verloop van tijd zullen de raffinage installaties en schoorsteen pijpen door hoge bomen aan het zicht onttrokken worden.
    Zo trekken we duidelijk een grens, tot hier en niet verder.

    De basis van deze tekst, gebaseerd op de plannen Groenproject t'Sloe, waarvan inmiddels een deel is gerealiseerd heeft er in 2006 voor ons mede toe bijgedragen in een positieve beslissing om de huidige woning aan de Jurjaneweg 21 aan te kopen.
    Door de plannen van ZW380kV met nieuw te realiseren 380kV windtrack masten van 65.00 mtr. hoog wordt dit natuur plan op een verdere ontwikkeling geheel beperkt zo niet onmogelijk en worden de doelstellingen zoals gesteld niet gehaald .Persoonlijk voel ik mij zeer gedupeerd en heb deze ernst en bezorgdheid kenbaar gemaakt aan Dorpsraad Borssele, de klankbordgroep Groenproject t'Sloe d.d. 15 december 2014 en het college van B&W Borsele d.d. 27 November 2015. Vast staat hoeveel er beperkt of onmogelijk wordt, vervolgens " of " en waar dit gecompenseerd wordt was medio April 2016 bij het uitgaan van deze zienswijze was nog niet bekend.

14. Belemmerende strook
    Onder en direct naast deze 380kV hoogspanningsverbindingen bevindt zich de z.g.n. belaste strook of belemmerende strook. In deze strook mag geen hoge beplanting staan, en tegelijkertijd moeten de hoogspanningsmasten goed bereikbaar zijn in verband met onderhoudswerkzaamheden en/of calamiteiten.
    De strook betreft een breedte van 68.00 meter, en een lengte van ca. 2500.00 meter. Dit resulteert in een oppervlakte van 17 Hectare !
    Eventuele verdere ontwikkeling of uitbreiding binnen dit gebied zijn onmogelijk, doch zeer beperkt. In de basis planvorming is met deze impact uiteraard nooit rekening mee gehouden.

15. **Ruimtelijke impact transformatorstation.**
De verdere impact betreft een forse uitbreiding van het schakelstation, zowel in de X,Y oppervlakte als ook in de Z hoogte.
Velden met pylonen, portalen en railuitbreidingen zijn gepland in de zuidelijke richting nabij het aangrenzende natuurgebied en het dorp Borssele.
Om aan veiligheidseisen van overstromingen te kunnen voldoen zal het niveau eerst omhoog gebracht worden, waarmee de dominantie van deze ruimtelijke inpassing extra overheersend wordt.
aan de oostzijde van het schakelstation worden via twee grote afspanportalen de kabelbundels ingevoerd worden in wintrackmasten van ca. 65.00 meter hoog.
Dit heeft veel impact op ons uitzicht en woonbeleving. Zeker met de beperking van afschermend groen zoals in punt 12 aangegeven.

16. Een ander punt van bezorgdheid betreft de beoogde locatie waar Tennet werken wil gaan uitvoeren de z.g.n. rode lijst soorten waaronder de steenuil, velduil en grauwe kiekendief en andere ernstig bedreigde soorten voorkomen met een vaste rust- en verblijfplaats en hierop ten onrechte geen onderzoek op is verricht, althans van deze soorten wordt geen melding gemaakt.
Conform artikel 2 van de Flora- en faunawet heeft iedereen een zorgplicht ten aanzien van alle soorten (dus ook voor niet beschermde soorten): *'een ieder die weet of kan vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna oplevert is verplicht dergelijke handelen achterwege te laten dan wel alle maatregelen te nemen die deze gevolgen kunnen voorkomen, beperken of ongedaan maken'*.

Gezondheids risico.

17. Een ander zeer belangrijk bezwaar is de angst voor gezondheidsrisico's voor mens en dier als gevolg van elektro magnetische straling en fijnstof.
Onder andere Kinder leukemie en Alzheimer worden met 380kV hoogspanningsverbindingen in verband gebracht. Een belangrijke reden hierin is dat de wetenschap nog niet in staat is om definitieve uitspraken te doen over de gezondheidseffecten op lange termijn ten gevolge van magnetische straling van hoogspanningsleidingen of schakelstations. Ook het RIVM kan slechts uitspraken doen op grond van de huidige stand van de wetenschap en moet een voorbehoud maken naar de toekomst *("Voor zover nu bekend ....")*. Door tegenstrijdige wetenschappelijke onderzoeksresultaten, ook van gerenommeerde instanties en wetenschappelijke instituten in binnen- en buitenland, wordt deze ongerustheid alleen maar versterkt.

Tennet baseert zich wat betreft gezondheidsrisico's op de uitspraken van het RIVM. Het RIVM stelt dat magnetische velden in de buurt van hoogspanningslijnen negatieve invloed kunnen hebben op de gezondheid. Vanwege deze (mogelijke) gezondheidseffecten heeft het ministerie van Infrastructuur en Milieu een voorzorgsbeleid ontwikkeld. Dit voorzorgsbeleid houdt in dat geadviseerd wordt om in nieuwe situaties zoveel mogelijk te vermijden dat kinderen langdurig worden blootgesteld aan magneetvelden van bovengrondse hoogspanningsverbindingen boven 0,4 microtesla. Aangezien de geplande verbinding Borssele - Rilland een nieuwe situatie is, geldt hier dus het voorzorgsbeleid.
Ondanks dit voorzorgsbeleid is de ongerustheid bij mijzelf en mensen in de regio over de gezondheidsrisico's en mogelijke neveneffecten niet weggenomen. Dit blijkt tevens uit de vele verontruste reacties. Vooral over de lange termijn effecten maak ik mij grote zorgen door de opwaardering van de capaciteit, extra centrale's en verbindingen en de gevolgen van stroom fluctuatie die enorm zal toenemen bij harde wind.

Zolang er nog geen wetenschappelijke consensus en uniforme regelgeving is over de gevaren van blootstelling aan magnetische velden en fijnstof zullen wij ons zorgen blijven maken.

18. Antennes:
    Een ander punt voortvloeiend uit gezondheids risico punt 18 betreft nog een verdere versterking van straling door het beschikbaar stellen van de nieuwe wintrackmasten als opstelpunt voor antenne's voor mobile operator's
    Op de bestaande vakwerkmasten staan een aantal van deze punten.
    In de plannen ZW380kV staat hier verder niets over vermeld.

19. Berekening EMV op basis van jaargemiddelde.
    Door de sterke fluctuatie van wind op zee zal ook de 0,4 micro tesla grens fluctueren.
    Mijn bezorgdheid bestaat uit een wetenschappelijke vergelijking met Wat gebeurd er wanneer de wetenschap hiervoor harde bewijzen kan neerleggen. Gaat Zeeland dan hetzelfde grijze circuit in als met PX10, te zien in een aflevering van Een vandaag "Ziek van defensie" d.d. 20 oktober 2014.

    Een Belgische toxicoloog spreekt van een "foute rekenmethode" van het RIVM: "Men heeft een hoge blootstelling aan PX-10 van bijvoorbeeld twee weken verdeeld over een heel jaar. Dan kom je tot een lage waarde maar dat is een foute methode. Een korte periode in hoge mate blootgesteld worden aan een giftige stof, levert een zeer verhoogd risico op kanker op."

    Als bezorgde bewoner vindt ik het van essentieel belang dat er op de toekomstige ZW380kV (west) grondig, kritisch, uitgebreid, serieus, geaccrediteerd en onafhankelijke meerdere metingen verricht worden !, en gehandeld wordt naar de bevindingen en resultaten.

    'better safe than sorry'. Dit omdat het feitelijke gezondheidsrisico niet bewezen is en dit dus uitsluitend tot stand komt op basis van een theoretische benadering die tot het voorzorgsprincipe leidt

20. Meetstrategie:
    Persoonlijk ben ik het oneens met de gehanteerde meetstrategie zoals bepaald in de RIVM-handreiking 4.1 – 26 d.d. oktober 2015, waarbij als uitgangspunt een loodlijn gehanteerd wordt op de hartlijn van het tracé.
    Wintrack masten met 4 circuits zijn twee separate Hoogspanningsverbindingen. Op de verbinding in onze omgeving wordt masttype ZWW6S400 toegepast. Hierbij staan de wintrack masten op een afstand van 22.40 mtr. uit elkaar.
    Voor mij, en ons gezin vindt ik elke 10 centimeter essentieel. Hier gaat het over 22.40 / 2 = 11.20 mtr.
    Tevens is bij de verdeling tussen Jurjaneweg 21 en Korte Noordweg 1 gekeken naar de kadastrale begrenzing en niet naar de bebouwing. Ook daar zit een essentieel groot verschil.

21. Unieke situatie en monitoring
    Zoals in punt 9 weergegeven kunnen we spreken van 6 circuits hangend in twee verschillende masttypes. Het concept van 6 circuits is "Uniek" in Nederland. Door het RIVM is met behulp van een theoretische rekenmodule aangegeven waar de veiligheidszone van 0,4 microtesla zich gaat bevinden. Dit is afhankelijk van factoren, zoals o.a. stroomsterkte, de hoogte van de kabelbundels, luchtvochtigheid, invloed van andere bronnen . Bij een afstand van minder dan 750 meter tussen de lijnen speelt de wederzijdse beïnvloeding ook een rol in de berekening van de individuele magneetveldzones.
    De stroomsterkte zal (anders dan bij opwekking met conventionele centrale's) door wind op zee behoorlijk fluctueren, en daarmee ook de 0,4 micro tesla grens.

    De grensbepaling van de theoretische rekenmodule is gebaseerd op een jaargemiddelde, echter de grote vraag is ? Omdat we hier te maken hebben met een prototype concept waar bevindt deze grensbepaling zich in de praktijk, en hoe sterk verlegt deze grens zich voortdurend door de fluctuatie van de stroomsterkte.

In het kader van de zorgplicht vindt ik dat het ministerie EZ hier in een aantal fasen op een aantal vaste referentie punten controle metingen uit moet voeren door een erkend onafhankelijk onderzoeks bureau, nadat de verbinding in gebruik is gesteld op vollast. Vooraf zou hier dan een Nul-meting plaats moeten vinden, en vervolgens periodiek een controle meting i.v.m. de steeds verdere uitbreiding van opwekkings cappaciteit.
Desgewenst wil ik hierin graag mijn medewerking geven, om een beschermde locatie beschikbaar te stellen op mijn grondgebied.

22. periodiek gezondheids onderzoek
Opvolgend uit punt 19 in het kader van de zorgplicht zouden ook de gezondheids risico's gemonitord moeten worden van iedere aanwonende (binnen 200 mtr.) van de nieuw te bouwen 380 KV-verbinding door een periodiek gezondheids onderzoek

23. Geluidsoverlast
Een niet te onderschatten nadelig effect van hoogspanningsmasten is het 'zingende geluid van de kabels bij wind en de masten zelf. Daarnaast bestaat het verschijnsel corona (deelontladingen in de lucht, een brommend geknetter dat optreedt bij vochtig weer. Geluidsoverlast is hinderlijk voor een ieder.

24. Aansprakelijkheid schade en gevolgschade tijdens uitvoerings fase:
Onze woning is op staal gefundeerd. Een punt van bezorgdheid voor de uitvoerings fase betreft daarbij trillingen van het heiwerk en aan- afvoer van zwaar verkeer wat kan leiden tot verzakkingen, scheurvorming en schending privacy .

Tot slot ben ik diep teleurgesteld in de benadering van het Minsterie EZ en Tennet, maar ook de gemeente Borsele. Van mijn zijde heb ik op verschillende manieren mijn ernst en bezorgdheid kenbaar gemaakt.
Er zou contact opgenomen worden wat echter nooit plaats gevonden heeft, wat mij enorm frustreert.

Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.
Om bovengenoemde redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven worden gekozen.

Hoogachtend,

handtekening:

Naam:

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 13:55
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters: .
Straat: Hoekje
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie:
Mede namens:

Wat is uw mening over de landschappelijke inpassing zoals voorgesteld?
Hier zijn wij het niet mee eens. Deze landschappelijke inpassing kan achterwege blijven.

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en het MER?
Niet volledig.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
De wens is om de mastlocaties te wijzigen (ofwel verplaatsen naar een perceel dat niet in eigendom is bij de maatschap danwel verplaatsen naar de randen vanhet perceel) waardoor er minder schade aan de percelen cultuurgrond wordt toegebracht. Zowel op het perceel dat de maatschap in eigendom heeft (, mastlocatie alswel op het perceel dat de maatschap in pacht heeft van de Protestantse Gemeente te Kapelle (, mastlocatie) is dit van toepassing.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
Ja. Zie de opmerkingen hiervoor. Daarnaast willen wij in overleg met TenneT trachten de werkstroken en werkterreinen zo effectief mogelijk in te richten waardoor zo weinig mogelijk schade wordt geleden in de bedrijfsvoering. Verder wensen wij aandacht voor de GPS-problematiek en de gevolgen voor de precisie-landbouw. Het sterke vermoeden bestaat dat de aanwezigheid van het hoogspanningstracé nadelige gevolgen zal hebben voor het gebruik van GPS en de precisielandbouw (drones e.d.).

Reactie

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 14:03
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres
Als: Organisatie
Organisatie:
Mede namens:
is pachter van het perceel in eigendom
.

Wat is uw mening over de landschappelijke inpassing zoals voorgesteld?
Geen voorstander van landschappelijke inpassing.

Heeft u nog suggesties hierover?
Nee.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
aanpassen werkterreinen en werkstroken waardoor het gedeelte van het perceel dat de in pacht heeft minder of niet geraakt wordt.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
Zie hiervoor

Reactie

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 15:16
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Strausshof
Huisnummer: 6
Postcode: 4904 LZ
Woonplaats: OOSTERHOUT NB
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Vereniging 380kVOosterhoutNEE

Wat is uw mening over de landschappelijke inpassing zoals voorgesteld?
n.v.t.

Heeft u nog suggesties hierover?
n.v.t.

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en het MER?
zie bijgevoegde zienswijze

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
zie bijgevoegde zienswijze

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
zie bijgevoegde zienswijze

Reactie

380kVOosterhoutNEE

Vereniging 380kVOosterhoutNEE
Strausshof 6
4904 LZ Oosterhout
@380kvoosterhoutnee@gmail.com

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV - West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

AANTEKENEN
Tevens per gewone post
Tevens digitaal ingediend via: https://respons.itera.nl/Formulier/zuid-west-380-kv-west

Datum: 12 april 2016

Onderwerp: zienswijze ontwerp-inpassingsplan en MER ZW 380kV West (Borssele – Rilland)

Geachte heer, mevrouw,

Namens de vereniging 380kVOosterhoutNEE (hierna: "Vereniging") dien ik hierbij onze zienswijze in m.b.t. het ontwerp inpassingsplan en het bijbehorende MER voor de hoogspanningsverbinding ZuidWest 380kV West (Borssele – Rilland).
De Vereniging heeft een aantal procedurele en inhoudelijke tekortkomingen in het MER/ontwerp inpassingsplan dat thans ter inzage ligt geconstateerd. De Vereniging vreest voor het ontstaan van onomkeerbare gevolgen voor het MER en het inpassingsplan voor het oostelijk deel van de ZuidWest 380kV (Rilland – Tilburg). Mede met het oog hierop heeft de Vereniging belang bij het indienen van zienswijzen op een aantal ingenomen uitgangspunten en stellingen uit het onderhavige MER /ontwerp inpassingsplan voor de ZuidWest 380kV West (Borssele – Rilland).

Onze zienswijze bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Onterechte inzet rijkscoördinatieregeling en rijksinpassingsplan
2. Omissies in het MER
3. Gehanteerde beoordelingssystematiek in het MER
4. Wijze van bepaling van het MMA
5. Wijze van bepaling van het VKA
6. Het (op te stellen) MER voor de ZuidWest 380kV Oost (Rilland – Tilburg)

380kVOosterhoutNEE

Ad 1. Onterechte inzet rijkscoördinatieregeling en rijksinpassingsplan

Het ontwerp van dit inpassingsplan is tot stand gekomen omdat het rijk op grond van artikel 20a Elektriciteitswet gebruik heeft gemaakt van de rijkscoördinatieregeling van artikel 3.35 Wet ruimtelijke ordening (Wro).

De rijkscoördinatieregeling beoogt stroomlijning en versnelling door een gecoördineerde besluitvorming. Deze beoogde versnelling mag echter niet ten koste gaan van rechtsbeschermingsmogelijkheden van burgers, transparantie en zorgvuldigheid die een bestuursorgaan bij het maken van ruimtelijke besluiten met milieu-impact dient te betrachten. Dit volgt onder meer uit het Verdrag van Aarhus, de algemene beginselen van behoorlijk bestuur (abbb), de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Wro.

In de memorie van toelichting bij de invoering van het wetsartikel 20a Elektriciteitswet stelt het kabinet in dit verband onder meer het volgende:

> "**2.2.3. Rijkscoördinatieregeling en planologische besluitvorming**
> Het doel van de rijkscoördinatieregeling is het stroomlijnen en het versnellen van de besluitvorming over ruimtelijke investeringprojecten van nationaal belang door een gecoördineerde besluitvorming onder rijksregie. De regeling is procedureel van aard. De inhoudelijke eisen die gelden voor een zorgvuldige planologische besluitvorming, blijven onverkort gelden. Dit houdt onder meer in dat alle ruimtelijke relevante belangen moeten worden afgewogen, waarbij aan geen van deze belangen, ook niet aan het energiebelang, op voorhand bijzonder gewicht toekomt.
>
> Belangrijk punt in de afweging is of het energie-infrastructuurproject is opgenomen in een structuurvisie als bedoeld in artikel 2.3 van de Wet ruimtelijke ordening. Indien dit het geval is, heeft op rijksniveau al een planologische afweging over nut en noodzaak van het project plaatsgevonden, alsmede in meer of minder globale zin over de locatie van het project. Deze structuurvisie kan in een opvolgend rijksinpassingsplan als uitgangspunt gelden. De planologische afweging in dat rijksinpassingsplan kan zich dan toespitsen op een concreter niveau, bijvoorbeeld de exacte locatie en de landschappelijke inpassing van het project.
>
> Indien het energie-infrastructuurproject niet in een structuurvisie is opgenomen, zal daarentegen in het kader van het rijksinpassingsplan ook nut en noodzaak van het project als zodanig moeten worden afgewogen, alsmede de op nationale schaal meest geschikte locatie voor het project. Dit stelt zwaardere zorgvuldigheidseisen aan de voorbereiding en de motivering van dit besluit. Ten slotte kan een voorgenomen energie-infrastructuurproject op een bepaalde locatie in strijd zijn met een structuurvisie. Hoewel niet uitgesloten is dat in zo'n geval toch een rijksinpassingsplan wordt vastgesteld dat realisatie van dat project planologisch mogelijk maakt, lijken de mogelijkheden daartoe beperkt te zijn. Een structuurvisie is weliswaar niet juridisch bindend, maar heeft wel een sterke bestuurlijke binding voor de organen op het bestuursniveau waarop zij is vastgesteld (Kamerstukken 2002/03, 28916, nr. 3, p. 14). Vaststelling van een rijksinpassingsplan dat afwijkt van een geldende structuurvisie lijkt daarom alleen in bijzondere gevallen en op basis van een uitvoerige motivering mogelijk. Het kabinet hecht er uit een oogpunt van goede ruimtelijke ordening overigens zeer aan dat over grote energie-infrastructuurprojecten een planologische afweging plaatsvindt in het kader van een structuurvisie. Bepaalde energie-infrastructuur is reeds opgenomen in structuurvisies. Zo zijn belangrijke productiecentrales en verbindingen voor elektriciteit al opgenomen in meergenoemd SEV II; een algehele herziening van dit structuurschema (SEV III) is in voorbereiding (Kamerstukken II 2005/06, 28388, nr. 5). [1]

[1] MvT Wijziging Elektriciteitswet 1998, Mijnbouwwet en Gaswet in verband met toepassing van de rijkscoördinatieregeling op energie-infrastructuurprojecten, p. 9-10, 25 januari 2008

Op grond van deze toelichting vormt het rijksbeleid vastgelegd in een structuurvisie derhalve het primaat voor de voorbereiding van energie-infrastructuurprojecten. Het Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening (SEV III) heeft de status van een dergelijke structuurvisie en vermeldt in dit verband de hoogspanningsverbindingen die onder gebruikmaking van de rijkscoördinatie-regeling naar verwachting gerealiseerd zullen gaan worden.

Beleidswijziging 1

De hoogspanningsverbinding ZuidWest 380kV Borssele – Tilburg is niet als zodanig opgenomen als project in de structuurvisie SEV III. Wel hierin opgenomen is een andere verbinding, te weten Borssele – Geertruidenberg. Daarop is ook het zoekgebied gebaseerd voor de nieuwe hoogspanningsverbinding. Het is opmerkelijk dat het voornemen om de ZuidWest 380kV verbinding Borssele – Tilburg te realiseren min of meer parallel aan de totstandkoming van de structuurvisie (SEV III) is genomen. Dit vormt een belangrijke afwijking van het bestuursorgaan in haar eigen beleid die min of meer gelijktijdig met het hoofdbeleid tot stand is gekomen.

Op grond van bovenstaande passage uit de toelichting bij artikel 20a van de Elektriciteitswet is een dergelijke afwijking alleen in bijzondere uitzonderingsgevallen en uitsluitend op basis van een uitvoerige motivering mogelijk. De Vereniging is van mening dat aan het betreffende uitzonderingsvereiste niet is voldaan. Hiermee ontbreekt de bevoegdheid van het rijk om voor dit project van de rijkscoördinatieregeling en het rijksinpassingsplan (RIP)gebruik te mogen maken.

Bovendien is de motivering bij het ontwerp inpassingsplan op het punt van deze beleidswijziging niet toereikend. De toelichting geeft voor burgers in Oosterhout geen antwoord op de vraag waarom het voornemen tot realisatie van de ZuidWest 380kV hoogspanningsverbinding tussen Borssele en Tilburg niet in het SEV III is opgenomen en geeft onvoldoende blijk van een deugdelijke en volledige afweging van hun belangen. Daarmee voldoet het ontwerp inpassingsplan niet aan het criterium van voldoende motivering en zorgvuldige voorbereiding.

Beleidswijziging 2

Inmiddels is een tweede beleidswijziging doorgevoerd. Het project ZuidWest 380kV is oorspronkelijk ingezet als één project . Er zou één m.e.r.-procedure worden gevoerd en één RIP worden opgesteld.

Lopende het traject is het project in drie stukken geknipt, te weten:

a. Hoogspanningsstation Rilland;
b. Projectdeel Borssele-Rilland (ZuidWest 380 kV West) en
c. Projectdeel Rilland-Tilburg (ZuidWest 380 kV Oost).

Elk deeltraject wordt afzonderlijk in procedure gebracht, welke procedures in tijd niet parallel lopen. Deze handelwijze vraagt om moeilijkheden, zowel in de besluitvorming als in de uitvoering. Bovendien is deze handelwijze weinig transparant en frustreert het de rechtsgang van burgers.

Het onderhavig ontwerp inpassingsplan dat thans ter inzage ligt, is tot stand gekomen door de twee voornoemde grote, onvoorspelbare en onbestendige wendingen in het ruimtelijk beleid van de overheid op rijksniveau. Hiermee wordt een veel groter deel van de bevolking getroffen door onzekerheid dan het geval zou zijn wanneer een bestendige beleidslijn vastgelegd in een volledige structuurvisie (in dit geval het SEV III) zou worden gevolgd.

Dit gegeven in combinatie met de gelijktijdige voortvarendheid die de rijksoverheid heeft getoond in het ontnemen van rechtsbeschermingsmogelijkheden aan burgers door diverse wetswijzigingen (o.a. invoering rijkscoördinatieregeling, crisis- en herstelwet en het relativiteitsvereiste) vormt een fundamenteel gevaar voor de controle- en rechtsbeschermingsmogelijkheden die binnen een democratische rechtsstaat noodzakelijk zijn.

Het gevolg van het besluit om het project in drie delen op te knippen is voor de Vereniging tweeledig geweest. Enerzijds realiseert de Vereniging zich dat hiermee tijd/ruimte is gevonden om voor het oostelijke deel van de ZuidWest 380kV (tussen Roosendaal en Tilburg) naar betere alternatieven (dan een zuidelijk tracé) te zoeken. Anderzijds heeft het voorlopige uitstel echter een belangrijke keerzijde. Het project dat altijd als één geheel is gepresenteerd, verliest door splitsing in drie delen zijn integraliteit in besluitvorming, procedures en rechtsbeschermingsmogelijkheden. Anders dan de rijkscoördinatieregeling en het rijksinpassingsplan beogen, werkt het opknippen van het project tot versnippering en verminderde transparantie in besluitvorming.

De Vereniging vreest voor het ontstaan van onomkeerbare gevolgen voor het MER en het inpassingsplan voor het oostelijk deel van de ZuidWest 380kV. Mede met het oog hierop heeft de Vereniging belang bij het indienen van zienswijzen op een aantal ingenomen uitgangspunten en stellingen uit het onderhavige MER voor het westelijk deel.

Het MER voor het westelijk deel dat thans ter inzage ligt, vertoont een aantal hiaten en tekortkomingen. Daarmee voldoet het ontwerp inpassingsplan niet aan de voorwaarden die de Wro, de Awb en de abbb aan een dergelijk besluit stellen.

<u>Ad 2.Omissies in het MER</u>

In augustus 2009 zijn de richtlijnen voor het MER “Zuid-West 380 kV verbinding Borssele – de landelijke ring” door de Ministers van EZ en VROM vastgesteld. Deze richtlijnen zijn gebaseerd op het advies dat de Commissie m.e.r. d.d. 16 juli 2009 heeft uitgebracht. Wij constateren dat enkele onderwerpen uit deze richtlijnen niet dan wel onvoldoende in het MER zijn opgenomen en derhalve onvoldoende zijn opgenomen/afgewogen in het ontwerp inpassingsplan:

a) In de richtlijnen is (op pagina 4) aangegeven dat de doorsnijdingslengtes van (ecologisch, aardkundig en landschappelijk) kwetsbare gebieden inzichtelijk moeten worden gemaakt. Deze informatie vinden wij niet terug in het MER als het gaat om de thema’s ecologie (natuur) en landschap. Het MER omvat voor die thema’s vooral kwalitatieve informatie waarbij hooguit het aantal doorsnijdingen wordt vermeld.

b) Met betrekking tot het thema gezondheid schrijven de richtlijnen voor dat breder moet worden gekeken dan uitsluitend naar het aantal gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone (“de 0,4 microTesla zone”). In de richtlijnen is (op pagina 7)aangegeven dat de nieuwe 380kV hoogspanningslijn een barrière kan opwerpen voor omwonenden en dat daarom ook naar de risicoperceptie van omwonenden en de invloed op hun recreatieve activiteiten moet worden gekeken. Informatie hierover vinden wij in het geheel niet terug in het MER. Het MER beperkt zich ten onrechte uitsluitend tot het vermelden van het aantal gevoelige bestemmingen dat in de magneetveldzone van de nieuwe 380kV hoogspanningslijn komt te liggen.

Ad 3. Gehanteerde beoordelingssystematiek in het MER

Algemeen:

c) De voorgenomen activiteit betreft de aanleg van een 380kV hoogspanningslijn. Deze wordt in de meeste alternatieven gecombineerd met andere hoogspanningslijnen, waardoor sommige bestaande hoogspanningslijnen geamoveerd kunnen worden.
Bij de effectbeoordeling in het MER wordt bij een groot aantal thema’s niet alleen gekeken naar de milieueffecten van de aanleg van de nieuwe 380kV hoogspanningslijn, maar worden tevens de effecten van het amoveren van de bestaande hoogspanningslijnen belicht. Dit wordt uiteindelijk vertaald in één (netto-)effectscore. Daar de voorgenomen activiteit primair de aanleg van een nieuwe 380kV hoogspanningslijn behelst en de effecten van de aanleg van de nieuwe lijn en het amoveren van bestaande lijnen zich op verschillende locaties voordoen, zou ook de beoordeling in het MER moeten worden gesplitst, waarbij de effecten van de aanleg van de nieuwe 380kV hoogspanningslijn en het amoveren van bestaande hoogspanningslijnen afzonderlijk inzichtelijk worden gemaakt in de beoordelingstabellen.

d) Als gevolg van de aanleg van de nieuwe 380kV hoogspanningslijn en het amoveren van bestaande hoogspanningslijnen moeten ook enkele stukken 150kV kabeltracé worden aangelegd. De effecten daarvan worden in het voorliggende MER nagenoeg volledig buiten beschouwing gelaten. Als reden daarvoor wordt aangevoerd dat de exacte ligging van deze 150kV kabeltracés nog niet bekend is.
Los van het gegeven dat deze argumentatie geen stand houdt (als bijlage bij het ontwerp inpassingsplan zitten namelijk rapporten van Arcadis uit 2014 waaruit blijkt de ligging van deze 150kV kabelstracés al in 2014 is bepaald), merken wij op dat deze 150kV kabeltracés integraal onderdeel uitmaken van de voorgenomen activiteit en dat de effecten daarvan derhalve ook gewoon inzichtelijk zouden moeten worden gemaakt in het MER.

Per thema:

Landschap:

e) De effectbeschrijving van de impact op het landschap is vooral beschrijvend en kwalitatief van aard. Zoals al aangegeven onder onderdeel 2 sub a van onze zienswijze zou conform de richtlijnen ook inzicht moeten worden gegeven in doorsnijdingslengtes van het landschap.

380kVOosterhoutNEE

Natuur:

f) Wij constateren dat voor de verschillende natuurthema's geen éénduidige beoordelingssystematiek wordt gehanteerd. Opvallend is daarbij de wijze waarop de effecten op vleermuizen in beeld worden gebracht. Daarbij wordt alleen naar het aantal doorsnijdingen gekeken en niet naar de aard ervan (de doorsnijding van een bomenrij telt net zo zwaar als de doorsnijding van een volledig bos).

g) Langdurige effecten van de aanlegfase in de vorm van verlies van oppervlakte en versnippering van leefgebied worden niet meegewogen. Het creëren van bouwplaatsen en toegangswegen in de aanlegfase heeft in bepaalde gebieden, waaronder bossen of andere sterk begroeide gebieden, tot gevolg dat het aangetaste oppervlakte beduidend groter is dan alleen het gebied rondom de mastvoeten en onder de geleiders. Dit kan tot permanente, negatieve effecten op leefgebieden leiden. Dit effect wordt ten onrechte niet meegewogen in het MER.

h) Sommige maatregelen worden in het MER als mitigerende maatregelen betiteld, terwijl onzeker is of deze maatregelen enig effect hebben (zie pagina 143 van het achtergronddocument natuur en pagina 183 van het MER). Uit vaste rechtspraak van het Europese Hof van Justitie volgt dat maatregelen pas als mitigerende maatregel bestempeld mogen worden als zij direct het negatieve effect van een plan of project beperken. Maatregelen die geen onmiddellijk bewezen effect sorteren zouden derhalve niet als mitigerende maatregelen meegewogen mogen worden in de beoordeling.

Ruimtegebruik – bos:

Voor wat betreft de beoordeling voor het thema ruimtegebruik heeft onze zienswijze betrekking op de functie bos.

i) Voor wat betreft het ruimtegebruik bij de functie bos wordt zowel gekeken naar de hoeveelheid bos, die verloren gaat als gevolg van de nieuwe 380kV hoogspanningslijn, als naar de hoeveelheid nieuw bos die ontwikkeld kan worden als het gevolg van het amoveren van bestaande hoogspanningslijnen. Dit wordt vervolgens samengevoegd in een "netto score".

   Zoals al aangegeven bij onderdeel 2 sub c van onze zienswijze zijn wij van mening dat de effecten van de aanleg van de nieuwe 380kV hoogspanningslijn en het amoveren van bestaande lijnen afzonderlijk beoordeeld dienen te worden in het MER. Los daarvan constateren wij dat klaarblijkelijk meer waarde wordt toegekend aan de positieve effecten (= ontwikkelen nieuw bos) van het verwijderen van bestaande hoogspanningslijnen dan aan de negatieve effecten (= kappen bestaand bos) van de nieuwe 380kV hoogspanningslijn, getuige de gehanteerde effectbeoordeling in het MER (zie onderstaand; tabel is te vinden op pagina 186 van het MER). Dit lijkt ons pertinent onjuist.

Waardering effecten	Omschrijving	Oppervlak
---	Zeer positief effect	> - 10 ha
--	Positief effect	- 5 tot -10 ha
-	Licht positief effect	-1 tot -5 ha
0	Niet of nauwelijks effect	-1 tot 1 ha
+	Licht negatief effect	1 - 10 ha
++	Negatief effect	10 - 50 ha
+++	Zeer negatief effect	> 50 ha

Tabel 14.2 Classificatie van effecten - Functie 'bos'

j) Voor de effectbeoordeling voor de functie bos is niet alleen de eindsituatie van belang, maar ook de aanlegfase. Ten behoeve van de bouw van de masten zijn werkterrein en bouwwegen noodzakelijk. Deze brengen een aanzienlijk ruimtebeslag met zich mee. Als dergelijke activiteiten in bosgebied plaatsvinden leidt dat tot substantieel extra verlies aan hectares bos. Derhalve dient in het MER voor het ruimtegebruik voor de functie bos ook gekeken te worden naar de effecten in de aanlegfase.

Ad 4. Wijze van bepaling van het MMA

k) Uit het MER blijkt dat het MMA wordt bepaald op basis van de thema's leefomgeving (= aantal "nieuwe" gevoelige bestemmingen), landschap en natuur. Natuur blijft daarbij beperkt tot de effecten op leefgebieden van vogels en het aantal draadslachtoffers. Als reden hiervoor wordt gegeven dat op andere thema's de effecten van de alternatieven niet wezenlijk verschillen. Echter voor deelgebied 1 doen zich ook noemenswaardige verschillen voor tussen de alternatieven als het gaat om het effect op het leefgebied van vleermuizen. Dit had derhalve ook meegewogen moeten zijn bij het bepalen van het MMA voor dat deelgebied.

l) Gezien de bijzondere, beschermde status van gebieden behorende tot de Natura 2000 en het NatuurNetwerk Nederland (NNN) zou de impact van de tracéalternatieven op deze gebieden mee moeten worden gewogen bij het bepalen van het MMA. Dit is niet gebeurd.

Ad 5. Wijze van bepaling van het VKA

Bij het bepalen van het VKA spelen naast de informatie uit het MER nog andere overwegingen een rol. Dit betreffen onder meer kosten, draagvlak, vrijgespeelde gevoelige bestemmingen en nettechniek.

m) Op basis van het ontwerp-inpassingsplan hebben wij het beeld dat de technische complexiteit en daarmee de kosten uiteindelijk bepalend lijken te zijn voor de tracékeuze (in ieder geval voor deelgebied 2). Dat roept bij ons de vraag op hoe zwaar de milieueffecten van het tracé en de status van het MMA uiteindelijk meewegen bij de keuze van het VKA.

380kVOosterhoutNEE

Ad 6. Het (op te stellen) MER voor de ZuidWest 380kV Oost (Rilland – Tilburg)

Het MER en het ontwerp inpassingsplan dat thans ter inzage liggen, betreffen het Zeeuwse deel van de nieuwe 380kV lijn. Voor het Brabantse deel van de 380kV lijn (ZuidWest 380kV Oost) worden nog een MER en inpassingsplan opgesteld. Onze zienswijze moet derhalve tevens worden gezien in relatie tot het MER en inpassingsplan voor de ZuidWest 380kV Oost dat nog wordt opgesteld. In het bijzonder vragen wij u daarbij om aandacht voor de volgende onderdelen:

n) Gezien het belang dat in het SEV III wordt toegekend aan het voorkomen van nieuwe doorsnijdingen en gezien het bepaalde in de richtlijnen (zie onderdeel 2 sub a van onze zienswijze) dienen in het MER voor de ZuidWest 380kV Oost wel expliciet de doorsnijdingslengtes van (de alternatieven voor) de nieuwe 380kV hoogspanningslijn inzichtelijk worden gemaakt voor de thema's landschap en natuur (waaronder de NNN).

o) De voorgenomen activiteit betreft primair de aanleg van een nieuwe 380kV hoogspanningslijn. De effecten van de aanleg en de effecten van het amoveren van bestaande lijnen dienen afzonderlijk inzichtelijk te worden gemaakt in het MER voor de ZuidWest 380kV Oost.

p) Uit het MER voor de ZuidWest 380kV West (Borssele – Rilland) valt op te maken dat in het Brabantse deel (de ZuidWest 380kV Oost) bij een aantal alternatieven over substantiële lengtes 150kV kabeltracés noodzakelijk zijn (pagina 16 MER). Uitgangspunt daarbij is dat deze tracés via open ontgraving worden aangelegd. Afhankelijk van de ligging van deze kabeltracés kan dat (negatieve) gevolgen hebben voor de thema's natuur en ruimtegebruik (in het bijzonder bos). De effecten daarvan moeten voor deze thema's kwantitatief inzichtelijk worden gemaakt in het MER voor de ZuidWest 380kV Oost zodat ze ook daadwerkelijk mee kunnen worden gewogen bij de tracékeuze.

q) De Vereniging heeft reeds meermaals de gehanteerde uitgangspunten voor de berekening van de magneetveldzone van de nieuwe hoogspanningslijn aan de orde gesteld. Omwonenden hebben namelijk geen enkele garantie dat de daadwerkelijke belasting (die in belangrijke mate de omvang van de magneetveldzone bepaalt) van de nieuwe lijn de gehanteerde rekenstroom (van 30% resp. 50%) niet overschrijdt. Met name in relatie tot het zuidelijk tracé (C150n) is dat een groot punt van zorg gezien de grote concentratie aan gevoelige bestemmingen op korte afstand van dit tracé (bestaande uit een combinatie van een 150kV en een 380kV lijn) in Oosterhout.

   Wij constateren dat het RIVM in oktober 2015 een aangepaste handreiking voor de berekening van magneetveldzones heeft aangebracht. Daarin is nu opgenomen dat: "als in redelijkheid kan worden verwacht dat een circuit zwaarder is of zal worden belast dan 30% resp. 50%, kan het bevoegd gezag – in overleg met de initiatiefnemer/netbeheerder – besluiten de berekening van de omvang van de magneetveldzone met een hogere rekenstroom te laten uitvoeren". Uit het MER voor de ZuidWest 380kV West maken wij op dat deze handreiking voor het Zeeuwse deel van de ZuidWest 380kV niet is toegepast.

   Wat wij verder constateren, is dat de aanpassing van de handleiding een gevolg is van een onderzoek van het RIVM naar de daadwerkelijke belasting van het Nederlandse hoogspanningsnet in 2011 en 2013. Uit dat onderzoek blijkt o.a. dat de belasting van de

150kV lijn Geertruidenberg –Tilburg al fors hoger is dan de 50% die bij de berekeningen standaard wordt gehanteerd als rekenstroom. Deze 150kV lijn is relevant voor de ZuidWest 380kV Oost daar deze lijn bij een aantal tracéalternatieven (waaronder het zuidelijke tracé C150n) wordt geamoveerd en wordt gecombineerd met de nieuwe 380kV lijn.

Uit studies van de Technische Universiteit van Delft blijkt voorts dat het zeer waarschijnlijk is dat 380kV lijnen in de nabije toekomst door een combinatie van nieuwe besturingstechnieken en een grotere vraag naar elektrisch vermogen, beduidend zwaarder zullen worden belast dan de huidige praktijk. Dit leidt tot hogere magnetische veldsterkte, dus bredere magneetveldzones en een bijbehorende hogere rekenstroom die zou moeten worden toegepast.

E.e.a. maakt aannemelijk dat voor de ZuidWest 380kV Oost met een hogere rekenstroom zou moeten worden gerekend dan tot op heden is gebeurd.

r) Uit het MER voor de ZuidWest 380kV West blijkt dat het MMA wordt bepaald op basis van de thema's leefomgeving (= aantal "nieuwe" gevoelige bestemmingen), landschap en natuur. Natuur blijft daarbij beperkt tot de effecten op (weide)vogels en het aantal draadslachtoffers. Als reden hiervoor wordt aangevoerd dat op andere thema's de effecten van de alternatieven niet wezenlijk verschillen.

In Noord-Brabant zullen de tracéalternatieven qua effecten wezenlijk verschillen als het gaat om de impact op gebieden met bijzondere waarde (NNN), het leefgebied van vleermuizen en het ruimtegebruik voor de functie bos. Bij het bepalen van het MMA voor de ZuidWest 380kV Oost moet ook naar die thema's gekeken worden.

s) Bij het bepalen van het VKA spelen naast uit de informatie uit het MER nog andere overwegingen een rol. Het betreft: kosten, draagvlak, vrijgespeelde gevoelige bestemmingen en nettechniek. Voor wat betreft de kosten komen wij in het geheel geen informatie tegen in de stukken die thans ter inzage liggen voor de ZuidWest 380kV West. De kosten van de tracéalternatieven voor de ZuidWest 380kV Oost dienen inzichtelijk gemaakt te worden .

<u>Conclusie</u>

- Het Rijk heeft ten onrechte het instrument van het rijksinpassingplan ingezet. Voorts voldoet het ontwerp inpassingsplan niet aan de eisen die de wet en de abbb hieraan stellen.
- Het opknippen van het project in drie afzonderlijke delen leidt tot versnippering en verminderde transparantie in besluitvorming. Het oorspronkelijke project verliest hiermee zijn integraliteit in besluitvorming, procedures en rechtsbeschermingsmogelijkheden. De Vereniging vreest voor het ontstaan van onomkeerbare gevolgen voor het MER en het inpassingsplan voor het oostelijk deel van het hoogspanningstracé ZuidWest 380kV als gevolg van deze splitsing.
- De Vereniging constateert een aantal hiaten en tekortkomingen in het MER dat thans ter inzage ligt, waaronder inbegrepen de wijze waarop het MMA wordt bepaald.

380kVOosterhoutNEE

Wij verzoeken u de bovenstaande zienswijzen te honoreren en het ontwerp inpassingsplan te verwerpen dan wel te herzien. Wij hebben in deze zienswijze een aantal procedurele en inhoudelijke tekortkomingen in het MER/ontwerp inpassingsplan geconstateerd en wij willen voorkomen dat deze doorwerken in de besluitvorming voor het oostelijk deel van de ZuidWest 380kV. Wij verzoeken u dan ook nadrukkelijk om onze zienswijze op voorhand mee te nemen voor het oostelijk deel van het project.

Hoogachtend,

Namens Vereniging 380kvOosterhoutNEE
, voorzitter

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 16:16
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Postbus
Huisnummer: 100
Postcode: 5201 AC
Woonplaats: 'S-HERTOGENBOSCH
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: ZLTO
Mede namens:

Wat is uw mening over de landschappelijke inpassing zoals voorgesteld?
Zie de zienswijze in de bijlage.

Reactie

ZLTO

Datum
13 april 2016

Onderwerp
Zienswijze inzake Zuid-West 380 kV – West (Borssele – Rilland)

Contact

Retour: 5201AC100
AANGETEKEND VERZENDEN
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV - West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Geachte heer, mevrouw,

Namens cliënt, **, woonachtig aan de te** , breng ik door deze en derhalve tijdig een zienswijze naar voren. De zienswijze heeft betrekking op het ontwerpinpassingsplan, de ontwerpbesluiten, de aanvragen en het MER, die met ingang van vrijdag 4 maart tot en met donderdag 14 april 2016 voor een ieder ter inzage liggen.

Situatieschets
Cliënt exploiteert een akkerbouw- en vollegrondsteeltbedrijf aan de te . Cliënt heeft gronden in eigendom aan de te , kadastraal bekend , sectie , nummer , die worden gebruikt ten behoeve van . Het perceel is 13 ha, 48 a en 23 ca groot. De beoogde hoogspanningsverbinding doorsnijdt de gronden van cliënt diagonaal.

Tevens is het de bedoeling om een tweetal hoogspanningsmasten op de gronden van cliënt te realiseren, alsmede een tweetal portalen naast de al bestaande hoogspanningsmast en een tweetal werkstroken/bouwwegen. De portalen dienen ervoor te zorgen dat de bestaande 150kV-verbinding de beoogde 380kV-verbinding ondergronds kan kruisen.

Daarnaast wordt een tijdelijke 150kV-verbinding aangelegd die verticaal over de gronden van cliënt loopt. De beoogde ligging zorgt ervoor dat het tracé een groot deel van het perceel ongeschikt maakt voor de akkerbouw (**Bijlage 1**). De situatie wordt in onderstaande afbeelding weergegeven:

Onderwijsboulevard 225
5223 DE 's-Hertogenbosch
Postbus 100
5201 AC 's-Hertogenbosch
KvK 18054307

Datum
13 april 2016

Onderwerp
Zienswijze

Blad
2 / 7

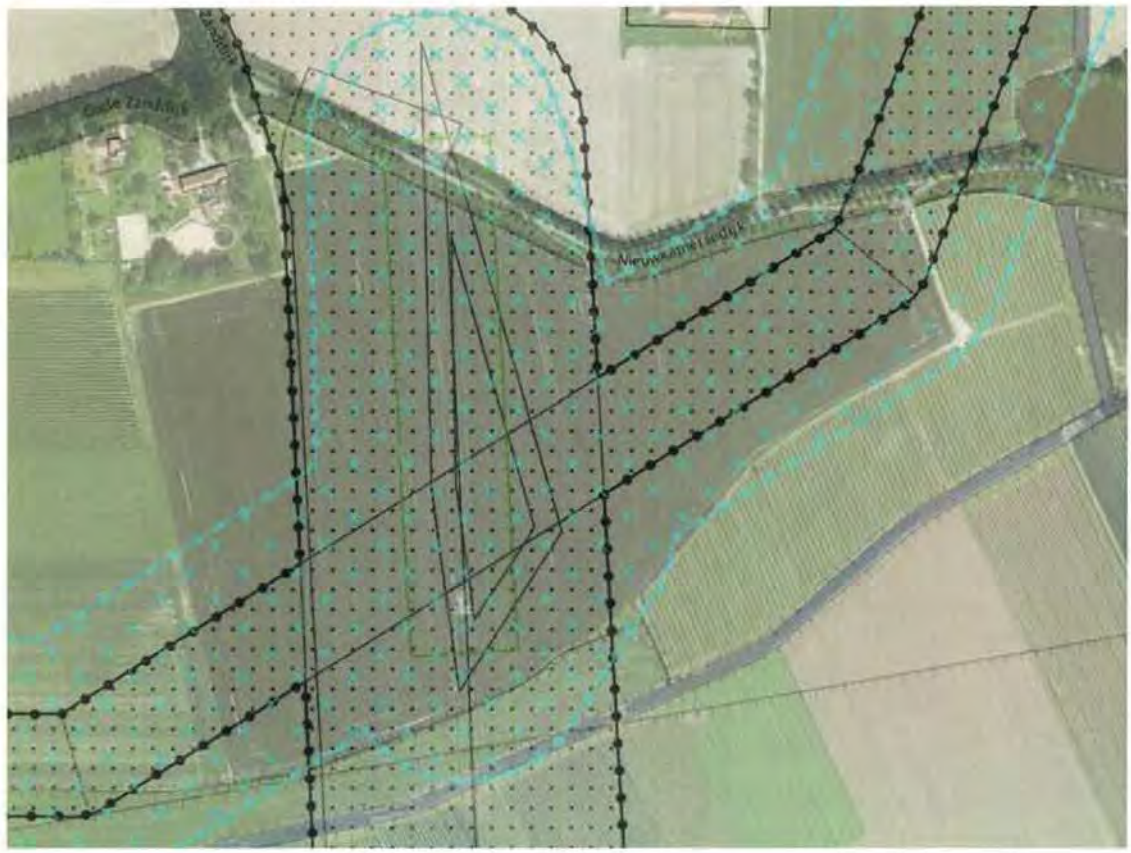

Inhoud zienswijze
Cliënt heeft kennisgenomen van de inhoud van de plannen en kan zich niet verenigen met de inhoud ervan. Om deze reden maak ik namens hem een zienswijze kenbaar. De zienswijze richt zich tegen de volgende onderdelen van de besluiten:

Ligging tracé
De beoogde ligging van het tracé heeft enorme gevolgen voor de bruikbaarheid van het perceel voor de landbouw. De ontwikkeling zorgt ervoor dat er maar liefst twee hoogspanningsverbindingen elkaar (grofweg in het midden van het perceel) zullen kruisen (weliswaar deels ondergronds). Daarnaast wordt het perceel verticaal doorsneden door een tijdelijke hoogspanningsverbinding en is het de bedoeling om op het perceel een tweetal toegangswegen aan te leggen.

De realisatie van deze grote hoeveelheid bouwwerken ten behoeve van de hoogspanningsverbinding, zorgt ervoor dat cliënt enkel een versnipperd perceel overhoudt, dat door alle vreemde hoeken en kleine versnipperde delen allerminst bruikbaar is voor de akkerbouw. Cliënt kan met deze indeling van het perceel geenszins uit de voeten, onder meer vanwege het feit dat het gebruik van landbouwmachines in de vreemde hoeken en op de versnipperde delen van het perceel uiterst lastig, zo niet praktisch onmogelijk is. Tevens vreest cliënt ernstig voor de bereikbaarheid van het perceel, in het bijzonder de

versnipperde delen, als de voorgenomen bouwwerken worden gerealiseerd. Ook de ligging van de toegangswegen is uiterst ongunstig, nu de toegangswegen eveneens zorgen voor een grote mate van versnippering van het perceel. Cliënt verzoekt u derhalve om de ligging van de verbinding, inclusief masten en portalen, zodanig aan te passen dat een zo groot mogelijke hoeveelheid grond bereikbaar en bewerkbaar blijft voor de akkerbouw.

Landschap
Het beoogde tracé zorgt ervoor dat op het perceel van cliënt, naast het reeds aanwezige 150-tracé met bijbehorende vakwerkmast, tevens een 380kV-tracé met bijbehorende hoogspanningsmasten wordt gerealiseerd conform onderstaande afbeelding:

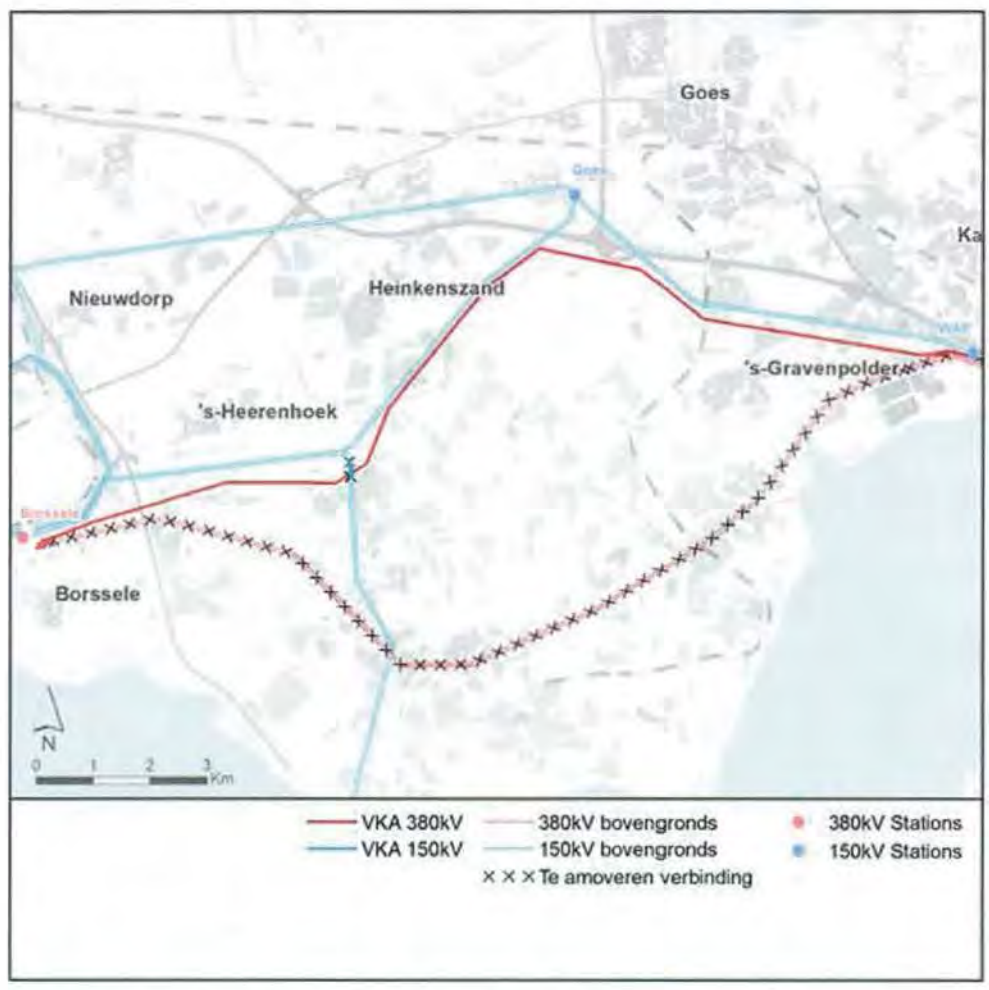

Het realiseren van een nieuw 380kV-tracé, naast het al bestaande 150kV-tracé, zorgt voor een (nog) grote(re) impact op de gebiedskarakteristiek en lokale elementen ter plaatse omdat er sprake zal zijn van maar liefst drie hoogspanningsmasten met bijbehorende lijnen

op de gronden van cliënt. Met deze constateringen wordt volgens cliënt ten onrechte geen rekening gehouden in de ontwerpplannen. Er wordt enkel gesteld:

'De nieuwe verbinding heeft wèl invloed op de gebiedskarakteristiek en lokale elementen; de verbinding is duidelijk waarneembaar in het landschap. Een aantal bestaande verbindingen, waaronder de 380 kV-verbinding in de 'Zak van Zuid-Beveland' verdwijnen uit het landschap. Door zorgvuldige tracering en aanvullende landschappelijke inpassingsmaatregelen (zie landschapsplan) worden de effecten op het landschap zodanig beperkt dat er geen onaanvaardbare effecten op landschap en cultuurhistorie door de realisatie van de nieuwe verbinding ontstaan.'

Cliënt stelt dat deze summiere motivering, waarbij geen rekening wordt gehouden met het feit dat op zijn perceel twee hoogspanningsverbindingen elkaar zullen kruisen, het besluit niet kan dragen. De vooralsnog grotendeels landelijke uitstraling en het agrarische karakter van het perceel van cliënt zal volledig teniet worden gedaan door de beoogde ontwikkeling. Na de ontwikkeling zal enkel een door hoogspanningsmasten en –kabels gedomineerd landschap resteren, dat iedere landelijke uitstraling en agrarisch karakter mist. Cliënt verzoekt u derhalve om de effecten op het landschap alsnog te beoordelen, rekening houdend met het feit dat er sprake is van een kruising van twee hoogspanningsverbindingen.

Belemmeringen in de bedrijfsvoering
Uit de ontwerpplannen blijkt niet hoe groot de afstand zal zijn tussen de beoogde hoogspanningslijnen en het maaiveld. Voor cliënt is deze afstand echter van groot belang, omdat cliënt zekerheid wenst te verkrijgen over het al dan niet beperkte gebruik van landbouwmachines op het perceel en onder de hoogspanningslijnen. De ontwerpplannen bieden geen duidelijkheid over de vraag of er beperkingen gelden voor het gebruik van landbouwmachines direct onder of nabij de hoogspanningslijnen. Cliënt verzoekt u om alsnog te motiveren of er sprake is van beperkingen in het gebruik van landbouwmachines op het perceel.

Voorts is het de bedoeling om op het perceel een tweetal 'portalen' te realiseren. De portalen dienen ervoor te zorgen dat de bestaande 150kV-verbinding deels ondergronds kan worden gerealiseerd, zodat de 380kV-verbinding bovengronds kan kruisen. Uit de plannen blijkt niet in hoeverre deze portalen beperkingen opleveren voor de bedrijfsvoering van cliënt, bijvoorbeeld vanwege veiligheidsvoorschriften. Daarbij komt dat onduidelijk is of een dergelijke kruising überhaupt wel mag worden gerealiseerd en wat de veiligheidsrisico's van een dergelijke kruising zijn. Voor cliënt is van groot belang dat hij duidelijkheid heeft over de agrarische gebruiksmogelijkheden op het perceel. Cliënt verzoekt u derhalve om te motiveren of de beoogde bouwwerken belemmeringen met zich meebrengen voor de agrarische gebruiksmogelijkheden.

Daarbij komt dat voor cliënt onduidelijk is wat de veiligheidsrisico's zijn van 'wissel' van de hoogspanningslijnen van bovengronds naar ondergronds. Cliënt maakt zich ernstige zorgen over de veiligheid ter plaatse, bijvoorbeeld in het geval dat er op korte afstand van de plek waar de lijnen de grond in lopen met landbouwmachines het land moet worden bewerkt. Voor cliënt is volstrekt onduidelijk hoe de veiligheid op dit deel van het perceel wordt gewaarborgd. Cliënt is van oordeel dat er sprake is van toegenomen veiligheidsrisico's op het perceel vanwege de wissel en vraagt zich af hoe het zit met de aansprakelijkheid voor schade die voortvloeit uit een calamiteit die zich voordoet bij de portalen. Tot op heden heeft TenneT geen duidelijkheid kunnen verschaffen over deze kwestie. Cliënt verzoekt derhalve om mogelijke veiligheidsrisico's en de aansprakelijkheid voor deze risico's nader te motiveren.

Ontwikkelingen in de precisielandbouw en digitalisering van de landbouw volgen elkaar in hoog tempo op. Door toenemende wet- en regelgeving dienen landbouwers, waaronder cliënt, steeds vaker gebruik te maken van digitale middelen ten behoeve van de bedrijfsvoering. Als voorbeelden noemt cliënt het gebruik van GPS, sensoren om uiteenlopende aspecten van het gewas (zoals bewaterings- en bemestingstoestand, vitaliteit, voedingsstoffen en ongedierte) te meten. Het gebruik van drones is eveneens een voorbeeld van digitalisering in de landbouw.

Cliënt vreest dat het gebruik van elektronische hulpmiddelen (zoals GPS, sensoren en drones) nu en in de toekomst belemmerd zullen worden door de aanwezigheid van de hoogspanningsverbinding. Cliënt vreest dat GPS, de sensoren en drones belemmerd (kunnen) worden door de magnetische velden van de hoogspanningsverbinding, waardoor het gebruik van de hulpmiddelen effectief onmogelijk dan wel uiterst lastig wordt gemaakt. Daarbij vraagt cliënt zich af of er door het feit dat er op zijn gronden twee hoogspanningsverbindingen worden gerealiseerd, meer risico ontstaat op belemmering van elektronische apparaten vanwege het feit dat de magneetvelden van de twee verbindingen zich op korte afstand van elkaar bevinden. De ontwerpplannen bieden op dat punt echter geen duidelijkheid.

Voorts merkt cliënt op dat het gebruik van drones in de buurt van de hoogspanningsmasten en -lijnen waarschijnlijk praktisch gezien onmogelijk wordt dan wel uiterst lastig om veiligheidsredenen. In de conceptplannen worden deze aspecten echter (naar het oordeel van cliënt, ten onrechte) niet meegewogen. Een en ander klemt te meer nu het beoogde tracé ervoor zorgt dat cliënt een tweetal hoogspanningsverbindingen over zijn gronden heeft lopen, waardoor een deel van het perceel ongeschikt dreigt te worden voor de precisielandbouw en het gebruik van elektronische hulpmiddelen. De ontwerpplannen zorgen er derhalve voor dat cliënt geen zekerheid heeft over de mogelijkheden om gebruik te maken van elektronische hulpmiddelen ten behoeve van de landbouw. Cliënt verzoekt u om dit aspect alsnog te betrekken bij de plannen.

Tevens vreest cliënt voor drupschade aan de gewassen als gevolg van de realisatie van het beoogde 380kV-tracé. Niet valt uit te sluiten dat stoffen, waaronder de in de hoogspanningslijnen gebruikte vetten, van de hoogspanningslijnen af druppen. Dit druppen kan belangrijke schade aan de gewassen onder de lijnen veroorzaken, waaronder kanker, schimmels en andere ziekten, waardoor cliënt schade lijdt als gevolg van de realisatie van het tracé. Een en ander klemt te meer nu het beoogde hoogspanningstracé het tweede tracé zou zijn dat over de gronden van cliënt loopt, waardoor het risico op schade verder toeneemt. Daarbij komt dat cliënt aan steeds strengere certificeringseisen dient te voldoen voor de verkoop van zijn gewassen. Cliënt sluit niet uit dat het mogelijke druppen van stoffen van de hoogspanningslijnen negatieve effecten heeft (of kan hebben) op de certificering.

Eveneens vreest cliënt dat de hoogspanningsmasten die op zijn perceel zijn beoogd bij regenval een grote hoeveelheid water zullen opvangen, dat van de masten zal aflopen, waardoor waterplassen ontstaan direct onder de mast en waardoor deze gronden beperkter geschikt zullen zijn voor de akkerbouw. Tevens is volgens cliënt niet ondenkbaar dat bepaalde gewassen door te grote hoeveelheid water afkomstig van de masten 'verdrinken' of gaan schimmelen en rotten als gevolg van het water, waardoor cliënt schade lijdt. Cliënt verzoekt u derhalve te onderbouwen hoe de hoeveelheid water na (hevige) regenval zodanig wordt opgevangen en weggevoerd dat geen schade aan gewassen ontstaat.

Ten slotte maakt cliënt gebruik van gewasbeschermingsmiddelen ten behoeve van de akkerbouw. De gewasbeschermingsmiddelen worden machinaal op de gewassen gespoten, waarbij er sprake kan zijn van zogenoemde 'drift'. Cliënt kan de mogelijkheid niet uitsluiten dat drift van de gewasbeschermingsmiddelen het tracé raakt en vraagt zich af of de drift negatieve effecten kan hebben op het 380kV-tracé, met name de hoogspanningslijnen. Daarbij is voor cliënt onduidelijk of het gebruik van spuitmachines onder het 380kV-tracé, al dan niet beperkt, is toegestaan. Cliënt verzoekt u om deze aspecten alsnog te motiveren en te verduidelijken.

Leef- en werkomgeving: magnetische velden
Reeds eerder in deze zienswijze is opgemerkt dat het beoogde tracé het bestaande 150kV-tracé zal kruisen. Het is derhalve zeer wel mogelijk dat de magneetvelden van beide hoogspanningstracés elkaar overlappen. Cliënt kan echter niet vaststellen of er sprake is van overlap, omdat er op basis van onderstaande motivering in de toelichting bij de ontwerpplannen voor is gekozen om de magneetveldzone van het beoogde tracé niet weer te geven op de verbeelding:

'Er is voor gekozen de magneetveldzone niet op de verbeelding op te nemen omdat er door het inpassingsplan geen specifieke regels voor de gehele zone gaan gelden. Het Rijk legt de gemeenten geen verbod op om nieuwe gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone te realiseren; dat zou in strijd zijn met het adviserende karakter van het beleidsadvies. Uiteraard geldt dat wanneer gemeenten overwegen om nieuwe gevoelige

bestemmingen nabij de hoogspanningslijn mogelijk te maken, hiervoor onverkort het advies geldt om zoveel als redelijkerwijs mogelijk te vermijden dat gevoelige bestemmingen in de magneetveldzone komen te liggen.'

De constatering dat de magneetveldzone niet zichtbaar is op de verbeelding, klemt volgens cliënt, omdat op deze manier mogelijke overlap van magneetveldzones niet kan worden vastgesteld. Eveneens blijft de vraag onbeantwoord, wanneer er sprake is van overlap, welke gevolgen deze overlap heeft of kan hebben voor de gezondheid en het gebruik van elektronische apparaten zoals GPS, sensoren, drones en mobiele telefoons. Cliënt verzoekt u derhalve om inzichtelijk te maken of er sprake is van overlap van de magneetvelden van de verschillende hoogspanningstracés.

Leef- en werkomgeving in de realisatiefase
De bedrijfsvoering van cliënt is voor een belangrijk deel afhankelijk van de seizoenen, bijvoorbeeld het oogstseizoen. Het is voor cliënt van het grootste belang dat hij tijdens het oogstseizoen ongehinderd zijn bedrijfsactiviteiten kan uitvoeren. In de plannen vindt cliënt echter geen antwoord op de vraag wanneer de bouwactiviteiten (bij benadering) zijn gepland. Cliënt verzoekt u om te verduidelijken of er bij de bouw van de hoogspanningsverbinding rekening wordt gehouden met de (seizoensgebonden) bedrijfsactiviteiten van landbouwers.

Conclusie
Cliënt verzoekt u om zijn zienswijze te betrekken bij de besluitvorming inzake de plannen en om de plannen aan te passen met inachtneming van de zienswijze.

Hoogachtend,

Jurist ZLTO

Legenda

Volgnummer: 01

- Aardput
- 123 Mastvoet
- Tracé bovengronds
- Tracé ondergronds
- Opstijgpunt
- Zakelijk rechtstrook
- 1234 Kadastraal perceel

380 kV bovengronds

- Belaste strook - hoog tarief
- Belaste strook - laag tarief

ZuidWest380kV

Zakelijk rechtstrook deelgebied 1

0 20 40 60 80 100 120 140 m

Datum: 18 jun 2014 **Formaat: A3** **1:2.500**

Akkoord eigenaar / rechthebbende: *Datum akkoord:* __/__/____

Akkoord TenneT TSO B.V.: *Datum akkoord:* __/__/____

© De auteursrechten en databankrechten zijn voorbehouden aan het Kadaster, Apeldoorn, 2014

Naam eigenaar / rechthebbende:

Dossiernummer: 0214

Aan deze tekening kunnen geen rechten worden ontleend. © TenneT TSO B.V.

TenneT
Utrechtseweg 310 - Postbus 718 - 6800 AS Arnhem
Tel. (026) 373 11 11 - Fax (026) 373 11 12
Website: www.tennet.eu

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 16:29
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens:

Wat is uw mening over de landschappelijke inpassing zoals voorgesteld?
Wij hebben onze zienswijze verwoord in het bijgevoegde PDF document.
Hierin staat dat wij de verbinding ondergronds willen en dus zijn wij het totaal oneens met de landschappelijke inpassing.

Heeft u nog suggesties hierover?
Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
Er zijn vele zaken over het hoofd gezien. zie hiervoor de bijlage.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
Wij worden op vele wijzen geschaad door dit voorstel. In de eerste fase zullen wij veel hinder ondervinden en mogelijk zal ons huis schade oplopen door de bouwwerkzaamheden. Verder zal de aanwezigheid van het nieuwe schakelstation min of meer in onze achtertuin een zeer aanzienlijke waardevermindering van onze woning betekenen en tevens een continue vermindering van ons woongenot door de industrialisering van het landschap en de geluidsoverlast.
Verder zie bijlage.

Reactie

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV - West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Bijlage bij digitale zienswijze

Datum 13 april 2016

Betreft: Zienswijze Zuid-West 380 kV – West

Geachte mevrouw, heer,

Onderstaand treft u mijn zienswijze betreffende de voorgenomen aanleg van een hoogspanningsverbinding tracé Zuid-West380 kV West.

In het ontwerp-inpassingsplan en op de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland is onder meer te lezen dat, om de levering van stroom in de toekomst te kunnen garanderen, er behoefte is aan uitbreiding van het bestaande elektriciteitsnet. Een van de projecten die hier aan bij zou moeten dragen is de realisatie van een nieuwe 380 kV-verbinding tussen Borssele en de landelijke ring bij Tilburg; Zuid-West 380 kV (ZW380).

Nut en Noodzaak
Volgens Het Ministerie van Economische Zaken en Infrastructuur en Milieu en TenneT (hierna ook : “TenneT / EZ”) is de huidige capaciteit van de 380 KV verbinding tussen Borssele en Tilburg onvoldoende om nieuwe productie van elektriciteit te kunnen vervoeren.

Tijdens een informatiebijeenkomst heb ik van vertegenwoordigers van TenneT / EZ begrepen dat een hoogspanningsverbinding minimaal 80 jaar goed kan functioneren. Hoewel de bestaande verbinding slechts de helft van deze tijd heeft gefunctioneerd acht TenneT / EZ het nodig om de bestaande verbinding te vervangen door een volledig nieuwe verbinding met veel grotere capaciteit.
Deze nieuwe verbinding is gepland via een ander tracé dan het huidige.

Het Ministerie van Economische Zaken en Infrastructuur en Milieu en TenneT stellen in het ontwerp-inpassingsplan zonder meer dat de huidige transportleiding Borsele-Rilland “vol” zit, met welke constatering nut en noodzaak van de nieuwe leiding deels zou zijn aangetoond.
Ondergetekende betwijfelt dit.
In verband met de voorgenomen bouw van een windturbinepark in de Noordzee voor de kust van Walcheren zal de hoeveelheid elektriciteit die vanuit Borssele naar het landelijke net dan wel naar België moet worden afgevoerd aanzienlijk toenemen.

Om deze elektriciteit te kunnen transporteren is de bestaande capaciteit waarschijnlijk onvoldoende. TenneT / EZ is daarom voornemens om een nieuwe verbinding aan te leggen tussen Borssele en Tilburg. TenneT / EZ heeft besloten dit in drie aparte inpassingsplannen te vatten zijnde:

1. Een nieuw te bouwen schakelstation te Rilland.
   Tegen dit volkomen onnodige station heb ik samen met andere bewoners van de Zuidhof beroep aangetekend bij de Raad van State. Heden (13 april 2016) is nog geen uitspraak bekend van de Raad van state betreffende dit beroep.

2. Een volledig nieuwe 380 kV verbinding tussen Borssele en dit station te Rilland.
   Dit is het ontwerp- inpassingsplan Zuid-West 380 kV west en is het inpassingsplan waartegen ik mij middels deze zienswijze mede verzet.

3. Een volledig nieuwe 380 kV verbinding tussen dit station te Rilland en Tilburg.
   Dit is het ontwerp- inpassingsplan Zuid-West 380 kV oost.

In het voorstel van TenneT / EZ is de nieuwe verbinding tussen Borssele en het station te Rilland voorzien als een bovengrondse verbinding.

Het tracé van Zuid-West 380 kV West

Het in de middels deze zienswijze bestreden besluiten voorgenomen tracé loopt aanmerkelijk dichter langs mijn woning, dan de huidige stroomverbinding tussen Borssele en Tilburg.

In verband met de grote impact die dit heeft, niet alleen op het open Zeeuwse landschap en de maatschappelijke onrust die hierdoor wordt veroorzaakt, maar ook op mijn directe leefomgeving heb ik, samen met een aantal buurtbewoners in zienswijze en beroep tegen de besluitvorming met betrekking tot het nieuw te bouwen station te Rilland voorgesteld om deze verbinding ondergronds aan te leggen door de Westerschelde en dan aan te sluiten op het al bestaande schakelstation Zandvliet. Dit station is slechts enkele kilometers verwijderd van de door TenneT / EZ voorgestelde locatie. Recentelijke hebben ook ALLE fracties die vertegenwoordigd zijn in de Provinciale Staten van Zeeland zich uitgesproken voor deze variant.

Deze variant betekent geen verdere aantasting van het Zeeuwse landschap door de nieuwe masten of het station te Rilland en geen overlast voor direct omwonenden. Het station te Zandvliet zal waarschijnlijk wel uitgebreid moeten worden, maar een vergroting van een al bestaand station (in een reeds geïndustrialiseerde omgeving) heeft veel minder impact dan een nieuw station. Het station Zandvliet ligt immers in een reusachtig industriegebied waardoor landschappelijke overwegingen en overlast voor omwonenden geen rol van betekenis spelen. Voor de goede orde: het voorgestelde station te Rilland is gepland op ca. 300 m afstand van een aantal woonhuizen terwijl bij het station van Zandvliet geen enkele bebouwing in de nabijheid is.

Hieronder heb ik schematisch de twee verschillende varianten weergegeven

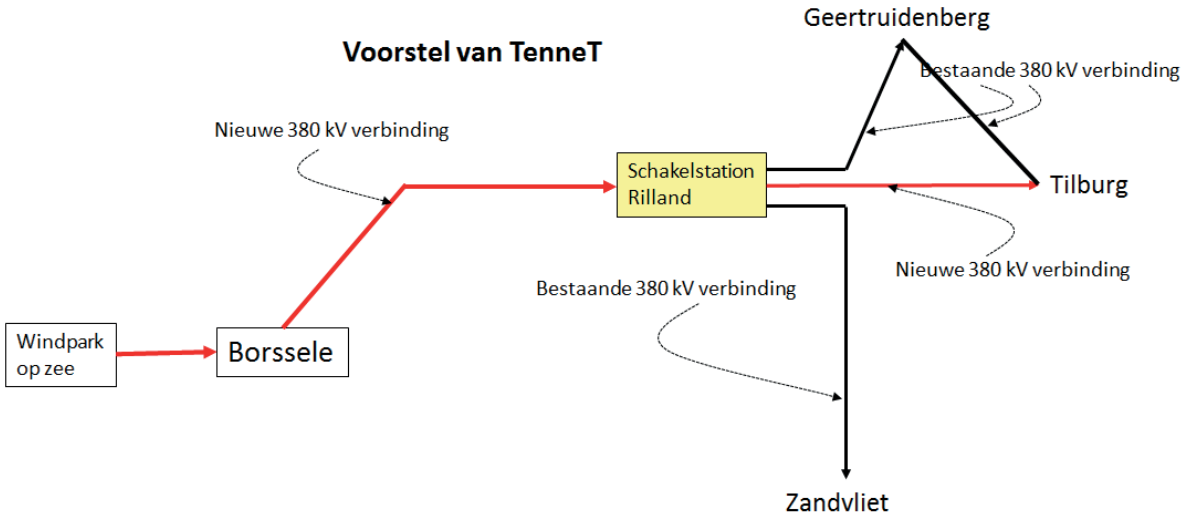

Afbeelding 1 voorstel TenneT

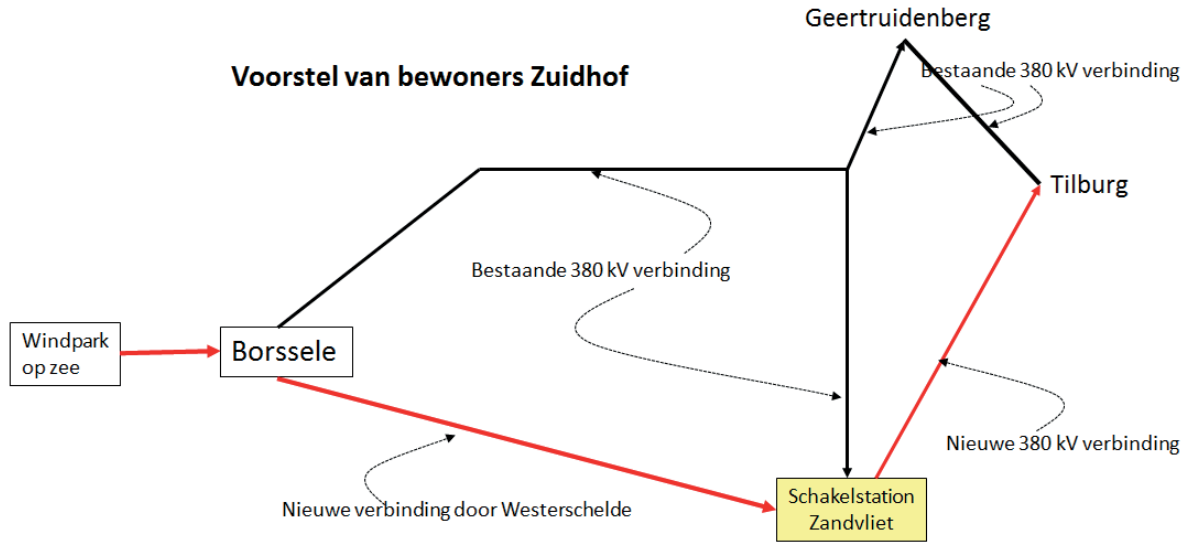

Afbeelding 2 voorstel bewoners Zuidhof

Het hierboven omschreven voorstel is door TenneT / EZ afgewezen met als argumentatie dat de ondergrondse verbinding een verminderde leveringszekerheid oplevert. Ik durf te stellen dat het hierboven omschreven voorstel (van de bewoners van de Zuidhof, hierna ook: “de bewoners”) een grotere leveringszekerheid heeft dan het door TenneT / EZ voorgestelde alternatief. Immers in het door TenneT / EZ voorgestelde tracé is er slechts één verbinding tussen Borssele en het station Rilland. Dit is weliswaar een verbinding met meerdere kabels, maar deze hangen allen in de zelfde mast en zeer dicht bij elkaar. Bij een ongeluk zoals in 2007 in de Bommellerwaard, waarbij een helikopter de kabels brak, kan de gehele verbinding dan wegvallen. Ook zouden slechte weersomstandigheden (sneeuwopbouw of ijzel in combinatie met hevige wind) kunnen zorgen voor een totale uitval. In het voorstel van de bewoners zijn er twee verbindingen vanuit Borssele welke zowel geografisch als ook technisch volledig gescheiden zijn. Het risico op een totale uitval is dus vele malen kleiner dan bij het voorstel van TenneT EZ.

In het verweer van TenneT / EZ is meerdere malen naar voren gebracht dat de verbinding met België cruciaal wordt geacht. In dit verband is het opmerkelijk dat in het voorstel van TenneT / EZ er slechts één verbinding is met België. In het voorstel van de bewoners kan elektriciteit naar België worden getransporteerd via de nieuwe verbinding door de Westerschelde en/of via de bestaande verbinding via de aftakking op de lijn Borssele – Zandvliet. Tevens kan indien gewenst België ook vanuit het Nederlandse net worden voorzien vanuit Tilburg. Kortom in het voorstel van TenneT / EZ is er slechts één verbinding naar België zonder back-up en in het voorstel van de bewoners zijn er drie onafhankelijke verbindingen. Dit betekend tevens dat bij het voorstel van de bewoners er een grotere hoeveelheid elektriciteit naar België kan stromen dan bij het voorstel van TenneT / EZ.

TenneT / EZ heeft aangegeven zoveel mogelijk te streven naar zgn. ringverbindingen zo dat een productie/schakel locatie, zo als Borssele, via meer dan één verbinding in het netwerk is aangesloten. De twee schema’s hierboven geven zeer duidelijk aan dat dit NIET verwezenlijkt wordt bij het voorstel van TenneT / EZ en dat dit WEL het geval is bij het door de bewoners voorgestelde alternatief.

Voorts stelt TenneT / EZ dat voor verbinding van 220 kV of hoger er een maximum zou gelden van 20 km voor het totale netwerk en dat dit al gebruikt is in de Randstad. Echter in het recentelijk door TenneT gepubliceerde rapport[1)] stelt TenneT het volgende:

“*Het maximum van 20 km 380 kV-kabel heeft altijd betrekking gehad op kabels in het vermaasde net. Punt-tot-punt-verbindingen, waarmee grootschalige elektriciteitsproductie-faciliteiten zijn aangesloten op het vermaasde hoogspanningsnet, zouden in beginsel altijd ondergronds kunnen worden aangelegd.”*

[1)] Position Paper Aanleg ondergrondse 220- en 380 kV-kabels

De verbinding Borssele - Zandvliet zoals voorgesteld door de bewoners is heel duidelijk een dergelijke punt-tot-punt-verbinding. Verder dient niet onvermeld te blijven dat de verbinding van het windpark op zee met Borssele ook ondergronds plaats zal vinden en wel over een afstand van ca. 40 km. M.a.w. TenneT / EZ stelt dus dat Windpark – Borssele met een lengte van 40 km over de zeebodem zonder problemen kan worden aangelegd, maar dat Borssele – Zandvliet welke tevens ca. 40 km is en door dezelfde zeebodem zal lopen ineens niet mogelijk is.
TenneT / EZ zal ongetwijfeld naar voren brengen dat de verbinding tussen windpark en Borssele gepland is als een 220 kV verbinding en dat de verbinding naar Zandvliet 380 kV is. Indien dat nodig is om de verbinding ondergronds te laten verlopen dan zie ik geen enkele reden waarom de elektriciteit tussen Borssele en Zandvliet door de Westerschelde niet getransporteerd kan worden op 220 kV. In Zandvliet kan dan indien noodzakelijk de spanning worden opgevoerd naar 380 kV voor verder transport. Ik zie weinig verschil tussen het opvoeren van 220 kV naar 380 kV in Borssele of in Zandvliet.
TenneT / EZ stelt ook dat een ondergrondse verbinding duurder is dan een bovengrondse echter zonder aan te geven hoeveel duurder. Hierbij moet wel het volgende worden opgetekend:

De huidige transportcapaciteit bedraagt ca. 1600 MW. Op termijn zal het windmolenpark 1400 MW gaan bedragen. Aangezien er nu al meer elektriciteit wordt geproduceerd in Borssele zal er dus 1400 MW aan transportcapaciteit bij moeten komen. In het voorstel van TenneT / EZ wordt tot aan Rilland de huidige verbinding gesloopt en vervangen door een compleet nieuwe. Dit betekend dus dat er een nieuwe verbinding voor 3000 MW moet worden gebouwd. In het voorstel van de bewoners blijft de bestaande verbinding in gebruik en moet de nieuwe ondergrondse verbinding slechts 1400 MW aan kunnen. Bij het voorstel van TenneT / EZ worden ook gedeeltes van het 150 kV netwerk gesloopt en gedeeltelijk ondergronds verlegd. Ook moeten in het voorstel van TenneT gronden worden aangekocht en enkele bewoners worden uitgekocht. Verder is het voorgestelde station in Rilland een nieuw station welke duurder zal zijn dan de uitbreiding van het station in Zandvliet. Tevens moeten voor het station in Rilland vele infrastructurele aanpassingen worden gedaan zoals nieuwe wegen naar het station wat in Zandvliet allemaal al aanwezig is. In Rilland zijn er ook verschillende beperkingen ten aanzien van de ruimte en staan er diverse windmolens dusdanig opgesteld dat het niet te vermijden is dat de hoogspanningskabels binnen de zgn. valcirkel van de molenwieken vallen. Ik de betwijfel daarom dat de ondergrondse verbinding duurder is en ik nodig TenneT / EZ om haar besluitvorming op dit punt cijfermatig te onderbouwen.

Ondergetekende wordt als buurtbewoner geraakt in zijn belang, nl:

- Wanneer uiteindelijk toch een 380 kV-verbinding via het door TenneT /EZ gekozen tracé wordt gerealiseerd, zal dat tot ongewenste industrialisering van het landschap en daardoor tot aanzienlijke waardevermindering van onze woning en permanent verminderd woongenot leiden. Wonen aan de Zuidhof is juist zo bijzonder vanwege de naar objectieve maatstaven prachtige agrarisch-landelijke locatie van authentieke woningen die in dit landschap passen. Een 380 kV tracé met hoge windtrackmasten op zeer korte afstand tot deze woningen past absoluut niet in dit landschap.
- Mogelijk zal de bouw van het tracé schade veroorzaken aan onze woning. Zelfs wanneer er geen bouwverkeer door de Zuidhof zal rijden en er niet geheid zal worden, kunnen trillingen tijdens de werkzaamheden, onttrekking van water uit de bodem of andere onvoorziene omstandigheden schade veroorzaken. Ook kan tijdens de bouwwerkzaamheden sprake zijn van overlast die tot immateriële schade en vermindering van het woongenot leiden.
- Wanneer op enigerlei wijze schade zal worden veroorzaakt, verzoek ik TenneT / EZ nu al kenbaar te maken én vast te leggen met belanghebbenden dat dergelijke schade steeds tijdig en correct wordt gecompenseerd.

Voor de goede orde bericht ik u dat ik mij het recht voorbehoud deze zienswijze met nadere feiten en gronden aan te vullen. Voorts verzoek ik u nadrukkelijk om met de gezamenlijke bewoners van de Zuidhof overleg te voeren betreffende de in deze zienswijze aangegeven alternatieven.

In het kader van deze zienswijze en de verdere procedure deel ik u op voorhand mee dat bij geheel dan wel gedeeltelijk tegemoet komen aan de naar voren gebrachte en nog te brengen bezwaren, ondergetekende in aanmerking wenst te komen voor een vergoeding voor de gemaakte kosten in verband met het indienen van deze zienswijze en eventueel een bezwaar en beroepschrift.

Hoogachtend,

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 17:26
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Anthony Fokkerstraat
Huisnummer: 8
Postcode: 4462 ET
Woonplaats: GOES
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Delta Netwerkgroep
Mede namens: 1) Zeeland Refinery N.V./ Total Opslag en Pijpleidingen Nederland N.V.; 2) Zebra Gasnetwerk B.V.; 3) Dow Benelux B.V.; 4) Enduris B.V.; 5) Evides N.V.; 6) Delta Kabel Comfort Netten B.V.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
zie de bijgaande brief. De brief is tevens per post verstuurd.

Reactie

DELTA INFRA B.V.

POSTADRES
Postbus 5013
4330 KA Middelburg

ADRESSEN
A. Fokkerstraat 8
4462 ET Goes

Stationspark 28
4462 DZ Goes

Telefoon 0113 741100
www.DNWG.nl
info@DNWG.nl

BANK
BIC: RABONL2U
NL36 RABO 0308 5684 35

K.v.K. Middelburg nr. 22052034
BTW nr. NL811563285B01

AANTEKENEN
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV – West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

onze referentie	dossier 2015-37 OM/ LE
behandeld door	
telefoon	
Publicatie Staatscourant	Datum 3 maart 2016 nummer 11269
bijlage(n)	Brief d.d. 29-2-2016
onderwerp	Zienswijze op ontwerpbesluiten voor het project Zuid-West 380 kV – West, hoogspanningsverbinding tussen Borssele en Rilland.

Goes, 13 april 2015

Uwe excellentie,

Middels bovenvermelde publicatie heeft u bekend gemaakt dat vanaf 3 maart 2016 het ontwerpbesluit "Zuid West 380 kV-West hoogspanningsverbinding Borssele en Rilland" ter inzage ligt. Belanghebbenden worden in de gelegenheid gesteld om hierop te reageren.

1. Inleiding

DELTA Infra B.V. voert in opdracht van Zeeland Refinery N.V./ Total Opslag en Pijpleidingen Nederland N.V. (verder: ZR) het omgevingsbeheer uit. U dient deze reactie dan ook te beschouwen als een reactie van ZR. Wij vragen uw aandacht voor het volgende.

Wij hebben het ontwerpbesluit geanalyseerd en beoordeeld. Na bestudering van het ontwerpbesluit merken wij op dat in het plangebied diverse ondergrondse infrastructuur van netwerkbeheerders (leiding -eigenaren en/of -exploitanten) is gesitueerd. Voor zover de huidige beschikbare informatie een goede beoordeling toelaat, hebben de beoogde ontwikkelingen mogelijk gevolgen voor de alhier aanwezige ondergrondse infrastructuur. Wij lichten dat hieronder toe.

2. Aanleiding

In de nabijheid van het voorgenomen aan te leggen en te amoveren hoogspanningstracé, bevinden zich buisleidingen van ZR. Deze constatering is de aanleiding tot het indienen van de onderhavige zienswijze. De ZR-buisleidingen zijn bedoeld voor het transport van aardolie producten. De buisleidingen vallen onder het wettelijke regime van het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb).

Het voorgenomen aan te leggen hoogspanningstracé en de te amoveren hoogspanningslijnen en masten doorkruisen op en/of lopen parallel aan de ondergrondse buisleidingen/infrastructuur op verschillende plaatsen. Tevens worden er in de nabijheid van de buisleidingen masten gebouwd. Zie onderstaand figuur:

kiwa
ISO 9001 KWALITEIT
KWALITEITSMANAGEMENT

DELTA INFRA B.V.

Ligging van de ZR-buisleidingen (groene lijnen) en voorgenomen tracé en te amoveren tracé.

De afgelopen 4 jaar hebben wij in een paar bijeenkomsten over het voorgenomen tracé gesproken, o.a. in aanwezigheid van andere netwerkbeheerders (leiding - eigenaren en/of -exploitanten) en de landelijk netbeheerder TenneT TSO B.V. (verder: Tennet). Helaas stellen wij vast dat naar onze mening de zorgen (knelpunten) die destijds zijn geuit, in het onderhavige ontwerpbesluit niet en/of onvoldoende zijn meegewogen bij de vaststelling van het voorgenomen tracé (de bijeenkomsten van onder andere 14 mei 2012 en 4 november 2015).

A)Elektromagnetische Compatibiliteit (EMC) Beïnvloeding

In de brief van Tennet d.d. 6 februari 2015, wordt bevestigd dat omwille van onderzoek naar alternatieve tracés, het onderzoek naar de EMC-beïnvloeding vertraging heeft opgelopen. Dit rapport gedateerd 14 maart 2016 hebben wij heel recentelijk ontvangen (d.d. 7 april 2016). Om dit rapport goed te kunnen beoordelen hebben wij meer tijd nodig. Het rapport lijkt vooralsnog onvolledig en de aangekondigde toelichting hierop door Tennet dient nog plaats te vinden. Dit komt echter pas aan de orde als de zienswijze periode al voorbij is.

Daarom willen wij graag het volgende onder de aandacht brengen.

Dat er sprake van invloed zal zijn als gevolg van het elektromagnetische veld op de buisleidingen is evident. Dit komt bovendien uit de verschillende ter inzage liggende stukken naar voren. Echter of bij de uitwerking van het voorgenomen tracé deze effecten in voldoende mate zijn meegenomen, komt niet duidelijk uit de stukken en of de MER-rapportage naar voren.

1. In het (eerder verschenen) rapport van Petersburg Consultants B.V. d.d. 20 maart 2014, 'Project Zuid-West 380 kV beïnvloeding op Total Buisleidingen' (verder: het rapport), uitgevoerd in opdracht van Tennet, wordt aangegeven dat in het geval een buisleiding in de directe nabijheid ligt van een hoogspanningsmast, door weerstandsbeïnvloeding (bijv. tijdens een kortsluiting in de hoogspanningsmast, incidenten en/of sabotage), er sprake kan zijn van ontoelaatbare overspanningen.

Daardoor kan de buisleiding en/of de coating dusdanig worden beschadigd dat daarmee de technische integriteit van de buisleiding in gevaar komt (capacitieve-, inductieve- of weerstandsbeïnvloeding). Tevens kan deze beïnvloeding leiden tot onaanvaardbare risico's betreffende de aanraakveiligheid en de AC corrosie. In het rapport wordt een beeld gegeven van de impact van de bestaande en toekomstige situatie voor wat betreft het voorgenomen hoogspanningstracé, ten aanzien van elektrische beïnvloedingen.

2. Uit de resultaten van het rapport valt af te leiden dat er sprake kan zijn van beïnvloeding over een afstand (ruim 1000 meter). Volgens NEN 3654 moet bij de masten binnen een afstand van 50 meter van de buisleiding worden onderzocht in hoeverre deze hoogspanningsmasten de buisleidingen beïnvloeden. Dit geldt zowel voor de bestaande, als voor de toekomstige situatie.

   In het rapport wordt voorts aangegeven;

   "*Via het Besluit externe veiligheid buisleidingen is de leidingeigenaar gehouden om een beheersysteem ingericht te hebben waarmee leidingeigenaar onder meer het risico op wisselstroomcorrosie evalueert en beoordeelt. Binnen de regelgeving is de leidingeigenaar dus verantwoordelijk voor de methodiek waarmee wordt geborgd dat het risico op wisselstroomcorrosie voldoende klein is. Wanneer maatregelen moeten worden getroffen moeten deze passen binnen het beheersysteem van de leidingeigenaar.*" (Zie artikel 4 van het Bevb).

   In genoemd artikel wordt de zorgplicht van netwerkbeheerders (leiding - eigenaren en/of -exploitanten) bevestigd en verplicht deze tot het treffen van maatregelen in het kader van het beheersen van het onaanvaardbare risico's, onder andere ten aanzien van de externe veiligheid, en andere negatieve beïnvloedingen van buitenaf (AC-corrosie, aanraakspanningen e.d.)

3. Uit de conclusie van het rapport blijkt dat voor wat betreft de transportcapaciteit is uitgegaan van een capaciteitssituatie die in afgelopen 30 jaar nooit is voorgekomen. Waardoor er voorheen voor het treffen van mitigerende maatregelen nimmer een noodzaak bestond. (Zie hiervoor het document Kwaliteits- en Capaciteitsplan Tennet 2012-2021).

B) Bevb / Wettelijk zorgplicht

Het Bevb is van toepassing waaruit verantwoordelijkheden voortvloeien. Het is een taak van de netwerkbeheerders (leiding -eigenaren en/of -exploitanten) om de buisleidingen veilig, niet verstorend en duurzaam en volgens de wettelijk eisen en voorwaarden in bedrijf te hebben. Deze wettelijke zorgplicht ziet op het bewaken en bewaren van de conditie en adequaat onderhoud van de buisleiding ter voorkoming van risico's op zware ongevallen en of andere voorvallen. Daarbij is het essentieel om in noodgevallen de schade voor mens en milieu, en directe omgeving van de buisleiding, tot een minimum te beperken.

DELTA netwerkgroep

DELTA INFRA B.V.

4. De gevolgen voor de ondergrondse infrastructuur van het voorgenomen hoogspanningstracé, conform de huidige (Nederlandse en Europese) normen (*NEN 15280 'Evaluatie van waarschijnlijkheid van wisselcorrosie van ondergrondse buisleidingen- Toepassing voor Kathodisch beschermde leidingen' en NEN 3654 'wederzijdse beïnvloeding van buisleidingen en hoogspanningssystemen'*) zijn vooralsnog op basis van de beschikbare informatie niet volledig in te schatten. Bij eventuele gevolgen valt te denken aan; een beperking op uit te voeren werkzaamheden in de nabijheid van de buisleidingen en het mogelijk omvallen van (of een onderdeel van) een hoogspanningsmast, evenals het risico van wisselstroomcorrosie, waardoor de faalkansen van de buisleidingen (lekkage) significant kunnen worden verhoogd.

5. Onder verwijzing naar het rapport 'Externe Veiligheid', vragen wij voorts uw aandacht voor het volgende.

   "Op 19 mastlocaties van de verbindingen van de hoogspanningsverbinding is sprake van een buisleiding met gevaarlijke stoffen die binnen de valafstand ligt. Het gaat hierbij om zes verschillende leidingen. Dit betreft een ruwe olieleiding, een propeenleiding, een naftaleiding en drie hogedruk aardgasleidingen".

   In het rapport externe veiligheid wordt slechts uitgegaan van de situatie waarbij een hoogspanningsmast omvalt in relatie tot (beperkt) kwetsbare objecten. Echter, naar onze mening geldt dit evenzeer voor de hoogspanningsverbindingen (ECM-beïnvloeding), in het geval van bijvoorbeeld draadbreuk, waardoor er veiligheidsrisico's voor de omgeving (personen), de buisleiding en het milieu (domino-effect) zijn. Om deze onacceptabele evenzeer (veiligheids-) risico's te voorkomen en of te beperken dienen (benodigde) maatregelen getroffen te worden.

6. Verder wordt in het Bevb, artikel 14 lid 3 aangegeven dat:

   "(...)*Voor zover in een bestemmingsplan de bevoegdheid wordt opgenomen om in afwijking daarvan bij omgevingsvergunning het oprichten van bouwwerken in de belemmeringenstrook toe te staan, wordt daarbij bepaald dat de omgevingsvergunning uitsluitend kan worden verleend voor zover de veiligheid met betrekking tot de in de belemmeringenstrook gelegen buisleiding niet wordt geschaad en geen kwetsbaar object wordt toegelaten.*"

   Uit de bovengenoemde tekst valt af te leiden dat het mogelijk is dat de omgevingsvergunning nadere eisen oplegt.

   Uit de ter inzage liggende stukken valt af te leiden dat de drie gemeenten (Borsele, Kapelle en Reimerswaal) eigen beleid hanteren in de bestemmingsplannen, plankaarten en regels. De buisleidingen die vallen onder het Bevb en andere planologische buisleidingen worden in de

bestemmingsplannen nog niet genoemd en/of nog niet op de verbeelding weergegeven. Om die reden is het wenselijk om alvorens een (afwijkende) omgevingsvergunning door het bevoegd gezag wordt af te geven, eerst het advies van de netwerkbeheerders (leiding -eigenaren en/of -exploitanten) wordt ingewonnen.

7. In de toelichting bij het besluit wordt weliswaar aandacht besteed aan de buisleidingen, echter dit is naar onze mening slechts summier, terwijl naar onze mening de overwegingen niet compleet zijn. Enerzijds wordt wel erkend dat de hoogspanningsmasten risico's met zich meebrengen in de nabijheid van de buisleidingen. Anderzijds missen wij een heldere verwijzing naar de kabels (hoogspanningsverbinding), zie citaat:

   "(...) *In het kader van het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) is wel relevant dat in sommige situaties hoogspanningsmasten nabij buisleidingen en bedrijven wél risicoverhogende objecten kunnen zijn. Op grond van het Bevb is onderzoek naar het veiligheidseffect van de hoogspanningsverbinding op nabij gelegen leidingen dan ook noodzakelijk, omdat een hoogspanningsverbinding een risicoverhogend object kan vormen voor buisleidingen.*

   Voorafgaand aan de vaststelling van het tracé is het noodzakelijk om de resultaten van het rapport terug te zien op welke wijze er ten aanzien van hoogspanningsmasten en hoogspanningsverbindingen rekening is gehouden met de buisleidingen.

8. Tevens is niet duidelijk of bij de kwantitatieve risicoanalyse (QRA) ook gekeken is naar de faalfrequentie van een buisleiding op zichzelf staand en hoe dit zich verhoudt tot relatie met de naast gelegen buisleiding en de cumulatieve- en domino effecten die daardoor mogelijk kan ontstaan. In de buisleidingenstraat liggen verschillende buisleidingen bij elkaar en elkaar kunnen beïnvloeden. Is onderzoek gedaan naar deze effecten? Mocht een dergelijk onderzoek hebben plaatsgevonden dan ontvangen wij graag de uitkomsten.

C) Overige zaken

Zoals wij eerder hebben aangegeven spelen naast ECM-beïnvloeding en de wetgeving (regels en kaders) ook andere zaken een rol waarbij volgens ons de belangen van buisleidingen in het geding kunnen komen. Hieronder lichten wij dat verder toe.

9. *Twijfels over de onderzochte alternatieven*

   Het volgende citaat onder "Noodzaak en nut", wordt in de bekendmaking van het ontwerpbesluit en in de MER-studie het volgende aangegeven: "(...) *De verbinding is nodig omdat het huidige net in Zeeland maximaal belast is. Dit geeft risico's bij het transport van elektriciteit op momenten van onderhoud. Bovendien is voor aansluiting van nieuwe energieleveranciers, zoals wind op zee, nu geen capaciteit meer beschikbaar."*

De startnotitie van het project vermeldt: "(...) *het hoogspanningsnet voldoet momenteel niet aan de eisen uit de Netcode en het tekort aan transportcapaciteit zal in de toekomst verder gaan toenemen".*

Wij onderkennen het belang van het Zuid-West 380 KV tracé, echter wij zijn van mening dat de belangen van en de gevolgen voor de buisleidingen/ondergrondse infrastructuur in onvoldoende mate zijn afgewogen in relatie tot de onderzochte alternatieven voor het voorgenomen tracé.

10. *Ruimtelijke Rijksbeleid*

In de toelichting wordt in paragraaf 3.1 Rijksbeleid aangeven dat er relevant ruimtelijk rijksbeleid is en wat het belang is voor de voorgenomen hoogspanningsverbinding.

Enerzijds staat in de SEV III (Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening') dat zorg voor een betrouwbare elektriciteitsvoorziening tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten en op maatschappelijk verantwoorde wijze dient te gebeuren. Anderzijds staat er in de Structuurvisie buisleidingen 2012-2035 dat het nationaal ruimtelijk beleid zich ook richt op verbetering van de basiskwaliteit van de gehele hoofdinfrastructuur. Daarbij is het van belang, dat het bestaande buisleidingennet goed wordt onderhouden en dat voldoende ruimte open blijft voor uitbreiding van het buisleidingentransport in de toekomst. Uitgaande van het hoofdprincipe 'bundeling' met bestaande leidingstroken en leidingen worden hoofdverbindingen (buisleidingstroken) aangewezen waar ruimte moet worden vrijgehouden voor de aanleg van toekomstige buisleidingen voor gevaarlijke stoffen. Deze vrijwaring wordt juridisch geborgd via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro).

Uit de toelichting kunnen wij niet opmaken dat bij het voorgenomen tracé van de nieuwe hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 KV in voldoende mate rekening is gehouden met de betreffende strook. Verwijzend naar het doel van de structuurvisie buisleidingen om onder andere "*ruimte vrij te houden in Nederland voor de aanleg van toekomstige buisleidingen van nationaal en internationaal belang voor het transport van gevaarlijke stoffen*", maar ook *"Daarin is bepaald dat het netwerk aan buisleidingen essentieel voor de energievoorziening en voor het veilig vervoeren van gevaarlijke stoffen is. Buisleidingtransport blijft de komende decennia een wezenlijke rol vervullen in de Europese gas- en grondstoffenmarkt. De vraag naar buisleidingtransport en daarmee de vraag naar nieuwe leidingen en leidingverbindingen zal nog toenemen. Het Rijk kiest in verband met het vergroten van de concurrentiekracht voor het versterken van de ruimtelijk-economische structuur. Borgen van ruimte voor buisleidingen voor transport van (gevaarlijke) stoffen is daarvoor een belangrijke randvoorwaarde*".

Tevens wordt in de toelichting onder paragraaf 6.5.3 Effecten voorkeurstracé en conclusie het volgende aangegeven: *"Bij het zoeken naar een tracé is zoveel als mogelijk rekening gehouden met de ligging van bestaande en in de toekomst geplande kabels en leidingen, daaronder ook begrepen leidingen waarin gevaarlijke stoffen worden getransporteerd. Waar mogelijk zijn deze leidingen gemeden. Het tracé is gelegen buiten de gereserveerde buisleidingenstrook. Voor de verbinding is een onderzoek uitgevoerd naar het veiligheidseffect van de hoogspanningsverbinding op buisleidingen."*

Uit de hierboven vermelde visie(s) van het Rijk valt onvoldoende af te leiden op welke manier een dergelijk afweging heeft plaatsgevonden voor wat betreft de keuze van het voorgenomen tracé. In hoeverre zijn de belangen van de buisleidingen/ondergrondse infrastructuur (hoofdverbinding) hierin meegenomen?

11. Verder staat op pagina 61 van de structuurvisie het volgende:

"(…) Bij de vaststelling van de leidingstroken is ook gekeken naar en rekening gehouden met eventuele samenloop (parallel) met andere infrastructuurnetwerken. Ten aanzien van weginfrastructuur is rekening gehouden met de in het Besluit algemene regels ruimtelijk ordening opgenomen vrijwaringzones langs rijkswegen. Met betrekking tot nieuwe hoogspanningsverbindingen, met name 380 kV, is de parallelligging waar mogelijk beperkt gehouden en aanwezigheid van mastvoeten in de strook vermeden"

Daarom vinden wij het opmerkelijk dat voor het voorgenomen tracé is gekozen, waarbij de tracé's nu wel bijna samenlopen (met andere infrastructuurnetwerken). Kunt u aangeven in hoeverre hier rekening mee is gehouden en wat de overwegingen zijn geweest om af te wijken van de eerdere besluitvorming (structuurvisie)? Op de onderstaande afbeelding hebben wij het huidige tracé weergegven (bovenste afbeelding) en het voorgenomen tracé (onderste afbeelding).

Netkaart (rood is 380 kV en blauw is 150 kV)

Ligging van de huidige tracés (380 kV en de 150 kV) en voorgenomen tracé (dikke doorgetrokken lijn) en te amoveren tracé (kruisjes)

DELTA netwerkgroep

DELTA INFRA B.V.

12. Voorts vragen wij ons af in hoeverre er voldoende aandacht is geweest voor alternatieve tracés, zoals bijvoorbeeld een verdere verkabeling of alternatieve aanlandingspunten in de regio, waarbij er wordt uitgegaan van 'Best Available Technology' en bijvoorbeeld het Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA). Graag verwijzen wij hiervoor naar bijvoorbeeld: http://www.tennet.eu/nl/fileadmin/downloads/About_Tennet/Publications/Position_Paper_verkabelen. Graag willen wij een aanvullende motivering waaruit blijkt dat deze toetsing heeft plaatsgevonden bij het maken van de afweging en het uiteindelijk voorgenomen tracé.

13. *Uitvoering en maatregelen*
In het MER-rapport worden de exacte locaties van de hoogspanningsmasten niet weergegeven. In het rapport wordt slechts summier aandacht besteed aan de aanwezige buisleidingen, daardoor is het onvoldoende mogelijk om te beoordelen in welke mate er sprake zal zijn van de (mogelijke) gevolgen.

Wij verzoeken u de definitieve plantekeningen zo spoedig mogelijk aan ons kenbaar te maken, zodat wij u enerzijds op de hoogte kunnen stellen van de kosten van de te nemen maatregelen en anderzijds een planning kunnen opstellen van de noodzakelijke werkzaamheden, maatregelen en/of voorzieningen als gevolg van het voorgenomen/te amoveren tracé. Ons inziens is Tennet verantwoordelijk voor het maken van verdere afspraken, waarin advies en het uit te voeren maatregelen en monitoring in de toekomst worden vastgesteld en/of bijgesteld.

14. *Leveringszekerheid*
Gelet op de mogelijke aanpassingen aan de ondergrondse infrastructuur, alsmede in het kader van de leveringszekerheid, is het voor ons van het grootste belang om tijdig inzichtelijk te krijgen welke aanpassingen er waar en wanneer uitgevoerd zullen gaan worden.

Daarnaast zal er, indien er geen rekening gehouden wordt met het beschikbaar stellen van ruimte voor de nieuwe ondergrondse infrastructuur in het planontwerp, gezocht moeten worden naar andere te nemen maatregelen, zoals liggingsmogelijkheden. Echter verwijzend naar de structuurvisie (en de mogelijke grote financiële consequenties) lijkt ons het verplaatsen van de buisleidingenstrook geen reële optie.

Daarbij is de toegang tot werkstroken en toegangsroutes van belang. Een en ander zal wellicht gevolgen hebben voor de planning en mogelijk leiden tot financiële consequenties.

15. *Rechten van opstal en toestemming uit te voeren werkzaamheden Rilland*
Voor wat betreft de uit te voeren werkzaamheden in het Hoofdverdeelstation Rilland (niet los te zien van dit project) heeft ZR (specifieke) voorwaarden opgesteld, die in de vestigingsakte van een opstalrecht dienen te worden opgenomen. Naast de veiligheid en de leveringszekerheid van de buisleiding,

alsmede de veiligheid van personen wordt hierin aanbevolen. In de toestemmingsbrief van ZR aan Tennet, d.d. 29 februari 2016 worden deze voorwaarden en aanbevelingen opgesomd, punt a t/m m. Wij verwijzen u hiervoor naar de bijlage.

16. *Financiële consequenties*

De kosten voor de maatregelen die genomen moeten worden, dienen door u, danwel de initiatiefnemer, gedragen te worden, zowel voor aanpassing van het bestaande als van het voorgenomen/te amoveren tracé. Zoals u heeft aangegeven in uw reactie op de zienswijze van het vastgestelde inpassingsplan "Hoogspanningsverdeeldstation Rilland": zie hieronder een afbeelding van de *'Nota beantwoording zienswijzen' pagina 20/21:*

17. **EMC beinvloeding**

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0009	Wanneer een hoogspanningsverbinding in de nabijheid van ondergrondse infrastructuur is gelegen, kunnen de elektromagnetische velden invloed uitoefenen op de ondergrondse infrastructuur. Deze mogelijke invloed is door een hierin gespecialiseerd bureau berekend. Gelet op de hierin (voorlopige) vermelde conclusies maken voornoemde partijen zich zorgen over de invloed van de hoogspanningsverbinding op haar ondergrondse infrastructuur, de integriteit van haar ondergrondse infrastructuur (corrosie, veiligheid) en daarmee de haalbaarheid van het project ZWW380. Indien de resultaten van de beïnvloedingsberekening aantonen dat de voornoemde ondergrondse infrastructuren niet kunnen voldoen aan de eisen uit de NEN-EN 15280 en NEN 3654 ('Wederzijdse beïnvloeding van buisleidingen en hoogspanningssystemen') dan mag het ZWW380 niet in bedrijf worden gesteld. Noodzakelijke maatregelen zullen berekend en uitgevoerd moeten worden alvorens de ZWW380 in bedrijf genomen kan worden. De (nieuwe) additionele maatregelen dienen periodiek geloeft te worden waarbij de kosten voor deze onderzoeken door TenneT worden vergoed. Het vaststellen van de monitoring locaties gebeurd in overleg met voornoemde partijen van de ondergrondse infrastructuur.	De zienswijze lijkt betrekking te hebben op het project Zuid-West 380 kV oost en niet op het onderhavige inpassingsplan voor het nieuwe hoogspanningsstation Rilland. Het voorlopige rapport waar op gedoeld wordt door indieners, heeft betrekking op het project Zuid-West 380 kV oost. Niettemin speelt de inhoud van deze zienswijze ook bij het onderhavige inpassingsplan Hoogspanningsstation Rilland. Voor een inhoudelijke reactie op de locatiekeuze en het verkennend onderzoek wordt verwezen naar de beantwoording van het eerste punt van het item '1. Beoordelen gegevens'. De kosten van de maatregelen en eventueel noodzakelijke monitoring van de maatregelen als gevolg van het nieuwe hoogspanningsstation en de nieuwe hoogspanningsverbinding komen voor rekening van TenneT.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassings-plan.

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
	Derhalve verzoeken wij u bij de vaststelling van het plan aan te tonen dat de hoogspanningsverbinding pas in bedrijf genomen c.q. onder spanning gezet wordt nadat onomstreden en onomstotelijk aangetoond is dat de EMC-beïnvloeding van de hoogspanningsverbinding op de ondergrondse infrastructuur, conform de huidige normen NEN-EN 15280 & NEN 3654, geen negatieve invloed heeft in wat voor vorm dan ook op de ondergrondse infrastructuur van voornoemde partijen voor zowel de periode van inbedrijfstelling als daarna		

3. Conclusie

Vanuit maatschappelijk oogpunt is het voor alle partijen beter dat het plan zo ontwikkeld wordt dat de buisleiding/ondergrondse infrastructuur zoveel mogelijk kan blijven liggen en er geen omlegging en of extra maatregelen noodzakelijk zijn. Hier komt bij dat de omvang van de benodigde voorbereiding- en uitvoeringstijd groot is en de (financiële/maatschappelijke) gevolgen van de noodzakelijke werkzaamheden omvangrijk kunnen zijn.

Indien het tracé zal worden gerealiseerd conform het voorgenomen besluit valt aan het treffen van maatregelen niet te ontkomen. Ons inziens is het niet mogelijk om de buisleidingen (in de buisleidingenstraat) te verleggen (structuurvisie). Enerzijds om aantasting van de technische integriteit van de buisleiding te voorkomen en anderzijds de interactie met (veiligheid kritische) werkzaamheden of objecten in omgeving van buisleiding te voorkomen/beperken. Te denken valt aan het nemen van preventieve, maar ook aan repressieve (beheers) maatregelen.

Wellicht ten overvloede attenderen wij u erop dat de in het plangebied gelegen infrastructuur te allen tijde vrij toegankelijk dient te zijn, zowel tijdens als na de werkzaamheden.

DELTA INFRA B.V.

De buisleidingen/ondergrondse infrastructuur dient op alle plaatsen waar de ligging in het gedrang komt te worden aangepast, (verlegd) of beschermd. Graag treden wij in nader overleg met u en of de initiatiefnemers om te bepalen welke aanpassingen noodzakelijk zijn.

Tevens behouden wij ons het recht voor om de zienswijze aan te vullen met nadere argumenten voor eerder (in deze brief) behandelde onderdelen.

Kortom, zoals wij hierboven hebben uiteengezet zijn wij van mening dat er onvoldoende rekening is gehouden met de belangen van de buisleidingen/ondergrondse infrastructuur bij het vaststellen van het voorgenomen tracé en of tot het komen van de juiste (financieel en maatschappelijke) maatregelen om de knelpunten weg te nemen.

Wij vertrouwen u hiermede voldoende te hebben geïnformeerd en zien met belangstelling uit naar uw reactie. Gelieve een reactie met betrekking tot dit schrijven te richten aan behandelaar van deze brief.

Hoogachtend,

Manager Regulering en Juridische Zaken

Zeeland Refinery NV
P.O. Box 30
5900 AB Vlissingen
Luxemburgweg 1
4700 TM Nieuwdorp
T +31 (0) 113 61 20 00
F +31 (0) 113 61 20 44
www.zeelandrefinery.nl

TenneT TSO BV

Postbus 718
6800 AS ARNHEM

ZEELAND REFINERY
A TOTAL AND LUKOIL COMPANY

Nieuwdorp, 21 maart 2016

Ons kenmerk : B16-002 TD/at, behandeld door
Uw kenmerk :
Subject : **Toestemming vestiging opstalrecht (380.07)**

Geachte

Onder verwijzing naar uw schrijven van 21 juli 2015 delen wij u het volgende mede.

In uw bericht verzoekt u toestemming te verlenen voor het vestiging van een recht van opstal strekkende tot het in eigendom hebben en houden van een 380 kV bovengrondse hoogspanningsverbinding Geertruidenberg-Rilland, een 380 kV bovengrondse hoogspannings-verbinding Rilland-Zandvliet en een 380 kV bovengrondse hoogspanningsverbinding Rilland – Borssele met bijbehorende werken.

Graag brengen wij het mede namens Zeeland Refinery NV/Total Opslag en Pijpleiding Nederland NV door Delta Infra BV verzonden advies inzake uw vergunningaanvraag aan de Zeeuwse gemeenten onder de aandacht. In dit advies is namens een groot aantal netbeheerders (waaronder dus ook ZR/TOPN) de zorg geuit over de invloed van de hoogspanningsverbinding op de ondergrondse infrastructuur en diverse eisen en voorwaarden gesteld.

Het gaat in deze dan vooral om de Elektromagnetische compatibiliteit (EMC)-Beïnvloeding. Er dient namelijk, conform de huidige normen (NEN-EN 15280 & NEN 3654), onomstreden en onomstotelijk aangetoond te worden dat de EMC-beïnvloeding van de hoogspanningsverbinding op de ondergrondse infrastructuur van TOPN N.V., geen enkele vorm van negatieve invloed heeft op deze ondergrondse infrastructuur voor zowel de periode van inbedrijfstelling als daarna.

TOPN is bereid om u onder de navolgende voorwaarden toestemming te verlenen:

De hoogspanningsverbinding mag pas in bedrijf genomen c.q. onder spanning gezet worden nadat onomstreden en onomstotelijk aangetoond is dat de EMC-beïnvloeding van de hoogspannings-verbinding op de ondergrondse infrastructuur, conform de huidige normen NEN-EN 15280 & NEN 3654, geen negatieve invloed heeft in wat voor vorm dan ook op de ondergrondse infrastructuur van TOPN N.V. voor zowel de periode van inbedrijfstelling als daarna.

Indien de resultaten van de beïnvloedingsberekening aantonen dat de leidingen niet kunnen voldoen aan de eisen uit de NEN-EN 15280 en NEN 3654 dan mag het ZWW380 net niet in bedrijf worden gesteld. Noodzakelijke maatregelen zullen berekend en uitgevoerd moeten worden alvorens de ZWW380 in bedrijf genomen kan worden. De hieruit voortvloeiende kosten dienen door TenneT

LUKOIL

vergoed te worden. De (nieuwe) additionele maatregelen dienen periodiek getoetst te worden waarbij de kosten voor deze onderzoeken eveneens door TenneT worden vergoed.
Het vaststellen van de monitoring locaties gebeurd in overleg met TOPN.

Ook de meerkosten die in de toekomst gemaakt moeten worden voor het werken aan de leidingen op de locaties waar nu de hoogspanningsverbinding geprojecteerd wordt dienen door TenneT vergoed te worden.

Daarnaast stelt TOPN gelet op de veiligheid en leveringszekerheid van de ondergrondse infrastructuur alsmede gelet op de veiligheid van personen de navolgende specifieke voorwaarden.

a. Ten aanzien van de externe veiligheid mag de aanwezigheid van de hoogspannings-verbinding niet leiden tot een verhoging van de faalkans van de ondergrondse infra-structuur van TOPN.
b. Ten behoeve van de heiwerkzaamheden dient vooraf aangetoond te worden dat de ondergrondse infrastructuur van TOPN buiten de invloedsfeer van de heiwerken zijn gelegen.
c. In de werkplannen van de heiwerken dient vooraf aangetoond te worden dat de masten bij omvallen niet bovenop de ondergrondse infrastructuur kunnen vallen of dat de ondergrondse infrastructuur beschadigd kan raken door bijvoorbeeld trillingen of zettingen.
d. Transporten, afgravingen, ophogingen of andere grondwerkzaamheden dienen zodanig uitgevoerd te worden dat er geen onacceptabele zettingen op de ondergrondse infrastructuur naar het oordeel van TOPN plaatsvinden.
e. De ondergrondse infrastructuur wordt voorafgaand aan de werkzaamheden door TOPN gelokaliseerd en gemarkeerd.
f. Minimaal 5 meter aan weerszijden van zowel de binnenste- en buitenste kabel of leiding van de ondergrondse infrastructuur wordt een hekwerk geplaatst. Binnen deze beschermingszone vinden geen werkzaamheden plaats.
g. Indien er werkzaamheden onverhoopt plaats dienen te vinden binnen de beschermingszone, dan dient aangetoond te worden dat de werkzaamheden noodzakelijk zijn en geen invloed hebben op de ondergrondse infrastructuur van TOPN. De werkzaamheden kunnen vervolgens alleen na expliciete goedkeuring van TOPN plaatsvinden waarbij een monitoringsplan geëist kan worden.
h. Voor werkzaamheden in de nabijheid van TOPN leidingen zijn de algemene voorwaarden voor werkzaamheden in de nabijheid van leidingen van toepassing. (VELIN)
i. TenneT en/of haar opdrachtnemers dienen de werkzaamheden uit te voeren conform deze voorwaarden.
j. Ter coördinatie van de werkzaamheden in de nabijheid van de ondergrondse infrastructuur wordt een onafhankelijke toezichthouder Kabels en Leidingen aangesteld. Contactgegevens van de toezichthouder worden met alle betrokkenen gecommuniceerd.
k. Aangezien de werkwegen en werkterreinen op een aantal locaties boven ondergrondse infrastructuur zijn beoogd dient er tijdig vooraf afstemming plaats te vinden met TOPN, waarbij in een werkplan onder andere de toegankelijkheid van de ondergrondse infrastructuur tijdens de werkzaamheden wordt besproken.
l. Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt ter plaatse van de leiding, afhankelijk van de gestelde eisen, een nulmeting op de zetting van de leiding uitgevoerd. Deze nulmeting dient

onderdeel te zijn van het monitoringsplan. In dit plan wordt beschreven wat de verwachting is met betrekking tot zettingen en zakkingen waarop, op basis van deze aannames, wordt een plan opgesteld waarin de meetfrequentie, maximale afwijkingen en maatregelen worden opgenomen.

m. Voor alle locaties dient minimaal 2 weken voor aanvang een werkplan ter goedkeuring voorgelegd te worden aan (vertegenwoordigers van) TOPN zonder schriftelijke goedkeuring mogen de werkzaamheden niet aanvangen.

Indien niet aan (één van) deze voorwaarden voldaan wordt dan is TOPN en/of Zeeland Refinery als leiding exploitant en operationeel beheerder namens TOPN bevoegd de werkzaamheden op de desbetreffende locatie per direct op te schorten. Hierbij erkennen zij geen enkele vorm van aansprakelijkheid voor schade.

Bovendien is TOPN alsdan gerechtigd om haar toestemming per direct in te trekken.

TenneT vermeldt in haar brief met verzoek om toestemming tot het vestigen van een zakelijk recht de volgende voorwaarden:

1. Het recht van opstal ten behoeve van ZR zal bij conflict met het recht van opstal ten behoeve van TenneT TSO B.V., als zijnde het oudere recht, altijd voorgaan.
2. TenneT TSO B.V. zal het op basis van het recht van opstal te realiseren werk niet eerder uitvoeren dan na schriftelijke goedkeuring van de desbetreffende detailontwerpen en werkplannen. Om een tijdige en correcte beoordeling van voormelde ontwerpen en plannen mogelijk te maken, dient TenneT TSO B.V. alle naar het oordeel van ZR daarvoor vereiste gegevens/informatie tijdig aan ZR te verstrekken.
3. TenneT TSO B.V. vrijwaart ZR van alle toerekenbare kosten/schade, hoe ook genaamd, welke voorvloeien uit de vestiging en/of gebruikmaking door TenneT TSO B.V. van het echt van opstal.
4. a. TenneT TSO B.V. is verplicht en verbindt zich jegens ZR, die dit voor zich aanvaardt, de onder 1 t/m 3 genoemde voorwaarden in geval van gehele of gedeeltelijke overdracht van het recht van opstal aan haar rechtsopvolger op te leggen, en in verband hiermede, het in de genoemde voorwaarden bepaalde bij de betreffende notariële akte woordelijk op te nemen.
   b. Op gelijke wijze, zoals hierboven onder lid a. is bepaald, verplicht TenneT TSO B.V. zich jegens ZR tot het bedingen, bij wijze van derdenbeding, van haar rechtsopvolger dat ook de zowel in lid a. bedoelde voorwaarden als de in dit onderhavige lid b. opgenomen verplichting om dit door te geven, zal opleggen aan diens rechtsopvolgers, Elke opvolgende vervreemder neemt daarbij namens en ten behoeve van ZR het beding aan.
5. De hierboven onder 1 t/m 4 genoemde voorwaarden dienen bij de tussen TenneT TSO B.V. en de betreffende grondeigenaren op te maken akten van vestiging van het recht van opstal, te worden opgenomen.

Zeeland Refinery
A TOTAL AND LUKOIL COMPANY

We willen benadrukken dat de onderhavige toestemming slechts toeziet op het vestigen van een zakelijk recht. Deze toestemming dient niet als toestemming gezien te worden voor de uitvoering van de onderhavige werkzaamheden. Hiertoe dient per locatie nog nader overleg plaats te vinden waarbij bovenstaande voorwaarden als vanzelfsprekend van toepassing zijn.

Het laatste overleg dateert van 25 augustus 2015, het laatste contact van 4 september 2015. Graag zouden wij met regelmaat geïnformeerd worden over de voortgang.

Wij vertrouwen erop u tot zover voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,
Namens TOPN N.V. en Zeeland Refinery N.V.

Algemeen directeur

DELTA INFRA B.V.

POSTADRES
Postbus 5013
4330 KA Middelburg

ADRESSEN
A. Fokkerstraat 8
4462 ET Goes

Stationspark 28
4462 DZ Goes

Telefoon 0113 741100
www.DNWG.nl
info@DNWG.nl

BANK
BIC: RABONL2U
NL36 RABO 0308 5684 35

K.v.K. Middelburg nr. 22052034
BTW nr. NL811563285B01

AANTEKENEN
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV – West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

onze referentie	dossier 2015-37 OM/ LE
behandeld door	
telefoon	
Publicatie Staatscourant	Datum 3 maart 2016 nummer 11269
bijlage(n)	-
onderwerp	Zienswijze op ontwerpbesluiten voor het project Zuid-West 380 kV – West, hoogspanningsverbinding tussen Borssele en Rilland.

Goes, 13 april 2015

Uwe excellentie,

Middels bovenvermelde publicatie heeft u bekend gemaakt dat vanaf 3 maart 2016 het ontwerpbesluit "Zuid West 380 kV-West hoogspanningsverbinding Borssele en Rilland" ter inzage ligt. Belanghebbenden worden in de gelegenheid gesteld om hierop te reageren.

1. Inleiding

DELTA Infra B.V. voert in opdracht ZEBRA Gasnetwerk B.V. (verder: ZEBRA) het omgevingsbeheer uit. U dient deze reactie dan ook te beschouwen als een reactie van ZEBRA.

ZEBRA exploiteert en onderhoudt meerdere hoogcalorische, hoge druk aardgas-transportleidingen. ZEBRA is de exploitant van de hoge druk gasleidingen van Enduris B.V. en DELTA Pipe B.V. en draagt zorg voor de leveringszekerheid en de veilige bedrijfsvoering.

Enduris B.V. en DELTA Pipe B.V. zijn eigenaar van gasleidingen met een druk van meer dan 16 bar. Enduris en DELTA Pipe hebben ZEBRA aangewezen als exploitant zoals bedoeld in het Besluit externe veiligheid buisleidingen. ZEBRA heeft als exploitant het omgevingsbeheer van deze hoge druk gasleidingen uitbesteed aan DELTA Infra B.V. Namens Zebra vragen wij graag uw aandacht voor het volgende.

Wij hebben het ontwerpbesluit geanalyseerd en beoordeeld. Na bestudering van het ontwerpbesluit merken wij op dat in het plangebied diverse ondergrondse infrastructuur van netwerkbeheerders (leiding -eigenaren en/of -exploitanten) is gesitueerd. Voor zover de huidige beschikbare informatie een goede beoordeling toelaat, hebben de beoogde ontwikkelingen mogelijk gevolgen voor de alhier aanwezige ondergrondse infrastructuur. Wij lichten dat hieronder toe.

kiwa ISO 9001 KWALITEIT KWALITEITSMANAGEMENT

DELTA INFRA B.V.

2. Aanleiding

In de nabijheid van het voorgenomen aan te leggen en te amoveren hoogspanningstracé, bevinden zich buisleidingen waarvan ZEBRA exploitant is. Deze constatering is de aanleiding tot het indienen van de onderhavige zienswijze. Deze buisleidingen zijn bedoeld voor het transport van hoge druk aardgas en wordt bedreven onder een maximale bedrijfsdruk van 80 bar. De buisleidingen vallen onder de Gaswet en het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb).

Het voorgenomen aan te leggen hoogspanningstracé en de te amoveren hoogspanningslijnen en masten doorkruisen op en/of lopen parallel aan de ondergrondse buisleidingen/infrastructuur op verschillende plaatsen. Tevens worden er in de nabijheid van de buisleidingen masten gebouwd. Zie onderstaand figuur:

De afgelopen 4 jaar hebben wij in een paar bijeenkomsten over het voorgenomen tracé gesproken, o.a. in aanwezigheid van andere netwerkbeheerders (leiding - eigenaren en/of -exploitanten) en de landelijk netbeheerder TenneT TSO B.V. (verder: Tennet). Helaas stellen wij vast dat naar onze mening de zorgen (knelpunten) die destijds zijn geuit, in het onderhavige ontwerpbesluit niet en/of onvoldoende zijn meegewogen bij de vaststelling van het voorgenomen tracé (de bijeenkomsten van onder andere 14 mei 2012 en 4 november 2015).

A)Elektromagnetische Compatibiliteit (EMC) Beïnvloeding

Heel recentelijk (d.d. 7 april 2016) hebben wij het rapport gedateerd 14 maart 2016 naar het onderzoek van de EMC- beïnvloeding ontvangen. Om dit rapport goed te kunnen beoordelen hebben wij meer tijd nodig. Het rapport lijkt vooralsnog onvolledig en de aangekondigde toelichting hierop door Tennet dient nog plaats te vinden. Dit komt echter pas aan de orde als de zienswijze periode al voorbij is.

Daarom willen wij graag het volgende onder de aandacht brengen.

Dat er sprake van invloed zal zijn als gevolg van het elektromagnetische veld op de buisleidingen is evident. Dit komt bovendien uit de verschillende ter inzage liggende stukken naar voren. Echter of bij de uitwerking van het voorgenomen tracé deze effecten in voldoende mate zijn meegenomen, komt niet duidelijk uit de stukken en of de MER-rapportage naar voren.

1. In het (eerder verschenen) rapport van Petersburg Consultants B.V. d.d. 20 maart 2014, 'Project Zuid-West 380 kV beïnvloeding op Buisleidingen' (verder: het rapport), uitgevoerd in opdracht van Tennet, wordt aangegeven dat in het geval een buisleiding in de directe nabijheid ligt van een hoogspanningsmast, door weerstandsbeïnvloeding (bijv. tijdens een kortsluiting in de hoogspanningsmast, incidenten en/of sabotage), er sprake kan zijn van ontoelaatbare overspanningen.

   Daardoor kan de buisleiding en/of de coating dusdanig worden beschadigd dat daarmee de technische integriteit van de buisleiding in gevaar komt (capacitieve-, inductieve- of weerstandsbeïnvloeding). Tevens kan deze beïnvloeding leiden tot onaanvaardbare risico's betreffende de aanraakveiligheid en de AC corrosie. In het rapport wordt een beeld gegeven van de impact van de bestaande en toekomstige situatie voor wat betreft het voorgenomen hoogspanningstracé, ten aanzien van elektrische beïnvloedingen.

2. Uit de resultaten van het rapport valt af te leiden dat er sprake kan zijn van beïnvloeding over een afstand (ruim 1000 meter). Volgens NEN 3654 moet bij de masten binnen een afstand van 50 meter van de buisleiding worden onderzocht in hoeverre deze hoogspanningsmasten de buisleidingen beïnvloeden. Dit geldt zowel voor de bestaande, als voor de toekomstige situatie.

   In het rapport wordt voorts aangegeven;

   "*Via het Besluit externe veiligheid buisleidingen is de leidingeigenaar gehouden om een beheersysteem ingericht te hebben waarmee leidingeigenaar onder meer het risico op wisselstroomcorrosie evalueert en beoordeelt. Binnen de regelgeving is de leidingeigenaar dus verantwoordelijk voor de methodiek waarmee wordt geborgd dat het risico op wisselstroomcorrosie voldoende klein is. Wanneer maatregelen moeten worden getroffen moeten deze passen binnen het beheersysteem van de leidingeigenaar.*" (Zie artikel 4 van het Bevb).

   In genoemd artikel wordt de zorgplicht van netwerkbeheerders (leiding - eigenaren en/of -exploitanten) bevestigd en verplicht deze tot het treffen van maatregelen in het kader van het beheersen van het onaanvaardbare risico's, onder andere ten aanzien van de externe veiligheid, en andere negatieve beïnvloedingen van buitenaf (AC-corrosie, aanraakspanningen e.d.)

3. Uit de conclusie van het rapport blijkt dat voor wat betreft de transportcapaciteit is uitgegaan van een capaciteitssituatie die in afgelopen 30 jaar nooit is voorgekomen. Waardoor er voorheen voor het treffen van mitigerende maatregelen nimmer een noodzaak bestond. (Zie hiervoor het document Kwaliteits- en Capaciteitsplan Tennet 2012-2021).

DELTA netwerkgroep

DELTA INFRA B.V.

B) Bevb / Wettelijk zorgplicht

Het Bevb is van toepassing waaruit verantwoordelijkheden voortvloeien. Het is een taak van de netwerkbeheerders (leiding -eigenaren en/of -exploitanten) om de buisleidingen veilig, niet verstorend en duurzaam en volgens de wettelijk eisen en voorwaarden in bedrijf te hebben. Deze wettelijke zorgplicht ziet op het bewaken en bewaren van de conditie en adequaat onderhoud van de buisleiding ter voorkoming van risico's op zware ongevallen en of andere voorvallen. Daarbij is het essentieel om in noodgevallen de schade voor mens en milieu, en directe omgeving van de buisleiding, tot een minimum te beperken.

4. De gevolgen voor de ondergrondse infrastructuur van het voorgenomen hoogspanningstracé, conform de huidige (Nederlandse en Europese) normen (*NEN 15280 'Evaluatie van waarschijnlijkheid van wisselcorrosie van ondergrondse buisleidingen- Toepassing voor Kathodisch beschermde leidingen' en NEN 3654 'wederzijdse beïnvloeding van buisleidingen en hoogspanningssystemen'*) zijn vooralsnog op basis van de beschikbare informatie niet volledig in te schatten. Bij eventuele gevolgen valt te denken aan; een beperking op uit te voeren werkzaamheden in de nabijheid van de buisleidingen en het mogelijk omvallen van (of een onderdeel van) een hoogspanningsmast, evenals het risico van wisselstroomcorrosie, waardoor de faalkansen van de buisleidingen (lekkage) significant kunnen worden verhoogd.

5. Onder verwijzing naar het rapport 'Externe Veiligheid', vragen wij voorts uw aandacht voor het volgende.

   "Op 19 mastlocaties van de verbindingen van de hoogspanningsverbinding is sprake van een buisleiding met gevaarlijke stoffen die binnen de valafstand ligt. Het gaat hierbij om zes verschillende leidingen. Dit betreft een ruwe olieleiding, een propeenleiding, een naftaleiding en drie hogedruk aardgasleidingen".

   In het rapport externe veiligheid wordt slechts uitgegaan van de situatie waarbij een hoogspanningsmast omvalt in relatie tot (beperkt) kwetsbare objecten. Echter, naar onze mening geldt dit evenzeer voor de hoogspanningsverbindingen (ECM-beïnvloeding), in het geval van bijvoorbeeld draadbreuk, waardoor er veiligheidsrisico's voor de omgeving (personen), de buisleiding en het milieu (domino-effect) zijn. Om deze onacceptabele evenzeer (veiligheids-) risico's te voorkomen en of te beperken dienen (benodigde) maatregelen getroffen te worden.

6. Verder wordt in het Bevb, artikel 14 lid 3 aangegeven dat:

   "(...)*Voor zover in een bestemmingsplan de bevoegdheid wordt opgenomen om in afwijking daarvan bij omgevingsvergunning het oprichten van bouwwerken in de belemmeringenstrook toe te staan, wordt daarbij bepaald dat de omgevingsvergunning uitsluitend kan worden verleend voor zover de*

veiligheid met betrekking tot de in de belemmeringenstrook gelegen buisleiding niet wordt geschaad en geen kwetsbaar object wordt toegelaten."

Uit de bovengenoemde tekst valt af te leiden dat het mogelijk is dat de omgevingsvergunning nadere eisen oplegt.

Uit de ter inzage liggende stukken valt af te leiden dat de drie gemeenten (Borsele, Kapelle en Reimerswaal) eigen beleid hanteren in de bestemmingsplannen, plankaarten en regels. De buisleidingen die vallen onder het Bevb en andere planologische buisleidingen worden in de bestemmingsplannen nog niet genoemd en/of nog niet op de verbeelding weergegeven. Om die reden is het wenselijk om alvorens een (afwijkende) omgevingsvergunning door het bevoegd gezag wordt af te geven, eerst het advies van de netwerkbeheerders (leiding -eigenaren en/of -exploitanten) wordt ingewonnen.

7. In de toelichting bij het besluit wordt weliswaar aandacht besteed aan de buisleidingen, echter dit is naar onze mening slechts summier aandacht besteed en de overwegingen zijn niet compleet. Enerzijds wordt wel erkend dat de hoogspanningsmasten risico's met zich meebrengen in de nabijheid van de buisleidingen. Anderzijds missen wij een heldere verwijzing naar de kabels (hoogspanningsverbinding), zie citaat:

   "(...) *In het kader van het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) is wel relevant dat in sommige situaties hoogspanningsmasten nabij buisleidingen en bedrijven wél risicoverhogende objecten kunnen zijn. Op grond van het Bevb is onderzoek naar het veiligheidseffect van de hoogspanningsverbinding op nabij gelegen leidingen dan ook noodzakelijk, omdat een hoogspanningsverbinding een risicoverhogend object kan vormen voor buisleidingen.*

   Voorafgaand aan de vaststelling van het tracé is het noodzakelijk om de resultaten van het rapport terug te zien op welke wijze er ten aanzien van hoogspanningsmasten en hoogspanningsverbindingen rekening is gehouden met de buisleidingen.

8. Tevens is niet duidelijk of bij de kwantitatieve risicoanalyse (QRA) ook gekeken is naar de faalfrequentie van een buisleiding op zichzelf staand en hoe dit zich verhoudt tot relatie met de naast gelegen buisleiding en de cumulatieve- en domino effecten die daardoor mogelijk kan ontstaan. In de buisleidingenstraat liggen verschillende buisleidingen bij elkaar en elkaar kunnen beïnvloeden. Is onderzoek gedaan naar deze effecten? Mocht een dergelijk onderzoek wel hebben plaatsgevonden, dan ontvangen wij graag de resultaten.

C) Overige zaken

Zoals wij eerder hebben aangegeven spelen naast ECM-beïnvloeding en de wetgeving (regels en kaders) ook andere zaken een rol waarbij volgens ons de

belangen van buisleidingen in het geding kunnen komen. Hieronder lichten wij dat verder toe.

9. *Twijfels over de onderzochte alternatieven*
   Het volgende citaat onder "Noodzaak en nut", wordt in de bekendmaking van het ontwerpbesluit en in de MER-studie het volgende aangegeven: "(...) *De verbinding is nodig omdat het huidige net in Zeeland maximaal belast is. Dit geeft risico's bij het transport van elektriciteit op momenten van onderhoud. Bovendien is voor aansluiting van nieuwe energieleveranciers, zoals wind op zee, nu geen capaciteit meer beschikbaar."*

   De startnotitie van het project vermeldt: "(...) *het hoogspanningsnet voldoet momenteel niet aan de eisen uit de Netcode en het tekort aan transportcapaciteit zal in de toekomst verder gaan toenemen".*

   Wij onderkennen het belang van het Zuid-West 380 KV tracé, echter wij zijn van mening dat de belangen van en de gevolgen voor de buisleidingen/ondergrondse infrastructuur in onvoldoende mate zijn afgewogen in relatie tot de onderzochte alternatieven voor het voorgenomen tracé.

10. *Ruimtelijke Rijksbeleid*
    In de toelichting wordt in paragraaf 3.1 Rijksbeleid aangeven dat er relevant ruimtelijk rijksbeleid is en wat het belang is voor de voorgenomen hoogspanningsverbinding.

    Enerzijds staat in de SEV III (Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening') dat zorg voor een betrouwbare elektriciteitsvoorziening tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten en op maatschappelijk verantwoorde wijze dient te gebeuren. Anderzijds staat er in de Structuurvisie buisleidingen 2012-2035 dat het nationaal ruimtelijk beleid zich ook richt op verbetering van de basiskwaliteit van de gehele hoofdinfrastructuur. Daarbij is het van belang, dat het bestaande buisleidingennet goed wordt onderhouden en dat voldoende ruimte open blijft voor uitbreiding van het buisleidingentransport in de toekomst. Uitgaande van het hoofdprincipe 'bundeling' met bestaande leidingstroken en leidingen worden hoofdverbindingen (buisleidingstroken) aangewezen waar ruimte moet worden vrijgehouden voor de aanleg van toekomstige buisleidingen voor gevaarlijke stoffen. Deze vrijwaring wordt juridisch geborgd via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro).

    Uit de toelichting kunnen wij niet opmaken dat bij het voorgenomen tracé van de nieuwe hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 KV in voldoende mate rekening is gehouden met de betreffende strook. Verwijzend naar het doel van de structuurvisie buisleidingen om onder andere "*ruimte vrij te houden in Nederland voor de aanleg van toekomstige buisleidingen van nationaal en internationaal belang voor het transport van gevaarlijke stoffen*", maar ook *"Daarin is bepaald dat het netwerk aan buisleidingen essentieel voor de*

energievoorziening en voor het veilig vervoeren van gevaarlijke stoffen is. Buisleidingtransport blijft de komende decennia een wezenlijke rol vervullen in de Europese gas- en grondstoffenmarkt. De vraag naar buisleidingtransport en daarmee de vraag naar nieuwe leidingen en leidingverbindingen zal nog toenemen. Het Rijk kiest in verband met het vergroten van de concurrentiekracht voor het versterken van de ruimtelijk-economische structuur. Borgen van ruimte voor buisleidingen voor transport van (gevaarlijke) stoffen is daarvoor een belangrijke randvoorwaarde".

Tevens wordt in de toelichting onder paragraaf 6.5.3 Effecten voorkeurstracé en conclusie het volgende aangegeven: *"Bij het zoeken naar een tracé is zoveel als mogelijk rekening gehouden met de ligging van bestaande en in de toekomst geplande kabels en leidingen, daaronder ook begrepen leidingen waarin gevaarlijke stoffen worden getransporteerd. Waar mogelijk zijn deze leidingen gemeden. Het tracé is gelegen buiten de gereserveerde buisleidingenstrook. Voor de verbinding is een onderzoek uitgevoerd naar het veiligheidseffect van de hoogspanningsverbinding op buisleidingen."*

Uit de hierboven vermelde visie(s) van het Rijk valt onvoldoende af te leiden op welke manier een dergelijk afweging heeft plaatsgevonden voor wat betreft de keuze van het voorgenomen tracé. In hoeverre zijn de belangen van de buisleidingen/ondergrondse infrastructuur (hoofdverbinding) hierin meegenomen?

11. Verder staat op pagina 61 van de structuurvisie het volgende:

"(...) Bij de vaststelling van de leidingstroken is ook gekeken naar en rekening gehouden met eventuele samenloop (parallel) met andere infrastructuurnetwerken. Ten aanzien van weginfrastructuur is rekening gehouden met de in het Besluit algemene regels ruimtelijk ordening opgenomen vrijwaringzones langs rijkswegen. Met betrekking tot nieuwe hoogspanningsverbindingen, met name 380 kV, is de parallelligging waar mogelijk beperkt gehouden en aanwezigheid van mastvoeten in de strook vermeden"

Daarom vinden wij het opmerkelijk dat voor het voorgenomen tracé is gekozen, waarbij de tracé's nu wel bijna samenlopen (met andere infrastructuurnetwerken). Kunt u aangeven in hoeverre hier rekening mee is gehouden en wat de overwegingen zijn geweest om af te wijken van de eerdere besluitvorming (structuurvisie)?

Op de onderstaande afbeelding hebben wij het huidige tracé weergegven (bovenste afbeelding) en het voorgenomen tracé (onderste afbeelding).

DELTA INFRA B.V.

Netkaart (rood is 380 kV en blauw is 150 kV)

Ligging van de huidige tracés (380 kV en de 150 kV) en voorgenomen tracé (dikke doorgetrokken lijn) en te amoveren tracé (kruisjes)

12. Voorts vragen wij ons af in hoeverre er voldoende aandacht is geweest voor alternatieve tracés, zoals bijvoorbeeld een verdere verkabeling of alternatieve aanlandingspunten in de regio, waarbij er wordt uitgegaan van 'Best Available Technology' en bijvoorbeeld het Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA). Graag verwijzen wij hiervoor naar bijvoorbeeld: http://www.tennet.eu/nl/fileadmin/downloads/About_Tennet/Publications/Position_Paper_verkabelen. Graag willen wij een aanvullende motivering waaruit blijkt dat deze toetsing heeft plaatsgevonden bij het maken van de afweging en het uiteindelijk voorgenomen tracé.

13. *Uitvoering en maatregelen*

In het MER-rapport worden de exacte locaties van de hoogspanningsmasten niet weergegeven. In het rapport wordt slechts summier aandacht besteed aan de aanwezige buisleidingen, daardoor is het onvoldoende mogelijk om te beoordelen in welke mate er sprake zal zijn van de (mogelijke) gevolgen.

Wij verzoeken u de definitieve plantekeningen zo spoedig mogelijk aan ons kenbaar te maken, zodat wij u enerzijds op de hoogte kunnen stellen van de kosten van de te nemen maatregelen en anderzijds een planning kunnen opstellen van de noodzakelijke werkzaamheden, maatregelen en/of voorzieningen als gevolg van het voorgenomen/te amoveren tracé. Ons inziens is Tennet verantwoordelijk voor het maken van verdere afspraken, waarin advies en het uit te voeren maatregelen en monitoring in de toekomst worden vastgesteld en/of bijgesteld.

14. *Leveringszekerheid*

Gelet op de mogelijke aanpassingen aan de ondergrondse infrastructuur, alsmede in het kader van de leveringszekerheid, is het voor ons van het grootste belang om tijdig inzichtelijk te krijgen welke aanpassingen er waar en wanneer uitgevoerd zullen gaan worden.

Daarnaast zal er, indien er geen rekening gehouden wordt met het beschikbaar stellen van ruimte voor de nieuwe ondergrondse infrastructuur in het planontwerp, gezocht moeten worden naar andere te nemen maatregelen, zoals liggingsmogelijkheden. Echter verwijzend naar de structuurvisie (en de mogelijke grote financiële consequenties) lijkt ons het verplaatsen van de buisleidingenstrook geen reële optie.

Daarbij is de toegang tot werkstroken en toegangsroutes van belang. Een en ander zal wellicht gevolgen hebben voor de planning en mogelijk leiden tot financiële consequenties.

15. *Uit te voeren werkzaamheden hoofdverdeelstation Rilland*

Voor wat betreft de uit te voeren werkzaamheden bij het Hoofdverdeelstation Rilland (niet los te zien van dit project) wordt in de "*Nota beantwoording zienswijzen' pagina 21)* advies gegeven bij de uitvoering van werkzaamheden. Waarin naast de veiligheid en de leveringszekerheid van de buisleiding, alsmede de veiligheid van personen hierin wordt aanbevolen. Echter dit is geen toestemming volgens de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten (WION), ook wel grondroerdersregeling genoemd.

16. *Financiële consequenties*

De kosten voor de maatregelen die genomen moeten worden, dienen door u, danwel de initiatiefnemer, gedragen te worden, zowel voor aanpassing van het bestaande als van het voorgenomen/te amoveren tracé. Zoals u heeft aangegeven in uw reactie op de zienswijze van het vastgestelde inpassingsplan "Hoogspanningsverdeeldstation Rilland": zie hieronder een afbeelding van de *'Nota beantwoording zienswijzen' pagina 20/21:*

17. EMC beinvloeding

Nr	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0009	Wanneer een hoogspanningsverbinding in de nabijheid van ondergrondse infrastructuur is gelegen, kunnen de elektromagnetische velden invloed uitoefenen op de ondergrondse infrastructuur. Deze mogelijke invloed is door een hierin gespecialiseerd bureau berekend. Gelet op de hierin (voorlopige) vermelde conclusies maken voornoemde partijen zich zorgen over de invloed van de hoogspanningsverbinding op haar ondergrondse infrastructuur, de integriteit van haar ondergrondse infrastructuur (corrosie, veiligheid) en daarmee de haalbaarheid van het project ZWW380. Indien de resultaten van de beïnvloedingsberekening aantonen dat de voornoemde ondergrondse infrastructuren niet kunnen voldoen aan de eisen uit de NEN-EN 15280 en NEN 3654 ('Wederzijdse beïnvloeding van buisleidingen en hoogspanningssystemen') dan mag het ZWW380 net niet in bedrijf worden gesteld. Noodzakelijke maatregelen zullen berekend en uitgevoerd moeten worden alvorens de ZWW380 in bedrijf genomen kan worden. De (nieuwe) additionele maatregelen dienen periodiek getoetst te worden waarbij de kosten voor deze onderzoeken door TenneT worden vergoed. Het vaststellen van de monitoring locaties gebeurd in overleg met voornoemde partijen van de ondergrondse infrastructuur.	De zienswijze lijkt betrekking te hebben op het project Zuid-West 380 kV oost en niet op het onderhavige inpassingsplan voor het nieuwe hoogspanningsstation Rilland. Het voorlopige rapport waar op gedoeld wordt door indieners, heeft betrekking op het project Zuid-West 380 kV oost. Niettemin speelt de inhoud van deze zienswijze ook bij het onderhavige inpassingsplan Hoogspanningsstation Rilland. Voor een inhoudelijke reactie op de locatiekeuze en het verkennend onderzoek wordt verwezen naar de beantwoording van het eerste punt van het item "1. Beoordelen gegevens' De kosten van de maatregelen en eventueel noodzakelijke monitoring van de maatregelen als gevolg van het nieuwe hoogspanningsstation en de nieuwe hoogspanningsverbinding komen voor rekening van TenneT.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassings-plan.

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
	Derhalve verzoeken wij u bij de vaststelling van het plan aan te tonen dat de hoogspanningsverbinding pas in bedrijf genomen c.q. onder spanning gezet wordt nadat onomstreden en onomstotelijk aangetoond is dat de EMC-beïnvloeding van de hoogspanningsverbinding op de ondergrondse infrastructuur, conform de huidige normen NEN-EN 15280 & NEN 3654, geen negatieve invloed heeft in wat voor vorm dan ook op de ondergrondse infrastructuur van voornoemde partijen voor zowel de periode van inbedrijfstelling als daarna.		

DELTA INFRA B.V.

3. Conclusie

Vanuit maatschappelijk oogpunt is het voor alle partijen beter dat het plan zo ontwikkeld wordt dat de buisleidingen/ondergrondse infrastructuur zoveel mogelijk kan blijven liggen en er geen omlegging en of extra maatregelen noodzakelijk zijn. Hier komt bij dat de omvang van de benodigde voorbereiding- en uitvoeringstijd groot is en de (financiële/maatschappelijke) gevolgen van de noodzakelijke werkzaamheden omvangrijk kunnen zijn.

Indien het tracé zal worden gerealiseerd conform het voorgenomen besluit valt aan het treffen van maatregelen niet te ontkomen. Ons inziens is het niet mogelijk om de buisleidingen (in de buisleidingenstraat) te verleggen (structuurvisie). Enerzijds om aantasting van de technische integriteit van de buisleiding te voorkomen en anderzijds de interactie met (veiligheid kritische) werkzaamheden of objecten in omgeving van buisleiding te voorkomen/beperken. Te denken valt aan het nemen van preventieve, maar ook aan repressieve (beheers) maatregelen.

Wellicht ten overvloede attenderen wij u erop dat de in het plangebied gelegen infrastructuur te allen tijde vrij toegankelijk dient te zijn, zowel tijdens als na de werkzaamheden.

De buisleidingen/ondergrondse infrastructuur dient op alle plaatsen waar de ligging in het gedrang komt te worden aangepast, (verlegd) of beschermd. Graag treden wij in nader overleg met u, danwel initiatiefnemer, om te bepalen welke aanpassingen noodzakelijk zijn.

Tevens behouden wij ons het recht voor om de zienswijze aan te vullen met nadere argumenten voor eerder (in deze brief) behandelde onderdelen.

Kortom, zoals wij hierboven hebben uiteengezet zijn wij van mening dat er onvoldoende rekening is gehouden met de belangen van de buisleidingen/ondergrondse infrastructuur bij het vaststellen van het voorgenomen tracé en of tot het komen van de juiste (financieel en maatschappelijke) maatregelen om de knelpunten weg te nemen.

Wij vertrouwen u hiermede voldoende te hebben geïnformeerd en zien met belangstelling uit naar uw reactie. Gelieve een reactie met betrekking tot dit schrijven te richten aan behandelaar van deze brief.

Hoogachtend,

Manager Regulering en Juridische Zaken

DELTA INFRA B.V.

POSTADRES
Postbus 5013
4330 KA Middelburg

ADRESSEN
A. Fokkerstraat 8
4462 ET Goes

Stationspark 28
4462 DZ Goes

Telefoon 0113 741100
www.DNWG.nl
info@DNWG.nl

BANK
BIC: RABONL2U
NL36 RABO 0308 5684 35

K.v.K. Middelburg nr. 22052034
BTW nr. NL811563285B01

AANTEKENEN
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV – West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

onze referentie	dossier 2015-37 OM/ LE
behandeld door	
telefoon	
Publicatie Staatscourant	Datum 3 maart 2016 nummer 11269
bijlage(n)	Algemene voorwaarden werken in de nabijheid van waterleidingen
onderwerp	Zienswijze op ontwerpbesluiten voor het project Zuid-West 380 kV – West, hoogspanningsverbinding tussen Borssele en Rilland.

Goes, 13 april 2015

Uwe excellentie,

Middels bovenvermelde publicatie heeft u bekend gemaakt dat vanaf 3 maart 2016 het ontwerpbesluit "Zuid West 380 kV-West hoogspanningsverbinding Borssele en Rilland" ter inzage ligt. Belanghebbenden worden in de gelegenheid gesteld om hierop te reageren.

1. Inleiding

DELTA Infra B.V. voert in opdracht van Evides N.V. (verder: Evides) het omgevingsbeheer uit. U dient deze reactie dan ook te beschouwen als een reactie van Evides.

Wij hebben het ontwerpbesluit geanalyseerd en beoordeeld. Na bestudering van het ontwerpbesluit merken wij op dat in het plangebied diverse ondergrondse infrastructuur van netwerkbeheerders (leiding -eigenaren en/of -exploitanten) is gesitueerd. Voor zover de huidige beschikbare informatie een goede beoordeling toelaat, hebben de beoogde ontwikkelingen mogelijk gevolgen voor de alhier aanwezige ondergrondse en bovengrondse infrastructuur (verder: infrastructuur). Wij lichten dat hieronder toe.

2. Aanleiding

In de nabijheid van het voorgenomen aan te leggen en te amoveren hoogspanningstracé, bevindt zich meerdere water(buis)leidingen en mogelijk andere assets van Evides. Deze waarneming is de aanleiding tot het indienen van de onderhavige zienswijze. Evides N.V. levert drinkwater in het zuidwesten van Zuid-Holland, Zeeland en de Brabantse Wal en draagt zorg voor een betrouwbare en veilige levering van water.

Het voorgenomen aan te leggen hoogspanningstracé en de te amoveren hoogspanningslijnen en masten doorkruisen op en/of lopen parallel aan de

kiwa
ISO 9001 KWALITEIT
KWALITEITSMANAGEMENT

infrastructuur van Evides op verschillende plaatsen. Tevens worden er in de nabijheid van de infrastructuur masten gebouwd.

Graag willen wij het volgende onder de aandacht brengen.

A) Transportwaterleiding & drinkwaterleveringszekerheid

De transport(distrubutie)waterleidingen zijn een essentiële schakel voor de drinkwaterleveringszekerheid. Deze waterleidingen zijn (buis)leidingen met een diameter van groter dan 400 mm. Bovendien bestaan een aantal van de transportwaterleidingen (gedeeltelijk) uit het materiaal Asbest Cement (AC), maar ook van staal.

De AC-waterleidingen behoeft specifieke aandacht. Dit zeer kwetsbare materiaal verdraagt geen enkele zetting en dient uiterst zorgvuldig beschermd te worden. Werkzaamheden of transporten van zwaar materieel in de nabijheid van deze waterleidingen dienen derhalve uiterst zorgvuldig uitgevoerd te worden. Het uitvoeren van bijvoorbeeld heiwerkzaamheden in de nabijheid van de waterleiding kan omvangrijke schade veroorzaken. De stalen waterbuisleidingen worden onder andere, ter voorkoming van corrosie, kathodisch (elektronisch) beschermd.

De leidingeigenaren dienen maatregelen te treffen in het kader van het beheersen van risico's, onder andere ten aanzien van de veiligheid, en andere negatieve beïnvloedingen van buitenaf (wisselstroomcorrosie, aanraakspanningen e.d.).

B) *Elektromagnetische Compatibiliteit (EMC) Beïnvloeding*

De afgelopen 4 jaar hebben wij in een paar bijeenkomsten over het voorgenomen tracé gesproken, o.a. in aanwezigheid van andere netwerkbeheerders (leiding - eigenaren en/of -exploitanten) en de landelijk netbeheerder TenneT TSO B.V. (verder: Tennet). Helaas stellen wij vast dat naar onze mening de zorgen (knelpunten) die destijds zijn geuit, in het onderhavige ontwerpbesluit niet en/of onvoldoende zijn meegewogen bij de vaststelling van het voorgenomen tracé (de bijeenkomsten van onder andere 14 mei 2012 en 4 november 2015).

Heel recentelijk (d.d. 7 april 2016) hebben wij het rapport gedateerd 14 maart 2016 naar het onderzoek van de EMC- beïnvloeding ontvangen. Om dit rapport goed te kunnen beoordelen hebben wij meer tijd nodig. Het rapport lijkt vooralsnog onvolledig en de aangekondigde toelichting hierop door Tennet dient nog plaats te vinden. Dit komt echter pas aan de orde als de zienswijze periode al voorbij is.

Dat er sprake van invloed zal zijn als gevolg van het elektromagnetische veld op de buisleidingen is evident. Dit komt bovendien uit de verschillende ter inzage liggende stukken naar voren. Echter of bij de uitwerking van het voorgenomen tracé deze effecten in voldoende mate zijn meegenomen, komt niet duidelijk uit de stukken en of de MER-rapportage naar voren.

1. In het (eerder verschenen) rapport van Petersburg Consultants B.V. d.d. 20 maart 2014, 'Project Zuid-West 380 kV beïnvloeding op Buisleidingen' (verder: het rapport), uitgevoerd in opdracht van Tennet, wordt aangegeven

dat in het geval een buisleiding in de directe nabijheid ligt van een hoogspanningsmast, door weerstandsbeïnvloeding (bijv. tijdens een kortsluiting in de hoogspanningsmast, incidenten en/of sabotage), er sprake kan zijn van ontoelaatbare overspanningen.

Daardoor kan de buisleiding en/of de coating dusdanig worden beschadigd dat daarmee de technische integriteit van de buisleiding in gevaar komt (capacitieve-, inductieve- of weerstandsbeïnvloeding). Tevens kan deze beïnvloeding leiden tot onaanvaardbare risico's betreffende de aanraakveiligheid en de AC corrosie. In het rapport wordt een beeld gegeven van de impact van de bestaande en toekomstige situatie voor wat betreft het voorgenomen hoogspanningstracé, ten aanzien van elektrische beïnvloedingen.

2. Uit de resultaten van het rapport valt af te leiden dat er sprake kan zijn van beïnvloeding over een afstand (ruim 1000 meter). Volgens NEN 3654 moet bij de masten binnen een afstand van 50 meter van de buisleiding worden onderzocht in hoeverre deze hoogspanningsmasten de buisleidingen beïnvloeden. Dit geldt zowel voor de bestaande, als voor de toekomstige situatie.

3. Uit de conclusie van het rapport blijkt dat voor wat betreft de transportcapaciteit is uitgegaan van een capaciteitssituatie die in afgelopen 30 jaar nooit is voorgekomen. Waardoor er voorheen voor het treffen van mitigerende maatregelen nimmer een noodzaak bestond. (Zie hiervoor het document Kwaliteits- en Capaciteitsplan Tennet 2012-2021).

C) *Wettelijk zorgplicht*

Het is een taak van de leidingeigenaar om de leidingen veilig, niet verstorend en duurzaam en volgens de wettelijk eisen en voorwaarden, waaronder de drinkwaterwet, in bedrijf te hebben. Deze wettelijke zorgplicht ziet op het bewaken en bewaren van de conditie en adequaat onderhoud van de leiding ter voorkoming van risico's op (zware) ongevallen en/of andere voorvallen. Daarbij is het essentieel om in noodgevallen de schade voor mens en milieu, en directe omgeving van de buisleiding, tot een minimum te beperken.

4. De gevolgen voor de ondergrondse infrastructuur van het voorgenomen hoogspanningstracé, conform de huidige (Nederlandse en Europese) normen (*NEN 15280 'Evaluatie van waarschijnlijkheid van wisselcorrosie van ondergrondse buisleidingen- Toepassing voor Kathodisch beschermde leidingen' en NEN 3654 'wederzijdse beïnvloeding van buisleidingen en hoogspanningssystemen'*) zijn vooralsnog op basis van de beschikbare informatie niet volledig in te schatten. Bij eventuele gevolgen valt te denken aan een beperking op uit te voeren werkzaamheden in de nabijheid van de buisleidingen en het mogelijk omvallen van (of een onderdeel van) een hoogspanningsmast, evenals het risico van wisselstroomcorrosie, waardoor de faalkansen van de buisleidingen (lekkage) significant kunnen worden verhoogd.

DELTA netwerkgroep

DELTA INFRA B.V.

5. In de toelichting bij het besluit wordt weliswaar aandacht besteed aan de buisleidingen, echter dit is naar onze mening slechts summier terwijl de overwegingen naar onze mening niet compleet zijn. Enerzijds wordt wel erkend dat de hoogspanningsmasten risico's met zich meebrengen in de nabijheid van de buisleidingen. Anderzijds missen wij een heldere verwijzing naar de kabels (hoogspanningsverbinding).

   Wij vragen ons af op welke wijze er ten aanzien van hoogspanningsmasten én hoogspanningsverbindingen rekening is gehouden met de buisleidingen.

6. Tevens is niet duidelijk of bij de kwantitatieve risicoanalyse (QRA) ook gekeken is naar de faalfrequentie van een buisleiding op zichzelf staand en hoe dit zich verhoudt tot relatie met de naast gelegen buisleiding en de cumulatieve- en domino effecten die daardoor mogelijk kan ontstaan. In de buisleidingenstraat liggen verschillende buisleidingen bij elkaar en kunnen elkaar beïnvloeden. Is onderzoek gedaan naar deze effecten? Mocht een dergelijk onderzoek hebben plaatsgevonden dan ontvangen wij graag de resultaten.

D) Overige zaken

Zoals wij eerder hebben aangegeven spelen naast drinkwaterleveringszekerheid, ECM-beïnvloeding en de wetgeving (regels en kaders) ook andere zaken een rol waarbij volgens ons de belangen van de infrastructuur in het geding kunnen komen. Hieronder lichten wij dat verder toe.

7. *Twijfels over de onderzochte alternatieven*
   Het volgende citaat onder "Noodzaak en nut", wordt in de bekendmaking van het ontwerpbesluit en in de MER-studie het volgende aangegeven: "(...) *De verbinding is nodig omdat het huidige net in Zeeland maximaal belast is. Dit geeft risico's bij het transport van elektriciteit op momenten van onderhoud. Bovendien is voor aansluiting van nieuwe energieleveranciers, zoals wind op zee, nu geen capaciteit meer beschikbaar."*

   De startnotitie van het project vermeldt: "(...) *het hoogspanningsnet voldoet momenteel niet aan de eisen uit de Netcode en het tekort aan transportcapaciteit zal in de toekomst verder gaan toenemen".*

   Wij onderkennen het belang van het Zuid-West 380 KV tracé, echter wij zijn van mening dat de belangen van en de gevolgen voor de infrastructuur in onvoldoende mate zijn afgewogen in relatie tot de onderzochte alternatieven voor het voorgenomen tracé.

8. In de toelichting wordt onder paragraaf 6.5.3 Effectenvoorkeurstracé en conclusie het volgende aangegeven: *"Bij het zoeken naar een tracé is zoveel als mogelijk rekening gehouden met de ligging van bestaande en in de toekomst geplande kabels en leidingen, daaronder ook begrepen leidingen waarin gevaarlijke stoffen worden getransporteerd. Waar mogelijk zijn deze*

leidingen gemeden. Het tracé is gelegen buiten de gereserveerde buisleidingenstrook. Voor de verbinding is een onderzoek uitgevoerd naar het veiligheidseffect van de hoogspanningsverbinding op buisleidingen."

Uit de hierboven vermelde citaat valt onvoldoende af te leiden op welke manier een dergelijk afweging heeft plaatsgevonden voor wat betreft de keuze van het voorgenomen tracé. In hoeverre zijn de belangen van de buisleidingen/ondergrondse infrastructuur (hoofdverbinding) hierin meegenomen?

9. Voorts vragen wij ons af in hoeverre er voldoende aandacht is geweest voor alternatieve tracés, zoals bijvoorbeeld een verdere verkabeling of alternatieve aanlandingspunten in de regio, waarbij er wordt uitgegaan van 'Best Available Technology' en bijvoorbeeld het Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA). Graag verwijzen wij hiervoor naar bijvoorbeeld: http://www.tennet.eu/nl/fileadmin/downloads/About_Tennet/Publications/Position_Paper_verkabelen. Graag willen wij een aanvullende motivering waaruit blijkt dat deze toetsing heeft plaatsgevonden bij het maken van de afweging en het uiteindelijk voorgenomen tracé.

10. *Omgevingsvergunning*
Uit de ter inzage liggende stukken valt af te leiden dat de drie gemeenten (Borsele, Kapelle en Reimerswaal) eigen beleid hanteren in de bestemmingsplannen, plankaarten en regels. De meeste gronden van de waterleidingen vanaf 400 mm en groter zijn ook planologisch opgenomen (hartlijn en belemmeringenstrook) om de bestemmingsplannen door de gemeenten en hebben een dubbelbestemming en daardoor mogelijk worden er nadere eisen gesteld Om die reden is het wenselijk om alvorens een (afwijkende) omgevingsvergunning door het bevoegd gezag wordt af te geven, eerst het advies van de leidingeigenaar wordt ingewonnen.

"Alvorens over het verlenen van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden te beslissen, winnen burgemeester en wethouders schriftelijk advies in bij de leidingbeheerder omtrent de vraag of door de voorgenomen activiteiten de belangen van de waterleiding niet worden geschaad en de eventueel te stellen voorwaarden."

De op deze gronden rustende regels zien wij graag dat het bevoegd deze zal opvolgen, voordat een vergunning wordt verleend.

11. *Uitvoering en maatregelen*
In het MER-rapport worden de exacte locaties van de hoogspanningsmasten niet weergegeven. In het rapport wordt slechts summier aandacht besteed aan de aanwezige buisleidingen, daardoor is het onvoldoende mogelijk om te beoordelen in welke mate er sprake zal zijn van de (mogelijke) gevolgen.

Wij verzoeken u de definitieve plantekeningen zo spoedig mogelijk aan ons kenbaar te maken, zodat wij u enerzijds op de hoogte kunnen stellen van de kosten van de te nemen maatregelen en anderzijds een planning kunnen opstellen van de noodzakelijke werkzaamheden, maatregelen en/of voorzieningen als gevolg van het voorgenomen/te amoveren tracé. Ons inziens is Tennet verantwoordelijk voor het maken van verdere afspraken, waarin advies en het uit te voeren maatregelen en monitoring in de toekomst worden vastgesteld en/of bijgesteld.

12. *Leveringszekerheid*

Gelet op de mogelijke aanpassingen aan de infrastructuur, alsmede in het kader van de leveringszekerheid, is het voor ons van het grootste belang om tijdig inzichtelijk te krijgen welke aanpassingen er waar en wanneer uitgevoerd zullen gaan worden.

Daarnaast zal er, indien er geen rekening gehouden wordt met het beschikbaar stellen van ruimte voor de nieuwe infrastructuur in het planontwerp, gezocht moeten worden naar andere te nemen maatregelen, zoals liggingsmogelijkheden. Echter verwijzend naar de structuurvisie (en de mogelijke grote financiële consequenties) lijkt ons het verplaatsen van de buisleidingenstrook geen reële optie.

Daarbij is de toegang tot werkstroken en toegangsroutes van belang. Een en ander zal wellicht gevolgen hebben voor de planning en mogelijk leiden tot financiële consequenties.

13. *Uit te voeren werkzaamheden hoofdverdeelstation Rilland*

Voor wat betreft de uit te voeren werkzaamheden bij het Hoofdverdeelstation Rilland (niet los te zien van dit project) wordt in de "*Nota beantwoording zienswijzen' pagina 21)* advies gegeven bij de uitvoering van werkzaamheden. Waarin naast de veiligheid en de leveringszekerheid van de buisleiding, alsmede de veiligheid van personen hierin wordt aanbevolen.

Volledigheidshalve brengen wij u alvast op de hoogte van de algemene voorwaarden voor werkzaamheden in de nabijheid van waterleidingen. Wij verzoeken u deze voorwaarden in acht te nemen bij het uitvoeren van de werkzaamheden.

Echter dit is geen toestemming volgens de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten (WION), ook wel grondroerdersregeling genoemd.

14. *Financiële consequenties*

De kosten voor de maatregelen die genomen moeten worden, dienen door u, danwel de initiatiefnemer, gedragen te worden, zowel voor aanpassing van het bestaande als van het voorgenomen/te amoveren tracé. Zoals u heeft aangegeven in uw reactie in de Nota beantwoording zienswijzen (*pagina 20/21)* van het vastgestelde inpassingsplan "Hoogspanningsverdeeldstation Rilland.

DELTA netwerkgroep

DELTA INFRA B.V.

3. Conclusie

Vanuit maatschappelijk oogpunt is het voor alle partijen beter dat het plan zo ontwikkeld wordt dat de ondergrondse infrastructuur zoveel mogelijk kan blijven liggen en er geen omlegging en of extra maatregelen noodzakelijk zijn. Hier komt bij dat de omvang van de benodigde voorbereiding- en uitvoeringstijd groot is en de (financiële/maatschappelijke) gevolgen van de noodzakelijke werkzaamheden omvangrijk kunnen zijn.

Indien het tracé zal worden gerealiseerd conform het voorgenomen besluit valt aan het treffen van maatregelen niet te ontkomen. Ons inziens is het niet mogelijk om de buisleidingen (in de buisleidingenstraat) te verleggen (structuurvisie). Enerzijds om aantasting van de technische integriteit van de buisleiding te voorkomen en anderzijds de interactie met (veiligheid kritische) werkzaamheden of objecten in omgeving van buisleiding te voorkomen/beperken. Te denken valt aan het nemen van preventieve, maar ook aan repressieve (beheers) maatregelen.

Wellicht ten overvloede attenderen wij u erop dat de in het plangebied gelegen ondergrondse infrastructuur te allen tijde vrij toegankelijk dient te zijn (zakelijk recht), zowel tijdens als na de werkzaamheden.

De infrastructuur dient op alle plaatsen waar de ligging in het gedrang komt te worden aangepast, (verlegd) of beschermd. Graag treden wij in nader overleg met u en of de initiatiefnemers om te bepalen welke aanpassingen noodzakelijk zijn.

Tevens behouden wij ons het recht voor om de zienswijze aan te vullen met nadere argumenten voor eerder (in deze brief) behandelde onderdelen.

Kortom, zoals wij hierboven hebben uiteengezet zijn wij van mening dat er onvoldoende rekening is gehouden met de belangen van de infrastructuur bij het vaststellen van het voorgenomen tracé en of tot het komen van de juiste (financieel en maatschappelijke) maatregelen om de knelpunten weg te nemen.

Wij vertrouwen u hiermede voldoende te hebben geïnformeerd en zien met belangstelling uit naar uw reactie. Gelieve een reactie met betrekking tot dit schrijven te richten aan behandelaar van deze brief.

Hoogachtend,

Manager Regulering en Juridische Zaken

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 09:51
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Anthony Fokkerstraat
Huisnummer: 8
Postcode: 4462 ET
Woonplaats: GOES
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Delta Netwerkgroep

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
Graag vullen wij inzake de ingediende zienswijzen aan voor de bovengenoemde partijen. Graag verwijzen wij u naar de PZC artikel die vandaag is verschenen met de titel "Stroomnet kan wel degelijk deels ondergronds",. Zoals wij ook in onze zienswijzen hebben aangegeven in de alinea "Twijfels over onderzochte alternatieve" wordt ook in deze artikel benadrukt dat er wellicht nog andere alternatieven zijn in plaats van het voorgenomen tracé.

Reactie

PZC

Stroomnet kan wel degelijk deels ondergronds

Geplaatst op13 april 2016; Laatste update 13 april, 22:05;

MIDDELBURG - Er is wel degelijk een nieuwe hoogspanningsleiding door Zeeland nodig, maar er zijn betere oplossingen dan minister Henk Kamp en netbeheerder Tennet voorstellen.

Die kosten net zoveel en zijn net zo snel klaar. De provincie en de gemeenten Borsele, Kapelle en Reimerswaal willen dat Kamp beide varianten serieus gaat meewegen. Dat bleek woensdagavond tijdens een informatiebijeenkomst in Middelburg. Daar presenteerde Jos Meeuwsen van adviesbureau D-Cision varianten die landschappelijk minder ingrijpend zijn dan het voorstel van het ministerie van Economische Zaken en Tennet.

Hij betoogde ook dat een deel van de 380 kV-lijn in Zeeland ondergronds kan worden aangelegd, in tegenstelling tot wat Kamp heeft geschreven aan de Tweede Kamer.

Onrust

De nieuwe hoogspanningsleiding tussen Borssele en Rilland zorgt al jaren voor onrust. Bewoners, milieuorganisaties en lokale overheden twijfelen aan het nut en de noodzaak van de verbinding, waarvoor 60 meter hoge masten in Zeeland komen te staan. De afgelopen maanden werd een aantal alternatieven aangedragen, waaronder voorstellen voor een stroomkabel door de Westerschelde.

In een brief aan de Kamer zijn die maandag door Kamp allemaal afgeserveerd. Onafhankelijk van het ministerie komt D-Cision tot dezelfde conclusies. De huidige 380kV-verbinding is vol. Daardoor kan nu al geen onderhoud meer worden gepleegd. Als er over vier jaar windparken voor de kust liggen, is het niet meer mogelijk alle in Zeeland geproduceerde elektriciteit de provincie uit te krijgen. Ook wordt zonder extra 380kV-verbinding het risico op stroomuitval in de provincie steeds groter.

Duurder

Een kabel door de Westerschelde lost dit probleem niet op en is bovendien veel duurder dan de 404 miljoen euro die de oplossing volgens Kamp en Tennet gaat kosten. Het opwaarderen van de huidige hoogspanningsleiding is geen optie.

De door Kamp voorgestelde oplossing is ook niet ideaal, toonde Meeuwsen aan, omdat al in 2020 een onderhoudsknelpunt ontstaat tussen Kapelle en Rilland, terwijl er twee

0125

rijen hoogspanningsmasten staan. Hij heeft een landschappelijke mooiere variant bedacht met één rij masten, door de 150kV-lijn ondergronds aan te leggen.

door Ernst Jan Rozendaal - © Provinciale Zeeuwse Courant, op dit artikel rust copyright.

Meer Zeeuws nieuws

1. 'Petitie tunnel tolvrij moet alsnog op politieke agenda komen'
2. Sepia is het Zeeuws meisje onder water
3. Geluidswal pal voor huis in Nieuwdorp: weg verre Zeeuwse einders
4. Deltacommissaris in Breskens: samenwerking kustregio's waardevol
5. CDA: Zeeland moet ook profiteren van extra geld voor wegen
6. 350.000 jonge palingen uitgezet in Zeeland

Meer nieuws uit Zeeuws nieuws

Reageer

Laatste reacties 2

1. **Alfredo**

   Datum geplaatst
   één uur geleden
   Moderatie
   3 0 Reageer

   Hoezo "60 meter hoge masten" en "landschappelijk minder ingrijpend", we zetten Nederland en de rest van Europa boordevol met masten welke nog veel hoger zijn dan 60 meter, en dit dan t.b.v. de winning van, overigens zeer kostbare en zwaar gesubsidieerde, windenergie, alles onder de zaligmakende vlag van het milieu. Over hypocriet gesproken !

2.

   Datum geplaatst
   2 uur geleden
   Moderatie
   3 1 Reageer

We kunnen stroom op zee opwekken met veel te dure onrendabele van subsidie afhankelijke windmolens, vervolgens de stroom onder water naar land brengen om daar vervolgens tot de conclusie te komen dat de leiding niet ondergronds kan, of onder water naar Rilland. Wat is er onderweg op de bodem van de Noordzee veranderd?

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 17:35
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Anthony Fokkerstraat
Huisnummer: 8
Postcode: 4462 ET
Woonplaats: GOES
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie:
Mede namens: 1) Delta Kabel Netwerk Comfort; 2) Enduris B.V; 3) Dow

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
ja zie bijgaande brief

Reactie

DELTA INFRA B.V.

POSTADRES
Postbus 5013
4330 KA Middelburg

ADRESSEN
A. Fokkerstraat 8
4462 ET Goes

Stationspark 28
4462 DZ Goes

Telefoon 0113 741100
www.DNWG.nl
info@DNWG.nl

BANK
BIC: RABONL2U
NL36 RABO 0308 5684 35

K.v.K. Middelburg nr. 22052034
BTW nr. NL811563285B01

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV – West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

onze referentie	dossier 2014-35 OM/ LE
behandeld door	
telefoon	
Publicatie Staatscourant	Datum 3 maart 2016 nummer 11269
bijlage(n)	-
onderwerp	Zienswijze op ontwerpbesluiten voor het project Zuid-West 380 kV – West, hoogspanningsverbinding tussen Borssele en Rilland.

Goes, 13 april 2015

Uwe excellentie,

Middels bovenvermelde publicatie heeft u bekend gemaakt dat vanaf 3 maart 2016 het ontwerpbesluit "Zuid West 380 kV-West hoogspanningsverbinding Borssele en Rilland ter inzage ligt. Belanghebbenden worden in de gelegenheid gesteld om hierop te reageren.

1. Inleiding

DELTA Infra B.V. is namens Delta Kabelcomfort Netten B.V. (hierna DKCN) belast met het omgevingsmanagement van het coaxiale netwerk alsmede het glasvezelnetwerk in de provincie Zeeland. U dient deze reactie dan ook te beschouwen als een reactie van DKCN.

2. Aanleiding

Wij hebben het ontwerpbesluit geanalyseerd en beoordeeld. Na bestudering van het besluit merken wij op dat in de nabijheid van het voorgenomen aan te leggen en te amoveren hoogspanningstracé, zich coaxiale (koper) - alsmede glasvezelnetwerk (ondergrondse) maar ook bovengrondse assets (zendmasten) van DKCN bevinden. DKCN is gebonden aan de regelgeving van de Telecommunicatie. Voor zover de huidige beschikbare informatie een goede beoordeling toelaat, hebben de beoogde ontwikkelingen mogelijk gevolgen voor de alhier aanwezige ondergrondse en bovengrondse infrastructuur (verder: infrastructuur). Deze constatering is de aanleiding tot het indienen van de onderhavige zienswijze.

Het voorgenomen aan te leggen hoogspanningstracé en de te amoveren hoogspanningslijnen en masten doorkruisen op en/of lopen parallel aan de infrastructuur op verschillende plaatsen. Tevens worden er in de nabijheid van de infrastructuur masten gebouwd. Graag willen wij u het volgende onder de aandacht brengen.

kiwa
ISO 9001 KWALITEIT
KWALITEITSMANAGEMENT

DELTA netwerkgroep

Het is een taak van de netbeheerder om de infrastructuur veilig, niet verstorend en duurzaam en volgens de wettelijk eisen en voorwaarden in bedrijf te hebben. Deze wettelijke zorgplicht ziet op het bewaken en bewaren van de conditie en adequaat onderhoud, maar ook de ongestoorde ligging van de infrastructuur (ten allen tijde toegang hebben tot de infrastructuur). Dit ter voorkoming/beperken van risico's en schade aan mens, milieu en directe omgeving.

Heel recentelijk (d.d. 7 april 2016) hebben wij het rapport d.d.14 maart 2016 inzake de EMC-beïnvloeding op de buisleidingen van DELTA ontvangen. Om dit rapport goed te kunnen beoordelen hebben wij meer tijd nodig. Of hierin de kabels van DKCN aan de orde komen is ons niet duidelijk. Het rapport lijkt vooralsnog onvolledig en de aangekondigde toelichting hierop door Tennet TSO B.V. (verder: Tennet) dient nog plaats te vinden. Dit komt pas aan de orde als de zienswijzeperiode al voorbij is.

Het is ons niet duidelijk of het elektromagnetische veld invloed gaat hebben op de infrastructuur (coaxkabels en/of zendmasten) van DKCN. Daarom vragen wij ons af of dit is onderzocht en of bij de uitwerking van het voorgenomen tracé de mogelijk effecten in voldoende mate zijn meegenomen? Dit komt niet duidelijk uit de stukken en of de MER-rapportage naar voren. Mocht een dergelijk onderzoek hebben plaatsgevonden, dan nemen wij graag kennis van de uitkomsten.

Wij onderkennen het belang van het Zuid-West 380 KV tracé, echter wij zijn van mening dat de belangen van en de gevolgen de infrastructuur in onvoldoende mate zijn afgewogen in relatie tot (de onderzochte alternatieven voor) het voorgenomen tracé. In het MER-rapport ontbreken de exacte locaties van de hoogspanningsmasten. Waardoor het voor ons moeilijk is om te beoordelen in welke mate er sprake zal zijn van mogelijke gevolgen

Gelet op de mogelijke aanpassingen aan de infrastructuur, alsmede in het kader van de leveringszekerheid, is het voor ons van het grootste belang om tijdig inzichtelijk te krijgen welke aanpassingen er waar en wanneer uitgevoerd zullen gaan worden. Wij verzoeken u de definitieve plantekeningen zo spoedig mogelijk aan ons kenbaar te maken, zodat wij u, danwel initiatiefnemer, enerzijds op de hoogte kunnen stellen van de kosten van de te nemen maatregelen en anderzijds een planning kunnen opstellen van de noodzakelijke werkzaamheden, maatregelen en/of voorzieningen als gevolg van het voorgenomen/te amoveren tracé.

Een en ander zal wellicht gevolgen hebben voor de planning en mogelijk leiden tot financiële consequenties. De kosten voor de maatregelen die genomen moeten worden, dienen door u, danwel de initiatiefnemer, gedragen te worden, zowel voor aanpassing van het voorgenomen/te amoveren tracé.

3. Conclusie

Vanuit maatschappelijk oogpunt is het voor alle partijen beter dat het plan zo ontwikkeld wordt dat de infrastructuur zoveel mogelijk kan blijven liggen en er geen omlegging en of extra maatregelen noodzakelijk zijn. Hier komt bij dat de omvang van de benodigde voorbereiding- en uitvoeringstijd groot is en de

DELTA INFRA B.V.

(financiële/maatschappelijke) gevolgen van de noodzakelijke werkzaamheden omvangrijk kunnen zijn.

Indien het tracé zal worden gerealiseerd conform het voorgenomen besluit valt aan het treffen van maatregelen (aanpassen, beschermen en of verleggen) niet te ontkomen. Enerzijds om aantasting van de technische integriteit van de infrastructuur te voorkomen en anderzijds de interactie met (veiligheid kritische) werkzaamheden of objecten in omgeving van de infrastructuur te voorkomen/beperken. Te denken valt aan het nemen van preventieve, maar ook aan repressieve (beheers) maatregelen. Daar waar er sprake is van mogelijk risico gaan wij er van uit dat deze worden opgelost voordat de verbinding in bedrijf gaat. Graag treden wij in nader overleg met u, danwel initiatiefnemer, om te bepalen welke aanpassingen (uit te voeren maatregelen en monitoring) noodzakelijk zijn.

Tevens behouden wij ons het recht voor om de zienswijze aan te vullen met nadere argumenten voor eerder (in deze brief) behandelde onderdelen.

Wij vertrouwen u hiermede voldoende te hebben geïnformeerd en zien met belangstelling uit naar uw reactie. Gelieve een reactie met betrekking tot dit schrijven te richten aan behandelaar van deze brief.

Hoogachtend,

Manager Regulering en Juridische Zaken

DELTA INFRA B.V.

POSTADRES
Postbus 5013
4330 KA Middelburg

ADRESSEN
A. Fokkerstraat 8
4462 ET Goes

Stationspark 28
4462 DZ Goes

Telefoon 0113 741100
www.DNWG.nl
info@DNWG.nl

BANK
BIC: RABONL2U
NL36 RABO 0308 5684 35

K.v.K. Middelburg nr. 22052034
BTW nr. NL811563285B01

AANTEKENEN
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV – West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

onze referentie	dossier 2015-37 OM/ LE
behandeld door	
telefoon	
Publicatie Staatscourant	Datum 3 maart 2016 nummer 11269
bijlage(n)	-
onderwerp	Zienswijze op ontwerpbesluiten voor het project Zuid-West 380 kV – West, hoogspanningsverbinding tussen Borssele en Rilland.

Goes, 13 april 2015

Uwe excellentie,

Middels bovenvermelde publicatie heeft u bekend gemaakt dat vanaf 3 maart 2016 het ontwerpbesluit "Zuid West 380 kV-West hoogspanningsverbinding Borssele en Rilland" ter inzage ligt. Belanghebbenden worden in de gelegenheid gesteld om hierop te reageren.

1. Inleiding

DELTA Infra B.V. voert in opdracht van DOW Benelux B.V. (hierna: DOW) het omgevingsbeheer uit. U dient deze reactie dan ook te beschouwen als een reactie van DOW.

Wij hebben het ontwerpbesluit geanalyseerd en beoordeeld. Na bestudering van het ontwerpbesluit merken wij op dat in het plangebied diverse ondergrondse infrastructuur van netwerkbeheerders (leiding -eigenaren en/of -exploitanten) is gesitueerd. Voor zover de huidige beschikbare informatie een goede beoordeling toelaat, hebben de beoogde ontwikkelingen mogelijk gevolgen voor de alhier aanwezige ondergrondse infrastructuur. Wij lichten dat hieronder toe.

2. Aanleiding

In de nabijheid van het voorgenomen aan te leggen en te amoveren hoogspanningstracé, bevindt zich de DOW- buisleiding. Deze waarneming is de aanleiding tot het indienen van de onderhavige zienswijze. De DOW-buisleiding is bedoeld voor het transport van propyleen en wordt bedreven onder een maximale bedrijfsdruk van 1000 kpa (100 bar). De buisleiding valt daarmee onder het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb).

Het voorgenomen aan te leggen hoogspanningstracé en de te amoveren hoogspanningslijnen en masten doorkruisen op en/of lopen parallel aan de ondergrondse buisleidingen/infrastructuur op verschillende plaatsen. Tevens worden er in de nabijheid van de buisleidingen masten gebouwd. Zie onderstaand figuur:

DELTA INFRA B.V.

De afgelopen 4 jaar hebben wij in een paar bijeenkomsten over het voorgenomen tracé gesproken, o.a. in aanwezigheid van andere netwerkbeheerders (leiding - eigenaren en/of -exploitanten) en de landelijk netbeheerder TenneT TSO B.V. (verder: Tennet). Helaas stellen wij vast dat naar onze mening de zorgen (knelpunten) die destijds zijn geuit, in het onderhavige ontwerpbesluit niet en/of onvoldoende zijn meegewogen bij de vaststelling van het voorgenomen tracé (de bijeenkomsten van onder andere 14 mei 2012 en 4 november 2015).

A)Elektromagnetische Compatibiliteit (EMC) Beïnvloeding

Heel recentelijk hebben wij het rapport gedateerd 14 maart 2016 van het onderzoek EMC- beïnvloeding ontvangen. Om dit rapport goed te kunnen beoordelen hebben wij meer tijd nodig. Het rapport lijkt vooralsnog onvolledig en de aangekondigde toelichting hierop door Tennet dient nog plaats te vinden. Dit komt echter pas aan de orde als de zienswijze periode al voorbij is.

Daarom willen wij graag het volgende onder de aandacht brengen.

Dat er sprake van invloed zal zijn als gevolg van het elektromagnetische veld op de buisleidingen is evident. Dit komt bovendien uit de verschillende ter inzage liggende stukken naar voren. Echter of bij de uitwerking van het voorgenomen tracé deze effecten in voldoende mate zijn meegenomen, komt niet duidelijk uit de stukken en of de MER-rapportage naar voren.

1. In het (eerder verschenen) rapport van Petersburg Consultants B.V. d.d. 20 maart 2014, 'Project Zuid-West 380 kV beïnvloeding op Buisleidingen' (verder: het rapport), uitgevoerd in opdracht van Tennet, wordt aangegeven dat in het geval een buisleiding in de directe nabijheid ligt van een hoogspanningsmast, door weerstandsbeïnvloeding (bijv. tijdens een kortsluiting in de hoogspanningsmast, incidenten en/of sabotage), er sprake kan zijn van ontoelaatbare overspanningen.

   Daardoor kan de buisleiding en/of de coating dusdanig worden beschadigd dat daarmee de technische integriteit van de buisleiding in gevaar komt (capacitieve-, inductieve- of weerstandsbeïnvloeding). Tevens kan deze beïnvloeding leiden tot onaanvaardbare risico's betreffende de

aanraakveiligheid en de AC corrosie. In het rapport wordt een beeld gegeven van de impact van de bestaande en toekomstige situatie voor wat betreft het voorgenomen hoogspanningstracé, ten aanzien van elektrische beïnvloedingen.

2. Uit de resultaten van het rapport valt af te leiden dat er sprake kan zijn van beïnvloeding over een afstand (ruim 1000 meter). Volgens NEN 3654 moet bij de masten binnen een afstand van 50 meter van de buisleiding worden onderzocht in hoeverre deze hoogspanningsmasten de buisleidingen beïnvloeden. Dit geldt zowel voor de bestaande, als voor de toekomstige situatie.

   In het rapport wordt voorts aangegeven;

   "*Via het Besluit externe veiligheid buisleidingen is de leidingeigenaar gehouden om een beheersysteem ingericht te hebben waarmee leidingeigenaar onder meer het risico op wisselstroomcorrosie evalueert en beoordeelt. Binnen de regelgeving is de leidingeigenaar dus verantwoordelijk voor de methodiek waarmee wordt geborgd dat het risico op wisselstroomcorrosie voldoende klein is. Wanneer maatregelen moeten worden getroffen moeten deze passen binnen het beheersysteem van de leidingeigenaar.*" (Zie artikel 4 van het Bevb).

   In genoemd artikel wordt de zorgplicht van netwerkbeheerders (leiding - eigenaren en/of -exploitanten) bevestigd en verplicht deze tot het treffen van maatregelen in het kader van het beheersen van het onaanvaardbare risico's, onder andere ten aanzien van de externe veiligheid, en andere negatieve beïnvloedingen van buitenaf (AC-corrosie, aanraakspanningen e.d.)

3. Uit de conclusie van het rapport blijkt dat voor wat betreft de transportcapaciteit is uitgegaan van een capaciteitssituatie die in afgelopen 30 jaar nooit is voorgekomen. Waardoor er voorheen voor het treffen van mitigerende maatregelen nimmer een noodzaak bestond. (Zie hiervoor het document Kwaliteits- en Capaciteitsplan Tennet 2012-2021).

B) Bevb / Wettelijk zorgplicht

Het Bevb is van toepassing waaruit verantwoordelijkheden voortvloeien. Het is een taak van de netwerkbeheerders (leiding -eigenaren en/of -exploitanten) om de buisleidingen veilig, niet verstorend en duurzaam en volgens de wettelijk eisen en voorwaarden in bedrijf te hebben. Deze wettelijke zorgplicht ziet op het bewaken en bewaren van de conditie en adequaat onderhoud van de buisleiding ter voorkoming van risico's op zware ongevallen en of andere voorvallen. Daarbij is het essentieel om in noodgevallen de schade voor mens en milieu, en directe omgeving van de buisleiding, tot een minimum te beperken.

4. De gevolgen voor de ondergrondse infrastructuur van het voorgenomen hoogspanningstracé, conform de huidige (Nederlandse en Europese) normen (*NEN 15280 'Evaluatie van waarschijnlijkheid van wisselcorrosie van*

ondergrondse buisleidingen- Toepassing voor Kathodisch beschermde leidingen' en NEN 3654 'wederzijdse beïnvloeding van buisleidingen en hoogspanningssystemen') zijn vooralsnog op basis van de beschikbare informatie niet volledig in te schatten. Bij eventuele gevolgen valt te denken aan; een beperking op uit te voeren werkzaamheden in de nabijheid van de buisleidingen en het mogelijk omvallen van (of een onderdeel van) een hoogspanningsmast, evenals het risico van wisselstroomcorrosie, waardoor de faalkansen van de buisleidingen (lekkage) significant kunnen worden verhoogd.

5. Onder verwijzing naar het rapport 'Externe Veiligheid', vragen wij voorts uw aandacht voor het volgende.

   "Op 19 mastlocaties van de verbindingen van de hoogspanningsverbinding is sprake van een buisleiding met gevaarlijke stoffen die binnen de valafstand ligt. Het gaat hierbij om zes verschillende leidingen. Dit betreft een ruwe olieleiding, een propeenleiding, een naftaleiding en drie hogedruk aardgasleidingen".

   In het rapport externe veiligheid wordt slechts uitgegaan van de situatie waarbij een hoogspanningsmast omvalt in relatie tot (beperkt) kwetsbare objecten. Echter, naar onze mening geldt dit evenzeer voor de hoogspanningsverbindingen (ECM-beïnvloeding), in het geval van bijvoorbeeld draadbreuk, waardoor er veiligheidsrisico's voor de omgeving (personen), de buisleiding en het milieu (domino-effect) zijn. Om deze onacceptabele evenzeer (veiligheids-) risico's te voorkomen en of te beperken dienen (benodigde) maatregelen getroffen te worden.

6. Verder wordt in het Bevb, artikel 14 lid 3 aangegeven dat:

   "(...)*Voor zover in een bestemmingsplan de bevoegdheid wordt opgenomen om in afwijking daarvan bij omgevingsvergunning het oprichten van bouwwerken in de belemmeringenstrook toe te staan, wordt daarbij bepaald dat de omgevingsvergunning uitsluitend kan worden verleend voor zover de veiligheid met betrekking tot de in de belemmeringenstrook gelegen buisleiding niet wordt geschaad en geen kwetsbaar object wordt toegelaten.*"

   Uit de bovengenoemde tekst valt af te leiden dat het mogelijk is dat de omgevingsvergunning nadere eisen oplegt.

   Uit de ter inzage liggende stukken valt af te leiden dat de drie gemeenten (Borsele, Kapelle en Reimerswaal) eigen beleid hanteren in de bestemmingsplannen, plankaarten en regels. De buisleidingen die vallen onder het Bevb en andere planologische buisleidingen worden in de bestemmingsplannen nog niet genoemd en/of nog niet op de verbeelding weergegeven. Om die reden is het wenselijk om alvorens een (afwijkende) omgevingsvergunning door het bevoegd gezag wordt af te geven, eerst het

advies van de netwerkbeheerders (leiding -eigenaren en/of -exploitanten) wordt ingewonnen.

7. In de toelichting bij het besluit wordt weliswaar aandacht besteed aan de buisleidingen, echter dit is naar onze mening slechts summier, terwijl de overwegingen naar onze mening niet compleet zijn. Enerzijds wordt wel erkend dat de hoogspanningsmasten risico's met zich meebrengen in de nabijheid van de buisleidingen. Anderzijds missen wij een heldere verwijzing naar de kabels (hoogspanningsverbinding), zie citaat:

   "(...) *In het kader van het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) is wel relevant dat in sommige situaties hoogspanningsmasten nabij buisleidingen en bedrijven wél risicoverhogende objecten kunnen zijn. Op grond van het Bevb is onderzoek naar het veiligheidseffect van de hoogspanningsverbinding op nabij gelegen leidingen dan ook noodzakelijk, omdat een hoogspanningsverbinding een risicoverhogend object kan vormen voor buisleidingen.*

   Voorafgaand aan de vaststelling van het tracé is het noodzakelijk om de resultaten van het rapport terug te zien op welke wijze er ten aanzien van hoogspanningsmasten en hoogspanningsverbindingen rekening is gehouden met de buisleidingen.

8. Tevens is niet duidelijk of bij de kwantitatieve risicoanalyse (QRA) ook gekeken is naar de faalfrequentie van een buisleiding op zichzelf staand en hoe dit zich verhoudt tot relatie met de naast gelegen buisleiding en de cumulatieve- en domino effecten die daardoor mogelijk kan ontstaan en elkaar kunnen beïnvloeden. Is onderzoek gedaan naar deze effecten? Mocht een dergelijk onderzoek hebben plaatsgevonden dan nemen wij graag kennis van de uitkomsten.

C) Overige zaken

Zoals wij eerder hebben aangegeven spelen naast ECM-beïnvloeding en de wetgeving (regels en kaders) ook andere zaken een rol waarbij volgens ons de belangen van buisleidingen in het geding kunnen komen. Hieronder lichten wij dat verder toe.

9. *Twijfels over de onderzochte alternatieven*
   Het volgende citaat onder "Noodzaak en nut", wordt in de bekendmaking van het ontwerpbesluit en in de MER-studie het volgende aangegeven: "(...) *De verbinding is nodig omdat het huidige net in Zeeland maximaal belast is. Dit geeft risico's bij het transport van elektriciteit op momenten van onderhoud. Bovendien is voor aansluiting van nieuwe energieleveranciers, zoals wind op zee, nu geen capaciteit meer beschikbaar."*

   De startnotitie van het project vermeldt: "(...) *het hoogspanningsnet voldoet momenteel niet aan de eisen uit de Netcode en het tekort aan transportcapaciteit zal in de toekomst verder gaan toenemen".*

DELTA netwerkgroep

DELTA INFRA B.V.

Wij onderkennen het belang van het Zuid-West 380 KV tracé, echter wij zijn van mening dat de belangen van en de gevolgen voor de buisleidingen/ondergrondse infrastructuur in onvoldoende mate zijn afgewogen in relatie tot de onderzochte alternatieven voor het voorgenomen tracé.

10. *Ruimtelijke Rijksbeleid*

In de toelichting wordt in paragraaf 3.1 Rijksbeleid aangeven dat er relevant ruimtelijk rijksbeleid is en wat het belang is voor de voorgenomen hoogspanningsverbinding.

Enerzijds staat in de SEV III (Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening') dat zorg voor een betrouwbare elektriciteitsvoorziening tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten en op maatschappelijk verantwoorde wijze dient te gebeuren. Anderzijds staat er in de Structuurvisie buisleidingen 2012-2035 dat het nationaal ruimtelijk beleid zich ook richt op verbetering van de basiskwaliteit van de gehele hoofdinfrastructuur. Daarbij is het van belang, dat het bestaande buisleidingennet goed wordt onderhouden en dat voldoende ruimte open blijft voor uitbreiding van het buisleidingentransport in de toekomst. Uitgaande van het hoofdprincipe 'bundeling' met bestaande leidingstroken en leidingen worden hoofdverbindingen (buisleidingstroken) aangewezen waar ruimte moet worden vrijgehouden voor de aanleg van toekomstige buisleidingen voor gevaarlijke stoffen. Deze vrijwaring wordt juridisch geborgd via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro).

Uit de toelichting kunnen wij niet opmaken dat bij het voorgenomen tracé van de nieuwe hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 KV in voldoende mate rekening is gehouden met de betreffende strook. Verwijzend naar het doel van de structuurvisie buisleidingen om onder andere "*ruimte vrij te houden in Nederland voor de aanleg van toekomstige buisleidingen van nationaal en internationaal belang voor het transport van gevaarlijke stoffen*", maar ook *"Daarin is bepaald dat het netwerk aan buisleidingen essentieel voor de energievoorziening en voor het veilig vervoeren van gevaarlijke stoffen is. Buisleidingtransport blijft de komende decennia een wezenlijke rol vervullen in de Europese gas- en grondstoffenmarkt. De vraag naar buisleidingtransport en daarmee de vraag naar nieuwe leidingen en leidingverbindingen zal nog toenemen. Het Rijk kiest in verband met het vergroten van de concurrentiekracht voor het versterken van de ruimtelijk-economische structuur. Borgen van ruimte voor buisleidingen voor transport van (gevaarlijke) stoffen is daarvoor een belangrijke randvoorwaarde*".

Tevens wordt in de toelichting onder paragraaf 6.5.3 Effecten voorkeurstracé en conclusie het volgende aangegeven: *"Bij het zoeken naar een tracé is zoveel als mogelijk rekening gehouden met de ligging van bestaande en in de toekomst geplande kabels en leidingen, daaronder ook begrepen leidingen waarin gevaarlijke stoffen worden getransporteerd. Waar mogelijk zijn deze*

leidingen gemeden. Het tracé is gelegen buiten de gereserveerde buisleidingenstrook. Voor de verbinding is een onderzoek uitgevoerd naar het veiligheidseffect van de hoogspanningsverbinding op buisleidingen."

Uit de hierboven vermelde visie(s) van het Rijk valt onvoldoende af te leiden op welke manier een dergelijk afweging heeft plaatsgevonden voor wat betreft de keuze van het voorgenomen tracé. In hoeverre zijn de belangen van de buisleidingen/ondergrondse infrastructuur (hoofdverbinding) hierin meegenomen?

11. Verder staat op pagina 61 van de structuurvisie het volgende:

"(...) Bij de vaststelling van de leidingstroken is ook gekeken naar en rekening gehouden met eventuele samenloop (parallel) met andere infrastructuurnetwerken. Ten aanzien van weginfrastructuur is rekening gehouden met de in het Besluit algemene regels ruimtelijk ordening opgenomen vrijwaringzones langs rijkswegen. Met betrekking tot nieuwe hoogspanningsverbindingen, met name 380 kV, is de parallelligging waar mogelijk beperkt gehouden en aanwezigheid van mastvoeten in de strook vermeden"

Daarom vinden wij het opmerkelijk dat voor het voorgenomen tracé is gekozen, waarbij de tracé's nu wel bijna samenlopen (met andere infrastructuurnetwerken). Kunt u aangeven in hoeverre hier rekening mee is gehouden en wat de overwegingen zijn geweest om af te wijken van de eerdere besluitvorming (structuurvisie)?

Op de onderstaande afbeelding hebben wij het huidige tracé weergegven (bovenste afbeelding) en het voorgenomen tracé (onderste afbeelding).

Netkaart (rood is 380 kV en blauw is 150 kV)

Ligging van de huidige tracés (380 kV en de 150 kV) en voorgenomen tracé (dikke doorgetrokken lijn) en te amoveren tracé (kruisjes)

DELTA netwerkgroep

DELTA INFRA B.V.

12. Voorts vragen wij ons af in hoeverre er voldoende aandacht is geweest voor alternatieve tracés, zoals bijvoorbeeld een verdere verkabeling of alternatieve aanlandingspunten in de regio, waarbij er wordt uitgegaan van 'Best Available Technology' en bijvoorbeeld het Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA). Graag verwijzen wij hiervoor naar bijvoorbeeld: http://www.tennet.eu/nl/fileadmin/downloads/About_Tennet/Publications/Position_Paper_verkabelen. Graag willen wij een aanvullende motivering waaruit blijkt dat deze toetsing heeft plaatsgevonden bij het maken van de afweging en het uiteindelijk voorgenomen tracé.

13. *Uitvoering en maatregelen*
In het MER-rapport worden de exacte locaties van de hoogspanningsmasten niet weergegeven. In het rapport wordt slechts summier aandacht besteed aan de aanwezige buisleidingen, daardoor is het onvoldoende mogelijk om te beoordelen in welke mate er sprake zal zijn van de (mogelijke) gevolgen.

Wij verzoeken u de definitieve plantekeningen zo spoedig mogelijk aan ons kenbaar te maken, zodat wij u enerzijds op de hoogte kunnen stellen van de kosten van de te nemen maatregelen en anderzijds een planning kunnen opstellen van de noodzakelijke werkzaamheden, maatregelen en/of voorzieningen als gevolg van het voorgenomen/te amoveren tracé. Ons inziens is Tennet verantwoordelijk voor het maken van verdere afspraken, waarin advies en het uit te voeren maatregelen en monitoring in de toekomst worden vastgesteld en/of bijgesteld.

14. *Leveringszekerheid*
Gelet op de mogelijke aanpassingen aan de ondergrondse infrastructuur, alsmede in het kader van de leveringszekerheid, is het voor ons van het grootste belang om tijdig inzichtelijk te krijgen welke aanpassingen er waar en wanneer uitgevoerd zullen gaan worden.

Daarnaast zal er, indien er geen rekening gehouden wordt met het beschikbaar stellen van ruimte voor de nieuwe ondergrondse infrastructuur in het planontwerp, gezocht moeten worden naar andere te nemen maatregelen, zoals liggingsmogelijkheden. Echter verwijzend naar de structuurvisie (en de mogelijke grote financiële consequenties) lijkt ons het verplaatsen van de buisleidingenstrook geen reële optie.

Daarbij is de toegang tot werkstroken en toegangsroutes van belang. Een en ander zal wellicht gevolgen hebben voor de planning en mogelijk leiden tot financiële consequenties.

15. *Uit te voeren werkzaamheden hoofdverdeelstation Rilland*
Voor wat betreft de uit te voeren werkzaamheden bij het Hoofdverdeelstation Rilland (niet los te zien van dit project) wordt in de "*Nota beantwoording zienswijzen' pagina 21)* advies gegeven bij de uitvoering van werkzaamheden. Naast de veiligheid en de leveringszekerheid van de buisleiding, alsmede de veiligheid van personen wordt hierin aanbevolen.

Echter dit is geen toestemming volgens de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten (WION), ook wel grondroerdersregeling genoemd.

16. *Financiële consequenties*

De kosten voor de maatregelen die genomen moeten worden, dienen door u, danwel de initiatiefnemer, gedragen te worden, zowel voor aanpassing van het bestaande als van het voorgenomen/te amoveren tracé. Zoals u heeft aangegeven in uw reactie op de zienswijze van het vastgestelde inpassingsplan "Hoogspanningsverdeeldstation Rilland": zie hieronder een afbeelding van de *'Nota beantwoording zienswijzen' pagina 20/21:*

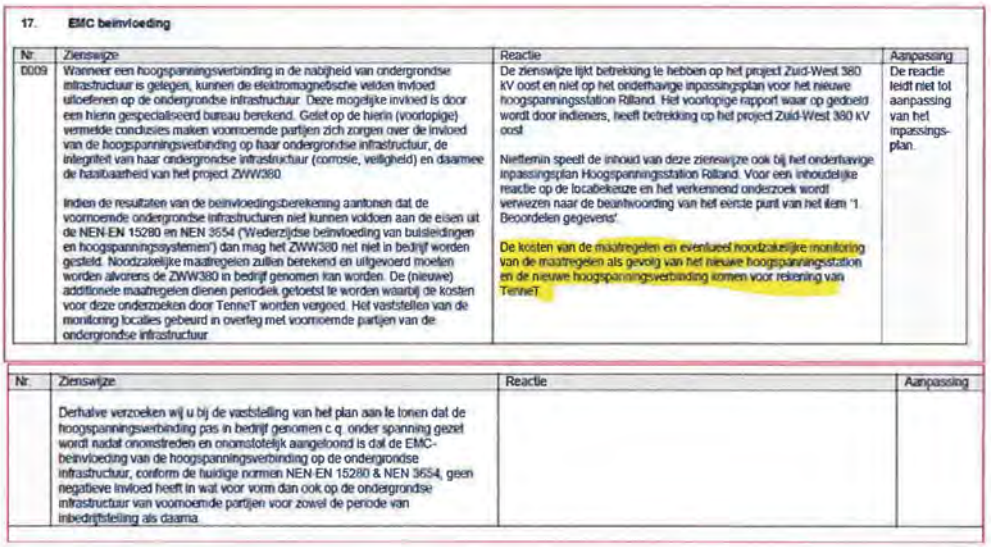

17. **EMC beinvloeding**

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
0009	Wanneer een hoogspanningsverbinding in de nabijheid van ondergrondse infrastructuur is gelegen, kunnen de elektromagnetische velden invloed uitoefenen op de ondergrondse infrastructuur. Deze mogelijke invloed is door een hiervoor gespecialiseerd bureau berekend. Gelet op de hierin (voorlopige) vermelde conclusies maken voornoemde partijen zich zorgen over de invloed van de hoogspanningsverbinding op haar ondergrondse infrastructuur, de integriteit van haar ondergrondse infrastructuur (corrosie, veiligheid) en daarmee de haalbaarheid van het project ZWW380. Indien de resultaten van de beinvloedingsberekening aantonen dat de voornoemde ondergrondse infrastructuren niet kunnen voldoen aan de eisen uit de NEN-EN 15280 en NEN 3654 ('Wederzijdse beinvloeding van buisleidingen en hoogspanningssystemen') dan mag het ZWW380 net niet in bedrijf worden gesteld. Noodzakelijke maatregelen zullen berekend en uitgevoerd moeten worden alvorens de ZWW380 in bedrijf genomen kan worden. De (nieuwe) additionele maatregelen dienen periodiek getoetst te worden waarbij de kosten voor deze onderzoeken door TenneT worden vergoed. Het vaststellen van de monitoring locaties gebeurd in overleg met voornoemde partijen van de ondergrondse infrastructuur.	De zienswijze lijkt betrekking te hebben op het project Zuid-West 380 kV oost en niet op het onderhavige inpassingsplan voor het nieuwe hoogspanningsstation Rilland. Het voorlopige rapport waar op gedoeld wordt door indieners, heeft betrekking op het project Zuid-West 380 kV oost. Niettemin speelt de inhoud van deze zienswijze ook bij het onderhavige inpassingsplan Hoogspanningsstation Rilland. Voor een inhoudelijke reactie op de locatiekeuze en het verkennend onderzoek wordt verwezen naar de beantwoording van het eerste punt van het item '1. Beoordelen gegevens'. De kosten van de maatregelen en eventueel noodzakelijke monitoring van de maatregelen als gevolg van het nieuwe hoogspanningsstation en de nieuwe hoogspanningsverbinding komen voor rekening van TenneT.	De reactie leidt niet tot aanpassing van het inpassings-plan.

Nr.	Zienswijze	Reactie	Aanpassing
	Derhalve verzoeken wij u bij de vaststelling van het plan aan te tonen dat de hoogspanningsverbinding pas in bedrijf genomen c.q. onder spanning gezet wordt nadat onomstreden en onomstotelijk aangetoond is dat de EMC-beinvloeding van de hoogspanningsverbinding op de ondergrondse infrastructuur, conform de huidige normen NEN-EN 15280 & NEN 3654, geen negatieve invloed heeft in wat voor vorm dan ook op de ondergrondse infrastructuur van voornoemde partijen voor zowel de periode van inbedrijfstelling als daarna.		

3. Conclusie

Vanuit maatschappelijk oogpunt is het voor alle partijen beter dat het plan zo ontwikkeld wordt dat de ondergrondse infrastructuur zoveel mogelijk kan blijven liggen en er geen omlegging en of extra maatregelen noodzakelijk zijn. Hier komt bij dat de omvang van de benodigde voorbereiding- en uitvoeringstijd groot is en de (financiële/maatschappelijke) gevolgen van de noodzakelijke werkzaamheden omvangrijk kunnen zijn.

Indien het tracé zal worden gerealiseerd conform het voorgenomen besluit valt aan het treffen van maatregelen niet te ontkomen. Ons inziens is het niet mogelijk om de buisleidingen (in de buisleidingenstraat) te verleggen (structuurvisie). Enerzijds om aantasting van de technische integriteit van de buisleiding te voorkomen en anderzijds de interactie met (veiligheid kritische) werkzaamheden of objecten in omgeving van buisleiding te voorkomen/beperken. Te denken valt aan het nemen van preventieve, maar ook aan repressieve (beheers) maatregelen.

Wellicht ten overvloede attenderen wij u erop dat de in het plangebied gelegen ondergrondse infrastructuur te allen tijde vrij toegankelijk dient te zijn, zowel tijdens als na de werkzaamheden.

DELTA INFRA B.V.

De buisleidingen/ondergrondse infrastructuur dient op alle plaatsen waar de ligging in het gedrang komt te worden aangepast, (verlegd) of beschermd. Graag treden wij in nader overleg met u, danwel initiatiefnemer, om te bepalen welke aanpassingen noodzakelijk zijn.

Tevens behouden wij ons het recht voor om de zienswijze aan te vullen met nadere argumenten voor eerder (in deze brief) behandelde onderdelen.

Kortom, zoals wij hierboven hebben uiteengezet zijn wij van mening dat er onvoldoende rekening is gehouden met de belangen van de buisleidingen/ondergrondse infrastructuur bij het vaststellen van het voorgenomen tracé en of tot het komen van de juiste (financieel en maatschappelijke) maatregelen om de knelpunten weg te nemen.

Wij vertrouwen u hiermede voldoende te hebben geïnformeerd en zien met belangstelling uit naar uw reactie. Gelieve een reactie met betrekking tot dit schrijven te richten aan behandelaar van deze brief.

Hoogachtend,

Manager Regulering en Juridische Zaken

DELTA INFRA B.V.

POSTADRES
Postbus 5013
4330 KA Middelburg

ADRESSEN
A. Fokkerstraat 8
4462 ET Goes

Stationspark 28
4462 DZ Goes

Telefoon 0113 741100
www.DNWG.nl
info@DNWG.nl

BANK
BIC: RABONL2U
NL36 RABO 0308 5684 35

K.v.K. Middelburg nr. 22052034
BTW nr. NL811563285B01

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV – West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

onze referentie	dossier 2014-35 OM/ LE
behandeld door	
telefoon	
Publicatie Staatscourant	Datum 3 maart 2016 nummer 11269
bijlage(n)	-
onderwerp	Zienswijze op ontwerpbesluiten voor het project Zuid-West 380 kV – West, hoogspanningsverbinding tussen Borssele en Rilland.

Goes, 13 april 2015

Uwe excellentie,

Middels bovenvermelde publicatie heeft u bekend gemaakt dat vanaf 3 maart 2016 het ontwerpbesluit "Zuid West 380 kV-West hoogspanningsverbinding Borssele en Rilland ter inzage ligt. Belanghebbenden worden in de gelegenheid gesteld om hierop te reageren.

1. Inleiding

DELTA Infra B.V. voert in opdracht van Enduris B.V. (voorheen bekend als DELTA Netwerkbedrijf B.V.) het omgevingsbeheeruit en beheert en onderhoudt namens de regionale netbeheerder Enduris B.V. de elektriciteits- en gasnetten binnen de grenzen van de provincie Zeeland. U dient deze reactie dan ook te beschouwen als een reactie van Enduris B.V.

2. Aanleiding

Wij hebben het ontwerpbesluit geanalyseerd en beoordeeld. Na bestudering van het besluit merken wij op dat in de nabijheid van het voorgenomen aan te leggen en te amoveren hoogspanningstracé, zich gasleidingen en elektriciteitskabels (ondergrondse) en bovengrondse assets (zoals stations etc.) van Enduris B.V. bevinden. Deze constatering is de aanleiding tot het indienen van de onderhavige zienswijze. Voor zover de huidige beschikbare informatie een goede beoordeling toelaat, hebben de beoogde ontwikkelingen mogelijk gevolgen voor de alhier aanwezige ondergrondse en bovengrondse infrastructuur (verder: infrastructuur). Wij lichten dat toe.

De hoge druk gasleiding, die onder het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) valt, wordt beheerd door ZEBRA Gasnetwerk B.V. (verder: ZEBRA) en daarvoor hebben wij een aparte zienswijze ingediend.

kiwa ISO 9001 KWALITEIT KWALITEITSMANAGEMENT

DELTA netwerkgroep

Het voorgenomen aan te leggen hoogspanningstracé en de te amoveren hoogspanningslijnen en masten doorkruisen op en/of lopen parallel aan de infrastructuur op verschillende plaatsen. Tevens worden er in de nabijheid van de infrastructuur masten gebouwd. Graag willen wij u het volgende onder de aandacht brengen.

Het is een taak van de netbeheerder om de infrastructuur veilig, niet verstorend en duurzaam en volgens de wettelijk eisen en voorwaarden in bedrijf te hebben. Deze wettelijke zorgplicht ziet op het bewaken en bewaren van de conditie en adequaat onderhoud van de infrastructuur ter voorkoming van risico's en schade te beperken aan mens, milieu en directe omgeving.

Heel recentelijk (d.d. 7 april 2016) hebben wij het rapport d.d.14 maart 2016 inzake de EMC-beïnvloeding op de buisleidingen ontvangen. Om dit rapport goed te kunnen beoordelen hebben wij meer tijd nodig. Het rapport lijkt vooralsnog onvolledig en de aangekondigde toelichting hierop door Tennet TSO B.V. (verder: Tennet) dient nog plaats te vinden. Dit komt pas aan de orde als de zienswijzeperiode al voorbij is. Dat er sprake van invloed zal zijn als gevolg van het elektromagnetische veld op de buisleidingen is evident. Dit komt bovendien uit de verschillende ter inzage liggende stukken naar voren. Echter of bij de uitwerking van het voorgenomen tracé deze effecten in voldoende mate zijn meegenomen, komt niet duidelijk uit de stukken en of de MER-rapportage naar voren.

Uit de ter inzage gelegen stukken wordt aangegeven dat in het geval een buisleiding in de directe nabijheid ligt van een hoogspanningsmast, er sprake kan zijn van ontoelaatbare overspanningen met gevolg (technische) beschadiging aan de buisleiding. Tevens zijn er veiligheidsrisico's, voor de omgeving (personen), de infrastructuur en het milieu (domino-effect). Om evenzeer deze (veiligheids-) risico's te voorkomen en/of te beperken dienen (eventuele) maatregelen getroffen te worden. Verder vragen wij ons af of onderzoek gedaan is naar de bovengrondse assets in combinatie met de hoogspanningsmasten en hoogspanningslijnen en wat de gevolgen en risico's kunnen zijn? Is onderzoek gedaan wat de gevolgen gaat zijn op de mogelijke cumulatieve- en domino effecten van de (veiligheid)risico's die daardoor mogelijk kan ontstaan?

Het is wenselijk alvorens een (afwijkende) omgevingsvergunning door het bevoegd gezag wordt afgeven, eerst het advies van de netwerkbeheerders/leidingeneigenaren in te winnen.

Wij onderkennen het belang van het Zuid-West 380 KV tracé, echter wij zijn van mening dat de belangen van en de gevolgen de infrastructuur in onvoldoende mate zijn afgewogen in relatie tot de onderzochte alternatieven voor het voorgenomen tracé. In het MER-rapport ontbreken de exacte locaties van de hoogspanningsmasten. Waardoor het voor ons moeilijk is om te beoordelen in welke mate er sprake zal zijn van mogelijke gevolgen.

Gelet op de mogelijke aanpassingen aan de infrastructuur, alsmede in het kader van de leveringszekerheid, is het voor ons van het grootste belang om tijdig inzichtelijk te

DELTA netwerkgroep

DELTA INFRA B.V.

krijgen welke aanpassingen er waar en wanneer uitgevoerd zullen gaan worden. Wij verzoeken u de definitieve plantekeningen zo spoedig mogelijk aan ons kenbaar te maken, zodat wij u, danwel initiatiefnemer, enerzijds op de hoogte kunnen stellen van de kosten van de te nemen maatregelen en anderzijds een planning kunnen opstellen van de noodzakelijke werkzaamheden, maatregelen en/of voorzieningen als gevolg van het voorgenomen/te amoveren tracé.

Daarnaast is ook de toegang tot werkstroken en toegangsroutes van belang (de infrastructuur dient te allen tijde vrij toegankelijk dient te zijn). Een en ander zal wellicht gevolgen hebben voor de planning en mogelijk leiden tot financiële consequenties. De kosten voor de maatregelen die genomen moeten worden, dienen door u, danwel de initiatiefnemer, gedragen te worden, zowel voor aanpassing van het voorgenomen/te amoveren tracé.

3. Conclusie

Vanuit maatschappelijk oogpunt is het voor alle partijen beter dat het plan zo ontwikkeld wordt dat de infrastructuur zoveel mogelijk kan blijven liggen en er geen omlegging en of extra maatregelen noodzakelijk zijn. Hier komt bij dat de omvang van de benodigde voorbereiding- en uitvoeringstijd groot is en de (financiële/maatschappelijke) gevolgen van de noodzakelijke werkzaamheden omvangrijk kunnen zijn.

Indien het tracé zal worden gerealiseerd conform het voorgenomen besluit valt aan het treffen van maatregelen (aanpassen, beschermen en of verleggen) niet te ontkomen. Enerzijds om aantasting van de technische integriteit van de infrastructuur te voorkomen en anderzijds de interactie met (veiligheid kritische) werkzaamheden of objecten in omgeving van de infrastructuur te voorkomen/beperken. Te denken valt aan het nemen van preventieve, maar ook aan repressieve (beheers) maatregelen. Daar waar er sprake is van mogelijk risico gaan wij er van uit dat deze worden opgelost voordat de verbinding in bedrijf gaat. Graag treden wij in nader overleg met u, danwel initiatiefnemer, om te bepalen welke aanpassingen (uit te voeren maatregelen en monitoring) noodzakelijk zijn.

Tevens behouden wij ons het recht voor om de zienswijze aan te vullen met nadere argumenten voor eerder (in deze brief) behandelde onderdelen.

Wij vertrouwen u hiermede voldoende te hebben geïnformeerd en zien met belangstelling uit naar uw reactie. Gelieve een reactie met betrekking tot dit schrijven te richten aan behandelaar van deze brief.

Hoogachtend,

Manager Regulering en Juridische Zaken

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 20:30
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens

Wat is uw mening over de landschappelijke inpassing zoals voorgesteld?
Ramp voor het het mooie open landschap

Heeft u nog suggesties hierover?
Er is een ondergronds alternatief. De techniek is er al

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en het MER?
Dat is voor een leek niet te overzien

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
Ja die van het prachtige Borselse cultuurlandschap.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
Als raadslid met de portefeuille toerisme, recreatie en RO in Borsele ben ik zeer geraakt in mijn doelstellingen en plannen voor mijn gemeente. Met het beoogde tracé is alles waar ik voor stond en al jaren voor vecht weer terug op nul gezet. Wij zijn ontzet van de aanslag op de skyline van ons eeuwenoude dorp. Mijn omgeving en Zeeland in t algemeen krijgt geen enkel positief revenu of belang bij de plannen. Het hogere doel het zogenaamde " algemeen belang"is slechts een dure grap op het wereldtoneel ten koste van de belastingbetaler terwijl er een alternatief is.

Reactie

Zienswijze ingediend door, naam:

Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Plaats, datum:
14 april 2016

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – met behoud van alle rechten – een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland. Als inwoner van Borsele heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV.

Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

1. **Omgevingsimpact:** Via twee grote afspanportalen aan de oostzijde van schakelstation Borssele zullen de kabelbundels ingevoerd worden in wintrackmasten van ca. 65.00 meter hoog. De dominantie van de hoge 380 kV hoogspanningsverbinding zal een landschappelijke afbreuk doen aan de gehele omgeving van Borsele en de doorsnijding van Midden Zeeland.
2. **Omgeving's Gravenpolder specifiek**

De skyline van het dorp 's Gravenpolder (11e eeuw) zal blijvend zwaar worden beschadigd door het plaatsen van de beoogde nieuwe gigantische masten naast de al bestaande. Beide tracés komen over een van de oudste polders uit de vroege middeleeuwen te liggen. Wat jarenlang is gekoesterd om zijn schoonheid wordt in een klap vernietigd. Een historische spoorlijn wordt doorkruist, een oudland gebieden met vroeg middeleeuwse terpen wordt aan weerzijden gepasseerd evenals het heggengebied, al sinds lang aangewezen als historisch cultuurlandschap. Daarnaast worden ook twee boerderijen overspannen. Dit met de nodige gezondheidsrisico's voor mens en dier. De toeristische opzet wordt door de aanleg volledig teniet gedaan.

3. **Gezondheidsrisico's voor mens en dier:** Angst voor gezondheidsrisico's voor mens en dier als gevolg van elektro magnetische straling en fijnstof. Er is nog geen wetenschappelijke consensus en uniforme regelgeving over de gevaren van blootstelling aan magnetische velden en fijnstof. Een belangrijke reden hierin is dat de wetenschap nog niet in staat is om definitieve uitspraken te doen over de gezondheidseffecten op lange termijn ten gevolge van magnetische straling van hoogspanningsleidingen of schakelstations. Ook het RIVM kan slechts uitspraken doen op grond van de huidige stand van de wetenschap en moet een

voorbehoud maken naar de toekomst *("Voor zover nu bekend .....")*

4. **Nut en Noodzaak:** De basis van het ZW380kV plan ligt in 2008. Hierna is de Nut en Noodzaak verschillende keren gewijzigd. In de uitgangspunten voor Nut en Noodzaak wordt voorbij gegaan aan het sluiten van centrales en ook de eigen vraag van het gebied, zowel op huishoudelijk als ook industrieel niveau. Technisch is het ook mogelijk de bestaande hoogspanningsverbinding op te waarderen door een vierbundel lichtere geleiders toe te passen. Voor mij is hierdoor Nut en Noodzaak voor een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding niet voldoende aangetoond.
5. **Consequenties 380 kV hoogspanningsverbinding op de directe omgeving Borsele.** Voor het Sloebos betekent dit een definitieve wijziging van het oorspronkelijke natuur compensatie plan omdat onder de bovengrondse kabels geen hoge beplanting mag staan. Oftewel een strook van 2 x 34.00 meter = 68.00 meter breed x de lengte moet boom vrij zijn. Eventuele verdere ontwikkeling of uitbreiding binnen dit gebied zijn onmogelijk, doch zeer beperkt. Dit geldt ook voor het karakteristieke heggenlandschap ten westen van Nisse en de landbouw en fruitteelt gebieden. Verder zullen de hoogspanningslijnen extra sterfte van vogels veroorzaken, zeker met de nieuwe Wintrackmasten, waar de draden onder elkaar worden aangebracht. Daarmee wordt ons voor de komende 80 jaar unieke natuurwaarden ontnomen.

6. **Uitdemping van het elektromagnetisch veld:** Het mast-type werd in de basis plannen geïntroduceerd als een 'magneetveldarme solo mast' (waarbij de geleiders alleen aan de binnenzijde zijn opgehangen) is fors opgeschaald naar een mega-transportcapaciteit met 4 X 380kV circuits, die in tegenstelling tot de solo mast wordt opgewaardeerd met extra kabelbundels aan zowel de binnen en buitenkant van de mast. In de parallelloop van het 380kV tracé lopen de bestaande vakwerkmasten met 2 x 150kV circuits mee. Hierdoor bestaat het tracé uit 6 circuits. Deze unieke situatie heeft effect op de uitdemping van het elektromagnetisch veld en vindt ik daarmee zeer ernstig en verontrustend.

7. **Alternatieven** In de Environmental Impact Assessment Directive van de Europese Unie, wordt bepaalt dat bij de bouw van een nieuwe hoogspanningslijn en schakelstation een milieueffectrapportage (MER) verplicht is, met als doel om het meest milieuvriendelijke alternatief vast te stellen. Met de van nature aanwezige Oost-west verbinding door de Westerschelde is het mogelijk om de kabels van wind op zee rechtstreeks door te trekken naar station Rilland. Hiermee wordt station Borssele ontlast, en daarmee geheel Midden Zeeland. Met een eventuele opwaardering van de bestaande 380kV hoogspanningsverbinding is er ruimschoots voldoende transport capaciteit voor het energielandpark Borssele.
   Alternatieven zoals de Westerschelde optie, of ondergronds met supergeleidende grondkabels dienen serieus en onafhankelijk onderzocht te worden, en waar mogelijk toegepast te worden.

8. **Streekimago:** Het toeristisch imago van onze streek wordt aangetast waardoor in de toekomst minder toeristen zullen komen, waardoor ook de lokale economie wordt

aangetast.

9. **Landbouwgronden en onroerend goed:** Door de komst van deze hoge masten en kabelbundels wordt mijn omgeving ook minder aantrekkelijk voor mensen om zich er te vestigen. Daardoor vrees ik dat de waarde van landbouwgrond en onroerend goed zal dalen.

10. **Landbouw en fruitteelt.** De gebruiksmogelijkheden van de landbouwgrond zullen sterk afnemen omdat er in de buurt van deze verbinding GPS-systemen niet functioneren, waardoor precisielandbouw met drones en tractoren en spuitmachines met GPS-aansturing niet kunnen worden gebruikt. Ook drupschade op Land- en fruitteeltproducten kunnen op basis van de steeds strengere eisen op voedselkwaliteit niet meer worden gecertificeerd en worden daardoor onverkoopbaar.

    Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV. Om deze redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven zal worden gekozen.

Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.

Hoogachtend,

handtekening:

Naam:

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 21:16
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens:

Wat is uw mening over de landschappelijke inpassing zoals voorgesteld?
Ramp voor het landschap van Borsele.

Heeft u nog suggesties hierover?
Er is een alternatief beschikbaar. Het is technisch mogelijk

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en het MER?
Voor een leek onmogelijk te beoordelen.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
Er is geen rekening gehouden met de aanslag die wordt gepleegd op de skyline van het dorp 's Gravenpolder en de omgeving. Geraakt worden twee boerderijen, het oude kleinschalige polderlandschap en een historisch spoortraject. Het gebied is aangewezen als historisch cultuurlandschap.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
Als raadslid in Borsele met de portefeuille, toerisme, recreatie en RO ben ik totaal teruggeworpen op naar nul wat betreft de doelstellingen die ik al jarenlang koester voor dit gebied. Het trace is op deze manier niet nodig en dient voor Borsele geen enkel doel.
(In de vorige aangifte was ik per abuis de ondertekening vergeten, bij deze aanvullende versie dus alsnog)

Reactie

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 21:22
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier

Wat is uw mening over de landschappelijke inpassing zoals voorgesteld?
zie bijlage

Heeft u nog suggesties hierover?
zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en het MER?
zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
zie bijlage

Reactie

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV - West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Bijlage bij digitale zienswijze

Datum 13 april 2016

Betreft: Zienswijze Zuid-West 380 kV – West

Geachte mevrouw, heer,

Onderstaand treft u mijn zienswijze betreffende de voorgenomen aanleg van een hoogspanningsverbinding tracé Zuid-West380 kV West.

In het ontwerp-inpassingsplan en op de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland is onder meer te lezen dat, om de levering van stroom in de toekomst te kunnen garanderen, er behoefte is aan uitbreiding van het bestaande elektriciteitsnet. Een van de projecten die hier aan bij zou moeten dragen is de realisatie van een nieuwe 380 kV-verbinding tussen Borssele en de landelijke ring bij Tilburg; Zuid-West 380 kV (ZW380).

Nut en Noodzaak
Volgens Het Ministerie van Economische Zaken en Infrastructuur en Milieu en TenneT (hierna ook : “TenneT / EZ”) is de huidige capaciteit van de 380 KV verbinding tussen Borssele en Tilburg onvoldoende om nieuwe productie van elektriciteit te kunnen vervoeren.

Tijdens een informatiebijeenkomst heb ik van vertegenwoordigers van TenneT / EZ begrepen dat een hoogspanningsverbinding minimaal 80 jaar goed kan functioneren. Hoewel de bestaande verbinding slechts de helft van deze tijd heeft gefunctioneerd acht TenneT / EZ het nodig om de bestaande verbinding te vervangen door een volledig nieuwe verbinding met veel grotere capaciteit.
Deze nieuwe verbinding is gepland via een ander tracé dan het huidige.

Het Ministerie van Economische Zaken en Infrastructuur en Milieu en TenneT stellen in het ontwerp-inpassingsplan zonder meer dat de huidige transportleiding Borsele-Rilland “vol” zit, met welke constatering nut en noodzaak van de nieuwe leiding deels zou zijn aangetoond.
Ondergetekende betwijfelt dit.
In verband met de voorgenomen bouw van een windturbinepark in de Noordzee voor de kust van Walcheren zal de hoeveelheid elektriciteit die vanuit Borssele naar het landelijke net dan wel naar België moet worden afgevoerd aanzienlijk toenemen.

Om deze elektriciteit te kunnen transporteren is de bestaande capaciteit waarschijnlijk onvoldoende. TenneT / EZ is daarom voornemens om een nieuwe verbinding aan te leggen tussen Borssele en Tilburg. TenneT / EZ heeft besloten dit in drie aparte inpassingsplannen te vatten zijnde:

1. Een nieuw te bouwen schakelstation te Rilland.
   Tegen dit volkomen onnodige station heb ik samen met andere bewoners van de Zuidhof beroep aangetekend bij de Raad van State. Heden (13 april 2016) is nog geen uitspraak bekend van de Raad van state betreffende dit beroep.

2. Een volledig nieuwe 380 kV verbinding tussen Borssele en dit station te Rilland.
   Dit is het ontwerp- inpassingsplan Zuid-West 380 kV west en is het inpassingsplan waartegen ik mij middels deze zienswijze mede verzet.

3. Een volledig nieuwe 380 kV verbinding tussen dit station te Rilland en Tilburg.
   Dit is het ontwerp- inpassingsplan Zuid-West 380 kV oost.

In het voorstel van TenneT / EZ is de nieuwe verbinding tussen Borssele en het station te Rilland voorzien als een bovengrondse verbinding.

Het tracé van Zuid-West 380 kV West

Het in de middels deze zienswijze bestreden besluiten voorgenomen tracé loopt aanmerkelijk dichter langs mijn woning, dan de huidige stroomverbinding tussen Borssele en Tilburg.

In verband met de grote impact die dit heeft, niet alleen op het open Zeeuwse landschap en de maatschappelijke onrust die hierdoor wordt veroorzaakt, maar ook op mijn directe leefomgeving heb ik, samen met een aantal buurtbewoners in zienswijze en beroep tegen de besluitvorming met betrekking tot het nieuw te bouwen station te Rilland voorgesteld om deze verbinding ondergronds aan te leggen door de Westerschelde en dan aan te sluiten op het al bestaande schakelstation Zandvliet. Dit station is slechts enkele kilometers verwijderd van de door TenneT / EZ voorgestelde locatie. Recentelijke hebben ook ALLE fracties die vertegenwoordigd zijn in de Provinciale Staten van Zeeland zich uitgesproken voor deze variant.

Deze variant betekent geen verdere aantasting van het Zeeuwse landschap door de nieuwe masten of het station te Rilland en geen overlast voor direct omwonenden. Het station te Zandvliet zal waarschijnlijk wel uitgebreid moeten worden, maar een vergroting van een al bestaand station (in een reeds geïndustrialiseerde omgeving) heeft veel minder impact dan een nieuw station. Het station Zandvliet ligt immers in een reusachtig industriegebied waardoor landschappelijke overwegingen en overlast voor omwonenden geen rol van betekenis spelen. Voor de goede orde: het voorgestelde station te Rilland is gepland op ca. 300 m afstand van een aantal woonhuizen terwijl bij het station van Zandvliet geen enkele bebouwing in de nabijheid is.

Hieronder heb ik schematisch de twee verschillende varianten weergegeven

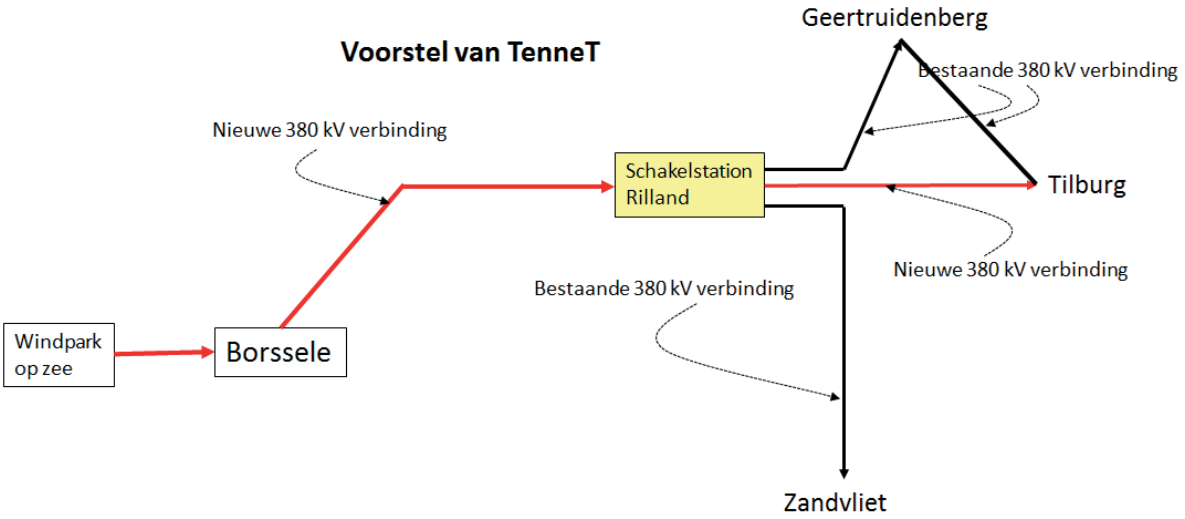

Afbeelding 1 voorstel TenneT

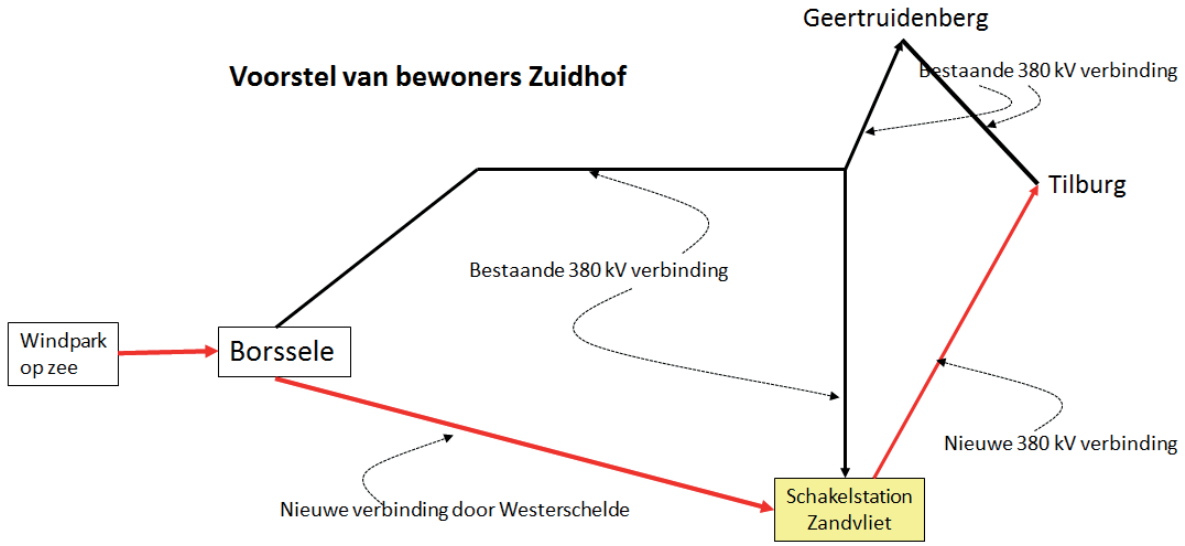

Afbeelding 2 voorstel bewoners Zuidhof

Het hierboven omschreven voorstel is door TenneT / EZ afgewezen met als argumentatie dat de ondergrondse verbinding een verminderde leveringszekerheid oplevert. Ik durf te stellen dat het hierboven omschreven voorstel (van de bewoners van de Zuidhof, hierna ook: “de bewoners”) een grotere leveringszekerheid heeft dan het door TenneT / EZ voorgestelde alternatief. Immers in het door TenneT / EZ voorgestelde tracé is er slechts één verbinding tussen Borssele en het station Rilland. Dit is weliswaar een verbinding met meerdere kabels, maar deze hangen allen in de zelfde mast en zeer dicht bij elkaar. Bij een ongeluk zoals in 2007 in de Bommellerwaard, waarbij een helikopter de kabels brak, kan de gehele verbinding dan wegvallen. Ook zouden slechte weersomstandigheden (sneeuwopbouw of ijzel in combinatie met hevige wind) kunnen zorgen voor een totale uitval. In het voorstel van de bewoners zijn er twee verbindingen vanuit Borssele welke zowel geografisch als ook technisch volledig gescheiden zijn. Het risico op een totale uitval is dus vele malen kleiner dan bij het voorstel van TenneT EZ.

In het verweer van TenneT / EZ is meerdere malen naar voren gebracht dat de verbinding met België cruciaal wordt geacht. In dit verband is het opmerkelijk dat in het voorstel van TenneT / EZ er slechts één verbinding is met België. In het voorstel van de bewoners kan elektriciteit naar België worden getransporteerd via de nieuwe verbinding door de Westerschelde en/of via de bestaande verbinding via de aftakking op de lijn Borssele – Zandvliet. Tevens kan indien gewenst België ook vanuit het Nederlandse net worden voorzien vanuit Tilburg. Kortom in het voorstel van TenneT / EZ is er slechts één verbinding naar België zonder back-up en in het voorstel van de bewoners zijn er drie onafhankelijke verbindingen. Dit betekend tevens dat bij het voorstel van de bewoners er een grotere hoeveelheid elektriciteit naar België kan stromen dan bij het voorstel van TenneT / EZ.

TenneT / EZ heeft aangegeven zoveel mogelijk te streven naar zgn. ringverbindingen zo dat een productie/schakel locatie, zo als Borssele, via meer dan één verbinding in het netwerk is aangesloten. De twee schema’s hierboven geven zeer duidelijk aan dat dit NIET verwezenlijkt wordt bij het voorstel van TenneT / EZ en dat dit WEL het geval is bij het door de bewoners voorgestelde alternatief.

Voorts stelt TenneT / EZ dat voor verbinding van 220 kV of hoger er een maximum zou gelden van 20 km voor het totale netwerk en dat dit al gebruikt is in de Randstad. Echter in het recentelijk door TenneT gepubliceerde rapport[1)] stelt TenneT het volgende:

“*Het maximum van 20 km 380 kV-kabel heeft altijd betrekking gehad op kabels in het vermaasde net. Punt-tot-punt-verbindingen, waarmee grootschalige elektriciteitsproductie-faciliteiten zijn aangesloten op het vermaasde hoogspanningsnet, zouden in beginsel altijd ondergronds kunnen worden aangelegd.”*

[1)] Position Paper Aanleg ondergrondse 220- en 380 kV-kabels

De verbinding Borssele - Zandvliet zoals voorgesteld door de bewoners is heel duidelijk een dergelijke punt-tot-punt-verbinding. Verder dient niet onvermeld te blijven dat de verbinding van het windpark op zee met Borssele ook ondergronds plaats zal vinden en wel over een afstand van ca. 40 km. M.a.w. TenneT / EZ stelt dus dat Windpark – Borssele met een lengte van 40 km over de zeebodem zonder problemen kan worden aangelegd, maar dat Borssele – Zandvliet welke tevens ca. 40 km is en door dezelfde zeebodem zal lopen ineens niet mogelijk is.
TenneT / EZ zal ongetwijfeld naar voren brengen dat de verbinding tussen windpark en Borssele gepland is als een 220 kV verbinding en dat de verbinding naar Zandvliet 380 kV is. Indien dat nodig is om de verbinding ondergronds te laten verlopen dan zie ik geen enkele reden waarom de elektriciteit tussen Borssele en Zandvliet door de Westerschelde niet getransporteerd kan worden op 220 kV. In Zandvliet kan dan indien noodzakelijk de spanning worden opgevoerd naar 380 kV voor verder transport. Ik zie weinig verschil tussen het opvoeren van 220 kV naar 380 kV in Borssele of in Zandvliet.
TenneT / EZ stelt ook dat een ondergrondse verbinding duurder is dan een bovengrondse echter zonder aan te geven hoeveel duurder. Hierbij moet wel het volgende worden opgetekend:

De huidige transportcapaciteit bedraagt ca. 1600 MW. Op termijn zal het windmolenpark 1400 MW gaan bedragen. Aangezien er nu al meer elektriciteit wordt geproduceerd in Borssele zal er dus 1400 MW aan transportcapaciteit bij moeten komen. In het voorstel van TenneT / EZ wordt tot aan Rilland de huidige verbinding gesloopt en vervangen door een compleet nieuwe. Dit betekend dus dat er een nieuwe verbinding voor 3000 MW moet worden gebouwd. In het voorstel van de bewoners blijft de bestaande verbinding in gebruik en moet de nieuwe ondergrondse verbinding slechts 1400 MW aan kunnen. Bij het voorstel van TenneT / EZ worden ook gedeeltes van het 150 kV netwerk gesloopt en gedeeltelijk ondergronds verlegd. Ook moeten in het voorstel van TenneT gronden worden aangekocht en enkele bewoners worden uitgekocht. Verder is het voorgestelde station in Rilland een nieuw station welke duurder zal zijn dan de uitbreiding van het station in Zandvliet. Tevens moeten voor het station in Rilland vele infrastructurele aanpassingen worden gedaan zoals nieuwe wegen naar het station wat in Zandvliet allemaal al aanwezig is. In Rilland zijn er ook verschillende beperkingen ten aanzien van de ruimte en staan er diverse windmolens dusdanig opgesteld dat het niet te vermijden is dat de hoogspanningskabels binnen de zgn. valcirkel van de molenwieken vallen. Ik de betwijfel daarom dat de ondergrondse verbinding duurder is en ik nodig TenneT / EZ om haar besluitvorming op dit punt cijfermatig te onderbouwen.

Ondergetekende wordt als buurtbewoner geraakt in zijn belang, nl:

- Wanneer uiteindelijk toch een 380 kV-verbinding via het door TenneT /EZ gekozen tracé wordt gerealiseerd, zal dat tot ongewenste industrialisering van het landschap en daardoor tot aanzienlijke waardevermindering van onze woning en permanent verminderd woongenot leiden. Wonen aan de Zuidhof is juist zo bijzonder vanwege de naar objectieve maatstaven prachtige agrarisch-landelijke locatie van authentieke woningen die in dit landschap passen. Een 380 kV tracé met hoge windtrackmasten op zeer korte afstand tot deze woningen past absoluut niet in dit landschap.
- Mogelijk zal de bouw van het tracé schade veroorzaken aan onze woning. Zelfs wanneer er geen bouwverkeer door de Zuidhof zal rijden en er niet geheid zal worden, kunnen trillingen tijdens de werkzaamheden, onttrekking van water uit de bodem of andere onvoorziene omstandigheden schade veroorzaken. Ook kan tijdens de bouwwerkzaamheden sprake zijn van overlast die tot immateriële schade en vermindering van het woongenot leiden.
- Wanneer op enigerlei wijze schade zal worden veroorzaakt, verzoek ik TenneT / EZ nu al kenbaar te maken én vast te leggen met belanghebbenden dat dergelijke schade steeds tijdig en correct wordt gecompenseerd.

Voor de goede orde bericht ik u dat ik mij het recht voorbehoud deze zienswijze met nadere feiten en gronden aan te vullen. Voorts verzoek ik u nadrukkelijk om met de gezamenlijke bewoners van de Zuidhof overleg te voeren betreffende de in deze zienswijze aangegeven alternatieven.

In het kader van deze zienswijze en de verdere procedure deel ik u op voorhand mee dat bij geheel dan wel gedeeltelijk tegemoet komen aan de naar voren gebrachte en nog te brengen bezwaren, ondergetekende in aanmerking wenst te komen voor een vergoeding voor de gemaakte kosten in verband met het indienen van deze zienswijze en eventueel een bezwaar en beroepschrift.

Hoogachtend,

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 21:45
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Van der Poest Clementstr
Huisnummer: 7
Postcode: 4443 AL
Woonplaats: NISSE
Telefoonnummer: 0113-649536
E-mailadres: bzzb@hetnet.nl
Als: Organisatie
Organisatie: Stichting Behoud de Zak van Zuid-Beveland

Wat is uw mening over de landschappelijke inpassing zoals voorgesteld?
Het voorsgestelde tracé is een ernstige aantasting van het waardevol cultuur landschap de Zak van Zuid-Beveland.

Heeft u nog suggesties hierover?
Wij bepleiten een ondergronds tracé.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
De BZZB staat voor het behoud van natuur-,landschappelijke en cultuurhistorische waarden in de Zak van Zuid-Beveland. De nieuwe verbinding tast deze waarden aan.

Reactie

Behoud de Zak van Zuid-Beveland
BZ
ZB

Stichting Behoud de Zak van Zuid-Beveland

secretariaat: BZZB
Van der Poest Clementstraat 7
4443 AL Nisse
tel: 0113-64 95 36
e-mail: bzzb@hetnet.nl

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Nisse, 13 april 2016

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

Geachte mevrouw, mijnheer,

De BZZB heeft het ontwerp-inpassingsplan, het MER en de bijbehorende vergunningen voor de nieuwe 380 kV verbinding door Zeeland met zorg bekeken. Eerder bij de voorbereidingsmogelijkheden, die tot dit ontwerpbesluit leiden, hebben wij ons geïnformeerd, vragen gesteld en onze mening en suggesties tot verbetering ingebracht. Onze aandacht ging vooral uit naar het 'Borselse' deel.

De huidige stukken hebben ons niet overtuigd van nut en noodzaak; nog steeds is onvoldoende onderbouwing van de nieuwe verbinding aangevoerd. Is het gekozen bovengrondse tracé wel de beste oplossing? Wij vragen ons ook af of de nieuwe verbinding wel past in het toekomstige duurzame energiesysteem met toenemende kleinschalige en decentrale energieopwekking. Wij dringen er op aan om de gekozen uitvoering van de nieuwe verbinding beter te onderbouwen op het punt van de meerwaarde voor onze toekomstige energievoorziening.

Ingrijpender dan wij verwachtten, is de aantasting van het open Zeeuwse landschap met ernstige gevolgen voor de beleving- en natuurwaarden voor bewoners en bezoekers. Een groot aantal zeer hoge masten, die 2 keer zo hoog zijn als de bestaande vakwerkmasten, zullen het beeld in het waardevolle cultuurlandschap van de Zak van Zuid-Beveland gaan domineren. De nadelige effecten voor de omgeving wegen niet op tegen het voordeel van het verdwijnen van de bestaande bovengrondse 380kV verbinding door het zuidelijk deel van Zak. Het dubbelen met het bestaande tracé nabij Nisse en Heinkenszand, door het open deel van de Poel via Baarsdorp naar 's-Gravenpolder en verder, betekent een ernstige aantasting van bestaand waardevol cultuur landschap. In het tracé boven 's-Gravenpolder verstoort de nieuwe grootschalige verbinding het waardevolle landschapsbeeld, zoals bij het cultuurhistorisch monument van de vliedberg t Hof Blaemskinderen. Dat onze wens van een ondergronds tracé niet aan de orde wordt genoemd, is teleurstellend.

Wij vinden dat de nieuwe verbinding ernstige schade aanbrengt aan landschappelijke en culturele waarden in de Zak.

Mocht het plan tot realisatie komen dan verzoeken wij een zorgvuldige uitvoering die recht doet aan de waarden van het gebied. Zo gaan wij ervan uit dat de werkzaamheden en verstoring zich beperken tot het strikt noodzakelijke werkgebied en dat de situatie in oude staat zal worden teruggebracht met respect voor bestaande natuurwaarden en geomorfologie. Eén van de grote waarden van ons gebied is de leesbaarheid van de landschapskenmerken waarin de ontstaansgeschiedenis en historische gebruik nog altijd goed waarneembaar is. Het behoud van die waarden stellen wij op prijs.

Het voorgestelde landschapsplan bevat goede elementen. Graag willen wij de volledige uitvoering ervan en dat wel binnen een zo kort mogelijke termijn, zonder onderbrekingen, bepleiten. De concrete ondersteuning van natuurwaarden, zoals door het voorgestelde steenuilenfonds zal het draagvlak in de streek bevorderen. Eerder hebben wij bij het overleg in een vroeg stadium al medewerking gevraagd voor dit soort maatregelen als compensatie voor het verlies van beeldkwaliteit door de realisering van de nieuwe 380 kV verbinding in de Zak van Zuid-Beveland.

Wij vertrouwen erop dat u in het vervolg van de procedure rekening zult houden met onze opmerkingen.

Met vriendelijke groet,

namens de stichting Behoud de Zak van Zuid-Beveland,

Deze brief is heden ook per post verzonden.

Verzonden: Woensdag 13 april 2016 23:05
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens:

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
Ja, als eigenaar en als gebruiker zijn we het niet eens met de plaatsing van de mast t.o.v. de bestaande mast op het perceel . We willen voorstellen de masten in lijn met elkaar te plaatsen.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
Ja, de bewerking van het overblijvende deel van het perceel wordt veel moeilijker en veroorzaakt meer kosten voor te verrichten arbeid en machine-uren. Het verbod dat landbouwmachines hoger dan 4 meter niet onder de constructies mogen rijden. Beregening is heel lastig. Invloed van GPS is niet duidelijk en beperking van drones voor nu en in de toekomst is niet duidelijk.
Door de mast treedt veel vermogensschade op i.v.m. de waardedaling van het overblijvende deel en alle schadecomponenten voor zowel nu als in de toekomst. Ik behoud mij alle rechten voor om alle vormen van toekomstige schade te verhalen bij de veroorzaker.

Reactie

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 11:03
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Westerscheldetunnelweg
Huisnummer: 1
Postcode: 4454 PD
Woonplaats: BORSSELE
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: N.V. Westerscheldetunnel

Wat is uw mening over de landschappelijke inpassing zoals voorgesteld?
Zie brief in bijlage

Heeft u nog suggesties hierover?
nvt

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en het MER?
nvt

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
Wij willen graag het belang van ons portaal over de westerscheldetunnelweg benadrukken ivm het voorgestelde tracé.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
Zie bijlage voor een onderbouwing

Reactie

WESTERSCHELDE TUNNEL

MEER MOGELIJK MET DE SLUISKILTUNNEL

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380kV - West
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Datum	12 april 2016
Uw referentie	DGETM/EO/16022345
Onze referentie	NVWST/2016.49805
Onderwerp	Zienswijze NV WST m.b.t. Zuid-West 380 kV - West
Behandeld door	
Telefoonnummer	
E-mailadres	

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij maak ik gebruik van de mogelijkheid om de zienswijze van de N.V. Westerscheldetunnel op de ontwerpbesluiten, bestaande uit het ontwerp-inpassingsplan, de ontwerpvergunningen en –ontheffingen en het Milieueffectrapport kenbaar te maken.

Onze zienswijze richt zich op het deel waar uw voorgestelde tracé de Westerscheldetunnelweg kruist net ten zuiden van het tolplein. De locatie waar uw tracé onze weg kruist bevindt zich boven een portaal voorzien van matrixborden. Wanneer er werkzaamheden aan apparatuur van dit portaal dienen te worden uitgevoerd is een mobiele kraan nodig. De hoogte van deze giek is ongeveer 15 meter. Wij nemen aan dat er voor de nieuwe hoogspanningslijnen een veilige marge wordt gehanteerd, zodat de werkzaamheden door ons zonder verdere extra voorzieningen veilig kunnen worden uitgevoerd.

Tevens zijn wij geïnteresseerd in de beïnvloeding van de hoogspanningslijnen op onze apparatuur en de maatregelen die worden genomen om deze beïnvloeding weg te nemen. Dit is overigens in goed overleg met betrokken projectleden reeds aan de orde gesteld.

Indien u naar aanleiding van bovenstaande vragen heeft kunt u via bovenstaand telefoonnummer contact opnemen met Dennis Vlassenrood, onderhoudsdeskundige civiele techniek.

Hoogachtend,

N.V. Westerscheldetunnel
Westerscheldetunnelweg 1
4454 PD Borssele
Postbus 303
4460 AS Goes

KvK nr. 220400203
IBAN: NL74ABNA0256718555
BIC: ABNANL2A
BTW nr.: NL 8073.05.509.B.01

tel. 088 9969000
www.westerscheldetunnel.nl
info@westerscheldetunnel.nl
WSTVerkeer

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 11:40
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Asterdkraag
Huisnummer: 102
Postcode: 4823 GB
Woonplaats: BREDA
Telefoonnummer:
E-mailadres: info@breda380kvnee.nl
Als: Organisatie
Organisatie: StichtingBreda380kvnee
Mede namens: StichtingBreda380kvnee

Wat is uw mening over de landschappelijke inpassing zoals voorgesteld?
n.v.t

Heeft u nog suggesties hierover?
n.v.t

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en het MER?
Er zijn problemen met uploaden document (zienswijze zowel pdf als docx). Onze zienswijze is gisteren ook aangetekend verstuurd naar: bureau Energieprojecten, inspraakpunt Zuid West 380 kV, Postbus 248, 2250AE Voorschoten.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
Er zijn problemen met uploaden document (zienswijze zowel pdf als docx). Onze zienswijze is gisteren ook aangetekend verstuurd naar: bureau Energieprojecten, inspraakpunt Zuid West 380 kV, Postbus 248, 2250AE Voorschoten.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
Er zijn problemen met uploaden document (zienswijze zowel pdf als docx). Onze zienswijze is gisteren ook aangetekend verstuurd naar: bureau Energieprojecten, inspraakpunt Zuid West 380 kV, Postbus 248, 2250AE Voorschoten.

Reactie

Breda380kVNEE

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid -West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

AANTEKENEN
Tevens per gewone post
Tevens digitaal ingediend via: https://respons.itera.nl/Formulier/zuid-west-380-kv-west

Breda, 13 april 2016

Onderwerp: Zienswijze ontwerp-inpassingsplan en MER Zuid - West 380 kV West (Borssele- Rilland)

Geachte heer / mevrouw,

Namens de stichting Breda380kVnee dien ik hierbij onze zienswijze in m.b.t. het ontwerp inpassingsplan en het bijbehorende MER voor de hoogspanningsverbinding Zuid West 380kV West (Borssele - Rilland).

Onze zienswijze bestaat uit drie onderdelen:

1. De gehele procedure MER Zuid West (Borssele-Tilburg);
2. MER- West (Zeeland):
   a. omissies in het MER;
   b. de gehanteerde beoordelingssystematiek in het MER;
   c. de wijze van bepaling van het MMA;
   d. de wijze van bepaling van het VKA:
3. Het (op te stellen) MER voor de Zuid - West 380kV Oost (Rilland – Tilburg).

Deel 1: De gehele procedure MER Zuid West (Borssele-Tilburg)

Het doel van een Rijks inpassingsplan (hierna RIP) en de Rijkscoördinatie regeling zijn het bundelen en coördineren van procedures rondom projecten van nationaal belang.
Het project Zuid -West 380kV is oorspronkelijk ingezet als één project. Er zou één MER-procedure worden gevoerd en één RIP worden opgesteld. Zodra alle procedures afgerond zouden zijn en het tracé definitief goedgekeurd, zou Tennet beginnen met de bouw van de verbinding.
Lopende het traject is het project in drie stukken geknipt, te weten:

a. Hoogspanningsstation Rilland;
b. Projectdeel Borssele-Rilland (hierna: West) en
c. Projectdeel Rilland-Tilburg (hierna: Oost).

Voor elk deeltraject wordt een MER-rapportage en RIP in procedure gebracht, welke procedures in tijd niet parallel lopen. Deze handelwijze vraagt om moeilijkheden, zowel in de besluitvorming als in de uitvoering. Bovendien is deze handelwijze weinig transparant en frustreert het de rechtsgang van burgers.

Besluitvorming

MER

Zowel bij de procedure rondom het deelproject West als het deelproject Oost zullen zienswijzen over de MER worden ingediend. Als deze zienswijzen onafhankelijk van elkaar worden beoordeeld en de afzonderlijke MER' s mogelijk daarop wordt aangepast, krijg je een "uit de pas lopen" van de twee deel-MER-rapporten. Ook het tijdverloop tussen het in procedure brengen van twee verschillende MER' s en de in dat kader mogelijk gewijzigde inzichten/feiten, werkt het "uit de pas lopen" in de hand.

Dat deze vrees realistisch is, blijkt al uit het MER rapport voor deelproject West. Een aantal uitgangspunten voor deelproject West wijkt af van datgene wat in de startnotitie en leidende principes is opgenomen, welke rapportages gelden voor zowel MER Oost als MER West.

In het Kamerdebat op 7 april 2015 is aandacht gevraagd voor het volgen van de leidende principes en is later door de Kamer in een aangenomen motie van het lid De Vries bekrachtigd.

Eén van deze leidende principes is het zoveel mogelijk voorkomen van een nieuwe doorsnijding door:

- waar mogelijk en zinvol combineren/bundelen met een bestaande 150 kV of 380 kV verbinding, óf:
- waar mogelijk en zinvol bundelen met bovenregionale infrastructuur.

Wij constateren dat het begrip "combineren" in MER West afwijkt van de definitie "combineren" in de startnotitie en leidende principes. De leidende principes worden in een andere context geplaatst. Het doel "zoveel mogelijk voorkomen van nieuwe doorsnijding door te combineren" wordt in de MER vertaald naar "....omdat combineren met bestaande hoogspanningsverbindingen op een aantal plaatsen tot knelpunten kan leiden, is als onderdeel van deze alternatieven een vrij liggend tracé toegepast" (samenvatting MER blz. 9). Deze twee uitgangspunten staan haaks op elkaar.

In het kader van een zo transparant mogelijk vervolgproces is een eenduidige definiëring van uitgangspunten van groot belang.

Hetzelfde geldt voor de onderdelen gezondheid en veiligheid. In de MER West worden hierover bepaalde standpunten ingenomen. Daartegen zullen ongetwijfeld zienswijzen worden ingediend, ook door ons. Zie hiervoor deel 2 van deze zienswijze. Op enig moment vindt besluitvorming omtrent deze onderwerpen plaats bij de vaststelling van de MER. Dit betekent dat het indienen van zienswijzen tegen de MER Oost in de toekomst weinig tot geen nut meer zal hebben. De standpunten liggen immers al vast? Mochten er bij de MER Oost toch andere standpunten omtrent b.v. gezondheid en veiligheid worden ingenomen, dan wringt dit met de MER West op basis waarvan al vergunningen zijn verleend!. Ook in dat kader is het opknippen van de MER in twee deeltrajecten in strijd met zowel de aard en strekking van de wet alsook met een open en transparante besluitvorming en bijbehorende rechtsbescherming.

Inpassingsplan

Overkoepelende doelstelling/nationaal belang

Het project Zuid - West 380kV heeft een overkoepelende doelstelling en is juist daarom van nationaal belang. De overkoepelende doelstelling is het afvoeren van elektriciteitsproductie vanuit Zeeland naar de landelijke 380kV-ring bij Tilburg en verder het land in. Die doelstelling kan alleen worden gerealiseerd als beide deelprojecten uitvoerbaar blijken te zijn en ook op elkaar zijn afgestemd. Door

het opsplitsen van het project in twee deelprojecten komt de samenhang tussen beide projecten in gevaar, vervalt de basis van de overkoepelende doelstelling en daarmee het nationaal belang.
Dat wordt pijnlijk duidelijk in de samenvatting van de MER Borssele - Rilland waar op pagina 7 de projectdoelstellingen worden opgesomd. Het project West heeft in deze opsomming slechts een puur provinciale doelstelling, evenals het project Oost. Van een nationaal belang is geen sprake meer.
In paragraaf 4.1.1.van de MER is een doorkijk opgenomen waaruit zou blijken dat het aannemelijk is dat de tracé-alternatieven in deelgebieden ZW380 West én Oost vergun baar zijn en daarmee dat de overkoepelende doelstelling haalbaar is.
Oost en West worden juist ontkoppeld omdat over het tracé in deelproject Oost nog geen helderheid bestaat. De doorkijk naar de vergunbaarheid zoals in paragraaf 4.1.1. van de MER West wordt aangegeven, is dan ook niet gebaseerd op vaststaande feiten, maar puur op aannames en daarmee onvoldoende om te kunnen spreken van een overkoepelende doelstelling en daarmee een nationaal belang. Ook de argumenten van nut en noodzaak van het project komen op losse schroeven te staan als zou blijken dat het verplaatsen van de in Zeeland opgewekte stroom naar het zuiden van Nederland niet of niet op de voorgenomen wijze kan plaatsvinden. De nut en noodzaak van de maatregelen in Zeeland zijn namelijk bepalend voor de afvoer van de energie naar het zuiden van het land en andersom.

Opknippen strijdig met aard en doelstelling RIP en rijks coördinatieregeling
Het karakter van een RIP is juist het uniformeren en coördineren van planologische maatregelen in de diverse gemeenten/provincies en het voorkomen van versnippering of afwijkende besluitvorming. Door nu het project in twee deelprojecten te knippen met elk een eigen inpassingsplan, wordt de uniformering en coördinatie geweld aangedaan, dit is in strijd met het karakter van de planologische figuur van een RIP en de rijks coördinatieregeling.

Alternatieven worden op voorhand geëlimineerd
Door het opknippen van het project in deelprojecten ontstaat een ongewenste situatie omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen op de voortgang van de andere procedures. Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is, sluit dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit.

Uitvoering
Het inpassingsplan vormt basis voor het verlenen van vergunningen. Door het opknippen van het RIP in twee afzonderlijke delen Oost en West en het ook qua tijd laten verlopen van beide procedures in verschillende stadia, ontstaat een situatie dat in het ene deelproject al vergunningen worden verleend, terwijl dit in het andere deel nog niet aan de orde kan zijn. Zoals eerder benoemd heeft een toekenning van een vergunning direct gevolgen op de voortgang van de andere procedures.
Bovendien wordt in strijd gehandeld met eerdere toezeggingen dat pas zodra alle procedures zijn afgerond en het tracé definitief goedgekeurd, TenneT met de bouw van de verbinding zou gaan beginnen. Door de vergunningverlening en dus de uitvoering van deelproject West aanzienlijk eerder te doen plaatsvinden dan die van deelproject Oost, ontstaat mogelijk een onomkeerbare situatie en/of een situatie waarbij de afweging van alternatieven niet meer mogelijk of wenselijk wordt

geacht vanwege de inmiddels reeds gerealiseerde uitvoeringsonderdelen. Dat ondermijnt een democratische, transparante besluitvorming met voldoende waarborgen voor een goede rechtsgang.

Deel 2: MER West (Zeeland)

Wij constateren dat enkele zaken uit startnotitie en richtlijnen niet in de MER zijn opgenomen:

a) Omissies in de MER:

- Het criterium EHS (NNN) vermijden ontbreekt;
- in de richtlijnen is (op pagina 4) aangegeven dat de doorsnijdingslengtes van (ecologisch, aardkundig en landschappelijk) kwetsbare gebieden inzichtelijk moeten worden gemaakt. Deze informatie vinden wij niet terug in het MER als het gaat om de thema's ecologie (natuur) en landschap. Het MER omvat voor die thema's vooral kwalitatieve informatie waarbij hooguit het aantal doorsnijdingen wordt vermeld;
- als het gaat om het thema gezondheid schrijven de richtlijnen voor dat breder moet worden gekeken dan uitsluitend naar het aantal gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone ("de 0,4 micro Tesla zone"). In de richtlijnen is (op pagina 7) aangegeven dat de nieuwe 380kV hoogspanningslijn een barrière kan opwerpen voor omwonenden en dat daarom ook naar de risicoperceptie van omwonenden en de invloed op hun recreatieve activiteiten moet worden gekeken. Informatie hierover vinden wij in het geheel niet terug in het MER. Het MER beperkt zich uitsluitend tot het vermelden van het aantal gevoelige bestemmingen dat in de magneetveldzone van de nieuwe 380kV hoogspanningslijn komt te liggen;
- er wordt geen onderscheid gemaakt tussen nieuwe, bestaande en vrijgevallen gevoelige bestemmingen (zie ook hieronder b1).

b) De gehanteerde beoordelingssystematiek in het MER

1. De voorgenomen activiteit betreft de aanleg van een 380kV hoogspanningslijn. Deze wordt in de meeste alternatieven gecombineerd met andere hoogspanningslijnen, waardoor sommige bestaande hoogspanningslijnen geamoveerd kunnen worden. Bij de effectbeoordeling in het MER wordt bij een groot aantal thema's niet alleen gekeken naar de milieueffecten van de aanleg van de nieuwe 380kV hoogspanningslijn, maar worden tevens de effecten van het amoveren van de bestaande hoogspanningslijnen belicht. Dit wordt uiteindelijk vertaald in één effectscore. Daar de voorgenomen activiteit primair de aanleg van een nieuwe 380kV hoogspanningslijn behelst en de effecten van de aanleg van de nieuwe lijn en het amoveren van bestaande lijnen zich op verschillende locaties voordoen, zou ook de beoordeling in het MER moeten worden gesplitst, waarbij de effecten van de aanleg van de nieuwe 380kV hoogspanningslijn en het amoveren van bestaande hoogspanningslijnen afzonderlijk inzichtelijk worden gemaakt in de beoordelingstabellen.
2. Als gevolg van de aanleg van de nieuwe 380kV hoogspanningslijn en het amoveren van bestaande hoogspanningslijnen moeten ook enkele stukken 150kV kabeltracé worden aangelegd. De effecten daarvan worden in het voorliggende MER nagenoeg volledig buiten beschouwing gelaten. Als reden daarvoor wordt aangevoerd dat de exacte ligging van deze 150kV kabeltracés nog niet bekend is. Los van het gegeven

dat deze argumentatie geen stand houdt (als bijlage bij het ontwerp inpassingsplan zitten namelijk rapporten van Arcadis uit 2014 waaruit blijkt de ligging van deze 150kV kabeltracés al in 2014 is bepaald), merken wij op dat deze 150kV kabeltracés integraal onderdeel uitmaken van de voorgenomen activiteit en dat de effecten daarvan derhalve ook gewoon inzichtelijk zouden moeten worden gemaakt in het MER.

3. De effectbeschrijving van de impact op het landschap is vooral beschrijvend en kwalitatief van aard. Zoals al aangegeven onder onderdeel 2a van onze zienswijze zou conform de richtlijnen ook inzicht moeten worden gegeven in de doorsnijdingslengtes van het landschap.
4. Bij de beoordeling op van het landschap op lijnniveau worden binnen de deelgebieden weer sub gebieden onderscheiden die afzonderlijk beoordeeld worden. Deze beoordelingen worden daarna samengevoegd tot één eindoordeel voor dit thema. Dit achten wij ongewenst.
5. Wij constateren dat voor de verschillende natuurthema's geen éénduidige beoordelingssystematiek wordt gehanteerd. Opvallend is daarbij de wijze waarop o.a. de effecten op vleermuizen in beeld worden gebracht. Daarbij wordt alleen naar het aantal doorsnijdingen gekeken en niet naar de aard ervan (de doorsnijding van een bomenrij telt net zo zwaar als de doorsnijding van een volledig bos).
6. Bij het thema natuur en thema ruimtegebruik worden langdurige effecten veroorzaakt door de aanlegfase in de vorm van verlies van oppervlakte en versnippering van leefgebied niet meegewogen. Het creëren van bouwplaatsen en toegangswegen in de aanlegfase heeft in bepaalde gebieden, waaronder bossen of andere sterk begroeide gebieden, tot gevolg dat het aangetaste oppervlakte beduidend groter is dan alleen het gebied rondom de mastvoeten en onder de geleiders. Dit kan tot permanente, negatieve effecten op leefgebieden leiden. Dit wordt ten onrechte niet meegewogen in het MER.
7. Sommige maatregelen worden in het MER als mitigerende maatregelen betiteld, terwijl onzeker is of deze maatregelen enig effect hebben (zie pagina 143 van het achtergronddocument natuur en pagina 183 van het MER). Uit vaste rechtspraak van het Europese Hof van Justitie volgt dat maatregelen pas als mitigerende maatregel bestempeld mogen worden als zij direct het negatieve effect van een plan of project beperken. Maatregelen die geen onmiddellijk bewezen effect sorteren zouden derhalve niet als mitigerende maatregelen meegewogen mogen worden in de beoordeling.
8. Voor wat betreft de beoordeling voor het thema ruimtegebruik heeft onze zienswijze betrekking op de functie bos. Bij de functie bos wordt zowel gekeken naar de hoeveelheid bos die verloren gaat als gevolg van de nieuwe 380kV hoogspanningslijn als naar de hoeveelheid nieuw bos die ontwikkeld kan worden als het gevolg van het amoveren van bestaande hoogspanningslijnen. Dit wordt vervolgens samengevoegd in een "netto score". Zoals al aangegeven bij onderdeel 2b van onze zienswijze zijn wij van mening dat de effecten van de aanleg van de nieuwe 380kV hoogspanningslijn en het amoveren van bestaande lijnen afzonderlijk beoordeeld dienen te worden in het MER. Los daarvan constateren wij dat klaarblijkelijk meer waarde wordt toegekend aan de positieve effecten (= ontwikkelen nieuw bos) door

het verwijderen van bestaande hoogspanningslijnen dan aan de negatieve effecten (= kappen waardevol bos (NNN)) door de nieuwe 380kV hoogspanningslijn, getuige

Waardering effecten	Omschrijving	Oppervlak
---	Zeer positief effect	> - 10 ha
--	Positief effect	- 5 tot -10 ha
-	Licht positief effect	-1 tot -5 ha
0	Niet of nauwelijks effect	-1 tot 1 ha
-	Licht negatief effect	1 - 10 ha
--	Negatief effect	10 - 50 ha
---	Zeer negatief effect	> 50 ha

Tabel 14.2 Classificatie van effecten - Functie 'bos'

de gehanteerde effectbeoordeling in het MER (zie bovenstaande tabel, pagina 186 van het MER). Dit lijkt ons pertinent onjuist. Daarnaast wordt voorbijgegaan aan het effect op ecosystemen en ecologische zones.

c) De wijze van bepaling van het MMA

Uit het MER blijkt dat het MMA wordt bepaald op basis van de thema's leefomgeving (= aantal "nieuwe" gevoelige bestemmingen), landschap en natuur. Natuur blijft daarbij beperkt tot de effecten op (weide)vogels en het aantal draadslachtoffers. Als reden hiervoor wordt gegeven dat op andere thema's de effecten van de alternatieven niet wezenlijk verschillen. Echter voor deelgebied 1 doen zich ook noemenswaardige verschillen voor tussen de alternatieven als het gaat om het effect op het leefgebied van o.a. vleermuizen. Dit zou derhalve ook mee moeten hebben gewogen bij het bepalen van het MMA voor dat deelgebied. EHS (NNN) is ook een leidend criterium, maar wordt als zodanig niet benoemd.

d) De wijze van bepaling van het VKA

Bij het bepalen van het VKA spelen naast uit de informatie uit het MER nog andere overwegingen een rol. Het betreft: kosten, draagvlak, vrijgespeelde gevoelige bestemmingen en nettechniek. Op basis van het ontwerp inpassingsplan hebben wij het beeld dat de technische complexiteit en daarmee de kosten uiteindelijk bepalend lijken te zijn voor de tracékeuze (in ieder geval voor deelgebied 2). Dat roept bij ons de vraag op hoe zwaar de milieueffecten van het tracé en de status van het MMA uiteindelijk meewegen bij de keuze van het VKA. In de richtlijnen is opgenomen dat, als afgeweken wordt van een alternatief met aanzienlijke voordelen (MMA), dit goed beargumenteerd moet worden.

Deel 3: Het (op te stellen) MER voor de Zuid West 380kV Oost (Rilland – Tilburg)

Het MER en het ontwerp inpassingspassingsplan die thans ter inzage liggen, betreffen het Zeeuwse deel van de nieuwe 380kV lijn. Voor het Brabantse deel van de 380kV lijn (Zuid West 380kV Oost) wordt nog een MER opgesteld. Onze zienswijze moet derhalve ook worden gezien in relatie tot het MER voor het Zuid West 380kV Oost dat nog wordt opgesteld. In het bijzonder vragen wij u daarbij aandacht voor de volgende onderdelen:

1. Gezien het belang dat in het SEV III wordt toegekend aan het voorkomen van nieuwe doorsnijdingen en gezien het bepaalde in de richtlijnen (zie onderdeel 2a van onze

zienswijze) - dienen in het MER voor de Zuid- West 380kV Oost wel expliciet de doorsnijdingslengtes van (de alternatieven voor) de nieuwe 380kV hoogspanningslijn inzichtelijk worden gemaakt voor de thema's landschap en natuur (waaronder de NNN).

2. De voorgenomen activiteit betreft primair de aanleg van een nieuwe 380kV hoogspanningslijn. De effecten van de aanleg en de effecten van het amoveren van bestaande lijnen dienen afzonderlijk inzichtelijk te worden gemaakt in het MER voor de Zuid- West 380kV Oost.
3. Uit het MER voor de Zuid West 380kV West (Borssele - Rilland) valt op te maken dat in het Brabantse deel (de Zuid West 380kV Oost) bij een aantal alternatieven over substantiële lengtes 150kV kabeltracés noodzakelijk zijn. Uitgangspunt daarbij is dat deze tracés via open ontgraving worden aangelegd. Afhankelijk van de ligging van deze kabeltracés kan dat (negatieve) gevolgen hebben voor de thema's natuur en ruimtegebruik (in het bijzonder bos). Wij gaan ervan uit dat de effecten daarvan voor deze thema's kwantitatief inzichtelijk gemaakt worden in het MER Zuid West 380kV Oost zodat ze ook daadwerkelijk mee kunnen worden gewogen bij de tracékeuze.
4. De gehanteerde uitgangspunten voor de berekening van de magneetveldzone van de nieuwe hoogspanningslijn zijn meerdere keren aan de orde gesteld. Omwonenden hebben namelijk geen enkele garantie dat de daadwerkelijke belasting (die in belangrijke mate de omvang van de magneetveldzone bepaalt) van de nieuwe lijn de gehanteerde rekenstroom (van 30%, resp. 50%) niet overschrijdt. Met name in relatie tot het zuidelijk tracé (C150n) is dat een groot punt van zorg gezien de grote concentratie aan gevoelige bestemmingen op korte afstand van dit tracé (bestaande uit een combi van een 150 en een 380kV lijn). Wij constateren dat het RIVM in oktober 2015 een aangepaste handreiking voor de berekening van magneetveldzones heeft aangereikt. Daarin is nu opgenomen dat: "als in redelijkheid kan worden verwacht dat een circuit zwaarder is of zal worden belast dan 30% resp. 50%, kan het bevoegd gezag – in overleg met de initiatiefnemer/netbeheerder – besluiten de berekening van de omvang van de magneetveldzone met een hogere rekenstroom te laten uitvoeren". Uit het MER voor de Zuidwest 380kV West maken wij op dat deze handreiking voor het Zeeuwse deel van de Zuid- West 380 kV niet is toegepast. Wat wij verder constateren, is dat de aanpassing van de handleiding een gevolg is van een onderzoek van het RIVM naar de daadwerkelijke belasting van het Nederlandse hoogspanningsnet in 2011 en 2013. Uit dat onderzoek blijkt o.a. dat de belasting van de 150kV lijn Geertruidenberg – Tilburg al fors hoger is dan de 50% die bij de berekeningen standaard wordt gehanteerd als ontwerpbelasting. Deze 150kV lijn is relevant voor de Zuid- West 380kV Oost daar deze lijn bij een aantal tracéalternatieven (waaronder het zuidelijke tracé C150n) wordt geamoveerd en wordt gecombineerd met de nieuwe 380kV lijn. Uit studies van de Technische Universiteit van Delft blijkt voorts dat het zeer waarschijnlijk is dat 380kV lijnen in de nabije toekomst door een combinatie van nieuwe besturingstechnieken en een grotere vraag naar elektrisch vermogen, beduidend hoger zullen worden belast dan de huidige praktijk. Dit leidt tot hogere magnetische veldsterkte, dus bredere magneetveldzones en een bijbehorende hogere rekenstroom. E.e.a. maakt aannemelijk dat voor de Zuid- West 380kV Oost met een hogere rekenstroom zou moeten worden gerekend dan tot op heden is gebeurd. De energietransitie in de toekomst is nog onzeker en de nieuwe lijn dient wel toekomst vast te zijn.

5. Uit het MER voor de Zuid West 380kV West blijkt dat het MMA wordt bepaald op basis van de thema's leefomgeving (= aantal "nieuwe" gevoelige bestemmingen), landschap en natuur. Natuur blijft daarbij beperkt tot de effecten op (weide)vogels en het aantal draadslachtoffers. Als reden hiervoor wordt aangevoerd dat op andere thema's de effecten van de alternatieven niet wezenlijk verschillen. In Noord Brabant zullen de tracéalternatieven qua effecten wezenlijk verschillen als het gaat om de impact op gebieden met bijzondere waarde (NNN), het leefgebied van vogels en vleermuizen en het ruimtegebruik voor de functie bos. De vierde bergboezem bij Breda heeft een functie waterveiligheid en valt onder de Waterwet. Wij gaan ervan uit dat bij het bepalen van het MMA voor de Zuid West 380kV Oost ook naar die thema's gekeken wordt. Daarbij vragen wij extra aandacht voor de complexiteit van de verplichte natuurcompensatie van NNN.
6. Bij het bepalen van het VKA spelen naast uit de informatie uit het MER nog andere overwegingen een rol. Het betreft: kosten, draagvlak, vrijgespeelde gevoelige bestemmingen en nettechniek. Voor wat betreft de kosten komen wij in het geheel geen informatie tegen in de stukken die thans ter inzage liggen voor de Zuid West 380kV West. De kosten van de tracéalternatieven voor de Zuid West 380kV Oost dienen inzichtelijk gemaakt te worden.
7. In MER West wordt (op blz. 17) geconstateerd dat de milieu-informatie van MER Oost nog niet op orde is. Dit hebben wij eerder, na bestudering van het concept MER (maart 2015), in een schrijven d.d. 6 september 2015 aan de Minister / EZ meegegeven. Het zuidelijk tracé is op basis van onvolledige en onjuiste informatie gekozen. We gaan ervan uit dat aanvullend benodigd onderzoek plaatsvindt vóórdat een nieuwe keuze MMA en VKA wordt gemaakt. Het liefst getoetst bij milieugroeperingen zoals o.a. Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Brabantse Milieufederatie.

<u>Conclusie</u>

- Het Rijk heeft ten onrechte het instrument van het rijks inpassingplan ingezet. Voorts voldoet het ontwerp inpassingsplan niet aan de eisen die de wet en de Algemene beginselen van behoorlijk bestuur hieraan stellen.
- Anders dan de rijks coördinatieregeling en het rijks inpassingsplan beogen, leidt het opknippen van het project in drie afzonderlijke delen tot versnippering en verminderde transparantie in besluitvorming. Door de splitsing verliest het oorspronkelijke project zijn integraliteit in besluitvorming, procedures en rechtsbeschermingsmogelijkheden. De Stichting vreest voor het ontstaan van onomkeerbare gevolgen voor het MER en het inpassingsplan voor het oostelijk deel van het hoogspanningstracé Zuid- West 380kV als gevolg van de splitsing.
- De Stichting constateert een aantal hiaten en tekortkomingen in het MER dat thans ter inzage ligt, waaronder inbegrepen de wijze waarop het MMA wordt bepaald.

Wij verzoeken u de bovenstaande zienswijzen te honoreren en het ontwerp inpassingsplan te verwerpen dan wel te herzien. Wij hebben in deze zienswijze een aantal procedurele en inhoudelijke tekortkomingen in het MER / ontwerp inpassingsplan geconstateerd en wij willen voorkomen dat deze doorwerken in de besluitvorming voor het oostelijk deel van de Zuid -

West 380kV. Wij verzoeken u dan ook nadrukkelijk om onze zienswijze op voorhand mee te nemen in het oostelijk deel van het project.

Hoogachtend,

Namens Stichting Breda380kVnee

Postadres: Asterdkraag 102
4823 GB Breda

info@Breda380kvnee.nl

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 12:50
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Postbus
Huisnummer: 1
Postcode: 4330 AA
Woonplaats: MIDDELBURG
Telefoonnummer: 0118-501010
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Moeliker & Platteeuw Advocaten

Wat is uw mening over de landschappelijke inpassing zoals voorgesteld?
Zie bijlage

Heeft u nog suggesties hierover?
Zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en het MER?
Zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
Zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
Zie bijlage

Reactie

Moeliker & Platteeuw Advocaten

Mr. K.M. Moeliker
Mr. J.A. Platteeuw
Mr. A.J.K. Fluit

Hoogstraat 16
4331 KR Middelburg

Postbus 1
4330 AA Middelburg
telefoon 0118 501010
fax 0118 618855
info@mpadvocaten.nl
www.mpadvocaten.nl
Bankrekening 10.53.71.408
Stichting Beheer
Derdengelden
Moeliker & Platteeuw
Advocaten

AANGETEKEND MET BERICHT VAN ONTVANGST
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV-West
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Tevens ingediend via www.bureau-energieprojecten.nl

Middelburg, 14 april 2016
onze ref. /Tennet TSO – 6078 – 12.M02622 – R/DDSG
uw ref. ontwerp-inpassingsplan Zuid-West 380 kV West
e-mail

Geachte heer, mevrouw,

Aan mij zijn toevertrouwd de belangen van , geboren op te , wonende te , gemeente aan de , hierna ook: client.

INLEIDING

Blijkens een publicatie in de Staatscourant van 3 maart 2016, nr. 11269, liggen tot en met heden ter inzage de ontwerpbesluiten voor het zogenoemde project Zuid-West 380 kV West, inhoudende de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Borssele en Rilland.

Client maakt gebruik van de thans aan een ieder gegeven mogelijkheid om over de inhoud van de bedoelde ontwerpbesluiten een zienswijze naar voren te brengen. Client wordt door de inhoud van genoemde ontwerpbesluiten rechtstreeks in zijn belangen getroffen.

Client is eigenaar van het woonhuis met aan- en toebehoren, onder- en bijgelegen grond, aan de te , gemeente kadastraal bekend gemeente sectie nummer groot 02.00.80 ha.

Het perceel van client vormt één geheel (woning met bijbehorende tuin) met een tweetal andere percelen, te weten
- een perceel grond, eveneens gelegen aan de te , gemeente kadastraal bekend gemeente sectie nummer groot 02.25.30 ha, eigendom van Jobe NV, gevestigd te Kapellen (België), wier zaakvoerder is , wonende te Kapellen (België), alsmede

Alle diensten en (andere) werkzaamheden worden verricht uit hoofde van een overeenkomst van opdracht met Moeliker & Platteeuw Advocaten B.V., ingeschreven bij de Kamer van Koophandel voor Zeeland onder dossiernummer 22064439.
Op de overeenkomst zijn algemene voorwaarden van toepassing die zijn gedeponeerd ter griffie van de Rechtbank Middelburg en waarin onder meer een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Moeliker & Platteeuw Advocaten

- een perceel grond, eveneens gelegen aan de te , gemeente kadastraal bekend gemeente sectie nummer groot 01.74.00 ha, eigendom van voornoemd, zijnde de moeder van client.

De woning en tuin van client vallen binnen en/of grenzen direct aan het plangebied waarop van toepassing is het ontwerp-inpassingsplan Zuid-West 380 kV West. Het perceel dat aan client toebehoort met daarop de door hem en zijn gezin bewoonde woning en met de daarbij behorende tuin is volgens genoemd ontwerp een zgn. gevoelige bestemming.

Client kan zich met de thans ter inzage liggende ontwerpbesluiten niet verenigen. Heel kort samengevat komt zijn zienswijze hierop neer dat hij zich op het standpunt stelt dat ten onrechte, althans op onjuiste en/of niet toereikend gemotiveerde, gronden de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Borssele en Rilland wordt geprojecteerd en meer in het bijzonder dat deze op en/of in de onmiddellijke nabijheid van het hem in eigendom toebehorende perceel alsmede de bij hem in gebruik zijnde percelen wordt geprojecteerd.

Deze zienswijze richt zich op alle documenten die thans ter inzage liggen en die realisatie van de geprojecteerde nieuwe hoogspanningsverbinding ter plaatse van de woning c.a. van client mogelijk maken en tot doel hebben doch in het bijzonder op:
- het ontwerp-inpassingsplan als zodanig (incl. het ontwerpbesluit van de Ministers van Economische Zaken en van Infrastructuur en Milieu) tot vaststelling van dit inpassingsplan,
- de bij genoemd ontwerp-inpassingsplan behorende verbeelding en regels,
- het juist níet vaststellen van een exploitatieplan als bedoeld in art. 6.12 Wro,
- het ter zake opgestelde milieueffectrapport ('MER'),
- de bijlagen bij het ontwerp-inpassingsplan, in het bijzonder tegen bijlage 5 ('afweging gevoelige bestemmingen') alsmede
- de ontwerpbesluiten krachtens de Flora-en Faunawet, het ontwerpbesluit krachtens de Natuurbeschermingswet, de ontwerp-watervergunning, het ontwerpbesluit krachtens de Provinciale wegenverordening van de Provincie Zeeland, de ontwerp-omgevingsvergunning, te verlenen door Burgemeester & Wethouders van Borsele, de ontwerp-watervergunning van het Waterschap Scheldestromen en tot slot de ontwerp-ontheffing van de Keur Wegen van het Waterschap Scheldestromen.

Client zal hieronder zijn zienswijze resp. standpunten ten aanzien van een aantal aspecten van het ontwerp-inpassingsplan naar voren brengen. Een en ander moet in onderlinge samenhang worden gelezen. Client zal zijn zienswijze zo overzichtelijk mogelijk maken door deze in verschillende hoofdstukken in te delen.

Daaraan voorafgaand wil client thans reeds vooropstellen dat hij zeer onaangenaam is getroffen door het idee dat hij en zijn gezin in de toekomst geconfronteerd dreigen te worden met een hoogspanningsverbinding boven hun woning en tuin. Client en zijn gezin hebben totaal circa vijf hectare grond in eigendom resp. gebruik met daarop een woning waarin zij tot grote tevredenheid wonen en met daarbij een tuin die zeer zorgvuldig is aangelegd en onderhouden. Het gaat hen zeer aan het hart dat hun rust op deze unieke plek thans ruw verstoord wordt door het voorgenomen project.

PROCEDURE

Client is feitelijk nimmer actief benaderd door Tennet TSO B.V. ('TenneT TSO'), de initiatiefnemer en beoogde exploitant van de geprojecteerde nieuwe hoogspanningsverbinding. Tijdens een inloopavond in 2012 heeft client zelf moeten ontdekken dat de nieuwe hoogspanningsverbinding over zijn woning met tuin is gepositioneerd. Dit was een zeer onaangename verassing, mede omdat hij hierover nooit is geïnformeerd. Client heeft het als zeer wrang ervaren om op deze wijze geconfronteerd te worden met een zo diep ingrijpende verandering in zijn directe woon- en leefomgeving.

Op enig moment nadien is, op verzoek van client zelf, uiteindelijk een gesprek gearrangeerd waarin hij zijn locatie (woning, tuin, etc.) heeft laten zien. Het was niet bekend bij Tennet TSO dat de bij client in eigendom resp. gebruik zijnde percelen een grote tuin betreffen die landschappelijk is ingericht en mede met name op het Zeeuws landschap is georiënteerd. Van genoemde bijeenkomst is een besprekingsverslag gemaakt, althans in concept, maar dat verslag is nimmer vastgesteld c.q. Tennet TSO heeft op de aanmerkingen van client op genoemd concept nooit gereageerd.

Later, medio 2014, heeft client, naar aanleiding van verschenen publicaties, gevraagd om stukken toe te sturen. Hierop heeft Tennet TSO gereageerd door een gesprek met client aan te gaan. Dat gesprek heeft plaatsgevonden op 23 september 2014. Client heeft daarin nogmaals verzocht heel goed te kijken naar de locatie van zijn woning met tuin en naar verplaatsing van de masten ten behoeve van een nieuwe hoogspanningsverbinding naar een noordelijker gelegen gedeelte.

Aan de hand van genoemd gesprek is door Tennet TSO een reactie gestuurd via e-mail op 24 november 2014. Client waardeert op zichzelf dat kennelijk naar zijn verzoek is geluisterd. Echter, de inhoud van de genoemde e-mail is (zonder nadere gegevens) niet goed te beoordelen. Zonder aanvullende gegevens valt niet na te gaan of de afweging die wordt gemaakt, inderdaad correct is. Aan de hand van uitgevoerde onderzoeken is voor client niet te beoordelen of het thans gekozen tracé in alle opzichten het beste tracé is en of er wellicht aspecten ten onrechte niet bij de beoordeling van de tracékeuze zijn betrokken. In de MER zijn deze afwegingen niet meegenomen.

Belangrijk is dat in de genoemde e-mail is genoemd dat een mast bij de Vliedberg niet onmogelijk is maar wel vanuit vergunningenoptiek onwenselijk is. De onderliggende onderzoeken die hieraan ten grondslag liggen zijn niet aan client toegestuurd. Hij heeft dan ook geen gelegenheid gekregen om met eigen deskundigen te kijken naar de juistheid van de betreffende onderzoeksrapporten. Het feit dat de nieuwe hoogspanningsverbinding te dicht zou lopen bij de huidige 150 kV-verbinding treft geen doel daar het tracé van de nieuwe hoogspanningsverbinding op andere delen van het tracé wel zo dicht bij de 150 kV-verbinding loopt. Ook kruisingen zijn er bij de bestaande leidingen nu reeds.

In genoemde e-mail wordt beweerd dat de kosten van een ander traject hoger zullen zijn. Er is echter niet aangegeven hoeveel extra kosten dan zouden moeten worden gemaakt. Er wordt ook geen vergelijking gemaakt met de kosten die Tennet TSO extra moet maken met betrekking tot de aan client in eigendom toebehorende resp. bij hem in gebruik zijnde percelen, in het bijzonder in de vorm van uitkoop- en /of schadevergoeding als aan het huidige voorgenomen tracé wordt vastgehouden. Er is geen enkele uitsplitsing van kosten en baten gemaakt die client aan door

hemzelf in te schakelen deskundigen zou kunnen voorleggen.

Na ontvangst van de genoemde e-mail in 2014 ontstond een lange radiostilte. Client is eind februari 2016 (derhalve heel kort voor de tervisielegging van het ontwerp-inpassingsplan c.a.) benaderd door een rentmeester met de uitleg dat zijn woning en tuin nu een gevoelige bestemming zijn geworden, dit aan de hand van nieuwe rapporten, zonder dat hiervoor ook maar enig (voor)overleg heeft plaatsgevonden. Aan de hand van dat gesprek heeft client zelf via internet moeten opzoeken dat en waarom nu precies zijn locatie een gevoelige bestemming is (bijlage 5 bij het ontwerp-inpassingsplan). In tegenstelling tot wat Tennet TSO meermalen stelt, namelijk dat zorgvuldig en verantwoord te werk zou worden gegaan, is ten aanzien van client sprake van loze woorden. Het niet transparant zijn en tevens het niet verlenen van tijdige, betrouwbare en controleerbare informatie vindt client zeer kwalijk.

Het oorspronkelijk gekozen tracé (2009) lag veel verder noordelijker dan nu opgenomen in de MER en het ontwerp-inpassingsplan. De reden van deze aanpassing is niet op papier vermeld. Echter, op de inspraakavond van 29 maart 2016 is client verteld dat een vliedberg (Rijksmonument 45204) ligt onder het eerst gekozen tracé. Daarna, zo werd client meegedeeld, is op aanwijzing van Tennet TSO besloten om het tracé niet over de vliedberg te laten verlopen omdat dan de boom die op de vliedberg staat zou worden geraakt. Client plaatst hierbij grote vraagtekens.

Het is volgens client de vraag of de bedoelde boom monumentaal is. Zo is althans het monument niet benoemd: alleen de vliedberg zelf is monumentaal. Ook zijn er mogelijkheden om de lijn te verhogen (plaatsen van hogere masten) en wel zodanig dat de vliedberg niet wordt aangetast. De boom kan ook worden ingeknot of worden weggehaald. Desnoods wordt de boom elders herplant (waarbij client trouwens graag bereid is om deze boom over te nemen op zijn eigen perceel) en blijft de vliedberg bestaan. Ook het verplaatsen van de vliedberg zelf is denkbaar.

Dit alles is echter niet onderzocht. Althans: door Tennet TSO is aangegeven tijdens de inspraakavond dat men niet voor het een en/of het ander heeft gekozen. Waarom dat niet is gebeurd is niet gemotiveerd. Client wordt zodoende ten onrechte de mogelijkheid ontnomen om dit aspect met eigen deskundigenonderzoeken te bestrijden. Het tracé is daarentegen compleet omgelegd waardoor nu tevens twee woningen daardoor worden aangetast en waardoor nu tevens de woning van client een gevoelige bestemming is geworden. De als Zeeuws landschap ingerichte tuin van client wordt compleet doorkruist en daarvoor wordt een complete habitat op flora en faunagebied aangetast.

Client vraagt in dit verband ook nog aandacht voor het navolgende aspect. In 2009 is gestart met een startnotitie. Hierin is verwezen naar het zogenoemde Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening (SEV III) waarin de hoogspanningsverbinding vanuit Borssele is opgenomen. In de genoemde startnotitie is duidelijk opgenomen dat in principe voorkomen moet worden dat woningen in de magneetveldzone komen te liggen. In de startnotitie is ook niet de route van de hoogspanningsverbinding zoals deze nu is uitgezet, opgenomen. Er is sprake van dwaling wanneer men vanaf 2009 naar het huidige voorgenomen tracé kijkt. Er is geen enkele overeenstemming tussen toen en nu, ook niet met de corridor die toen is voorgesteld.

NUT EN NOODZAAK

In 2009 is zoals reeds gezegd gestart met een startnotitie. Hierin is verwezen naar het SEV II! waarin de hoogspanningsverbinding vanuit Borssele is opgenomen. Echter, na verloop van circa zeven jaren is de oorspronkelijke reden voor de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding vanuit Borssele (te weten: aanleg tweede kerncentrale in Borssele en zwaartepunt van elektriciteitsproductie in het Sloegebied) niet meer aan de orde resp. niet meer actueel. Het nut en de noodzaak hiervan zijn dan ook niet te rechtvaardigen met een beroep op de SEV III.

Nut en noodzaak van aanleg van de nu voorgenomen bovengrondse variant voor een nieuwe hoogspanningsverbinding zijn niet aangetoond nu na de gedwongen splitsing van DELTA de zwaar verlieslijdende energietak van dit bedrijf zelfstandig niet kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote stroomproductiecapaciteit zal wegvallen. Omroep Zeeland berichtte op 20 februari 2016 hierover: *"Nu het bedrijf moet splitsen in een netwerkbedrijf en een energiebedrijf, vormt de kerncentrale een groot probleem. De centrale draait met zo'n groot verlies, dat de energietak van Delta zelfstandig niet overeind kan blijven."*

In Zeeland ontbreekt een breed maatschappelijk en politiek draagvlak en ondanks meerdere verzoeken is onderzoek naar een onderzees alternatief door de Minister van Economische Zaken (EZ), thans de heer Kamp, geweigerd. Omroep Zeeland berichtte op 16 januari 2015: *"Stroombeheerder Tennet moet opnieuw duidelijk maken wat het nut en de noodzaak zijn voor een nieuw hoogspanningsnet over land in Zeeland. Dat vinden alle partijen in Provinciale Staten."*

In een vergadering van de Statencommissie Ruimte, Ecologie en Water op 16 januari 2015 hebben alle politieke partijen van de Provincie Zeeland unaniem opgeroepen tot onderzoek van ondergrondse en onderzeese alternatieven, met name het Westerschelde-alternatief werd daarbij naar voren gedragen. Vervolgens werd een jaar lang niet gereageerd door Tennet TSO en het Ministerie van EZ.

Ondertussen werd wel opdracht gegeven aan het Belgische onderzoeksbureau Tractebel om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van enkele kilometers ondergronds terwijl de Westerschelde-optie werd genegeerd. Toen de resultaten van deze quickscan in december 2015 gepubliceerd werden, concludeerde de Minister van EZ dat er in Zeeland 0 (nul) kilometer ondergronds kon worden aangelegd. Omdat in de procedure alternatieven die eventueel minder schade doen aan het landschap dienen te worden onderzocht en afgewogen staat client in dit opzicht op hetzelfde standpunt als de Provincie Zeeland en diverse gemeenteraden die juist gepleit hebben voor onderzoek naar een onderzeese variant.

Zo heeft de gemeenteraad van Reimerswaal op 15 december 2015 een motie aangenomen om dit alternatief te onderzoeken omdat (citaat): *"er geen nader onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van een onderwater verbinding; dat de mogelijkheden voor onderwater verbinding destijds mondeling en zonder onderbouwing zijn afgedaan; en van mening zijnde dat alle alternatieven afdoende onderzocht dienen te worden; spreekt uit dat een gedegen onderzoek naar de mogelijkheid van een verbinding door het water, zoals de route over de bodem van de Westerschelde, als*

alternatief op een nieuwe bovengrondse hoogspanningsverbinding, onderdeel behoort te zijn van de voorbereidingen op de ruimtelijke procedure'.

Een jaar later, op 15 januari 2016, moest Tennet TSO opnieuw de plannen toelichten voor de Provincie Zeeland, waarna Omroep Zeeland berichtte: *"De meeste partijen in Provinciale Staten zijn niet overtuigd door het verhaal van het Ministerie en TenneT. Zij blijven voorstander van een ondergronds hoogspanningstracé."*

Client maakt bij deze bezwaar tegen het feit dat de afwijzing naar het onderzeese alternatief door Tennet TSO niet wordt onderbouwd met gedegen onafhankelijk onderzoek en verzoeken hierbij te bepalen dat Tennet TSO dergelijk onderzoek alsnog moet uitvoeren voorafgaande aan de eventuele definitieve vaststelling van een inpassingsplan ten behoeve van een nieuwe hoogspanningsverbinding.

Op p. 30 van het ontwerp-inpassingsplan wordt weergegeven hoe ondergrondse leidingen kunnen worden gelegd. Er is genoeg ervaring om dit op een aantal punten uit te voeren. Client ziet niet in waarom de onderhavige nieuwe hoogspanningsverbinding, in elk geval ter plaatse van hun percelen, niet ondergronds aangelegd zou kunnen worden.

Het verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd. De redenering van Tennet TSO en het Ministerie van EZ is niet juist waar men beweert dat de nieuwe hoogspanningsverbinding los van de windenergie sowieso nodig is. Client trekt op zichzelf niet in twijfel dat afvoercapaciteit nodig is, echter er wordt ten onrechte niet stilgestaan bij het verbruik in eigen gebied op zowel huishoudelijk niveau als industrieel niveau. Tevens loopt er een 150 kV hoogspanningsverbinding naar Noord-Brabant en gaat vanaf 2017 de ELSTA-centrale 100% voor DOW produceren waarmee de 440 Mw die nu door de Westerschelde komt, vervalt.

Al lijkt er nu weinig marge, door de wijzigingen op korte termijn en het lokale verbruik (en het mogelijk eerder wegvallen dan gepland van de kerncentrale) is er ruimschoots voldoende capaciteit alleen al met de huidige hoogspanningsverbinding. Door de bestaande verbinding te verzwaren met nieuwe lichtere vierbundel-geleiders kan de transportcapaciteit zelfs fors opgewaardeerd worden met één gigawatt per circuit. Dit alternatief wordt nu door Tennet TSO en het Ministerie van EZ resoluut van tafel geveegd omdat het Zeeuwse hoogspanningsnet dan een paar maanden stil zou komen te liggen maar niet overtuigend beargumenteerd wordt waarom dit niet zou kunnen. De centrales kunnen worden gecompenseerd voor de periode dat ze niet kunnen leveren. Het gaat hier duidelijk om een 'niet willen'. Immers, waar een wil is is een weg. Tevens moet ook rekening worden gehouden met stopzetten van de huidige kolencentrale in het Sloegebied en met het feit dat in de komende jaren zeker geen capaciteit meer zal worden bijgebouwd aangezien nu al sprake is van overcapaciteit.

Met betrekking tot de huidige productie- en afvoercapaciteit heeft de Minister van EZ naar het oordeel van client de leden van de Tweede Kamer tijdens het Algemeen Overleg op 14 maart 2016 onjuist geïnformeerd door te suggereren dat Tennet TSO al jarenlang geen onderhoud heeft kunnen plegen omdat het net overvol zou zitten. De Minister sprak over 2100 MW energie die over het al

Moeliker & Platteeuw Advocaten

bestaande 380 kV-net dient te worden afgevoerd.

De Minister gaat hierbij voorbij aan het feit dat Zeeland ook energie nodig heeft, immers niet alle geproduceerde energie moet via de beoogde nieuwe hoogspanningsverbinding worden afgevoerd. In een brief aan de gemeenteraad Reimerswaal (gedateerd 24 februari 2016) schreef de Minister van EZ dat de Zeeuwse belasting 200-550 MW is. Waarom zei de Minister niets over de Zeeuwse afname toen hij 14 maart 2016 de verschillende Kamerleden te woord stond? En zelfs de 200-550 MW die de Minister in de brief aan de gemeente Reimerswaal noemt komt niet overeen met wat het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument ('KCD') hierover vermeldt:
KCD 2013 | Deel 2 blz 84:
*12.1.5 Te verwachten ontwikkelingen in Regio Zuid Zeeland ... De belasting, zoals voorzien door regionaal netbeheerder DELTA Netwerkbedrijf (DNWB), nemen toe met percentages van nihil tot maximaal 2,5%. De belastingvraag ontwikkelt zich hierdoor van **619 MW** in 2014 naar **713 MW** in 2023.*

Client begrijpt dat de productie (net als de vraag naar energie) een variabel gegeven is maar met het noemen van 2100 MW heeft de Minister van EZ de Kamerleden een onjuiste situatie geschetst. Ook heeft hij nagelaten te vermelden dat er naast de 380 kV ook een 150 kV lijn vanuit Borssele naar Brabant loopt die 330 megavoltampère ('MVA') afvoercapaciteit biedt: 1645 MVA + 330 MVA = 1975 MVA capaciteit. Daar komt bij dat verbindingen altijd 'redundant' (dubbel) worden uitgevoerd. Het gaat dus in feite niet om 1 x 1645 MVA maar om 2 x 1645 MVA waardoor onderhoud altijd mogelijk is. Daarnaast produceren de centrales zelden op maximaal vermogen. Dit alles bij elkaar maakt het zeer onwaarschijnlijk dat Tennet TSO al sinds 2009 geen onderhoud heeft kunnen uitvoeren.

Terzijde merkt client overigens op dat, als al juist zou zijn dat door Tennet TSO geen onderhoud is gepleegd sinds 2009, dit een volgens client onverantwoord risico is dat de Minister van EZ heeft genomen maar dat niets te maken heeft met de vraag of nu wel of geen nieuwe hoogspanningsverbinding moet worden aangelegd, dit nog afgezien van het feit dat de Minister van EZ en/of Tennet TSO moet zorgdragen voor een juist onderhoudsregime.

Client vraagt zich voorts af hoe nodig een ringverbinding is voor Zeeland. Volgens de Minister van EZ is een van de redenen dat de Westerschelde-optie niet realistisch is dat een onderzeese kabel een zogenaamde punt-tot-punt verbinding is en geen ringverbinding kan zijn. Het Nederlandse net is een van de meest betrouwbare van de hele wereld. Gemiddeld heeft elk huishouden in ons land 99,995 % van de tijd elektriciteit. Client betwist dat het noodzakelijk zou zijn om het Zeeuwse net nog betrouwbaarder te maken door middel van een zogenaamde ring.

Het is overigens volgens client onmogelijk en onbestaanbaar dat in Zeeland een ring-verbinding wordt gerealiseerd, pal naast een oude 2-circuits lijn, terwijl dit in Noord-Brabant tot een drastische tracéwijziging leidde. Immers, 4-circuits mag voor Nederland niet in een EU-ring worden opgenomen. Client verwijst naar een filmpje op 'Youtube' waarin Tennet TSO zelf uitleg hierover geeft: https://www.youtube.com/watch?v=vnhbUL3OaHw. Titel: 'Uitleg wijziging tracé Brabant', geplaatst op 25 augustus 2014.

De Minister van EZ zet twee 380 kV parallel-tracés in om energie weg te krijgen uit Borssele naar Rilland met totaal 4 circuits. Zeeland mag volgens de Minister van EZ dan niet meer in een EU-ring of EU-netwerk (380 KV) worden opgenomen. Hierdoor blijft Zeeland kwetsbaar als stroom-schiereiland. Hiermee wordt de leveringszekerheid van een EU-netwerk minimaal en de risico's maximaal.

Client stelt voorts dat vanaf het begin van de planvorming inzake de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding op verwijtbaar onjuiste en/of onvolledige manier gecommuniceerd is over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten. De betreffende brochures laten namelijk tekeningen zien van 2-circuitsmasten met een klein magnetisch veld. Pas sinds 2014 is duidelijk geworden dat het in feite om 4-circuits gaat.

Tennet TSO ontkent thans dat zij in eerste instantie van plan was 2-circuits te realiseren en zegt dat er ook geen relatie is met de plannen voor windparken die de verdubbeling in capaciteit nog enigszins zouden kunnen verklaren, terwijl het KCD uit 2013 duidelijk spreekt van realisatie van een dubbelcircuit 380 kV-verbinding Borssele-Tilburg met een transportvermogen van 2 x 2635 MVA. 4-circuits betekent in werkelijkheid een groter vermogen en een groter magnetisch veld. Omdat de nieuwe masten pal naast de oude masten worden gebouwd spreekt men in technische zin dus feitelijk over een 6-circuitsverbinding. In Noord-Brabant was dit een reden om het tracé ingrijpend te wijzigen. Juist vanwege de onduidelijkheid hierover ontstaat bij client het gevoel dat hij, als direct belanghebbende, al dan niet bewust, onjuist geïnformeerd is.

Client meent voorts dat Tennet TSO niet duidelijk beargumenteert waarom de lijnen bij het bestaande 150 kV station in de Willem Annapolder gekruist worden. Voor het deel van Borssele tot de Willem Annapolder betekent dit dat de bestaande 380 kV bij de nieuwe Wintracks wordt gehangen en dat de oude vakwerkmasten daar kunnen worden afgebroken. De al bestaande 150 kV blijft daar staan. In de Willem Annapolder wordt er gewisseld en zal de 380 kV op de al bestaande vakwerkmasten verder gaan en wordt de 150 kV bij de Wintrackmasten opgehangen. De bestaande 150 kV vakwerkmasten van Willem Annapolder tot Rilland kunnen dan worden afgebroken.

Client meent dat deze kruising niet juist en niet logisch is. Logischer zou daarentegen zijn om de gehele 380 kV van Borssele tot Rilland bij de Wintracks te hangen en de al bestaande 380 kV vakwerkmasten af te breken. Door het toevoegen van de 150 kV aan de nieuwe masten, die een gemiddelde levensduur van 100 jaar hebben, kan deze verbinding op korte termijn niet ondergronds worden aangelegd. Een recente ontwikkeling is juist die waarbij Tennet TSO de 110 kV en 150kV verbindingen meer en meer ondergronds aanlegt.

Daarnaast heeft TenneT TSO, door middel van een rapport van Tractebel (quick scan), aangegeven dat het niet mogelijk is om over een lengte van 20 kilometer een 380 kV-verbinding te kunnen aanleggen, dit omdat dan de leveringszekerheid niet zou zijn gewaarborgd, ook omdat het hier gaat om een complexe aansluiting van windmolens op zee (bron: Nieuwsbrief maart 2016 van TenneT TSO). Echter, wat ten onrechte niet is vermeld is dat kortere afstanden dan 20 kilometer wel mogelijk moet zijn. Client meent dan ook dat juist daar waar gevoelige objecten/bestemmingen zijn, de nieuwe hoogspanningsverbinding over een korte lengte ondergronds dient te worden aangelegd, althans dat nader onderzocht moet worden in hoeverre daarmee gevoelige bestemmingen kunnen

worden ontzien.

Voorts stelt client het volgende. Door het 'opknippen' van het gehele project in deelprojecten is een onwenselijke situatie ontstaan omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. De verschillende deelprojecten (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite allemaal over een en dezelfde aansluiting maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld. Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen voor de voortgang van de andere procedures. Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is sluit dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit. Met het opdelen van de procedures worden alternatieven dus al op voorhand geëlimineerd.

Tennet TSO is overigens inconsequent wat betreft de informatie die zij verstrekt: de getoonde plattegrond met de verbinding in de brief van de Minister van EZ van 17 februari 2016 wijkt weer af van alle eerder getoonde tracés.

FLORA EN FAUNA

Het Zeeuwse landschap wordt door de aanleg van de geprojecteerde nieuwe hoogspanningsverbinding ingrijpend en voor lange tijd (100 jaar) aangetast. Dit zou volgens client niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn. Ook de landelijke overheid, in deze vooral vertegenwoordigd door de Minister van EZ, heeft hierin een verantwoordelijkheid. Landschapscompensatie is weliswaar, althans tot op zekere hoogte, mogelijk maar daaraan moet voorafgaan een zorgvuldige afweging van alle alternatieven alvorens een ingrijpende investering als de onderhavige te doen.

De Oosterschelde is een Natura 2000-gebied. De grens wordt getrokken 100 meter vanaf de dijk landinwaarts. Client vraagt zich af hoe de Wintrack-mast in de Oosterschelde zich verhoudt tot de afspraken voor Natura 2000-gebieden. Omwonenden krijgen hoge boetes als ze in het broedseizoen bijvoorbeeld wormen steken of zeekraal knippen. Onder die omstandigheden valt niet te rechtvaardigen dat Tennet TSO een enorme mast in datzelfde beschermde gebied mag plaatsen. Niet alleen tijdens de bouw en aanleg zelf ontstaat schade, ook na aanleg blijft het optreden van schade mogelijk (zoals bijv. zogenoemde draadslachtoffers). Niet blijkt dat getoetst is of hiermee nationale en/of internationale (verdrags)afspraken worden genegeerd.

Daar komt nog het volgende bij. Op de woning en tuin van client, die zoals gezegd totaal vijf hectare groot zijn, is geen specifiek onderzoek gepleegd ten aanzien van aantasting van flora en fauna. Op deze locatie leven bijzondere vogels en ook daarnaar is geen enkel onderzoek gedaan. Er is zelfs niet eens gekeken naar de natuur op de locatie van client. Zoals op andere delen van het tracé wel gebeurd is (bijv. ten aanzien van Eversdijk bij Krabbendijke) dient volgens client ook met de flora en fauna op zijn locatie rekening te worden gehouden en wel op zodanige wijze dat het tracé van de geprojecteerde hoogspanningsverbinding wordt verlegd in noordelijke richting zodat client buiten schot blijven.

Moeliker & Platteeuw Advocaten

GEZONDHEID

Er is, zowel bij client als ook bij anderen en in zijn algemeenheid ook bij deskundigen, grote ongerustheid ontstaan met betrekking tot de gezondheidsrisico's (w.o. leukemie bij kinderen) als gevolg van het leven onder de rook van hoogspanningsverbindingen. Onduidelijk is waarom men wel in de nabijheid van deze masten mag werken en wonen maar waarom men daar geen kinderopvang mag organiseren. Deze ongerustheid wordt versterkt nu er sprake blijkt te zijn van 4- + 2-circuits masten op zeer korte afstand van elkaar.

Client verzoekt u om nulmetingen uit te voeren om de sterkte van het magnetisch veld te bepalen in de huidige (oude) situatie. Voorts verzoekt hij u om, mocht onverhoopt de thans geprojecteerde nieuwe hoogspanningsverbinding worden gerealiseerd, te zijner tijd, na de ingebruikname van de nieuwe masten, opnieuw een meting uit te voeren en zo inzicht te verschaffen in de sterkte van het magnetisch veld waar client in dat geval aan blootgesteld zal worden. In gesprekken met Tennet TSO is tot nu toe van die zijde niet, althans zeer terughoudend, op dit verzoek gereageerd. In elk geval heeft TenneT TSO tot op heden niet toegezegd deze monitoring te willen verrichten. Dit is de reden dat client u thans verzoekt Tennet TSO daartoe te verplichten. Client wijst daarbij nog op het volgende.

In achtereenvolgende rapporten van de Gezondheidsraad (zie o.m. het rapport 'Eerste analyse voor afwegingskader gezondheid in milieubeleid' van 9 april 2015, te raadplegen door het volgen van de link: https://www.gezondheidsraad.nl/sites/default/files/eerste_analyse_afwegingskader_gezondheid_in_milieubeleid.pdf) wordt gehamerd op de noodzaak tot monitoring van de blootstelling aan (mogelijk) schadelijke agentia (zie pp. 4-5 van genoemd rapport. Het is dan ook bepaald niet te veel gevraagd om ook in de situatie van client een dergelijke monitoring te doen plaatsvinden.

Client verwijst in dit verband ook naar het rapport 'Ziekte onder hoogspanning', gepubliceerd in 'Medisch dossier', jaargang 11, nr. 4, april 2009. Anders dan TenneT TSO doet voorkomen is sprake van risico's op leukemie, spontane abortus en ALS. Ook op de site van de Belgische vennootschap Gezondheid NV (client verwijst naar navolgende link: http://www.gezondheid.be/index.cfm?fuseaction=art&art_id=7245) wordt duidelijk andere informatie gegeven dan TenneT TSO zelf verschaft.

Er is alle reden voor grote ongerustheid met betrekking tot de gezondheidsrisico's (waaronder leukemie bij kinderen en alzheimer bij volwassenen). Het is, zoals hierboven al vermeld, zeer opmerkelijk te noemen dat in de nabijheid van hoogspanningsmasten wel werken en wonen is toegestaan maar dat een activiteit als kinderopvang daar is uitgesloten. In het onderhavige geval blijkt het zelfs te gaan om 4- + 2- circuit masten op zeer korte afstand van elkaar staan. Deze versterking zorgt voor nog meer ongerustheid, zowel bij client als bij anderen.

In het zgn. Werkprogramma 2016 van de (Nederlandse) Gezondheidsraad, gedateerd 15 september 2015, wordt ook aandacht besteed aan de gezondheidsrisico's van hoogspanningsverbindingen. Client verwijst naar onderdeel 5.4 van genoemd document. Daaruit blijkt dat de Minister van Infrastructuur en Milieu de Gezondheidsraad heeft gevraagd de huidige stand van de wetenschap in

kaart te brengen. Een dergelijk verzoek zou natuurlijk niet gedaan worden wanneer geen enkele reden tot bezorgdheid zou bestaan. In 2000 is dit voor het laatst onderzocht door de Gezondheidsraad.

Client meent dat eerst het nieuwe rapport van de Gezondheidsraad had moeten worden afgewacht alvorens het onderhavige ontwerp-inpassingsplan in procedure te brengen. Het aspect 'gezondheid' is een zeer wezenlijk item is bij voornemens tot realisatie van hoogspanningsverbindingen. Op de inspraakavond van 29 maart 2016 heeft ook een medewerker van het RIVM meegedeeld dat nog rapporten hierover te verwachten zijn. Op de vraag waarom daarop niet is gewacht kon geen antwoord worden gegeven.

OVERIGE ASPECTEN

1.
De Minister van EZ wekt sterk de indruk dat alleen kosten en tijd belangrijk zijn: zo snel mogelijk windparken aansluiten, zo snel mogelijk over land van A naar B om het Energieakkoord maar te halen. Thema's als draagvlak onder de bevolking, gezondheid, duurzaamheid op de lange termijn, toerisme en het landschap lijken van geen enkel belang voor de Minister.

Client stelt dat dit thema's zijn die de Minister juist wél ter harte zou moeten nemen. De Minister heeft onder meer ook tot taak om, los van de eventuele nakoming van internationale afspraken zoals het Energieakkoord, er allereerst te zijn voor de Nederlandse burger te zijn en om landschappelijk ingrijpende beslissingen op een voor iedereen acceptabele manier uit te voeren.

Dat die manier mogelijk wat duurder is is niet van doorslaggevend belang. Het hoogspanningsnet wordt door Nederlandse burgers en bedrijven betaald via de nettarieven. Daarmee zou draagvlak onder die burgers en bedrijven van cruciaal belang moeten zijn. Ook de eventuele aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding mag niet ten koste gaan van het (Zeeuwse) landschap en de gezondheid van de betrokkenen, waaronder client.

2.
Een rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2015 constateert dat de controle op Tennet TSO niet goed wordt uitgevoerd. De Minister van EZ heeft twee petten op: die van aandeelhouder (alle aandelen in TenneT Holding B.V. zijn in handen van de Nederlandse Staat) en die van toezichthouder. Daardoor is volgens client sprake van belangenverstrengeling. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) zou volgens client dan ook meer bevoegdheden moeten krijgen om de toezichtstaak van de Minister over te nemen. Uitbreidingen en/of aanpassingen van hoogspanningsverbindingen moeten volgens client op voorhand door een onafhankelijke instantie beoordeeld worden op nut en noodzaak en niet alleen op kosten achteraf.

3.
Client beklaagt zich erover dat de informatievoorziening erg technisch is en onmogelijk te volgen voor de gemiddelde burger, dit is in strijd met het beginsel van de 'equality of arms'. Tennet TSO bedient zich van een enorme hoeveelheid deskundigenrapporten op allerlei terreinen. Voor gemiddelde burgers in het onmogelijk om de middelen op te brengen om deskundige tegenrapporten

te laten opstellen die voldoende tegenwicht kunnen bieden tegen alle rapporten die TenneT TSO heeft laten maken.

Client meent dat juist bij ingrijpende projecten zoals het onderhavige een (wettelijke) voorziening zou moeten bestaan die belanghebbenden in staat stelt om dergelijk tegenwicht te bieden, bijv. doordat voorgeschreven wordt dat een onafhankelijke en deskundige instantie de plannen voor dergelijke trajecten objectief aan allerlei aspecten toetst.

Weliswaar is toetsing achteraf mogelijk door het instellen van beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State ('de Afdeling') wanneer een inpassingsplan eenmaal definitief is vastgesteld maar die rechtsgang biedt geen bevredigende oplossing voor het gebrek aan equality of arms: in de eerste plaats omdat de Afdeling slechts marginaal mag toetsen (althans: slechts marginaal toetst) en in de tweede plaats omdat de Afdeling van belanghebbenden verwacht dat zij deskundige tegenrapporten laten opstellen terwijl dit nu juist bij een zo ingrijpend en veelomvattend project als de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding uit financieel oogpunt voor burgers onmogelijk is.

4.
Doordat voor de aanleg gronden van burgers/boeren onteigend worden is sprake van een onaanvaardbare inbreuk op het eigendomsrecht van client, hetgeen voor hen onevenredig belastend is en bovendien in strijd met art. 1 van het Eerste Protocol bij het Europese Verdrag tot bescherming van de mens en de fundamentele vrijheden ('EVRM') alsmede met art. 5:1, eerste lid, Burgerlijk Wetboek. Client beroept zich daarnaast ook op art. 8 EVRM, op grond van welke bepaling hij recht hebben op respect voor zijn woning.

5.
Er is veel veranderd sinds de inwerkingtreding van de huidige Wet ruimtelijke ordening ('Wro'). Burgers en lokale overheden kunnen in de huidige situatie niet of nauwelijks invloed uitoefenen op grote Rijksprojecten. Een gevolg is dat er een gebrek is aan transparantie in de besluitvorming, de afstand tussen de burger en de landelijke overheid is groot. Ook al is er geen draagvlak onder de bevolking en lokale politiek, Rijksinpassingsplannen kunnen nu toch worden uitgevoerd dit is in strijd met het Verdrag van Arhus uit 1998: een burger moet inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen.

6.
In het ontwerp-inpassingsplan is een deel van de gronden van client bestemd voor 'Leiding - Hoogspanningsverbinding 150/380 kV en 380 kV'. Op gronden met een dergelijke bestemming is van toepassing art. 7 van de regels, behorende bij het ontwerp-inpassingsplan. Client meent dat de daarin opgenomen bestemmingsomschrijving onvoldoende specifiek is. Blijkbaar is de bedoeling boven de gronden van client een 380 kV-verbinding aan te leggen. Genoemde omschrijving echter laat ruimte om daaraan naderhand ook nog een 150 kV-verbinding toe te voegen. Client acht dat niet juist en meent dat, als in de toekomst een dergelijke toevoeging overwogen zou worden, het de voorkeur verdient daarvoor dan op dat moment een nieuwe planologische procedure te voeren, dit aangezien het hier gaat om zaken die voor burgers diep ingrijpen in hun persoonlijke situatie.

7.
In het ontwerp-inpassingsplan wordt een deel van de gronden van client voorzien van de bouwaanduiding '[sba-ts]', hetgeen staat voor 'specifieke bouwaanduiding - technische specificaties'. Hierop is van toepassing art. 7.2, aanhef en sub a, aanhef en onder 8, van de regels. Deze aanduiding houdt verband met de aanwezigheid ter plaatse van een gasleiding waarop het zgn. Bevi van toepassing is. Client acht hetgeen ter zake is voorgeschreven, veel te vrijblijvend, gelet op het risico van het omvallen van een hoogspanningsmast. Client meent dan ook dat veel exacter moet worden omschreven en voorgeschreven hóe aan het Bevi voldaan moet worden.

8.
Art. 7.4 van de regels, behorende bij het ontwerp-inpassingsplan, brengt mee dat client na inwerkingtreding daarvan een groot aantal activiteiten niet meer zonder omgevingsvergunning kunnen uitvoeren, zoals het aanbrengen van hoogopgaande beplanting en bomen, het aanleggen van wegen en paden, het aanleggen, verruimen of dempen van wateren en het permanent opslaan van goederen en stoffen hoger dan 2.50 meter. Client acht dat zeer onwenselijk en stelt zich op het standpunt dat hij hierdoor onevenredig en onnodig wordt beknot in zijn mogelijkheden zijn woning en tuin te gebruiken op een wijze die hem goeddunkt.

Wat voor client daarbij onoverkomelijk is, is het navolgende. Client heeft in het verleden al het plan opgevat om op zijn locatie nog een extra woning op te richten. Hij gaat ervan uit dat dat definitief onmogelijk zal worden zodra het inpassingsplan waarvan nu het ontwerp ter inzage is gelegd, rechtskracht verkrijgt. Ook om die reden heeft client er groot belang bij dat dat inpassingsplan niet vastgesteld wordt. Gebeurt dat laatste toch, dan is de schade die client lijdt nog veel groter dan toch reeds het geval is.

9.
Klaarblijkelijk gaat de Minister van EZ er zonder meer vanuit dat te dezen art. 3.35 Wro van toepassing is, volgens client evenwel ten onrechte. Zeker nu sprake is van twee afzonderlijke besluiten voor resp. het tracé Borssele-Rilland en het tracé Rilland-Tilburg, terwijl voor de realisatie van een nieuw Hoogspanningsstation Rilland op 22 oktober 2015 een afzonderlijk inpassingsplan is vastgesteld, valt niet in te zien dat het hier zou gaan om een onderdeel van het nationaal ruimtelijk beleid. Het gaat hier niet om een uitbreiding van het landelijk maar van het regionaal hoogspanningsnet. Client meent derhalve dat art. 3.33 juncto art. 3.26 Wro toepassing had moeten vinden.

10.
Overigens meent client voorts dat de terinzagelegging van het onderhavige ontwerp-inpassingsplan prematuur is. Tegen het op 22 oktober 2015 vastgestelde inpassingsplan 'Hoogspanningsstation Rilland' is door een groot aantal partijen/belanghebbenden beroep bij de Afdeling ingesteld (zaaknummer 201508792/1). Genoemd beroep is op 23 maart 2016 ter zitting van de Afdeling behandeld. Client stelt zich op het standpunt dat de uitspraak op genoemd beroep had moeten worden afgewacht alvorens het onderhavige concept-inpassingsplan in procedure had mogen worden gebracht.

11.
Wat client zeer heeft gestoord is het navolgende. De woning met tuin van client is een gevoelige bestemming. Blijkens bijlage 5 bij het ontwerp-inpassingsplan kan deze woning worden gehandhaafd. Op p. 14 van genoemde bijlage wordt gemeld dat 'van de zijde van TenneT aan bewoners van de onderhavige woning een aanbod tot uitkoop wordt gedaan'. Tot op heden evenwel is een dergelijk (concreet) aanbod niet gedaan. Client weet niet of een dergelijk aanbod alsnog gedaan zal worden en zo ja, wanneer dat dan gaat gebeuren en wat dat aanbod zal inhouden.

Client en zijn gezin hebben nog geen besluit genomen over de vraag of zij in hun huidige woning willen blijven wonen. Zou niet het voornemen zijn opgevat om over hun gronden een nieuwe hoogspanningsverbinding aan te leggen, dan zouden zij zonder enige twijfel nog vele tientallen jaren tot grote tevredenheid zijn blijven wonen (client is in deze woning 'geboren' en getogen). Client weet nog niet of hij ook dat zal doen als boven zijn hoofd een hoogspanningsverbinding wordt aangelegd. Client verkeert echter in de grootst mogelijke onzekerheid over wat een eventueel aanbod van Tennet TSO tot uitkoop zal inhouden. Subjectief gezien is de huidige woning met tuin voor client van onschatbare waarde maar evident is dat ook objectief gezien die waarde heel groot is.

Het steekt client bijzonder dat hij thans genoodzaakt is hoge (advocaats)kosten te maken om het voorgenomen project te bestrijden en te proberen te voorkomen. Ook de belangen van TenneT TSO zelf zijn daarmee volgens client niet gediend. Client ziet niet in waarom TenneT TSO niet reeds veel eerder het initiatief heeft genomen om een concreet aanbod tot uitkoop aan client te doen. Overigens wil client er geen misverstand over laten bestaan dat hij jegens TenneT TSO aanspraak maakt op volledige vergoeding van alle (advocaats)kosten die hij thans moet maken om voor zijn belangen op te komen, zowel wanneer op enig moment alsnog (gehele of gedeeltelijke) uitkoop zou volgens als ook wanneer client zou besluiten in zijn huidige woning te blijven wonen.

12.
Omdat de woning en tuin van client liggen op het grondgebied van de gemeente Borsele is voor client van belang de omgevingsvergunning die B&W van Borsele voornemens zijn te verlenen. Client merkt op dat uit het concept daarvan niet blijkt dat de aanvraag is getoetst aan resp. voldoet aan de redelijke eisen van welstand als bedoeld in art. 2.10, eerste lid, aanhef en sub d, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht ('Wabo'). Ook blijkt uit genoemd concept niet dat B&W voornemens zouden zijn de aangevraagde vergunning te verlenen zónder dat de aanvraag aan genoemde eisen voldoet.

13.
Voor het aanleggen van de nieuwe hoogspanningsverbinding is ontheffing van de Provinciale wegenverordening nodig om ter plaatse van de woning met tuin van client de N669 van Goes naar 's-Gravenpolder te kruisen. Uit de stukken die ter inzage liggen blijkt dat GS van Zeeland voornemens zijn deze ontheffing te verlenen.

Op grond van de betreffende provinciale verordening echter betwist client dat GS het bevoegd gezag zijn. In dit geval gaat het om een voorgenomen handeling waarvoor onder meer ook een Wabo-vergunning nodig is. Volgens de genoemde verordening is dan het orgaan dat de Wabo-vergunning

Moeliker & Platteeuw Advocaten

afgeeft (in dit geval: B&W van Borsele) ook het bevoegd gezag om te beslissen over het verlenen van ontheffing van de onderhavige provinciale verordening.

14.
Tot de bijlagen bij het ontwerp-inpassingsplan behoort ook een zgn. Landschapsplan, gedateerd 28 januari 2016, opgesteld door Jhon van Veelen landschapsarchitect in opdracht van TenneT TSO. Client is van oordeel dat dit plan verre van compleet is. Blijkbaar maakt TenneT TSO zich alleen druk om de essen die langs de Goesestraatweg staan en die volgens genoemd plan in de toekomst regelmatig gesnoeid zullen moeten worden om de nieuwe hoogspanningsverbinding niet in de weg te zitten en om de continuïteit van de 'laanbeplanting' te handhaven.

Client meent dat TenneT TSO zich echter veel drukker zou moeten maken om de aantasting van het landschap ter plaatse van zijn woning en tuin resp. om een behoorlijke landschappelijke inpassing van de geprojecteerde nieuwe hoogspanningsverbinding aldaar. Voor client en zijn gezin is het, ook landschappelijk bezien, een ramp dat in de directe nabijheid van hun woning en tuin hoogspanningsmasten komen te staan en dat hoogspanningsleidingen boven hun hoofden komen te hangen. Client kan verlangen – en doet dat ook – dat, bij onverhoopte realisatie van de huidige plannen, op kosten van TenneT TSO zodanige maatregelen worden getroffen dat een en ander volledig aan zijn zicht wordt onttrokken.

TOT SLOT

Client behoudt zich uitdrukkelijk het recht voor om (onderdelen van) zijn bovenstaande zienswijze nader uit te bouwen en/of te onderbouwen met nadere stukken zoals deskundigenrapporten, etc. Desondanks verzoekt hij thans reeds zijn zienswijze gegrond te verklaren en af te zien van de vaststelling van het voorgenomen inpassingsplan, althans dat plan vast te stellen met een zodanige wijziging ten opzichte van het huidige ontwerp dat zijn woning en tuin gespaard blijven van de nabijheid van de voorgenomen nieuwe hoogspanningsverbinding.

Hoogachtend,

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 12:54
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Postbus
Huisnummer: 1
Postcode: 4330 AA
Woonplaats: MIDDELBURG
Telefoonnummer: 0118-501010
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Moeliker & Platteeuw Advocaten

Wat is uw mening over de landschappelijke inpassing zoals voorgesteld?
zie bijlage

Heeft u nog suggesties hierover?
zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en het MER?
zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
zie bijlage

Reactie

Moeliker & Platteeuw Advocaten

Mr. K.M. Moeliker
Mr. J.A. Platteeuw
Mr. A.J.K. Fluit

Hoogstraat 16
4331 KR Middelburg

Postbus 1
4330 AA Middelburg
telefoon 0118 501010
fax 0118 618855
info@mpadvocaten.nl
www.mpadvocaten.nl
Bankrekening 10.53.71.408
Stichting Beheer
Derdengelden
Moeliker & Platteeuw
Advocaten

AANGETEKEND MET BERICHT VAN ONTVANGST
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV-West
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Tevens ingediend via www.bureau-energieprojecten.nl

Middelburg, 14 april 2016
onze ref. /Tennet TSO - 6078 - 12.M02622 - R/DDSG
uw ref. ontwerp-inpassingsplan Zuid-West 380 kV West
e-mail moeliker@mpadvocaten.nl

Geachte heer, mevrouw,

Aan mij zijn toevertrouwd de belangen van , wonende te , aan de , , hierna ook: cliente.

INLEIDING

Blijkens een publicatie in de Staatscourant van 3 maart 2016, nr. 11269, liggen tot en met heden ter inzage de ontwerpbesluiten voor het zogenoemde project Zuid-West 380 kV West, inhoudende de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Borssele en Rilland.

Cliente maakt gebruik van de thans aan een ieder gegeven mogelijkheid om over de inhoud van de bedoelde ontwerpbesluiten een zienswijze naar voren te brengen. Cliente wordt door de inhoud van genoemde ontwerpbesluiten rechtstreeks in haar belangen getroffen.

Cliente is eigenares van een perceel grond, gelegen aan de te , gemeente , kadastraal bekend gemeente , sectie nummer groot 01.74.00 ha.

Het perceel van cliente vormt één geheel (woning met bijbehorende tuin) met een tweetal andere percelen, te weten:
- het woonhuis met aan- en toebehoren, onder- en bijgelegen grond, aan de te , gemeente , kadastraal bekend gemeente sectie nummer groot 02.00.80 ha, eigendom van , te , gemeente , de zoon van cliente, alsmede
- een perceel grond, eveneens gelegen aan de te , gemeente kadastraal bekend gemeente sectie nummer groot 02.25.30 ha, eigendom van de vennootschap naar Belgisch recht Jobe NV, van welke vennootschap cliente zaakvoerder is.

Alle diensten en (andere) werkzaamheden worden verricht uit hoofde van een overeenkomst van opdracht met Moeliker & Platteeuw Advocaten B.V., ingeschreven bij de Kamer van Koophandel voor Zeeland onder dossiernummer 22064439.
Op de overeenkomst zijn algemene voorwaarden van toepassing die zijn gedeponeerd ter griffie van de Rechtbank Middelburg en waarin onder meer een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Moeliker & Platteeuw Advocaten

Genoemde woning en tuin vallen binnen en/of grenzen direct aan het plangebied waarop van toepassing is het ontwerp-inpassingsplan Zuid-West 380 kV West. Het perceel dat aan toebehoort met daarop de door hem en zijn gezin bewoonde woning en met de daarbij behorende tuin is volgens genoemd ontwerp een zgn. gevoelige bestemming.

Cliente kan zich met de thans ter inzage liggende ontwerpbesluiten niet verenigen. Heel kort samengevat komt haar zienswijze hierop neer dat zij zich op het standpunt stelt dat ten onrechte, althans op onjuiste en/of niet toereikend gemotiveerde, gronden de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Borssele en Rilland wordt geprojecteerd en meer in het bijzonder dat deze op en/of in de onmiddellijke nabijheid van genoemde woning en tuin wordt geprojecteerd.

Deze zienswijze richt zich op alle documenten die thans ter inzage liggen en die realisatie van de geprojecteerde nieuwe hoogspanningsverbinding ter plaatse van de genoemde woning c.a. mogelijk maken en tot doel hebben doch in het bijzonder op:
- het ontwerp-inpassingsplan als zodanig (incl. het ontwerpbesluit van de Ministers van Economische Zaken en van Infrastructuur en Milieu) tot vaststelling van dit inpassingsplan,
- de bij genoemd ontwerp-inpassingsplan behorende verbeelding en regels,
- het juist níet vaststellen van een exploitatieplan als bedoeld in art. 6.12 Wro,
- het ter zake opgestelde milieueffectrapport ('MER'),
- de bijlagen bij het ontwerp-inpassingsplan, in het bijzonder tegen bijlage 5 ('afweging gevoelige bestemmingen') alsmede
- de ontwerpbesluiten krachtens de Flora-en Faunawet, het ontwerpbesluit krachtens de Natuurbeschermingswet, de ontwerp-watervergunning, het ontwerpbesluit krachtens de Provinciale wegenverordening van de Provincie Zeeland, de ontwerp-omgevingsvergunning, te verlenen door Burgemeester & Wethouders van Borsele, de ontwerp-watervergunning van het Waterschap Scheldestromen en tot slot de ontwerp-ontheffing van de Keur Wegen van het Waterschap Scheldestromen.

Cliente zal hieronder haar zienswijze resp. standpunten ten aanzien van een aantal aspecten van het ontwerp-inpassingsplan naar voren brengen. Een en ander moet in onderlinge samenhang worden gelezen. Cliente zal haar zienswijze zo overzichtelijk mogelijk maken door deze in verschillende hoofdstukken in te delen.

Daaraan voorafgaand wil cliente thans reeds vooropstellen dat zij zeer onaangenaam is getroffen door het idee geconfronteerd te worden met een hoogspanningsverbinding boven genoemde woning en tuin. en zijn gezin hebben totaal circa vijf hectare grond in eigendom resp. gebruik met daarop een woning waarin zij tot grote tevredenheid wonen en met daarbij een tuin die zeer zorgvuldig is aangelegd en onderhouden. Het gaat hen maar ook cliente zeer aan het hart dat hun rust op deze unieke plek thans ruw verstoord wordt door het voorgenomen project.

PROCEDURE

Cliente is feitelijk nimmer actief benaderd door Tennet TSO B.V. ('TenneT TSO'), de initiatiefnemer en beoogde exploitant van de geprojecteerde nieuwe hoogspanningsverbinding. Tijdens een inloopavond in 2012 heeft cliente, vertegenwoordigd door , zelf moeten ontdekken

Moeliker & Platteeuw Advocaten

dat de nieuwe hoogspanningsverbinding over diens woning met tuin is gepositioneerd. Dit was een zeer onaangename verassing, mede omdat hij en zij hierover nooit zijn geïnformeerd. Cliente heeft het als zeer wrang ervaren om op deze wijze geconfronteerd te worden met een zo diep ingrijpende verandering in iemands directe woon- en leefomgeving.

Op enig moment nadien is, op verzoek van cliente zelf, uiteindelijk een gesprek gearrangeerd waarin de gehele locatie (woning, tuin, etc.) heeft laten zien. Het was niet bekend bij Tennet TSO dat de onderhavige percelen een grote tuin betreffen die landschappelijk is ingericht en mede met name op het Zeeuws landschap is georiënteerd. Van genoemde bijeenkomst is een besprekingsverslag gemaakt, althans in concept, maar dat verslag is nimmer vastgesteld c.q. Tennet TSO heeft op de namens haar door gemaakte aanmerkingen op genoemd concept nooit gereageerd.

Later, medio 2014, heeft cliente, naar aanleiding van verschenen publicaties, gevraagd om stukken toe te sturen. Hierop heeft Tennet TSO gereageerd door een gesprek met cliente (vertegenwoordigd door) aan te gaan. Dat gesprek heeft plaatsgevonden op 23 september 2014. Cliente heeft daarin nogmaals verzocht heel goed te kijken naar de locatie van genoemde woning met tuin en naar verplaatsing van de masten ten behoeve van een nieuwe hoogspanningsverbinding naar een noordelijker gelegen gedeelte.

Aan de hand van genoemd gesprek is door Tennet TSO een reactie gestuurd via e-mail op 24 november 2014. Cliente waardeert op zichzelf dat kennelijk naar haar verzoek is geluisterd. Echter, de inhoud van de genoemde e-mail is (zonder nadere gegevens) niet goed te beoordelen. Zonder aanvullende gegevens valt niet na te gaan of de afweging die wordt gemaakt, inderdaad correct is. Aan de hand van uitgevoerde onderzoeken is voor cliente niet te beoordelen of het thans gekozen tracé in alle opzichten het beste tracé is en of er wellicht aspecten ten onrechte niet bij de beoordeling van de tracékeuze zijn betrokken. In de MER zijn deze afwegingen niet meegenomen.

Belangrijk is dat in de genoemde e-mail is genoemd dat een mast bij de Vliedberg niet onmogelijk is maar wel vanuit vergunningenoptiek onwenselijk is. De onderliggende onderzoeken die hieraan ten grondslag liggen zijn niet aan cliente toegestuurd. Hij heeft dan ook geen gelegenheid gekregen om met eigen deskundigen te kijken naar de juistheid van de betreffende onderzoeksrapporten. Het feit dat de nieuwe hoogspanningsverbinding te dicht zou lopen bij de huidige 150 kV-verbinding treft geen doel daar het tracé van de nieuwe hoogspanningsverbinding op andere delen van het tracé wel zo dicht bij de 150 kV-verbinding loopt. Ook kruisingen zijn er bij de bestaande leidingen nu reeds.

In genoemde e-mail wordt beweerd dat de kosten van een ander traject hoger zullen zijn. Er is echter niet aangegeven hoeveel extra kosten dan zouden moeten worden gemaakt. Er wordt ook geen vergelijking gemaakt met de kosten die Tennet TSO extra moet maken met betrekking tot de aan cliente c.s. in eigendom toebehorende resp. bij hen in gebruik zijnde percelen, in het bijzonder in de vorm van uitkoop- en /of schadevergoeding als aan het huidige voorgenomen tracé wordt vastgehouden. Er is geen enkele uitsplitsing van kosten en baten gemaakt die cliente aan door haarzelf in te schakelen deskundigen zou kunnen voorleggen.

Na ontvangst van de genoemde e-mail in 2014 ontstond een lange radiostilte. Cliente (opnieuw

Moeliker & Platteeuw Advocaten

vertegenwoordigd door) is eind februari 2016 (derhalve heel kort voor de tervisielegging van het ontwerp-inpassingsplan c.a.) benaderd door een rentmeester met de uitleg dat de betreffende woning en tuin nu een gevoelige bestemming zijn geworden, dit aan de hand van nieuwe rapporten, zonder dat hiervoor ook maar enig (voor)overleg heeft plaatsgevonden. Aan de hand van dat gesprek heeft cliente zelf via internet moeten opzoeken dat en waarom nu precies de onderhavige locatie een gevoelige bestemming is (bijlage 5 bij het ontwerp-inpassingsplan). In tegenstelling tot wat Tennet TSO meermalen stelt, namelijk dat zorgvuldig en verantwoord te werk zou worden gegaan, is ten aanzien van cliente sprake van loze woorden. Het niet transparant zijn en tevens het niet verlenen van tijdige, betrouwbare en controleerbare informatie vindt cliente zeer kwalijk.

Het oorspronkelijk gekozen tracé (2009) lag veel verder noordelijker dan nu opgenomen in de MER en het ontwerp-inpassingsplan. De reden van deze aanpassing is niet op papier vermeld. Echter, op de inspraakavond van 29 maart 2016 is cliente (die toen ook weer vertegenwoordigd werd door) verteld dat een vliedberg (Rijksmonument 45204) ligt onder het eerst gekozen tracé. Daarna, zo werd cliente meegedeeld, is op aanwijzing van Tennet TSO besloten om het tracé niet over de vliedberg te laten verlopen omdat dan de boom die op de vliedberg staat zou worden geraakt. Cliente plaatst hierbij grote vraagtekens.

Het is volgens cliente de vraag of de bedoelde boom monumentaal is. Zo is althans het monument niet benoemd: alleen de vliedberg zelf is monumentaal. Ook zijn er mogelijkheden om de lijn te verhogen (plaatsen van hogere masten) en wel zodanig dat de vliedberg niet wordt aangetast. De boom kan ook worden ingeknot of worden weggehaald. Desnoods wordt de boom elders herplant (waarbij cliente c.s. trouwens graag bereid zijn om deze boom over te nemen op hun eigen percelen) en blijft de vliedberg bestaan. Ook het verplaatsen van de vliedberg zelf is denkbaar.

Dit alles is echter niet onderzocht. Althans: door Tennet TSO is aangegeven tijdens de inspraakavond dat men niet voor het een en/of het ander heeft gekozen. Waarom dat niet is gebeurd is niet gemotiveerd. Cliente wordt zodoende ten onrechte de mogelijkheid ontnomen om dit aspect met eigen deskundigenonderzoeken te bestrijden. Het tracé is daarentegen compleet omgelegd waardoor nu tevens twee woningen daardoor worden aangetast en waardoor nu tevens de meergenoemde woning en tuin een gevoelige bestemming is geworden. De als Zeeuws landschap ingerichte tuin van cliente wordt compleet doorkruist en daarvoor wordt een complete habitat op flora en faunagebied aangetast.

Cliente vraagt in dit verband ook nog aandacht voor het navolgende aspect. In 2009 is gestart met een startnotitie. Hierin is verwezen naar het zogenoemde Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening (SEV III) waarin de hoogspanningsverbinding vanuit Borssele is opgenomen. In de genoemde startnotitie is duidelijk opgenomen dat in principe voorkomen moet worden dat woningen in de magneetveldzone komen te liggen. In de startnotitie is ook niet de route van de hoogspanningsverbinding zoals deze nu is uitgezet, opgenomen. Er is sprake van dwaling wanneer men vanaf 2009 naar het huidige voorgenomen tracé kijkt. Er is geen enkele overeenstemming tussen toen en nu, ook niet met de corridor die toen is voorgesteld.

Moeliker & Platteeuw Advocaten

NUT EN NOODZAAK

In 2009 is zoals reeds gezegd gestart met een startnotitie. Hierin is verwezen naar het SEV II! waarin de hoogspanningsverbinding vanuit Borssele is opgenomen. Echter, na verloop van circa zeven jaren is de oorspronkelijke reden voor de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding vanuit Borssele (te weten: aanleg tweede kerncentrale in Borssele en zwaartepunt van elektriciteitsproductie in het Sloegebied) niet meer aan de orde resp. niet meer actueel. Het nut en de noodzaak hiervan zijn dan ook niet te rechtvaardigen met een beroep op de SEV III.

Nut en noodzaak van aanleg van de nu voorgenomen bovengrondse variant voor een nieuwe hoogspanningsverbinding zijn niet aangetoond nu na de gedwongen splitsing van DELTA de zwaar verlieslijdende energietak van dit bedrijf zelfstandig niet kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote stroomproductiecapaciteit zal wegvallen. Omroep Zeeland berichtte op 20 februari 2016 hierover: *"Nu het bedrijf moet splitsen in een netwerkbedrijf en een energiebedrijf, vormt de kerncentrale een groot probleem. De centrale draait met zo'n groot verlies, dat de energietak van Delta zelfstandig niet overeind kan blijven."*

In Zeeland ontbreekt een breed maatschappelijk en politiek draagvlak en ondanks meerdere verzoeken is onderzoek naar een onderzees alternatief door de Minister van Economische Zaken (EZ), thans de heer Kamp, geweigerd. Omroep Zeeland berichtte op 16 januari 2015: *"Stroombeheerder Tennet moet opnieuw duidelijk maken wat het nut en de noodzaak zijn voor een nieuw hoogspanningsnet over land in Zeeland. Dat vinden alle partijen in Provinciale Staten."*

In een vergadering van de Statencommissie Ruimte, Ecologie en Water op 16 januari 2015 hebben alle politieke partijen van de Provincie Zeeland unaniem opgeroepen tot onderzoek van ondergrondse en onderzeese alternatieven, met name het Westerschelde-alternatief werd daarbij naar voren gedragen. Vervolgens werd een jaar lang niet gereageerd door Tennet TSO en het Ministerie van EZ.

Ondertussen werd wel opdracht gegeven aan het Belgische onderzoeksbureau Tractebel om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van enkele kilometers ondergronds terwijl de Westerschelde-optie werd genegeerd. Toen de resultaten van deze quickscan in december 2015 gepubliceerd werden, concludeerde de Minister van EZ dat er in Zeeland 0 (nul) kilometer ondergronds kon worden aangelegd. Omdat in de procedure alternatieven die eventueel minder schade doen aan het landschap dienen te worden onderzocht en afgewogen staat cliente in dit opzicht op hetzelfde standpunt als de Provincie Zeeland en diverse gemeenteraden die juist gepleit hebben voor onderzoek naar een onderzeese variant.

Zo heeft de gemeenteraad van Reimerswaal op 15 december 2015 een motie aangenomen om dit alternatief te onderzoeken omdat (citaat): *"er geen nader onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van een onderwater verbinding; dat de mogelijkheden voor onderwater verbinding destijds mondeling en zonder onderbouwing zijn afgedaan; en van mening zijnde dat alle alternatieven afdoende onderzocht dienen te worden; spreekt uit dat een gedegen onderzoek naar de mogelijkheid van een verbinding door het water, zoals de route over de bodem van de Westerschelde, als*

alternatief op een nieuwe bovengrondse hoogspanningsverbinding, onderdeel behoort te zijn van de voorbereidingen op de ruimtelijke procedure'.

Een jaar later, op 15 januari 2016, moest Tennet TSO opnieuw de plannen toelichten voor de Provincie Zeeland, waarna Omroep Zeeland berichtte: *"De meeste partijen in Provinciale Staten zijn niet overtuigd door het verhaal van het Ministerie en TenneT. Zij blijven voorstander van een ondergronds hoogspanningstracé."*

Cliente maakt bij deze bezwaar tegen het feit dat de afwijzing naar het onderzeese alternatief door Tennet TSO niet wordt onderbouwd met gedegen onafhankelijk onderzoek en verzoeken hierbij te bepalen dat Tennet TSO dergelijk onderzoek alsnog moet uitvoeren voorafgaande aan de eventuele definitieve vaststelling van een inpassingsplan ten behoeve van een nieuwe hoogspanningsverbinding.

Op p. 30 van het ontwerp-inpassingsplan wordt weergegeven hoe ondergrondse leidingen kunnen worden gelegd. Er is genoeg ervaring om dit op een aantal punten uit te voeren. Cliente ziet niet in waarom de onderhavige nieuwe hoogspanningsverbinding, in elk geval ter plaatse van hun percelen, niet ondergronds aangelegd zou kunnen worden.

Het verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd. De redenering van Tennet TSO en het Ministerie van EZ is niet juist waar men beweert dat de nieuwe hoogspanningsverbinding los van de windenergie sowieso nodig is. Cliente trekt op zichzelf niet in twijfel dat afvoercapaciteit nodig is, echter er wordt ten onrechte niet stilgestaan bij het verbruik in eigen gebied op zowel huishoudelijk niveau als industrieel niveau. Tevens loopt er een 150 kV hoogspanningsverbinding naar Noord-Brabant en gaat vanaf 2017 de ELSTA-centrale 100% voor DOW produceren waarmee de 440 Mw die nu door de Westerschelde komt, vervalt.

Al lijkt er nu weinig marge, door de wijzigingen op korte termijn en het lokale verbruik (en het mogelijk eerder wegvallen dan gepland van de kerncentrale) is er ruimschoots voldoende capaciteit alleen al met de huidige hoogspanningsverbinding. Door de bestaande verbinding te verzwaren met nieuwe lichtere vierbundel-geleiders kan de transportcapaciteit zelfs fors opgewaardeerd worden met één gigawatt per circuit. Dit alternatief wordt nu door Tennet TSO en het Ministerie van EZ resoluut van tafel geveegd omdat het Zeeuwse hoogspanningsnet dan een paar maanden stil zou komen te liggen maar niet overtuigend beargumenteerd wordt waarom dit niet zou kunnen. De centrales kunnen worden gecompenseerd voor de periode dat ze niet kunnen leveren. Het gaat hier duidelijk om een 'niet willen'. Immers, waar een wil is is een weg. Tevens moet ook rekening worden gehouden met stopzetten van de huidige kolencentrale in het Sloegebied en met het feit dat in de komende jaren zeker geen capaciteit meer zal worden bijgebouwd aangezien nu al sprake is van overcapaciteit.

Met betrekking tot de huidige productie- en afvoercapaciteit heeft de Minister van EZ naar het oordeel van cliente de leden van de Tweede Kamer tijdens het Algemeen Overleg op 14 maart 2016 onjuist geïnformeerd door te suggereren dat Tennet TSO al jarenlang geen onderhoud heeft kunnen plegen omdat het net overvol zou zitten. De Minister sprak over 2100 MW energie die over het al

Moeliker & Platteeuw Advocaten

bestaande 380 kV-net dient te worden afgevoerd.

De Minister gaat hierbij voorbij aan het feit dat Zeeland ook energie nodig heeft, immers niet alle geproduceerde energie moet via de beoogde nieuwe hoogspanningsverbinding worden afgevoerd. In een brief aan de gemeenteraad Reimerswaal (gedateerd 24 februari 2016) schreef de Minister van EZ dat de Zeeuwse belasting 200-550 MW is. Waarom zei de Minister niets over de Zeeuwse afname toen hij 14 maart 2016 de verschillende Kamerleden te woord stond? En zelfs de 200-550 MW die de Minister in de brief aan de gemeente Reimerswaal noemt komt niet overeen met wat het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument ('KCD') hierover vermeldt:
KCD 2013 | Deel 2 blz 84:
12.1.5 Te verwachten ontwikkelingen in Regio Zuid Zeeland ... De belasting, zoals voorzien door regionaal netbeheerder DELTA Netwerkbedrijf (DNWB), nemen toe met percentages van nihil tot maximaal 2,5%. De belastingvraag ontwikkelt zich hierdoor van ***619 MW*** *in 2014 naar* ***713 MW*** *in 2023.*

Cliente begrijpt dat de productie (net als de vraag naar energie) een variabel gegeven is maar met het noemen van 2100 MW heeft de Minister van EZ de Kamerleden een onjuiste situatie geschetst. Ook heeft hij nagelaten te vermelden dat er naast de 380 kV ook een 150 kV lijn vanuit Borssele naar Brabant loopt die 330 megavoltampère ('MVA') afvoercapaciteit biedt: 1645 MVA + 330 MVA = 1975 MVA capaciteit. Daar komt bij dat verbindingen altijd 'redundant' (dubbel) worden uitgevoerd. Het gaat dus in feite niet om 1 x 1645 MVA maar om 2 x 1645 MVA waardoor onderhoud altijd mogelijk is. Daarnaast produceren de centrales zelden op maximaal vermogen. Dit alles bij elkaar maakt het zeer onwaarschijnlijk dat Tennet TSO al sinds 2009 geen onderhoud heeft kunnen uitvoeren.

Terzijde merkt cliente overigens op dat, als al juist zou zijn dat door Tennet TSO geen onderhoud is gepleegd sinds 2009, dit een volgens cliente onverantwoord risico is dat de Minister van EZ heeft genomen maar dat niets te maken heeft met de vraag of nu wel of geen nieuwe hoogspanningsverbinding moet worden aangelegd, dit nog afgezien van het feit dat de Minister van EZ en/of Tennet TSO moet zorgdragen voor een juist onderhoudsregime.

Cliente vraagt zich voorts af hoe nodig een ringverbinding is voor Zeeland. Volgens de Minister van EZ is een van de redenen dat de Westerschelde-optie niet realistisch is dat een onderzeese kabel een zogenaamde punt-tot-punt verbinding is en geen ringverbinding kan zijn. Het Nederlandse net is een van de meest betrouwbare van de hele wereld. Gemiddeld heeft elk huishouden in ons land 99,995 % van de tijd elektriciteit. Cliente betwist dat het noodzakelijk zou zijn om het Zeeuwse net nog betrouwbaarder te maken door middel van een zogenaamde ring.

Het is overigens volgens cliente onmogelijk en onbestaanbaar dat in Zeeland een ring-verbinding wordt gerealiseerd, pal naast een oude 2-circuits lijn, terwijl dit in Noord-Brabant tot een drastische tracéwijziging leidde. Immers, 4-circuits mag voor Nederland niet in een EU-ring worden opgenomen. Cliente verwijst naar een filmpje op 'Youtube' waarin Tennet TSO zelf uitleg hierover geeft: https://www.youtube.com/watch?v=vnhbUL3OaHw. Titel: 'Uitleg wijziging tracé Brabant', geplaatst op 25 augustus 2014.

De Minister van EZ zet twee 380 kV parallel-tracés in om energie weg te krijgen uit Borssele naar Rilland met totaal 4 circuits. Zeeland mag volgens de Minister van EZ dan niet meer in een EU-ring of EU-netwerk (380 KV) worden opgenomen. Hierdoor blijft Zeeland kwetsbaar als stroom-schiereiland. Hiermee wordt de leveringszekerheid van een EU-netwerk minimaal en de risico's maximaal.

Cliente stelt voorts dat vanaf het begin van de planvorming inzake de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding op verwijtbaar onjuiste en/of onvolledige manier gecommuniceerd is over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten. De betreffende brochures laten namelijk tekeningen zien van 2-circuitsmasten met een klein magnetisch veld. Pas sinds 2014 is duidelijk geworden dat het in feite om 4-circuits gaat.

Tennet TSO ontkent thans dat zij in eerste instantie van plan was 2-circuits te realiseren en zegt dat er ook geen relatie is met de plannen voor windparken die de verdubbeling in capaciteit nog enigszins zouden kunnen verklaren, terwijl het KCD uit 2013 duidelijk spreekt van realisatie van een dubbelcircuit 380 kV-verbinding Borssele-Tilburg met een transportvermogen van 2 x 2635 MVA. 4-circuits betekent in werkelijkheid een groter vermogen en een groter magnetisch veld. Omdat de nieuwe masten pal naast de oude masten worden gebouwd spreekt men in technische zin dus feitelijk over een 6-circuitsverbinding. In Noord-Brabant was dit een reden om het tracé ingrijpend te wijzigen. Juist vanwege de onduidelijkheid hierover ontstaat bij cliente het gevoel dat zij, als direct belanghebbende, al dan niet bewust, onjuist geïnformeerd is.

Cliente meent voorts dat Tennet TSO niet duidelijk beargumenteert waarom de lijnen bij het bestaande 150 kV station in de Willem Annapolder gekruist worden. Voor het deel van Borssele tot de Willem Annapolder betekent dit dat de bestaande 380 kV bij de nieuwe Wintracks wordt gehangen en dat de oude vakwerkmasten daar kunnen worden afgebroken. De al bestaande 150 kV blijft daar staan. In de Willem Annapolder wordt er gewisseld en zal de 380 kV op de al bestaande vakwerkmasten verder gaan en wordt de 150 kV bij de Wintrackmasten opgehangen. De bestaande 150 kV vakwerkmasten van Willem Annapolder tot Rilland kunnen dan worden afgebroken.

Cliente meent dat deze kruising niet juist en niet logisch is. Logischer zou daarentegen zijn om de gehele 380 kV van Borssele tot Rilland bij de Wintracks te hangen en de al bestaande 380 kV vakwerkmasten af te breken. Door het toevoegen van de 150 kV aan de nieuwe masten, die een gemiddelde levensduur van 100 jaar hebben, kan deze verbinding op korte termijn niet ondergronds worden aangelegd. Een recente ontwikkeling is juist die waarbij Tennet TSO de 110 kV en 150kV verbindingen meer en meer ondergronds aanlegt.

Daarnaast heeft TenneT TSO, door middel van een rapport van Tractebel (quick scan), aangegeven dat het niet mogelijk is om over een lengte van 20 kilometer een 380 kV-verbinding te kunnen aanleggen, dit omdat dan de leveringszekerheid niet zou zijn gewaarborgd, ook omdat het hier gaat om een complexe aansluiting van windmolens op zee (bron: Nieuwsbrief maart 2016 van TenneT TSO). Echter, wat ten onrechte niet is vermeld is dat kortere afstanden dan 20 kilometer wel mogelijk moet zijn. Cliente meent dan ook dat juist daar waar gevoelige objecten/bestemmingen zijn, de nieuwe hoogspanningsverbinding over een korte lengte ondergronds dient te worden aangelegd, althans dat nader onderzocht moet worden in hoeverre daarmee gevoelige

bestemmingen kunnen worden ontzien.

Voorts stelt cliente het volgende. Door het 'opknippen' van het gehele project in deelprojecten is een onwenselijke situatie ontstaan omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. De verschillende deelprojecten (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite allemaal over een en dezelfde aansluiting maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld. Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen voor de voortgang van de andere procedures. Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is sluit dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit. Met het opdelen van de procedures worden alternatieven dus al op voorhand geëlimineerd.

Tennet TSO is overigens inconsequent wat betreft de informatie die zij verstrekt: de getoonde plattegrond met de verbinding in de brief van de Minister van EZ van 17 februari 2016 wijkt weer af van alle eerder getoonde tracés.

FLORA EN FAUNA

Het Zeeuwse landschap wordt door de aanleg van de geprojecteerde nieuwe hoogspanningsverbinding ingrijpend en voor lange tijd (100 jaar) aangetast. Dit zou volgens cliente niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn. Ook de landelijke overheid, in deze vooral vertegenwoordigd door de Minister van EZ, heeft hierin een verantwoordelijkheid. Landschapscompensatie is weliswaar, althans tot op zekere hoogte, mogelijk maar daaraan moet voorafgaan een zorgvuldige afweging van alle alternatieven alvorens een ingrijpende investering als de onderhavige te doen.

De Oosterschelde is een Natura 2000-gebied. De grens wordt getrokken 100 meter vanaf de dijk landinwaarts. Client vraagt zich af hoe de Wintrack-mast in de Oosterschelde zich verhoudt tot de afspraken voor Natura 2000-gebieden. Omwonenden krijgen hoge boetes als ze in het broedseizoen bijvoorbeeld wormen steken of zeekraal knippen. Onder die omstandigheden valt niet te rechtvaardigen dat Tennet TSO een enorme mast in datzelfde beschermde gebied mag plaatsen. Niet alleen tijdens de bouw en aanleg zelf ontstaat schade, ook na aanleg blijft het optreden van schade mogelijk (zoals bijv. zogenoemde draadslachtoffers). Niet blijkt dat getoetst is of hiermee nationale en/of internationale (verdrags)afspraken worden genegeerd.

Daar komt nog het volgende bij. Op de betreffende woning en tuin, die zoals gezegd totaal vijf hectare groot zijn, is geen specifiek onderzoek gepleegd ten aanzien van aantasting van flora en fauna. Op deze locatie leven bijzondere vogels en ook daarnaar is geen enkel onderzoek gedaan. Er is zelfs niet eens gekeken naar de natuur op deze locatie. Zoals op andere delen van het tracé wel gebeurd is (bijv. ten aanzien van Eversdijk bij Krabbendijke) dient volgens cliente ook met de flora en fauna op déze locatie rekening te worden gehouden en wel op zodanige wijze dat het tracé van de geprojecteerde hoogspanningsverbinding wordt verlegd in noordelijke richting zodat genoemde locatie buiten schot blijft.

Moeliker & Platteeuw Advocaten

GEZONDHEID

Er is, zowel bij cliente als ook bij anderen en in zijn algemeenheid ook bij deskundigen, grote ongerustheid ontstaan met betrekking tot de gezondheidsrisico's (w.o. leukemie bij kinderen) als gevolg van het leven onder de rook van hoogspanningsverbindingen. Onduidelijk is waarom men wel in de nabijheid van deze masten mag werken en wonen maar waarom men daar geen kinderopvang mag organiseren. Deze ongerustheid wordt versterkt nu er sprake blijkt te zijn van 4- + 2-circuits masten op zeer korte afstand van elkaar.

Cliente verzoekt u om nulmetingen uit te voeren om de sterkte van het magnetisch veld te bepalen in de huidige (oude) situatie. Voorts verzoekt zij u om, mocht onverhoopt de thans geprojecteerde nieuwe hoogspanningsverbinding worden gerealiseerd, te zijner tijd, na de ingebruikname van de nieuwe masten, opnieuw een meting uit te voeren en zo inzicht te verschaffen in de sterkte van het magnetisch veld waar personen in dat geval aan blootgesteld zal worden. In gesprekken met Tennet TSO is tot nu toe van die zijde niet, althans zeer terughoudend, op dit verzoek gereageerd. In elk geval heeft TenneT TSO tot op heden niet toegezegd deze monitoring te willen verrichten. Dit is de reden dat cliente u thans verzoekt Tennet TSO daartoe te verplichten. Cliente wijst daarbij nog op het volgende.

In achtereenvolgende rapporten van de Gezondheidsraad (zie o.m. het rapport 'Eerste analyse voor afwegingskader gezondheid in milieubeleid' van 9 april 2015, te raadplegen door het volgen van de link: https://www.gezondheidsraad.nl/sites/default/files/eerste_analyse_afwegingskader_gezondheid_in_milieubeleid.pdf) wordt gehamerd op de noodzaak tot monitoring van de blootstelling aan (mogelijk) schadelijke agentia (zie pp. 4-5 van genoemd rapport. Het is dan ook bepaald niet te veel gevraagd om ook in de situatie van cliente een dergelijke monitoring te doen plaatsvinden.

Cliente verwijst in dit verband ook naar het rapport 'Ziekte onder hoogspanning', gepubliceerd in 'Medisch dossier', jaargang 11, nr. 4, april 2009. Anders dan TenneT TSO doet voorkomen is sprake van risico's op leukemie, spontane abortus en ALS. Ook op de site van de Belgische vennootschap Gezondheid NV (cliente verwijst naar navolgende link: http://www.gezondheid.be/index.cfm?fuseaction=art&art_id=7245) wordt duidelijk andere informatie gegeven dan TenneT TSO zelf verschaft.

Er is alle reden voor grote ongerustheid met betrekking tot de gezondheidsrisico's (waaronder leukemie bij kinderen en alzheimer bij volwassenen). Het is, zoals hierboven al vermeld, zeer opmerkelijk te noemen dat in de nabijheid van hoogspanningsmasten wel werken en wonen is toegestaan maar dat een activiteit als kinderopvang daar is uitgesloten. In het onderhavige geval blijkt het zelfs te gaan om 4- + 2- circuit masten op zeer korte afstand van elkaar staan. Deze versterking zorgt voor nog meer ongerustheid, zowel bij cliente als bij anderen.

In het zgn. Werkprogramma 2016 van de (Nederlandse) Gezondheidsraad, gedateerd 15 september 2015, wordt ook aandacht besteed aan de gezondheidsrisico's van hoogspanningsverbindingen. Cliente verwijst naar onderdeel 5.4 van genoemd document. Daaruit blijkt dat de Minister van Infrastructuur en Milieu de Gezondheidsraad heeft gevraagd de huidige stand van de wetenschap in

kaart te brengen. Een dergelijk verzoek zou natuurlijk niet gedaan worden wanneer geen enkele reden tot bezorgdheid zou bestaan. In 2000 is dit voor het laatst onderzocht door de Gezondheidsraad.

Cliente meent dat eerst het nieuwe rapport van de Gezondheidsraad had moeten worden afgewacht alvorens het onderhavige ontwerp-inpassingsplan in procedure te brengen. Het aspect 'gezondheid' is een zeer wezenlijk item is bij voornemens tot realisatie van hoogspanningsverbindingen. Op de inspraakavond van 29 maart 2016 heeft ook een medewerker van het RIVM meegedeeld dat nog rapporten hierover te verwachten zijn. Op de vraag waarom daarop niet is gewacht kon geen antwoord worden gegeven.

OVERIGE ASPECTEN

1.
De Minister van EZ wekt sterk de indruk dat alleen kosten en tijd belangrijk zijn: zo snel mogelijk windparken aansluiten, zo snel mogelijk over land van A naar B om het Energieakkoord maar te halen. Thema's als draagvlak onder de bevolking, gezondheid, duurzaamheid op de lange termijn, toerisme en het landschap lijken van geen enkel belang voor de Minister.

Cliente stelt dat dit thema's zijn die de Minister juist wél ter harte zou moeten nemen. De Minister heeft onder meer ook tot taak om, los van de eventuele nakoming van internationale afspraken zoals het Energieakkoord, er allereerst te zijn voor de Nederlandse burger te zijn en om landschappelijk ingrijpende beslissingen op een voor iedereen acceptabele manier uit te voeren.

Dat die manier mogelijk wat duurder is is niet van doorslaggevend belang. Het hoogspanningsnet wordt door Nederlandse burgers en bedrijven betaald via de nettarieven. Daarmee zou draagvlak onder die burgers en bedrijven van cruciaal belang moeten zijn. Ook de eventuele aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding mag niet ten koste gaan van het (Zeeuwse) landschap en de gezondheid van de betrokkenen, waaronder cliente.

2.
Een rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2015 constateert dat de controle op Tennet TSO niet goed wordt uitgevoerd. De Minister van EZ heeft twee petten op: die van aandeelhouder (alle aandelen in TenneT Holding B.V. zijn in handen van de Nederlandse Staat) en die van toezichthouder. Daardoor is volgens cliente sprake van belangenverstrengeling. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) zou volgens cliente dan ook meer bevoegdheden moeten krijgen om de toezichtstaak van de Minister over te nemen. Uitbreidingen en/of aanpassingen van hoogspanningsverbindingen moeten volgens cliente op voorhand door een onafhankelijke instantie beoordeeld worden op nut en noodzaak en niet alleen op kosten achteraf.

3.
Cliente beklaagt zich erover dat de informatievoorziening erg technisch is en onmogelijk te volgen voor de gemiddelde burger, dit is in strijd met het beginsel van de 'equality of arms'. Tennet TSO bedient zich van een enorme hoeveelheid deskundigenrapporten op allerlei terreinen. Voor gemiddelde burgers in het onmogelijk om de middelen op te brengen om deskundige tegenrapporten

te laten opstellen die voldoende tegenwicht kunnen bieden tegen alle rapporten die TenneT TSO heeft laten maken.

Cliente meent dat juist bij ingrijpende projecten zoals het onderhavige een (wettelijke) voorziening zou moeten bestaan die belanghebbenden in staat stelt om dergelijk tegenwicht te bieden, bijv. doordat voorgeschreven wordt dat een onafhankelijke en deskundige instantie de plannen voor dergelijke trajecten objectief aan allerlei aspecten toetst.

Weliswaar is toetsing achteraf mogelijk door het instellen van beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State ('de Afdeling') wanneer een inpassingsplan eenmaal definitief is vastgesteld maar die rechtsgang biedt geen bevredigende oplossing voor het gebrek aan equality of arms: in de eerste plaats omdat de Afdeling slechts marginaal mag toetsen (althans: slechts marginaal toetst) en in de tweede plaats omdat de Afdeling van belanghebbenden verwacht dat zij deskundige tegenrapporten laten opstellen terwijl dit nu juist bij een zo ingrijpend en veelomvattend project als de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding uit financieel oogpunt voor burgers onmogelijk is.

4.
Doordat voor de aanleg gronden van burgers/boeren onteigend worden is sprake van een onaanvaardbare inbreuk op het eigendomsrecht van cliente, hetgeen voor hen onevenredig belastend is en bovendien in strijd met art. 1 van het Eerste Protocol bij het Europese Verdrag tot bescherming van de mens en de fundamentele vrijheden ('EVRM') alsmede met art. 5:1, eerste lid, Burgerlijk Wetboek. Cliente beroept zich daarnaast ook op art. 8 EVRM, op grond van welke bepaling en zijn gezin recht hebben op respect voor hun woning.

5.
Er is veel veranderd sinds de inwerkingtreding van de huidige Wet ruimtelijke ordening ('Wro'). Burgers en lokale overheden kunnen in de huidige situatie niet of nauwelijks invloed uitoefenen op grote Rijksprojecten. Een gevolg is dat er een gebrek is aan transparantie in de besluitvorming, de afstand tussen de burger en de landelijke overheid is groot. Ook al is er geen draagvlak onder de bevolking en lokale politiek, Rijksinpassingsplannen kunnen nu toch worden uitgevoerd dit is in strijd met het Verdrag van Arhus uit 1998: een burger moet inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen.

6.
In het ontwerp-inpassingsplan is een deel van de onderhavige locatie bestemd voor 'Leiding - Hoogspanningsverbinding 150/380 kV en 380 kV'. Op gronden met een dergelijke bestemming is van toepassing art. 7 van de regels, behorende bij het ontwerp-inpassingsplan. Cliente meent dat de daarin opgenomen bestemmingsomschrijving onvoldoende specifiek is. Blijkbaar is de bedoeling boven deze locatie een 380 kV-verbinding aan te leggen. Genoemde omschrijving echter laat ruimte om daaraan naderhand ook nog een 150 kV-verbinding toe te voegen. Cliente acht dat niet juist en meent dat, als in de toekomst een dergelijke toevoeging overwogen zou worden, het de voorkeur verdient daarvoor dan op dat moment een nieuwe planologische procedure te voeren, dit aangezien het hier gaat om zaken die voor burgers diep ingrijpen in hun persoonlijke situatie.

Moeliker & Platteeuw Advocaten

7.
In het ontwerp-inpassingsplan wordt een deel van de bedoelde locatie voorzien van de bouwaanduiding '[sba-ts]', hetgeen staat voor 'specifieke bouwaanduiding - technische specificaties'. Hierop is van toepassing art. 7.2, aanhef en sub a, aanhef en onder 8, van de regels. Deze aanduiding houdt verband met de aanwezigheid ter plaatse van een gasleiding waarop het zgn. Bevi van toepassing is. Cliente acht hetgeen ter zake is voorgeschreven, veel te vrijblijvend, gelet op het risico van het omvallen van een hoogspanningsmast. Cliente meent dan ook dat veel exacter moet worden omschreven en voorgeschreven hóe aan het Bevi voldaan moet worden.

8.
Art. 7.4 van de regels, behorende bij het ontwerp-inpassingsplan, brengt mee dat na inwerkingtreding daarvan een groot aantal activiteiten niet meer zonder omgevingsvergunning kan worden uitgevoerd, zoals het aanbrengen van hoogopgaande beplanting en bomen, het aanleggen van wegen en paden, het aanleggen, verruimen of dempen van wateren en het permanent opslaan van goederen en stoffen hoger dan 2.50 meter. Cliente acht dat zeer onwenselijk en stelt zich op het standpunt dat de eigenaren/gebruikers hierdoor onevenredig en onnodig worden beknot in hun mogelijkheden de betreffende woning en tuin te gebruiken op een wijze die hun goeddunkt.

Wat voor cliente daarbij onoverkomelijk is, is het navolgende. heeft in het verleden al het plan opgevat om op de onderhavige locatie nog een extra woning op te richten. Cliente gaat ervan uit dat dat definitief onmogelijk zal worden zodra het inpassingsplan waarvan nu het ontwerp ter inzage is gelegd, rechtskracht verkrijgt. Ook om die reden heeft cliente er groot belang bij dat dat inpassingsplan niet vastgesteld wordt. Gebeurt dat laatste toch, dan is de schade die de eigenaren/gebruikers lijden nog veel groter dan toch reeds het geval is.

9.
Klaarblijkelijk gaat de Minister van EZ er zonder meer vanuit dat te dezen art. 3.35 Wro van toepassing is, volgens cliente evenwel ten onrechte. Zeker nu sprake is van twee afzonderlijke besluiten voor resp. het tracé Borssele-Rilland en het tracé Rilland-Tilburg, terwijl voor de realisatie van een nieuw Hoogspanningsstation Rilland op 22 oktober 2015 een afzonderlijk inpassingsplan is vastgesteld, valt niet in te zien dat het hier zou gaan om een onderdeel van het nationaal ruimtelijk beleid. Het gaat hier niet om een uitbreiding van het landelijk maar van het regionaal hoogspanningsnet. Cliente meent derhalve dat art. 3.33 juncto art. 3.26 Wro toepassing had moeten vinden.

10.
Overigens meent cliente voorts dat de terinzagelegging van het onderhavige ontwerp-inpassingsplan prematuur is. Tegen het op 22 oktober 2015 vastgestelde inpassingsplan 'Hoogspanningsstation Rilland' is door een groot aantal partijen/belanghebbenden beroep bij de Afdeling ingesteld (zaaknummer 201508792/1). Genoemd beroep is op 23 maart 2016 ter zitting van de Afdeling behandeld. Cliente stelt zich op het standpunt dat de uitspraak op genoemd beroep had moeten worden afgewacht alvorens het onderhavige concept-inpassingsplan in procedure had mogen worden gebracht.

Moeliker & Platteeuw Advocaten

11.
Wat cliente zeer heeft gestoord is het navolgende. De onderhavige woning met tuin is een gevoelige bestemming. Blijkens bijlage 5 bij het ontwerp-inpassingsplan kan deze woning worden gehandhaafd. Op p. 14 van genoemde bijlage wordt gemeld dat 'van de zijde van TenneT aan bewoners van de onderhavige woning een aanbod tot uitkoop wordt gedaan'. Tot op heden evenwel is een dergelijk (concreet) aanbod niet gedaan. Cliente weet niet of een dergelijk aanbod alsnog gedaan zal worden en zo ja, wanneer dat dan gaat gebeuren en wat dat aanbod zal inhouden.

en zijn gezin hebben nog geen besluit genomen over de vraag of zij in hun huidige woning willen blijven wonen. Ook cliente heeft nog niet beslist of en zo ja, onder welke voorwaarden zij zich zou willen laten uitkopen. Zou niet het voornemen zijn opgevat om over de onderhavige gronden een nieuwe hoogspanningsverbinding aan te leggen, dan zou zij zonder enige twijfel nog vele tientallen jaren tot grote tevredenheid eigenares van haar perceel zijn gebleven. Cliente weet nog niet of zij ook dat zal doen als boven deze locatie een hoogspanningsverbinding wordt aangelegd. Cliente verkeert echter in de grootst mogelijke onzekerheid over wat een eventueel aanbod van Tennet TSO tot uitkoop zal inhouden. Subjectief gezien is de huidige woning met tuin voor en zijn gezin en ook voor cliente zelf van onschatbare waarde maar evident is dat ook objectief gezien die waarde heel groot is.

Het steekt cliente bijzonder dat zij thans genoodzaakt is hoge (advocaats)kosten te maken om het voorgenomen project te bestrijden en te proberen te voorkomen. Ook de belangen van TenneT TSO zelf zijn daarmee volgens cliente niet gediend. Cliente ziet niet in waarom TenneT TSO niet reeds veel eerder het initiatief heeft genomen om een concreet aanbod tot uitkoop aan cliente te doen. Overigens wil cliente er geen misverstand over laten bestaan dat zij jegens TenneT TSO aanspraak maakt op volledige vergoeding van alle (advocaats)kosten die zij thans moet maken om voor haar belangen op te komen, zowel wanneer op enig moment alsnog (gehele of gedeeltelijke) uitkoop zou volgens als ook wanneer cliente zou besluiten haar perceel in eigendom te behouden.

12.
Omdat de genoemde woning en tuin liggen op het grondgebied van de gemeente Borsele is voor cliente van belang de omgevingsvergunning die B&W van Borsele voornemens zijn te verlenen. Cliente merkt op dat uit het concept daarvan niet blijkt dat de aanvraag is getoetst aan resp. voldoet aan de redelijke eisen van welstand als bedoeld in art. 2.10, eerste lid, aanhef en sub d, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht ('Wabo'). Ook blijkt uit genoemd concept niet dat B&W voornemens zouden zijn de aangevraagde vergunning te verlenen zónder dat de aanvraag aan genoemde eisen voldoet.

13.
Voor het aanleggen van de nieuwe hoogspanningsverbinding is ontheffing van de Provinciale wegenverordening nodig om ter plaatse van de onderhavige woning met tuin de N669 van Goes naar 's-Gravenpolder te kruisen. Uit de stukken die ter inzage liggen blijkt dat GS van Zeeland voornemens zijn deze ontheffing te verlenen.

Op grond van de betreffende provinciale verordening echter betwist cliente dat GS het bevoegd gezag zijn. In dit geval gaat het om een voorgenomen handeling waarvoor onder meer ook een

Moeliker & Platteeuw Advocaten

Wabo-vergunning nodig is. Volgens de genoemde verordening is dan het orgaan dat de Wabo-vergunning afgeeft (in dit geval: B&W van Borsele) ook het bevoegd gezag om te beslissen over het verlenen van ontheffing van de onderhavige provinciale verordening.

14.
Tot de bijlagen bij het ontwerp-inpassingsplan behoort ook een zgn. Landschapsplan, gedateerd 28 januari 2016, opgesteld door Jhon van Veelen landschapsarchitect in opdracht van TenneT TSO. Cliente is van oordeel dat dit plan verre van compleet is. Blijkbaar maakt TenneT TSO zich alleen druk om de essen die langs de Goesestraatweg staan en die volgens genoemd plan in de toekomst regelmatig gesnoeid zullen moeten worden om de nieuwe hoogspanningsverbinding niet in de weg te zitten en om de continuïteit van de 'laanbeplanting' te handhaven.

Cliente meent dat TenneT TSO zich echter veel drukker zou moeten maken om de aantasting van het landschap ter plaatse van meergenoemde woning en tuin resp. om een behoorlijke landschappelijke inpassing van de geprojecteerde nieuwe hoogspanningsverbinding aldaar. Voor cliente is het, ook landschappelijk bezien, een ramp dat in de directe nabijheid van haar perceel hoogspanningsmasten komen te staan en dat hoogspanningsleidingen boven dat perceel komen te hangen. Cliente kan verlangen – en doet dat ook – dat, bij onverhoopte realisatie van de huidige plannen, op kosten van TenneT TSO zodanige maatregelen worden getroffen dat een en ander volledig aan het zicht wordt onttrokken.

TOT SLOT

Cliente behoudt zich uitdrukkelijk het recht voor om (onderdelen van) zijn bovenstaande zienswijze nader uit te bouwen en/of te onderbouwen met nadere stukken zoals deskundigenrapporten, etc. Desondanks verzoekt zij thans reeds haar zienswijze gegrond te verklaren en af te zien van de vaststelling van het voorgenomen inpassingsplan, althans dat plan vast te stellen met een zodanige wijziging ten opzichte van het huidige ontwerp dat zijn woning en tuin gespaard blijven van de nabijheid van de voorgenomen nieuwe hoogspanningsverbinding.

Hoogachtend,

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 12:58
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat: Postbus
Huisnummer: 1
Postcode: 4330 AA
Woonplaats: MIDDELBURG
Telefoonnummer: 0118-501010
E-mailadres:
Als: Organisatie
Organisatie: Moeliker & Platteeuw Advocaten

Wat is uw mening over de landschappelijke inpassing zoals voorgesteld?
zie bijlage

Heeft u nog suggesties hierover?
zie bijlage

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerpbesluiten en het MER?
zie bijlage

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
zie bijlage

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dat toelichten?
zie bijlage

Reactie

Moeliker & Platteeuw Advocaten

Mr. K.M. Moeliker
Mr. J.A. Platteeuw
Mr. A.J.K. Fluit

Hoogstraat 16
4331 KR Middelburg

Postbus 1
4330 AA Middelburg
telefoon 0118 501010
fax 0118 618855
info@mpadvocaten.nl
www.mpadvocaten.nl
Bankrekening 10.53.71.408
Stichting Beheer
Derdengelden
Moeliker & Platteeuw
Advocaten

AANGETEKEND MET BERICHT VAN ONTVANGST
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV-West
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Tevens ingediend via www.bureau-energieprojecten.nl

Middelburg, 14 april 2016
onze ref. Jobe/Tennet TSO - 6078 - 12.M02622 - R/DDSG
uw ref. ontwerp-inpassingsplan Zuid-West 380 kV West
e-mail moeliker@mpadvocaten.nl

Geachte heer, mevrouw,

Aan mij zijn toevertrouwd de belangen van de vennootschap naar Belgisch recht Jobe NV, gevestigd te Kapellen (België), wier zaakvoerder is , wonende te hierna ook: cliente.

INLEIDING

Blijkens een publicatie in de Staatscourant van 3 maart 2016, nr. 11269, liggen tot en met heden ter inzage de ontwerpbesluiten voor het zogenoemde project Zuid-West 380 kV West, inhoudende de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Borssele en Rilland.

Cliente maakt gebruik van de thans aan een ieder gegeven mogelijkheid om over de inhoud van de bedoelde ontwerpbesluiten een zienswijze naar voren te brengen. Cliente wordt door de inhoud van genoemde ontwerpbesluiten rechtstreeks in haar belangen getroffen.

Cliente is eigenares van een perceel grond, eveneens gelegen aan de te , gemeente , kadastraal bekend gemeente sectie nummer groot 02.25.30 ha.

Het perceel van cliente vormt één geheel (woning met bijbehorende tuin) met een tweetal andere percelen, te weten
- het woonhuis met aan- en toebehoren, onder- en bijgelegen grond, aan de te , gemeente kadastraal bekend gemeente sectie nummer groot 02.00.80 ha, eigendom van de heer , te , gemeente alsmede

Alle diensten en (andere) werkzaamheden worden verricht uit hoofde van een overeenkomst van opdracht met Moeliker & Platteeuw Advocaten B.V., ingeschreven bij de Kamer van Koophandel voor Zeeland onder dossiernummer 22064439.
Op de overeenkomst zijn algemene voorwaarden van toepassing die zijn gedeponeerd ter griffie van de Rechtbank Middelburg en waarin onder meer een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

Moeliker & Platteeuw Advocaten

- een perceel grond, eveneens gelegen aan de te , gemeente kadastraal bekend gemeente sectie nummer groot 01.74.00 ha, eigendom van voornoemd, zijnde de moeder van voornoemd.

Genoemde woning en tuin vallen binnen en/of grenzen direct aan het plangebied waarop van toepassing is het ontwerp-inpassingsplan Zuid-West 380 kV West. Het perceel dat aan toebehoort met daarop de door hem en zijn gezin bewoonde woning en met de daarbij behorende tuin is volgens genoemd ontwerp een zgn. gevoelige bestemming.

Cliente kan zich met de thans ter inzage liggende ontwerpbesluiten niet verenigen. Heel kort samengevat komt haar zienswijze hierop neer dat zij zich op het standpunt stelt dat ten onrechte, althans op onjuiste en/of niet toereikend gemotiveerde, gronden de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Borssele en Rilland wordt geprojecteerd en meer in het bijzonder dat deze op en/of in de onmiddellijke nabijheid van genoemde woning en tuin wordt geprojecteerd.

Deze zienswijze richt zich op alle documenten die thans ter inzage liggen en die realisatie van de geprojecteerde nieuwe hoogspanningsverbinding ter plaatse van de genoemde woning c.a. mogelijk maken en tot doel hebben doch in het bijzonder op:
- het ontwerp-inpassingsplan als zodanig (incl. het ontwerpbesluit van de Ministers van Economische Zaken en van Infrastructuur en Milieu) tot vaststelling van dit inpassingsplan,
- de bij genoemd ontwerp-inpassingsplan behorende verbeelding en regels,
- het juist níet vaststellen van een exploitatieplan als bedoeld in art. 6.12 Wro,
- het ter zake opgestelde milieueffectrapport ('MER'),
- de bijlagen bij het ontwerp-inpassingsplan, in het bijzonder tegen bijlage 5 ('afweging gevoelige bestemmingen') alsmede
- de ontwerpbesluiten krachtens de Flora-en Faunawet, het ontwerpbesluit krachtens de Natuurbeschermingswet, de ontwerp-watervergunning, het ontwerpbesluit krachtens de Provinciale wegenverordening van de Provincie Zeeland, de ontwerp-omgevingsvergunning, te verlenen door Burgemeester & Wethouders van Borsele, de ontwerp-watervergunning van het Waterschap Scheldestromen en tot slot de ontwerp-ontheffing van de Keur Wegen van het Waterschap Scheldestromen.

Cliente zal hieronder haar zienswijze resp. standpunten ten aanzien van een aantal aspecten van het ontwerp-inpassingsplan naar voren brengen. Een en ander moet in onderlinge samenhang worden gelezen. Cliente zal haar zienswijze zo overzichtelijk mogelijk maken door deze in verschillende hoofdstukken in te delen.

Daaraan voorafgaand wil cliente thans reeds vooropstellen dat zij zeer onaangenaam is getroffen door het idee geconfronteerd te worden met een hoogspanningsverbinding boven genoemde woning en tuin. en zijn gezin hebben totaal circa vijf hectare grond in eigendom resp. gebruik met daarop een woning waarin zij tot grote tevredenheid wonen en met daarbij een tuin die zeer zorgvuldig is aangelegd en onderhouden. Het gaat hen maar ook cliente zeer aan het hart dat hun rust op deze unieke plek thans ruw verstoord wordt door het voorgenomen project.

PROCEDURE

Moeliker & Platteeuw Advocaten

Cliente is feitelijk nimmer actief benaderd door Tennet TSO B.V. ('TenneT TSO'), de initiatiefnemer en beoogde exploitant van de geprojecteerde nieuwe hoogspanningsverbinding. Tijdens een inloopavond in 2012 heeft cliente, vertegenwoordigd door , zelf moeten ontdekken dat de nieuwe hoogspanningsverbinding over diens woning met tuin is gepositioneerd. Dit was een zeer onaangename verassing, mede omdat hij en zij hierover nooit zijn geïnformeerd. Cliente heeft het als zeer wrang ervaren om op deze wijze geconfronteerd te worden met een zo diep ingrijpende verandering in iemands directe woon- en leefomgeving.

Op enig moment nadien is, op verzoek van cliente zelf, uiteindelijk een gesprek gearrangeerd waarin de gehele locatie (woning, tuin, etc.) heeft laten zien. Het was niet bekend bij Tennet TSO dat de onderhavige percelen een grote tuin betreffen die landschappelijk is ingericht en mede met name op het Zeeuws landschap is georiënteerd. Van genoemde bijeenkomst is een besprekingsverslag gemaakt, althans in concept, maar dat verslag is nimmer vastgesteld c.q. Tennet TSO heeft op de namens haar door gemaakte aanmerkingen op genoemd concept nooit gereageerd.

Later, medio 2014, heeft cliente, naar aanleiding van verschenen publicaties, gevraagd om stukken toe te sturen. Hierop heeft Tennet TSO gereageerd door een gesprek met cliente (vertegenwoordigd door) aan te gaan. Dat gesprek heeft plaatsgevonden op 23 september 2014. Cliente heeft daarin nogmaals verzocht heel goed te kijken naar de locatie van genoemde woning met tuin en naar verplaatsing van de masten ten behoeve van een nieuwe hoogspanningsverbinding naar een noordelijker gelegen gedeelte.

Aan de hand van genoemd gesprek is door Tennet TSO een reactie gestuurd via e-mail op 24 november 2014. Cliente waardeert op zichzelf dat kennelijk naar haar verzoek is geluisterd. Echter, de inhoud van de genoemde e-mail is (zonder nadere gegevens) niet goed te beoordelen. Zonder aanvullende gegevens valt niet na te gaan of de afweging die wordt gemaakt, inderdaad correct is. Aan de hand van uitgevoerde onderzoeken is voor cliente niet te beoordelen of het thans gekozen tracé in alle opzichten het beste tracé is en of er wellicht aspecten ten onrechte niet bij de beoordeling van de tracékeuze zijn betrokken. In de MER zijn deze afwegingen niet meegenomen.

Belangrijk is dat in de genoemde e-mail is genoemd dat een mast bij de Vliedberg niet onmogelijk is maar wel vanuit vergunningenoptiek onwenselijk is. De onderliggende onderzoeken die hieraan ten grondslag liggen zijn niet aan cliente toegestuurd. Hij heeft dan ook geen gelegenheid gekregen om met eigen deskundigen te kijken naar de juistheid van de betreffende onderzoeksrapporten. Het feit dat de nieuwe hoogspanningsverbinding te dicht zou lopen bij de huidige 150 kV-verbinding treft geen doel daar het tracé van de nieuwe hoogspanningsverbinding op andere delen van het tracé wel zo dicht bij de 150 kV-verbinding loopt. Ook kruisingen zijn er bij de bestaande leidingen nu reeds.

In genoemde e-mail wordt beweerd dat de kosten van een ander traject hoger zullen zijn. Er is echter niet aangegeven hoeveel extra kosten dan zouden moeten worden gemaakt. Er wordt ook geen vergelijking gemaakt met de kosten die Tennet TSO extra moet maken met betrekking tot de aan cliente c.s. in eigendom toebehorende resp. bij hen in gebruik zijnde percelen, in het bijzonder in de vorm van uitkoop- en /of schadevergoeding als aan het huidige voorgenomen tracé wordt vastgehouden. Er is geen enkele uitsplitsing van kosten en baten gemaakt die cliente aan door

Moeliker & Platteeuw Advocaten

haarzelf in te schakelen deskundigen zou kunnen voorleggen.

Na ontvangst van de genoemde e-mail in 2014 ontstond een lange radiostilte. Cliente (opnieuw vertegenwoordigd door) is eind februari 2016 (derhalve heel kort voor de tervisielegging van het ontwerp-inpassingsplan c.a.) benaderd door een rentmeester met de uitleg dat de betreffende woning en tuin nu een gevoelige bestemming zijn geworden, dit aan de hand van nieuwe rapporten, zonder dat hiervoor ook maar enig (voor)overleg heeft plaatsgevonden. Aan de hand van dat gesprek heeft cliente zelf via internet moeten opzoeken dat en waarom nu precies de onderhavige locatie een gevoelige bestemming is (bijlage 5 bij het ontwerp-inpassingsplan). In tegenstelling tot wat Tennet TSO meermalen stelt, namelijk dat zorgvuldig en verantwoord te werk zou worden gegaan, is ten aanzien van cliente sprake van loze woorden. Het niet transparant zijn en tevens het niet verlenen van tijdige, betrouwbare en controleerbare informatie vindt cliente zeer kwalijk.

Het oorspronkelijk gekozen tracé (2009) lag veel verder noordelijker dan nu opgenomen in de MER en het ontwerp-inpassingsplan. De reden van deze aanpassing is niet op papier vermeld. Echter, op de inspraakavond van 29 maart 2016 is cliente (die toen ook weer vertegenwoordigd werd door) verteld dat een vliedberg (Rijksmonument 45204) ligt onder het eerst gekozen tracé. Daarna, zo werd cliente meegedeeld, is op aanwijzing van Tennet TSO besloten om het tracé niet over de vliedberg te laten verlopen omdat dan de boom die op de vliedberg staat zou worden geraakt. Cliente plaatst hierbij grote vraagtekens.

Het is volgens cliente de vraag of de bedoelde boom monumentaal is. Zo is althans het monument niet benoemd: alleen de vliedberg zelf is monumentaal. Ook zijn er mogelijkheden om de lijn te verhogen (plaatsen van hogere masten) en wel zodanig dat de vliedberg niet wordt aangetast. De boom kan ook worden ingeknot of worden weggehaald. Desnoods wordt de boom elders herplant (waarbij cliente c.s. trouwens graag bereid zijn om deze boom over te nemen op hun eigen percelen) en blijft de vliedberg bestaan. Ook het verplaatsen van de vliedberg zelf is denkbaar.

Dit alles is echter niet onderzocht. Althans: door Tennet TSO is aangegeven tijdens de inspraakavond dat men niet voor het een en/of het ander heeft gekozen. Waarom dat niet is gebeurd is niet gemotiveerd. Cliente wordt zodoende ten onrechte de mogelijkheid ontnomen om dit aspect met eigen deskundigenonderzoeken te bestrijden. Het tracé is daarentegen compleet omgelegd waardoor nu tevens twee woningen daardoor worden aangetast en waardoor nu tevens de meergenoemde woning en tuin een gevoelige bestemming is geworden. De als Zeeuws landschap ingerichte tuin van cliente wordt compleet doorkruist en daarvoor wordt een complete habitat op flora en faunagebied aangetast.

Cliente vraagt in dit verband ook nog aandacht voor het navolgende aspect. In 2009 is gestart met een startnotitie. Hierin is verwezen naar het zogenoemde Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening (SEV III) waarin de hoogspanningsverbinding vanuit Borssele is opgenomen. In de genoemde startnotitie is duidelijk opgenomen dat in principe voorkomen moet worden dat woningen in de magneetveldzone komen te liggen. In de startnotitie is ook niet de route van de hoogspanningsverbinding zoals deze nu is uitgezet, opgenomen. Er is sprake van dwaling

wanneer men vanaf 2009 naar het huidige voorgenomen tracé kijkt. Er is geen enkele overeenstemming tussen toen en nu, ook niet met de corridor die toen is voorgesteld.

NUT EN NOODZAAK

In 2009 is zoals reeds gezegd gestart met een startnotitie. Hierin is verwezen naar het SEV II! waarin de hoogspanningsverbinding vanuit Borssele is opgenomen. Echter, na verloop van circa zeven jaren is de oorspronkelijke reden voor de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding vanuit Borssele (te weten: aanleg tweede kerncentrale in Borssele en zwaartepunt van elektriciteitsproductie in het Sloegebied) niet meer aan de orde resp. niet meer actueel. Het nut en de noodzaak hiervan zijn dan ook niet te rechtvaardigen met een beroep op de SEV III.

Nut en noodzaak van aanleg van de nu voorgenomen bovengrondse variant voor een nieuwe hoogspanningsverbinding zijn niet aangetoond nu na de gedwongen splitsing van DELTA de zwaar verlieslijdende energietak van dit bedrijf zelfstandig niet kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote stroomproductiecapaciteit zal wegvallen. Omroep Zeeland berichtte op 20 februari 2016 hierover: *"Nu het bedrijf moet splitsen in een netwerkbedrijf en een energiebedrijf, vormt de kerncentrale een groot probleem. De centrale draait met zo'n groot verlies, dat de energietak van Delta zelfstandig niet overeind kan blijven."*

In Zeeland ontbreekt een breed maatschappelijk en politiek draagvlak en ondanks meerdere verzoeken is onderzoek naar een onderzees alternatief door de Minister van Economische Zaken (EZ), thans de heer Kamp, geweigerd. Omroep Zeeland berichtte op 16 januari 2015: *"Stroombeheerder Tennet moet opnieuw duidelijk maken wat het nut en de noodzaak zijn voor een nieuw hoogspanningsnet over land in Zeeland. Dat vinden alle partijen in Provinciale Staten."*

In een vergadering van de Statencommissie Ruimte, Ecologie en Water op 16 januari 2015 hebben alle politieke partijen van de Provincie Zeeland unaniem opgeroepen tot onderzoek van ondergrondse en onderzeese alternatieven, met name het Westerschelde-alternatief werd daarbij naar voren gedragen. Vervolgens werd een jaar lang niet gereageerd door Tennet TSO en het Ministerie van EZ.

Ondertussen werd wel opdracht gegeven aan het Belgische onderzoeksbureau Tractebel om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van enkele kilometers ondergronds terwijl de Westerschelde-optie werd genegeerd. Toen de resultaten van deze quickscan in december 2015 gepubliceerd werden, concludeerde de Minister van EZ dat er in Zeeland 0 (nul) kilometer ondergronds kon worden aangelegd. Omdat in de procedure alternatieven die eventueel minder schade doen aan het landschap dienen te worden onderzocht en afgewogen staat cliente in dit opzicht op hetzelfde standpunt als de Provincie Zeeland en diverse gemeenteraden die juist gepleit hebben voor onderzoek naar een onderzeese variant.

Zo heeft de gemeenteraad van Reimerswaal op 15 december 2015 een motie aangenomen om dit alternatief te onderzoeken omdat (citaat): *"er geen nader onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van een onderwater verbinding; dat de mogelijkheden voor onderwater verbinding destijds*

mondeling en zonder onderbouwing zijn afgedaan; en van mening zijnde dat alle alternatieven afdoende onderzocht dienen te worden; spreekt uit dat een gedegen onderzoek naar de mogelijkheid van een verbinding door het water, zoals de route over de bodem van de Westerschelde, als alternatief op een nieuwe bovengrondse hoogspanningsverbinding, onderdeel behoort te zijn van de voorbereidingen op de ruimtelijke procedure'.

Een jaar later, op 15 januari 2016, moest Tennet TSO opnieuw de plannen toelichten voor de Provincie Zeeland, waarna Omroep Zeeland berichtte: *"De meeste partijen in Provinciale Staten zijn niet overtuigd door het verhaal van het Ministerie en TenneT. Zij blijven voorstander van een ondergronds hoogspanningstracé."*

Cliente maakt bij deze bezwaar tegen het feit dat de afwijzing naar het onderzeese alternatief door Tennet TSO niet wordt onderbouwd met gedegen onafhankelijk onderzoek en verzoeken hierbij te bepalen dat Tennet TSO dergelijk onderzoek alsnog moet uitvoeren voorafgaande aan de eventuele definitieve vaststelling van een inpassingsplan ten behoeve van een nieuwe hoogspanningsverbinding.

Op p. 30 van het ontwerp-inpassingsplan wordt weergegeven hoe ondergrondse leidingen kunnen worden gelegd. Er is genoeg ervaring om dit op een aantal punten uit te voeren. Cliente ziet niet in waarom de onderhavige nieuwe hoogspanningsverbinding, in elk geval ter plaatse van hun percelen, niet ondergronds aangelegd zou kunnen worden.

Het verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd. De redenering van Tennet TSO en het Ministerie van EZ is niet juist waar men beweert dat de nieuwe hoogspanningsverbinding los van de windenergie sowieso nodig is. Cliente trekt op zichzelf niet in twijfel dat afvoercapaciteit nodig is, echter er wordt ten onrechte niet stilgestaan bij het verbruik in eigen gebied op zowel huishoudelijk niveau als industrieel niveau. Tevens loopt er een 150 kV hoogspanningsverbinding naar Noord-Brabant en gaat vanaf 2017 de ELSTA-centrale 100% voor DOW produceren waarmee de 440 Mw die nu door de Westerschelde komt, vervalt.

Al lijkt er nu weinig marge, door de wijzigingen op korte termijn en het lokale verbruik (en het mogelijk eerder wegvallen dan gepland van de kerncentrale) is er ruimschoots voldoende capaciteit alleen al met de huidige hoogspanningsverbinding. Door de bestaande verbinding te verzwaren met nieuwe lichtere vierbundel-geleiders kan de transportcapaciteit zelfs fors opgewaardeerd worden met één gigawatt per circuit. Dit alternatief wordt nu door Tennet TSO en het Ministerie van EZ resoluut van tafel geveegd omdat het Zeeuwse hoogspanningsnet dan een paar maanden stil zou komen te liggen maar niet overtuigend beargumenteerd wordt waarom dit niet zou kunnen. De centrales kunnen worden gecompenseerd voor de periode dat ze niet kunnen leveren. Het gaat hier duidelijk om een 'niet willen'. Immers, waar een wil is is een weg. Tevens moet ook rekening worden gehouden met stopzetten van de huidige kolencentrale in het Sloegebied en met het feit dat in de komende jaren zeker geen capaciteit meer zal worden bijgebouwd aangezien nu al sprake is van overcapaciteit.

Met betrekking tot de huidige productie- en afvoercapaciteit heeft de Minister van EZ naar het

Moeliker & Platteeuw Advocaten

oordeel van cliente de leden van de Tweede Kamer tijdens het Algemeen Overleg op 14 maart 2016 onjuist geïnformeerd door te suggereren dat Tennet TSO al jarenlang geen onderhoud heeft kunnen plegen omdat het net overvol zou zitten. De Minister sprak over 2100 MW energie die over het al bestaande 380 kV-net dient te worden afgevoerd.

De Minister gaat hierbij voorbij aan het feit dat Zeeland ook energie nodig heeft, immers niet alle geproduceerde energie moet via de beoogde nieuwe hoogspanningsverbinding worden afgevoerd. In een brief aan de gemeenteraad Reimerswaal (gedateerd 24 februari 2016) schreef de Minister van EZ dat de Zeeuwse belasting 200-550 MW is. Waarom zei de Minister niets over de Zeeuwse afname toen hij 14 maart 2016 de verschillende Kamerleden te woord stond? En zelfs de 200-550 MW die de Minister in de brief aan de gemeente Reimerswaal noemt komt niet overeen met wat het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument ('KCD') hierover vermeldt:
KCD 2013 | Deel 2 blz 84:
12.1.5 Te verwachten ontwikkelingen in Regio Zuid Zeeland ... De belasting, zoals voorzien door regionaal netbeheerder DELTA Netwerkbedrijf (DNWB), nemen toe met percentages van nihil tot maximaal 2,5%. De belastingvraag ontwikkelt zich hierdoor van ***619 MW*** *in 2014 naar* ***713 MW*** *in 2023.*

Cliente begrijpt dat de productie (net als de vraag naar energie) een variabel gegeven is maar met het noemen van 2100 MW heeft de Minister van EZ de Kamerleden een onjuiste situatie geschetst. Ook heeft hij nagelaten te vermelden dat er naast de 380 kV ook een 150 kV lijn vanuit Borssele naar Brabant loopt die 330 megavoltampère ('MVA') afvoercapaciteit biedt: 1645 MVA + 330 MVA = 1975 MVA capaciteit. Daar komt bij dat verbindingen altijd 'redundant' (dubbel) worden uitgevoerd. Het gaat dus in feite niet om 1 x 1645 MVA maar om 2 x 1645 MVA waardoor onderhoud altijd mogelijk is. Daarnaast produceren de centrales zelden op maximaal vermogen. Dit alles bij elkaar maakt het zeer onwaarschijnlijk dat Tennet TSO al sinds 2009 geen onderhoud heeft kunnen uitvoeren.

Terzijde merkt cliente overigens op dat, als al juist zou zijn dat door Tennet TSO geen onderhoud is gepleegd sinds 2009, dit een volgens cliente onverantwoord risico is dat de Minister van EZ heeft genomen maar dat niets te maken heeft met de vraag of nu wel of geen nieuwe hoogspanningsverbinding moet worden aangelegd, dit nog afgezien van het feit dat de Minister van EZ en/of Tennet TSO moet zorgdragen voor een juist onderhoudsregime.

Cliente vraagt zich voorts af hoe nodig een ringverbinding is voor Zeeland. Volgens de Minister van EZ is een van de redenen dat de Westerschelde-optie niet realistisch is dat een onderzeese kabel een zogenaamde punt-tot-punt verbinding is en geen ringverbinding kan zijn. Het Nederlandse net is een van de meest betrouwbare van de hele wereld. Gemiddeld heeft elk huishouden in ons land 99,995 % van de tijd elektriciteit. Cliente betwist dat het noodzakelijk zou zijn om het Zeeuwse net nog betrouwbaarder te maken door middel van een zogenaamde ring.

Het is overigens volgens cliente onmogelijk en onbestaanbaar dat in Zeeland een ring-verbinding wordt gerealiseerd, pal naast een oude 2-circuits lijn, terwijl dit in Noord-Brabant tot een drastische tracéwijziging leidde. Immers, 4-circuits mag voor Nederland niet in een EU-ring worden opgenomen. Cliente verwijst naar een filmpje op 'Youtube' waarin Tennet TSO zelf uitleg hierover

Moeliker & Platteeuw Advocaten

geeft: https://www.youtube.com/watch?v=vnhbUL3OaHw. Titel: 'Uitleg wijziging tracé Brabant', geplaatst op 25 augustus 2014.

De Minister van EZ zet twee 380 kV parallel-tracés in om energie weg te krijgen uit Borssele naar Rilland met totaal 4 circuits. Zeeland mag volgens de Minister van EZ dan niet meer in een EU-ring of EU-netwerk (380 KV) worden opgenomen. Hierdoor blijft Zeeland kwetsbaar als stroom-schiereiland. Hiermee wordt de leveringszekerheid van een EU-netwerk minimaal en de risico's maximaal.

Cliente stelt voorts dat vanaf het begin van de planvorming inzake de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding op verwijtbaar onjuiste en/of onvolledige manier gecommuniceerd is over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten. De betreffende brochures laten namelijk tekeningen zien van 2-circuitsmasten met een klein magnetisch veld. Pas sinds 2014 is duidelijk geworden dat het in feite om 4-circuits gaat.

Tennet TSO ontkent thans dat zij in eerste instantie van plan was 2-circuits te realiseren en zegt dat er ook geen relatie is met de plannen voor windparken die de verdubbeling in capaciteit nog enigszins zouden kunnen verklaren, terwijl het KCD uit 2013 duidelijk spreekt van realisatie van een dubbelcircuit 380 kV-verbinding Borssele-Tilburg met een transportvermogen van 2 x 2635 MVA. 4-circuits betekent in werkelijkheid een groter vermogen en een groter magnetisch veld. Omdat de nieuwe masten pal naast de oude masten worden gebouwd spreekt men in technische zin dus feitelijk over een 6-circuitsverbinding. In Noord-Brabant was dit een reden om het tracé ingrijpend te wijzigen. Juist vanwege de onduidelijkheid hierover ontstaat bij cliente het gevoel dat zij, als direct belanghebbende, al dan niet bewust, onjuist geïnformeerd is.

Cliente meent voorts dat Tennet TSO niet duidelijk beargumenteert waarom de lijnen bij het bestaande 150 kV station in de Willem Annapolder gekruist worden. Voor het deel van Borssele tot de Willem Annapolder betekent dit dat de bestaande 380 kV bij de nieuwe Wintracks wordt gehangen en dat de oude vakwerkmasten daar kunnen worden afgebroken. De al bestaande 150 kV blijft daar staan. In de Willem Annapolder wordt er gewisseld en zal de 380 kV op de al bestaande vakwerkmasten verder gaan en wordt de 150 kV bij de Wintrackmasten opgehangen. De bestaande 150 kV vakwerkmasten van Willem Annapolder tot Rilland kunnen dan worden afgebroken.

Cliente meent dat deze kruising niet juist en niet logisch is. Logischer zou daarentegen zijn om de gehele 380 kV van Borssele tot Rilland bij de Wintracks te hangen en de al bestaande 380 kV vakwerkmasten af te breken. Door het toevoegen van de 150 kV aan de nieuwe masten, die een gemiddelde levensduur van 100 jaar hebben, kan deze verbinding op korte termijn niet ondergronds worden aangelegd. Een recente ontwikkeling is juist die waarbij Tennet TSO de 110 kV en 150kV verbindingen meer en meer ondergronds aanlegt.

Daarnaast heeft TenneT TSO, door middel van een rapport van Tractebel (quick scan), aangegeven dat het niet mogelijk is om over een lengte van 20 kilometer een 380 kV-verbinding te kunnen aanleggen, dit omdat dan de leveringszekerheid niet zou zijn gewaarborgd, ook omdat het hier gaat om een complexe aansluiting van windmolens op zee (bron: Nieuwsbrief maart 2016 van TenneT TSO). Echter, wat ten onrechte niet is vermeld is dat kortere afstanden dan 20 kilometer wel

mogelijk moet zijn. Cliente meent dan ook dat juist daar waar gevoelige objecten/bestemmingen zijn, de nieuwe hoogspanningsverbinding over een korte lengte ondergronds dient te worden aangelegd, althans dat nader onderzocht moet worden in hoeverre daarmee gevoelige bestemmingen kunnen worden ontzien.

Voorts stelt cliente het volgende. Door het 'opknippen' van het gehele project in deelprojecten is een onwenselijke situatie ontstaan omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. De verschillende deelprojecten (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite allemaal over een en dezelfde aansluiting maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld. Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen voor de voortgang van de andere procedures. Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is sluit dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit. Met het opdelen van de procedures worden alternatieven dus al op voorhand geëlimineerd.

Tennet TSO is overigens inconsequent wat betreft de informatie die zij verstrekt: de getoonde plattegrond met de verbinding in de brief van de Minister van EZ van 17 februari 2016 wijkt weer af van alle eerder getoonde tracés.

FLORA EN FAUNA

Het Zeeuwse landschap wordt door de aanleg van de geprojecteerde nieuwe hoogspanningsverbinding ingrijpend en voor lange tijd (100 jaar) aangetast. Dit zou volgens cliente niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn. Ook de landelijke overheid, in deze vooral vertegenwoordigd door de Minister van EZ, heeft hierin een verantwoordelijkheid. Landschapscompensatie is weliswaar, althans tot op zekere hoogte, mogelijk maar daaraan moet voorafgaan een zorgvuldige afweging van alle alternatieven alvorens een ingrijpende investering als de onderhavige te doen.

De Oosterschelde is een Natura 2000-gebied. De grens wordt getrokken 100 meter vanaf de dijk landinwaarts. Client vraagt zich af hoe de Wintrack-mast in de Oosterschelde zich verhoudt tot de afspraken voor Natura 2000-gebieden. Omwonenden krijgen hoge boetes als ze in het broedseizoen bijvoorbeeld wormen steken of zeekraal knippen. Onder die omstandigheden valt niet te rechtvaardigen dat Tennet TSO een enorme mast in datzelfde beschermde gebied mag plaatsen. Niet alleen tijdens de bouw en aanleg zelf ontstaat schade, ook na aanleg blijft het optreden van schade mogelijk (zoals bijv. zogenoemde draadslachtoffers). Niet blijkt dat getoetst is of hiermee nationale en/of internationale (verdrags)afspraken worden genegeerd.

Daar komt nog het volgende bij. Op de betreffende woning en tuin, die zoals gezegd totaal vijf hectare groot zijn, is geen specifiek onderzoek gepleegd ten aanzien van aantasting van flora en fauna. Op deze locatie leven bijzondere vogels en ook daarnaar is geen enkel onderzoek gedaan. Er is zelfs niet eens gekeken naar de natuur op deze locatie. Zoals op andere delen van het tracé wel gebeurd is (bijv. ten aanzien van Eversdijk bij Krabbendijke) dient volgens cliente ook met de flora en fauna op déze locatie rekening te worden gehouden en wel op zodanige wijze dat het tracé van

Moeliker & Platteeuw Advocaten

de geprojecteerde hoogspanningsverbinding wordt verlegd in noordelijke richting zodat genoemde locatie buiten schot blijft.

GEZONDHEID

Er is, zowel bij cliente als ook bij anderen en in zijn algemeenheid ook bij deskundigen, grote ongerustheid ontstaan met betrekking tot de gezondheidsrisico's (w.o. leukemie bij kinderen) als gevolg van het leven onder de rook van hoogspanningsverbindingen. Onduidelijk is waarom men wel in de nabijheid van deze masten mag werken en wonen maar waarom men daar geen kinderopvang mag organiseren. Deze ongerustheid wordt versterkt nu er sprake blijkt te zijn van 4- + 2-circuits masten op zeer korte afstand van elkaar.

Cliente verzoekt u om nulmetingen uit te voeren om de sterkte van het magnetisch veld te bepalen in de huidige (oude) situatie. Voorts verzoekt zij u om, mocht onverhoopt de thans geprojecteerde nieuwe hoogspanningsverbinding worden gerealiseerd, te zijner tijd, na de ingebruikname van de nieuwe masten, opnieuw een meting uit te voeren en zo inzicht te verschaffen in de sterkte van het magnetisch veld waar personen in dat geval aan blootgesteld zal worden. In gesprekken met Tennet TSO is tot nu toe van die zijde niet, althans zeer terughoudend, op dit verzoek gereageerd. In elk geval heeft TenneT TSO tot op heden niet toegezegd deze monitoring te willen verrichten. Dit is de reden dat cliente u thans verzoekt Tennet TSO daartoe te verplichten. Cliente wijst daarbij nog op het volgende.

In achtereenvolgende rapporten van de Gezondheidsraad (zie o.m. het rapport 'Eerste analyse voor afwegingskader gezondheid in milieubeleid' van 9 april 2015, te raadplegen door het volgen van de link: https://www.gezondheidsraad.nl/sites/default/files/eerste_analyse_afwegingskader_gezondheid_in_milieubeleid.pdf) wordt gehamerd op de noodzaak tot monitoring van de blootstelling aan (mogelijk) schadelijke agentia (zie pp. 4-5 van genoemd rapport. Het is dan ook bepaald niet te veel gevraagd om ook in de situatie van cliente een dergelijke monitoring te doen plaatsvinden.

Cliente verwijst in dit verband ook naar het rapport 'Ziekte onder hoogspanning', gepubliceerd in 'Medisch dossier', jaargang 11, nr. 4, april 2009. Anders dan TenneT TSO doet voorkomen is sprake van risico's op leukemie, spontane abortus en ALS. Ook op de site van de Belgische vennootschap Gezondheid NV (cliente verwijst naar navolgende link: http://www.gezondheid.be/index.cfm?fuseaction=art&art_id=7245) wordt duidelijk andere informatie gegeven dan TenneT TSO zelf verschaft.

Er is alle reden voor grote ongerustheid met betrekking tot de gezondheidsrisico's (waaronder leukemie bij kinderen en alzheimer bij volwassenen). Het is, zoals hierboven al vermeld, zeer opmerkelijk te noemen dat in de nabijheid van hoogspanningsmasten wel werken en wonen is toegestaan maar dat een activiteit als kinderopvang daar is uitgesloten. In het onderhavige geval blijkt het zelfs te gaan om 4- + 2- circuit masten op zeer korte afstand van elkaar staan. Deze versterking zorgt voor nog meer ongerustheid, zowel bij cliente als bij anderen.

Moeliker & Platteeuw Advocaten

In het zgn. Werkprogramma 2016 van de (Nederlandse) Gezondheidsraad, gedateerd 15 september 2015, wordt ook aandacht besteed aan de gezondheidsrisico's van hoogspanningsverbindingen. Cliente verwijst naar onderdeel 5.4 van genoemd document. Daaruit blijkt dat de Minister van Infrastructuur en Milieu de Gezondheidsraad heeft gevraagd de huidige stand van de wetenschap in kaart te brengen. Een dergelijk verzoek zou natuurlijk niet gedaan worden wanneer geen enkele reden tot bezorgdheid zou bestaan. In 2000 is dit voor het laatst onderzocht door de Gezondheidsraad.

Cliente meent dat eerst het nieuwe rapport van de Gezondheidsraad had moeten worden afgewacht alvorens het onderhavige ontwerp-inpassingsplan in procedure te brengen. Het aspect 'gezondheid' is een zeer wezenlijk item is bij voornemens tot realisatie van hoogspanningsverbindingen. Op de inspraakavond van 29 maart 2016 heeft ook een medewerker van het RIVM meegedeeld dat nog rapporten hierover te verwachten zijn. Op de vraag waarom daarop niet is gewacht kon geen antwoord worden gegeven.

OVERIGE ASPECTEN

1.
De Minister van EZ wekt sterk de indruk dat alleen kosten en tijd belangrijk zijn: zo snel mogelijk windparken aansluiten, zo snel mogelijk over land van A naar B om het Energieakkoord maar te halen. Thema's als draagvlak onder de bevolking, gezondheid, duurzaamheid op de lange termijn, toerisme en het landschap lijken van geen enkel belang voor de Minister.

Cliente stelt dat dit thema's zijn die de Minister juist wél ter harte zou moeten nemen. De Minister heeft onder meer ook tot taak om, los van de eventuele nakoming van internationale afspraken zoals het Energieakkoord, er allereerst te zijn voor de Nederlandse burger te zijn en om landschappelijk ingrijpende beslissingen op een voor iedereen acceptabele manier uit te voeren.

Dat die manier mogelijk wat duurder is is niet van doorslaggevend belang. Het hoogspanningsnet wordt door Nederlandse burgers en bedrijven betaald via de nettarieven. Daarmee zou draagvlak onder die burgers en bedrijven van cruciaal belang moeten zijn. Ook de eventuele aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding mag niet ten koste gaan van het (Zeeuwse) landschap en de gezondheid van de betrokkenen, waaronder cliente.

2.
Een rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2015 constateert dat de controle op Tennet TSO niet goed wordt uitgevoerd. De Minister van EZ heeft twee petten op: die van aandeelhouder (alle aandelen in TenneT Holding B.V. zijn in handen van de Nederlandse Staat) en die van toezichthouder. Daardoor is volgens cliente sprake van belangenverstrengeling. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) zou volgens cliente dan ook meer bevoegdheden moeten krijgen om de toezichtstaak van de Minister over te nemen. Uitbreidingen en/of aanpassingen van hoogspanningsverbindingen moeten volgens cliente op voorhand door een onafhankelijke instantie beoordeeld worden op nut en noodzaak en niet alleen op kosten achteraf.

Moeliker & Platteeuw Advocaten

3.
Cliente beklaagt zich erover dat de informatievoorziening erg technisch is en onmogelijk te volgen voor de gemiddelde burger, dit is in strijd met het beginsel van de 'equality of arms'. Tennet TSO bedient zich van een enorme hoeveelheid deskundigenrapporten op allerlei terreinen. Voor gemiddelde burgers in het onmogelijk om de middelen op te brengen om deskundige tegenrapporten te laten opstellen die voldoende tegenwicht kunnen bieden tegen alle rapporten die TenneT TSO heeft laten maken.

Cliente meent dat juist bij ingrijpende projecten zoals het onderhavige een (wettelijke) voorziening zou moeten bestaan die belanghebbenden in staat stelt om dergelijk tegenwicht te bieden, bijv. doordat voorgeschreven wordt dat een onafhankelijke en deskundige instantie de plannen voor dergelijke trajecten objectief aan allerlei aspecten toetst.

Weliswaar is toetsing achteraf mogelijk door het instellen van beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State ('de Afdeling') wanneer een inpassingsplan eenmaal definitief is vastgesteld maar die rechtsgang biedt geen bevredigende oplossing voor het gebrek aan equality of arms: in de eerste plaats omdat de Afdeling slechts marginaal mag toetsen (althans: slechts marginaal toetst) en in de tweede plaats omdat de Afdeling van belanghebbenden verwacht dat zij deskundige tegenrapporten laten opstellen terwijl dit nu juist bij een zo ingrijpend en veelomvattend project als de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding uit financieel oogpunt voor burgers onmogelijk is.

4.
Doordat voor de aanleg gronden van burgers/boeren onteigend worden is sprake van een onaanvaardbare inbreuk op het eigendomsrecht van cliente, hetgeen voor hen onevenredig belastend is en bovendien in strijd met art. 1 van het Eerste Protocol bij het Europese Verdrag tot bescherming van de mens en de fundamentele vrijheden ('EVRM') alsmede met art. 5:1, eerste lid, Burgerlijk Wetboek. Cliente beroept zich daarnaast ook op art. 8 EVRM, op grond van welke bepaling en zijn gezin recht hebben op respect voor hun woning.

5.
Er is veel veranderd sinds de inwerkingtreding van de huidige Wet ruimtelijke ordening ('Wro'). Burgers en lokale overheden kunnen in de huidige situatie niet of nauwelijks invloed uitoefenen op grote Rijksprojecten. Een gevolg is dat er een gebrek is aan transparantie in de besluitvorming, de afstand tussen de burger en de landelijke overheid is groot. Ook al is er geen draagvlak onder de bevolking en lokale politiek, Rijksinpassingsplannen kunnen nu toch worden uitgevoerd dit is in strijd met het Verdrag van Arhus uit 1998: een burger moet inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen.

6.
In het ontwerp-inpassingsplan is een deel van de onderhavige locatie bestemd voor 'Leiding – Hoogspanningsverbinding 150/380 kV en 380 kV'. Op gronden met een dergelijke bestemming is van toepassing art. 7 van de regels, behorende bij het ontwerp-inpassingsplan. Cliente meent dat de daarin opgenomen bestemmingsomschrijving onvoldoende specifiek is. Blijkbaar is de bedoeling boven deze locatie een 380 kV-verbinding aan te leggen. Genoemde omschrijving echter laat ruimte

om daaraan naderhand ook nog een 150 kV-verbinding toe te voegen. Cliente acht dat niet juist en meent dat, als in de toekomst een dergelijke toevoeging overwogen zou worden, het de voorkeur verdient daarvoor dan op dat moment een nieuwe planologische procedure te voeren, dit aangezien het hier gaat om zaken die voor burgers diep ingrijpen in hun persoonlijke situatie.

7.
In het ontwerp-inpassingsplan wordt een deel van de bedoelde locatie voorzien van de bouwaanduiding '[sba-ts]', hetgeen staat voor 'specifieke bouwaanduiding – technische specificaties'. Hierop is van toepassing art. 7.2, aanhef en sub a, aanhef en onder 8, van de regels. Deze aanduiding houdt verband met de aanwezigheid ter plaatse van een gasleiding waarop het zgn. Bevi van toepassing is. Cliente acht hetgeen ter zake is voorgeschreven, veel te vrijblijvend, gelet op het risico van het omvallen van een hoogspanningsmast. Cliente meent dan ook dat veel exacter moet worden omschreven en voorgeschreven hóe aan het Bevi voldaan moet worden.

8.
Art. 7.4 van de regels, behorende bij het ontwerp-inpassingsplan, brengt mee dat na inwerkingtreding daarvan een groot aantal activiteiten niet meer zonder omgevingsvergunning kan worden uitgevoerd, zoals het aanbrengen van hoogopgaande beplanting en bomen, het aanleggen van wegen en paden, het aanleggen, verruimen of dempen van wateren en het permanent opslaan van goederen en stoffen hoger dan 2.50 meter. Cliente acht dat zeer onwenselijk en stelt zich op het standpunt dat de eigenaren/gebruikers hierdoor onevenredig en onnodig worden beknot in hun mogelijkheden de betreffende woning en tuin te gebruiken op een wijze die hun goeddunkt.

Wat voor cliente daarbij onoverkomelijk is, is het navolgende. heeft in het verleden al het plan opgevat om op de onderhavige locatie nog een extra woning op te richten. Cliente gaat ervan uit dat dat definitief onmogelijk zal worden zodra het inpassingsplan waarvan nu het ontwerp ter inzage is gelegd, rechtskracht verkrijgt. Ook om die reden heeft cliente er groot belang bij dat dat inpassingsplan niet vastgesteld wordt. Gebeurt dat laatste toch, dan is de schade die de eigenaren/gebruikers lijden nog veel groter dan toch reeds het geval is.

9.
Klaarblijkelijk gaat de Minister van EZ er zonder meer vanuit dat te dezen art. 3.35 Wro van toepassing is, volgens cliente evenwel ten onrechte. Zeker nu sprake is van twee afzonderlijke besluiten voor resp. het tracé Borssele-Rilland en het tracé Rilland-Tilburg, terwijl voor de realisatie van een nieuw Hoogspanningsstation Rilland op 22 oktober 2015 een afzonderlijk inpassingsplan is vastgesteld, valt niet in te zien dat het hier zou gaan om een onderdeel van het nationaal ruimtelijk beleid. Het gaat hier niet om een uitbreiding van het landelijk maar van het regionaal hoogspanningsnet. Cliente meent derhalve dat art. 3.33 juncto art. 3.26 Wro toepassing had moeten vinden.

10.
Overigens meent cliente voorts dat de terinzagelegging van het onderhavige ontwerp-inpassingsplan prematuur is. Tegen het op 22 oktober 2015 vastgestelde inpassingsplan 'Hoogspanningsstation Rilland' is door een groot aantal partijen/belanghebbenden beroep bij de Afdeling ingesteld (zaaknummer 201508792/1). Genoemd beroep is op 23 maart 2016 ter zitting van de Afdeling

Moeliker & Platteeuw Advocaten

behandeld. Cliente stelt zich op het standpunt dat de uitspraak op genoemd beroep had moeten worden afgewacht alvorens het onderhavige concept-inpassingsplan in procedure had mogen worden gebracht.

11.
Wat cliente zeer heeft gestoord is het navolgende. De onderhavige woning met tuin is een gevoelige bestemming. Blijkens bijlage 5 bij het ontwerp-inpassingsplan kan deze woning worden gehandhaafd. Op p. 14 van genoemde bijlage wordt gemeld dat 'van de zijde van TenneT aan bewoners van de onderhavige woning een aanbod tot uitkoop wordt gedaan'. Tot op heden evenwel is een dergelijk (concreet) aanbod niet gedaan. Cliente weet niet of een dergelijk aanbod alsnog gedaan zal worden en zo ja, wanneer dat dan gaat gebeuren en wat dat aanbod zal inhouden.

en zijn gezin hebben nog geen besluit genomen over de vraag of zij in hun huidige woning willen blijven wonen. Ook cliente heeft nog niet beslist of en zo ja, onder welke voorwaarden zij zich zou willen laten uitkopen. Zou niet het voornemen zijn opgevat om over de onderhavige gronden een nieuwe hoogspanningsverbinding aan te leggen, dan zou zij zonder enige twijfel nog vele tientallen jaren tot grote tevredenheid eigenares van haar perceel zijn gebleven. Cliente weet nog niet of zij ook dat zal doen als boven deze locatie een hoogspanningsverbinding wordt aangelegd. Cliente verkeert echter in de grootst mogelijke onzekerheid over wat een eventueel aanbod van Tennet TSO tot uitkoop zal inhouden. Subjectief gezien is de huidige woning met tuin voor en zijn gezin en ook voor cliente zelf van onschatbare waarde maar evident is dat ook objectief gezien die waarde heel groot is.

Het steekt cliente bijzonder dat zij thans genoodzaakt is hoge (advocaats)kosten te maken om het voorgenomen project te bestrijden en te proberen te voorkomen. Ook de belangen van TenneT TSO zelf zijn daarmee volgens cliente niet gediend. Cliente ziet niet in waarom TenneT TSO niet reeds veel eerder het initiatief heeft genomen om een concreet aanbod tot uitkoop aan cliente te doen. Overigens wil cliente er geen misverstand over laten bestaan dat zij jegens TenneT TSO aanspraak maakt op volledige vergoeding van alle (advocaats)kosten die zij thans moet maken om voor haar belangen op te komen, zowel wanneer op enig moment alsnog (gehele of gedeeltelijke) uitkoop zou volgens als ook wanneer cliente zou besluiten haar perceel in eigendom te behouden.

12.
Omdat de genoemde woning en tuin liggen op het grondgebied van de gemeente Borsele is voor cliente van belang de omgevingsvergunning die B&W van Borsele voornemens zijn te verlenen. Cliente merkt op dat uit het concept daarvan niet blijkt dat de aanvraag is getoetst aan resp. voldoet aan de redelijke eisen van welstand als bedoeld in art. 2.10, eerste lid, aanhef en sub d, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht ('Wabo'). Ook blijkt uit genoemd concept niet dat B&W voornemens zouden zijn de aangevraagde vergunning te verlenen zónder dat de aanvraag aan genoemde eisen voldoet.

13.
Voor het aanleggen van de nieuwe hoogspanningsverbinding is ontheffing van de Provinciale wegenverordening nodig om ter plaatse van de onderhavige woning met tuin de N669 van Goes naar 's-Gravenpolder te kruisen. Uit de stukken die ter inzage liggen blijkt dat GS van Zeeland

Moeliker & Platteeuw Advocaten

voornemens zijn deze ontheffing te verlenen.

Op grond van de betreffende provinciale verordening echter betwist cliente dat GS het bevoegd gezag zijn. In dit geval gaat het om een voorgenomen handeling waarvoor onder meer ook een Wabo-vergunning nodig is. Volgens de genoemde verordening is dan het orgaan dat de Wabo-vergunning afgeeft (in dit geval: B&W van Borsele) ook het bevoegd gezag om te beslissen over het verlenen van ontheffing van de onderhavige provinciale verordening.

14.
Tot de bijlagen bij het ontwerp-inpassingsplan behoort ook een zgn. Landschapsplan, gedateerd 28 januari 2016, opgesteld door Jhon van Veelen landschapsarchitect in opdracht van TenneT TSO. Cliente is van oordeel dat dit plan verre van compleet is. Blijkbaar maakt TenneT TSO zich alleen druk om de essen die langs de Goesestraatweg staan en die volgens genoemd plan in de toekomst regelmatig gesnoeid zullen moeten worden om de nieuwe hoogspanningsverbinding niet in de weg te zitten en om de continuïteit van de 'laanbeplanting' te handhaven.

Cliente meent dat TenneT TSO zich echter veel drukker zou moeten maken om de aantasting van het landschap ter plaatse van meergenoemde woning en tuin resp. om een behoorlijke landschappelijke inpassing van de geprojecteerde nieuwe hoogspanningsverbinding aldaar. Voor cliente is het, ook landschappelijk bezien, een ramp dat in de directe nabijheid van haar perceel hoogspanningsmasten komen te staan en dat hoogspanningsleidingen boven dat perceel komen te hangen. Cliente kan verlangen – en doet dat ook – dat, bij onverhoopte realisatie van de huidige plannen, op kosten van TenneT TSO zodanige maatregelen worden getroffen dat een en ander volledig aan het zicht wordt onttrokken.

TOT SLOT

Cliente behoudt zich uitdrukkelijk het recht voor om (onderdelen van) zijn bovenstaande zienswijze nader uit te bouwen en/of te onderbouwen met nadere stukken zoals deskundigenrapporten, etc. Desondanks verzoekt zij thans reeds haar zienswijze gegrond te verklaren en af te zien van de vaststelling van het voorgenomen inpassingsplan, althans dat plan vast te stellen met een zodanige wijziging ten opzichte van het huidige ontwerp dat zijn woning en tuin gespaard blijven van de nabijheid van de voorgenomen nieuwe hoogspanningsverbinding.

Hoogachtend,

Verzonden: Donderdag 14 april 2016 15:52
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Zuid-West 380 kV West: ontwerpbesluiten

Aanspreekvorm:
Aanspreektitel:
Achternaam:
Voorvoegsel(s):
Voorletters:
Straat:
Huisnummer:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoonnummer:
E-mailadres:
Als: Particulier
Mede namens:

Wat is uw mening over de landschappelijke inpassing zoals voorgesteld?
Ik heb bezwaar tegen de bomen die dan worden geplant aan de Eversdijkeweg in Eversdijk er staan al bomen genoeg voor ons huis en dan hebben we straks helemaal geen zon meer in de tuin als u daar nog bomen bijplant. Dus van mij mag u ze weglaten.

Heeft u nog suggesties hierover?
Geen bomen aub

Reactie

EPZ

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV-West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

datum 08 april 2016
uw ref. DGETM-EO / 16022345
onze ref. KTO/MCr/WVe/B16 0678
beh. door
telefoon
e-mail

betreft Zienswijze Zuid-West 380 kV West

Geachte mevrouw, heer,

Met belangstelling hebben we kennis genomen van uw brief van 17 februari 2016, waarin wordt vermeld dat de ontwerpbesluiten rondom de Zuid-West 380 kV west verbinding vanaf 4 maart 2016 tot en met 14 april 2016 ter inzage liggen.

Als eerste willen we aangeven dat een voortvarende realisatie van de nieuwe Zuid-West 380 kV west verbinding door ons op prijs wordt gesteld. We zijn overtuigd van het nut en de noodzaak hiervan en onderkennen de voordelen die een nieuwe hoogspanningsverbinding met zich meebrengt, zoals een verbetering van de aansluiting van de productielocatie Borssele op het (inter)nationale koppelnet en een reductie van de kans op het afroepen van congestiemanagement.

Desalniettemin hebben we ook enkele zorgpunten en willen we aandacht vragen voor een aantal praktische zaken. Graag maken we gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. Onze zienswijze bevat zeven punten. De eerste drie zijn vooral gelieerd aan het ontwerp, de volgende drie aan de bedrijfsvoering en het laatste punt is gerelateerd aan het beheer/onderhoud van de nieuwe hoogspanningsverbinding.

1. Gebrek aan geografische scheiding

In de planologische keuzes is gekozen voor het principe van bundelen en combineren. Het aantal doorsnijdingen in het landschap neemt hierdoor af, maar de kwetsbaarheid van verbindingen voor zogeheten gemeenschappelijk falen wordt hierdoor verhoogd. Concreet denken we dan aan verstoringen van buitenaf, zoals ijzel en ijsafzetting op geleiders, dansende geleiders, laagvliegende helikopters en/of vliegtuigen, brand onder of in de nabijheid van geleiders, extreme windstoten, terroristische aanslagen, etc.

Het voorliggende ontwerp leidt ertoe dat de productielocatie Borssele zelfs kwetsbaarder wordt voor gemeenschappelijk falen dan momenteel het geval is. De mate van geografische spreiding neemt namelijk af door toepassing van het concept van bundelen en combineren van bovengrondse lijnen. We zouden het op prijs stellen indien er alsnog mogelijkheden kunnen worden gevonden om fysieke scheiding aan te brengen teneinde de kans op gemeenschappelijk falen in bovengenoemde situaties te minimaliseren.

N.V. Elektriciteits-Produktiemaatschappij Zuid-Nederland EPZ

Zeedijk 32 (Havennummer 8099) □ 4454 PM Borssele □ Postbus 130 □ 4380 AC Vlissingen □ Nederland
telefoon +31 (0)113 356000 □ telefax +31 (0)113 352550 □ www.epz.nl
ABN AMRO □ NL90ABNA0244668442 □ Swiftcode ABNANL2A
BTW nummer NL0084.81.660.B.01 □ KvK Middelburg 17059425

Wet- en regelgeving (bijvoorbeeld NVR-NS-G-1.8) verplichten EPZ om de verschillende aansluitingen van de kerncentrale op het openbare elektriciteitsnet fysiek gescheiden uit te voeren. Het is voor ons dan ook opmerkelijk dat over het laatste stukje tussen het openbare net en de kerncentrale fysieke scheiding verplicht wordt gesteld, terwijl het concept van geografische spreiding in de tientallen kilometers openbaar elektriciteitsnet tussen Borssele en Rilland wordt losgelaten. De zwakste schakel bepaalt immers de sterkte van de keten. Tijdens een eerder overleg op 29 oktober 2013 met en hebben we dit punt ook al onder de aandacht gebracht. Vanuit het oogpunt van de nucleaire veiligheid kennen wij veel waarde toe aan robuuste en onafhankelijke hoogspanningsverbindingen.

Naar onze overtuiging is het aanbrengen van fysieke scheiding betrekkelijk eenvoudig te realiseren, bijvoorbeeld door bepaalde tracégedeelten te verkabelen. We onderkennen de technische bezwaren tegen verkabeling van 380 kV circuits, maar ons inziens kunnen oplossingen worden gezocht in verkabeling van 150 kV circuits. Toepassing van verkabeling leidt tot een boven- én een ondergronds tracé waarmee de gewenste fysieke scheiding zou worden gerealiseerd. Zelf passen we dit concept ook toe bij de realisatie van de geplande derde netverbinding, waarvan realisatie in de eerste helft van 2017 is gepland.

2. Belang van 150 kV koppeling met West-Brabant

Uit het Ontwerp-Inpassingsplan maken we op dat de 150 kV verbinding tussen Goes en Woensdrecht in stand wordt gehouden. Wij onderschrijven deze keuze en willen graag het belang van deze verbinding voor de kerncentrale nog een keer benadrukken. Vanuit het oogpunt van een betrouwbare *back-up* stroomvoorziening voor de kerncentrale steunen we instandhouding van de 150 kV verbinding tussen Goes en Woensdrecht. We willen u attenderen op het belang van een betrouwbare extra (stand-by) verbinding ten behoeve van veilige koeling van de reactorkern en het splijtstof-opslagbassin voor het geval er een calamiteit optreedt in het westelijke deel van de Zuid-West 380 kV verbinding. Dit geldt niet alleen voor de operationele fase van de kerncentrale (tot en met 2033) maar ook voor de post-operationele jaren daarna (volgens de huidige inzichten circa drie tot vier jaar).

3. Minimaliseren van het fasehoekverschil

Vanuit het perspectief van een betrouwbare stroomvoorziening van de eigen bedrijf installaties van de kerncentrale vragen we ook aandacht voor het ontwerp van én de bedrijfsvoering met het 380 kV station Borssele. Voor EPZ is het van belang dat het zogeheten fasehoekverschil tussen de eigen bedrijf installatie, die wordt gevoed vanuit het 150 kV station, en de secundaire zijde van de nieuwe (nog te installeren) reservetransformator, die wordt gevoed vanuit het 380 kV station, minimaal is. Dit is belangrijk voor het onverwijld kunnen overnemen van de stroomvoorziening voor het geval dat het volledige 150 kV station Borssele uitvalt (snel-omschakeling van 150 kV station naar 380 kV station zonder uitval van of schade aan grote componenten van de kerncentrale). Het voert te ver om in deze brief hier diep op in te gaan. In plaats daarvan lijkt het ons beter dat we hierover op korte termijn met een of meer deskundigen van TenneT in gesprek gaan om dit punt te adresseren en te bepalen welke maatregelen hiervoor geschikt zijn.

4. Netstabiliteit

We vragen ons af of er in de afgelopen tijd ook onderzoek is gedaan naar veranderingen op het gebied van netstabiliteit, die gepaard zullen gaan met de voorgenomen netuitbreidingen. Zo ja, wat zijn de bevindingen: verbetert de stabiliteit, blijft deze gelijk of is er sprake van verslechtering? Zo nee, dan vragen we u om hier alsnog aanvullend onderzoek naar te (laten) doen, waarbij ook voldoende aandacht wordt besteed aan tussentijdse netconfiguraties en schakeltoestanden van het net gedurende de (om)bouwperiode. Vanzelfsprekend zijn we daarbij bijzonder geïnteresseerd in de bevindingen voor de kerncentrale in interactie met het net en met andere elektriciteitsproductie-eenheden.

5. Zorgvuldigheid in operationele afstemming

In de komende jaren staan grote netuitbreidingen in Zeeland gepland: uitbreiding van het bestaande 380 kV station Borssele, aansluiting van grootschalige windparken op zee, realisatie van een nieuw 380 kV schakelstation Rilland en de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Borssele en Rilland. Al deze projecten vergen naar verwachting de nodige schakelhandelingen en voorziene niet-beschikbaarheden van componenten. Ons doel is hierbij dat de kerncentrale gedurende de (om)bouwperiode op een ongestoorde en veilige manier elektriciteit kan blijven produceren en opnemen, met name ook in geval van storingen of onderhoudssituaties van de centrale.

We vragen daarom expliciet aandacht voor een zorgvuldige voorbereiding van de beoogde werkzaamheden en heldere communicatie hieromtrent. Wij zijn erbij gebaat dat lang van te voren bekend is wat de plannen zijn, hoe deze optimaal met de bedrijfsvoering van de kerncentrale kunnen worden afgestemd en/of een plan B voorhanden is, voor het geval het onverhoopt dreigt mis of uit te lopen. Expliciet aanwijzen van een coördinator bij zowel de beheerder van het landelijke transportnet als bij ons is wellicht een probaat middel om dit doel te bereiken.

6. Kans op overspanningen

EPZ heeft ook het zogeheten QuickScan-document van TenneT [TenneT, 000.145.20 0393457] nader bestudeerd, waarin de onwenselijkheid van verkabeling van 380 kV tracégedeelten in het westelijke deel van de Zuid-West 380 kV verbinding wordt aangetoond. Uit dit document blijkt dat tijdens fase 1 (waarin alleen het westelijke deel van de nieuwe Zuid-West 380 kV verbinding is gerealiseerd) er hoge impedanties ontstaan bij 100 Hz. Zie onderstaand kader.

Resultaat harmonische analyse

In figuur 2 en 3, respectievelijk voor het 380 kV-station Borssele en Rilland, is het resultaat van de harmonische analyse weergegeven. De figuren geven de berekende harmonische impedantie (in Ohm) als functie van de frequentie; de frequentie wordt aangegeven via 'Harmonic order'. Dit getal moet met 50 Hz vermenigvuldigd worden om de frequentie te verkrijgen. Een Harmonic order van 1 betekent 50 Hz, van 2 betekent 100 Hz etc. De blauw gekleurde lijn geeft het resultaat van de analyse waarbij een netsituatie verondersteld is met alleen ZW380 west (fase 1) gerealiseerd. De rood gekleurde lijn geeft het resultaat van de analyse waarbij een netsituatie verondersteld is met zowel ZW380 west als oost (fase 2) gerealiseerd.

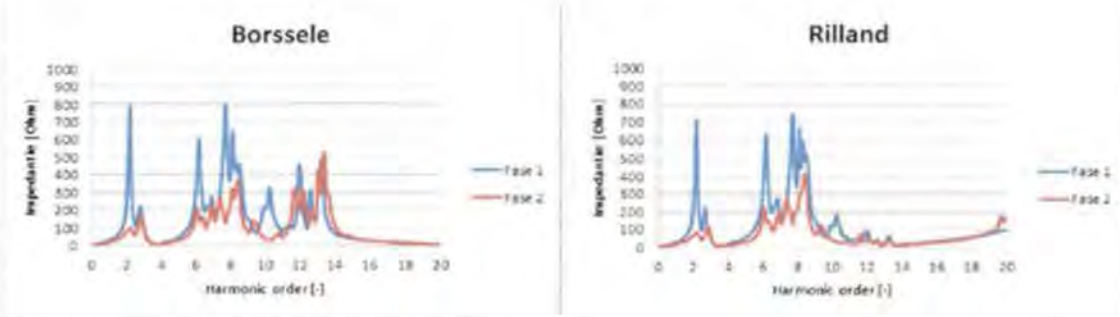

Figuur 2 en 3, resultaat harmonische analyse regio Zeeland

Het resultaat van de analyse geeft voor ZW380 west in zowel Borssele als Rilland een viertal zeer hoge impedantiepieken variërend van 600 tot 800 Ohm. Daarbij ligt één van de impedantiepieken op ca. 100 Hz. Zoals aangegeven is de impedantiewaarde bij de frequentie van 100 Hz zeer kritisch omdat bij het inschakelen van transformatoren stromen met een frequentie van 100 Hz optreden. Vanwege deze impedantiepiek wordt de kans op overspanningen zeer groot geacht. De overspanningen leiden tot schade aan componenten in het hoogspanningsnet (bijvoorbeeld aan transformatoren en kabels) hetgeen kan leiden tot (grote) stroomstoringen.

We vragen ons af of het überhaupt mogelijk is om met het 380 kV hoogspanningsnet op een verantwoorde en betrouwbare manier bedrijf te voeren tijdens de eerste jaren (dus zolang fase 2: realisatie van het oostelijke tracégedeelte tussen Rilland en Tilburg nog niet operationeel is). Want zo we de teksten nu interpreteren lijkt er gedurende fase 1 sprake te zijn van een kritieke situatie, waarin 'de kans op overspanningen zeer groot wordt geacht'. In dat licht wijzen wij u ten overvloede u op de verplichtingen van de netbeheerder ex artikel 16 lid 1 en 2 van de Elektriciteitswet.

Overigens zijn wij kennelijk niet de enige partij die zich hier zorgen over maakt. Ook Tractebel Engineering heeft in het hieraan gerelateerde *second opinion* onderzoek kanttekeningen hierbij geplaatst c.q. vragen over gesteld. Zie onderstaand kader [Tractebel Engineering, RITI/4NT/412601/000/00].

De frequency scan van Fase 1 (wij veronderstellen de begintoestand, zonder extra verkabeling 380 kV ingebracht) vertoont een aantal pieken onder 500 Hz. met impedantiewaarden tot 800 ohm (op 380 kV), met in het bijzonder een resonantie op ~100 Hz.

Deze laatste is vermoedelijk gelinkt aan de anti-resonantie veroorzaakt door de 220 kV off-shore kabels via Transfo 380/220 kV.

Hierbij kan men zich de vraag stellen (i.v.m. beheersing van spanningskwaliteit en spanningstransienten) of deze begintoestand überhaupt als een veilige netsituatie kan gekwalificeerd worden.

Het verergeren van de situatie door nog bijkomende kabelcapaciteit op 380 kV (~ 40Mvar per km 2-circuit kabelconnectie) is geen optie en de conclusie dat bijkomend verkabelen op 380 kV niet mogelijk is in Fase 1 kan worden onderschreven.

In het licht van de veiligheids- en kwaliteitsdoelstellingen die TenneT zich stelt lijkt het ons evengoed aangewezen om de beginsituatie zelf grondig in vraag te stellen.

7. Onderhoud aan 4 circuit 380 kV Wintrackmasten

Volgens het ontwerp-inpassingsplan wordt een gedeelte van het 380 kV tracé tussen Borssele en Willem Annapolder uitgevoerd met zogeheten 4 circuit 380 kV Wintrackmasten. De onderlinge afstanden tussen de geleiders van één circuit én naburige circuits zijn in dit vernieuwde, eigentijdse mastconcept geminimaliseerd (onder andere vanuit het oogpunt van een beoogde reductie van de magneetveldzone).

Wij hebben zorgen omtrent het onderhoud aan 4-circuit Wintrack masten. Op pagina 69/70 van het ontwerp-inpassingsplan is het een en ander geschreven over het onderhoud aan 4 circuit vakwerkmasten (zie onderstaand kader), maar voor zover wij konden nagaan is er weinig concreets opgenomen over het onderhoud aan 4 circuit 380 kV Wintrackmasten.

Bij 4 circuit 380 kV-vakwerkmasten kan in een circuit echter alleen veilig onderhoud uitgevoerd worden in die gevallen dat beide circuits aan één kant van de mast spanningsloos zijn gemaakt. Dat is bij vakwerkmasten anders dan bij Wintrackmasten. Bij Wintrackmasten hangen er namelijk geen circuits boven elkaar. Bij het voldoen aan de Netcode moet er rekening mee worden gehouden dat er geen stroomuitval plaatsvindt in het geval er onderhoud aan een circuit wordt uitgevoerd en er een storing optreedt. Bij 4 circuit 380 kV-vakwerkmasten zijn in het kader van onderhoud aan een circuit altijd twee circuits uit bedrijf. Indien in die situatie een derde circuit gestoord raakt dan is alleen het vierde circuit beschikbaar. Vanuit bedrijfsvoeringsoogpunt is die situatie op grond van de Netcode niet acceptabel.

We verzoeken u om expliciet aan te geven hoe het zit met de niet-beschikbaarheid van circuits in 4-circuit Wintrackmasten tijdens onderhoud aan naburige circuits.

 08 april 2016

Afsluiting

We vertrouwen erop dat we onze zienswijzen, standpunten, verbetervoorstellen en zorgen door middel van deze brief op een passende manier kenbaar hebben gemaakt en dat deze zullen worden meegenomen in het proces om te komen tot een definitief inpassingsplan en aansluitend de realisatie ervan. Vanzelfsprekend zijn we altijd bereid om vragen of bepaalde punten nader toe te lichten.

Hoogachtend.

GEZIEN
Nucleaire Veiligheid
en Kwaliteitszorg

Directeur

Bijlage(n) 0

Kantoor 's-Hertogenbosch / Postbus 23000, 1100 DM Amsterdam
Bezoekadres: Onderwijsboulevard 206-224, 's-Hertogenbosch Telefoon via Amsterdam

AANTEKENEN

bureau energieprojecten, inspraakpunt Zuid-West 380 kV - West
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Bij antwoord vermelden:	**Behandeld door:**	**Datum:**
CHA.0.16.032745	GK	12 april 2016
	Telefoon:	**Fax:**
	e-mail:	

Betreft: Zienswijze kennisgeving Zuid-West 380 kV West,

Geachte heer, mevrouw

Tot mij heeft zich gewend wonende te aan de aldaar, eigenaar en exploitant van RoRenKa BV (groothandel in fruit en granen) verder te noemen cliënt, met het verzoek hem bij te staan als gemachtigde, naar aanleiding van het hiernavolgende.

Kennisgeving Zuid-West 380 kV West
Cliënt heeft kennis genomen van de Kennisgeving Zuid-West 380 kV West, welke thans ter inzage ligt.

Achtergronden
TenneT, de beheerder van het landelijke hoogspanningsnet, heeft het voornemen om een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding aan te leggen van Borssele naar station Rilland. De verbinding is nodig omdat het huidige net in Zeeland maximaal belast is. Dit geeft risico's bij het transport van elektriciteit op momenten van onderhoud. Bovendien is voor aansluiting van nieuwe energieleveranciers, zoals wind op zee, nu geen capaciteit meer beschikbaar.

Gronden van de zienswijze
Namens cliënt dien ik hierbij zienswijzen in tegen voornoemde kennisgeving. Cliënt kan zich niet verenigen met het tracébesluit om de hierna volgende redenen.

De belangen van cliënt worden onevenredig aangetast

De nieuwe verbinding komt in de directe nabijheid van de woning en het bedrijf van cliënt. De masten worden circa 70 meter hoog. Cliënt stelt zich op het standpunt dat zijn belangen onevenredig worden aangetast door dit tracé.

Er is al een tracé aanwezig op korte afstand
Cliënt merkt op dat er op circa 100 meter al een hoogspanningstracé loopt van 220 kV. Als dit plan doorgaat, dan lopen er straks 2 afzonderlijke tracés op heel geringe afstand van de woning van cliënten.

Alternatief tracé
Cliënt stelt dat er nog een alternatief tracé is namelijk een tracé door de Westerschelde. Dit alternatief is nimmer onderzocht. Cliënt heeft navraag gedaan bij Boskalis en zij geven aan dat dit een reële optie die onderzocht moet worden.

Gezondheidsrisico's
Cliënt vreest voor de gezondheidsrisico's van de nieuwe hoogspanningsverbinding. Voor zover cliënt bekend is er nooit onderzoek gedaan naar de gezondheidsrisico's van de hoogspanningsleiding die al aanwezig is bij zijn woning en bedrijf, noch naar de gezondheidsrisico's in het geval van twee hoogspanningslijnen zo dicht bij elkaar. Daarbij is volgens cliënt niet aangetoond dat zijn woning en bedrijf buiten de gevarenzone van de hoogspanningslijn valt.

Nut en noodzaak
Cliënt stelt zich op het standpunt dat de nut en noodzaak van het tracé niet zijn aangetoond. Daarbij is de motivering met betrekking tot de nut en noodzaak in de loopt ter tijd verschillende malen verandert. In eerste instantie ging het om een tracé dat nodig was voor de 2e kenrcentrale in Borsele. Vervolgens ging het om stroomafvoer van een kolencentrale, die is inmiddels gesloten en nu gaat het over stroom welke te zijner tijd mogelijk zal worden opgewekt door een windpark op zee. Cliënt acht dit onzorgvuldig. Daarbij staat nog helemaal niet vast dat het windpark op zee er definitief zal komen, dus loopt Tennet op dit punt op de muziek vooruit.

Daarbij zou er te zijner tijd ook voor gekozen kunnen worden om de stroom via het Belgische park en Zeebrugge naar land te brengen naar Nederland te brengen.

Flora en fauna
Het nieuwe tracé komt heel dicht bij enkele natuurgebieden en Natura 2000 gebieden. Het is naar de mening van cliënten onvoldoende aangetoond dat er geen negatieve effecten zijn op deze gebieden. Er komt zelfs een mast in een Natura 2000 gebied!

Er zijn in deze omgeving Velduilen gesignaleerd. Dit dier staat op de rode lijst.

Ondergronds tracé
Cliënt zou graag zien dat het tracé ondergrond wordt aangelegd, zoals op vele plekken in Nederland. Het is cliënten niet duidelijk waarom er in dit geval niet gekozen kan worden voor een ondergronds tracé. Er is naar de mening van cliënte ook te weinig onderzoek gedaan naar deze optie.

Lokale situatie en aantasting landschap
Cliënt stelt zich op het standpunt dat de lokale situatie ter plaatse de komst van een nieuw tracé niet toelaat. Op een hele kleine oppervlakte – het smalste stukje van zeeland – zijn aanwezig:

- Een leidingstraat
- Een snelweg (A58)
- Een spoorlijn
- Schelde-Rijnkanaal
- Kerncentrale Doelen op korte afstand
- En dan straks 2 hoogspanningstracés

Cliënt stelt dat er onvoldoende onderzoek is gedaan naar deze voorzieningen in onderlinge samenhang en in relatie tot de leefbaarheid van het gebied.

Daarbij wordt met een nieuw tracé het Zeeuwse landschap verder en onevenredig aangetast.

Gebruiksmogelijkheden landbouwgronden
Cliënt stelt zich op het standpunt dat de gebruiksmogelijkheden van de agrarische gronden worden aangetast. Er kan geen vee worden gehouden onder de mast en precisie landbouw is niet mogelijk door verstoringen van GPS, navigatie en drones.

Verzoek
Het is om vorenstaande redenen dat cliënt u verzoekt zijn zienswijze gegrond te verklaren en het tracébesluit besluit niet te nemen.

Met vriendelijke groet,

DAS

achmea rechtsbijstand

Stichting Achmea Rechtsbijstand
Postbus 4116
7320 AC Apeldoorn

Laan van Malkenschoten 20
Apeldoorn

Telefoon 088 462 3700
Fax 088 462 2799
klantenservice@achmearechtsbijstand.nl
www.achmearechtsbijstand.nl

AANTEKENEN R212309195
Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV West
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Datum	*Ons zaaknummer*	*Behandeld door*
13 april 2016	R212309195	

Onderwerp *Uw kenmerk*
Zienswijze

14 APR 2016

Geachte heer, mevrouw,

U hebt diverse plannen ter inzage gelegd met het oog op de realisatie van een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding van Borssele naar station Rilland.
in is het hier niet mee eens. Zijn zienswijze licht ik toe in deze brief en heeft betrekking op

- het ontwerpinpassingsplan
- de ontwerpbesluiten
- de milieueffectrapport (MER).

Bijgevoegd een uiteenzetting van de argumenten, gericht tegen de stukken welke ter inzage zijn gelegd. Ik verwijs u expliciet naar de bijlage.

Verzoek
Namens cliënt vraag ik u de ontwerpen niet vast te stellen.

Hebt u nog vragen?
Belt u dan gerust. U kunt mij bereiken via onze Klantenservice op telefoonnummer 088 462 3700. Mailen kan natuurlijk ook: klantenservice@achmearechtsbijstand.nl. Ik wil u vragen altijd ons zaaknummer R212309195 te vermelden.

Met vriendelijke groet,

Jurist Bestuursrecht

Zienswijze ingediend door:

Naam: .

Straat: .

Postcode: ..

Woonplaat

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Plaats, datum:

.....12 april

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – onder voorbehoud van alle rechten– een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland.

Als inwoner van Vlake heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV. Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

PROCEDURE

- Na verloop van zeven jaar is de oorspronkelijke reden (aanleg tweede kerncentrale in Borssele) om aanleg van de hoogspanningsverbinding inz. nut en noodzaak te rechtvaardigen niet meer aan de orde. De latere motivatie past dan ook niet bij het huidig voorliggende plan.
- Nut en noodzaak van aanleg van deze bovengrondse variant zijn niet aangetoond nu na de gedwongen splitsing van Delta de zwaar verlieslijdende energietak van dit bedrijf zelfstandig niet kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote stroomproductiecapaciteit zal wegvallen. Omroep Zeeland berichtte op 20/02/2016: *"Nu het bedrijf moet splitsen in een netwerkbedrijf en een energiebedrijf, vormt de kerncentrale een groot probleem. De centrale draait met zo'n groot verlies, dat de energietak van Delta zelfstandig niet overeind kan blijven."*
- In Zeeland ontbreekt een breed maatschappelijk en politiek draagvlak en ondanks meerdere verzoeken is onderzoek naar een onderzees alternatief door minister Kamp geweigerd. Omroep Zeeland bericht op 16 januari 2015: *"Stroombeheerder Tennet moet opnieuw duidelijk maken wat het nut en de noodzaak zijn voor een nieuw hoogspanningsnet over land in Zeeland. Dat vinden alle partijen in Provinciale Staten."*
  In een commissievergadering op 15 januari 2015 hadden de partijen van de Provincie Zeeland unaniem opgeroepen tot onderzoek van ondergrondse EN ONDERZEESE alternatieven, met name het Westerschelde-alternatief werd daarbij naar voren gedragen. Vervolgens werd een jaar lang niet gereageerd door TenneT en het ministerie van EZ. Ondertussen werd wel opdracht gegeven aan het Belgische onderzoeksbureau Tractebel om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van enkele kilometers ondergronds, terwijl de Westerschelde-optie werd genegeerd. Toen de resultaten van deze quickscan in december 2015 gepubliceerd werden, concludeerde minister Kamp dat er in Zeeland 0 kilometer ondergronds kon worden aangelegd. Gezien de hoge kosten en de technische complexiteit van 380kv Wisselstroom ondergronds is dit overigens niet zo verwonderlijk. Omdat in de procedure alternatieven die eventueel minder schade doen aan het landschap dienen te worden onderzocht en afgewogen, staan wij op het standpunt van de Provincie en gemeenteraden die juist gepleit hebben voor onderzoek naar een ONDERZEESE variant. Zo had de gemeente Reimerswaal op 15/12/2015 een

motie aangenomen om dit alternatief te onderzoeken omdat (citaat): "*er geen nader onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van een onderwater verbinding; dat de mogelijkheden voor onderwater verbinding destijds mondeling en zonder onderbouwing zijn afgedaan; en van mening zijnde dat alle alternatieven afdoende onderzocht dienen te worden; spreekt uit dat een gedegen onderzoek naar de mogelijkheid van een verbinding door het water, zoals de route over de bodem van de Westerschelde, als alternatief op een nieuwe bovengrondse hoog- spanningsverbinding, onderdeel behoort te zijn van de voorbereidingen op de ruimtelijke procedure;*
Een jaar later moest Tennet op 15 januari 2016 opnieuw de plannen toelichten voor de Provincie Zeeland, waarna Omroep Zeeland berichtte: *"De meeste partijen in Provinciale Staten zijn niet overtuigd door het verhaal van het ministerie en Tennet. Zij blijven voorstander van een ondergronds hoogspanningstracé."*
Kortom: wij maken bezwaar tegen het feit dat de afwijzing naar het onderzeese alternatief door Tennet niet wordt onderbouwd met gedegen onafhankelijk onderzoek. Daarnaast wijzen wij u ook op het Onderzoek van de Universiteit van Twente in samenwerking met Tennet voor de superkabel, zie bijlage.

- Het verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd. De redenatie van TenneT en het ministerie van EZ is niet juist als ze beweren dat de nieuwe lijn los van de windenergie sowieso nodig is. We zijn het met elkaar eens dat een capaciteit van 1900 MVA minimaal nodig is. Als is er weinig marge, die capaciteit is er wel op dit moment, met een opwaardering van 1000MW (en het mogelijk wegvallen van de kerncentrale = 485MW, en de ELSTA centrale (440 MW) die vanaf 2017 volledig voor DOW gaat produceren) zou veel meer dan de nodige capaciteit gegenereerd worden. Dit alternatief wordt nu door TenneT en het ministerie van EZ resoluut van tafel geveegd omdat het Zeeuwse hoogspanningsnet dan een paar maanden stil zou komen te liggen, maar er is niet overtuigend beargumenteerd waarom dit niet kan. Zeker bij de kanaalovergang bij Vlake voor ons als omwonende zou dit een passende oplossing zijn, door vanaf mast 1056 tot en met mast 1067 het bestaande tracé te verzwaren (bron: Kaart Traceé ZW380KV Gemeente Borsele)! De centrales kunnen worden gecompenseerd voor de periode dat ze niet kunnen leveren. Het gaat hier duidelijk om een 'niet willen', immers waar een wil is, is een weg!
- Met betrekking tot de huidige productie- en afvoercapaciteit heeft Minister Kamp de Kamerleden tijden het Algemeen Overleg op 14 maart j.l., onjuist geïnformeerd door de suggestie te wekken dat TenneT al jarenlang geen onderhoud heeft kunnen plegen omdat het net overvol zou zitten. Minister Kamp sprak over 2100MW energie die over het al bestaande 380kV-net dient te worden afgevoerd. Hij gaat hierbij voorbij aan het feit dat Zeeland ook energie nodig heeft, niet alle geproduceerde energie moet via de 380kV worden afgevoerd. In een brief aan de gemeenteraad Reimerswaal (gedateerd 24 februari 2016) schreef minister Kamp dat de Zeeuwse belasting 200-550 MW is. Waarom zei minister Kamp niets over de Zeeuwse afname toen hij 14 maart de verschillende Kamerleden te woord stond? En zelfs de 200 - 550 MW die hij in de brief aan de gemeente Reimerswaal noemt, komt niet overeen met wat het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument (KCD) hierover vermeldt.
KCD 2013 | Deel 2 blz 84:
*12.1.5 Te verwachten ontwikkelingen in Regio Zuid Zeeland ... De belasting, zoals voorzien door regionaal netbeheerder DELTA Netwerkbedrijf (DNWB), nemen toe met percentages van nihil tot maximaal 2,5%. De belastingvraag ontwikkelt zich hierdoor van **619 MW** in 2014 naar **713 MW** in 2023.*
We begrijpen dat de productie (net als de vraag naar energie) een variabel gegeven is, maar met het noemen van 2100 MW heeft minister Kamp de Kamerleden een onjuiste situatie geschetst.
Ook heeft hij nagelaten te vermelden dat er naast de 380kV ook een 150kV lijn vanuit Borssele naar Brabant loopt die 330 MVA afvoercapaciteit biedt. 1645 MVA + 330 MVA = 1975 MVA capaciteit.
Daar komt bij dat verbindingen altijd redundant (dubbel) worden uitgevoerd. Het gaat dus in feite niet om 1x 1645 MVA maar om 2x 1645 MVA, waardoor onderhoud altijd mogelijk is. Daarnaast produceren de centrales zelden op maximaal vermogen. Dit alles bij elkaar maakt het zeer onwaarschijnlijk dat TenneT al sinds 2009 geen onderhoud heeft kunnen uitvoeren.
- Hoe nodig is een ring-verbinding voor Zeeland? Volgens minister Kamp een van de redenen dat de Westerschelde-optie niet realistisch is omdat een onderzeese kabel een zogenaamde punt-tot-punt verbinding is en geen ringverbinding kan zijn. Het Nederlandse net is een van de meest betrouwbare van de hele wereld. Gemiddeld heeft elk huishouden in ons land 99,995 % van de tijd elektriciteit. De vraag rijst hoe noodzakelijk het is om het net nog betrouwbaarder te maken door middel van een zogenaamde ring? In het geval er regelmatig sprake zou zijn van stroomuitval, zou dit te begrijpen zijn

maar met een dergelijke betrouwbaarheid lijkt dit overdreven. Hoe kan het überhaupt dat er in Zeeland een ring-verbinding wordt gerealiseerd, pal naast een oude 2-circuits lijn, terwijl dit in Brabant tot een drastische tracé-wijziging leidde? Immers, 4-circuits mag voor Nederland niet in een EU ring worden opgenomen. Zie TenneT-film op Youtube die dit uitlegt:
https://www.youtube.com/watch?v=vnhbUL3OaHw
Titel: 'Uitleg wijziging tracé Brabant', geplaatst op 25 augustus 2014.

- Ook is er vanaf het begin op misleidende manier gecommuniceerd over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten. Echter inmiddels hebben wij begrepen dat het gaat om vakwerkmasten, dit blijkt niet duidelijk uit de stukken die ter inzage liggen. Wel is aan de plankaarten te zien dat er voor de mast 1062 een andere markering gebruikt wordt. Hierdoor is er een onvolkomenheid in de vergunning en dient er een correctie plaats te vinden.
- In de bijlage ontbreekt de kaart van mast 1062 waarop de hoogte vermeld staat, hierover zijn verschillende maatvoeringen gecommuniceerd, echter een mast van 100 meter, conform de laatste communicatie heeft teveel impact op de leefomgeving van Vlake. De vergunningsaanvraag dient op dit punt aangevuld te worden.
- Daarnaast is, door het opknippen van het gehele project in deelprojecten, een onwenselijke situatie ontstaan omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. De verschillende deelprojecten (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite allemaal over een en dezelfde aansluiting maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld.
  Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen op de voortgang van de andere procedures. Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is, sluit dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit. Met het opdelen van de procedures worden alternatieven dus al op voorhand geëlimineerd.
- Wij zetten grote vraagtekens bij de uitvoering van voorbereidende werkzaamheden, Vlake heeft veel last van verkeershinder en de kanaalweg wordt ook gebruikt voor fietsers. De toenemende werkzaamheden baart ons zorgen m.b.t. veiligheid en leefbaarheid. Daarnaast willen wij u er expliciet op wijzen dat de wegen rondom Vlake, kamperweg, Vlakeweg en Reeweg niet geschikt zijn voor extra verkeersbewegingen. Werkverkeer en sluipverkeer MOET hier geweerd worden.
- Tennet is inconsequent in informatie: de getoonde plattegrond met de verbinding in de brief van minister Kamp van 17 februari 2016 wijkt weer af van alle eerder getoonde tracés.
- Wij zetten grote twijfels bij de resultaten van het bodemonderzoek (BRON: BIJLAGE ZW380KV WABO Reimerswaaal d.d. 29-04-2015) De masten 1062-1063-1064 hebben betrekking op de regio Vlake. Naar onze mening is het onderzoek op de masten 1063 -1064 inconsistent herhaaldelijk staat vermeld dat er geen noodzakelijk onderzoek dient plaats te vinden ook in de eindconclusie, echter in de samenvattende tabel staat als eindconclusie vermeld "nader onderzoek noodzakelijk". Bovendien blijkt uit het onderzoek op mast 1062 een lichte vermelding in het water, waarbij de conclusie getrokken wordt dat deze uit de doorvoerende sloot komt. Echter op de perceel is registreerde vervuiling van toepassing, waarbij de betrouwbaarheid van het onderzoek in twijfel brengen. Wij vragen u nader onderzoek te doen naar de betrouwbaarheid van het onderzoek en de conclusies.
- Yerseke Moer (= Natura 2000) betreft een vogelbeschermingsgebied. De Oosterschelde en de Yerseke Moer zijn een Natura 2000 gebied. Hoe verhouden de masten zich tot de afspraken voor Natura 2000 gebieden? Omwonenden en bedrijven moeten voldoen aan strenge regelgeving, hoe kan het dan dat TenneT zo'n enorme mast in datzelfde beschermde gebied mag plaatsen? De schade is niet alleen tijdens het bouwen, denk alleen al aan de gevolgen voor de vogels die in de draden van de masten kunnen vliegen. Getoetst moet worden of hiermee geen Europese afspraken worden overschreden.

NATUUR & LANDSCHAP

- Tot nu toe is het gebied ten Noorden van de spoorlijn, met daarin de Yerseke Moer, een bijzonder stiltegebied. Daar draait het om in de Natura 2000-gebieden. Recreanten en ondernemers maken gebruik van de gebieden. Planten, vogels en andere dieren vinden er de bescherming die nodig is om de soorten en leefgebieden in stand te houden De Natura 2000-gemeden maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie. De bewoners van Vlake en omstreken waarderen dit gebied en willen dit ook zo behouden. Velen van ons hebben gekozen voor

wonen in deze regio voor de rust en de recreatiemogelijkheden die het gebied heeft. De bewoners ervaren het dan ook onwenselijk dat deze wordt aangetast door hoogspanningsmasten; vanwege de gezondheidsrisico's en de vele vogelslachtoffers die hoogspanningsmasten jaarlijks eisen.

- Het Zeeuwse landschap wordt ingrijpend en voor lange tijd (100 jaar) aangetast. Dit zou niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn. Ook de landelijke overheid heeft hierin een verantwoordelijkheid. Landschapscompensatie is makkelijk te regelen, maar het begint bij een zorgvuldige afweging van alle alternatieven alvorens een dergelijke ingrijpende investering te doen.
- Expliciet vragen wij aandacht voor de landschapsaantasting van Vlake, Tennet heeft aangegeven dat hierdoor Vlake expliciet in aanmerking komt voor verevening. Echter het duurt jaren voordat beplanting de omvang bereikt zoals voorgesteld (en de vraag is of dit zelfs haalbaar is) en voegt niets toe. Ons inziens is dit de gebruikelijke landschappelijke inpassing. Over andere vormen van verevening valt niet de praten, wij verzoeken u de vereveningsplannen nogmaals te onderzoeken.
- Wat zou u ervan vinden om een immense grote stalen constructie met tientallen dikke kabels als uitzicht te hebben? Dat is toch wel anders dan het landelijke karakter wat wij nu hebben. En dit geldt dus niet alleen voor de mensen die aan de rand wonen, maar ook voor de recreanten die genieten van de mooie natuur.
- Een niet te onderschatten nadelig effect van hoogspanningsmasten is het 'zingende geluid van de kabels bij wind. Daarnaast bestaat het verschijnsel corona (deelontladingen in de lucht, een brommend geknetter dat optreedt bij vochtig weer. Geluidsoverlast is voor een ieder hinderlijk, maar binnen een "stilte" gebied ter bescherming van de vogels absoluut ongepast!

LANDBOUW / ECONOMIE

- Precisielandbouw in de omgeving van deze nieuwe verbinding wordt onmogelijk. Boeren klagen nu al over GPS systemen die uitvallen. Er is nooit goed onderzoek naar deze effecten gedaan. TenneT wimpelt deze bezwaren al te makkelijk weg.
- Daarbij ook de gevolgen van drupschade op gewassen. Ook hier is nooit onderzoek naar gedaan.
- De steeds strenger wordende eisen m.b.t. condities waarin gewassen geproduceerd mogen worden. In dit gebied waar veel mensen afhankelijk zijn van de fruitteelt is dit een serieuze bedreiging van de lokale economie. Wie zegt dat een grote klant als de Albert Heijn in de toekomst geen fruit meer wil hebben die onder hoogspanningsmasten is geproduceerd? Voor dergelijke toekomstige schade geeft TenneT geen vergoeding.
- Gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden worden sterk beperkt omdat het gebruik van drones onmogelijk wordt en het houden van dieren onder deze verbinding onmogelijk is.
- De straling kan impact hebben op de vruchtbaarheid van dieren.
- De nadelige effecten op het toeristische imago van de Provincie Zeeland, waaronder ook Vlake. Wanneer de entree van Vlake en het natuurgebied De Yersek Moer, ontsierd zal worden door 100 meter hoge masten, wordt het landschappelijke karakter verdrongen door een meer industriële uitstraling. De vraag is of dit wenselijk is. Deze twee industrieën bijten elkaar.
- Daarnaast is het een bekend gegeven dat de bouw van hoogspanningsmasten een waardevermindering van huizen tot gevolg hebben. Tennet koopt nu alleen de mensen uit die direct onder de masten wonen maar het is problematischer in het geval iemand net buiten de zone woont en zijn WOZ-waarde toch ziet dalen. Wij krijgen deze mast nu letterlijk in onze (achter)tuin.

Ligging

- De nieuwe hoogspanningsmast kruist de snelweg en de oude rijksweg voor/ na de tunnel. In het verleden is gebleken dat er met de hoogspanningsmasten calamiteiten op kunnen doen. Wanneer dit zich op dit punt voordoet zal dit zorgen voor grote logistieke problemen. Inmiddels bent u bekend met de grote gevolgen en de negatieve publiciteit dat dit met zich meebrengt.
- Route gevaarlijke stoffen komt over de Vlakebrug en komt daarmee heel dicht bij de hoogspanningsmast, is dit risico onderzocht?
- Hoeveelheid gevaarlijke en calamiteitgevoelige objecten in een klein gebied: Nabij het noorden van Vlake en Kapelle is een leidingstraat gelegen met diverse transportleidingen, waaronder ook een zware gasleiding. Daarnaast ligt er nog een de olieleiding, het is een leidingstraat dus wat ligt er nog meer? Aan de Zuidkant van Vlake is de Vlaketunnel. Onlangs is duidelijk gebleken al deze objecten niet

zonder risico's zijn op allerlei gebied: gevarenrisico, overlast bij calamiteiten, risico van schade aan de woningen door herstelwerkzaamheden aan de Vlaketunnel. De hoogspanningsmast is hier precies tussenin gelegen en heeft ook zo zijn risico's ik noem hierbij de stralingsrisico's maar ook calamiteiten zijn niet uitgesloten, Alles komt in Vlake bijeen en dit baart ons zorgen. De leidingen zijn gelegd op basis van voorschriften die vele jaren oud zijn, en die dus geen rekening kunnen houden met de nieuwe ontwikkelingen in de landbouwmechanisatie. In diverse industrieën worden de regels met zekere regelmatig getoetst aan de nieuwe ontwikkelingen in het vak, en worden de installaties dienovereenkomstig aangepast (nieuw voorbeeld: de kerncentrale Borssele die voor honderden miljoenen Euro's destijds werd aangepast aan de nieuwe veiligheidsinzichten). Blijkbaar is dit niet gebeurd met de normen voor leidingstraten. Een bijzonder risico daarbij is de gasleiding, van ca. 1 meter doorsnede, met een werkdruk van ca. 50 bar, Deze leiding loopt dicht langs diverse bebouwing in Vlake en Kapelle. Naar verluidt, loopt de leiding zelfs volgens de bestaande voorschriften te dicht bij bebouwing. De gevolgen van een lek zijn niet te overzien. Het gas zal ontsnappen en een zgn. gaswolk vormen. Al deze ontsteekt (een sigaret is voldoende, of zelfs als een vonk in een schakelaar) blijft er van Vlake niets over. Niet alleen worden alle huizen weggevaagd, ook zal alles wat brandbare stoffen bevat (benzinetanks, gastanks) door de immense hitte ontploffen. Gaswolkexplosies zijn een bekend risico. Alweer voor de centrale Borssele: men heeft gekeken naar de mogelijk gaswolken die kunnen ontstaan door lekkende gastankers voor de kust. Voorzieningen zijn aangebracht om de wolk tijdig te ontsteken en de centrale is tegen de druk- en hittegolf bestand. Zeker, dat is een ander risico dan die paar buizen en bewoners van Vlake. Maar toch lijkt het ons dat dat risico beter in kaart moet worden gebracht. Er is geen afsluiter is tot aan Woensdrecht, en dat deze bij calamiteiten met de hand moet worden gesloten. Dit klinkt bijna ongelooflijk. Omdat onmiddellijk ingrijpen vereist is dient dit automatisch te gaan. Bovendien: menselijk falen is waarschijnlijk als direct moet worden ingegrepen. Alweer kernreactoren: daar is de beveiliging zo geautomatiseerd dat de operator in de regelzaal de eerste 10 minuten na een storing /ongeval in het geheel niets hoeft te doen (Borssele: 30 minuten): hij hoeft alleen de automatische acties te verifiëren. Bij een gaslek in Vlake, zonder automatische bescherming, kan het dus minuten duren vóór er wordt ingegrepen. De hoeveelheid gas in de leiding tot Woensdrecht ts sa. 20.000 m3, bij een druk van SO bar. Dit wordt na expansie tor 1 bar (omgevingsdruk) dus 50s zoveel: 1.000.000 m3 gas. Dit zal in de praktijk minder zijn, omdat de uitstroming geringer wordt naarmate de druk daalt (en het gas daarbij bovendien afkoelt). Maar als 10% uitstroomt, is dat nog altijd 100.000 m3. M.I. dienen de volgende punten beschouwd. In combinatie met stroomkabels een ongekend risico. De Gasunie zal waarschijnlijk reageren dat de kansen op storingen voldoende klein zijn en geen verdere maatregelen nodig zijn. Maar ook kleine kansen dienen ernstig genomen te worden.

GEZONDHEID

- Er is grote ongerustheid ontstaan met betrekking tot de gezondheidsrisico's (w.o. leukemie bij kinderen). Waarom mag men wel in de nabijheid van deze masten werken en wonen; maar geen kinderopvang organiseren?
- Er zijn bewoners die LETTERLIJK het effect van een hoogspanningsmast op de gezondheid hebben ervaren. Een oude hoogspanningsmast die is verwijderd heeft bij een aantal mensen direct tot een verbetering van de gezondheid geleid.
- Wij vragen de overheid om nulmetingen uit te voeren om de sterkte van het magnetisch veld te bepalen in de oude situatie. Een dergelijke meting zou door iedere ongeruste burger, die binnen een straal van 1 kilometer van de masten woont, moeten kunnen worden aangevraagd. Om dan, indien de plannen doorgang vinden, na de in gebruik name van de masten opnieuw een meting uit te voeren en zo inzicht te verschaffen in de sterkte van het magnetisch veld waar wij als burgers aan bloot gesteld worden. In gesprekken met Tennet is tot nu toe terughoudend op dit voorstel gereageerd.
- Onderzoeken zijn gericht op een omgeving waar meer een landklimaat van toepassing is. Uit de onderzoeken blijkt onvoldoende wat de invloed is op de straling en de overige effecten van de zeeuwse zoute luchtklimaat op de draden, koppelingen en de masten, logischer wijs zou er een ioniserend effect kunnen ontstaan. Er moeten dus plaatselijke onderzoeken verricht worden.

LANDELIJK / EUROPEES

- Het ministerie van Economische Zaken wekt sterk de indruk dat alleen kosten en tijd belangrijk zijn. Zo snel mogelijk windparken aansluiten, zo snel mogelijk over land van A naar B om het Energieakkoord maar te halen. Thema's als draagvlak onder de bevolking, gezondheid, duurzaamheid op de lange termijn, toerisme en het landschap lijken van geen enkel belang voor het ministerie. Toch zijn dit thema's die minister Kamp zich ter harte zou moeten nemen. Is de minister bereid om naast een internationale afspraak als het Energieakkoord er allereerst voor de Nederlandse burger te zijn en landschappelijk ingrijpende beslissingen op een voor iedereen acceptabele manier uit te voeren? Ook als deze duurder uitpakken? Het hoogspanningsnet wordt door Nederlandse burgers en bedrijven betaald via de nettarieven. Daarmee zou draagvlak onder die burgers en bedrijven van cruciaal belang moeten zijn. We willen allemaal groener worden maar niet ten koste van ons eigen landschap en gezondheid!
- Een rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2015 constateert de controle op TenneT niet goed wordt uitgevoerd. De regering heeft nu twee petten op: die van aandeelhouder en toezichthouder. Daardoor sprake van verstrengelde belangen. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) zou meer bevoegdheid moeten krijgen om de taak van toezicht van de minister over te nemen. Uitbreidingen moeten op voorhand door een onafhankelijke instantie beoordeeld kunnen worden op Nut en Noodzaak. Niet alleen op kosten achteraf.
- Verder is de informatievoorziening erg technisch, onmogelijk te volgen voor de gemiddelde burger, dit is in strijd met het beginsel van equality of arms.
- Doordat voor de aanleg gronden van burgers/boeren onteigend worden is sprake van een onaanvaardbare inbreuk op het eigendomsrecht. In strijd met artikel 1, eerste protocol van het Europees Verdrag voor de rechten van de Mens. z
- Er is veel veranderd sinds de nieuwe wet Ruimtelijke ordening uit 2008. Burgers en lokale overheden kunnen in de huidige situatie nauwelijks invloed uitoefenen op grote Rijks projecten. Een gevolg is dat er een gebrek is aan transparantie in de besluitvorming, de afstand tussen de burger en de landelijke overheid is groot. Ook al is er geen draagvlak onder de bevolking en lokale politiek, Rijksinpassingsplannen kunnen nu toch worden uitgevoerd dit is in strijd met de Arhus conventie uit 1998: een burger moet inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen. Wij houden de Nederlandse overheid er dan ook aan dat het Westerschelde alternatief alsnog onderzocht wordt.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV
Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.
Om bovengenoemde redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven worden gekozen.

Hoogachtend,

handtekening:

Naam: .....

Tubantia
HART VOOR DE REGIO - OOG VOOR DE WERELD

Audio | TenneT heeft Enschede op het oog voor pilot met 'superkabel'

Geplaatst op08 maart 2016; Laatste update 08 maart, 14:32;

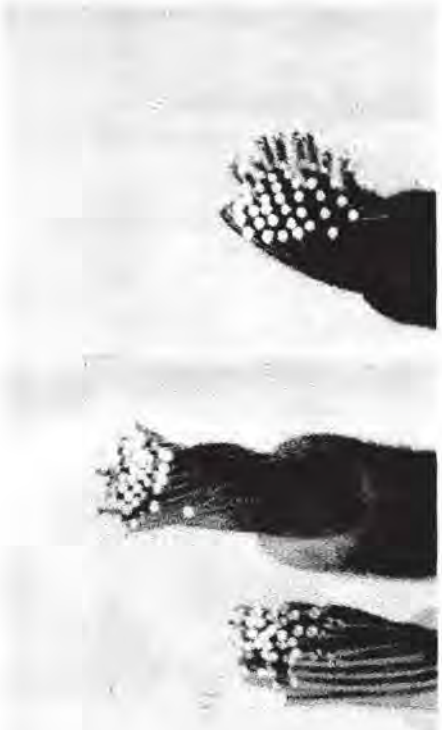

ENSCHEDE - Als het aan elektriciteitsnetbeheerder TenneT zelf ligt krijgt Enschede de wereldprimeur van haar vorig jaar aangekondigde 'superkabel'. Het tracé van 3,4 kilometer tussen de hoogspanningsstations Enschede Heekstraat en Enschede Vechtstraat maakt grote kans geselecteerd te worden voor de pilot met het ondergrondse supergeleidende hoogspanningssysteem.

De 'superkabel' is een High Temperature Superconductivity-kabel, die veel meer stroom kan transporteren dan koper. Vloeibaar stikstof koelt de kabel tot -200 graden waardoor hij geen weerstand heeft en vrijwel geen verliezen creëert tijdens het transport.

Geen magnetisch veld
Doordat ze geen warmte produceren, kunnen HTS-kabels ook veel dichter bij elkaar gelegd worden, waardoor er geen magnetisch veld veroorzaakt wordt.

Universiteit Twente
TenneT gaat samen met de gemeente bekijken of deze techniek in Enschede kan worden toegepast. De supergeleider is in samenwerking met diverse kennisinstituten ontwikkeld, waaronder de Universiteit Twente.

Audio
TV Enschede FM ging met woordvoerder Jeroen Brouwers van TenneT in gesprek over de wereldprimeur. Want wat is er nou zo bijzonder aan hun 'superkabel'? Beluister het fragment hieronder.

JURIDISCH
land- en tuinbouw
ADVIES

Kruisbessestraat 57
4413 DB Krabbendijke
T +31(0) 113 320 230
M +31(0) 616 416 669
E info@landbouwjurist.nl
I www.landbouwjurist.nl

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV West
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Post met ontvangstbevestiging

Betreft: /Tennet-Min EZ
Kenmerk: 145/3313/1634
Datum 12 april 2016

Betreft: Zienswijze Zuid-West 380 kV West

Geachte mevrouw, heer,

Tot mij wendde zich , gevestigd te aan de inzake de voorgenomen aanleg van een 380 kV hoogspanningsleiding - waarvan het tracé loopt vanaf Borsele door Zuid-Beveland tot Rilland. Namens cliënt zend ik u onderstaand, voor zover de ontwerp-besluiten voor client relevant zijn, diens zienswijze ten aanzien van het ontwerp Rijks Inpassingsplan en ten aanzien van alle relevante, onderliggende ontwerpbesluiten en de MER..

Nut en noodzaak.
In het ontwerp-inpassingsplan is vermeld dat de geprojecteerde 380 kV-leiding over het tracé Borssele-Rilland twee oplossing teweeg brengt. Ten eerste wordt het bestaande onderhoudsknelpunt Borssele-Rilland op zo kort mogelijke termijn opgelost. Ten tweede wordt het bestaande capaciteitsknelpunt opgelost.
Cliënt vraagt zich hierbij het nodige af. het onderhoudsknelpunt is niet feitelijk doch juridisch van aard. Het vloeit voort uit de Netcode en met terugzienden heeft genoemd tracé nimmer daaraan voldaan. De Netcode is ook veel later van kracht geworden dan het tijdstip van ingebruikname van dit tracé. Bovendien komt het ongeloofwaardig over dat de overheid een kapitaalintensief project als het onderhavige uitvoert, enkel om aan de eisen van de Netcode te voldoen. Dit laatste mag slechts maximaal als een positieve bijkomstigheid gelden en niet als een van de (hoofd)argumenten voor de kostbare en landschappelijk ingrijpende aanleg van het onderwerpelijke tracé.

Het gepretendeerde knelpunt ten aanzien van de capaciteit is weliswaar gesteld maar niet aangetoond. Concrete cijfers ontbreken bij het voorliggende besluit.
Het bevoegde gezag heeft vermeden om in het Rijks inpassingsplan onafhankelijke, gegevens te overleggen waaruit blijkt hoeveel kW momenteel en gemiddeld over de afgelopen jaren wordt geproduceerd en hoeveel procent van de capaciteit van het huidige tracé met het transport daarvan is gemoeid. Ook ontbreken gegevens over de kW-productie (en -belangrijk- de trend daarin) van eigen opwekking van Zeeuwse bedrijven en particulieren ten behoeve van eigen gebruik. Gekeken dient te worden naar de netto transportbehoefte van opgewekte kW electriciteit, dus na aftrek van het Zeeuwse verbruik. Bovendien kan extra transportcapaciteit gemakkelijk door de Westerschelde worden aangelegd en ter hoogte van omgeving Zandvliet worden aangeland. De volledige productie van het geplande Windpark-op-zee (kavels 1 t/m 4) wordt middels onderzeese 220 kV kabels getransporteerd naar Borssele. Dit onderzeese tracé kan zeer goed worden doorgetrokken naar het Oosten en tevens dienstbaar zijn ten behoeve van de hiervoor genoemde extra transportcapaciteit. Zo er al een capaciteitsknelpunt zou zijn, wordt dit in bovengenoemde aanpak opgelost. Dit alternatief is tracé-technisch (dubbel tracé) en qua visuele belasting van het Zeeuwse landschap in aanmerkelijke mate aantrekkelijker dan het huidige plan.

Specifieke magneetveldzone.
Het bedrijf (bouwblok) van cliënt bevindt zich, uitgezonderd een puntje aan de Noordzijde vrijwel geheel in de magneetveldzone. Het betreft hier zowel het woonhuis als de bedrijfsgebouwen. Cliënt heeft een akkerbouwbedrijf en woont en werkt gedurende een deel van het jaar op zijn bouwblok. In het voorjaar en in de zomer werkt cliënt voornamelijk op het omliggende land, maar ook dan is hij veelvuldig werkzaam in een van zijn bedrijfsgebouwen. Cliënt heeft als specialisme het telen van een aanzienlijk areaal pootaardappelen. In de winter sorteert cliënt in zijn bedrijfsgebouwen deze pootaardappelen en maakt ze leveringsgereed. Voorts pleegt hij aldaar het intensieve winteronderhoud aan zijn machinepark. Diverse percelen van cliënt worden ook doorsneden door de magneetveldzone. Kortom, cliënt wordt gedurende een groot deel van het jaar blootgesteld aan de electromagnetische straling van de laaghangende 380 kV kabels. Dit is vanzelfsprekend zeer ongewenst.

Het beleid van de Rijksoverheid is erop gericht om middels het voorzorgbeginsel bewoners van burgerwoningen welke liggen in de magneetveldzone van hoogspanningstracé's te verplaatsen naar elders. Vrijwel het gehele bouwblok van cliënt met alle gebouwen is een gevoelige bestemming in het 380 kV tracé. Zijn bedrijfswoning kan op aangeven van hem worden verplaatst. Dit is echter geen oplossing omdat cliënt, vergeleken met de tijd die hij in zijn woning doorbrengt, gemiddeld door het jaar even zo lang, zo niet langer werk verricht in zijn bedrijfsgebouwen. Hetzelfde betreft de echtgenote van cliënt en hun werknemers. Bovendien is het qua bedrijfsefficientie beslist niet de bedoeling om in een bedrijfswoning op afstand van de overige bedrijfsgebouwen te wonen. Cliënt moet veelvuldig verplaatsen

tussen woning en zijn schuren en hij moet direct toezicht hebben op de temperatuur en de koeling van zijn kostbare handelswaar.
De enig acceptabele oplossing van dit probleem is een algehele bedrijfsverplaatsing naar een geschikte locatie in de omgeving en amovering van het bestaande bouwblok en de opstallen.
Zoals de positie van het bedrijf van cliënt nu voorligt is deze geheel vergelijkbaar met een burgerwoning in de magneetveldzone. Vanuit het adagium "gelijke monniken, gelijke kappen", anders gezegd: met het gelijkheidsbeginsel als uitgangspunt dient cliënt op dezelfde wijze te worden behandeld als in voormelde gevallen met een burgerwoning.

Bedrijfsvoering.
Daarnaast zal cliënt veel hinder en ook gevaarzetting ondervinden van de laaghangende stroomkabels, zowel op 't land als op zijn bouwblok. Bij bepaalde weersomstandigheden zullen de stroomkabels de ondergrond tot op ongeveer 5,5 m naderen. Dit is levensgevaarlijk in combinatie met in werking zijnde landbouwvoertuigen. Een grote kiepwagen bijvoorbeeld kan in open stand al vlakbij de stroomkabels reiken. Ten aanzien van de gebouwen op het bouwblok zullen dakwerkzaamheden gevaarlijk zijn. Bovendien geldt een aanzienlijke beperking van de bouwhoogte in de betreffende zone onder de stroomkabels. Cliënt gaat in zijn bedrijfsvoering dan ook aanzienlijk beperkt worden.

In de moderne precisie-landbouw, eveneens op het bedrijf van cliënt wordt gebruik gemaakt van GPS-tracking, bijvoorbeeld ten behoeve van zaaien, mechanische grondbewerking, onkruidbestrijding en gewasbescherming. De middels antennes ontvangen GPS-signalen bepalen uiterst nauwkeurig wáár tussen de rijen met gewas de machine moet rijden en bewerkingen moet uitvoeren. Dit is centimeterwerk. Naar alle waarschijnlijkheid zal de interfererende electromagnetische hoogspanning de GPS-ontvangst verstoren met foutieve grondbewerkingen en schade tot gevolg. Reeds in de huidige situatie ondervind cliënt hinder van electromagnetische invloed op de electronica van zijn koelinstallaties!
In de nabije toekomst gaat ook cliënt over op beeldmonitoring op afstand van de gewassituatie, vochtigheid, gewenste bewerkingen e.d. met behulp van GPS-signalen. uiterst nauwkeurige werking van die signalen en ontvangst van de beelden is cruciaal. Het is in het Rijks Inpassingsplan niet aangetoond dat na realisatie van het nieuwe 380 kV tracé een storingvrije GPS-gestuurde landbouw mogelijk zal zijn.

Voorts wijs ik op de druppelschade ten aanzien van het gewas. De combinatie van electromagnetische zones rondom de kabels, fijn stof in de atmosfeer en vochtigheid kan leiden tot voortdurende schade in de vorm van chemische verontreiniging van het gewas op de grond, onder de electriciteitskabels.

JURIDISCH land- en tuinbouw ADVIES

Geluidhinder en uitzicht.
Bij vochtig weer, vorst en mist ontstaan intermitterende knettergeluiden op de hoogspanningsleiding en in het sterke electromagnetische veld rondom de geleiders en isolatoren op de masten. Frequentie en geluidsterkte wisselen voortdurend.
Dit "corona-effect" levert voor direct omwonenden, dus ook voor cliënt geluidhinder op.
Op luttele meters afstand, oostelijk van het bouwblok zijn twee Windtrackmasten gepland. Het vrije uitzicht vanuit met name de bedrijfswoning wordt door deze masten vrijwel geheel teniet gedaan. Cliënt ondervindt qua geluid en uitzicht duidelijk vermindering van zijn woongenot. De geplande hoogspanningsmasten dienen op de maximaal mogelijke afstand van de woning te worden geplaatst. Herverdeling van de mastlocaties op het onderhavige deel van het tracé is om die reden noodzakelijk.

Resumerend.
Door een verdubbeling van de verbindingen, welke gerealiseerd word in combinatie met de nieuwe Zuid-West 380 kV leiding ontstaan er twee onafhankelijke verbindingen die voor voldoende waarborgen tijdens calamiteiten zullen zorgen en waarbij onderhoud ook eenvoudig mogelijk is.
Echter, indien dit gerealiseerd wordt door het blijven gebruiken van de bestaande verbinding in zijn huidige vorm en een direct parallelle nieuwe verbinding door de Westerschelde zal dit verreweg de goedkoopste oplossing blijken te zijn. In gesprekken van belanghebbenden met TenneT / EZ is zijdens TenneT / EZ telkens naar voren gebracht dat kostenbeperking van groot belang is voor TenneT / EZ, omdat het om gemeenschapsgeld gaat. Opmerkelijk is dan ook dat laatstgenoemd goedkoper alternatief niet aan de orde kwam!
Cliënt verzoekt ook op alle hiervoor genoemde onderdelen om een grondige technische én financiële uiteenzetting zulks in het perspectief van het gestelde in het Rijks Inpassingsplan.

De bedrijfsvoering van cliënt komt in de knel; uitbreiding van bijv. zijn aardappelopslag of -verwerking wordt vrijwel onmogelijk dus zijn bedrijf zit straks op slot. Cliënt, zijn echtgenote en hun werknemers worden bovengemiddeld langdurig blootgesteld aan electromagnetische straling.
In het Rijks Inpassingsplan wordt niet of nauwelijks aandacht geschonken aan de hierboven genoemde problemen. Ook een afdoende verklaring voor die omissie ontbreekt.

Voor de goede orde bericht ik u dat ik mij het recht voorbehoud deze zienswijze met nadere feiten en gronden aan te vullen. Voorts verzoek ik u nadrukkelijk om met cliënt overleg te voeren inzake de in deze zienswijze aangegeven alternatieven.

In het kader van deze zienswijze en de verdere procedure deel ik u op voorhand mee dat bij geheel dan wel gedeeltelijk tegemoet komen aan de naar voren gebrachte en nog te brengen bezwaren, cliënt in aanmerking wenst te komen voor een vergoeding voor de gemaakte kosten, waaronder die voor juridische bijstand en voor begeleiding in verband met

het onderhandelen met TenneT, het indienen van deze zienswijze en eventueel het opstellen en indienen van een beroepschrift.

Hoogachtend,

Juridische zaken Land- en Tuinbouw.

AANGETEKENDE BRIEF

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV - West
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Datum 11 april 2016
Onderwerp Zienswijze m.b.t. ontwerpbesluit Zuid-West 380 kV - West

Geachte heer/mevrouw,

Gelet op de gevaren bij het werken onder een hoogspanningsverbinding, de beperkingen in de bedrijfsvoering en de schade die ontstaat, ontvangt u hierbij onze zienswijze tegen het ontwerpbesluit voor het project Zuid-West 380 kV – West.

De nieuwe hoogspanningsverbinding met mastlocatie is gesitueerd op een perceel landbouwgrond gelegen aan de kadastraal bekend: gemeente sectie nummers en en loopt tevens over verschillende percelen aan de , en te , kadastraal bekend: gemeente sectie nummers en gemeente sectie nummer De percelen landbouwgrond zijn hoofdzakelijk in gebruik voor akkerbouwdoeleinden. De gevolgen voor de huidige en toekomstige bedrijfsvoering op deze percelen zijn in verband met de voorgenomen realisatie van de nieuwe hoogspanningsverbinding en de gesitueerde mastlocatie op dit moment niet te overzien. Het (veilig) werken op deze percelen, tijdens de bouw en in de toekomst, wordt onmogelijk gemaakt c.q. ernstig belemmerd. Het verzoek is dan ook om voorafgaand duidelijkheid te hebben over de gevolgen van de exploitatie van deze percelen.

Enkele belangrijke aandachtspunten en gebruiksbeperkingen voor mij als eigenaar en voor de exploitatie van de percelen zijn onder andere:
- gezondheidsaspecten voor eigenaar en personeel;
- gevaren voor mens en dier;
- ontsluiting van de percelen;
- bewerking van het overblijvende;
- verbod voor materieel dat hoger is / kan dan vier meter;
- beregenen onder de lijnen;
- invloeden op GPS besturing;
- storingen computers;
- controle van de gewassen met drones;

- waardedaling percelen;
- schades aan gewassen;
- en alle overige schadecomponenten.

Gelet op bovengenoemde forse gebruiksbeperkingen voor de exploitatie van de percelen en de gevaren en gezondheidsaspecten zien wij ons genoodzaakt om hierbij deze zienswijze in te dienen en verzoeken wij u het tracé aan te passen.

Met vriendelijke groet,

Zienswijze ingediend door, naam:
Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Plaats, datum:

11-4-2016

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – met behoud van alle rechten – een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland. Als inwoner van Borsele heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV.

Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

1. **Omgevingsimpact:** Via twee grote afspanportalen aan de oostzijde van schakelstation Borssele zullen de kabelbundels ingevoerd worden in wintrackmasten van ca. 65.00 meter hoog. De dominantie van de hoge 380 kV hoogspanningsverbinding zal een landschappelijke afbreuk doen aan de gehele omgeving van Borsele en de doorsnijding van Midden Zeeland.

2. **Gezondheidsrisico's voor mens en dier:** Angst voor gezondheidsrisico's voor mens en dier als gevolg van elektro magnetische straling en fijnstof. Er is nog geen wetenschappelijke consensus en uniforme regelgeving over de gevaren van blootstelling aan magnetische velden en fijnstof. Een belangrijke reden hierin is dat de wetenschap nog niet in staat is om definitieve uitspraken te doen over de gezondheidseffecten op lange termijn ten gevolge van magnetische straling van hoogspanningsleidingen of schakelstations. Ook het RIVM kan slechts uitspraken doen op grond van de huidige stand van de wetenschap en moet een voorbehoud maken naar de toekomst *("Voor zover nu bekend .....")*

3. **Nut en Noodzaak:** De basis van het ZW380kV plan ligt in 2008. Hierna is de Nut en Noodzaak verschillende keren gewijzigd. In de uitgangspunten voor Nut en Noodzaak wordt voorbij gegaan aan het sluiten van centrales en ook de eigen vraag van het gebied, zowel op huishoudelijk als ook industrieel niveau. Technisch is het ook mogelijk de bestaande hoogspanningsverbinding op te waarderen door een vierbundel lichtere geleiders toe te passen. Voor mij is hierdoor Nut en Noodzaak voor een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding niet voldoende aangetoond.

4. **Consequenties 380 kV hoogspanningsverbinding op de directe omgeving Borsele.** Voor het Sloebos betekent dit een definitieve wijziging van het oorspronkelijke natuur compensatie plan omdat onder de bovengrondse kabels geen hoge beplanting mag staan. Oftewel een strook van 2 x 34.00 meter = 68.00 meter breed x de lengte moet boom vrij zijn. Eventuele verdere ontwikkeling of uitbreiding binnen dit gebied zijn onmogelijk, doch zeer beperkt. Dit geldt ook voor het karakteristieke heggenlandschap ten westen van Nisse en de landbouw en fruitteelt gebieden. Verder zullen de hoogspanningslijnen extra sterfte van vogels veroorzaken, zeker met de nieuwe Wintrackmasten, waar de draden onder elkaar worden aangebracht. Daarmee wordt ons voor de komende 80 jaar unieke natuurwaarden ontnomen.

5. **Uitdemping van het elektromagnetisch veld:** Het mast-type werd in de basis plannen geïntroduceerd als een 'magneetveldarme solo mast' (waarbij de geleiders alleen aan de binnenzijde zijn opgehangen) is fors opgeschaald naar een mega-transportcapaciteit met 4 X 380kV circuits, die in tegenstelling tot de solo mast wordt opgewaardeerd met extra kabelbundels aan zowel de binnen en buitenkant van de mast. In de parallelloop van het 380kV tracé lopen de bestaande vakwerkmasten met 2 x 150kV circuits mee. Hierdoor bestaat het tracé uit 6 circuits. Deze unieke situatie heeft effect op de uitdemping van het elektromagnetisch veld en vindt ik daarmee zeer ernstig en verontrustend.

6. **Alternatieven** In de Environmental Impact Assessment Directive van de Europese Unie, wordt bepaalt dat bij de bouw van een nieuwe hoogspanningslijn en schakelstation een milieueffectrapportage (MER) verplicht is, met als doel om het meest milieuvriendelijke alternatief vast te stellen. Met de van nature aanwezige Oost-west verbinding door de Westerschelde is het mogelijk om de kabels van wind op zee rechtstreeks door te trekken naar station Rilland. Hiermee wordt station Borssele ontlast, en daarmee geheel Midden Zeeland. Met een eventuele opwaardering van de bestaande 380kV hoogspanningsverbinding is er ruimschoots voldoende transport capaciteit voor het energielandpark Borssele.
   Alternatieven zoals de Westerschelde optie, of ondergronds met supergeleidende grondkabels dienen serieus en onafhankelijk onderzocht te worden, en waar mogelijk toegepast te worden.

7. **Streekimago:** Het toeristisch imago van onze streek wordt aangetast waardoor in de toekomst minder toeristen zullen komen, waardoor ook de lokale economie wordt aangetast.

8. **Landbouwgronden en onroerend goed:** Door de komst van deze hoge masten en kabelbundels wordt mijn omgeving ook minder aantrekkelijk voor mensen om zich er te vestigen. Daardoor vrees ik dat de waarde van landbouwgrond en onroerend goed zal dalen.

9. **Landbouw en fruitteelt.** De gebruiksmogelijkheden van de landbouwgrond zullen sterk afnemen omdat er in de buurt van deze verbinding GPS-systemen niet functioneren, waardoor precisielandbouw met drones en tractoren en spuitmachines met GPS-aansturing niet kunnen worden gebruikt. Ook drupschade op Land- en fruitteeltproducten kunnen op

basis van de steeds strengere eisen op voedselkwaliteit niet meer worden gecertificeerd en worden daardoor onverkoopbaar.

10. **Mijn woongenot.**
    Ik woon een paar 100 meter bij de nieuw te bouwen Masten vandaan en vanaf ons terras kijken wij straks op deze lelijke dingen. Ons huis zal hierdoor zeker in waarde dalen.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV. Om deze redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven zal worden gekozen.

Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.

Hoogachtend,

handtekening:

Naam:

Zienswijze ingediend door, naam:
Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Plaats, datum:

11-4-2016

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – met behoud van alle rechten – een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland. Als inwoner van Borsele heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV.

Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

1. **Omgevingsimpact:** Via twee grote afspanportalen aan de oostzijde van schakelstation Borssele zullen de kabelbundels ingevoerd worden in wintrackmasten van ca. 65.00 meter hoog. De dominantie van de hoge 380 kV hoogspanningsverbinding zal een landschappelijke afbreuk doen aan de gehele omgeving van Borsele en de doorsnijding van Midden Zeeland.

2. **Gezondheidsrisico's voor mens en dier:** Angst voor gezondheidsrisico's voor mens en dier als gevolg van elektro magnetische straling en fijnstof. Er is nog geen wetenschappelijke consensus en uniforme regelgeving over de gevaren van blootstelling aan magnetische velden en fijnstof. Een belangrijke reden hierin is dat de wetenschap nog niet in staat is om definitieve uitspraken te doen over de gezondheidseffecten op lange termijn ten gevolge van magnetische straling van hoogspanningsleidingen of schakelstations. Ook het RIVM kan slechts uitspraken doen op grond van de huidige stand van de wetenschap en moet een voorbehoud maken naar de toekomst *("Voor zover nu bekend .....")*

3. **Nut en Noodzaak:** De basis van het ZW380kV plan ligt in 2008. Hierna is de Nut en Noodzaak verschillende keren gewijzigd. In de uitgangspunten voor Nut en Noodzaak wordt voorbij gegaan aan het sluiten van centrales en ook de eigen vraag van het gebied, zowel op huishoudelijk als ook industrieel niveau. Technisch is het ook mogelijk de bestaande hoogspanningsverbinding op te waarderen door een vierbundel lichtere geleiders toe te passen. Voor mij is hierdoor Nut en Noodzaak voor een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding niet voldoende aangetoond.

4. **Consequenties 380 kV hoogspanningsverbinding op de directe omgeving Borsele.** Voor het Sloebos betekent dit een definitieve wijziging van het oorspronkelijke natuur compensatie plan omdat onder de bovengrondse kabels geen hoge beplanting mag staan. Oftewel een strook van 2 x 34.00 meter = 68.00 meter breed x de lengte moet boom vrij zijn. Eventuele verdere ontwikkeling of uitbreiding binnen dit gebied zijn onmogelijk, doch zeer beperkt. Dit geldt ook voor het karakteristieke heggenlandschap ten westen van Nisse en de landbouw en fruitteelt gebieden. Verder zullen de hoogspanningslijnen extra sterfte van vogels veroorzaken, zeker met de nieuwe Wintrackmasten, waar de draden onder elkaar worden aangebracht. Daarmee wordt ons voor de komende 80 jaar unieke natuurwaarden ontnomen.

5. **Uitdemping van het elektromagnetisch veld:** Het mast-type werd in de basis plannen geïntroduceerd als een 'magneetveldarme solo mast' (waarbij de geleiders alleen aan de binnenzijde zijn opgehangen) is fors opgeschaald naar een mega-transportcapaciteit met 4 X 380kV circuits, die in tegenstelling tot de solo mast wordt opgewaardeerd met extra kabelbundels aan zowel de binnen en buitenkant van de mast. In de parallelloop van het 380kV tracé lopen de bestaande vakwerkmasten met 2 x 150kV circuits mee. Hierdoor bestaat het tracé uit 6 circuits. Deze unieke situatie heeft effect op de uitdemping van het elektromagnetisch veld en vindt ik daarmee zeer ernstig en verontrustend.

6. **Alternatieven** In de Environmental Impact Assessment Directive van de Europese Unie, wordt bepaalt dat bij de bouw van een nieuwe hoogspanningslijn en schakelstation een milieueffectrapportage (MER) verplicht is, met als doel om het meest milieuvriendelijke alternatief vast te stellen. Met de van nature aanwezige Oost-west verbinding door de Westerschelde is het mogelijk om de kabels van wind op zee rechtstreeks door te trekken naar station Rilland. Hiermee wordt station Borssele ontlast, en daarmee geheel Midden Zeeland. Met een eventuele opwaardering van de bestaande 380kV hoogspanningsverbinding is er ruimschoots voldoende transport capaciteit voor het energielandpark Borssele.
   Alternatieven zoals de Westerschelde optie, of ondergronds met supergeleidende grondkabels dienen serieus en onafhankelijk onderzocht te worden, en waar mogelijk toegepast te worden.

7. **Streekimago:** Het toeristisch imago van onze streek wordt aangetast waardoor in de toekomst minder toeristen zullen komen, waardoor ook de lokale economie wordt aangetast.

8. **Landbouwgronden en onroerend goed:** Door de komst van deze hoge masten en kabelbundels wordt mijn omgeving ook minder aantrekkelijk voor mensen om zich er te vestigen. Daardoor vrees ik dat de waarde van landbouwgrond en onroerend goed zal dalen.

9. **Landbouw en fruitteelt.** De gebruiksmogelijkheden van de landbouwgrond zullen sterk afnemen omdat er in de buurt van deze verbinding GPS-systemen niet functioneren, waardoor precisielandbouw met drones en tractoren en spuitmachines met GPS-aansturing niet kunnen worden gebruikt. Ook drupschade op Land- en fruitteeltproducten kunnen op

basis van de steeds strengere eisen op voedselkwaliteit niet meer worden gecertificeerd en worden daardoor onverkoopbaar.

10. **Mijn woongenot.**
    Ik woon een paar 100 meter bij de nieuw te bouwen masten vandaan en vrees ernstig voor mijn gezondheid. Daarnaast wordt mijn uitzicht straks dermate lelijk dat mijn woning in waarde zal zakken.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV. Om deze redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven zal worden gekozen.

Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.

Hoogachtend,

handtekening:

Naam:

Zienswijze ingediend door:

Naam:
Straat:

Postcode: 4417 PB
Woonplaats: Vlake

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Plaats, datum:

Vlake, 13-04-2016

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – onder voorbehoud van alle rechten– een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland.

Als inwoner van Vlake heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV. Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

PROCEDURE

- Na verloop van zeven jaar is de oorspronkelijke reden (aanleg tweede kerncentrale in Borssele) om aanleg van de hoogspanningsverbinding inz. nut en noodzaak te rechtvaardigen niet meer aan de orde. De latere motivatie past dan ook niet bij het huidig voorliggende plan.
- Nut en noodzaak van aanleg van deze bovengrondse variant zijn niet aangetoond nu na de gedwongen splitsing van Delta de zwaar verlieslijdende energietak van dit bedrijf zelfstandig niet kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote stroomproductiecapaciteit zal wegvallen. Omroep Zeeland berichtte op 20/02/2016: *"Nu het bedrijf moet splitsen in een netwerkbedrijf en een energiebedrijf, vormt de kerncentrale een groot probleem. De centrale draait met zo'n groot verlies, dat de energietak van Delta zelfstandig niet overeind kan blijven."*
- In Zeeland ontbreekt een breed maatschappelijk en politiek draagvlak en ondanks meerdere verzoeken is onderzoek naar een onderzees alternatief door minister Kamp geweigerd. Omroep Zeeland bericht op 16 januari 2015: *"Stroombeheerder Tennet moet opnieuw duidelijk maken wat het nut en de noodzaak zijn voor een nieuw hoogspanningsnet over land in Zeeland. Dat vinden alle partijen in Provinciale Staten."*
  In een commissievergadering op 15 januari 2015 hadden de partijen van de Provincie Zeeland unaniem opgeroepen tot onderzoek van ondergrondse EN ONDERZEESE alternatieven, met name het Westerschelde-alternatief werd daarbij naar voren gedragen. Vervolgens werd een jaar lang niet gereageerd door TenneT en het ministerie van EZ. Ondertussen werd wel opdracht gegeven aan het Belgische onderzoeksbureau Tractebel om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van enkele kilometers ondergronds, terwijl de Westerschelde-optie werd genegeerd. Toen de resultaten van deze quickscan in december 2015 gepubliceerd werden, concludeerde minister Kamp dat er in Zeeland 0 kilometer ondergronds kon worden aangelegd. Gezien de hoge kosten en de technische complexiteit van 380kv Wisselstroom ondergronds is dit overigens niet zo verwonderlijk. Omdat in de procedure alternatieven die eventueel minder schade doen aan het landschap dienen te worden onderzocht en afgewogen, staan wij op het standpunt van de Provincie en gemeenteraden die juist gepleit hebben voor onderzoek naar een ONDERZEESE variant. Zo had de gemeente Reimerswaal op 15/12/2015 een motie aangenomen om dit alternatief te onderzoeken omdat (citaat): *"er geen nader onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van een onderwater verbinding; dat de mogelijkheden voor onderwater*

verbinding destijds mondeling en zonder onderbouwing zijn afgedaan; en van mening zijnde dat alle alternatieven afdoende onderzocht dienen te worden; spreekt uit dat een gedegen onderzoek naar de mogelijkheid van een verbinding door het water, zoals de route over de bodem van de Westerschelde, als alternatief op een nieuwe bovengrondse hoog- spanningsverbinding, onderdeel behoort te zijn van de voorbereidingen op de ruimtelijke procedure;
Een jaar later moest Tennet op 15 januari 2016 opnieuw de plannen toelichten voor de Provincie Zeeland, waarna Omroep Zeeland berichtte: *"De meeste partijen in Provinciale Staten zijn niet overtuigd door het verhaal van het ministerie en Tennet. Zij blijven voorstander van een ondergronds hoogspanningstracé."*
Kortom: wij maken bezwaar tegen het feit dat de afwijzing naar het onderzeese alternatief door Tennet niet wordt onderbouwd met gedegen onafhankelijk onderzoek. Daarnaast wijzen wij u ook op het Onderzoek van de Universiteit van Twente in samenwerking met Tennet voor de superkabel, zie bijlage.

- Het verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd. De redenatie van TenneT en het ministerie van EZ is niet juist als ze beweren dat de nieuwe lijn los van de windenergie sowieso nodig is. We zijn het met elkaar eens dat een capaciteit van 1900 MVA minimaal nodig is. Als is er weinig marge, die capaciteit is er wel op dit moment, met een opwaardering van 1000MW (en het mogelijk wegvallen van de kerncentrale = 485MW, en de ELSTA centrale (440 MW) die vanaf 2017 volledig voor DOW gaat produceren) zou veel meer dan de nodige capaciteit gegenereerd worden. Dit alternatief wordt nu door TenneT en het ministerie van EZ resoluut van tafel geveegd omdat het Zeeuwse hoogspanningsnet dan een paar maanden stil zou komen te liggen, maar er is niet overtuigend beargumenteerd waarom dit niet kan. Zeker bij de kanaalovergang bij Vlake voor ons als omwonende zou dit een passende oplossing zijn, door vanaf mast 1056 tot en met mast 1067 het bestaande tracé te verzwaren (bron: Kaart Traceé ZW380KV Gemeente Borsele)! De centrales kunnen worden gecompenseerd voor de periode dat ze niet kunnen leveren. Het gaat hier duidelijk om een 'niet willen', immers waar een wil is, is een weg!
- Met betrekking tot de huidige productie- en afvoercapaciteit heeft Minister Kamp de Kamerleden tijden het Algemeen Overleg op 14 maart j.l., onjuist geïnformeerd door de suggestie te wekken dat TenneT al jarenlang geen onderhoud heeft kunnen plegen omdat het net overvol zou zitten. Minister Kamp sprak over 2100MW energie die over het al bestaande 380kV-net dient te worden afgevoerd. Hij gaat hierbij voorbij aan het feit dat Zeeland ook energie nodig heeft, niet alle geproduceerde energie moet via de 380kV worden afgevoerd. In een brief aan de gemeenteraad Reimerswaal (gedateerd 24 februari 2016) schreef minister Kamp dat de Zeeuwse belasting 200-550 MW is. Waarom zei minister Kamp niets over de Zeeuwse afname toen hij 14 maart de verschillende Kamerleden te woord stond? En zelfs de 200 - 550 MW die hij in de brief aan de gemeente Reimerswaal noemt, komt niet overeen met wat het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument (KCD) hierover vermeldt.
  KCD 2013 | Deel 2 blz 84:
  *12.1.5 Te verwachten ontwikkelingen in Regio Zuid Zeeland ... De belasting, zoals voorzien door regionaal netbeheerder DELTA Netwerkbedrijf (DNWB), nemen toe met percentages van nihil tot maximaal 2,5%. De belastingvraag ontwikkelt zich hierdoor van **619 MW** in 2014 naar **713 MW** in 2023.*
  We begrijpen dat de productie (net als de vraag naar energie) een variabel gegeven is, maar met het noemen van 2100 MW heeft minister Kamp de Kamerleden een onjuiste situatie geschetst.
  Ook heeft hij nagelaten te vermelden dat er naast de 380kV ook een 150kV lijn vanuit Borssele naar Brabant loopt die 330 MVA afvoercapaciteit biedt. 1645 MVA + 330 MVA = 1975 MVA capaciteit.
  Daar komt bij dat verbindingen altijd redundant (dubbel) worden uitgevoerd. Het gaat dus in feite niet om 1x 1645 MVA maar om 2x 1645 MVA, waardoor onderhoud altijd mogelijk is. Daarnaast produceren de centrales zelden op maximaal vermogen. Dit alles bij elkaar maakt het zeer onwaarschijnlijk dat TenneT al sinds 2009 geen onderhoud heeft kunnen uitvoeren.
- Hoe nodig is een ring-verbinding voor Zeeland? Volgens minister Kamp een van de redenen dat de Westerschelde-optie niet realistisch is omdat een onderzeese kabel een zogenaamde punt-tot-punt verbinding is en geen ringverbinding kan zijn. Het Nederlandse net is een van de meest betrouwbare van de hele wereld. Gemiddeld heeft elk huishouden in ons land 99,995 % van de tijd elektriciteit. De vraag rijst hoe noodzakelijk het is om het net nog betrouwbaarder te maken door middel van een zogenaamde ring? In het geval er regelmatig sprake zou zijn van stroomuitval, zou dit te begrijpen zijn maar met een dergelijke betrouwbaarheid lijkt dit overdreven. Hoe kan het überhaupt dat er in Zeeland een ring-verbinding wordt gerealiseerd, pal naast een oude 2-circuits lijn, terwijl dit in Brabant

tot een drastische tracé-wijziging leidde? Immers, 4-circuits mag voor Nederland niet in een EU ring worden opgenomen. Zie TenneT-film op Youtube die dit uitlegt:
https://www.youtube.com/watch?v=vnhbUL3OaHw
Titel: 'Uitleg wijziging tracé Brabant', geplaatst op 25 augustus 2014.

- Ook is er vanaf het begin op misleidende manier gecommuniceerd over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten. Echter inmiddels hebben wij begrepen dat het gaat om vakwerkmasten, dit blijkt niet duidelijk uit de stukken die ter inzage liggen. Wel is aan de plankaarten te zien dat er voor de mast 1062 een andere markering gebruikt wordt. Hierdoor is er een onvolkomenheid in de vergunning en dient er een correctie plaats te vinden.
- In de bijlage ontbreekt de kaart van mast 1062 waarop de hoogte vermeld staat, hierover zijn verschillende maatvoeringen gecommuniceerd, echter een mast van 100 meter, conform de laatste communicatie heeft teveel impact op de leefomgeving van Vlake. De vergunningsaanvraag dient op dit punt aangevuld te worden.
- Daarnaast is, door het opknippen van het gehele project in deelprojecten, een onwenselijke situatie ontstaan omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. De verschillende deelprojecten (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite allemaal over een en dezelfde aansluiting maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld.
  Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen op de voortgang van de andere procedures. Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is, sluit dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit. Met het opdelen van de procedures worden alternatieven dus al op voorhand geëlimineerd.
- Wij zetten grote vraagtekens bij de uitvoering van voorbereidende werkzaamheden, Vlake heeft veel last van verkeershinder en de kanaalweg wordt ook gebruikt voor fietsers. De toenemende werkzaamheden baart ons zorgen m.b.t. veiligheid en leefbaarheid. Daarnaast willen wij u er expliciet op wijzen dat de wegen rondom Vlake, kamperweg, Vlakeweg en Reeweg niet geschikt zijn voor extra verkeersbewegingen. Werkverkeer en sluipverkeer MOET hier geweerd worden.
- Tennet is inconsequent in informatie: de getoonde plattegrond met de verbinding in de brief van minister Kamp van 17 februari 2016 wijkt weer af van alle eerder getoonde tracés.
- Wij zetten grote twijfels bij de resultaten van het bodemonderzoek (BRON: BIJLAGE ZW380KV WABO Reimerswaaal d.d. 29-04-2015) De masten 1062-1063-1064 hebben betrekking op de regio Vlake. Naar onze mening is het onderzoek op de masten 1063 -1064 inconsistent herhaaldelijk staat vermeld dat er geen noodzakelijk onderzoek dient plaats te vinden ook in de eindconclusie, echter in de samenvattende tabel staat als eindconclusie vermeld "nader onderzoek noodzakelijk". Bovendien blijkt uit het onderzoek op mast 1062 een lichte vermelding in het water, waarbij de conclusie getrokken wordt dat deze uit de doorvoerende sloot komt. Echter op de perceel is registreerde vervuiling van toepassing, waarbij de betrouwbaarheid van het onderzoek in twijfel brengen. Wij vragen u nader onderzoek te doen naar de betrouwbaarheid van het onderzoek en de conclusies.
- Yerseke Moer (= Natura 2000) betreft een vogelbeschermingsgebied. De Oosterschelde en de Yerseke Moer zijn een Natura 2000 gebied. Hoe verhouden de masten zich tot de afspraken voor Natura 2000 gebieden? Omwonenden en bedrijven moeten voldoen aan strenge regelgeving, hoe kan het dan dat TenneT zo'n enorme mast in datzelfde beschermde gebied mag plaatsen? De schade is niet alleen tijdens het bouwen, denk alleen al aan de gevolgen voor de vogels die in de draden van de masten kunnen vliegen. Getoetst moet worden of hiermee geen Europese afspraken worden overschreden.

NATUUR & LANDSCHAP

- Tot nu toe is het gebied ten Noorden van de spoorlijn, met daarin de Yerseke Moer, een bijzonder stiltegebied. Daar draait het om in de Natura 2000-gebieden. Recreanten en ondernemers maken gebruik van de gebieden. Planten, vogels en andere dieren vinden er de bescherming die nodig is om de soorten en leefgebieden in stand te houden De Natura 2000-gemeden maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie. De bewoners van Vlake en omstreken waarderen dit gebied en willen dit ook zo behouden. Velen van ons hebben gekozen voor wonen in deze regio voor de rust en de recreatiemogelijkheden die het gebied heeft. De bewoners

ervaren het dan ook onwenselijk dat deze wordt aangetast door hoogspanningsmasten; vanwege de gezondheidsrisico's en de vele vogelslachtoffers die hoogspanningsmasten jaarlijks eisen.

- Het Zeeuwse landschap wordt ingrijpend en voor lange tijd (100 jaar) aangetast. Dit zou niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn. Ook de landelijke overheid heeft hierin een verantwoordelijkheid. Landschapscompensatie is makkelijk te regelen, maar het begint bij een zorgvuldige afweging van alle alternatieven alvorens een dergelijke ingrijpende investering te doen.
- Expliciet vragen wij aandacht voor de landschapsaantasting van Vlake, Tennet heeft aangegeven dat hierdoor Vlake expliciet in aanmerking komt voor verevening. Echter het duurt jaren voordat beplanting de omvang bereikt zoals voorgesteld (en de vraag is of dit zelfs haalbaar is) en voegt niets toe. Ons inziens is dit de gebruikelijke landschappelijke inpassing. Over andere vormen van verevening valt niet de praten, wij verzoeken u de vereveningsplannen nogmaals te onderzoeken.
- Wat zou u ervan vinden om een immense grote stalen constructie met tientallen dikke kabels als uitzicht te hebben? Dat is toch wel anders dan het landelijke karakter wat wij nu hebben. En dit geldt dus niet alleen voor de mensen die aan de rand wonen, maar ook voor de recreanten die genieten van de mooie natuur.
- Een niet te onderschatten nadelig effect van hoogspanningsmasten is het 'zingende geluid van de kabels bij wind. Daarnaast bestaat het verschijnsel corona (deelontladingen in de lucht, een brommend geknetter dat optreedt bij vochtig weer. Geluidsoverlast is voor een ieder hinderlijk, maar binnen een "stilte" gebied ter bescherming van de vogels absoluut ongepast!

LANDBOUW / ECONOMIE

- Precisielandbouw in de omgeving van deze nieuwe verbinding wordt onmogelijk. Boeren klagen nu al over GPS systemen die uitvallen. Er is nooit goed onderzoek naar deze effecten gedaan. TenneT wimpelt deze bezwaren al te makkelijk weg.
- Daarbij ook de gevolgen van drupschade op gewassen. Ook hier is nooit onderzoek naar gedaan.
- De steeds strenger wordende eisen m.b.t. condities waarin gewassen geproduceerd mogen worden. In dit gebied waar veel mensen afhankelijk zijn van de fruitteelt is dit een serieuze bedreiging van de lokale economie. Wie zegt dat een grote klant als de Albert Heijn in de toekomst geen fruit meer wil hebben die onder hoogspanningsmasten is geproduceerd? Voor dergelijke toekomstige schade geeft TenneT geen vergoeding.
- Gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden worden sterk beperkt omdat het gebruik van drones onmogelijk wordt en het houden van dieren onder deze verbinding onmogelijk is.
- De straling kan impact hebben op de vruchtbaarheid van dieren.
- De nadelige effecten op het toeristische imago van de Provincie Zeeland, waaronder ook Vlake. Wanneer de entree van Vlake en het natuurgebied De Yersek Moer, ontsierd zal worden door 100 meter hoge masten, wordt het landschappelijke karakter verdrongen door een meer industriële uitstraling. De vraag is of dit wenselijk is. Deze twee industrieën bijten elkaar.
- Daarnaast is het een bekend gegeven dat de bouw van hoogspanningsmasten een waardevermindering van huizen tot gevolg hebben. Tennet koopt nu alleen de mensen uit die direct onder de masten wonen maar het is problematischer in het geval iemand net buiten de zone woont en zijn WOZ-waarde toch ziet dalen. Wij krijgen deze mast nu letterlijk in onze (achter)tuin.

Ligging

- De nieuwe hoogspanningsmast kruist de snelweg en de oude rijksweg voor/ na de tunnel. In het verleden is gebleken dat er met de hoogspanningsmasten calamiteiten op kunnen doen. Wanneer dit zich op dit punt voordoet zal dit zorgen voor grote logistieke problemen. Inmiddels bent u bekend met de grote gevolgen en de negatieve publiciteit dat dit met zich meebrengt.
- Hoeveelheid gevaarlijke en calamiteitgevoelige objecten in een klein gebied: Nabij het noorden van Vlake en Kapelle is een leidingstraat gelegen met diverse transportleidingen, waaronder ook een zware gasleiding. Daarnaast ligt er nog een de olieleiding, het is een leidingstraat dus wat ligt er nog meer? Aan de Zuidkant van Vlake is de Vlaketunnel. Onlangs is duidelijk gebleken al deze objecten niet zonder risico's zijn op allerlei gebied: gevarenrisico, overlast bij calamiteiten, risico van schade aan de woningen door herstelwerkzaamheden aan de Vlaketunnel. De hoogspanningsmast is hier precies tussenin gelegen en heeft ook zo zijn risico's ik noem hierbij de stralingsrisico's maar ook calamiteiten

zijn niet uitgesloten, Alles komt in Vlake bijeen en dit baart ons zorgen. De leidingen zijn gelegd op basis van voorschriften die vele jaren oud zijn, en die dus geen rekening kunnen houden met de nieuwe ontwikkelingen in de landbouwmechanisatie. In diverse industrieën worden de regels met zekere regelmatig getoetst aan de nieuwe ontwikkelingen in het vak, en worden de installaties dienovereenkomstig aangepast (nieuw voorbeeld: de kerncentrale Borssele die voor honderden miljoenen Euro's destijds werd aangepast aan de nieuwe veiligheidsinzichten). Blijkbaar is dit niet gebeurd met de normen voor leidingstraten. Een bijzonder risico daarbij is de gasleiding, van ca. 1 meter doorsnede, met een werkdruk van ca. 50 bar, Deze leiding loopt dicht langs diverse bebouwing in Vlake en Kapelle. Naar verluidt, loopt de leiding zelfs volgens de bestaande voorschriften te dicht bij bebouwing. De gevolgen van een lek zijn niet te overzien. Het gas zal ontsnappen en een zgn. gaswolk vormen. Al deze ontsteekt (een sigaret is voldoende, of zelfs als een vonk in een schakelaar) blijft er van Vlake niets over. Niet alleen worden alle huizen weggevaagd, ook zal alles wat brandbare stoffen bevat (benzinetanks, gastanks) door de immense hitte ontploffen. Gaswolkexplosies zijn een bekend risico. Alweer voor de centrale Borssele: men heeft gekeken naar de mogelijk gaswolken die kunnen ontstaan door lekkende gastankers voor de kust. Voorzieningen zijn aangebracht om de wolk tijdig te ontsteken en de centrale is tegen de druk- en hittegolf bestand. Zeker, dat is een ander risico dan die paar buizen en bewoners van Vlake. Maar toch lijkt het ons dat dat risico beter in kaart moet worden gebracht. Er is geen afsluiter is tot aan Woensdrecht, en dat deze bij calamiteiten met de hand moet worden gesloten. Dit klinkt bijna ongelooflijk. Omdat onmiddellijk ingrijpen vereist is dient dit automatisch te gaan. Bovendien: menselijk falen is waarschijnlijk als direct moet worden ingegrepen. Alweer kernreactoren: daar is de beveiliging zo geautomatiseerd dat de operator in de regelzaal de eerste 10 minuten na een storing /ongeval in het geheel niets hoeft te doen (Borssele: 30 minuten): hij hoeft alleen de automatische acties te verifiëren. Bij een gaslek in Vlake, zonder automatische bescherming, kan het dus minuten duren vóór er wordt ingegrepen. De hoeveelheid gas in de leiding tot Woensdrecht ts sa. 20.000 m3, bij een druk van SO bar. Dit wordt na expansie tor 1 bar (omgevingsdruk) dus 50s zoveel: 1.000.000 m3 gas. Dit zal in de praktijk minder zijn, omdat de uitstroming geringer wordt naarmate de druk daalt (en het gas daarbij bovendien afkoelt). Maar als 10% uitstroomt, is dat nog altijd 100.000 m3. M.I. dienen de volgende punten beschouwd. In combinatie met stroomkabels een ongekend risico. De Gasunie zal waarschijnlijk reageren dat de kansen op storingen voldoende klein zijn en geen verdere maatregelen nodig zijn. Maar ook kleine kansen dienen ernstig genomen te worden.

GEZONDHEID

- Er is grote ongerustheid ontstaan met betrekking tot de gezondheidsrisico's (w.o. leukemie bij kinderen). Waarom mag men wel in de nabijheid van deze masten werken en wonen; maar geen kinderopvang organiseren?
- Er zijn bewoners die LETTERLIJK het effect van een hoogspanningsmast op de gezondheid hebben ervaren. Een oude hoogspanningsmast die is verwijderd heeft bij een aantal mensen direct tot een verbetering van de gezondheid geleid.
- Wij vragen de overheid om nulmetingen uit te voeren om de sterkte van het magnetisch veld te bepalen in de oude situatie. Een dergelijke meting zou door iedere ongeruste burger, die binnen een straal van 1 kilometer van de masten woont, moeten kunnen worden aangevraagd. Om dan, indien de plannen doorgang vinden, na de in gebruik name van de masten opnieuw een meting uit te voeren en zo inzicht te verschaffen in de sterkte van het magnetisch veld waar wij als burgers aan bloot gesteld worden. In gesprekken met Tennet is tot nu toe terughoudend op dit voorstel gereageerd.
- Onderzoeken zijn gericht op een omgeving waar meer een landklimaat van toepassing is. Uit de onderzoeken blijkt onvoldoende wat de invloed is op de straling en de overige effecten van de zeeuwse zoute luchtklimaat op de draden, koppelingen en de masten, logischer wijs zou er een ioniserend effect kunnen ontstaan. Er moeten dus plaatselijke onderzoeken verricht worden.

LANDELIJK / EUROPEES

- Het ministerie van Economische Zaken wekt sterk de indruk dat alleen kosten en tijd belangrijk zijn. Zo snel mogelijk windparken aansluiten, zo snel mogelijk over land van A naar B om het Energieakkoord maar te halen. Thema's als draagvlak onder de bevolking, gezondheid, duurzaamheid op de lange

termijn, toerisme en het landschap lijken van geen enkel belang voor het ministerie. Toch zijn dit thema's die minister Kamp zich ter harte zou moeten nemen. Is de minister bereid om naast een internationale afspraak als het Energieakkoord er allereerst voor de Nederlandse burger te zijn en landschappelijk ingrijpende beslissingen op een voor iedereen acceptabele manier uit te voeren? Ook als deze duurder uitpakken? Het hoogspanningsnet wordt door Nederlandse burgers en bedrijven betaald via de nettarieven. Daarmee zou draagvlak onder die burgers en bedrijven van cruciaal belang moeten zijn. We willen allemaal groener worden maar niet ten koste van ons eigen landschap en gezondheid!

- Een rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2015 constateert de controle op TenneT niet goed wordt uitgevoerd. De regering heeft nu twee petten op: die van aandeelhouder en toezichthouder. Daardoor sprake van verstrengelde belangen. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) zou meer bevoegdheid moeten krijgen om de taak van toezicht van de minister over te nemen. Uitbreidingen moeten op voorhand door een onafhankelijke instantie beoordeeld kunnen worden op Nut en Noodzaak. Niet alleen op kosten achteraf.
- Verder is de informatievoorziening erg technisch, onmogelijk te volgen voor de gemiddelde burger, dit is in strijd met het beginsel van equality of arms.
- Doordat voor de aanleg gronden van burgers/boeren onteigend worden is sprake van een onaanvaardbare inbreuk op het eigendomsrecht. In strijd met artikel 1, eerste protocol van het Europees Verdrag voor de rechten van de Mens. z
- Er is veel veranderd sinds de nieuwe wet Ruimtelijke ordening uit 2008. Burgers en lokale overheden kunnen in de huidige situatie nauwelijks invloed uitoefenen op grote Rijks projecten. Een gevolg is dat er een gebrek is aan transparantie in de besluitvorming, de afstand tussen de burger en de landelijke overheid is groot. Ook al is er geen draagvlak onder de bevolking en lokale politiek, Rijksinpassingsplannen kunnen nu toch worden uitgevoerd dit is in strijd met de Arhus conventie uit 1998: een burger moet inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen. Wij houden de Nederlandse overheid er dan ook aan dat het Westerschelde alternatief alsnog onderzocht wordt.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV
Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.
Om bovengenoemde redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven worden gekozen.

Hoogachtend,

handtekening:

Naam: .

Tubantia
HART VOOR DE REGIO - OOG VOOR DE WERELD

Audio | TenneT heeft Enschede op het oog voor pilot met 'superkabel'

Geplaatst op08 maart 2016; Laatste update 08 maart, 14:32;

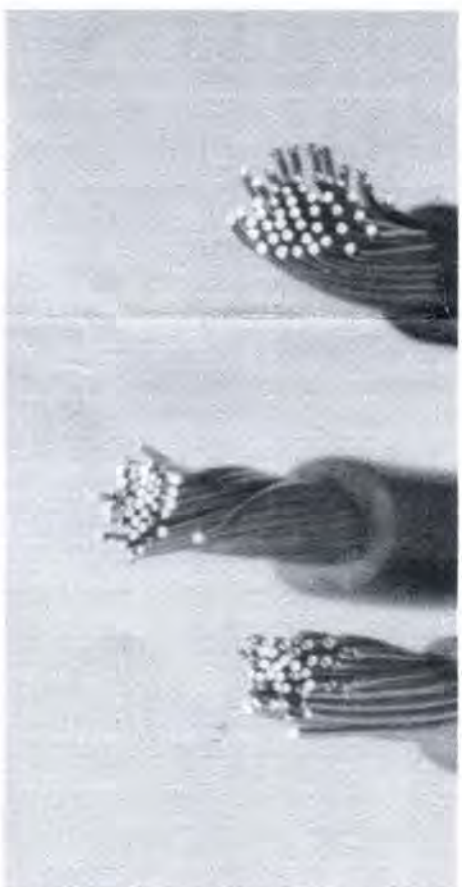

ENSCHEDE - Als het aan elektriciteitsnetbeheerder TenneT zelf ligt krijgt Enschede de wereldprimeur van haar vorig jaar aangekondigde 'superkabel'. Het tracé van 3,4 kilometer tussen de hoogspanningsstations Enschede Heekstraat en Enschede Vechtstraat maakt grote kans geselecteerd te worden voor de pilot met het ondergrondse supergeleidende hoogspanningssysteem.

De 'superkabel' is een High Temperature Superconductivity-kabel, die veel meer stroom kan transporteren dan koper. Vloeibaar stikstof koelt de kabel tot -200 graden waardoor hij geen weerstand heeft en vrijwel geen verliezen creëert tijdens het transport.

Geen magnetisch veld
Doordat ze geen warmte produceren, kunnen HTS-kabels ook veel dichter bij elkaar gelegd worden, waardoor er geen magnetisch veld veroorzaakt wordt.

Universiteit Twente
TenneT gaat samen met de gemeente bekijken of deze techniek in Enschede kan worden toegepast. De supergeleider is in samenwerking met diverse kennisinstituten ontwikkeld, waaronder de Universiteit Twente.

Audio
TV Enschede FM ging met woordvoerder Jeroen Brouwers van TenneT in gesprek over de wereldprimeur. Want wat is er nou zo bijzonder aan hun 'superkabel'? Beluister het fragment hieronder.

Zienswijze ingediend door:

Naam:
Straat:

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Plaats, datum:

Hansweert, 13 april 2016.

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – onder voorbehoud van alle rechten– een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland.

Als inwoner van Vlake heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV. Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

PROCEDURE

- Na verloop van zeven jaar is de oorspronkelijke reden (aanleg tweede kerncentrale in Borssele) om aanleg van de hoogspanningsverbinding inz. nut en noodzaak te rechtvaardigen niet meer aan de orde. De latere motivatie past dan ook niet bij het huidig voorliggende plan.
- Nut en noodzaak van aanleg van deze bovengrondse variant zijn niet aangetoond nu na de gedwongen splitsing van Delta de zwaar verlieslijdende energietak van dit bedrijf zelfstandig niet kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote stroomproductiecapaciteit zal wegvallen. Omroep Zeeland berichtte op 20/02/2016: *"Nu het bedrijf moet splitsen in een netwerkbedrijf en een energiebedrijf, vormt de kerncentrale een groot probleem. De centrale draait met zo'n groot verlies, dat de energietak van Delta zelfstandig niet overeind kan blijven."*
- In Zeeland ontbreekt een breed maatschappelijk en politiek draagvlak en ondanks meerdere verzoeken is onderzoek naar een onderzees alternatief door minister Kamp geweigerd. Omroep Zeeland bericht op 16 januari 2015: *"Stroombeheerder Tennet moet opnieuw duidelijk maken wat het nut en de noodzaak zijn voor een nieuw hoogspanningsnet over land in Zeeland. Dat vinden alle partijen in Provinciale Staten."*
  In een commissievergadering op 15 januari 2015 hadden de partijen van de Provincie Zeeland unaniem opgeroepen tot onderzoek van ondergrondse EN ONDERZEESE alternatieven, met name het Westerschelde-alternatief werd daarbij naar voren gedragen. Vervolgens werd een jaar lang niet gereageerd door TenneT en het ministerie van EZ. Ondertussen werd wel opdracht gegeven aan het Belgische onderzoeksbureau Tractebel om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van enkele kilometers ondergronds, terwijl de Westerschelde-optie werd genegeerd. Toen de resultaten van deze quickscan in december 2015 gepubliceerd werden, concludeerde minister Kamp dat er in Zeeland 0 kilometer ondergronds kon worden aangelegd. Gezien de hoge kosten en de technische complexiteit van 380kv Wisselstroom ondergronds is dit overigens niet zo verwonderlijk. Omdat in de procedure alternatieven die eventueel minder schade doen aan het landschap dienen te worden onderzocht en afgewogen, staan wij op het standpunt van de Provincie en gemeenteraden die juist gepleit hebben voor onderzoek naar een ONDERZEESE variant. Zo had de gemeente Reimerswaal op 15/12/2015 een motie aangenomen om dit alternatief te onderzoeken omdat (citaat): "*er geen nader onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van een onderwater verbinding; dat de mogelijkheden voor onderwater verbinding destijds mondeling en zonder onderbouwing zijn afgedaan; en van mening zijnde dat alle alternatieven afdoende onderzocht dienen te worden; spreekt uit dat een gedegen onderzoek naar de*

mogelijkheid van een verbinding door het water, zoals de route over de bodem van de Westerschelde, als alternatief op een nieuwe bovengrondse hoog- spanningsverbinding, onderdeel behoort te zijn van de voorbereidingen op de ruimtelijke procedure;
Een jaar later moest Tennet op 15 januari 2016 opnieuw de plannen toelichten voor de Provincie Zeeland, waarna Omroep Zeeland berichtte: *"De meeste partijen in Provinciale Staten zijn niet overtuigd door het verhaal van het ministerie en Tennet. Zij blijven voorstander van een ondergronds hoogspanningstracé."*
Kortom: wij maken bezwaar tegen het feit dat de afwijzing naar het onderzeese alternatief door Tennet niet wordt onderbouwd met gedegen onafhankelijk onderzoek. Daarnaast wijzen wij u ook op het Onderzoek van de Universiteit van Twente in samenwerking met Tennet voor de superkabel, zie bijlage.

- Het verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd. De redenatie van TenneT en het ministerie van EZ is niet juist als ze beweren dat de nieuwe lijn los van de windenergie sowieso nodig is. We zijn het met elkaar eens dat een capaciteit van 1900 MVA minimaal nodig is. Als is er weinig marge, die capaciteit is er wel op dit moment, met een opwaardering van 1000MW (en het mogelijk wegvallen van de kerncentrale = 485MW, en de ELSTA centrale (440 MW) die vanaf 2017 volledig voor DOW gaat produceren) zou veel meer dan de nodige capaciteit gegenereerd worden. Dit alternatief wordt nu door TenneT en het ministerie van EZ resoluut van tafel geveegd omdat het Zeeuwse hoogspanningsnet dan een paar maanden stil zou komen te liggen, maar er is niet overtuigend beargumenteerd waarom dit niet kan. Zeker bij de kanaalovergang bij Vlake voor ons als omwonende zou dit een passende oplossing zijn, door vanaf mast 1056 tot en met mast 1067 het bestaande tracé te verzwaren (bron: Kaart Traceé ZW380KV Gemeente Borsele)! De centrales kunnen worden gecompenseerd voor de periode dat ze niet kunnen leveren. Het gaat hier duidelijk om een 'niet willen', immers waar een wil is, is een weg!
- Met betrekking tot de huidige productie- en afvoercapaciteit heeft Minister Kamp de Kamerleden tijden het Algemeen Overleg op 14 maart j.l., onjuist geïnformeerd door de suggestie te wekken dat TenneT al jarenlang geen onderhoud heeft kunnen plegen omdat het net overvol zou zitten. Minister Kamp sprak over 2100MW energie die over het al bestaande 380kV-net dient te worden afgevoerd. Hij gaat hierbij voorbij aan het feit dat Zeeland ook energie nodig heeft, niet alle geproduceerde energie moet via de 380kV worden afgevoerd. In een brief aan de gemeenteraad Reimerswaal (gedateerd 24 februari 2016) schreef minister Kamp dat de Zeeuwse belasting 200-550 MW is. Waarom zei minister Kamp niets over de Zeeuwse afname toen hij 14 maart de verschillende Kamerleden te woord stond? En zelfs de 200 - 550 MW die hij in de brief aan de gemeente Reimerswaal noemt, komt niet overeen met wat het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument (KCD) hierover vermeldt.
  KCD 2013 | Deel 2 blz 84:
  *12.1.5 Te verwachten ontwikkelingen in Regio Zuid Zeeland ... De belasting, zoals voorzien door regionaal netbeheerder DELTA Netwerkbedrijf (DNWB), nemen toe met percentages van nihil tot maximaal 2,5%. De belastingvraag ontwikkelt zich hierdoor van **619 MW** in 2014 naar **713 MW** in 2023.*
  We begrijpen dat de productie (net als de vraag naar energie) een variabel gegeven is, maar met het noemen van 2100 MW heeft minister Kamp de Kamerleden een onjuiste situatie geschetst.
  Ook heeft hij nagelaten te vermelden dat er naast de 380kV ook een 150kV lijn vanuit Borssele naar Brabant loopt die 330 MVA afvoercapaciteit biedt. 1645 MVA + 330 MVA = 1975 MVA capaciteit. Daar komt bij dat verbindingen altijd redundant (dubbel) worden uitgevoerd. Het gaat dus in feite niet om 1x 1645 MVA maar om 2x 1645 MVA, waardoor onderhoud altijd mogelijk is. Daarnaast produceren de centrales zelden op maximaal vermogen. Dit alles bij elkaar maakt het zeer onwaarschijnlijk dat TenneT al sinds 2009 geen onderhoud heeft kunnen uitvoeren.
- Hoe nodig is een ring-verbinding voor Zeeland? Volgens minister Kamp een van de redenen dat de Westerschelde-optie niet realistisch is omdat een onderzeese kabel een zogenaamde punt-tot-punt verbinding is en geen ringverbinding kan zijn. Het Nederlandse net is een van de meest betrouwbare van de hele wereld. Gemiddeld heeft elk huishouden in ons land 99,995 % van de tijd elektriciteit. De vraag rijst hoe noodzakelijk het is om het net nog betrouwbaarder te maken door middel van een zogenaamde ring? In het geval er regelmatig sprake zou zijn van stroomuitval, zou dit te begrijpen zijn maar met een dergelijke betrouwbaarheid lijkt dit overdreven. Hoe kan het überhaupt dat er in Zeeland een ring-verbinding wordt gerealiseerd, pal naast een oude 2-circuits lijn, terwijl dit in Brabant tot een drastische tracé-wijziging leidde? Immers, 4-circuits mag voor Nederland niet in een EU ring worden opgenomen. Zie TenneT-film op Youtube die dit uitlegt:

https://www.youtube.com/watch?v=vnhbUL3OaHw
Titel: 'Uitleg wijziging tracé Brabant', geplaatst op 25 augustus 2014.

- Ook is er vanaf het begin op misleidende manier gecommuniceerd over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten. Echter inmiddels hebben wij begrepen dat het gaat om vakwerkmasten, dit blijkt niet duidelijk uit de stukken die ter inzage liggen. Wel is aan de plankaarten te zien dat er voor de mast 1062 een andere markering gebruikt wordt. Hierdoor is er een onvolkomenheid in de vergunning en dient er een correctie plaats te vinden.
- In de bijlage ontbreekt de kaart van mast 1062 waarop de hoogte vermeld staat, hierover zijn verschillende maatvoeringen gecommuniceerd, echter een mast van 100 meter, conform de laatste communicatie heeft teveel impact op de leefomgeving van Vlake. De vergunningsaanvraag dient op dit punt aangevuld te worden.
- Daarnaast is, door het opknippen van het gehele project in deelprojecten, een onwenselijke situatie ontstaan omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. De verschillende deelprojecten (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite allemaal over een en dezelfde aansluiting maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld.
  Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen op de voortgang van de andere procedures. Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is, sluit dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit. Met het opdelen van de procedures worden alternatieven dus al op voorhand geëlimineerd.
- Wij zetten grote vraagtekens bij de uitvoering van voorbereidende werkzaamheden, Vlake heeft veel last van verkeershinder en de kanaalweg wordt ook gebruikt voor fietsers. De toenemende werkzaamheden baart ons zorgen m.b.t. veiligheid en leefbaarheid. Daarnaast willen wij u er expliciet op wijzen dat de wegen rondom Vlake, kamperweg, Vlakeweg en Reeweg niet geschikt zijn voor extra verkeersbewegingen. Werkverkeer en sluipverkeer MOET hier geweerd worden.
- Tennet is inconsequent in informatie: de getoonde plattegrond met de verbinding in de brief van minister Kamp van 17 februari 2016 wijkt weer af van alle eerder getoonde tracés.
- Wij zetten grote twijfels bij de resultaten van het bodemonderzoek (BRON: BIJLAGE ZW380KV WABO Reimerswaaal d.d. 29-04-2015) De masten 1062-1063-1064 hebben betrekking op de regio Vlake. Naar onze mening is het onderzoek op de masten 1063 -1064 inconsistent herhaaldelijk staat vermeld dat er geen noodzakelijk onderzoek dient plaats te vinden ook in de eindconclusie, echter in de samenvattende tabel staat als eindconclusie vermeld "nader onderzoek noodzakelijk". Bovendien blijkt uit het onderzoek op mast 1062 een lichte vermelding in het water, waarbij de conclusie getrokken wordt dat deze uit de doorvoerende sloot komt. Echter op de perceel is registreerde vervuiling van toepassing, waarbij de betrouwbaarheid van het onderzoek in twijfel brengen. Wij vragen u nader onderzoek te doen naar de betrouwbaarheid van het onderzoek en de conclusies.
- Yerseke Moer (= Natura 2000) betreft een vogelbeschermingsgebied. De Oosterschelde en de Yerseke Moer zijn een Natura 2000 gebied. Hoe verhouden de masten zich tot de afspraken voor Natura 2000 gebieden? Omwonenden en bedrijven moeten voldoen aan strenge regelgeving, hoe kan het dan dat TenneT zo'n enorme mast in datzelfde beschermde gebied mag plaatsen? De schade is niet alleen tijdens het bouwen, denk alleen al aan de gevolgen voor de vogels die in de draden van de masten kunnen vliegen. Getoetst moet worden of hiermee geen Europese afspraken worden overschreden.

NATUUR & LANDSCHAP

- Tot nu toe is het gebied ten Noorden van de spoorlijn, met daarin de Yerseke Moer, een bijzonder stiltegebied. Daar draait het om in de Natura 2000-gebieden. Recreanten en ondernemers maken gebruik van de gebieden. Planten, vogels en andere dieren vinden er de bescherming die nodig is om de soorten en leefgebieden in stand te houden De Natura 2000-gemeden maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie. De bewoners van Vlake en omstreken waarderen dit gebied en willen dit ook zo behouden. Velen van ons hebben gekozen voor wonen in deze regio voor de rust en de recreatiemogelijkheden die het gebied heeft. De bewoners ervaren het dan ook onwenselijk dat deze wordt aangetast door hoogspanningsmasten; vanwege de gezondheidsrisico's en de vele vogelslachtoffers die hoogspanningsmasten jaarlijks eisen.

- Het Zeeuwse landschap wordt ingrijpend en voor lange tijd (100 jaar) aangetast. Dit zou niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn. Ook de landelijke overheid heeft hierin een verantwoordelijkheid. Landschapscompensatie is makkelijk te regelen, maar het begint bij een zorgvuldige afweging van alle alternatieven alvorens een dergelijke ingrijpende investering te doen.
- Expliciet vragen wij aandacht voor de landschapsaantasting van Vlake, Tennet heeft aangegeven dat hierdoor Vlake expliciet in aanmerking komt voor verevening. Echter het duurt jaren voordat beplanting de omvang bereikt zoals voorgesteld (en de vraag is of dit zelfs haalbaar is) en voegt niets toe. Ons inziens is dit de gebruikelijke landschappelijke inpassing. Over andere vormen van verevening valt niet de praten, wij verzoeken u de vereveningsplannen nogmaals te onderzoeken.
- Wat zou u ervan vinden om een immense grote stalen constructie met tientallen dikke kabels als uitzicht te hebben? Dat is toch wel anders dan het landelijke karakter wat wij nu hebben. En dit geldt dus niet alleen voor de mensen die aan de rand wonen, maar ook voor de recreanten die genieten van de mooie natuur.
- Een niet te onderschatten nadelig effect van hoogspanningsmasten is het 'zingende geluid van de kabels bij wind. Daarnaast bestaat het verschijnsel corona (deelontladingen in de lucht, een brommend geknetter dat optreedt bij vochtig weer. Geluidsoverlast is voor een ieder hinderlijk, maar binnen een "stilte" gebied ter bescherming van de vogels absoluut ongepast!

LANDBOUW / ECONOMIE

- Precisielandbouw in de omgeving van deze nieuwe verbinding wordt onmogelijk. Boeren klagen nu al over GPS systemen die uitvallen. Er is nooit goed onderzoek naar deze effecten gedaan. TenneT wimpelt deze bezwaren al te makkelijk weg.
- Daarbij ook de gevolgen van drupschade op gewassen. Ook hier is nooit onderzoek naar gedaan.
- De steeds strenger wordende eisen m.b.t. condities waarin gewassen geproduceerd mogen worden. In dit gebied waar veel mensen afhankelijk zijn van de fruitteelt is dit een serieuze bedreiging van de lokale economie. Wie zegt dat een grote klant als de Albert Heijn in de toekomst geen fruit meer wil hebben die onder hoogspanningsmasten is geproduceerd? Voor dergelijke toekomstige schade geeft TenneT geen vergoeding.
- Gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden worden sterk beperkt omdat het gebruik van drones onmogelijk wordt en het houden van dieren onder deze verbinding onmogelijk is.
- De straling kan impact hebben op de vruchtbaarheid van dieren.
- De nadelige effecten op het toeristische imago van de Provincie Zeeland, waaronder ook Vlake. Wanneer de entree van Vlake en het natuurgebied De Yersek Moer, ontsierd zal worden door 100 meter hoge masten, wordt het landschappelijke karakter verdrongen door een meer industriële uitstraling. De vraag is of dit wenselijk is. Deze twee industrieën bijten elkaar.
- Daarnaast is het een bekend gegeven dat de bouw van hoogspanningsmasten een waardevermindering van huizen tot gevolg hebben. Tennet koopt nu alleen de mensen uit die direct onder de masten wonen maar het is problematischer in het geval iemand net buiten de zone woont en zijn WOZ-waarde toch ziet dalen. Wij krijgen deze mast nu letterlijk in onze (achter)tuin.

Ligging

- De nieuwe hoogspanningsmast kruist de snelweg en de oude rijksweg voor/ na de tunnel. In het verleden is gebleken dat er met de hoogspanningsmasten calamiteiten op kunnen doen. Wanneer dit zich op dit punt voordoet zal dit zorgen voor grote logistieke problemen. Inmiddels bent u bekend met de grote gevolgen en de negatieve publiciteit dat dit met zich meebrengt.
- Route gevaarlijke stoffen komt over de Vlakebrug en komt daarmee heel dicht bij de hoogspanningsmast, is dit risico onderzocht?
- Hoeveelheid gevaarlijke en calamiteitgevoelige objecten in een klein gebied: Nabij het noorden van Vlake en Kapelle is een leidingstraat gelegen met diverse transportleidingen, waaronder ook een zware gasleiding. Daarnaast ligt er nog een de olieleiding, het is een leidingstraat dus wat ligt er nog meer? Aan de Zuidkant van Vlake is de Vlaketunnel. Onlangs is duidelijk gebleken al deze objecten niet zonder risico's zijn op allerlei gebied: gevarenrisico, overlast bij calamiteiten, risico van schade aan de woningen door herstelwerkzaamheden aan de Vlaketunnel. De hoogspanningsmast is hier precies tussenin gelegen en heeft ook zo zijn risico's ik noem hierbij de stralingsrisico's maar ook calamiteiten

zijn niet uitgesloten, Alles komt in Vlake bijeen en dit baart ons zorgen. De leidingen zijn gelegd op basis van voorschriften die vele jaren oud zijn, en die dus geen rekening kunnen houden met de nieuwe ontwikkelingen in de landbouwmechanisatie. In diverse industrieën worden de regels met zekere regelmatig getoetst aan de nieuwe ontwikkelingen in het vak, en worden de installaties dienovereenkomstig aangepast (nieuw voorbeeld: de kerncentrale Borssele die voor honderden miljoenen Euro's destijds werd aangepast aan de nieuwe veiligheidsinzichten). Blijkbaar is dit niet gebeurd met de normen voor leidingstraten. Een bijzonder risico daarbij is de gasleiding, van ca. 1 meter doorsnede, met een werkdruk van ca. 50 bar, Deze leiding loopt dicht langs diverse bebouwing in Vlake en Kapelle. Naar verluidt, loopt de leiding zelfs volgens de bestaande voorschriften te dicht bij bebouwing. De gevolgen van een lek zijn niet te overzien. Het gas zal ontsnappen en een zgn. gaswolk vormen. Al deze ontsteekt (een sigaret is voldoende, of zelfs als een vonk in een schakelaar) blijft er van Vlake niets over. Niet alleen worden alle huizen weggevaagd, ook zal alles wat brandbare stoffen bevat (benzinetanks, gastanks) door de immense hitte ontploffen. Gaswolkexplosies zijn een bekend risico. Alweer voor de centrale Borssele: men heeft gekeken naar de mogelijk gaswolken die kunnen ontstaan door lekkende gastankers voor de kust. Voorzieningen zijn aangebracht om de wolk tijdig te ontsteken en de centrale is tegen de druk- en hittegolf bestand. Zeker, dat is een ander risico dan die paar buizen en bewoners van Vlake. Maar toch lijkt het ons dat dat risico beter in kaart moet worden gebracht. Er is geen afsluiter is tot aan Woensdrecht, en dat deze bij calamiteiten met de hand moet worden gesloten. Dit klinkt bijna ongelooflijk. Omdat onmiddellijk ingrijpen vereist is dient dit automatisch te gaan. Bovendien: menselijk falen is waarschijnlijk als direct moet worden ingegrepen. Alweer kernreactoren: daar is de beveiliging zo geautomatiseerd dat de operator in de regelzaal de eerste 10 minuten na een storing /ongeval in het geheel niets hoeft te doen (Borssele: 30 minuten): hij hoeft alleen de automatische acties te verifiëren. Bij een gaslek in Vlake, zonder automatische bescherming, kan het dus minuten duren vóór er wordt ingegrepen. De hoeveelheid gas in de leiding tot Woensdrecht ts sa. 20.000 m3, bij een druk van SO bar. Dit wordt na expansie tor 1 bar (omgevingsdruk) dus 50s zoveel: 1.000.000 m3 gas. Dit zal in de praktijk minder zijn, omdat de uitstroming geringer wordt naarmate de druk daalt (en het gas daarbij bovendien afkoelt). Maar als 10% uitstroomt, is dat nog altijd 100.000 m3. M.I. dienen de volgende punten beschouwd. In combinatie met stroomkabels een ongekend risico. De Gasunie zal waarschijnlijk reageren dat de kansen op storingen voldoende klein zijn en geen verdere maatregelen nodig zijn. Maar ook kleine kansen dienen ernstig genomen te worden.

GEZONDHEID

- Er is grote ongerustheid ontstaan met betrekking tot de gezondheidsrisico's (w.o. leukemie bij kinderen). Waarom mag men wel in de nabijheid van deze masten werken en wonen; maar geen kinderopvang organiseren?
- Er zijn bewoners die LETTERLIJK het effect van een hoogspanningsmast op de gezondheid hebben ervaren. Een oude hoogspanningsmast die is verwijderd heeft bij een aantal mensen direct tot een verbetering van de gezondheid geleid.
- Wij vragen de overheid om nulmetingen uit te voeren om de sterkte van het magnetisch veld te bepalen in de oude situatie. Een dergelijke meting zou door iedere ongeruste burger, die binnen een straal van 1 kilometer van de masten woont, moeten kunnen worden aangevraagd. Om dan, indien de plannen doorgang vinden, na de in gebruik name van de masten opnieuw een meting uit te voeren en zo inzicht te verschaffen in de sterkte van het magnetisch veld waar wij als burgers aan bloot gesteld worden. In gesprekken met Tennet is tot nu toe terughoudend op dit voorstel gereageerd.
- Onderzoeken zijn gericht op een omgeving waar meer een landklimaat van toepassing is. Uit de onderzoeken blijkt onvoldoende wat de invloed is op de straling en de overige effecten van de zeeuwse zoute luchtklimaat op de draden, koppelingen en de masten, logischer wijs zou er een ioniserend effect kunnen ontstaan. Er moeten dus plaatselijke onderzoeken verricht worden.

LANDELIJK / EUROPEES

- Het ministerie van Economische Zaken wekt sterk de indruk dat alleen kosten en tijd belangrijk zijn. Zo snel mogelijk windparken aansluiten, zo snel mogelijk over land van A naar B om het Energieakkoord maar te halen. Thema's als draagvlak onder de bevolking, gezondheid, duurzaamheid op de lange

termijn, toerisme en het landschap lijken van geen enkel belang voor het ministerie. Toch zijn dit thema's die minister Kamp zich ter harte zou moeten nemen. Is de minister bereid om naast een internationale afspraak als het Energieakkoord er allereerst voor de Nederlandse burger te zijn en landschappelijk ingrijpende beslissingen op een voor iedereen acceptabele manier uit te voeren? Ook als deze duurder uitpakken? Het hoogspanningsnet wordt door Nederlandse burgers en bedrijven betaald via de nettarieven. Daarmee zou draagvlak onder die burgers en bedrijven van cruciaal belang moeten zijn. We willen allemaal groener worden maar niet ten koste van ons eigen landschap en gezondheid!

- Een rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2015 constateert de controle op TenneT niet goed wordt uitgevoerd. De regering heeft nu twee petten op: die van aandeelhouder en toezichthouder. Daardoor sprake van verstrengelde belangen. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) zou meer bevoegdheid moeten krijgen om de taak van toezicht van de minister over te nemen. Uitbreidingen moeten op voorhand door een onafhankelijke instantie beoordeeld kunnen worden op Nut en Noodzaak. Niet alleen op kosten achteraf.
- Verder is de informatievoorziening erg technisch, onmogelijk te volgen voor de gemiddelde burger, dit is in strijd met het beginsel van equality of arms.
- Doordat voor de aanleg gronden van burgers/boeren onteigend worden is sprake van een onaanvaardbare inbreuk op het eigendomsrecht. In strijd met artikel 1, eerste protocol van het Europees Verdrag voor de rechten van de Mens. z
- Er is veel veranderd sinds de nieuwe wet Ruimtelijke ordening uit 2008. Burgers en lokale overheden kunnen in de huidige situatie nauwelijks invloed uitoefenen op grote Rijks projecten. Een gevolg is dat er een gebrek is aan transparantie in de besluitvorming, de afstand tussen de burger en de landelijke overheid is groot. Ook al is er geen draagvlak onder de bevolking en lokale politiek, Rijksinpassingsplannen kunnen nu toch worden uitgevoerd dit is in strijd met de Arhus conventie uit 1998: een burger moet inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen. Wij houden de Nederlandse overheid er dan ook aan dat het Westerschelde alternatief alsnog onderzocht wordt.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV
Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.
Om bovengenoemde redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven worden gekozen.

Hoogachtend,

handtekening:
Naam:

Zienswijze ingediend door:

Naam:

Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Plaats, datum:

Goes, 12 april 2016

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – onder voorbehoud van alle rechten– een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland.

Als inwoner van Goes heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV. Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

PROCEDURE

1. Na verloop van zeven jaar is de oorspronkelijke reden (aanleg tweede kerncentrale in Borssele) om aanleg van de hoogspanningsverbinding inz. nut en noodzaak te rechtvaardigen niet meer aan de orde. De latere motivatie past dan ook niet bij het huidig voorliggende plan.
2. Nut en noodzaak van aanleg van deze bovengrondse variant zijn niet aangetoond nu na de gedwongen splitsing van Delta de zwaar verlieslijdende energietak van dit bedrijf zelfstandig niet kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote stroomproductiecapaciteit zal wegvallen. Omroep Zeeland berichtte op 20/02/2016: *"Nu het bedrijf moet splitsen in een netwerkbedrijf en een energiebedrijf, vormt de kerncentrale een groot probleem. De centrale draait met zo'n groot verlies, dat de energietak van Delta zelfstandig niet overeind kan blijven."*
3. In Zeeland ontbreekt een breed maatschappelijk en politiek draagvlak en ondanks meerdere verzoeken is onderzoek naar een onderzees alternatief door minister Kamp geweigerd. Omroep Zeeland bericht op 16 januari 2015: *"Stroombeheerder Tennet moet opnieuw duidelijk maken wat het nut en de noodzaak zijn voor een nieuw hoogspanningsnet over land in Zeeland. Dat vinden alle partijen in Provinciale Staten."*
   In een commissievergadering op 15 januari 2015 hadden de partijen van de Provincie Zeeland unaniem opgeroepen tot onderzoek van ondergrondse EN ONDERZEESE alternatieven, met name het Westerschelde-alternatief werd daarbij naar voren gedragen. Vervolgens werd een jaar lang niet gereageerd door TenneT en het ministerie van EZ. Ondertussen werd wel opdracht gegeven aan het Belgische onderzoeksbureau Tractebel om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van enkele kilometers ondergronds, terwijl de Westerschelde-optie werd genegeerd. Toen de resultaten van deze quickscan in december 2015 gepubliceerd werden, concludeerde minister Kamp dat er in Zeeland 0 kilometer ondergronds kon worden aangelegd. Gezien de hoge kosten en de technische complexiteit van 380kv Wisselstroom ondergronds is dit overigens niet zo verwonderlijk. Omdat in de procedure

alternatieven die eventueel minder schade doen aan het landschap dienen te worden onderzocht en afgewogen, staan wij op het standpunt van de Provincie en gemeenteraden die juist gepleit hebben voor onderzoek naar een ONDERZEESE variant. Zo had de gemeente Reimerswaal op 15/12/2015 een motie aangenomen om dit alternatief te onderzoeken omdat (citaat): "*er geen nader onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van een onderwater verbinding; dat de mogelijkheden voor onderwater verbinding destijds mondeling en zonder onderbouwing zijn afgedaan; en van mening zijnde dat alle alternatieven afdoende onderzocht dienen te worden; spreekt uit dat een gedegen onderzoek naar de mogelijkheid van een verbinding door het water, zoals de route over de bodem van de Westerschelde, als alternatief op een nieuwe bovengrondse hoog- spanningsverbinding, onderdeel behoort te zijn van de voorbereidingen op de ruimtelijke procedure;*
Een jaar later moest Tennet op 15 januari 2016 opnieuw de plannen toelichten voor de Provincie Zeeland, waarna Omroep Zeeland berichtte: *"De meeste partijen in Provinciale Staten zijn niet overtuigd door het verhaal van het ministerie en Tennet. Zij blijven voorstander van een ondergronds hoogspanningstracé."*
Kortom: wij maken bezwaar tegen het feit dat de afwijzing naar het onderzeese alternatief door Tennet niet wordt onderbouwd met gedegen onafhankelijk onderzoek.

4. Het verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd. De redenatie van TenneT en het ministerie van EZ is niet juist als ze beweren dat de nieuwe lijn los van de windenergie sowieso nodig is. We zijn het met elkaar eens dat er afvoer capaciteit nodig is, echter er wordt niet stilgestaan bij het verbruik in eigen gebied, op zowel huishoudelijk niveau en industrieel niveau. Tevens loopt er een 150kV hoogspanningsverbinding naar Noord Brabant, en gaat vanaf 2017 de ELSTA centrale 100% voor DOW gaat produceren, waarmee de 440 Mw die nu door de Westerschelde komt vervalt.
   Al lijkt er nu weinig marge, door de wijzigingen op korte termijn en het lokale verbruik (en het mogelijk eerder wegvallen dan gepland van de kerncentrale) is er ruimschoots voldoende capaciteit alleen al met het huidige 380kv verbinding.
   Door de bestaande verbinding te verzwaren met nieuwe lichtere vierbundel geleiders kan de transport capaciteit zelfs fors opgewaardeerd worden met 1 gigawatt per circuit.
   Dit alternatief wordt nu door TenneT en het ministerie van EZ resoluut van tafel geveegd omdat het Zeeuwse hoogspanningsnet dan een paar maanden stil zou komen te liggen, maar er is niet overtuigend beargumenteerd waarom dit niet kan. De centrales kunnen worden gecompenseerd voor de periode dat ze niet kunnen leveren. Het gaat hier duidelijk om een 'niet willen', immers waar een wil is, is een weg!
5. Met betrekking tot de huidige productie- en afvoercapaciteit heeft Minister Kamp de Kamerleden tijden het Algemeen Overleg op 14 maart j.l., onjuist geïnformeerd door de suggestie te wekken dat TenneT al jarenlang geen onderhoud heeft kunnen plegen omdat het net overvol zou zitten. Minister Kamp sprak over 2100MW energie die over het al bestaande 380kV-net dient te worden afgevoerd. Hij gaat hierbij voorbij aan het feit dat Zeeland ook energie nodig heeft, niet alle geproduceerde energie moet via de 380kV worden afgevoerd. In een brief aan de gemeenteraad Reimerswaal (gedateerd 24 februari 2016) schreef minister Kamp dat de Zeeuwse belasting 200-550 MW is. Waarom zei minister Kamp niets over de Zeeuwse afname toen hij 14 maart de verschillende Kamerleden te woord stond? En zelfs de 200 - 550 MW die hij in de brief aan de gemeente Reimerswaal noemt, komt niet overeen met wat het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument (KCD) hierover vermeldt.
   KCD 2013 | Deel 2 blz 84:
   *12.1.5 Te verwachten ontwikkelingen in Regio Zuid Zeeland ... De belasting, zoals voorzien door regionaal netbeheerder DELTA Netwerkbedrijf (DNWB), nemen toe met percentages van nihil tot maximaal 2,5%. De belastingvraag ontwikkelt zich hierdoor van **619 MW** in 2014 naar **713 MW** in 2023.*
   We begrijpen dat de productie (net als de vraag naar energie) een variabel gegeven is, maar met het noemen van 2100 MW heeft minister Kamp de Kamerleden een onjuiste situatie geschetst.
   Ook heeft hij nagelaten te vermelden dat er naast de 380kV ook een 150kV lijn vanuit Borssele naar Brabant loopt die 330 MVA afvoercapaciteit biedt. 1645 MVA + 330 MVA = 1975 MVA capaciteit.
   Daar komt bij dat verbindingen altijd redundant (dubbel) worden uitgevoerd. Het gaat dus in feite niet

om 1x 1645 MVA maar om 2x 1645 MVA, waardoor onderhoud altijd mogelijk is. Daarnaast produceren de centrales zelden op maximaal vermogen. Dit alles bij elkaar maakt het zeer onwaarschijnlijk dat TenneT al sinds 2009 geen onderhoud heeft kunnen uitvoeren.

6. Hoe nodig is een ring-verbinding voor Zeeland? Volgens minister Kamp een van de redenen dat de Westerschelde-optie niet realistisch is omdat een onderzeese kabel een zogenaamde punt-tot-punt verbinding is en geen ringverbinding kan zijn. Het Nederlandse net is een van de meest betrouwbare van de hele wereld. Gemiddeld heeft elk huishouden in ons land 99,995 % van de tijd elektriciteit. De vraag rijst hoe noodzakelijk het is om het Zeeuwse net nog betrouwbaarder te maken door middel van een zogenaamde ring?
   Hoe kan het überhaupt dat er in Zeeland een ring-verbinding wordt gerealiseerd, pal naast een oude 2-circuits lijn, terwijl dit in Brabant tot een drastische tracé-wijziging leidde? Immers, 4-circuits mag voor Nederland niet in een EU ring worden opgenomen! Zie TenneT-film op Youtube die dit uitlegt: https://www.youtube.com/watch?v=vnhbUL3OaHw
   Titel: 'Uitleg wijziging tracé Brabant', geplaatst op 25 augustus 2014.
   EZ zet 2 - 380kV parallel-tracés in om energie weg te krijgen uit Borssele naar Rilland met totaal 4 circuits. Zeeland mag volgens EZ dan niet meer in een EU ring of EU netwerk (380 KV) worden opgenomen. Hierdoor blijft Zeeland kwetsbaar als stroom-schiereiland. Hiermee wordt de leveringszekerheid van een EU-netwerk minimaal, en de risico's maximaal.
7. Ook is er vanaf het begin op misleidende manier gecommuniceerd over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten, de brochures laten namelijk tekeningen zien van 2-circuitsmasten met een klein magnetisch veld. Pas sinds 2014 wordt duidelijk dat het in feite om 4-circuits gaat.
   TenneT ontkent nu dat ze in de eerste instantie 2-circuits van plan waren en zegt dat er ook geen relatie is tussen de plannen voor de windparken, die de verdubbeling in capaciteit nog enigszins zou kunnen verklaren, terwijl het KCD (Kwaliteits- en Capaciteits Document) uit 2013 duidelijk spreekt van realisatie van een dubbelcircuit 380kV-verbinding Borssele-Tilburg met een transportvermogen van 2 x 2635 MVA.
   4-circuits betekent in werkelijkheid een groter vermogen en een groter magnetisch veld. Omdat de nieuwe masten pal naast de oude masten worden gebouwd spreekt men in technische zin dus eigenlijk over een 6-circuitsverbinding. In Brabant was dit een reden om het hele tracé te wijzigen. Juist vanwege de onduidelijkheid hierover ontstaat het gevoel dat wij als belanghebbenden, al dan niet bewust, onjuist geïnformeerd te zijn.
8. Eveneens beargumenteerde Tennet niet duidelijk waarom de lijnen bij het bestaande 150 kV station in Willem Annapolder gekruist worden. Voor het deel van Borssele tot Willem Annapolder betekent dit dat de bestaande 380kV bij de nieuwe Wintracks wordt gehangen en dat de oude vakwerkmasten daar kunnen worden afgebroken. De al bestaande 150kV blijft daar staan.
   In Willem Annapolder wordt er gewisseld en zal de 380Kv op de al bestaande vakwerkmasten verder gaan en wordt de 150kV bij de Wintrackmasten opgehangen. De bestaande 150kV vakwerkmasten van Willem Annapolder tot Rilland kunnen worden afgebroken. De vraag is: waarom deze kruising? Logischer zou zijn om de gehele 380kV van Borssele tot Rilland bij de Wintracks te hangen en de al bestaande 380kV vakwerkmasten af te breken. Door het toevoegen van de 150kV aan de nieuwe masten, die een gemiddelde levensduur van 100 jaar hebben, kan deze verbinding op korte termijn niet ondergronds worden aangelegd. Dit is een recente ontwikkeling waarbij TenneT de 110 kV en 150kV verbindingen meer en meer ondergronds aanlegt.
9. Daarnaast is, door het opknippen van het gehele project in deelprojecten, een onwenselijke situatie ontstaan omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. De verschillende deelprojecten (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite allemaal over een en dezelfde aansluiting maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld.
   Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen op de voortgang van de andere procedures.

Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is, sluit dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit. Met het opdelen van de procedures worden alternatieven dus al op voorhand geëlimineerd.

10. Wij zetten grote vraagtekens bij de uitvoering van voorbereidende werkzaamheden. Dit is in de Tweede Kamer besproken maar is er ook gesproken over hoever TenneT daarin mag gaan? Tijdens broedseizoen boringen doen in Nationaal Park Oosterschelde (= Natura 2000), zandophogingen bij Borssele etc. Mag dit zomaar?
11. Tennet is inconsequent in informatie: de getoonde plattegrond met de verbinding in de brief van minister Kamp van 17 februari 2016 wijkt weer af van alle eerder getoonde tracés.

NATUUR & LANDSCHAP

12. Het Zeeuwse landschap wordt ingrijpend en voor lange tijd (100 jaar) aangetast. Dit zou niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn. Ook de landelijke overheid heeft hierin een verantwoordelijkheid. Landschapscompensatie is makkelijk te regelen, maar het begint bij een zorgvuldige afweging van alle alternatieven alvorens een dergelijke ingrijpende investering te doen.
13. Tevens is er sprake van verlies van cultureel erfgoed. Het strandje en de oude zeedijk rondom Krabbendijke is een favoriet wandelgebied onder bewoners van het dorp. Dit zal een verlaten uitstraling krijgen nu alle direct omwonenden uitgekocht worden en al de oude karakteristieke huisjes leeg komen te staan. Met daarbij de aanblik van de dubbele mastenrij zal dit een troosteloos geheel worden.
14. Voor kite-surfers is het strandje in Krabbendijke een ideale plek om deze sport te beoefenen. Dit wordt verboden als de nieuwe masten er staan. Hiermee wordt de bevolking ook op deze manier een populaire vrijetijdsbesteding ontnomen.
15. De Oosterschelde is een Natura 2000 gebied. De grens wordt getrokken 100 meter vanaf de dijk landinwaarts. Hoe verhoudt de Wintrack-mast in de Oosterschelde zich tot de afspraken voor Natura 2000 gebieden? Omwonenden krijgen hoge boetes als ze in het broedseizoen bijvoorbeeld wormen steken of zeekraal knippen, hoe kan het dan dat TenneT zo'n enorme paal in datzelfde beschermde gebied mag plaatsen? De schade is niet alleen tijdens het bouwen, denk alleen al aan de gevolgen voor de vogels die in de draden van de Wintracks kunnen vliegen. Getoetst moet worden of hiermee geen Europese afspraken worden overschreden.
16. Landschappelijke aantasting van het dorp Borssele. De zeekabel afkomstig van de windparken wil TenneT precies daar aan land laten gaan waar in 2004 nog het Sloebos is aangelegd dat als natuurcompensatie diende en tevens een duidelijke grens moest trekken tussen het dorp en de industrie. Die grens wordt nu weer opgeschoven.
17. De ophoging van het transformatorstation in Borssele zal zeer ingrijpende gevolgen hebben voor de directe omgeving. Daar kan geen natuurcompensatie tegenop. De bliksemafleiders worden zelfs 26 meter hoog.

LANDBOUW / ECONOMIE

18. Precisielandbouw in de omgeving van deze nieuwe verbinding wordt onmogelijk. Boeren klagen nu al over GPS systemen die uitvallen. Er is nooit goed onderzoek naar deze effecten gedaan. TenneT wimpelt deze bezwaren al te makkelijk weg.
19. Daarbij ook de gevolgen van drupschade op gewassen. Ook hier is nooit onderzoek naar gedaan.
20. De steeds strenger wordende eisen m.b.t. condities waarin gewassen geproduceerd mogen worden. In dit gebied waar veel mensen afhankelijk zijn van de fruitteelt is dit een serieuze bedreiging van de lokale economie. Wie zegt dat een grote klant als de Albert Heijn in de toekomst geen fruit meer wil hebben die onder hoogspanningsmasten is geproduceerd? Voor dergelijke toekomstige schade geeft TenneT geen vergoeding.
21. Gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden worden sterk beperkt omdat het gebruik van drones onmogelijk wordt en het houden van dieren onder deze verbinding onmogelijk is.
22. De nadelige effecten op het toeristische imago van de Provincie Zeeland. Wanneer de entree van Zeeland, de route naar Walcheren, ontsierd zal worden door 65 meter hoge masten, wordt het landschappelijke karakter verdrongen door een meer industriële uitstraling. De vraag is of dit wenselijk is. Deze twee industrieën bijten elkaar.

23. Daarnaast is het een bekend gegeven dat de bouw van hoogspanningsmasten een waardevermindering van huizen tot gevolg hebben. Tennet koopt nu alleen de mensen uit die direct onder de masten wonen maar het is problematischer in het geval iemand net buiten de zone woont en zijn WOZ-waarde toch ziet dalen.

GEZONDHEID

24. Er is grote ongerustheid ontstaan met betrekking tot de gezondheidsrisico's (w.o. leukemie bij kinderen). Waarom mag men wel in de nabijheid van deze masten werken en wonen; maar geen kinderopvang organiseren? Deze ongerustheid wordt versterkt nu er sprake blijkt te zijn van 4- + 2-circuits masten op zeer korte afstand van elkaar.
25. Wij vragen de overheid om nulmetingen uit te voeren om de sterkte van het magnetisch veld te bepalen in de oude situatie. Een dergelijke meting zou door iedere ongeruste burger, die binnen een straal van 1 kilometer van de masten woont, moeten kunnen worden aangevraagd. Om dan, indien de plannen doorgang vinden, na de in gebruik name van de masten opnieuw een meting uit te voeren en zo inzicht te verschaffen in de sterkte van het magnetisch veld waar wij als burgers aan bloot gesteld worden. In gesprekken met Tennet is tot nu toe terughoudend op dit voorstel gereageerd.

LANDELIJK / EUROPEES

26. Het ministerie van Economische Zaken wekt sterk de indruk dat alleen kosten en tijd belangrijk zijn. Zo snel mogelijk windparken aansluiten, zo snel mogelijk over land van A naar B om het Energieakkoord maar te halen. Thema's als draagvlak onder de bevolking, gezondheid, duurzaamheid op de lange termijn, toerisme en het landschap lijken van geen enkel belang voor het ministerie. Toch zijn dit thema's die minister Kamp zich ter harte zou moeten nemen. Is de minister bereid om naast een internationale afspraak als het Energieakkoord er allereerst voor de Nederlandse burger te zijn en landschappelijk ingrijpende beslissingen op een voor iedereen acceptabele manier uit te voeren? Ook als deze duurder uitpakken? Het hoogspanningsnet wordt door Nederlandse burgers en bedrijven betaald via de nettarieven. Daarmee zou draagvlak onder die burgers en bedrijven van cruciaal belang moeten zijn. We willen allemaal groener worden maar niet ten koste van ons eigen landschap en gezondheid!
27. Een rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2015 constateert de controle op TenneT niet goed wordt uitgevoerd. De regering heeft nu twee petten op: die van aandeelhouder en toezichthouder. Daardoor sprake van verstrengelde belangen. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) zou meer bevoegdheid moeten krijgen om de taak van toezicht van de minister over te nemen. Uitbreidingen moeten op voorhand door een onafhankelijke instantie beoordeeld kunnen worden op Nut en Noodzaak. Niet alleen op kosten achteraf.
28. Verder is de informatievoorziening erg technisch, onmogelijk te volgen voor de gemiddelde burger, dit is in strijd met het beginsel van equality of arms.
29. Doordat voor de aanleg gronden van burgers/boeren onteigend worden is sprake van een onaanvaardbare inbreuk op het eigendomsrecht. In strijd met artikel 1, eerste protocol van het Europees Verdrag voor de rechten van de Mens.
30. Er is veel veranderd sinds de nieuwe wet Ruimtelijke ordening uit 2008. Burgers en lokale overheden kunnen in de huidige situatie nauwelijks invloed uitoefenen op grote Rijks projecten. Een gevolg is dat er een gebrek is aan transparantie in de besluitvorming, de afstand tussen de burger en de landelijke overheid is groot. Ook al is er geen draagvlak onder de bevolking en lokale politiek, Rijksinpassingsplannen kunnen nu toch worden uitgevoerd dit is in strijd met de Arhus conventie uit 1998: een burger moet inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen. Wij houden de Nederlandse overheid er dan ook aan dat het Westerschelde alternatief alsnog onderzocht wordt.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV
Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.

Om bovengenoemde redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven worden gekozen.

Hoogachtend

handtekening

Naam:

Zienswijze ingediend door:

Naam:

Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Plaats, datum:
Kapelle 12-4-2016
.....

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – onder voorbehoud van alle rechten– een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland.

Als Eigenaar van agrarische te Kapelle heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV. Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

PROCEDURE

1. Na verloop van zeven jaar is de oorspronkelijke reden (aanleg tweede kerncentrale in Borssele) om aanleg van de hoogspanningsverbinding inz. nut en noodzaak te rechtvaardigen niet meer aan de orde. De latere motivatie past dan ook niet bij het huidig voorliggende plan.
2. Nut en noodzaak van aanleg van deze bovengrondse variant zijn niet aangetoond nu na de gedwongen splitsing van Delta de zwaar verlieslijdende energietak van dit bedrijf zelfstandig niet kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote stroomproductiecapaciteit zal wegvallen. Omroep Zeeland berichtte op 20/02/2016: *"Nu het bedrijf moet splitsen in een netwerkbedrijf en een energiebedrijf, vormt de kerncentrale een groot probleem. De centrale draait met zo'n groot verlies, dat de energietak van Delta zelfstandig niet overeind kan blijven."*
3. In Zeeland ontbreekt een breed maatschappelijk en politiek draagvlak en ondanks meerdere verzoeken is onderzoek naar een onderzees alternatief door minister Kamp geweigerd. Omroep Zeeland bericht op 16 januari 2015: *"Stroombeheerder Tennet moet opnieuw duidelijk maken wat het nut en de noodzaak zijn voor een nieuw hoogspanningsnet over land in Zeeland. Dat vinden alle partijen in Provinciale Staten."*
   In een commissievergadering op 15 januari 2015 hadden de partijen van de Provincie Zeeland unaniem opgeroepen tot onderzoek van ondergrondse EN ONDERZEESE alternatieven, met name het Westerschelde-alternatief werd daarbij naar voren gedragen. Vervolgens werd een jaar lang niet gereageerd door TenneT en het ministerie van EZ. Ondertussen werd wel opdracht gegeven aan het Belgische onderzoeksbureau Tractebel om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van enkele kilometers ondergronds, terwijl de Westerschelde-optie werd genegeerd. Toen de resultaten van deze quickscan in december 2015 gepubliceerd werden, concludeerde minister Kamp dat er in Zeeland 0 kilometer ondergronds kon worden aangelegd. Gezien de hoge kosten en de technische complexiteit van 380kv Wisselstroom ondergronds is dit overigens niet zo verwonderlijk. Omdat in de procedure

alternatieven die eventueel minder schade doen aan het landschap dienen te worden onderzocht en afgewogen, staan wij op het standpunt van de Provincie en gemeenteraden die juist gepleit hebben voor onderzoek naar een ONDERZEESE variant. Zo had de gemeente Reimerswaal op 15/12/2015 een motie aangenomen om dit alternatief te onderzoeken omdat (citaat): "*er geen nader onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van een onderwater verbinding; dat de mogelijkheden voor onderwater verbinding destijds mondeling en zonder onderbouwing zijn afgedaan; en van mening zijnde dat alle alternatieven afdoende onderzocht dienen te worden; spreekt uit dat een gedegen onderzoek naar de mogelijkheid van een verbinding door het water, zoals de route over de bodem van de Westerschelde, als alternatief op een nieuwe bovengrondse hoog- spanningsverbinding, onderdeel behoort te zijn van de voorbereidingen op de ruimtelijke procedure;*
Een jaar later moest Tennet op 15 januari 2016 opnieuw de plannen toelichten voor de Provincie Zeeland, waarna Omroep Zeeland berichtte: *"De meeste partijen in Provinciale Staten zijn niet overtuigd door het verhaal van het ministerie en Tennet. Zij blijven voorstander van een ondergronds hoogspanningstracé."*
Kortom: wij maken bezwaar tegen het feit dat de afwijzing naar het onderzeese alternatief door Tennet niet wordt onderbouwd met gedegen onafhankelijk onderzoek.

4. Het verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd. De redenatie van TenneT en het ministerie van EZ is niet juist als ze beweren dat de nieuwe lijn los van de windenergie sowieso nodig is. We zijn het met elkaar eens dat er afvoer capaciteit nodig is, echter er wordt niet stilgestaan bij het verbruik in eigen gebied, op zowel huishoudelijk niveau en industrieel niveau. Tevens loopt er een 150kV hoogspanningsverbinding naar Noord Brabant, en gaat vanaf 2017 de ELSTA centrale 100% voor DOW gaat produceren, waarmee de 440 Mw die nu door de Westerschelde komt vervalt.
   Al lijkt er nu weinig marge, door de wijzigingen op korte termijn en het lokale verbruik (en het mogelijk eerder wegvallen dan gepland van de kerncentrale) is er ruimschoots voldoende capaciteit alleen al met het huidige 380kv verbinding.
   Door de bestaande verbinding te verzwaren met nieuwe lichtere vierbundel geleiders kan de transport capaciteit zelfs fors opgewaardeerd worden met 1 gigawatt per circuit.
   Dit alternatief wordt nu door TenneT en het ministerie van EZ resoluut van tafel geveegd omdat het Zeeuwse hoogspanningsnet dan een paar maanden stil zou komen te liggen, maar er is niet overtuigend beargumenteerd waarom dit niet kan. De centrales kunnen worden gecompenseerd voor de periode dat ze niet kunnen leveren. Het gaat hier duidelijk om een 'niet willen', immers waar een wil is, is een weg!
5. Met betrekking tot de huidige productie- en afvoercapaciteit heeft Minister Kamp de Kamerleden tijden het Algemeen Overleg op 14 maart j.l., onjuist geïnformeerd door de suggestie te wekken dat TenneT al jarenlang geen onderhoud heeft kunnen plegen omdat het net overvol zou zitten. Minister Kamp sprak over 2100MW energie die over het al bestaande 380kV-net dient te worden afgevoerd. Hij gaat hierbij voorbij aan het feit dat Zeeland ook energie nodig heeft, niet alle geproduceerde energie moet via de 380kV worden afgevoerd. In een brief aan de gemeenteraad Reimerswaal (gedateerd 24 februari 2016) schreef minister Kamp dat de Zeeuwse belasting 200-550 MW is. Waarom zei minister Kamp niets over de Zeeuwse afname toen hij 14 maart de verschillende Kamerleden te woord stond? En zelfs de 200 - 550 MW die hij in de brief aan de gemeente Reimerswaal noemt, komt niet overeen met wat het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument (KCD) hierover vermeldt.
   KCD 2013 | Deel 2 blz 84:
   *12.1.5 Te verwachten ontwikkelingen in Regio Zuid Zeeland ... De belasting, zoals voorzien door regionaal netbeheerder DELTA Netwerkbedrijf (DNWB), nemen toe met percentages van nihil tot maximaal 2,5%. De belastingvraag ontwikkelt zich hierdoor van **619 MW** in 2014 naar **713 MW** in 2023.*
   We begrijpen dat de productie (net als de vraag naar energie) een variabel gegeven is, maar met het noemen van 2100 MW heeft minister Kamp de Kamerleden een onjuiste situatie geschetst.
   Ook heeft hij nagelaten te vermelden dat er naast de 380kV ook een 150kV lijn vanuit Borssele naar Brabant loopt die 330 MVA afvoercapaciteit biedt. 1645 MVA + 330 MVA = 1975 MVA capaciteit.
   Daar komt bij dat verbindingen altijd redundant (dubbel) worden uitgevoerd. Het gaat dus in feite niet om 1x 1645 MVA maar om 2x 1645 MVA, waardoor onderhoud altijd mogelijk is. Daarnaast

produceren de centrales zelden op maximaal vermogen. Dit alles bij elkaar maakt het zeer onwaarschijnlijk dat TenneT al sinds 2009 geen onderhoud heeft kunnen uitvoeren.

6. Hoe nodig is een ring-verbinding voor Zeeland? Volgens minister Kamp een van de redenen dat de Westerschelde-optie niet realistisch is omdat een onderzeese kabel een zogenaamde punt-tot-punt verbinding is en geen ringverbinding kan zijn. Het Nederlandse net is een van de meest betrouwbare van de hele wereld. Gemiddeld heeft elk huishouden in ons land 99,995 % van de tijd elektriciteit. De vraag rijst hoe noodzakelijk het is om het Zeeuwse net nog betrouwbaarder te maken door middel van een zogenaamde ring?
   Hoe kan het überhaupt dat er in Zeeland een ring-verbinding wordt gerealiseerd, pal naast een oude 2-circuits lijn, terwijl dit in Brabant tot een drastische tracé-wijziging leidde? Immers, 4-circuits mag voor Nederland niet in een EU ring worden opgenomen! Zie TenneT-film op Youtube die dit uitlegt: https://www.youtube.com/watch?v=vnhbUL3OaHw
   Titel: 'Uitleg wijziging tracé Brabant', geplaatst op 25 augustus 2014.
   EZ zet 2 - 380kV parallel-tracés in om energie weg te krijgen uit Borssele naar Rilland met totaal 4 circuits. Zeeland mag volgens EZ dan niet meer in een EU ring of EU netwerk (380 KV) worden opgenomen. Hierdoor blijft Zeeland kwetsbaar als stroom-schiereiland. Hiermee wordt de leveringszekerheid van een EU-netwerk minimaal, en de risico's maximaal.
7. Ook is er vanaf het begin op misleidende manier gecommuniceerd over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten, de brochures laten namelijk tekeningen zien van 2-circuitsmasten met een klein magnetisch veld. Pas sinds 2014 wordt duidelijk dat het in feite om 4-circuits gaat.
   TenneT ontkent nu dat ze in de eerste instantie 2-circuits van plan waren en zegt dat er ook geen relatie is tussen de plannen voor de windparken, die de verdubbeling in capaciteit nog enigszins zou kunnen verklaren, terwijl het KCD (Kwaliteits- en Capaciteits Document) uit 2013 duidelijk spreekt van realisatie van een dubbelcircuit 380kV-verbinding Borssele-Tilburg met een transportvermogen van 2 x 2635 MVA.
   4-circuits betekent in werkelijkheid een groter vermogen en een groter magnetisch veld. Omdat de nieuwe masten pal naast de oude masten worden gebouwd spreekt men in technische zin dus eigenlijk over een 6-circuitsverbinding. In Brabant was dit een reden om het hele tracé te wijzigen. Juist vanwege de onduidelijkheid hierover ontstaat het gevoel dat wij als belanghebbenden, al dan niet bewust, onjuist geïnformeerd te zijn.
8. Eveneens beargumenteerde Tennet niet duidelijk waarom de lijnen bij het bestaande 150 kV station in Willem Annapolder gekruist worden. Voor het deel van Borssele tot Willem Annapolder betekent dit dat de bestaande 380kV bij de nieuwe Wintracks wordt gehangen en dat de oude vakwerkmasten daar kunnen worden afgebroken. De al bestaande 150kV blijft daar staan.
   In Willem Annapolder wordt er gewisseld en zal de 380Kv op de al bestaande vakwerkmasten verder gaan en wordt de 150kV bij de Wintrackmasten opgehangen. De bestaande 150kV vakwerkmasten van Willem Annapolder tot Rilland kunnen worden afgebroken. De vraag is: waarom deze kruising? Logischer zou zijn om de gehele 380kV van Borssele tot Rilland bij de Wintracks te hangen en de al bestaande 380kV vakwerkmasten af te breken. Door het toevoegen van de 150kV aan de nieuwe masten, die een gemiddelde levensduur van 100 jaar hebben, kan deze verbinding op korte termijn niet ondergronds worden aangelegd. Dit is een recente ontwikkeling waarbij TenneT de 110 kV en 150kV verbindingen meer en meer ondergronds aanlegt.
9. Daarnaast is, door het opknippen van het gehele project in deelprojecten, een onwenselijke situatie ontstaan omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. De verschillende deelprojecten (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite allemaal over een en dezelfde aansluiting maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld.
   Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen op de voortgang van de andere procedures. Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is, sluit

dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit. Met het opdelen van de procedures worden alternatieven dus al op voorhand geëlimineerd.

10. Wij zetten grote vraagtekens bij de uitvoering van voorbereidende werkzaamheden. Dit is in de Tweede Kamer besproken maar is er ook gesproken over hoever TenneT daarin mag gaan? Tijdens broedseizoen boringen doen in Nationaal Park Oosterschelde (= Natura 2000), zandophogingen bij Borssele etc. Mag dit zomaar?
11. Tennet is inconsequent in informatie: de getoonde plattegrond met de verbinding in de brief van minister Kamp van 17 februari 2016 wijkt weer af van alle eerder getoonde tracés.

NATUUR & LANDSCHAP

12. Het Zeeuwse landschap wordt ingrijpend en voor lange tijd (100 jaar) aangetast. Dit zou niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn. Ook de landelijke overheid heeft hierin een verantwoordelijkheid. Landschapscompensatie is makkelijk te regelen, maar het begint bij een zorgvuldige afweging van alle alternatieven alvorens een dergelijke ingrijpende investering te doen.
13. Tevens is er sprake van verlies van cultureel erfgoed. Het strandje en de oude zeedijk rondom Krabbendijke is een favoriet wandelgebied onder bewoners van het dorp. Dit zal een verlaten uitstraling krijgen nu alle direct omwonenden uitgekocht worden en al de oude karakteristieke huisjes leeg komen te staan. Met daarbij de aanblik van de dubbele mastenrij zal dit een troosteloos geheel worden.
14. Voor kite-surfers is het strandje in Krabbendijke een ideale plek om deze sport te beoefenen. Dit wordt verboden als de nieuwe masten er staan. Hiermee wordt de bevolking ook op deze manier een populaire vrijetijdsbesteding ontnomen.
15. De Oosterschelde is een Natura 2000 gebied. De grens wordt getrokken 100 meter vanaf de dijk landinwaarts. Hoe verhoudt de Wintrack-mast in de Oosterschelde zich tot de afspraken voor Natura 2000 gebieden? Omwonenden krijgen hoge boetes als ze in het broedseizoen bijvoorbeeld wormen steken of zeekraal knippen, hoe kan het dan dat TenneT zo'n enorme paal in datzelfde beschermde gebied mag plaatsen? De schade is niet alleen tijdens het bouwen, denk alleen al aan de gevolgen voor de vogels die in de draden van de Wintracks kunnen vliegen. Getoetst moet worden of hiermee geen Europese afspraken worden overschreden.
16. Landschappelijke aantasting van het dorp Borssele. De zeekabel afkomstig van de windparken wil TenneT precies daar aan land laten gaan waar in 2004 nog het Sloebos is aangelegd dat als natuurcompensatie diende en tevens een duidelijke grens moest trekken tussen het dorp en de industrie. Die grens wordt nu weer opgeschoven.
17. De ophoging van het transformatorstation in Borssele zal zeer ingrijpende gevolgen hebben voor de directe omgeving. Daar kan geen natuurcompensatie tegenop. De bliksemafleiders worden zelfs 26 meter hoog.

LANDBOUW / ECONOMIE

18. Precisielandbouw in de omgeving van deze nieuwe verbinding wordt onmogelijk. Boeren klagen nu al over GPS systemen die uitvallen. Er is nooit goed onderzoek naar deze effecten gedaan. TenneT wimpelt deze bezwaren al te makkelijk weg.
19. Daarbij ook de gevolgen van drupschade op gewassen. Ook hier is nooit onderzoek naar gedaan.
20. De steeds strenger wordende eisen m.b.t. condities waarin gewassen geproduceerd mogen worden. In dit gebied waar veel mensen afhankelijk zijn van de fruitteelt is dit een serieuze bedreiging van de lokale economie. Wie zegt dat een grote klant als de Albert Heijn in de toekomst geen fruit meer wil hebben die onder hoogspanningsmasten is geproduceerd? Voor dergelijke toekomstige schade geeft TenneT geen vergoeding.
21. Gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden worden sterk beperkt omdat het gebruik van drones onmogelijk wordt en het houden van dieren onder deze verbinding onmogelijk is.
22. De nadelige effecten op het toeristische imago van de Provincie Zeeland. Wanneer de entree van Zeeland, de route naar Walcheren, ontsierd zal worden door 65 meter hoge masten, wordt het landschappelijke karakter verdrongen door een meer industriële uitstraling. De vraag is of dit wenselijk is. Deze twee industrieën bijten elkaar.

23. Daarnaast is het een bekend gegeven dat de bouw van hoogspanningsmasten een waardevermindering van huizen tot gevolg hebben. Tennet koopt nu alleen de mensen uit die direct onder de masten wonen maar het is problematischer in het geval iemand net buiten de zone woont en zijn WOZ-waarde toch ziet dalen.

GEZONDHEID

24. Er is grote ongerustheid ontstaan met betrekking tot de gezondheidsrisico's (w.o. leukemie bij kinderen). Waarom mag men wel in de nabijheid van deze masten werken en wonen; maar geen kinderopvang organiseren? Deze ongerustheid wordt versterkt nu er sprake blijkt te zijn van 4- + 2-circuits masten op zeer korte afstand van elkaar.
25. Wij vragen de overheid om nulmetingen uit te voeren om de sterkte van het magnetisch veld te bepalen in de oude situatie. Een dergelijke meting zou door iedere ongeruste burger, die binnen een straal van 1 kilometer van de masten woont, moeten kunnen worden aangevraagd. Om dan, indien de plannen doorgang vinden, na de in gebruik name van de masten opnieuw een meting uit te voeren en zo inzicht te verschaffen in de sterkte van het magnetisch veld waar wij als burgers aan bloot gesteld worden. In gesprekken met Tennet is tot nu toe terughoudend op dit voorstel gereageerd.

LANDELIJK / EUROPEES

26. Het ministerie van Economische Zaken wekt sterk de indruk dat alleen kosten en tijd belangrijk zijn. Zo snel mogelijk windparken aansluiten, zo snel mogelijk over land van A naar B om het Energieakkoord maar te halen. Thema's als draagvlak onder de bevolking, gezondheid, duurzaamheid op de lange termijn, toerisme en het landschap lijken van geen enkel belang voor het ministerie. Toch zijn dit thema's die minister Kamp zich ter harte zou moeten nemen. Is de minister bereid om naast een internationale afspraak als het Energieakkoord er allereerst voor de Nederlandse burger te zijn en landschappelijk ingrijpende beslissingen op een voor iedereen acceptabele manier uit te voeren? Ook als deze duurder uitpakken? Het hoogspanningsnet wordt door Nederlandse burgers en bedrijven betaald via de nettarieven. Daarmee zou draagvlak onder die burgers en bedrijven van cruciaal belang moeten zijn. We willen allemaal groener worden maar niet ten koste van ons eigen landschap en gezondheid!
27. Een rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2015 constateert de controle op TenneT niet goed wordt uitgevoerd. De regering heeft nu twee petten op: die van aandeelhouder en toezichthouder. Daardoor sprake van verstrengelde belangen. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) zou meer bevoegdheid moeten krijgen om de taak van toezicht van de minister over te nemen. Uitbreidingen moeten op voorhand door een onafhankelijke instantie beoordeeld kunnen worden op Nut en Noodzaak. Niet alleen op kosten achteraf.
28. Verder is de informatievoorziening erg technisch, onmogelijk te volgen voor de gemiddelde burger, dit is in strijd met het beginsel van equality of arms.
29. Doordat voor de aanleg gronden van burgers/boeren onteigend worden is sprake van een onaanvaardbare inbreuk op het eigendomsrecht. In strijd met artikel 1, eerste protocol van het Europees Verdrag voor de rechten van de Mens.
30. Er is veel veranderd sinds de nieuwe wet Ruimtelijke ordening uit 2008. Burgers en lokale overheden kunnen in de huidige situatie nauwelijks invloed uitoefenen op grote Rijks projecten. Een gevolg is dat er een gebrek is aan transparantie in de besluitvorming, de afstand tussen de burger en de landelijke overheid is groot. Ook al is er geen draagvlak onder de bevolking en lokale politiek, Rijksinpassingsplannen kunnen nu toch worden uitgevoerd dit is in strijd met de Arhus conventie uit 1998: een burger moet inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen. Wij houden de Nederlandse overheid er dan ook aan dat het Westerschelde alternatief alsnog onderzocht wordt.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.

Om bovengenoemde redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven worden gekozen.

Hoogachtend,

handtekening

Naam: /

Zienswijze ingediend door:

Naam:

Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Plaats, datum:
Kapelle 12-4-2016

.....

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – onder voorbehoud van alle rechten– een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland.

Als inwoner en agrarische grondgebruiker te Kapelle heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV. Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

PROCEDURE

1. Na verloop van zeven jaar is de oorspronkelijke reden (aanleg tweede kerncentrale in Borssele) om aanleg van de hoogspanningsverbinding inz. nut en noodzaak te rechtvaardigen niet meer aan de orde. De latere motivatie past dan ook niet bij het huidig voorliggende plan.
2. Nut en noodzaak van aanleg van deze bovengrondse variant zijn niet aangetoond nu na de gedwongen splitsing van Delta de zwaar verlieslijdende energietak van dit bedrijf zelfstandig niet kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote stroomproductiecapaciteit zal wegvallen. Omroep Zeeland berichtte op 20/02/2016: *"Nu het bedrijf moet splitsen in een netwerkbedrijf en een energiebedrijf, vormt de kerncentrale een groot probleem. De centrale draait met zo'n groot verlies, dat de energietak van Delta zelfstandig niet overeind kan blijven."*
3. In Zeeland ontbreekt een breed maatschappelijk en politiek draagvlak en ondanks meerdere verzoeken is onderzoek naar een onderzees alternatief door minister Kamp geweigerd. Omroep Zeeland bericht op 16 januari 2015: *"Stroombeheerder Tennet moet opnieuw duidelijk maken wat het nut en de noodzaak zijn voor een nieuw hoogspanningsnet over land in Zeeland. Dat vinden alle partijen in Provinciale Staten."*
   In een commissievergadering op 15 januari 2015 hadden de partijen van de Provincie Zeeland unaniem opgeroepen tot onderzoek van ondergrondse EN ONDERZEESE alternatieven, met name het Westerschelde-alternatief werd daarbij naar voren gedragen. Vervolgens werd een jaar lang niet gereageerd door TenneT en het ministerie van EZ. Ondertussen werd wel opdracht gegeven aan het Belgische onderzoeksbureau Tractebel om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van enkele kilometers ondergronds, terwijl de Westerschelde-optie werd genegeerd. Toen de resultaten van deze quickscan in december 2015 gepubliceerd werden, concludeerde minister Kamp dat er in Zeeland 0 kilometer ondergronds kon worden aangelegd. Gezien de hoge kosten en de technische complexiteit van 380kv Wisselstroom ondergronds is dit overigens niet zo verwonderlijk. Omdat in de procedure

alternatieven die eventueel minder schade doen aan het landschap dienen te worden onderzocht en afgewogen, staan wij op het standpunt van de Provincie en gemeenteraden die juist gepleit hebben voor onderzoek naar een ONDERZEESE variant. Zo had de gemeente Reimerswaal op 15/12/2015 een motie aangenomen om dit alternatief te onderzoeken omdat (citaat): "*er geen nader onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van een onderwater verbinding;dat de mogelijkheden voor onderwater verbinding destijds mondeling en zonder onderbouwing zijn afgedaan; en van mening zijnde dat alle alternatieven afdoende onderzocht dienen te worden; spreekt uit dat een gedegen onderzoek naar de mogelijkheid van een verbinding door het water, zoals de route over de bodem van de Westerschelde, als alternatief op een nieuwe bovengrondse hoog- spanningsverbinding, onderdeel behoort te zijn van de voorbereidingen op de ruimtelijke procedure;*
Een jaar later moest Tennet op 15 januari 2016 opnieuw de plannen toelichten voor de Provincie Zeeland, waarna Omroep Zeeland berichtte: *"De meeste partijen in Provinciale Staten zijn niet overtuigd door het verhaal van het ministerie en Tennet. Zij blijven voorstander van een ondergronds hoogspanningstracé."*
Kortom: wij maken bezwaar tegen het feit dat de afwijzing naar het onderzeese alternatief door Tennet niet wordt onderbouwd met gedegen onafhankelijk onderzoek.

4. Het verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd. De redenatie van TenneT en het ministerie van EZ is niet juist als ze beweren dat de nieuwe lijn los van de windenergie sowieso nodig is. We zijn het met elkaar eens dat er afvoer capaciteit nodig is, echter er wordt niet stilgestaan bij het verbruik in eigen gebied, op zowel huishoudelijk niveau en industrieel niveau. Tevens loopt er een 150kV hoogspanningsverbinding naar Noord Brabant, en gaat vanaf 2017 de ELSTA centrale 100% voor DOW gaat produceren, waarmee de 440 Mw die nu door de Westerschelde komt vervalt.
   Al lijkt er nu weinig marge, door de wijzigingen op korte termijn en het lokale verbruik (en het mogelijk eerder wegvallen dan gepland van de kerncentrale) is er ruimschoots voldoende capaciteit alleen al met het huidige 380kv verbinding.
   Door de bestaande verbinding te verzwaren met nieuwe lichtere vierbundel geleiders kan de transport capaciteit zelfs fors opgewaardeerd worden met 1 gigawatt per circuit.
   Dit alternatief wordt nu door TenneT en het ministerie van EZ resoluut van tafel geveegd omdat het Zeeuwse hoogspanningsnet dan een paar maanden stil zou komen te liggen, maar er is niet overtuigend beargumenteerd waarom dit niet kan. De centrales kunnen worden gecompenseerd voor de periode dat ze niet kunnen leveren. Het gaat hier duidelijk om een 'niet willen', immers waar een wil is, is een weg!
5. Met betrekking tot de huidige productie- en afvoercapaciteit heeft Minister Kamp de Kamerleden tijden het Algemeen Overleg op 14 maart j.l., onjuist geïnformeerd door de suggestie te wekken dat TenneT al jarenlang geen onderhoud heeft kunnen plegen omdat het net overvol zou zitten. Minister Kamp sprak over 2100MW energie die over het al bestaande 380kV-net dient te worden afgevoerd. Hij gaat hierbij voorbij aan het feit dat Zeeland ook energie nodig heeft, niet alle geproduceerde energie moet via de 380kV worden afgevoerd. In een brief aan de gemeenteraad Reimerswaal (gedateerd 24 februari 2016) schreef minister Kamp dat de Zeeuwse belasting 200-550 MW is. Waarom zei minister Kamp niets over de Zeeuwse afname toen hij 14 maart de verschillende Kamerleden te woord stond? En zelfs de 200 - 550 MW die hij in de brief aan de gemeente Reimerswaal noemt, komt niet overeen met wat het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument (KCD) hierover vermeldt.
   KCD 2013 | Deel 2 blz 84:
   *12.1.5 Te verwachten ontwikkelingen in Regio Zuid Zeeland ... De belasting, zoals voorzien door regionaal netbeheerder DELTA Netwerkbedrijf (DNWB), nemen toe met percentages van nihil tot maximaal 2,5%. De belastingvraag ontwikkelt zich hierdoor van **619 MW** in 2014 naar **713 MW** in 2023.*
   We begrijpen dat de productie (net als de vraag naar energie) een variabel gegeven is, maar met het noemen van 2100 MW heeft minister Kamp de Kamerleden een onjuiste situatie geschetst.
   Ook heeft hij nagelaten te vermelden dat er naast de 380kV ook een 150kV lijn vanuit Borssele naar Brabant loopt die 330 MVA afvoercapaciteit biedt. 1645 MVA + 330 MVA = 1975 MVA capaciteit.
   Daar komt bij dat verbindingen altijd redundant (dubbel) worden uitgevoerd. Het gaat dus in feite niet om 1x 1645 MVA maar om 2x 1645 MVA, waardoor onderhoud altijd mogelijk is. Daarnaast

produceren de centrales zelden op maximaal vermogen. Dit alles bij elkaar maakt het zeer onwaarschijnlijk dat TenneT al sinds 2009 geen onderhoud heeft kunnen uitvoeren.

6. Hoe nodig is een ring-verbinding voor Zeeland? Volgens minister Kamp een van de redenen dat de Westerschelde-optie niet realistisch is omdat een onderzeese kabel een zogenaamde punt-tot-punt verbinding is en geen ringverbinding kan zijn. Het Nederlandse net is een van de meest betrouwbare van de hele wereld. Gemiddeld heeft elk huishouden in ons land 99,995 % van de tijd elektriciteit. De vraag rijst hoe noodzakelijk het is om het Zeeuwse net nog betrouwbaarder te maken door middel van een zogenaamde ring?
   Hoe kan het überhaupt dat er in Zeeland een ring-verbinding wordt gerealiseerd, pal naast een oude 2-circuits lijn, terwijl dit in Brabant tot een drastische tracé-wijziging leidde? Immers, 4-circuits mag voor Nederland niet in een EU ring worden opgenomen! Zie TenneT-film op Youtube die dit uitlegt: https://www.youtube.com/watch?v=vnhbUL3OaHw
   Titel: 'Uitleg wijziging tracé Brabant', geplaatst op 25 augustus 2014.
   EZ zet 2 - 380kV parallel-tracés in om energie weg te krijgen uit Borssele naar Rilland met totaal 4 circuits. Zeeland mag volgens EZ dan niet meer in een EU ring of EU netwerk (380 KV) worden opgenomen. Hierdoor blijft Zeeland kwetsbaar als stroom-schiereiland. Hiermee wordt de leveringszekerheid van een EU-netwerk minimaal, en de risico's maximaal.
7. Ook is er vanaf het begin op misleidende manier gecommuniceerd over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten, de brochures laten namelijk tekeningen zien van 2-circuitsmasten met een klein magnetisch veld. Pas sinds 2014 wordt duidelijk dat het in feite om 4-circuits gaat.
   TenneT ontkent nu dat ze in de eerste instantie 2-circuits van plan waren en zegt dat er ook geen relatie is tussen de plannen voor de windparken, die de verdubbeling in capaciteit nog enigszins zou kunnen verklaren, terwijl het KCD (Kwaliteits- en Capaciteits Document) uit 2013 duidelijk spreekt van realisatie van een dubbelcircuit 380kV-verbinding Borssele-Tilburg met een transportvermogen van 2 x 2635 MVA.
   4-circuits betekent in werkelijkheid een groter vermogen en een groter magnetisch veld. Omdat de nieuwe masten pal naast de oude masten worden gebouwd spreekt men in technische zin dus eigenlijk over een 6-circuitsverbinding. In Brabant was dit een reden om het hele tracé te wijzigen. Juist vanwege de onduidelijkheid hierover ontstaat het gevoel dat wij als belanghebbenden, al dan niet bewust, onjuist geïnformeerd te zijn.
8. Eveneens beargumenteerde Tennet niet duidelijk waarom de lijnen bij het bestaande 150 kV station in Willem Annapolder gekruist worden. Voor het deel van Borssele tot Willem Annapolder betekent dit dat de bestaande 380kV bij de nieuwe Wintracks wordt gehangen en dat de oude vakwerkmasten daar kunnen worden afgebroken. De al bestaande 150kV blijft daar staan.
   In Willem Annapolder wordt er gewisseld en zal de 380Kv op de al bestaande vakwerkmasten verder gaan en wordt de 150kV bij de Wintrackmasten opgehangen. De bestaande 150kV vakwerkmasten van Willem Annapolder tot Rilland kunnen worden afgebroken. De vraag is: waarom deze kruising? Logischer zou zijn om de gehele 380kV van Borssele tot Rilland bij de Wintracks te hangen en de al bestaande 380kV vakwerkmasten af te breken. Door het toevoegen van de 150kV aan de nieuwe masten, die een gemiddelde levensduur van 100 jaar hebben, kan deze verbinding op korte termijn niet ondergronds worden aangelegd. Dit is een recente ontwikkeling waarbij TenneT de 110 kV en 150kV verbindingen meer en meer ondergronds aanlegt.
9. Daarnaast is, door het opknippen van het gehele project in deelprojecten, een onwenselijke situatie ontstaan omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. De verschillende deelprojecten (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite allemaal over een en dezelfde aansluiting maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld.
   Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen op de voortgang van de andere procedures. Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is, sluit

dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit. Met het opdelen van de procedures worden alternatieven dus al op voorhand geëlimineerd.

10. Wij zetten grote vraagtekens bij de uitvoering van voorbereidende werkzaamheden. Dit is in de Tweede Kamer besproken maar is er ook gesproken over hoever TenneT daarin mag gaan? Tijdens broedseizoen boringen doen in Nationaal Park Oosterschelde (= Natura 2000), zandophogingen bij Borssele etc. Mag dit zomaar?
11. Tennet is inconsequent in informatie: de getoonde plattegrond met de verbinding in de brief van minister Kamp van 17 februari 2016 wijkt weer af van alle eerder getoonde tracés.

NATUUR & LANDSCHAP

12. Het Zeeuwse landschap wordt ingrijpend en voor lange tijd (100 jaar) aangetast. Dit zou niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn. Ook de landelijke overheid heeft hierin een verantwoordelijkheid. Landschapscompensatie is makkelijk te regelen, maar het begint bij een zorgvuldige afweging van alle alternatieven alvorens een dergelijke ingrijpende investering te doen.
13. Tevens is er sprake van verlies van cultureel erfgoed. Het strandje en de oude zeedijk rondom Krabbendijke is een favoriet wandelgebied onder bewoners van het dorp. Dit zal een verlaten uitstraling krijgen nu alle direct omwonenden uitgekocht worden en al de oude karakteristieke huisjes leeg komen te staan. Met daarbij de aanblik van de dubbele mastenrij zal dit een troosteloos geheel worden.
14. Voor kite-surfers is het strandje in Krabbendijke een ideale plek om deze sport te beoefenen. Dit wordt verboden als de nieuwe masten er staan. Hiermee wordt de bevolking ook op deze manier een populaire vrijetijdsbesteding ontnomen.
15. De Oosterschelde is een Natura 2000 gebied. De grens wordt getrokken 100 meter vanaf de dijk landinwaarts. Hoe verhoudt de Wintrack-mast in de Oosterschelde zich tot de afspraken voor Natura 2000 gebieden? Omwonenden krijgen hoge boetes als ze in het broedseizoen bijvoorbeeld wormen steken of zeekraal knippen, hoe kan het dan dat TenneT zo'n enorme paal in datzelfde beschermde gebied mag plaatsen? De schade is niet alleen tijdens het bouwen, denk alleen al aan de gevolgen voor de vogels die in de draden van de Wintracks kunnen vliegen. Getoetst moet worden of hiermee geen Europese afspraken worden overschreden.
16. Landschappelijke aantasting van het dorp Borssele. De zeekabel afkomstig van de windparken wil TenneT precies daar aan land laten gaan waar in 2004 nog het Sloebos is aangelegd dat als natuurcompensatie diende en tevens een duidelijke grens moest trekken tussen het dorp en de industrie. Die grens wordt nu weer opgeschoven.
17. De ophoging van het transformatorstation in Borssele zal zeer ingrijpende gevolgen hebben voor de directe omgeving. Daar kan geen natuurcompensatie tegenop. De bliksemafleiders worden zelfs 26 meter hoog.

LANDBOUW / ECONOMIE

18. Precisielandbouw in de omgeving van deze nieuwe verbinding wordt onmogelijk. Boeren klagen nu al over GPS systemen die uitvallen. Er is nooit goed onderzoek naar deze effecten gedaan. TenneT wimpelt deze bezwaren al te makkelijk weg.
19. Daarbij ook de gevolgen van drupschade op gewassen. Ook hier is nooit onderzoek naar gedaan.
20. De steeds strenger wordende eisen m.b.t. condities waarin gewassen geproduceerd mogen worden. In dit gebied waar veel mensen afhankelijk zijn van de fruitteelt is dit een serieuze bedreiging van de lokale economie. Wie zegt dat een grote klant als de Albert Heijn in de toekomst geen fruit meer wil hebben die onder hoogspanningsmasten is geproduceerd? Voor dergelijke toekomstige schade geeft TenneT geen vergoeding.
21. Gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden worden sterk beperkt omdat het gebruik van drones onmogelijk wordt en het houden van dieren onder deze verbinding onmogelijk is.
22. De nadelige effecten op het toeristische imago van de Provincie Zeeland. Wanneer de entree van Zeeland, de route naar Walcheren, ontsierd zal worden door 65 meter hoge masten, wordt het landschappelijke karakter verdrongen door een meer industriële uitstraling. De vraag is of dit wenselijk is. Deze twee industrieën bijten elkaar.

23. Daarnaast is het een bekend gegeven dat de bouw van hoogspanningsmasten een waardevermindering van huizen tot gevolg hebben. Tennet koopt nu alleen de mensen uit die direct onder de masten wonen maar het is problematischer in het geval iemand net buiten de zone woont en zijn WOZ-waarde toch ziet dalen.

GEZONDHEID

24. Er is grote ongerustheid ontstaan met betrekking tot de gezondheidsrisico's (w.o. leukemie bij kinderen). Waarom mag men wel in de nabijheid van deze masten werken en wonen; maar geen kinderopvang organiseren? Deze ongerustheid wordt versterkt nu er sprake blijkt te zijn van 4- + 2-circuits masten op zeer korte afstand van elkaar.
25. Wij vragen de overheid om nulmetingen uit te voeren om de sterkte van het magnetisch veld te bepalen in de oude situatie. Een dergelijke meting zou door iedere ongeruste burger, die binnen een straal van 1 kilometer van de masten woont, moeten kunnen worden aangevraagd. Om dan, indien de plannen doorgang vinden, na de in gebruik name van de masten opnieuw een meting uit te voeren en zo inzicht te verschaffen in de sterkte van het magnetisch veld waar wij als burgers aan bloot gesteld worden. In gesprekken met Tennet is tot nu toe terughoudend op dit voorstel gereageerd.

LANDELIJK / EUROPEES

26. Het ministerie van Economische Zaken wekt sterk de indruk dat alleen kosten en tijd belangrijk zijn. Zo snel mogelijk windparken aansluiten, zo snel mogelijk over land van A naar B om het Energieakkoord maar te halen. Thema's als draagvlak onder de bevolking, gezondheid, duurzaamheid op de lange termijn, toerisme en het landschap lijken van geen enkel belang voor het ministerie. Toch zijn dit thema's die minister Kamp zich ter harte zou moeten nemen. Is de minister bereid om naast een internationale afspraak als het Energieakkoord er allereerst voor de Nederlandse burger te zijn en landschappelijk ingrijpende beslissingen op een voor iedereen acceptabele manier uit te voeren? Ook als deze duurder uitpakken? Het hoogspanningsnet wordt door Nederlandse burgers en bedrijven betaald via de nettarieven. Daarmee zou draagvlak onder die burgers en bedrijven van cruciaal belang moeten zijn. We willen allemaal groener worden maar niet ten koste van ons eigen landschap en gezondheid!
27. Een rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2015 constateert de controle op TenneT niet goed wordt uitgevoerd. De regering heeft nu twee petten op: die van aandeelhouder en toezichthouder. Daardoor sprake van verstrengelde belangen. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) zou meer bevoegdheid moeten krijgen om de taak van toezicht van de minister over te nemen. Uitbreidingen moeten op voorhand door een onafhankelijke instantie beoordeeld kunnen worden op Nut en Noodzaak. Niet alleen op kosten achteraf.
28. Verder is de informatievoorziening erg technisch, onmogelijk te volgen voor de gemiddelde burger, dit is in strijd met het beginsel van equality of arms.
29. Doordat voor de aanleg gronden van burgers/boeren onteigend worden is sprake van een onaanvaardbare inbreuk op het eigendomsrecht. In strijd met artikel 1, eerste protocol van het Europees Verdrag voor de rechten van de Mens.
30. Er is veel veranderd sinds de nieuwe wet Ruimtelijke ordening uit 2008. Burgers en lokale overheden kunnen in de huidige situatie nauwelijks invloed uitoefenen op grote Rijks projecten. Een gevolg is dat er een gebrek is aan transparantie in de besluitvorming, de afstand tussen de burger en de landelijke overheid is groot. Ook al is er geen draagvlak onder de bevolking en lokale politiek, Rijksinpassingsplannen kunnen nu toch worden uitgevoerd dit is in strijd met de Arhus conventie uit 1998: een burger moet inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen. Wij houden de Nederlandse overheid er dan ook aan dat het Westerschelde alternatief alsnog onderzocht wordt.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV
Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.

Om bovengenoemde redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven worden gekozen.

Hoogachtend,

handtekening:

Naam:

Zienswijze ingediend door:

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Kapelle 13-04-2016

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – onder voorbehoud van alle rechten– een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland.
Als inwoner van Kapelle heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV. Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

PROCEDURE

1. Na verloop van zeven jaar is de oorspronkelijke reden (aanleg tweede kerncentrale in Borssele) om aanleg van de hoogspanningsverbinding inz. nut en noodzaak te rechtvaardigen niet meer aan de orde. De latere motivatie past dan ook niet bij het huidig voorliggende plan.
2. Nut en noodzaak van aanleg van deze bovengrondse variant zijn niet aangetoond nu na de gedwongen splitsing van Delta de zwaar verlieslijdende energietak van dit bedrijf zelfstandig niet kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote stroomproductiecapaciteit zal wegvallen. Omroep Zeeland berichtte op 20/02/2016: *"Nu het bedrijf moet splitsen in een netwerkbedrijf en een energiebedrijf, vormt de kerncentrale een groot probleem. De centrale draait met zo'n groot verlies, dat de energietak van Delta zelfstandig niet overeind kan blijven."*
3. In Zeeland ontbreekt een breed maatschappelijk en politiek draagvlak en ondanks meerdere verzoeken is onderzoek naar een onderzees alternatief door minister Kamp geweigerd. Omroep Zeeland bericht op 16 januari 2015: *"Stroombeheerder Tennet moet opnieuw duidelijk maken wat het nut en de noodzaak zijn voor een nieuw hoogspanningsnet over land in Zeeland. Dat vinden alle partijen in Provinciale Staten."*
   In een commissievergadering op 15 januari 2015 hadden de partijen van de Provincie Zeeland unaniem opgeroepen tot onderzoek van ondergrondse EN ONDERZEESE alternatieven, met name het Westerschelde-alternatief werd daarbij naar voren gedragen. Vervolgens werd een jaar lang niet gereageerd door TenneT en het ministerie van EZ. Ondertussen werd wel opdracht gegeven aan het Belgische onderzoeksbureau Tractebel om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van enkele kilometers ondergronds, terwijl de Westerschelde-optie werd genegeerd. Toen de resultaten van deze quickscan in december 2015 gepubliceerd werden, concludeerde minister Kamp dat er in Zeeland 0 kilometer ondergronds kon worden aangelegd. Gezien de hoge kosten en de technische complexiteit van 380kv Wisselstroom ondergronds is dit overigens niet zo verwonderlijk. Omdat in de procedure alternatieven die eventueel minder schade doen aan het landschap dienen te worden onderzocht en afgewogen, staan wij op het standpunt van de Provincie en gemeenteraden die juist gepleit hebben voor onderzoek naar een ONDERZEESE variant. Zo had de gemeente Reimerswaal op 15/12/2015 een motie aangenomen om dit alternatief te onderzoeken omdat (citaat): *"er geen nader onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van een onderwater verbinding; dat de mogelijkheden voor onderwater verbinding destijds*

mondeling en zonder onderbouwing zijn afgedaan; en van mening zijnde dat alle alternatieven afdoende onderzocht dienen te worden; spreekt uit dat een gedegen onderzoek naar de mogelijkheid van een verbinding door het water, zoals de route over de bodem van de Westerschelde, als alternatief op een nieuwe bovengrondse hoog- spanningsverbinding, onderdeel behoort te zijn van de voorbereidingen op de ruimtelijke procedure;
Een jaar later moest Tennet op 15 januari 2016 opnieuw de plannen toelichten voor de Provincie Zeeland, waarna Omroep Zeeland berichtte: *"De meeste partijen in Provinciale Staten zijn niet overtuigd door het verhaal van het ministerie en Tennet. Zij blijven voorstander van een ondergronds hoogspanningstracé."*
Kortom: wij maken bezwaar tegen het feit dat de afwijzing naar het onderzeese alternatief door Tennet niet wordt onderbouwd met gedegen onafhankelijk onderzoek.

4. Het verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd. De redenatie van TenneT en het ministerie van EZ is niet juist als ze beweren dat de nieuwe lijn los van de windenergie sowieso nodig is. We zijn het met elkaar eens dat er afvoer capaciteit nodig is, echter er wordt niet stilgestaan bij het verbruik in eigen gebied, op zowel huishoudelijk niveau en industrieel niveau. Tevens loopt er een 150kV hoogspanningsverbinding naar Noord Brabant, en gaat vanaf 2017 de ELSTA centrale 100% voor DOW gaat produceren, waarmee de 440 Mw die nu door de Westerschelde komt vervalt.
   Al lijkt er nu weinig marge, door de wijzigingen op korte termijn en het lokale verbruik (en het mogelijk eerder wegvallen dan gepland van de kerncentrale) is er ruimschoots voldoende capaciteit alleen al met het huidige 380kv verbinding.
   Door de bestaande verbinding te verzwaren met nieuwe lichtere vierbundel geleiders kan de transport capaciteit zelfs fors opgewaardeerd worden met 1 gigawatt per circuit.
   Dit alternatief wordt nu door TenneT en het ministerie van EZ resoluut van tafel geveegd omdat het Zeeuwse hoogspanningsnet dan een paar maanden stil zou komen te liggen, maar er is niet overtuigend beargumenteerd waarom dit niet kan. De centrales kunnen worden gecompenseerd voor de periode dat ze niet kunnen leveren. Het gaat hier duidelijk om een 'niet willen', immers waar een wil is, is een weg!
5. Met betrekking tot de huidige productie- en afvoercapaciteit heeft Minister Kamp de Kamerleden tijden het Algemeen Overleg op 14 maart j.l., onjuist geïnformeerd door de suggestie te wekken dat TenneT al jarenlang geen onderhoud heeft kunnen plegen omdat het net overvol zou zitten. Minister Kamp sprak over 2100MW energie die over het al bestaande 380kV-net dient te worden afgevoerd. Hij gaat hierbij voorbij aan het feit dat Zeeland ook energie nodig heeft, niet alle geproduceerde energie moet via de 380kV worden afgevoerd. In een brief aan de gemeenteraad Reimerswaal (gedateerd 24 februari 2016) schreef minister Kamp dat de Zeeuwse belasting 200-550 MW is. Waarom zei minister Kamp niets over de Zeeuwse afname toen hij 14 maart de verschillende Kamerleden te woord stond? En zelfs de 200 - 550 MW die hij in de brief aan de gemeente Reimerswaal noemt, komt niet overeen met wat het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument (KCD) hierover vermeldt.
   KCD 2013 | Deel 2 blz 84:
   *12.1.5 Te verwachten ontwikkelingen in Regio Zuid Zeeland ... De belasting, zoals voorzien door regionaal netbeheerder DELTA Netwerkbedrijf (DNWB), nemen toe met percentages van nihil tot maximaal 2,5%. De belastingvraag ontwikkelt zich hierdoor van **619 MW** in 2014 naar **713 MW** in 2023.*
   We begrijpen dat de productie (net als de vraag naar energie) een variabel gegeven is, maar met het noemen van 2100 MW heeft minister Kamp de Kamerleden een onjuiste situatie geschetst.
   Ook heeft hij nagelaten te vermelden dat er naast de 380kV ook een 150kV lijn vanuit Borssele naar Brabant loopt die 330 MVA afvoercapaciteit biedt. 1645 MVA + 330 MVA = 1975 MVA capaciteit.
   Daar komt bij dat verbindingen altijd redundant (dubbel) worden uitgevoerd. Het gaat dus in feite niet om 1x 1645 MVA maar om 2x 1645 MVA, waardoor onderhoud altijd mogelijk is. Daarnaast produceren de centrales zelden op maximaal vermogen. Dit alles bij elkaar maakt het zeer onwaarschijnlijk dat TenneT al sinds 2009 geen onderhoud heeft kunnen uitvoeren.
6. Hoe nodig is een ring-verbinding voor Zeeland? Volgens minister Kamp een van de redenen dat de Westerschelde-optie niet realistisch is omdat een onderzeese kabel een zogenaamde punt-tot-punt

verbinding is en geen ringverbinding kan zijn. Het Nederlandse net is een van de meest betrouwbare van de hele wereld. Gemiddeld heeft elk huishouden in ons land 99,995 % van de tijd elektriciteit. De vraag rijst hoe noodzakelijk het is om het Zeeuwse net nog betrouwbaarder te maken door middel van een zogenaamde ring?
Hoe kan het überhaupt dat er in Zeeland een ring-verbinding wordt gerealiseerd, pal naast een oude 2-circuits lijn, terwijl dit in Brabant tot een drastische tracé-wijziging leidde? Immers, 4-circuits mag voor Nederland niet in een EU ring worden opgenomen! Zie TenneT-film op Youtube die dit uitlegt:
https://www.youtube.com/watch?v=vnhbUL3OaHw
Titel: 'Uitleg wijziging tracé Brabant', geplaatst op 25 augustus 2014.
EZ zet 2 - 380kV parallel-tracés in om energie weg te krijgen uit Borssele naar Rilland met totaal 4 circuits. Zeeland mag volgens EZ dan niet meer in een EU ring of EU netwerk (380 KV) worden opgenomen. Hierdoor blijft Zeeland kwetsbaar als stroom-schiereiland. Hiermee wordt de leveringszekerheid van een EU-netwerk minimaal, en de risico's maximaal.

7. Ook is er vanaf het begin op misleidende manier gecommuniceerd over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten, de brochures laten namelijk tekeningen zien van 2-circuitsmasten met een klein magnetisch veld. Pas sinds 2014 wordt duidelijk dat het in feite om 4-circuits gaat.
   TenneT ontkent nu dat ze in de eerste instantie 2-circuits van plan waren en zegt dat er ook geen relatie is tussen de plannen voor de windparken, die de verdubbeling in capaciteit nog enigszins zou kunnen verklaren, terwijl het KCD (Kwaliteits- en Capaciteits Document) uit 2013 duidelijk spreekt van realisatie van een dubbelcircuit 380kV-verbinding Borssele-Tilburg met een transportvermogen van 2 x 2635 MVA.
   4-circuits betekent in werkelijkheid een groter vermogen en een groter magnetisch veld. Omdat de nieuwe masten pal naast de oude masten worden gebouwd spreekt men in technische zin dus eigenlijk over een 6-circuitsverbinding. In Brabant was dit een reden om het hele tracé te wijzigen. Juist vanwege de onduidelijkheid hierover ontstaat het gevoel dat wij als belanghebbenden, al dan niet bewust, onjuist geïnformeerd te zijn.
8. Eveneens beargumenteerde Tennet niet duidelijk waarom de lijnen bij het bestaande 150 kV station in Willem Annapolder gekruist worden. Voor het deel van Borssele tot Willem Annapolder betekent dit dat de bestaande 380kV bij de nieuwe Wintracks wordt gehangen en dat de oude vakwerkmasten daar kunnen worden afgebroken. De al bestaande 150kV blijft daar staan.
   In Willem Annapolder wordt er gewisseld en zal de 380Kv op de al bestaande vakwerkmasten verder gaan en wordt de 150kV bij de Wintrackmasten opgehangen. De bestaande 150kV vakwerkmasten van Willem Annapolder tot Rilland kunnen worden afgebroken. De vraag is: waarom deze kruising? Logischer zou zijn om de gehele 380kV van Borssele tot Rilland bij de Wintracks te hangen en de al bestaande 380kV vakwerkmasten af te breken. Door het toevoegen van de 150kV aan de nieuwe masten, die een gemiddelde levensduur van 100 jaar hebben, kan deze verbinding op korte termijn niet ondergronds worden aangelegd. Dit is een recente ontwikkeling waarbij TenneT de 110 kV en 150kV verbindingen meer en meer ondergronds aanlegt.
9. Daarnaast is, door het opknippen van het gehele project in deelprojecten, een onwenselijke situatie ontstaan omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. De verschillende deelprojecten (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite allemaal over een en dezelfde aansluiting maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld.
   Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen op de voortgang van de andere procedures. Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is, sluit dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit. Met het opdelen van de procedures worden alternatieven dus al op voorhand geëlimineerd.
10. Wij zetten grote vraagtekens bij de uitvoering van voorbereidende werkzaamheden. Dit is in de Tweede Kamer besproken maar is er ook gesproken over hoever TenneT daarin mag gaan? Tijdens

broedseizoen boringen doen in Nationaal Park Oosterschelde (= Natura 2000), zandophogingen bij Borssele etc. Mag dit zomaar?

11. Tennet is inconsequent in informatie: de getoonde plattegrond met de verbinding in de brief van minister Kamp van 17 februari 2016 wijkt weer af van alle eerder getoonde tracés.

NATUUR & LANDSCHAP

12. Het Zeeuwse landschap wordt ingrijpend en voor lange tijd (100 jaar) aangetast. Dit zou niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn. Ook de landelijke overheid heeft hierin een verantwoordelijkheid. Landschapscompensatie is makkelijk te regelen, maar het begint bij een zorgvuldige afweging van alle alternatieven alvorens een dergelijke ingrijpende investering te doen.
13. Tevens is er sprake van verlies van cultureel erfgoed. Het strandje en de oude zeedijk rondom Krabbendijke is een favoriet wandelgebied onder bewoners van het dorp. Dit zal een verlaten uitstraling krijgen nu alle direct omwonenden uitgekocht worden en al de oude karakteristieke huisjes leeg komen te staan. Met daarbij de aanblik van de dubbele mastenrij zal dit een troosteloos geheel worden.
14. Voor kite-surfers is het strandje in Krabbendijke een ideale plek om deze sport te beoefenen. Dit wordt verboden als de nieuwe masten er staan. Hiermee wordt de bevolking ook op deze manier een populaire vrijetijdsbesteding ontnomen.
15. De Oosterschelde is een Natura 2000 gebied. De grens wordt getrokken 100 meter vanaf de dijk landinwaarts. Hoe verhoudt de Wintrack-mast in de Oosterschelde zich tot de afspraken voor Natura 2000 gebieden? Omwonenden krijgen hoge boetes als ze in het broedseizoen bijvoorbeeld wormen steken of zeekraal knippen, hoe kan het dan dat TenneT zo'n enorme paal in datzelfde beschermde gebied mag plaatsen? De schade is niet alleen tijdens het bouwen, denk alleen al aan de gevolgen voor de vogels die in de draden van de Wintracks kunnen vliegen. Getoetst moet worden of hiermee geen Europese afspraken worden overschreden.
16. Landschappelijke aantasting van het dorp Borssele. De zeekabel afkomstig van de windparken wil TenneT precies daar aan land laten gaan waar in 2004 nog het Sloebos is aangelegd dat als natuurcompensatie diende en tevens een duidelijke grens moest trekken tussen het dorp en de industrie. Die grens wordt nu weer opgeschoven.
17. De ophoging van het transformatorstation in Borssele zal zeer ingrijpende gevolgen hebben voor de directe omgeving. Daar kan geen natuurcompensatie tegenop. De bliksemafleiders worden zelfs 26 meter hoog.

LANDBOUW / ECONOMIE

18. Precisielandbouw in de omgeving van deze nieuwe verbinding wordt onmogelijk. Boeren klagen nu al over GPS systemen die uitvallen. Er is nooit goed onderzoek naar deze effecten gedaan. TenneT wimpelt deze bezwaren al te makkelijk weg.
19. Daarbij ook de gevolgen van drupschade op gewassen. Ook hier is nooit onderzoek naar gedaan.
20. De steeds strenger wordende eisen m.b.t. condities waarin gewassen geproduceerd mogen worden. In dit gebied waar veel mensen afhankelijk zijn van de fruitteelt is dit een serieuze bedreiging van de lokale economie. Wie zegt dat een grote klant als de Albert Heijn in de toekomst geen fruit meer wil hebben die onder hoogspanningsmasten is geproduceerd? Voor dergelijke toekomstige schade geeft TenneT geen vergoeding.
21. Gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden worden sterk beperkt omdat het gebruik van drones onmogelijk wordt en het houden van dieren onder deze verbinding onmogelijk is.
22. De nadelige effecten op het toeristische imago van de Provincie Zeeland. Wanneer de entree van Zeeland, de route naar Walcheren, ontsierd zal worden door 65 meter hoge masten, wordt het landschappelijke karakter verdrongen door een meer industriële uitstraling. De vraag is of dit wenselijk is. Deze twee industrieën bijten elkaar.
23. Daarnaast is het een bekend gegeven dat de bouw van hoogspanningsmasten een waardevermindering van huizen tot gevolg hebben. Tennet koopt nu alleen de mensen uit die direct onder de masten wonen maar het is problematischer in het geval iemand net buiten de zone woont en zijn WOZ-waarde toch ziet dalen.

GEZONDHEID

24. Er is grote ongerustheid ontstaan met betrekking tot de gezondheidsrisico's (w.o. leukemie bij kinderen). Waarom mag men wel in de nabijheid van deze masten werken en wonen; maar geen kinderopvang organiseren? Deze ongerustheid wordt versterkt nu er sprake blijkt te zijn van 4- + 2-circuits masten op zeer korte afstand van elkaar.
25. Wij vragen de overheid om nulmetingen uit te voeren om de sterkte van het magnetisch veld te bepalen in de oude situatie. Een dergelijke meting zou door iedere ongeruste burger, die binnen een straal van 1 kilometer van de masten woont, moeten kunnen worden aangevraagd. Om dan, indien de plannen doorgang vinden, na de in gebruik name van de masten opnieuw een meting uit te voeren en zo inzicht te verschaffen in de sterkte van het magnetisch veld waar wij als burgers aan bloot gesteld worden. In gesprekken met Tennet is tot nu toe terughoudend op dit voorstel gereageerd.

LANDELIJK / EUROPEES

26. Het ministerie van Economische Zaken wekt sterk de indruk dat alleen kosten en tijd belangrijk zijn. Zo snel mogelijk windparken aansluiten, zo snel mogelijk over land van A naar B om het Energieakkoord maar te halen. Thema's als draagvlak onder de bevolking, gezondheid, duurzaamheid op de lange termijn, toerisme en het landschap lijken van geen enkel belang voor het ministerie. Toch zijn dit thema's die minister Kamp zich ter harte zou moeten nemen. Is de minister bereid om naast een internationale afspraak als het Energieakkoord er allereerst voor de Nederlandse burger te zijn en landschappelijk ingrijpende beslissingen op een voor iedereen acceptabele manier uit te voeren? Ook als deze duurder uitpakken? Het hoogspanningsnet wordt door Nederlandse burgers en bedrijven betaald via de nettarieven. Daarmee zou draagvlak onder die burgers en bedrijven van cruciaal belang moeten zijn. We willen allemaal groener worden maar niet ten koste van ons eigen landschap en gezondheid!
27. Een rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2015 constateert de controle op TenneT niet goed wordt uitgevoerd. De regering heeft nu twee petten op: die van aandeelhouder en toezichthouder. Daardoor sprake van verstrengelde belangen. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) zou meer bevoegdheid moeten krijgen om de taak van toezicht van de minister over te nemen. Uitbreidingen moeten op voorhand door een onafhankelijke instantie beoordeeld kunnen worden op Nut en Noodzaak. Niet alleen op kosten achteraf.
28. Verder is de informatievoorziening erg technisch, onmogelijk te volgen voor de gemiddelde burger, dit is in strijd met het beginsel van equality of arms.
29. Doordat voor de aanleg gronden van burgers/boeren onteigend worden is sprake van een onaanvaardbare inbreuk op het eigendomsrecht. In strijd met artikel 1, eerste protocol van het Europees Verdrag voor de rechten van de Mens.
30. Er is veel veranderd sinds de nieuwe wet Ruimtelijke ordening uit 2008. Burgers en lokale overheden kunnen in de huidige situatie nauwelijks invloed uitoefenen op grote Rijks projecten. Een gevolg is dat er een gebrek is aan transparantie in de besluitvorming, de afstand tussen de burger en de landelijke overheid is groot. Ook al is er geen draagvlak onder de bevolking en lokale politiek, Rijksinpassingsplannen kunnen nu toch worden uitgevoerd dit is in strijd met de Arhus conventie uit 1998: een burger moet inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen. Wij houden de Nederlandse overheid er dan ook aan dat het Westerschelde alternatief alsnog onderzocht wordt.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.
Om bovengenoemde redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven worden gekozen.

Hoogachtend

Zienswijze ingediend door:

Naam: :

Straat:

Postcode:

Woonplaats: .

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Plaats, datum:

, 13 APRIL 2016.....

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – onder voorbehoud van alle rechten– een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland.

Als inwoner van OUDELANDE, GEM BORSELE heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV. Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

PROCEDURE

1. Na verloop van zeven jaar is de oorspronkelijke reden (aanleg tweede kerncentrale in Borssele) om aanleg van de hoogspanningsverbinding inz. nut en noodzaak te rechtvaardigen niet meer aan de orde. De latere motivatie past dan ook niet bij het huidig voorliggende plan.

2. Nut en noodzaak van aanleg van deze bovengrondse variant zijn niet aangetoond nu na de gedwongen splitsing van Delta de zwaar verlieslijdende energietak van dit bedrijf zelfstandig niet kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote stroomproductiecapaciteit zal wegvallen. Omroep Zeeland berichtte op 20/02/2016: *"Nu het bedrijf moet splitsen in een netwerkbedrijf en een energiebedrijf, vormt de kerncentrale een groot probleem. De centrale draait met zo'n groot verlies, dat de energietak van Delta zelfstandig niet overeind kan blijven."*

3. In Zeeland ontbreekt een breed maatschappelijk en politiek draagvlak en ondanks meerdere verzoeken is onderzoek naar een onderzees alternatief door minister Kamp geweigerd. Omroep Zeeland bericht op 16 januari 2015: *"Stroombeheerder Tennet moet opnieuw duidelijk maken wat het nut en de noodzaak zijn voor een nieuw hoogspanningsnet over land in Zeeland. Dat vinden alle partijen in Provinciale Staten."*
   In een commissievergadering op 15 januari 2015 hadden de partijen van de Provincie Zeeland unaniem opgeroepen tot onderzoek van ondergrondse EN ONDERZEESE alternatieven, met name het Westerschelde-alternatief werd daarbij naar voren gedragen. Vervolgens werd een jaar lang niet gereageerd door TenneT en het ministerie van EZ. Ondertussen werd wel opdracht gegeven aan het Belgische onderzoeksbureau Tractebel om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van enkele kilometers ondergronds, terwijl de Westerschelde-optie werd genegeerd. Toen de resultaten van deze quickscan in december 2015 gepubliceerd werden, concludeerde minister Kamp dat er in Zeeland 0 kilometer ondergronds kon worden aangelegd. Gezien de hoge kosten en de technische complexiteit

van 380kv Wisselstroom ondergronds is dit overigens niet zo verwonderlijk. Omdat in de procedure alternatieven die eventueel minder schade doen aan het landschap dienen te worden onderzocht en afgewogen, staan wij op het standpunt van de Provincie en gemeenteraden die juist gepleit hebben voor onderzoek naar een ONDERZEESE variant. Zo had de gemeente Reimerswaal op 15/12/2015 een motie aangenomen om dit alternatief te onderzoeken omdat (citaat): "*er geen nader onderzoek is gedaan naar de mogelijkheid van een onderwater verbinding;dat de mogelijkheden voor onderwater verbinding destijds mondeling en zonder onderbouwing zijn afgedaan; en van mening zijnde dat alle alternatieven afdoende onderzocht dienen te worden; spreekt uit dat een gedegen onderzoek naar de mogelijkheid van een verbinding door het water, zoals de route over de bodem van de Westerschelde, als alternatief op een nieuwe bovengrondse hoog- spanningsverbinding, onderdeel behoort te zijn van de voorbereidingen op de ruimtelijke procedure;*
Een jaar later moest Tennet op 15 januari 2016 opnieuw de plannen toelichten voor de Provincie Zeeland, waarna Omroep Zeeland berichtte: *"De meeste partijen in Provinciale Staten zijn niet overtuigd door het verhaal van het ministerie en Tennet. Zij blijven voorstander van een ondergronds hoogspanningstracé."*
Kortom: wij maken bezwaar tegen het feit dat de afwijzing naar het onderzeese alternatief door Tennet niet wordt onderbouwd met gedegen onafhankelijk onderzoek.

4. Het verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd. De redenatie van TenneT en het ministerie van EZ is niet juist als ze beweren dat de nieuwe lijn los van de windenergie sowieso nodig is. We zijn het met elkaar eens dat er afvoer capaciteit nodig is, echter er wordt niet stilgestaan bij het verbruik in eigen gebied, op zowel huishoudelijk niveau en industrieel niveau. Tevens loopt er een 150kV hoogspanningsverbinding naar Noord Brabant, en gaat vanaf 2017 de ELSTA centrale 100% voor DOW gaat produceren, waarmee de 440 Mw die nu door de Westerschelde komt vervalt.

   Al lijkt er nu weinig marge, door de wijzigingen op korte termijn en het lokale verbruik (en het mogelijk eerder wegvallen dan gepland van de kerncentrale) is er ruimschoots voldoende capaciteit alleen al met het huidige 380kv verbinding.

   Door de bestaande verbinding te verzwaren met nieuwe lichtere vierbundel geleiders kan de transport capaciteit zelfs fors opgewaardeerd worden met 1 gigawatt per circuit.

   Dit alternatief wordt nu door TenneT en het ministerie van EZ resoluut van tafel geveegd omdat het Zeeuwse hoogspanningsnet dan een paar maanden stil zou komen te liggen, maar er is niet overtuigend beargumenteerd waarom dit niet kan. De centrales kunnen worden gecompenseerd voor de periode dat ze niet kunnen leveren. Het gaat hier duidelijk om een 'niet willen', immers waar een wil is, is een weg!

5. Met betrekking tot de huidige productie- en afvoercapaciteit heeft Minister Kamp de Kamerleden tijden het Algemeen Overleg op 14 maart j.l., onjuist geïnformeerd door de suggestie te wekken dat TenneT al jarenlang geen onderhoud heeft kunnen plegen omdat het net overvol zou zitten. Minister Kamp sprak over 2100MW energie die over het al bestaande 380kV-net dient te worden afgevoerd. Hij gaat hierbij voorbij aan het feit dat Zeeland ook energie nodig heeft, niet alle geproduceerde energie moet via de 380kV worden afgevoerd. In een brief aan de gemeenteraad Reimerswaal (gedateerd 24 februari 2016) schreef minister Kamp dat de Zeeuwse belasting 200-550 MW is. Waarom zei minister Kamp niets over de Zeeuwse afname toen hij 14 maart de verschillende Kamerleden te woord stond? En zelfs de 200 - 550 MW die hij in de brief aan de gemeente Reimerswaal noemt, komt niet overeen met wat het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument (KCD) hierover vermeldt.
   KCD 2013 | Deel 2 blz 84:
   *12.1.5 Te verwachten ontwikkelingen in Regio Zuid Zeeland ... De belasting, zoals voorzien door regionaal netbeheerder DELTA Netwerkbedrijf (DNWB), nemen toe met percentages van nihil tot maximaal 2,5%. De belastingvraag ontwikkelt zich hierdoor van **619 MW** in 2014 naar **713 MW** in 2023.*
   We begrijpen dat de productie (net als de vraag naar energie) een variabel gegeven is, maar met het

noemen van 2100 MW heeft minister Kamp de Kamerleden een onjuiste situatie geschetst.
Ook heeft hij nagelaten te vermelden dat er naast de 380kV ook een 150kV lijn vanuit Borssele naar Brabant loopt die 330 MVA afvoercapaciteit biedt. 1645 MVA + 330 MVA = 1975 MVA capaciteit.
Daar komt bij dat verbindingen altijd redundant (dubbel) worden uitgevoerd. Het gaat dus in feite niet om 1x 1645 MVA maar om 2x 1645 MVA, waardoor onderhoud altijd mogelijk is. Daarnaast produceren de centrales zelden op maximaal vermogen. Dit alles bij elkaar maakt het zeer onwaarschijnlijk dat TenneT al sinds 2009 geen onderhoud heeft kunnen uitvoeren.

6. Hoe nodig is een ring-verbinding voor Zeeland? Volgens minister Kamp een van de redenen dat de Westerschelde-optie niet realistisch is omdat een onderzeese kabel een zogenaamde punt-tot-punt verbinding is en geen ringverbinding kan zijn. Het Nederlandse net is een van de meest betrouwbare van de hele wereld. Gemiddeld heeft elk huishouden in ons land 99,995 % van de tijd elektriciteit. De vraag rijst hoe noodzakelijk het is om het Zeeuwse net nog betrouwbaarder te maken door middel van een zogenaamde ring?
   Hoe kan het überhaupt dat er in Zeeland een ring-verbinding wordt gerealiseerd, pal naast een oude 2-circuits lijn, terwijl dit in Brabant tot een drastische tracé-wijziging leidde? Immers, 4-circuits mag voor Nederland niet in een EU ring worden opgenomen! Zie TenneT-film op Youtube die dit uitlegt:
   https://www.youtube.com/watch?v=vnhbUL3OaHw

   Titel: 'Uitleg wijziging tracé Brabant', geplaatst op 25 augustus 2014.
   EZ zet 2 - 380kV parallel-tracés in om energie weg te krijgen uit Borssele naar Rilland met totaal 4 circuits. Zeeland mag volgens EZ dan niet meer in een EU ring of EU netwerk (380 KV) worden opgenomen. Hierdoor blijft Zeeland kwetsbaar als stroom-schiereiland. Hiermee wordt de leveringszekerheid van een EU-netwerk minimaal, en de risico's maximaal.

7. Ook is er vanaf het begin op misleidende manier gecommuniceerd over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten, de brochures laten namelijk tekeningen zien van 2-circuitsmasten met een klein magnetisch veld. Pas sinds 2014 wordt duidelijk dat het in feite om 4-circuits gaat.
   TenneT ontkent nu dat ze in de eerste instantie 2-circuits van plan waren en zegt dat er ook geen relatie is tussen de plannen voor de windparken, die de verdubbeling in capaciteit nog enigszins zou kunnen verklaren, terwijl het KCD (Kwaliteits- en Capaciteits Document) uit 2013 duidelijk spreekt van realisatie van een dubbelcircuit 380kV-verbinding Borssele-Tilburg met een transportvermogen van 2 x 2635 MVA.
   4-circuits betekent in werkelijkheid een groter vermogen en een groter magnetisch veld. Omdat de nieuwe masten pal naast de oude masten worden gebouwd spreekt men in technische zin dus eigenlijk over een 6-circuitsverbinding. In Brabant was dit een reden om het hele tracé te wijzigen. Juist vanwege de onduidelijkheid hierover ontstaat het gevoel dat wij als belanghebbenden, al dan niet bewust, onjuist geïnformeerd te zijn.

8. Eveneens beargumenteerde Tennet niet duidelijk waarom de lijnen bij het bestaande 150 kV station in Willem Annapolder gekruist worden. Voor het deel van Borssele tot Willem Annapolder betekent dit dat de bestaande 380kV bij de nieuwe Wintracks wordt gehangen en dat de oude vakwerkmasten daar kunnen worden afgebroken. De al bestaande 150kV blijft daar staan.
   In Willem Annapolder wordt er gewisseld en zal de 380Kv op de al bestaande vakwerkmasten verder gaan en wordt de 150kV bij de Wintrackmasten opgehangen. De bestaande 150kV vakwerkmasten van Willem Annapolder tot Rilland kunnen worden afgebroken. De vraag is: waarom deze kruising?
   Logischer zou zijn om de gehele 380kV van Borssele tot Rilland bij de Wintracks te hangen en de al bestaande 380kV vakwerkmasten af te breken. Door het toevoegen van de 150kV aan de nieuwe masten, die een gemiddelde levensduur van 100 jaar hebben, kan deze verbinding op korte termijn niet ondergronds worden aangelegd. Dit is een recente ontwikkeling waarbij TenneT de 110 kV en 150kV verbindingen meer en meer ondergronds aanlegt.

9. Daarnaast is, door het opknippen van het gehele project in deelprojecten, een onwenselijke situatie ontstaan omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. De verschillende deelprojecten (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite allemaal over een en dezelfde aansluiting maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld.
   Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen op de voortgang van de andere procedures. Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is, sluit dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit. Met het opdelen van de procedures worden alternatieven dus al op voorhand geëlimineerd.

10. Wij zetten grote vraagtekens bij de uitvoering van voorbereidende werkzaamheden. Dit is in de Tweede Kamer besproken maar is er ook gesproken over hoever TenneT daarin mag gaan? Tijdens broedseizoen boringen doen in Nationaal Park Oosterschelde (= Natura 2000), zandophogingen bij Borssele etc. Mag dit zomaar?

11. Tennet is inconsequent in informatie: de getoonde plattegrond met de verbinding in de brief van minister Kamp van 17 februari 2016 wijkt weer af van alle eerder getoonde tracés.

NATUUR & LANDSCHAP

12. Het Zeeuwse landschap wordt ingrijpend en voor lange tijd (100 jaar) aangetast. Dit zou niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn. Ook de landelijke overheid heeft hierin een verantwoordelijkheid. Landschapscompensatie is makkelijk te regelen, maar het begint bij een zorgvuldige afweging van alle alternatieven alvorens een dergelijke ingrijpende investering te doen.
13. Tevens is er sprake van verlies van cultureel erfgoed. Het strandje en de oude zeedijk rondom Krabbendijke is een favoriet wandelgebied onder bewoners van het dorp. Dit zal een verlaten uitstraling krijgen nu alle direct omwonenden uitgekocht worden en al de oude karakteristieke huisjes leeg komen te staan. Met daarbij de aanblik van de dubbele mastenrij zal dit een troosteloos geheel worden.
14. Voor kite-surfers is het strandje in Krabbendijke een ideale plek om deze sport te beoefenen. Dit wordt verboden als de nieuwe masten er staan. Hiermee wordt de bevolking ook op deze manier een populaire vrijetijdsbesteding ontnomen.
15. De Oosterschelde is een Natura 2000 gebied. De grens wordt getrokken 100 meter vanaf de dijk landinwaarts. Hoe verhoudt de Wintrack-mast in de Oosterschelde zich tot de afspraken voor Natura 2000 gebieden? Omwonenden krijgen hoge boetes als ze in het broedseizoen bijvoorbeeld wormen steken of zeekraal knippen, hoe kan het dan dat TenneT zo'n enorme paal in datzelfde beschermde gebied mag plaatsen? De schade is niet alleen tijdens het bouwen, denk alleen al aan de gevolgen voor de vogels die in de draden van de Wintracks kunnen vliegen. Getoetst moet worden of hiermee geen Europese afspraken worden overschreden.
16. Landschappelijke aantasting van het dorp Borssele. De zeekabel afkomstig van de windparken wil TenneT precies daar aan land laten gaan waar in 2004 nog het Sloebos is aangelegd dat als natuurcompensatie diende en tevens een duidelijke grens moest trekken tussen het dorp en de industrie. Die grens wordt nu weer opgeschoven.
17. De ophoging van het transformatorstation in Borssele zal zeer ingrijpende gevolgen hebben voor de directe omgeving. Daar kan geen natuurcompensatie tegenop. De bliksemafleiders worden zelfs 26 meter hoog.

LANDBOUW / ECONOMIE

18. Precisielandbouw in de omgeving van deze nieuwe verbinding wordt onmogelijk. Boeren klagen nu al over GPS systemen die uitvallen. Er is nooit goed onderzoek naar deze effecten gedaan. TenneT wimpelt deze bezwaren al te makkelijk weg.
19. Daarbij ook de gevolgen van drupschade op gewassen. Ook hier is nooit onderzoek naar gedaan.

20. De steeds strenger wordende eisen m.b.t. condities waarin gewassen geproduceerd mogen worden. In dit gebied waar veel mensen afhankelijk zijn van de fruitteelt is dit een serieuze bedreiging van de lokale economie. Wie zegt dat een grote klant als de Albert Heijn in de toekomst geen fruit meer wil hebben die onder hoogspanningsmasten is geproduceerd? Voor dergelijke toekomstige schade geeft TenneT geen vergoeding.
21. Gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden worden sterk beperkt omdat het gebruik van drones onmogelijk wordt en het houden van dieren onder deze verbinding onmogelijk is.
22. De nadelige effecten op het toeristische imago van de Provincie Zeeland. Wanneer de entree van Zeeland, de route naar Walcheren, ontsierd zal worden door 65 meter hoge masten, wordt het landschappelijke karakter verdrongen door een meer industriële uitstraling. De vraag is of dit wenselijk is. Deze twee industrieën bijten elkaar.
23. Daarnaast is het een bekend gegeven dat de bouw van hoogspanningsmasten een waardevermindering van huizen tot gevolg hebben. Tennet koopt nu alleen de mensen uit die direct onder de masten wonen maar het is problematischer in het geval iemand net buiten de zone woont en zijn WOZ-waarde toch ziet dalen.

GEZONDHEID

24. Er is grote ongerustheid ontstaan met betrekking tot de gezondheidsrisico's (w.o. leukemie bij kinderen). Waarom mag men wel in de nabijheid van deze masten werken en wonen; maar geen kinderopvang organiseren? Deze ongerustheid wordt versterkt nu er sprake blijkt te zijn van 4- + 2-circuits masten op zeer korte afstand van elkaar.
25. Wij vragen de overheid om nulmetingen uit te voeren om de sterkte van het magnetisch veld te bepalen in de oude situatie. Een dergelijke meting zou door iedere ongeruste burger, die binnen een straal van 1 kilometer van de masten woont, moeten kunnen worden aangevraagd. Om dan, indien de plannen doorgang vinden, na de in gebruik name van de masten opnieuw een meting uit te voeren en zo inzicht te verschaffen in de sterkte van het magnetisch veld waar wij als burgers aan bloot gesteld worden. In gesprekken met Tennet is tot nu toe terughoudend op dit voorstel gereageerd.

LANDELIJK / EUROPEES

26. Het ministerie van Economische Zaken wekt sterk de indruk dat alleen kosten en tijd belangrijk zijn. Zo snel mogelijk windparken aansluiten, zo snel mogelijk over land van A naar B om het Energieakkoord maar te halen. Thema's als draagvlak onder de bevolking, gezondheid, duurzaamheid op de lange termijn, toerisme en het landschap lijken van geen enkel belang voor het ministerie. Toch zijn dit thema's die minister Kamp zich ter harte zou moeten nemen. Is de minister bereid om naast een internationale afspraak als het Energieakkoord er allereerst voor de Nederlandse burger te zijn en landschappelijk ingrijpende beslissingen op een voor iedereen acceptabele manier uit te voeren? Ook als deze duurder uitpakken? Het hoogspanningsnet wordt door Nederlandse burgers en bedrijven betaald via de nettarieven. Daarmee zou draagvlak onder die burgers en bedrijven van cruciaal belang moeten zijn. We willen allemaal groener worden maar niet ten koste van ons eigen landschap en gezondheid!

27. Een rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2015 constateert de controle op TenneT niet goed wordt uitgevoerd. De regering heeft nu twee petten op: die van aandeelhouder en toezichthouder. Daardoor sprake van verstrengelde belangen. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) zou meer bevoegdheid moeten krijgen om de taak van toezicht van de minister over te nemen. Uitbreidingen moeten op voorhand door een onafhankelijke instantie beoordeeld kunnen worden op Nut en Noodzaak. Niet alleen op kosten achteraf.

28. Verder is de informatievoorziening erg technisch, onmogelijk te volgen voor de gemiddelde burger, dit is in strijd met het beginsel van equality of arms.

29. Doordat voor de aanleg gronden van burgers/boeren onteigend worden is sprake van een

onaanvaardbare inbreuk op het eigendomsrecht. In strijd met artikel 1, eerste protocol van het Europees Verdrag voor de rechten van de Mens.

30. Er is veel veranderd sinds de nieuwe wet Ruimtelijke ordening uit 2008. Burgers en lokale overheden kunnen in de huidige situatie nauwelijks invloed uitoefenen op grote Rijks projecten. Een gevolg is dat er een gebrek is aan transparantie in de besluitvorming, de afstand tussen de burger en de landelijke overheid is groot. Ook al is er geen draagvlak onder de bevolking en lokale politiek, Rijksinpassingsplannen kunnen nu toch worden uitgevoerd dit is in strijd met de Arhus conventie uit 1998: een burger moet inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen. Wij houden de Nederlandse overheid er dan ook aan dat het Westerschelde alternatief alsnog onderzocht wordt.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV
Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.
Om bovengenoemde redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven worden gekozen.

Hoogachtend,

handtekening:

Naam:

Zienswijze ingediend door, naam:
Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Plaats, datum:

13-04-2016.....

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – met behoud van alle rechten – een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland. Als inwoner van Borsele heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV.

Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

1. **Omgevingsimpact:** Via twee grote afspanportalen aan de oostzijde van schakelstation Borssele zullen de kabelbundels ingevoerd worden in wintrackmasten van ca. 65.00 meter hoog. De dominantie van de hoge 380 kV hoogspanningsverbinding zal een landschappelijke afbreuk doen aan de gehele omgeving van Borsele en de doorsnijding van Midden Zeeland.

2. **Gezondheidsrisico's voor mens en dier:** Angst voor gezondheidsrisico's voor mens en dier als gevolg van elektro magnetische straling en fijnstof. Er is nog geen wetenschappelijke consensus en uniforme regelgeving over de gevaren van blootstelling aan magnetische velden en fijnstof. Een belangrijke reden hierin is dat de wetenschap nog niet in staat is om definitieve uitspraken te doen over de gezondheidseffecten op lange termijn ten gevolge van magnetische straling van hoogspanningsleidingen of schakelstations. Ook het RIVM kan slechts uitspraken doen op grond van de huidige stand van de wetenschap en moet een voorbehoud maken naar de toekomst *("Voor zover nu bekend .....")*

3. **Nut en Noodzaak:** De basis van het ZW380kV plan ligt in 2008. Hierna is de Nut en Noodzaak verschillende keren gewijzigd. In de uitgangspunten voor Nut en Noodzaak wordt voorbij gegaan aan het sluiten van centrales en ook de eigen vraag van het gebied, zowel op huishoudelijk als ook industrieel niveau. Technisch is het ook mogelijk de bestaande hoogspanningsverbinding op te waarderen door een vierbundel lichtere geleiders toe te passen. Voor mij is hierdoor Nut en Noodzaak voor een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding niet voldoende aangetoond.

4. **Consequenties 380 kV hoogspanningsverbinding op de directe omgeving Borsele.** Voor het Sloebos betekent dit een definitieve wijziging van het oorspronkelijke natuur compensatie plan omdat onder de bovengrondse kabels geen hoge beplanting mag staan. Oftewel een strook van 2 x 34.00 meter = 68.00 meter breed x de lengte moet boom vrij zijn. Eventuele verdere ontwikkeling of uitbreiding binnen dit gebied zijn onmogelijk, doch zeer beperkt. Dit geldt ook voor het karakteristieke heggenlandschap ten westen van Nisse en de landbouw en fruitteelt gebieden. Verder zullen de hoogspanningslijnen extra sterfte van vogels veroorzaken, zeker met de nieuwe Wintrackmasten, waar de draden onder elkaar worden aangebracht. Daarmee wordt ons voor de komende 80 jaar unieke natuurwaarden ontnomen.

5. **Uitdemping van het elektromagnetisch veld:** Het mast-type werd in de basis plannen geïntroduceerd als een 'magneetveldarme solo mast' (waarbij de geleiders alleen aan de binnenzijde zijn opgehangen) is fors opgeschaald naar een mega-transportcapaciteit met 4 X 380kV circuits, die in tegenstelling tot de solo mast wordt opgewaardeerd met extra kabelbundels aan zowel de binnen en buitenkant van de mast. In de parallelloop van het 380kV tracé lopen de bestaande vakwerkmasten met 2 x 150kV circuits mee. Hierdoor bestaat het tracé uit 6 circuits. Deze unieke situatie heeft effect op de uitdemping van het elektromagnetisch veld en vindt ik daarmee zeer ernstig en verontrustend.

6. **Alternatieven** In de Environmental Impact Assessment Directive van de Europese Unie, wordt bepaalt dat bij de bouw van een nieuwe hoogspanningslijn en schakelstation een milieueffectrapportage (MER) verplicht is, met als doel om het meest milieuvriendelijke alternatief vast te stellen. Met de van nature aanwezige Oost-west verbinding door de Westerschelde is het mogelijk om de kabels van wind op zee rechtstreeks door te trekken naar station Rilland. Hiermee wordt station Borssele ontlast, en daarmee geheel Midden Zeeland. Met een eventuele opwaardering van de bestaande 380kV hoogspanningsverbinding is er ruimschoots voldoende transport capaciteit voor het energielandpark Borssele.
   Alternatieven zoals de Westerschelde optie, of ondergronds met supergeleidende grondkabels dienen serieus en onafhankelijk onderzocht te worden, en waar mogelijk toegepast te worden.

7. **Streekimago:** Het toeristisch imago van onze streek wordt aangetast waardoor in de toekomst minder toeristen zullen komen, waardoor ook de lokale economie wordt aangetast.

8. **Landbouwgronden en onroerend goed:** Door de komst van deze hoge masten en kabelbundels wordt mijn omgeving ook minder aantrekkelijk voor mensen om zich er te vestigen. Daardoor vrees ik dat de waarde van landbouwgrond en onroerend goed zal dalen.

9. **Landbouw en fruitteelt.** De gebruiksmogelijkheden van de landbouwgrond zullen sterk afnemen omdat er in de buurt van deze verbinding GPS-systemen niet functioneren, waardoor precisielandbouw met drones en tractoren en spuitmachines met GPS-aansturing niet kunnen worden gebruikt. Ook drupschade op Land- en fruitteeltproducten kunnen op basis van de steeds strengere eisen op voedselkwaliteit niet meer worden gecertificeerd en worden daardoor onverkoopbaar.

10. **Een oplossing zou zijn deze verbinding onder de grond te plaatsen.**

.....

.....

.....

.....

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV. Om deze redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven zal worden gekozen.

Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.

Hoogachtend,

handtekening:

Naam:

Zienswijze ingediend door:

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

, 12 april 2016

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – onder voorbehoud van alle rechten– een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland.

Als inwoner van Vlake heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV. Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

PROCEDURE

- Na verloop van zeven jaar is de oorspronkelijke reden (aanleg tweede kerncentrale in Borssele) om aanleg van de hoogspanningsverbinding inz. nut en noodzaak te rechtvaardigen niet meer aan de orde. De latere motivatie past dan ook niet bij het huidig voorliggende plan.
- Nut en noodzaak van aanleg van deze bovengrondse variant zijn niet aangetoond nu na de gedwongen splitsing van Delta de zwaar verlieslijdende energietak van dit bedrijf zelfstandig niet kan overleven en het waarschijnlijker wordt dat in de zeer nabije toekomst grote stroomproductiecapaciteit zal wegvallen. Omroep Zeeland berichtte op 20/02/2016: *"Nu het bedrijf moet splitsen in een netwerkbedrijf en een energiebedrijf, vormt de kerncentrale een groot probleem. De centrale draait met zo'n groot verlies, dat de energietak van Delta zelfstandig niet overeind kan blijven."*
- In Zeeland ontbreekt een breed maatschappelijk en politiek draagvlak en ondanks meerdere verzoeken is onderzoek naar een onderzees alternatief door minister Kamp geweigerd. Omroep Zeeland bericht op 16 januari 2015: *"Stroombeheerder Tennet moet opnieuw duidelijk maken wat het nut en de noodzaak zijn voor een nieuw hoogspanningsnet over land in Zeeland. Dat vinden alle partijen in Provinciale Staten."*
  In een commissievergadering op 15 januari 2015 hadden de partijen van de Provincie Zeeland unaniem opgeroepen tot onderzoek van ondergrondse EN ONDERZEESE alternatieven, met name het Westerschelde-alternatief werd daarbij naar voren gedragen. Vervolgens werd een jaar lang niet gereageerd door TenneT en het ministerie van EZ. Ondertussen werd wel opdracht gegeven aan het Belgische onderzoeksbureau Tractebel om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van enkele kilometers ondergronds, terwijl de Westerschelde-optie werd genegeerd. Toen de resultaten van deze quickscan in december 2015 gepubliceerd werden, concludeerde minister Kamp dat er in Zeeland 0 kilometer ondergronds kon worden aangelegd. Gezien de hoge kosten en de technische complexiteit van 380kv Wisselstroom ondergronds is dit overigens niet zo verwonderlijk. Omdat in de procedure alternatieven die eventueel minder schade doen aan het landschap dienen te worden onderzocht en afgewogen, staan wij op het standpunt van de Provincie en gemeenteraden die juist gepleit hebben voor onderzoek naar een ONDERZEESE variant. Zo had de gemeente Reimerswaal op 15/12/2015 een motie aangenomen om dit alternatief te onderzoeken omdat (citaat): "*er geen nader onderzoek is*

gedaan naar de mogelijkheid van een onderwater verbinding; dat de mogelijkheden voor onderwater verbinding destijds mondeling en zonder onderbouwing zijn afgedaan; en van mening zijnde dat alle alternatieven afdoende onderzocht dienen te worden; spreekt uit dat een gedegen onderzoek naar de mogelijkheid van een verbinding door het water, zoals de route over de bodem van de Westerschelde, als alternatief op een nieuwe bovengrondse hoog- spanningsverbinding, onderdeel behoort te zijn van de voorbereidingen op de ruimtelijke procedure;

Een jaar later moest Tennet op 15 januari 2016 opnieuw de plannen toelichten voor de Provincie Zeeland, waarna Omroep Zeeland berichtte: *"De meeste partijen in Provinciale Staten zijn niet overtuigd door het verhaal van het ministerie en Tennet. Zij blijven voorstander van een ondergronds hoogspanningstracé."*

Kortom: wij maken bezwaar tegen het feit dat de afwijzing naar het onderzeese alternatief door Tennet niet wordt onderbouwd met gedegen onafhankelijk onderzoek. Daarnaast wijzen wij u ook op het Onderzoek van de Universiteit van Twente in samenwerking met Tennet voor de superkabel, zie bijlage.

- Het verzwaren van het bestaande hoogspanningstracé is niet onderzocht en de onmogelijkheid slecht beargumenteerd. De redenatie van TenneT en het ministerie van EZ is niet juist als ze beweren dat de nieuwe lijn los van de windenergie sowieso nodig is. We zijn het met elkaar eens dat een capaciteit van 1900 MVA minimaal nodig is. Als is er weinig marge, die capaciteit is er wel op dit moment, met een opwaardering van 1000MW (en het mogelijk wegvallen van de kerncentrale = 485MW, en de ELSTA centrale (440 MW) die vanaf 2017 volledig voor DOW gaat produceren) zou veel meer dan de nodige capaciteit gegenereerd worden. Dit alternatief wordt nu door TenneT en het ministerie van EZ resoluut van tafel geveegd omdat het Zeeuwse hoogspanningsnet dan een paar maanden stil zou komen te liggen, maar er is niet overtuigend beargumenteerd waarom dit niet kan. Zeker bij de kanaalovergang bij Vlake voor ons als omwonende zou dit een passende oplossing zijn, door vanaf mast 1056 tot en met mast 1067 het bestaande tracé te verzwaren (bron: Kaart Traceé ZW380KV Gemeente Borsele)! De centrales kunnen worden gecompenseerd voor de periode dat ze niet kunnen leveren. Het gaat hier duidelijk om een 'niet willen', immers waar een wil is, is een weg!
- Met betrekking tot de huidige productie- en afvoercapaciteit heeft Minister Kamp de Kamerleden tijden het Algemeen Overleg op 14 maart j.l., onjuist geïnformeerd door de suggestie te wekken dat TenneT al jarenlang geen onderhoud heeft kunnen plegen omdat het net overvol zou zitten. Minister Kamp sprak over 2100MW energie die over het al bestaande 380kV-net dient te worden afgevoerd. Hij gaat hierbij voorbij aan het feit dat Zeeland ook energie nodig heeft, niet alle geproduceerde energie moet via de 380kV worden afgevoerd. In een brief aan de gemeenteraad Reimerswaal (gedateerd 24 februari 2016) schreef minister Kamp dat de Zeeuwse belasting 200-550 MW is. Waarom zei minister Kamp niets over de Zeeuwse afname toen hij 14 maart de verschillende Kamerleden te woord stond? En zelfs de 200 - 550 MW die hij in de brief aan de gemeente Reimerswaal noemt, komt niet overeen met wat het Kwaliteits- en Capaciteitsdocument (KCD) hierover vermeldt.

  KCD 2013 | Deel 2 blz 84:

  *12.1.5 Te verwachten ontwikkelingen in Regio Zuid Zeeland ... De belasting, zoals voorzien door regionaal netbeheerder DELTA Netwerkbedrijf (DNWB), nemen toe met percentages van nihil tot maximaal 2,5%. De belastingvraag ontwikkelt zich hierdoor van **619 MW** in 2014 naar **713 MW** in 2023.*

  We begrijpen dat de productie (net als de vraag naar energie) een variabel gegeven is, maar met het noemen van 2100 MW heeft minister Kamp de Kamerleden een onjuiste situatie geschetst.
  Ook heeft hij nagelaten te vermelden dat er naast de 380kV ook een 150kV lijn vanuit Borssele naar Brabant loopt die 330 MVA afvoercapaciteit biedt. 1645 MVA + 330 MVA = 1975 MVA capaciteit.
  Daar komt bij dat verbindingen altijd redundant (dubbel) worden uitgevoerd. Het gaat dus in feite niet om 1x 1645 MVA maar om 2x 1645 MVA, waardoor onderhoud altijd mogelijk is. Daarnaast produceren de centrales zelden op maximaal vermogen. Dit alles bij elkaar maakt het zeer onwaarschijnlijk dat TenneT al sinds 2009 geen onderhoud heeft kunnen uitvoeren.
- Hoe nodig is een ring-verbinding voor Zeeland? Volgens minister Kamp een van de redenen dat de Westerschelde-optie niet realistisch is omdat een onderzeese kabel een zogenaamde punt-tot-punt verbinding is en geen ringverbinding kan zijn. Het Nederlandse net is een van de meest betrouwbare van de hele wereld. Gemiddeld heeft elk huishouden in ons land 99,995 % van de tijd elektriciteit. De vraag rijst hoe noodzakelijk het is om het net nog betrouwbaarder te maken door middel van een zogenaamde ring? In het geval er regelmatig sprake zou zijn van stroomuitval, zou dit te begrijpen zijn maar met een dergelijke betrouwbaarheid lijkt dit overdreven. Hoe kan het überhaupt dat er in

Zeeland een ring-verbinding wordt gerealiseerd, pal naast een oude 2-circuits lijn, terwijl dit in Brabant tot een drastische tracé-wijziging leidde? Immers, 4-circuits mag voor Nederland niet in een EU ring worden opgenomen. Zie TenneT-film op Youtube die dit uitlegt:
https://www.youtube.com/watch?v=vnhbUL3OaHw
Titel: 'Uitleg wijziging tracé Brabant', geplaatst op 25 augustus 2014.

- Ook is er vanaf het begin op misleidende manier gecommuniceerd over het gebruik van 4-circuits Wintrackmasten. Echter inmiddels hebben wij begrepen dat het gaat om vakwerkmasten, dit blijkt niet duidelijk uit de stukken die ter inzage liggen. Wel is aan de plankaarten te zien dat er voor de mast 1062 een andere markering gebruikt wordt. Hierdoor is er een onvolkomenheid in de vergunning en dient er een correctie plaats te vinden.
- In de bijlage ontbreekt de kaart van mast 1062 waarop de hoogte vermeld staat, hierover zijn verschillende maatvoeringen gecommuniceerd, echter een mast van 100 meter, conform de laatste communicatie heeft teveel impact op de leefomgeving van Vlake. De vergunningsaanvraag dient op dit punt aangevuld te worden.
- Daarnaast is, door het opknippen van het gehele project in deelprojecten, een onwenselijke situatie ontstaan omdat interessante alternatieven op die manier al op voorhand worden geëlimineerd. De verschillende deelprojecten (uitbreiding transformatorstation Borssele, koppelstation Rilland, bovengrondse masten door Zeeland, onderzeese kabel van het windpark naar Borssele) gaan in feite allemaal over een en dezelfde aansluiting maar worden toch los van elkaar op nut en noodzaak beoordeeld.
  Toekenning van een vergunning heeft direct gevolgen op de voortgang van de andere procedures. Voorbeeld: nu de vergunningsaanvraag voor het transformatorstation Borssele gehonoreerd is, sluit dit meteen de mogelijke onderzeese aansluiting op Rilland uit. Met het opdelen van de procedures worden alternatieven dus al op voorhand geëlimineerd.
- Wij zetten grote vraagtekens bij de uitvoering van voorbereidende werkzaamheden, Vlake heeft veel last van verkeershinder en de kanaalweg wordt ook gebruikt voor fietsers. De toenemende werkzaamheden baart ons zorgen m.b.t. veiligheid en leefbaarheid. Daarnaast willen wij u er expliciet op wijzen dat de wegen rondom Vlake, kamperweg, Vlakeweg en Reeweg niet geschikt zijn voor extra verkeersbewegingen. Werkverkeer en sluipverkeer MOET hier geweerd worden.
- Tennet is inconsequent in informatie: de getoonde plattegrond met de verbinding in de brief van minister Kamp van 17 februari 2016 wijkt weer af van alle eerder getoonde tracés.
- Wij zetten grote twijfels bij de resultaten van het bodemonderzoek (BRON: BIJLAGE ZW380KV WABO Reimerswaaal d.d. 29-04-2015) De masten 1062-1063-1064 hebben betrekking op de regio Vlake. Naar onze mening is het onderzoek op de masten 1063 -1064 inconsistent herhaaldelijk staat vermeld dat er geen noodzakelijk onderzoek dient plaats te vinden ook in de eindconclusie, echter in de samenvattende tabel staat als eindconclusie vermeld "nader onderzoek noodzakelijk". Bovendien blijkt uit het onderzoek op mast 1062 een lichte vermelding in het water, waarbij de conclusie getrokken wordt dat deze uit de doorvoerende sloot komt. Echter op de perceel is registreerde vervuiling van toepassing, waarbij de betrouwbaarheid van het onderzoek in twijfel brengen. Wij vragen u nader onderzoek te doen naar de betrouwbaarheid van het onderzoek en de conclusies.
- Yerseke Moer (= Natura 2000) betreft een vogelbeschermingsgebied. De Oosterschelde en de Yerseke Moer zijn een Natura 2000 gebied. Hoe verhouden de masten zich tot de afspraken voor Natura 2000 gebieden? Omwonenden en bedrijven moeten voldoen aan strenge regelgeving, hoe kan het dan dat TenneT zo'n enorme mast in datzelfde beschermde gebied mag plaatsen? De schade is niet alleen tijdens het bouwen, denk alleen al aan de gevolgen voor de vogels die in de draden van de masten kunnen vliegen. Getoetst moet worden of hiermee geen Europese afspraken worden overschreden.

NATUUR & LANDSCHAP

- Tot nu toe is het gebied ten Noorden van de spoorlijn, met daarin de Yerseke Moer, een bijzonder stiltegebied. Daar draait het om in de Natura 2000-gebieden. Recreanten en ondernemers maken gebruik van de gebieden. Planten, vogels en andere dieren vinden er de bescherming die nodig is om de soorten en leefgebieden in stand te houden De Natura 2000-gemeden maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie. De bewoners van Vlake en omstreken waarderen dit gebied en willen dit ook zo behouden. Velen van ons hebben gekozen voor wonen in deze regio voor de rust en de recreatiemogelijkheden die het gebied heeft. De bewoners

ervaren het dan ook onwenselijk dat deze wordt aangetast door hoogspanningsmasten; vanwege de gezondheidsrisico's en de vele vogelslachtoffers die hoogspanningsmasten jaarlijks eisen.

- Het Zeeuwse landschap wordt ingrijpend en voor lange tijd (100 jaar) aangetast. Dit zou niet alleen de zorg van omwonenden moeten zijn. Ook de landelijke overheid heeft hierin een verantwoordelijkheid. Landschapscompensatie is makkelijk te regelen, maar het begint bij een zorgvuldige afweging van alle alternatieven alvorens een dergelijke ingrijpende investering te doen.
- Expliciet vragen wij aandacht voor de landschapsaantasting van Vlake, Tennet heeft aangegeven dat hierdoor Vlake expliciet in aanmerking komt voor verevening. Echter het duurt jaren voordat beplanting de omvang bereikt zoals voorgesteld (en de vraag is of dit zelfs haalbaar is) en voegt niets toe. Ons inziens is dit de gebruikelijke landschappelijke inpassing. Over andere vormen van verevening valt niet de praten, wij verzoeken u de vereveningsplannen nogmaals te onderzoeken.
- Wat zou u ervan vinden om een immense grote stalen constructie met tientallen dikke kabels als uitzicht te hebben? Dat is toch wel anders dan het landelijke karakter wat wij nu hebben. En dit geldt dus niet alleen voor de mensen die aan de rand wonen, maar ook voor de recreanten die genieten van de mooie natuur. Wij vinden het onacceptabel dat er horizonvervuiling tot dit gebied doordringt.
- Hoge objecten moeten zoveel mogelijk in het vogelbeschermgebied gemeden worden in verband met roofvogels die deze locaties benutten voor het traceren van prooien. Plaatsing van een dergelijke hoogspanningsmast kan dus indirect negatieve gevolgen hebben op de weidevogels in de Vlaakse Moer en passen daarom niet bij de doelstellingen ter plaatsen. Graag zien wij nader onderzoek naar de effecten hiervan.
- Een niet te onderschatten nadelig effect van hoogspanningsmasten is het 'zingende geluid van de kabels bij wind. Daarnaast bestaat het verschijnsel corona (deelontladingen in de lucht, een brommend geknetter dat optreedt bij vochtig weer. Geluidsoverlast is voor een ieder hinderlijk, maar binnen een "stilte" gebied ter bescherming van de vogels absoluut ongepast!

LANDBOUW / ECONOMIE

- Precisielandbouw in de omgeving van deze nieuwe verbinding wordt onmogelijk. Boeren klagen nu al over GPS systemen die uitvallen. Er is nooit goed onderzoek naar deze effecten gedaan. TenneT wimpelt deze bezwaren al te makkelijk weg.
- Daarbij ook de gevolgen van drupschade op gewassen. Ook hier is nooit onderzoek naar gedaan.
- De steeds strenger wordende eisen m.b.t. condities waarin gewassen geproduceerd mogen worden. In dit gebied waar veel mensen afhankelijk zijn van de fruitteelt is dit een serieuze bedreiging van de lokale economie. Wie zegt dat een grote klant als de Albert Heijn in de toekomst geen fruit meer wil hebben die onder hoogspanningsmasten is geproduceerd? Voor dergelijke toekomstige schade geeft TenneT geen vergoeding.
- Gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden worden sterk beperkt omdat het gebruik van drones onmogelijk wordt en het houden van dieren onder deze verbinding onmogelijk is.
- De straling kan impact hebben op de vruchtbaarheid van dieren.
- De nadelige effecten op het toeristische imago van de Provincie Zeeland, waaronder ook Vlake. Wanneer de entree van Vlake en het natuurgebied De Yersek Moer, ontsierd zal worden door 100 meter hoge masten, wordt het landschappelijke karakter verdrongen door een meer industriële uitstraling. De vraag is of dit wenselijk is. Deze twee industrieën bijten elkaar.
- Daarnaast is het een bekend gegeven dat de bouw van hoogspanningsmasten een waardevermindering van huizen tot gevolg hebben. Tennet koopt nu alleen de mensen uit die direct onder de masten wonen maar het is problematischer in het geval iemand net buiten de zone woont en zijn WOZ-waarde toch ziet dalen. Wij krijgen deze mast nu letterlijk in onze (achter)tuin.
- Het perceel wordt zodanig doorsneden dat de landbouwkundige waarde enorm daalt.

Ligging

- De nieuwe hoogspanningsmast kruist de snelweg en de oude rijksweg voor/ na de tunnel. In het verleden is gebleken dat er met de hoogspanningsmasten calamiteiten op kunnen doen. Wanneer dit zich op dit punt voordoet zal dit zorgen voor grote logistieke problemen. Inmiddels bent u bekend met de grote gevolgen en de negatieve publiciteit dat dit met zich meebrengt.
- Hoeveelheid gevaarlijke en calamiteitgevoelige objecten in een klein gebied: Nabij het noorden van

Vlake en Kapelle is een leidingstraat gelegen met diverse transportleidingen, waaronder ook een zware gasleiding. Daarnaast ligt er nog een de olieleiding, het is een leidingstraat dus wat ligt er nog meer? Aan de Zuidkant van Vlake is de Vlaketunnel. Onlangs is duidelijk gebleken al deze objecten niet zonder risico's zijn op allerlei gebied: gevarenrisico, overlast bij calamiteiten, risico van schade aan de woningen door herstelwerkzaamheden aan de Vlaketunnel. De hoogspanningsmast is hier precies tussenin gelegen en heeft ook zo zijn risico's ik noem hierbij de stralingsrisico's maar ook calamiteiten zijn niet uitgesloten, Alles komt in Vlake bijeen en dit baart ons zorgen. De leidingen zijn gelegd op basis van voorschriften die vele jaren oud zijn, en die dus geen rekening kunnen houden met de nieuwe ontwikkelingen in de landbouwmechanisatie. In diverse industrieën worden de regels met zekere regelmatig getoetst aan de nieuwe ontwikkelingen in het vak, en worden de installaties dienovereenkomstig aangepast (nieuw voorbeeld: de kerncentrale Borssele die voor honderden miljoenen Euro's destijds werd aangepast aan de nieuwe veiligheidsinzichten). Blijkbaar is dit niet gebeurd met de normen voor leidingstraten. Een bijzonder risico daarbij is de gasleiding, van ca. 1 meter doorsnede, met een werkdruk van ca. 50 bar, Deze leiding loopt dicht langs diverse bebouwing in Vlake en Kapelle. Naar verluidt, loopt de leiding zelfs volgens de bestaande voorschriften te dicht bij bebouwing. De gevolgen van een lek zijn niet te overzien. Het gas zal ontsnappen en een zgn. gaswolk vormen. Al deze ontsteekt (een sigaret is voldoende, of zelfs als een vonk in een schakelaar) blijft er van Vlake niets over. Niet alleen worden alle huizen weggevaagd, ook zal alles wat brandbare stoffen bevat (benzinetanks, gastanks) door de immense hitte ontploffen. Gaswolkexplosies zijn een bekend risico. Alweer voor de centrale Borssele: men heeft gekeken naar de mogelijk gaswolken die kunnen ontstaan door lekkende gastankers voor de kust. Voorzieningen zijn aangebracht om de wolk tijdig te ontsteken en de centrale is tegen de druk- en hittegolf bestand. Zeker, dat is een ander risico dan die paar buizen en bewoners van Vlake. Maar toch lijkt het ons dat dat risico beter in kaart moet worden gebracht. Er is geen afsluiter is tot aan Woensdrecht, en dat deze bij calamiteiten met de hand moet worden gesloten. Dit klinkt bijna ongelooflijk. Omdat onmiddellijk ingrijpen vereist is dient dit automatisch te gaan. Bovendien: menselijk falen is waarschijnlijk als direct moet worden ingegrepen. Alweer kernreactoren: daar is de beveiliging zo geautomatiseerd dat de operator in de regelzaal de eerste 10 minuten na een storing /ongeval in het geheel niets hoeft te doen (Borssele: 30 minuten): hij hoeft alleen de automatische acties te verifiëren. Bij een gaslek in Vlake, zonder automatische bescherming, kan het dus minuten duren vóór er wordt ingegrepen. De hoeveelheid gas in de leiding tot Woensdrecht ts sa. 20.000 m3, bij een druk van SO bar. Dit wordt na expansie tor 1 bar (omgevingsdruk) dus 50s zoveel: 1.000.000 m3 gas. Dit zal in de praktijk minder zijn, omdat de uitstroming geringer wordt naarmate de druk daalt (en het gas daarbij bovendien afkoelt). Maar als 10% uitstroomt, is dat nog altijd 100.000 m3. M.I. dienen de volgende punten beschouwd. In combinatie met stroomkabels een ongekend risico. De Gasunie zal waarschijnlijk reageren dat de kansen op storingen voldoende klein zijn en geen verdere maatregelen nodig zijn. Maar ook kleine kansen dienen ernstig genomen te worden.

GEZONDHEID

- Er is grote ongerustheid ontstaan met betrekking tot de gezondheidsrisico's (w.o. leukemie bij kinderen). Waarom mag men wel in de nabijheid van deze masten werken en wonen; maar geen kinderopvang organiseren?
- Er zijn bewoners die LETTERLIJK het effect van een hoogspanningsmast op de gezondheid hebben ervaren. Een oude hoogspanningsmast die is verwijderd heeft bij een aantal mensen direct tot een verbetering van de gezondheid geleid.
- Wij vragen de overheid om nulmetingen uit te voeren om de sterkte van het magnetisch veld te bepalen in de oude situatie. Een dergelijke meting zou door iedere ongeruste burger, die binnen een straal van 1 kilometer van de masten woont, moeten kunnen worden aangevraagd. Om dan, indien de plannen doorgang vinden, na de in gebruik name van de masten opnieuw een meting uit te voeren en zo inzicht te verschaffen in de sterkte van het magnetisch veld waar wij als burgers aan bloot gesteld worden. In gesprekken met Tennet is tot nu toe terughoudend op dit voorstel gereageerd.
- Onderzoeken zijn gericht op een omgeving waar meer een landklimaat van toepassing is. Uit de onderzoeken blijkt onvoldoende wat de invloed is op de straling en de overige effecten van de zeeuwse zoute luchtklimaat op de draden, koppelingen en de masten, logischer wijs zou er een ioniserend effect kunnen ontstaan. Er moeten dus plaatselijke onderzoeken verricht worden.

LANDELIJK / EUROPEES

- Het ministerie van Economische Zaken wekt sterk de indruk dat alleen kosten en tijd belangrijk zijn. Zo snel mogelijk windparken aansluiten, zo snel mogelijk over land van A naar B om het Energieakkoord maar te halen. Thema's als draagvlak onder de bevolking, gezondheid, duurzaamheid op de lange termijn, toerisme en het landschap lijken van geen enkel belang voor het ministerie. Toch zijn dit thema's die minister Kamp zich ter harte zou moeten nemen. Is de minister bereid om naast een internationale afspraak als het Energieakkoord er allereerst voor de Nederlandse burger te zijn en landschappelijk ingrijpende beslissingen op een voor iedereen acceptabele manier uit te voeren? Ook als deze duurder uitpakken? Het hoogspanningsnet wordt door Nederlandse burgers en bedrijven betaald via de nettarieven. Daarmee zou draagvlak onder die burgers en bedrijven van cruciaal belang moeten zijn. We willen allemaal groener worden maar niet ten koste van ons eigen landschap en gezondheid!
- Een rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2015 constateert de controle op TenneT niet goed wordt uitgevoerd. De regering heeft nu twee petten op: die van aandeelhouder en toezichthouder. Daardoor sprake van verstrengelde belangen. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) zou meer bevoegdheid moeten krijgen om de taak van toezicht van de minister over te nemen. Uitbreidingen moeten op voorhand door een onafhankelijke instantie beoordeeld kunnen worden op Nut en Noodzaak. Niet alleen op kosten achteraf.
- Verder is de informatievoorziening erg technisch, onmogelijk te volgen voor de gemiddelde burger, dit is in strijd met het beginsel van equality of arms.
- Doordat voor de aanleg gronden van burgers/boeren onteigend worden is sprake van een onaanvaardbare inbreuk op het eigendomsrecht. In strijd met artikel 1, eerste protocol van het Europees Verdrag voor de rechten van de Mens. z
- Er is veel veranderd sinds de nieuwe wet Ruimtelijke ordening uit 2008. Burgers en lokale overheden kunnen in de huidige situatie nauwelijks invloed uitoefenen op grote Rijks projecten. Een gevolg is dat er een gebrek is aan transparantie in de besluitvorming, de afstand tussen de burger en de landelijke overheid is groot. Ook al is er geen draagvlak onder de bevolking en lokale politiek, Rijksinpassingsplannen kunnen nu toch worden uitgevoerd dit is in strijd met de Arhus conventie uit 1998: een burger moet inspraak hebben en alternatieven kunnen aandragen. Wij houden de Nederlandse overheid er dan ook aan dat het Westerschelde alternatief alsnog onderzocht wordt.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV
Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.
Om bovengenoemde redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven worden gekozen.

Hoogachtend

Tubantia
HART VOOR DE REGIO · OOG VOOR DE WERELD

Audio | TenneT heeft Enschede op het oog voor pilot met 'superkabel'

Geplaatst op08 maart 2016; Laatste update 08 maart, 14:32;

ENSCHEDE - Als het aan elektriciteitsnetbeheerder TenneT zelf ligt krijgt Enschede de wereldprimeur van haar vorig jaar aangekondigde 'superkabel'. Het tracé van 3,4 kilometer tussen de hoogspanningsstations Enschede Heekstraat en Enschede Vechtstraat maakt grote kans geselecteerd te worden voor de pilot met het ondergrondse supergeleidende hoogspanningssysteem.

De 'superkabel' is een High Temperature Superconductivity-kabel, die veel meer stroom kan transporteren dan koper. Vloeibaar stikstof koelt de kabel tot -200 graden waardoor hij geen weerstand heeft en vrijwel geen verliezen creëert tijdens het transport.

Geen magnetisch veld
Doordat ze geen warmte produceren, kunnen HTS-kabels ook veel dichter bij elkaar gelegd worden, waardoor er geen magnetisch veld veroorzaakt wordt.

Universiteit Twente
TenneT gaat samen met de gemeente bekijken of deze techniek in Enschede kan worden toegepast. De supergeleider is in samenwerking met diverse kennisinstituten ontwikkeld, waaronder de Universiteit Twente.

Audio
TV Enschede FM ging met woordvoerder Jeroen Brouwers van TenneT in gesprek over de wereldprimeur. Want wat is er nou zo bijzonder aan hun 'superkabel'? Beluister het fragment hieronder.

rj'
CZ'

Directoraat-generaal
Energie, Telecom & Mededinging
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
t.a.v

Datum: 05-04-2016
Betreft: Zuid-West 380 KV west

Geachte ,

Zoals u bekent zal Energie bedrijf Tennet een 380 KV kabel met behoorden de masten plaatsen in zuid-west Nederland.
Ondergetekende is eigenaar van de percelen _ in _ sectie nummer en
Gezien deze kabel dwars over mijn perceel loopt vreest ik ernstige schade aan zowel perceel als pand.
Beiden zullen door de aanleg van deze kabel redelijkerwijs ernstige schade toe kunnen brengen.

Ik wil graag met u in contact komen om overeenstemming te bereiken tot het kopen van percelen en pand.
Graag wil ik ook middels dit schrijven bezwaar aantekenen tegen deze kabel, dit bezwaar wordt uiteraard ingetrokken bij aankoop van percelen en pand.

Vertrouwend u voorlopig voldoende te hebben ingelicht verblijven wij.
Met vriendelijke groet.

VeiligheidsRegio Zeeland

Ministerie van Economische Zaken
Directoraat-generaal
Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt

Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

- Crisisbeheersing en Rampenbestrijding
- Brandweerzorg
- Geneeskundige Hulpverlenings-organisatie in de Regio (GHOR)
- Gemeenschappelijke Meldkamer Zeeland (GMZ)

Datum:
11 april 2016

Verzenddatum:
13 APR 2016

Inlichtingen:

E-mail:

Ons kenmerk:
VRZ/R&CB/DCIB/2016/01893
NL.IMRO.0000.EZipl5ZW380West-2000

Uw kenmerk:

Blad:
Ivan3

Aantal bijlagen:

Adres:
Postbus 8016
4330 EA Middelburg
Segeerssingel 10
4337 LG Middelburg
info@vrzeeland.nl
Internet:
www.vrzeeland.nl

Bank:
IBAN:
NL06BNGH0285027956
BIC:
BNGHNL2G
t.n.v. Veiligheidsregio Zeeland

Onderwerp: advies inzake ontwerp inpassingsplan Zuid-West 380kV West

Geachte ,

Op 3 maart 2016 heeft u het bovengenoemde ontwerp inpassingsplan ter inzage gelegd. Met dit inpassingsplan wordt de aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV West mogelijk gemaakt. Veiligheidsregio Zeeland adviseert u als belanghebbende graag in het kader van de veiligheid met betrekking tot dit plan. Graag ontvangen wij een terugkoppeling over de mate waarin dit advies wordt betrokken in het verdere proces.

Proces
Op 9 maart 2015 heeft u ons om advies gevraagd aangaande het voorontwerp inpassingplan van dezelfde ontwikkeling. Op 8 mei hebben we u hier schriftelijk van voorzien.
Voor de opstelling van het voorliggende advies hebben wij de toelichting van het inpassingplan, het rapport 'M.2014.0661.OO.ROOl Studie externe veiligheid' en de Nota van Antwoord voorontwerp inpassingsplan doorgenomen.

Leeswijzer
Het advies van Veiligheidsregio Zeeland bevat de volgende aspecten:

1. Externe veiligheid
2. Rapportage buisleidingen
3. Overstroming

Hieronder wordt op deze aspecten afzonderlijk ingegaan.

1 Externe veiligheid
In deze paragraaf gaan we in op de inventarisatie en verantwoording van de risicobronnen in de toelichting van het inpassingsplan.

In §6.5 van de toelichting wordt ingegaan op het aspect externe veiligheid. Momenteel wordt er alleen ingegaan op de risicobronnen 'buisleidingen' en 'radarverstoringen'. Om een volledig beeld van alle mogelijke risico's te krijgen, is ons advies om een inventarisatie te maken van alle risicobronnen binnen de valafstand +5 meter. We bedoelen hiermee de risicovolle inrichtingen en andere vervoersmodaliteiten waarover gevaarlijke stoffen worden vervoerd. Daarna kan

er onzes inziens een goede risicoafweging worden gemaakt, waarbij het tracé benaderd wordt als risico-ontvanger. Als voorbeeld willen we u wijzen op het LPG tankstation De Meeuw in Rilland wat met zowel het invloedsgebied als de PR 10^{-6} over het plangebied reikt.

Advies: Beschouw alle nog niet genoemde risicobronnen in de buurt van het tracé.

2. Rapportage buisleidingen

Bijlage 17 van het inpassingsplan betreft het rapport 'M.2014.0661.00.R001 Studie externe veiligheid' van DGMR, d.d. 7 augustus 2015. Hierop willen we een drietal adviezen geven:

2.1 DPO leiding

In §2.1 staat vermeld dat de leiding van de Defensie Pijpleiding Organisatie (DPO) niet meegenomen is. Wij zijn van mening dat in de verantwoording van een inpassingsplan er rekening gehouden dient te worden met alle huidige functies en al het mogelijk ruimtelijk gebruik welke momenteel vastgelegd zijn. De DPO leiding is aanwezig en mag in gebruik genomen worden. In dit kader is de vaststelling van het inpassingsplan het juridische moment om eventuele maatregelen te treffen. Hier is geen mogelijkheid meer toe als de DPO leiding in gebruik wordt genomen.

Advies: Onderzoek in overleg met DPO welke stof er in de leiding zou kunnen zitten en neem de DPO leiding mee in de rapportage.

2.2. Invloedsgebieden

Aangaande §3.3 hebben wij de invloedsgebieden van de maatgevende buisleidingen gecontroleerd op basis van de informatie van het bedrijf, dan wel uit de Wegwijzer buisleidingen Zeeland[1]. Hieruit blijkt dat er verschillen zitten in de invloedsgebieden.

Buisleiding	Diameter	Druk	Invloedsgebied
A513	9''	80 bar	140 meter
A515	48''	80 bar	580 meter
Crude Oil	24''	24 bar	47 meter
A-535	20''	66,2 bar	270 meter
Dow Propylene	6,24''	100 bar	84 meter

Advies: Neem bovenstaande invloedsgebieden over en verwerk deze in de berekeningen.

2.3. Aardgasleiding A515

Zoals in §4.4.3 staat beschreven ligt de buisleiding A515 binnen de valafstand van zes elektriciteitsmasten. In de rapportage zijn alle mastlocaties separaat berekend, waaruit blijkt dat er geen knelpunten optreden. Er is echter niet beredeneerd dat de kans op schade wel degelijk is verhoogd doordat er in plaats van één mast, nu zes masten in de buurt liggen van de leiding. Dit zorgt voor een dusdanige verhoging van de kans dat de vraag is of u dit wilt riskeren. Zoals u in de bovenstaande tabel kunt zien, is dit een forse aardgasleiding met een hoge druk, waardoor de effecten van een eventuele breuk ook niet gering zullen zijn.

Advies: Ons advies is om nogmaals te overwegen of u het tracé op deze plaats wilt ontwikkelen. Hierbij zou u aangaande deze leiding kunnen bekijken of er een alternatieve route is. Als dit niet het geval is, is ons advies om te bestuderen of er extra bouwkundige maatregelen getroffen kunnen worden aan de leiding.

[1] Opgesteld door de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant, d.d. 15 december 2014.

3 Overstroming

Het tracé, alsook de aansluitpunten ('stopcontacten') lopen door gebieden die overstromen bij doorbraak van de primaire waterkering. Door een overstroming kan de stabiliteit van de hoogspanningsmasten worden aangetast waardoor langdurige stroomuitval plaatsvindt. Tevens kan een overstroming het functioneren en beschikbaar houden van de aansluitpunten aantasten, wat ook langdurige stroomuitval tot gevolg heeft. Wij vinden het dan ook van belang dat de hoogspanningsmasten alsook de aansluitpunten zo worden uitgevoerd dat overstromingen geen gevaar vormen voor de stabiliteit van de hoogspanningsmasten en het functioneren van de aansluitpunten.

We refereren graag aan Ruimtelijke adaptatie, de door de Minister van I&M aangehangen benadering. Eén onderdeel hierbij is de gevolgen van een overstroming die meegewogen dienen te worden. Meerlaagsveiligheid gaat uit van maatregelen op verschillende niveaus: goede dijken om het water buiten te houden, goede ruimtelijke inrichting om de gevolgen van hoogwater te beperken, en daarnaast ook aandacht voor verzekering en evacuatie. Meerlaagsveiligheid gaat dus niet alleen om het weren van water, maar juist om het omgaan met hoogwater. Vanuit dit principe zien we dit inpassingsplan als kans om een goed technisch ontwerp te realiseren, om de gevolgen van een doorbraak van de primaire dijkring te beperken.

Door provincie Zeeland is het project Normering Regionale Waterkeringen (NRW) gestart. In concept zijn de voorlopige resultaten van de berekende waterdiepten bij doorbraak van de primaire dijkring bekend. Daarnaast is van belang dat het project NRW mogelijk leidt tot aanpassingen aan de regionale waterkeringen. Daardoor kan de waterdiepte bij doorbraak van de primaire dijkring gaan veranderen.

Advies: We adviseren de hoogspanningsmasten alsook de aansluitpunten zo uit te voeren dat overstroming geen gevaar vormt voor de stabiliteit en ook het functioneren van de hoogspanningsverbinding. We adviseren u het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie te implementeren en gebruik te maken van de kennis van het project Normering Regionale Waterkeringen en dus de verbinding klimaatbestendig aan te brengen. Gelieve de wijze waarop u op lange termijn de energie infrastructuur waterveilig gaat houden vooraf afstemmen met Veiligheidsregio Zeeland.

Mocht u nog vragen hebben naar aanleiding van de adviezen, dan kunt u contact opnemen met de in de kantlijn genoemde contactpersoon.

Het dagelijks bestuur van Veiligheidsregio Zeeland,
namens dezen,
de algemeen direkte

Zienswijze ingediend door, naam:

Straat

Postcode

Woonplaats

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Zuid-West 380 kV
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

15 APR 2016

Plaats, datum:

13-4-2016

Onderwerp: Zienswijze inzake het ontwerpbesluit, het Milieueffectrapport en het ontwerp-inpassingsplan aanleg hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV

L.S.,

Langs deze weg wil ik als belanghebbende – met behoud van alle rechten – een zienswijze indienen tegen de voorgenomen aanleg van de 380 kV hoogspanningsverbinding Zuid-West door de provincie Zeeland. Als inwoner van Borsele heb ik direct te maken met de aanleg van de nieuwe 380kV.

Mijn voornaamste bezwaren tegen bovengenoemde besluiten zijn:

1. **Omgevingsimpact:** Via twee grote afspanportalen aan de oostzijde van schakelstation Borssele zullen de kabelbundels ingevoerd worden in wintrackmasten van ca. 65.00 meter hoog. De dominantie van de hoge 380 kV hoogspanningsverbinding zal een landschappelijke afbreuk doen aan de gehele omgeving van Borsele en de doorsnijding van Midden Zeeland.

2. **Gezondheidsrisico's voor mens en dier:** Angst voor gezondheidsrisico's voor mens en dier als gevolg van elektro magnetische straling en fijnstof. Er is nog geen wetenschappelijke consensus en uniforme regelgeving over de gevaren van blootstelling aan magnetische velden en fijnstof. Een belangrijke reden hierin is dat de wetenschap nog niet in staat is om definitieve uitspraken te doen over de gezondheidseffecten op lange termijn ten gevolge van magnetische straling van hoogspanningsleidingen of schakelstations. Ook het RIVM kan slechts uitspraken doen op grond van de huidige stand van de wetenschap en moet een voorbehoud maken naar de toekomst *("Voor zover nu bekend .....")*

3. **Nut en Noodzaak:** De basis van het ZW380kV plan ligt in 2008. Hierna is de Nut en Noodzaak verschillende keren gewijzigd. In de uitgangspunten voor Nut en Noodzaak wordt voorbij gegaan aan het sluiten van centrales en ook de eigen vraag van het gebied, zowel op huishoudelijk als ook industrieel niveau. Technisch is het ook mogelijk de bestaande hoogspanningsverbinding op te waarderen door een vierbundel lichtere geleiders toe te passen. Voor mij is hierdoor Nut en Noodzaak voor een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding niet voldoende aangetoond.

4. **Consequenties 380 kV hoogspanningsverbinding op de directe omgeving Borsele.** Voor het Sloebos betekent dit een definitieve wijziging van het oorspronkelijke natuur compensatie plan omdat onder de bovengrondse kabels geen hoge beplanting mag staan. Oftewel een strook van 2 x 34.00 meter = 68.00 meter breed x de lengte moet boom vrij zijn. Eventuele verdere ontwikkeling of uitbreiding binnen dit gebied zijn onmogelijk, doch zeer beperkt. Dit geldt ook voor het karakteristieke heggenlandschap ten westen van Nisse en de landbouw en fruitteelt gebieden. Verder zullen de hoogspanningslijnen extra sterfte van vogels veroorzaken, zeker met de nieuwe Wintrackmasten, waar de draden onder elkaar worden aangebracht. Daarmee wordt ons voor de komende 80 jaar unieke natuurwaarden ontnomen.

5. **Uitdemping van het elektromagnetisch veld:** Het mast-type werd in de basis plannen geïntroduceerd als een 'magneetveldarme solo mast' (waarbij de geleiders alleen aan de binnenzijde zijn opgehangen) is fors opgeschaald naar een mega-transportcapaciteit met 4 X 380kV circuits, die in tegenstelling tot de solo mast wordt opgewaardeerd met extra kabelbundels aan zowel de binnen en buitenkant van de mast. In de parallelloop van het 380kV tracé lopen de bestaande vakwerkmasten met 2 x 150kV circuits mee. Hierdoor bestaat het tracé uit 6 circuits. Deze unieke situatie heeft effect op de uitdemping van het elektromagnetisch veld en vindt ik daarmee zeer ernstig en verontrustend.

6. **Alternatieven** In de Environmental Impact Assessment Directive van de Europese Unie, wordt bepaalt dat bij de bouw van een nieuwe hoogspanningslijn en schakelstation een milieueffectrapportage (MER) verplicht is, met als doel om het meest milieuvriendelijke alternatief vast te stellen. Met de van nature aanwezige Oost-west verbinding door de Westerschelde is het mogelijk om de kabels van wind op zee rechtstreeks door te trekken naar station Rilland. Hiermee wordt station Borssele ontlast, en daarmee geheel Midden Zeeland. Met een eventuele opwaardering van de bestaande 380kV hoogspanningsverbinding is er ruimschoots voldoende transport capaciteit voor het energielandpark Borssele.
   Alternatieven zoals de Westerschelde optie, of ondergronds met supergeleidende grondkabels dienen serieus en onafhankelijk onderzocht te worden, en waar mogelijk toegepast te worden.

7. **Streekimago:** Het toeristisch imago van onze streek wordt aangetast waardoor in de toekomst minder toeristen zullen komen, waardoor ook de lokale economie wordt aangetast.

8. **Landbouwgronden en onroerend goed:** Door de komst van deze hoge masten en kabelbundels wordt mijn omgeving ook minder aantrekkelijk voor mensen om zich er te vestigen. Daardoor vrees ik dat de waarde van landbouwgrond en onroerend goed zal dalen.

9. **Landbouw en fruitteelt.** De gebruiksmogelijkheden van de landbouwgrond zullen sterk afnemen omdat er in de buurt van deze verbinding GPS-systemen niet functioneren, waardoor precisielandbouw met drones en tractoren en spuitmachines met GPS-aansturing niet kunnen worden gebruikt. Ook drupschade op Land- en fruitteeltproducten kunnen op

basis van de steeds strengere eisen op voedselkwaliteit niet meer worden gecertificeerd en worden daardoor onverkoopbaar.

10. Het zou een oplossing zijn om de verbinding onder de grond te leggen.

Tot zover enkele bezwaren tegen de voorgenomen aanleg van de hoogspanningsverbinding Zuid-West 380 kV. Om deze redenen verzoek ik deze zienswijze gegrond te verklaren daarheen leidend dat het voorliggend plan niet wordt vastgesteld en voor één van de genoemde alternatieven zal worden gekozen.

Ik behoud mij het recht voor om bovengenoemde bezwaren te specificeren en waar nodig argumenten aan te vullen in het vervolg van deze procedure.

Hoogachtend,

handtekening:

Naam: